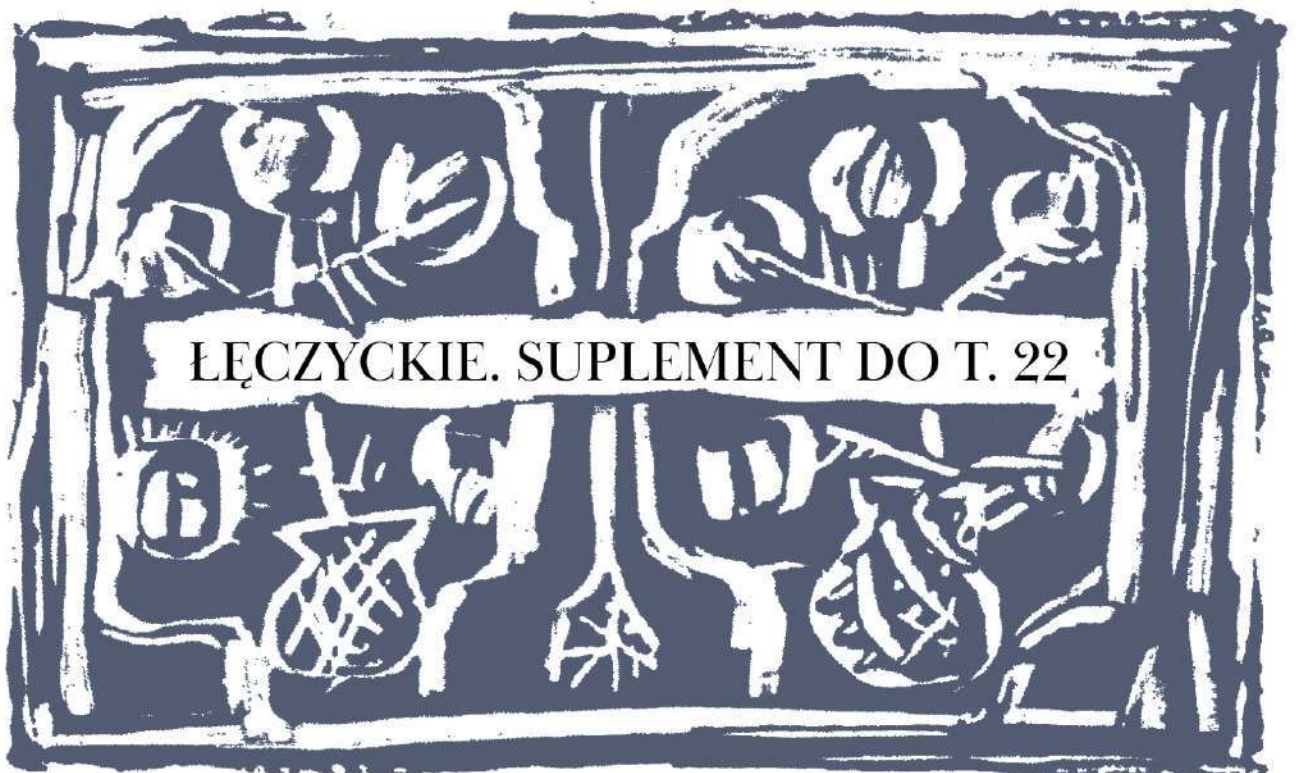

O S K A R

Kolberg

DZIEŁA WSZYSTKIE

OSKAR KOLBERG

DZIEŁA WSZYSTKIE

O S K A R K O L B E R G

DZIEŁA WSZYSTKIE

TOM 78

POLSKIE TOWARZYSTWO LUDOZNAWCZE

Wrocław

INSTYTUT im. OSKARA KOLBERGA

Poznań

O S K A R K O L B E R G

ŁĘCZYCKIE

SUPLEMENT DO TOMU 22

INSTYTUT im. OSKARA KOLBERGA
Poznań 2016

WYDANO POD OPIEKĄ NAUKOWĄ POLSKIEJ AKADEMII NAUK
ZE ŚRODKÓW MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Recenzeci

prof. dr hab. BOŻENA MUSZKALSKA

prof. dr hab. RYSZARD VORBRICH

Opracowanie tekstów

EWA ANTYBORZEC i IZABELA KOTLARSKA

Opracowanie muzykologiczne

HANNA PAWLAK i ŁUKASZ SMOLUCH

Korekta zapisów muzycznych

STEFANIA ZIELONKA

Opracowanie bibliografii i indeksów

IWONA CHMIELEWSKA

Redakcja

EWA ANTYBORZEC

Copyright by:

Instytut im. Oskara Kolberga

Poznań 2016

ISBN 978-83-945557-1-9

K O M I T E T R E D A K C Y J N Y

Aleksander Posern-Zieliński – przewodniczący, członkowie:

Ewa Antyborzec, Jan Adamowski, Jerzy Bartmiński,

Wojciech Burszta, Piotr Dahlik, Zbigniew Jasiewicz,

Jolanta Ługowska, Teresa Smolińska,

Anna Szyfer

*Pamięci naszej kochanej koleżanki
Danusi Pawlakowej*

ŁĘCZYCKIE OSKARA KOLBERGA

Łęczyckie wydane zostało w 1889 roku jako seria XXII *Ludu*¹. W tym samym czasie drukiem ukazała czwarta część *Pokucia*, a Kolberg pracował intensywnie nad ostatnim tomem *Mazowsza, Kaliskiem i Chełmskiem*. Do *Mazowsza* posiadał ogrom materiałów nieporównywalny ze źródłami do monografii innych regionów. Zapisy te musiał teraz wyselekcjonować tak, aby jego opracowanie objęło całość terenów określonych jako Mazowsze Stare². *Kaliskie i Chełmskie* z kolei, z powodu zasięgu regionów oraz ilości nagromadzonych materiałów, planowane były jako monografie dwutomowe, zatem i one wymagały od Kolberga sporego nakładu czasu i pracy³. *Łęczyckie* już we wczesnych planach wydawniczych wymienione było jako monografia jednotomowa nosząca tytuł *Ziemia Gostyńska [Gostynińska]⁴ i Łęczycka* i przewidziana jako seria XXIX. W liście do Augusta Bielowskiego z roku 1869, w którym Kolberg przedstawił stan prac i plany związane z edycją *Ludu*, opisana została wśród materiałów w dużym już stopniu zgromadzonych, które w krótkim czasie mogą zostać przygotowane do druku⁵. Kolberg przebywał jeszcze wtedy w Warszawie,

¹ Seriami nazywał Kolberg kolejno ukazujące się tomy; Kolbergowskiej serii odpowiada dziś tom *Dzieł wszystkich*, zatem *Łęczyckie* to tom 22 DWOŁ.

² *Mazowsze* Kolberga obejmowało: *Mazowsze Polne* (monografie wydane w latach 1884–1885), *Mazowsze Leśne* (1887), *Mazowsze Stare. Kurpie* (1888); ostatnia część to *Mazowsze Stare. Podlasie*, które wyszło ostatecznie w 1890 roku.

³ Drugą część *Chełmskiego* wydał w 1891 roku Izydor Kopernicki z materiałów przygotowanych przez Kolberga, natomiast *Kaliskiego* autor *Ludu* zdążył opracować tylko pierwszą część.

⁴ Chodzi faktycznie o ziemię gostynińską, od miejscowości Gostynin, a nie gostyńską od wielkopolskiego Gostynia, jednak w źródłach XIX-wiecznych tereny wokół Gostynina nazywane były ziemią gostyńską.

⁵ List Oskara Kolberga do Augusta Bielowskiego z 15 marca 1869 roku, *Korespondencja Oskara Kolberga cz. I* (DWOŁ T. 64), Wrocław-Poznań 1965, s. 294–305.

VIII

gdzie dwa lata wcześniej zakończył opracowanie monografii sąsiedniego regionu, *Kujaw* (seria III i IV). Wiadomo, że posiadał już zapisy pieśni z Łęczyckiego, a do czasu ukazania się tomu zdołałby jeszcze uzupełnić inne materiały.

August Bielowski (1806–1876) od 1845 roku związany z Zakładem Narodowym im. Ossolińskich we Lwowie, był od roku 1869 dyrektorem tej instytucji. Na jego prośbę Kolberg zawarł w liście szczegółowe sprawozdanie z prac oraz kalkulację kosztów w celu przedstawienia ich księciu Jerzemu Henrykowi Lubomirskiemu, kuratorowi Ossolineum, który z kolei mógłby podjąć decyzję o ewentualnej dotacji, choć dla kilku wydawnictw Kolberga. Do tej pory bowiem *Lud* ukazywał się „nakładem autora”, jednak publikacja planowanych w 1869 roku 62 serii przekraczała możliwości finansowe badacza. Ostatecznie obietnicę wsparcia materialnego Kolberg uzyskał w 1870 roku od Towarzystwa Naukowego Krakowskiego. Subwencja przyznawana przez Towarzystwo, przekształcone w 1872 roku w Akademię Umiejętności, przyspieszyła wydawanie kolejnych tomów, ale i tak okazała się niewystarczająca dla pełnej realizacji zamierzeń autora. Od napisania przez Kolberga listu do Bielowskiego do ukazania się *Łęczyckiego* upłynęło zatem aż dwadzieścia lat. Wydanie monografii tego terenu było o tyle istotne, że zamykało ostatnią białą plamę na mapie „dzielnic starożytnej Polski”¹.

Łęczyckie to obszar niewielki, położony między Mazowszem, Kaliskiem i Kujawami, obejmujący swym zasięgiem między innymi okolice Łęczycy, Łodzi, Konstantynowa, Kłodawy i Krośniewic. Jego regionalną odrębność podkreślał w 1888 roku Adam Zakrzewski, autor klasyfikacji etnograficzno-regionalnej, który Kujawiaków i Łęczyczan określił jako „grupę przejściową między wielkopolską a mazowiecką”². Poświęcenie przez Kolberga osobnej monografii temu niewielkiemu terenowi było z jednej strony niezbędnym uzupełnieniem materiałów dotyczących środkowej Polski, z drugiej natomiast stanowiło potwierdzenie posiadania przez Łęczyczan własnego folkloru. Wymieniony w liście do Augusta Bielowskiego, a w 1889 roku pominięty, pierwszy człon planowanego wówczas tytułu „Ziemia Gostyńska” to *de facto* część historycznego Mazowsza i właśnie wydane w 1884 roku *Mazowsze Polne* objęło między innymi tę ziemię

¹ O. Kolberg *Łęczyckie* (DWOK T. 22), Wrocław-Poznań 1964, s. III; pierwodruk: Kraków 1889.

² A. Zakrzewski *Nasz obszar etnograficzny*, Wisła 1888 T. 2, s. 186.

oraz część powiatu brzezińskiego¹. Ostatecznie w *Łęczycykiem* w rozdziale „Kraj” Kolberg wymienił powtórnie Gostynin, odsyłając jednak czytelnika do wzmianki o mieście zamieszczonej w części pierwszej *Mazowsza*. Niektóre rozdziały rozpoczyna też kilkakrotnie od sformułowania „w Łęczycykiem i Gostynińskiem”, co mogło być spowodowane wcześniejszym przygotowaniem tekstów, lub też, co bardziej prawdopodobne, wynikało z faktycznego funkcjonowania niektórych zwyczajów czy pieśni na obu sąsiadujących obszarach.

Pierwsze badania terenowe Kolberga, prowadzone na tych terenach, mogły mieć miejsce w latach czterdziestych XIX wieku. W zachowanych dokumentach badacza brak wprawdzie bezpośrednich wzmianek o podróży w Łęczycykiem w tym czasie, jednak potwierdzeniem takiej bytności może być materiał zamieszczony w obszernym artykule *Pieśni ludu weselne*, który w latach 1847–1849 sukcesywnie ukazywał się na łamach czasopisma „Biblioteka Warszawska”. W 1847 roku w tomie trzecim „Biblioteki”, zawierającym kolejny fragment tej pracy, znalazł się opis wesela z powiatu łęczycyckiego i gostynińskiego, wówczas jeszcze z melodiami w opracowaniu fortepianowym². Powtórzył go Kolberg w *Łęczycykiem* jako „Wesele I”, pomijając w monografii akompaniament i opatrując datą: „1842”³. W rękopisach terenowych autora *Ludu*, pochodzących prawdopodobnie z lat czterdziestych, zachowały się zapisy nutowe z incipitami tekstów, które były źródłem do tego opisu wesela, nasuwa się zatem wniosek, że mógł on wówczas być w tej okolicy, choć nie wiadomo, czy już w roku 1842. W notatkach Kolberga sporządzonych najprawdopodobniej w 1888 roku (itinerarium), a dotyczących jego podróży badawczych, wymienił kilkakrotnie wyjazd do Tretek w 1838, 1839, 1840 i 1841 roku, do bliżej nieznannej rodziny Czajkowskich⁴. Materiały pochodzące z należących do ówczesnego powiatu kutnowskiego Tretek, zamieszczone zostały w *Mazowszu*, ale badacz mógł już wówczas zapisać pieśni z innych miejscowości, takich jak Kutno, czy nawet z położonych nieco dalej: Piątku, Ła-

¹ Materiały z okolic Gostynina, Brzezin oraz kilku innych miejscowości znalazły się ostatecznie zarówno w *Mazowszu* jak i w wydanym w 1889 roku *Łęczycykiem*.

² O. Kolberg *Pieśni ludu weselne*. „Biblioteka Warszawska” 1847 T. 2, s. 649–660; przedruk: *Pieśni i melodie ludowe w opracowaniu fortepianowym cz. I* (DWOK T. 67/I), Wrocław-Poznań 1986, s. 475–504.

³ Zob. *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), opis wesela I na s. 43–55.

⁴ Rkp. Kolberga, Biblioteka PAU i PAN, sygn. 2183 (dawna 2184), k. 69; zob. też: *Korespondencja Oskara Kolberga cz. III* (DWOK T. 66), Wrocław-Poznań 1969, s. 704.

zina i Orenic, które wzmiankowane są w rękopisach i wymienione zostały wśród not lokalizacyjnych przy opisie wesela I. Nie można jednak wykluczyć, że na początku lat czterdziestych miał do czynienia z wykonawcami pieśni i informatorami z Łęczyckiego w Warszawie lub pozyskał materiały z innego jeszcze źródła i stąd data: „1842” zamieszczona w druku.

We wspomnianych notatkach znajduje się też wzmianka o wyjeździe koleją do Tretek, Sójek (powiat kutnowski) i Sierakówka (powiat gostyniński) w 1847 roku. U schyłku lat czterdziestych oraz w latach pięćdziesiątych Kolberg prowadził też szczegółowe badania na obszarze Mazowsza na zachód od Warszawy. Mimo że w późniejszych dokumentach, takich jak itinerarium czy listy, nie wymienia żadnych wypraw w Łęczyckie w tym czasie, nie można wykluczyć, że także wówczas „przy okazji” odwiedzał jakieś miejscowości tego terenu. W monografiach widoczny jest zresztą brak wyraźnej granicy między tymi regionami. W samym *Łęczyckiem* Kolberg zamieścił wiele pieśni z okolic Gostynina, Sierakówka, Gąbina, a więc z miejscowości przynależnych do regionu mazowieckiego, z których część opatrzona została notami lokalizacyjnymi wskazującymi na ich występowanie w obu regionach, na przykład „od Kutna, Gostynina (Sierakówek)”.

Potwierdzeniem hipotezy o pobycie na ziemi łęczyckiej na początku lat pięćdziesiątych wydaje się być rękopis terenowy z zapisami melodii, opatrzony ołówkową notą Kolberga: „Mazew 1853”¹, choć daty tej autor nigdy później nie wymienił ani w notatkach osobistych, ani też w druku w monografii. Jednak być może wtedy właśnie miała miejsce pierwsza podróż do Mazewa, do rodziny Maciejowskich, a nie siedem lat później, jak wskazują na to inne zachowane dokumenty.

W prowadzonym przez badacza szczegółowym spisie przychodów i rozchodów za rok 1860, pod datą 23 sierpnia, w dniu podsumowania kosztów wyprawy, widnieje nota: „Podróż do Mazewa i Kujaw (5 tygodni), 25 [rubli]”². Z bardziej szczegółowych notatek wynika, że w Mazewie Kolberg spędził co najmniej 15 dni, podczas których zapłacił za śpiewane mu przez informatorów pieśni 4,75 rubla oraz złożył datek na kościelne organy w wysokości 1 rubla³. Wyjazd ten potwierdza wzmianka z lipca 1860 roku zamieszczona w warszawskim czasopiśmie: „Oskar Kolberg przebywa obecnie w Mazewie, celem zbierania pieśni ludowych. Nowa więc podróż niestrudzonego, jedyn-

¹ Rkp. Kolberga, Archiwum PTL, teka 42, sygn. 1350, k. 185.

² Rkp. Kolberga, Biblioteka PAU i PAN, sygn. 3210, k. 5 i k. 14.

³ Tamże, k. 23.

go badacza i pewnie nowy, obfity plon z muzykalnej naszej niwy; gdyż stara mazewska osada słynie w łęczyckiej ziemi ze swych pieśni i śpiewaczek¹. We wspomnianych już notatkach Kolberga sporządzonych pod koniec życia, pod rokiem 1860 wymieniony został Mazew i nazwisko Maciejowskich².

Wacław Aleksander Maciejowski (1792–1883) był historykiem prawa, słowianoznawcą, historykiem kultury. Po ukończeniu studiów we Wrocławiu i Berlinie, w 1818 roku uzyskał stopień doktora na uniwersytecie w Getyndze. W tym samym roku zaczął wykładać literaturę klasyczną w Liceum Warszawskim, a rok później objął stanowisko profesora historii i instytucji prawa rzymskiego na Uniwersytecie Warszawskim. Maciejowski wziął czynny udział w powstaniu listopadowym, z czasem jednak stał się lojalny wobec władz rosyjskich, co spowodowało krytykę środowisk patriotycznych i odcięcie się od jego poglądów dawnych zwolenników, takich jak choćby Joachim Lelewel. Z drugiej jednak strony był wciąż wysokiej klasy uczonym o niezwyklej erudycji, za co ceniony był w środowisku. Bywał w warszawskich salonach artystyczno-literackich, między innymi u Wacława i Niny Łuszczewskich, a sam również przyjmował przyjaciół i ludzi nauki w niedzielę w swym mieszkaniu przy ulicy Orlej³.

Z czasów przedpowstaniowych Maciejowski musiał znać Juliusza Kolberga (ojca Oskara), także wykładowcę Uniwersytetu, a zapewne i jego rodzinę. Pamiętał też z pewnością samego Oskara oraz jego braci, którzy byli uczniami Liceum Warszawskiego. W latach późniejszych obaj musieli zetknąć się choćby w salonie Łuszczewskich, u Seweryny Pruszkowej, a prawdopodobnie także w domach innych przedstawicieli środowiska intelektualnego i artystycznego Warszawy.

W 1846 roku Maciejowski otrzymał w dzierżawę wieś Mazew. Okoliczności uzyskania dzierżawy wspomina w wydanej w 1857 roku monografii *Mazew: przyczynek do historii miejskich i wiejskich osad w Polsce*. W latach późniejszych starał się o nabycie tej wsi dla syna Kazimierza. W tym celu w 1865 roku chciał nawet sprzedać swoje zbiory biblioteczne.

¹ T. S-ski *Wiadomości bieżące*, „Kronika Wiadomości Krajowych i Zagranicznych” 1860 nr 195; w czasopiśmie cytata w brzmieniu podanym powyżej, brak pełnych zdań.

² Rkp. Kolberga, Biblioteka PAU i PAN, sygn. 2183 (dawna 2184), k. 69, przedruk: *Korespondencja...* cz. III (DWOK T. 66), s. 705.

³ Powyższe informacje dotyczące Maciejowskiego zostały zaczerpnięte z pracy J. Bardacha *Wacław Aleksander Maciejowski i jego współcześni*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1971 (seria: „Monografie z dziejów nauki i techniki” T. LXXI); zob. też: H. Michałowska *Salony artystyczno-literackie w Warszawie 1832–1869*, Warszawa 1974 i P. Wilkońska *Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie*, Warszawa 1959.

Starał się także o pożyczkę rządową, aby nabyć leżące w pobliżu Miroszewice, które ostatecznie także stały się własnością rodziny Maciejewskich¹.

Mazewem praktycznie od początku zarządzał Kazimierz, syn Wacława z pierwszego małżeństwa z Anną Dorotą Heilman. Jest więc prawdopodobne, że to jego gościem był Oskar Kolberg w 1860 roku, a być może i wcześniej, w 1853. Sam Wacław Maciejowski, już od 1828 roku żonaty z Teklą Apolonią Krzyżanowską, na stałe przebywał w Warszawie, ale latem odwiedzał Mazew. Niewykluczone zatem, że podczas wizyty Kolberga był tam również Maciejowski – senior.

Pomoc Maciejewskich polegała prawdopodobnie jedynie na użyczeniu Kolbergowi gościny. Niezwykle pracowity uczony, jakim był Wacław, koncentrował się raczej na własnych badaniach i publikacjach. W kręgu jego zainteresowań Słowiańszczyzną i jej historią mieścił się także folklor, ale nie mamy żadnych świadectw wskazujących na bezpośredni udział w pracach etnograficznych Kolberga. Z całą pewnością miał jednak Kolberg w Mazewie współpracownika. W jego archiwum zachowały się zapisy nieznanego autora sporządzone właśnie w tej miejscowości. Analiza pisma wskazuje z dość dużym prawdopodobieństwem, że ich autorem mógłby być Mateusz Gralewski (1826–1891), etnograf, publicysta i działacz niepodległościowy urodzony i wychowany w Mazewie, ale zapis ten musiałby powstać przed rokiem 1859, co wynika z zachowanych źródeł dotyczących jego biografii².

Mateuszem Grałą (lub Gralakiem), zdolnym wiejskim chłopcem, zainteresował się znany już wówczas profesor Maciejowski i ułatwił mu wstęp do gimnazjum w Łęczycy. W tym też czasie Mateusz zmienił nazwisko na Gralewski. Jako siedemnastolatek został skazany za działalność w tajnej organizacji młodzieżowej i przez dwanaście lat pełnił służbę wojskową na Kaukazie. Po powrocie do Polski osiadł w Mazewie u siostry, Honoraty Buchnerowej. Wówczas zainteresował się lokalnym folklorem, a Honorata i jej przyjaciółki stały się informatorkami etnografa. W latach 1859–1861 przebywał we wsi Żytnogóra pod Białocerkwią na Ukrainie. Od 1861 roku mieszkał w Warszawie. Był członkiem Towarzystwa Rolniczego, podob-

¹ B. Ch[lebowski] *Miroszewice* w: *Słownik geograficznego Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich* pod redakcją F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego i W. Walewskiego, Warszawa 1885 T. VI, s. 498 podaje: „M. były własnością Wacława Aleksandra Maciejewskiego, uczonego historyjka”.

² Zob. m.in. J. Bar *Mateusz Gralewski (Grała, Gralak)*, w: *Etnografowie i ludoznawcy polscy*, T. II Wrocław-Kraków 2007, s. 100–101.

nie jak Kazimierz Maciejowski. Podczas pobytu w Warszawie brał udział w konspiracyjnym ruchu niepodległościowym, a w czasie powstania styczniowego był członkiem komisji wykonawczej przy Tymczasowym Rządzie Narodowym. Po upadku powstania musiał emigrować. W 1871 roku osiadł na stałe we Lwowie. Tam w 1877 roku wydał książkę *Kaukaz, wspomnienia z dwunastoletniej niewoli*, będącą cennym studium historycznym i etnograficznym, w którym autor opisał nie tylko sytuację Kaukazu i rosyjską politykę wobec tego terytorium, ale także życie codzienne mieszkańców, ich zwyczaje i tradycje.

O gromadzeniu tekstów pieśni i legend oraz o pobycie Gralewskiego na Ukrainie w okresie, kiedy w Mazewie przebywał Kolberg, pisał także Wacław Maciejowski w artykule *Legendsy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* opublikowanym w maju 1860 roku, a zawierającym kilka tekstów pieśni i modlitw zapisanych przez Gralewskiego¹. Być może przed opuszczeniem Mazewa Mateusz przekazał Maciejowskiemu nie tylko pieśni i modlitwy opublikowane później w artykule, ale także i jakieś inne zapisy, a ten ostatni przekazał je Kolbergowi. Jest też możliwe, że obaj etnografowie spotkali się w Warszawie między 1861 a 1863 rokiem i Gralewski osobiście przekazał jakieś materiały Oskarowi. Potwierdzeniem autorstwa Gralewskiego co do manuskryptów będących obecnie w archiwum Kolberga może być zapisana tam charakterystyczna nota dotycząca wierzenia ludowego, mówiąca że pieśni tworzą morskie syreny. Taka sama wzmianka znalazła się w materiałach opublikowanych przez Maciejowskiego. Porównanie oryginalnych listów Mateusza Gralewskiego z rękopisem pozostającym w Kolbergowskich zbiorach wykazuje duże podobieństwa pisma, ale i pewne różnice, które wynikać mogą wprawdzie z pośpiechu w notowaniu pieśni, jednak nie pozwalają na bezsporne uznanie Gralewskiego za autora manuskryptu.

Wspomniany artykuł *Legendsy i pieśni ludu polskiego* zakończył Maciejowski znamiennym zdaniem: „[...] pieśni, które do druku podaję, będąc wiernym ludu wyrazem, mają archaizmy, które przypiskami starałem się objaśnić. Nie dostaje im nuty, która sądząc po ich wątku musi być stara i bardzo oryginalna. Warto, ażeby kto z lubowników muzyki ludowej przejechał się na miejsce i o nią wymienionych wyżej śpiewaczek popytał”².

¹ W. A. Maciejowski *Legendsy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte*, „Biblioteka Warszawska” 1860 T. 2, s. 434–447; o tekstach pieśni zamieszczonych w artykule i ich wykorzystaniu przez Kolberga będzie mowa w dalszej części wstępu.

² Tamże, s. 437.

Być może wizyta Kolberga była odpowiedzią na apel zamieszczony w znanym mu doskonale czasopiśmie. Możliwe też, że sam Maciejowski zaproponował Oskarowi przyjazd do Mazewa, gdyż wśród „lubowników” pieśni on właśnie uchodził słusznie za najlepszego badacza muzyki ludowej.

Jest też bardzo prawdopodobne, że Kolberg odwiedził Mazew ponownie, w 1864 roku. Świadczą o tym jego własne słowa zamieszczone w komentarzu do cytowanego za Maciejowskim listu Gralewskiego, w którym ten ostatni mówi o walorach melodii pieśni, dla których sam zanotował tylko teksty. „Melodie, o których tu mowa – dodaje Kolberg – zdobyliśmy na miejscu w r. 1864 i dołączamy je obok tekstu”¹. Datę „1864” wspominał też autor *Ludu* omawiając tańce łęczyckie², a także przy opisie wesela II, które opatrzył notą lokalizacyjną: „od Łęczycy (Mazew, Rzętków)”³, do którego zachowały się liczne zapisy terenowe pieśni. Opis sporządzony został właśnie na podstawie tych rękopisów, jednak ani na manuskryptach, ani w żadnych innych dokumentach nie ma informacji o badaniach w Mazewie i okolicach w 1864 roku.

O żadnym z pobytów Kolberga w Łęczyckiem nie ma też niestety wzmianki w późniejszej korespondencji z Maciejowskim. Listy Maciejowskiego do Oskara pochodzą jednak z okresu, gdy ten ostatni mieszkał już w Galicji. Wcześniej, a więc przez całe lata sześćdziesiąte, panowie spotykali się osobiście w Warszawie, czego potwierdzeniem są wzmianki w listach Kolberga do Emila Kierskiego⁴. Maciejowski uczestniczył w pogrzebie matki Oskara, co relacjonował mieszkającemu już wtedy w Mogilanach Kolbergowi jego brat Wilhelm. Właśnie do Mogilan pisał Wacław Aleksander, donosząc między innymi o otrzymaniu tomów *Krakowskiego* i przesyłając z kolei własną, świeżo wydaną pracę *Dzieje Polski przedchrobrowej aż do początku panowania w niej rodziny Piasta*⁵. Wspominał też o konieczności badań nad językiem ludu oraz o planach odwiedzenia adresata podczas planowanej podróży w Karpaty. Maciejowski opublikował także w „Przeglądzie Wielkopolskim” artykuł *Przegląd nowych dzieł*⁶, który dotyczył miał *Pieśni ludu polskiego, Sandomierskie-*

¹ O. Kolberg *Łęczyckie* (DWOK T. 22), s. V.

² Tamże, s. VII.

³ Tamże, s. 55.

⁴ Zob. *Korespondencja... cz. I* (DWOK T. 64), s. 236, 241.

⁵ W. A. Maciejowski *Dzieje Polski przedchrobrowej aż do początku panowania w niej rodziny Piasta*, Warszawa 1872.

⁶ A. Maciejowski *Przegląd nowych dzieł*, „Przegląd Wielkopolski” 1867, s. 383–388.

go i pierwszej części *Kujaw* Kolberga, w znacznym jednak stopniu autor skupił się na własnych poglądach i licznych odwołaniach do swych prac. Wedle słów Wilhelma Kolberga Maciejowski napisał też recenzję kolejnych wydanych tomów *Ludu*, jednak tekst przesłany do redakcji „Gazety Polskiej” w grudniu 1871 roku nie ukazał się¹.

Mazew był dla Kolberga miejscem stacjonowania podczas prowadzenia badań terenowych w Łęczycy. Mógł stąd pojechać do oddalonego o około 5 kilometrów Jarochowa. Jednak poza notami lokalizacyjnymi zamieszczonymi w rękopisach przy zapisach pieśni z tej miejscowości brak jakiegokolwiek potwierdzenia bytności badacza w tej wsi. Mógł zatem udać się z Mazewa na krótki wypad do pobliskiego Jarochowa lub zanotować melodie i teksty w Mazewie od przybyłego stamtąd informatora.

W monografii, charakteryzując usposobienie włościan, Kolberg przytacza dialog, który według jego słów był mu „opowiadany [...] w czasie pobytu w Łęczycy”². Być może do stolicy regionu Kolberg pojechał również przy okazji wizyty w Mazewie. Nie można też wykluczyć, że trafił tu podczas podróży na Kujawy w 1865 roku. Od 1862 roku funkcjonowała już linia kolejowa łącząca Warszawę z Bydgoszczą, wiodąca przez Kutno, z którego do Łęczycy można było dotrzeć bitym traktem liczącym nieco ponad 20 kilometrów.

W dokumentach autora *Ludu* widnieje też wzmianka o wizycie w Kłodawie w 1860 roku³. Zachowały się również jego liczne rękopisy opatrzone notami lokalizacyjnymi wskazującymi, że zapisane tam teksty i melodie pochodzą z tej właśnie miejscowości. Był to prawdopodobnie pobyt bardzo krótki, możliwe też, że materiały pozyskane zostały z innych źródeł niż badania własne Kolberga.

Z 1865, ale także z 1860 roku mogą pochodzić zapisy tańców, które znalazły się w ostatnim rozdziale monografii Łęczycy z tytułem „Kujawy”. W wymienionych latach Kolberg odbywał podróże badawcze między innymi do Bodzanowa, Bogusławic, Ruskowa i Głuszyna na Kujawach, a część zgromadzonych wówczas materiałów zamieścił w *Łęczycy*⁴, o czym będzie jeszcze mowa.

¹ List Wilhelma Kolberga do Oskara Kolberga z 21 stycznia 1872 roku, *Korespondencja* cz. I... (DWOK T. 64), s. 402.

² O. Kolberg *Łęczycy* (DWOK T. 22), s. 9.

³ Rkp. Kolberga, Biblioteka PAU i PAN, sygn. 3210, k. 14 i k. 23.

⁴ Szczegółowy opis badań na Kujawach zob. A. Skrukwa *Kujawy Oskara Kolberga w: Kujawy. Suplement* cz. II (DWOK T. 72/II), Poznań 2014, s. V–XVIII.

Wynikiem pracy Kolberga na terenie Łęczyckiego są jego rękopisy rozproszone dziś w kilkunastu różnych tekach¹. Od początku dla tego regionu przeznaczona była teka oznaczona numerem 7, a zawarte tam materiały miały składać się na planowaną serię 29 *Ziemia Gostyńska i Łęczycka*. Dziś teka zatytułowana jest *Kujawy, Gostynin, Łęczyca*, przy czym słowo „Kujawy” zostało prawdopodobnie dopisane później.

W 1886 roku Kolberg opisał zawartość poszczególnych tek i według tych notatek teka 7 składała się wówczas z dwóch części o odrębnych tytułach: „Łęczyckie i Gostyńskie. Pieśni, wesela, varia. Publikacje W. A. Maciejowskiego i notaty z Mazewa. Wyciągi i druki” oraz „Kujawy. Odpadki od wydanej w latach 1867–1869 z własnych funduszków monografii w 2 tomach pt. *Lud*, seria 3 i 4.” Być może wówczas, to jest w roku 1886, umieścił w tece niewykorzystane materiały dotyczące tego ostatniego regionu i uzupełnił tytuł. Gdy po śmierci Kolberga, w 1890 roku, archiwum porządkował wykonawca jego testamentu Izydor Kopernicki, o tece 7 napisał: „Wszystko wyczerpane w serii III–IV *Kujawy* i XXII *Łęczyckie*. Zostały odpadki muzyczne; melodie pieśni i tańców, nie przekreślone przez O.K., więc mogące się przydać komuś, o ile podobne lub takie same nie zostały już podane przez O.K. w innych seriach”.

Dziś w tece 7 znajduje się kilka rodzajów rękopisów dotyczących regionu łęczyckiego. Brak tam natomiast publikacji Maciejowskiego, o których wspominał Kolberg i nie ma ich obecnie w archiwum autora *Ludu*. Na końcu teki znaleźć można, sporządzone ręką Kolberga, szczegółowe spisy miejscowości ówczesnego powiatu łęczyckiego i gostyńskiego (dziś oznaczone sygnaturą 1158, k. 1–3). Spisy takie wykonywał badacz dla różnych regionów, opierając się na *Tabelli miast, wsi, osad Królestwa Polskiego*² oraz na mapach opracowanych przez ojca, Juliusza, a opublikowanych

¹ Materiały do regionu łęczyckiego znajdują się dziś w kilkunastu tekach opatrzonych sygnaturami Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego: teka 1 (sygn. 1116 i 1117), teka 4 (sygn. 1133 i 1135), teka 5 (sygn. 1137 i 1138), teka 7 (sygn. 1156, 1157 i 1158), teka 8 (sygn. 1159, 1160 i 1163), teka 12 (sygn. 1181), teka 13 (sygn. 1193), teka 16 (sygn. 1209), teka 31 (sygn. 1303 i 1304), teka 33 (sygn. 1305, 1308/I i 1308/II), teka 35 (sygn. 1315), teka 36 (sygn. 1317, 1320, 1324 i 1325), teka 38 (sygn. 1334), teka 41 (sygn. 1347), teka 42 (sygn. 1349, 1350, 1351/II), teka 43 (sygn. 1352), teka 47 (sygn. 1353/II, 1354/II), teka 50 (sygn. 1357), teka 51 (sygn. 1358), oraz w kilku tekach znajdujących się w zbiorach Biblioteki PAU i PAN w Krakowie: sygn. 2185, 3203, 3210, a także w tece o sygn. 465 (dawna TNW 465) przechowywanej w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie.

² *Tabella miast, wsi i osad Królestwa Polskiego z wyrażeniem ich położenia i ludności, alfabetycznie ułożona w Biórze Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Policji*, Warszawa 1827 T. I–II.

w jego *Atlasie Królestwa Polskiego*¹. Pierwszy taki spis, z określeniem przynależności administracyjnej poszczególnych miejscowości, opublikował w *Pieśniach ludu polskiego* z 1857 roku, ale jest możliwe, że został on dołączony do tomu już w trakcie druku i był odpowiedzią na sugestię Józefa Sikorskiego, recenzenta pierwszych zeszytów *Pieśni*. Sikorski pisał: „Oznaczenie miejscowości, skąd pieśń i melodia wzięte, także wyraźniejsze by się zdało. Mało to objaśnia, gdy przeczytamy, że te pieśni od Dzikowa, Łągowa, Kowalewa itd.”². Kolberg początkowo zamieszczał te wykazy w monografiach, dołączając do nich także nazwy rzek, jezior, pól itp., traktując to nazewnictwo jako element kultury lokalnej. Z czasem, być może z oszczędności miejsca, zrezygnował z ich publikowania, zatem spis do *Łęczyckiego*, jednej z ostatnich monografii, pozostał w rękopisie³. W zespołach o sygnaturach 1156 i 1157 przechowywanych są karty zawierające pieśni (melodie i teksty) będące czystopisami sporządzonymi na podstawie wcześniejszych zapisów terenowych, które zostaną scharakteryzowane dalej. Nad większością pieśni Kolberg zapisał noty lokalizacyjne, a także naniósł ołówkiem numery. Kilkanaście takich samych kart znajduje się dziś w tece 5 (sygn. 1138) zatytułowanej *Płock, Dobrzyń, Pułtusk, Kurpie*, a przeznaczonej do materiałów z terenów tak zwanego Mazowsza Starego. Sposób zredagowania pieśni wskazuje, że wszystkie te karty pochodzą z czasów, gdy autor myślał jeszcze o wydaniu kolejnych tomów monograficznych zbiorów pieśni podobnych do *Pieśni ludu polskiego* z 1857 roku, włączonych ostatecznie do cyklu *Lud*. Wiadomo, że planował kilka takich zbiorów zawierających określone pieśni (np. żołnierskie, żniwarskie, miłosne) w wariantach z całej Polski. Decyzję o wydawaniu monografii regionalnych podjął Kolberg około 1864 roku⁴, wymienione karty mogą więc pochodzić z początku lat sześćdziesiątych, kiedy przeprowadził już badania na terenie Łęczyckiego, ale nie opracował jeszcze koncepcji *Ludu*. Możliwe też, że zapisy te sporządzone zostały znacznie wcześniej, i że Kolberg istotnie gromadził materiały

¹ J. Kolberg *Atlas Królestwa Polskiego składający się z 8 map geograficznych, z których każda wystawia jedno województwo jako to: Krakowskie, Sandomierskie, Kaliskie, Lubelskie, Płockie, Mazowieckie, Podlaskie i Augustowskie*, Warszawa 1827.

² J. Sikorski *Ruch muzyczny. Pieśni ludu wydawane przez O. Kolberga*, „Gazeta Codzienna” 1856 nr 219.

³ Ze względu na fakt, że w ramach edycji tomów suplementowych DWOK zamieszczane są szczegółowe indeksy geograficzne wymienionych przez Kolberga miejscowości, zrezygnowano z publikowania sporządzonych przez niego spisów.

⁴ Zob. List Kolberga do ks. Kajetana Śmiechowskiego z 26 grudnia 1864, *Korespondencja... cz. I* (DWOK T. 65), s. 97–99.

z tego terenu już w końcu lat czterdziestych oraz w latach pięćdziesiątych. Na 40 kartach zanotował blisko 300 pieśni i melodii bez tekstu.

Z wcześniejszym okresem jego działalności wiążą się karty (sygn. 1156, k. 7 i 8), na których znajdują się oznaczone numerami zapisy melodii z wolnymi pięcioliniami, przygotowanymi, aby nanieść tam opracowanie fortepianowe. Opracowania tego typu mieszczą się w tece 33 *Miscellanea*, datowanej na lata czterdzieste XIX wieku, kiedy badacz publikował pieśni ludowe w celach popularyzatorskich, wzbogacając je akompaniamentem fortepianu, co ułatwiało ich wykonanie amatorom. Najprawdopodobniej zatem karty 7 i 8 znalazły się w tece już w czasie, gdy Kolberg zrezygnował z publikowania melodii w takiej wersji i chciał je wykorzystać jako melodie z Łęczyckiego w kolejnych tomach *Pieśni ludu polskiego* lub w monografii regionu.

W tece 7 zachował się też fragment karty (sygn. 1156, k. 24) zawierający opis „Gaika”, opatrzony przez Kolberga notą lokalizacyjną: „od Łęczycy (Mazew)”. Jest to jeden z nielicznych zachowanych zapisów dotyczących zwyczajów, bowiem do publikowanych w rozdziałach „Zwyczajy” i „Ob-rzędy” opisów prawie zupełnie brak źródeł w spuściznie rękopiśmiennej. Niewykluczone zatem, że część materiałów została usunięta po wydaniu monografii i zgodnie z opisem Kopernickiego pozostały tylko „odpadki muzyczne”. Opis gaika Kolberg zredagował, uzupełniając go o melodie, na podstawie jednego z nielicznych manuskryptów obcych autorów, który przechowywany jest także w tece „Kujawy, Gostynin, Łęczycza” (sygn. 1157, k. 16). Są to zapisy tekstów, wśród których poza wspomnianym opisem gaika znajdują się też pieśni „O św. Mikołaju”, „O św. Wawrzyńcu”, „O Bo-żym Narodzeniu” oraz kilkanaście pieśni popularnych. Domniemanym autorem tego rękopisu, na którym Kolberg dopisał: „Mazew”, jest Mate-usz Gralewski, na co wskazywałaby wspomniana już wcześniej wzmianka zanotowana na pierwszej stronie składki: „NB [*notabene*] wedle podania pieśni ludu pochodzą od morskich syren”. O takim pochodzeniu pieśni pisał właśnie Gralewski w korespondencji do Wacława Aleksandra Ma-ciejowskiego, zacytowanej w artykule *Legendsy i pieśni ludu polskiego*: „Są myśli piękne w zebranych przeze mnie pieśniach i piosneczkach, w części nieznanach, ale o wiele piękniejsze są ich melodie, bo jak lud mówi pieśni i nuty uczą się od morskich syren ludzie nadbrzeżni, a od nich dopiero reszta na świecie”¹. Poza samą treścią, która nie może być przypadkowa,

¹ W swoim artykule Maciejowski zacytował cały list Gralewskiego, zob. *Legendsy i pie-śni...* s. 434–436.

notka dotycząca syren, podobnie jak cały manuskrypt, w znacznym stopniu przypomina pismo autora *Kaukazu*.

Pojedyncza karta (sygn. 1157, k. 15), wykorzystana przez Kolberga w *Łęczyckiem*, została zapisana przez mieszkającego na Kujawach Józefa Blizińskiego. Bliziński (1827–1893), w późniejszych latach przyjaciel Kolberga, odpowiedział na list otwarty tego ostatniego, zamieszczony w „Bibliotece Warszawskiej” w 1865 roku. Kontaktował badacza z okolicznymi ziemianami i sam pomagał w gromadzeniu materiałów do monografii Kujaw¹. Na wspomnianej karcie zapisane zostały dwie pieśni, wraz z melodiami, ale bez informacji o proveniencji. Jedna z pieśni opublikowana została w *Łęczyckiem* (nr 32) z lokalizacją „od Paręczewa (Dalików)”, dla drugiej natomiast (nr 55) zamieszczonej w opisie wesela I z okolic Piątku i Kutna, Kolberg posłużył się ostatecznie własnym zapisem melodii. Być może zatem Bliziński rzeczywiście zanotował pieśni na Kujawach, a duże podobieństwo melodii i tekstów wynika z faktu, że funkcjonowały one w obu regionach, podobnie zresztą jak wiele innych utworów.

Ostatni już dotyczący Łęczyckiego zapis znajdujący się dziś w tece 7 to niewielki wycinek (sygn. 1157, k. 5a), zawierający melodie z incipitami i fragmentami tekstów z Jarochowa. Jest to rękopis terenowy Kolberga, który tworzył kiedyś całość z kartą 29 z teki 38. To właśnie w tece 38 zatytułowanej *Miscellanea* znajduje się większość zapisów terenowych, pochodzących przede wszystkim z Mazewa, ale także z Rzętkowa, Sobótki i Kłodawy, Miroszewic, z okolic Zgierza oraz właśnie z Jarochowa i kilku innych miejscowości. Ten zespół rękopisów oznaczony jest dziś w tece 38 sygnaturą 1334. W XIX wieku materiały te znajdowały się najprawdopodobniej również w tece 7. Teką 38, zgodnie z opisem Oskara Kolberga z 1886 roku, zawierała: „Rozmaitości, teksta operetek i śpiewów”. Nieco inną jej charakterystykę pozostawił Izydor Kopernicki w roku 1890, ale i wówczas nie było tam żadnych materiałów dotyczących regionu łęczyckiego, zatem musiały one trafić tu później.

Część zapisów melodii z teki 38 (k. 20) odpowiada zapisom tekstów znajdujących się obecnie tece 42 zatytułowanej *Miscellanea* (sygn. 1351/II, k. 6–9), przy czym niektóre teksty na k. 6–9 zanotowane zostały obcą ręką. Z całą pewnością nie notował ich ani Gralewski, ani Aleksander Maciejowski. Kolberg miał zatem w Mazewie jeszcze innego, nieznanego z nazwiska współpracownika, którym mógł być ktoś z ziemiaństwa, miejscowy na-

¹ Zob. A. Skrukwa *Kujawy Oskara Kolberga...* (DWOK T. 72/II), s. XIII–XVIII.

uczyciel, a być może nawet ktoś z rodziny Maciejowskich. Zapisy stanowią ciekawy przykład współpracy w terenie. Prawdopodobnie w tym czasie, kiedy Kolberg zapisywał ołówkiem melodie śpiewane przez wykonawcę, inna osoba notowała teksty, początkowo w całości, a później tylko początkowe fragmenty, pozostawiając ich dokończenie autorowi *Ludu*.

W tece 42 znajduje się też obecnie składka (sygn. 1350, k. 185 i 186) zawierająca około 150 zapisów terenowych melodii, z których duża część oznaczona została przez Kolberga notą lokalizacyjną „Mazew”, a kilkanaście innych zidentyfikowano jako publikowane w *Łęczyckiem*. Większość melodii zapisana została bez tekstu, choć przy niektórych znajdziemy informacje odnoszące się do sytuacji wykonawczej, na przykład „Do oczepin” czy „Odchodząc do domu ze dwora”. To właśnie pierwsza strona tego rękopisu (k. 185) została opatrzona wspomnianą już notą: „Mazew 1853”.

Teka 42 zawiera również rękopis *Chodzone, kujawiaki, obertasy, mazury* związany z pracami Kolberga nad tańcami kujawskimi. Zapisy będące kolejnymi redakcjami tych tańców znajdują się obecnie w tece 51 oraz w tekach o sygnaturze 465 (dawna TNW 150) i w tece 50. Zostaną one omówione w dalszej części wstępu.

Jest prawdopodobne, że teka 42 nie istniała za życia Kolberga i być może założył ją dopiero Kopernicki, ale z jego sprawozdania wynika, że znajdowały się tam materiały dotyczące Słowiańszczyzny południowej. Zatem wymienione manuskrypty również trafiły tu później, podobnie jak spis incipitów i fragmentów pieśni weselnych (sygn. 1351/II, k. 1–3) zawierający teksty z Mazowsza i Łęczyckiego, przeważnie z dokładnymi notami lokalizacyjnymi. Spis ten musiał być materiałem pomocniczym przy w przygotowaniu opisu wesela *Z powiatu łęczyckiego i gostynińskiego*, będącego fragmentem wspomnianego już obszernego artykułu Kolberga *Pieśni ludu weselne*. W publikacji z 1847 roku znalazły się prawie wszystkie wymienione w rękopisie pieśni.

Kilkadziesiąt zapisów pieśni znajduje się dziś w tece 43 *Miscellanea* (sygn. 1352). Stanowią one część ogromnego zespołu zawierającego melodie i teksty z terenów etnicznie polskich (głównie z Królestwa Kongresowego), zanotowane bezpośrednio w terenie. Manuskrypty te były prawdopodobnie pierwotnie elementem teki 33 *Miscellanea*¹, założonej

¹ Szczegółowy spis tek oraz opis ich zawartości jest przedmiotem analiz i zostanie opublikowany jako element biografii Oskara Kolberga; w niniejszym wstępie wykorzystano fragmenty tego opracowania autorstwa A. Skrukwy.

jeszcze przez Kolberga. Obecnie najobszerniejszym materiałem znajdującym się w tece 33, oznaczonym sygnaturą 1305, jest liczący ponad 3000 zapisów zbiór melodii z różnych regionów Polski, w tym z Łęczyckiego, będący swoistym magazynem zapisów nutowych. Przy poszczególnych melodiach pozostawione są wolne pięciolinie, co spowodowane było zamiarem opracowania ich na fortepian. Kolberg oddzielnie zanotował melodie nieparzyste, a na osobnych kartach – parzyste, prawie wszystkie opatrząc notami lokalizacyjnymi oraz systemem odsyłaczy do odpowiadających im tekstów. Melodiom nieparzystym odpowiadają teksty znajdujące w rękopisie z teki 16 zatytułowanym *Obertasy i mazurki* (sygn. 1209), natomiast parzystym – manuskrypt z teki 13 pod tytułem *Krakowiaki i polki* (sygn. 1193). Ponieważ teka 16 nosi tytuł *Radom, Opatów, Sandomierz, Końskie*, a teka 13 – *Kraków* (sygn. 1193), można wnioskować, że znajdujące się tam obecnie zapisy tekstów, również opatrzone odsyłaczami do zapisów z teki 33, musiały początkowo znajdować się w innym zespole rękopiśmiennym, być może stanowiąc całość z manuskrytem zawierającym melodie.

Drugi, obszerny zespół rękopiśmienny, oznaczony dziś sygnaturą 1308/I, zawiera blisko 30 kart (w większości niebieskich), na których zanotowane zostały oznaczone numerami pieśni, przeważnie z akompaniamentem fortepianowym, w tym wiele pieśni z Łęczyckiego. Kilka kart (o innym, żółtawym kolorze) stanowiło zapewne całość ze wspomnianymi już manuskryptami z teki 7 (sygn. 1156, k. 7 i 8). Niektóre pieśni widnieją na obu rodzajach kart, pod tymi samymi numerami, na przykład „Padła mucha na konopie” (nr 293) czy „Chłopczyno, chłopczyno, dla mnie przeznaczony” (nr 291). Niektóre pieśni zanotowane są nawet trzykrotnie i opatrzone inną numeracją („Padła mucha”, teka 33, sygn. 1308/I, k. 13, nr 52).

Wielokrotne notowanie tych samych melodii wiąże się z wczesnym etapem pracy Kolberga nad muzyką ludową, kiedy zapisy wykorzystywane były w publikowanych przez niego różnych typach zbiorów pieśni, jak na przykład *Pieśni ludu polskiego* z lat 1842–1845 czy wymieniane już *Pieśni ludu weselne* z lat 1847–1849. Planował też prawdopodobnie wydanie monograficznych zbiorów zawierających wątki tematyczne, co potwierdzają manuskrypty z teki 33 z zanotowanymi wariantami tych samych pieśni z różnych regionów. Pod większością melodii badacz zamieścił odsyłacze do własnych publikacji, a także do zbiorów innych autorów. W latach późniejszych, pracując już nad kolejnymi tomami *Ludu*, Kolberg sam

zapewne przeniósł potrzebne mu materiały z teki 33 do tek dotyczących poszczególnych regionów, stąd część zapisów znalazła się w tece 7.

W kręgu zainteresowań Kolberga pozostawały też pieśni religijne. Prawdopodobnie myślał o wydaniu oddzielnej publikacji poświęconej temu gatunkowi. W obszernym manuskrypcie, znajdującym się obecnie w tece 41 *Miscellanea* (sygn. 1347), wynotowywał utwory ze zbiorów księdza Michała Mioduszeńskiego takich jak *Śpiewnik kościelny, Pastoralki i kolędy* oraz z *Dodatków...* do tych publikacji¹. Rękopis jest dokładnym odpisem z tych prac, z zachowaniem tytułów oraz uwag odnoszących się do wykonania utworów. Kolberg naniósł ponadto w manuskrypcie odsyłacze do wariantów w *Zbiorze pieśni nabożnych katolickich* opracowanym przez Szymona Kellera², a także wprowadził informacje o wykorzystaniu poszczególnych zapisów w monografiach regionalnych poprzez podanie numeru serii *Ludu* i numeru pieśni. Nie wiadomo, kiedy powstawał ów manuskrypt, pewne jest natomiast, że notatki dotyczące umiejscowienia poszczególnych pieśni w *Ludzie* sporządzane były nawet do 1890 roku, a więc do momentu wydania ostatnich tomów. Dla części pieśni religijnych z Łęczyckiego Kolberg posiadał własne zapisy terenowe (zachowane w tece 38), na których również oparł się przygotowując tom do druku.

W archiwum, w tece 47 zachowało się też pięć rycin przedstawiających postacie mężczyzn i kobiet w strojach regionalnych. Kolberg wydając *Łęczyckie i Kaliskie* zrezygnował z publikowania ilustracji w tych tomach, co pozwoliło na zmniejszenie kosztów druku. Nieznani są autorzy lub autor tych ilustracji. Dwie z nich to rysunki ołówkiem barwione akwarelą, które przedstawiają kobiety w strojach z okolic Łęczycy i Kłodawy (sygn. 1354, k. 74) oraz z Mazewa (sygn. 1354/II, k. 75). Kolejne dwie ilustracje ukazują mężczyzn w ubiorach z tych samych terenów (sygn. 1354/II, k. 76 i 78). Wykonane zostały ołówkiem, a u dołu Kolberg naniósł informacje o kolorach poszczególnych części garderoby. Piąta rycina (również rysunek barwiony akwarelą), prezentująca postać mężczyzny, opatrzona została notą lokalizacyjną: „od Kłodawy, z Kujaw” (sygn. 1353/II k. 7), świadcząca prawdopodobnie o występowaniu przedstawionego stroju na obszarze łęczycko-kujawskim.

¹ Ks. M. M. Mioduszeński wydał: *Śpiewnik kościelny*, Kraków 1838; *Dodatek do Śpiewnika kościelnego*, Kraków 1842; *Dodatek II i III do Śpiewnika kościelnego*, Kraków 1853; *Pastoralki i kolędy*, Kraków 1843 oraz *Dodatek do pastoratek i kolęd*, Kraków 1853.

² [Sz. Keller] *Zbiór pieśni nabożnych katolickich do użytku kościelnego i domowego*, Pelplin 1871.

Pozostałe materiały źródłowe rozproszone są w kilku jeszcze tekach, zwykle w postaci pojedynczych kart, które pierwotnie przynależały najprawdopodobniej do teki 7.

We wstępie do wydanej w 1889 roku monografii Kolberg napisał: „Nie dziw przeto, że w ziemi tak niegdyś lesistej, bagnistej, a tak płodnej w tradycje, zachowały się dłużej niż gdziekolwiek – mimo wczesnego zaszczerpiania tu chrześcijaństwa – wspomnienia wielu z pogańskich czasów dotrwałych istot nadprzyrodzonych [...], że zarówno z licznymi pielgrzymkami odbywanymi podczas odpustów do tutejszych i pobliskich miejsc cudownych, obieżyły też po kraju liczne gadki o złowrogim działaniu wszelkich sił nieczystych z całej tutejszej branych i personifikowanych przyrody, wespół z dykteryjkami o złośliwych sprawkach owego mości pana Boruty”¹.

Wydawać by się mogło, że po takiej zapowiedzi znajdziemy w monografii liczne materiały dotyczące wierzeń oraz bajki i opowieści. Tymczasem *Łęczyckie* wypełniają przede wszystkim pieśni, a inne materiały etnograficzne i folklorystyczne są niezwykle skromne. Opis „Kraju” nie odbiega zawartością od innych monografii. Kolberg wymienił ważniejsze miejscowości regionu, dając jednocześnie czytelnikowi pogląd na jego zasięg. Opisy miejscowości oparte zostały na dostępnej literaturze, przede wszystkim na kilku artykułach pochodzących z „Pamiętnika Religijno-Moralnego”. W rozdziale „Lud” poza wspomnianym dialogiem zasłyszonym przez Kolberga w Łęczycy, autor zamieścił 90 przekleństw używanych przez lokalną społeczność. Teksty te zostały Kolbergowi nadesłane w liście, którego nadawca nie został niestety wymieniony z nazwiska. Mógł nim być Mateusz Gralewski, choć nie wiadomo, czy poza pieśniami zapisywał jakieś inne teksty. Język interesował też Józefa Blizińskiego, który był między innymi współautorem *Abecadłowego spisu wyrazów języka ludowego w Kujawach i Galicji Zachodniej*². Bliziński zbierał wprawdzie materiały na Kujawach, ale w jednej z cytowanych przez Kolberga publikacji wypowiadał się na temat „narzecza ludu gostyńskiego” [gostynińskiego]. Być może zatem to on dostarczył listę przekleństw, które znalazły się w *Łęczyckiem*. Na końcu tej części rozdziału Kolberg zamieścił jeszcze

¹ O. Kolberg *Łęczyckie* (DWOK T. 22), s. IV.

² Zob. *Abecadłowego spisu wyrazów języka ludowego w Kujawach i Galicji Zachodniej*, „Biblioteka Warszawska” 1860 T. 4, s. 619–633. Materiały dotyczące Galicji zgromadził Marcin Albiński. Część wyrażen podano w artykule za *Słownikiem* języka polskiego S. B. Lindego.

kilkanaście słów gwarowych, nie wiadomo jednak, czy również pochodzą z korespondencji tak jak wyrażenia obelżywe, czy może zostały zanotowane przez samego Kolberga podczas badań terenowych.

Opis ubioru sporządzony został głównie na podstawie artykułów Józefy Szmigielskiej i Józefa Blizińskiego, a także w oparciu o *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego*¹. To ostatnie źródło wykorzystane też było w podrozdziale charakteryzującym rolnictwo i przemysł Łęczyckiego.

W opisie zwyczajów dominują już pieśni. Większość z nich to utwory religijne, popularne w całej Polsce, dlatego zapewne Kolberg wykorzystał odpisy ze zbiorów księdza Michała Mioduszeńskiego. W przypadku kilku pieśni oparł się jednak na własnych zapisach terenowych. Z obserwacji terenowych pochodzi też opis ostatków z okolic Mazewa i Łęczycy. Nie wiadomo jednak, czy zapisał go sam Kolberg, czy też sporządzony został przez kogoś pochodzącego z tamtych okolic.

Niezbyt obszernie prezentują się też w monografii obrzędy. Skromną wzmiankę o pogrzebach uzupełnia pieśń z okolic Łęczycy, którą zgodnie z odsyłaczem Kolberga znajdziemy też w *Śpiewniku kościelnym* Mioduszeńskiego. Na uwagę zasługują natomiast oba opisy wesel. Pierwszy, opatrzony datą 1842, Kolberg zaczerpnął z własnego artykułu *Pieśni ludu weselne*². Publikując ponownie te materiały powołał się na źródło, dodając wzmiankę: „Obecnie dajemy wersję poprawniejszą”. Ponieważ poza opuszczeniem w *Łęczyckiem* jednej pieśni („Skowroneczek śpiewa”) i zastąpieniu jej jedynie incipitem cały opis jest identyczny z drukowanym wcześniej w „Bibliotece Warszawskiej”, wnioskować należy, że owa „poprawniejsza wersja” polegała jedynie na pozabawieniu melodii akompaniamentu fortepianowego, który cechował wczesne zbiory pieśni Kolberga. Nie wiadomo natomiast, czy datowanie opisu na rok 1842 wynikało, jak już wcześniej wspomniano, z faktu, że Kolberg był na tym terenie na początku lat czterdziestych. Zachowały się wprawdzie wspomniane już rękopisy z teki 42 (sygn. 1351/II, k. 1–3) zawierające spis incipitów i fragmentów pieśni do wesela I z okolic Piątku, Kutna, Łazin, Orenic, z dokładnymi notami lokalizacyjnymi, a także zapisy terenowe melodii z teki 38, jednak wobec braku dat na tych zapisach nie można jednoznacznie stwierdzić, że pochodzą z roku 1842. Drugi opis, „od Łęczycy (Mazew, Rzędków)”,

¹ Zob. przypisy źródłowe do tego rozdziału oraz bibliografia.

² Artykuł ten był już omawiany wcześniej, opis wesela z powiatu łęczyckiego i gostynińskiego drukowany był w 1847 roku.

Kolberg opatrzył datą 1864. Większość zapisów (pieśni z melodiami oraz oracja weselna) pochodzi z badań terenowych, a zatem z roku 1864 jak wskazuje data lub też z roku 1860, kiedy to Kolberg z całą pewnością przebywał u Maciejowskich.

W dalszej części monografii zamieszczone zostały pieśni, zgodnie z podziałem tematycznym przyjętym w całym *Ludzie*. Ich źródłem, podobnie jak w przypadku tańców (s. 184–210), są rękopisy Kolberga (zapisy terenowe i czystopisy) zarówno te najwcześniejsze z lat czterdziestych, jak i te sporządzone na początku lat sześćdziesiątych. W rozdziałach „Pieśni dziadowskie” i „Modlitwy” Kolberg przedrukował opublikowane w „Bibliotece Warszawskiej” przez Aleksandra Maciejowskiego teksty, które zebrał Mateusz Gralewski. Informatorkami Gralewskiego były trzy włościanki, jego siostra Honorata Budnerowa i jej przyjaciółki, Katarzyna Kraszewska i Marcinowa Kińska. Kilka tekstów Kolberg uzupełnił o zebrane przez siebie melodie, a pieśń „O, ty święta ziemo” (w oryginale „O, ty święta Polsko”) skrócił do dwóch wierszy ze względu na cenzurę. Wśród pieśni dziadowskich znalazły się także utwory religijne ze zbiorów Mioduszewskiego i Kellera oraz kilka wariantów zanotowanych przez autora *Ludu*.

Poza pieśniami nie miał więc Kolberg zbyt obszernych materiałów do monografii, która objęła niewielki region między Mazowszem, Kaliskiem i Kujawami. Opracowanie źródeł z tego ostatniego terenu nie zostało jednak ostatecznie przez Kolberga zakończone z chwilą wydania obu części *Kujaw* w latach 1867–1869. Badacz planował jeszcze prawdopodobnie opublikowanie pracy dotyczącej tańców kujawskich. Plan ten zrealizował częściowo, zamieszczając w *Łęczyckiem* osobny rozdział zatytułowany „Kujawy”.

Prace Kolberga nad tańcami kujawskimi dokumentuje przede wszystkim wymieniany już rękopis *Chodzone, kujawiaki, obertasy, mazury* (teka 42, sygn. 1150), który w stanie pozostawionym przez autora został opublikowany jako oddzielny tom suplementowy w ramach edycji *Dzieł wszystkich*¹, oznaczony numerem 72/I. Znaczna część zamieszczonych tam tańców składa się z kilku odrębnych (dwóch lub trzech) melodii, połączonych przez Kolberga w całość. Funkcjonowanie takiego wieloczęściowego tańca do początków XX wieku, nie tylko na Kujawach, potwierdza, opierając się także na materiałach Kolberga, Marian Sobieski: „Do roku

¹ Rękopis ten został wydany w 2009 roku, zob. *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I).

1900–15 był w użyciu cykl tańców trójmiarowych, wykonywanych jako jedna całość. Cykl zaczynał się od powolnego tańca zwanego: chodzony, powolny, łożony; po nim następował wolny taniec obracany, tzw. śpiący albo ksebk z powolnymi obrotami „na odsib”, zwany odsibką. Każdą zmianę obrotu nakazywał wodzirej i to pociągało za sobą zmianę tempa. Taki cykl zachował się najdłużej na Kujawach i miał tam nazwę okrągły¹.

Kolberg, przebywając na Kujawach w latach sześćdziesiątych XIX wieku, widział zapewne składający się z kolejnych elementów taniec i zafascynował go on tak dalece, że badacz pracował nad przygotowaniem do druku publikacji prezentującej jego specyfikę. Wedle jego opisu taniec kujawski składał się z trzech, coraz to szybszych elementów: chodzonego czyli polskiego, odsibki czyli kujawiaka właściwego oraz ksebki czyli mazura (*vel* obertasa kujawskiego)². We wspomnianym rękopisie *Chodzone...* znajdującym się obecnie w tece 42 znalazło się ponad 700 tak opracowanych tańców, przy czym nie zawsze kolejność melodii w danym tańcu odpowiada opisowi Kolberga. *Chodzone...* to nie jedyny dokument pracy autora *Ludu*. Zapisy większości melodii, choć nie wszystkich, zanotowanych w manuskrypcie *Chodzone...* znajdują się też w dwóch innych redakcjach tego zespołu, w rękopisach z teki 51 *Miscellanea* oznaczonej wspólną sygnaturą 1358: karty 1–19 (w T. 72/I umownie nazwane 51/I) i karty 21–40 (umownie: 51/II). Pierwszych 19 kart stanowiło pierwotnie oddzielny rękopis sporządzony na podstawie zapisów z teki 42, ale z wprowadzonymi już licznymi zmianami, jak na przykład połączenie pod jednym numerem dwóch melodii z manuskryptu *Chodzone...*, wprowadzenie dodatkowych taktów lub zmiana ich kolejności w zapisach nutowych, przekreślenie skopiowanego z teki 42 tekstu i zastąpienie go innym. Zdarzały się także dość liczne poprawki w notach lokalizacyjnych.

W kolejnej redakcji tego zespołu tańców, to jest na kartach 21–40 (teka 51, sygn. 1358) pojawiają się kolejne zmiany, przede wszystkim w zapisach nutowych, niekiedy natomiast, ale rzadko już w tekstach i w notach lokalizacyjnych³. Wobec faktu, że Kolberg nie zdołał wydać tańców w od-

¹ M. Sobieski *Polskie tańce*, w: J. i M. Sobiescy, *Polska muzyka ludowa i jej problemy*, pod red. L. Bielańskiego, Kraków 1973, s. 390.

² O. Kolberg *Kujawy cz. II* (DWOK T. 4), Wrocław–Poznań 1962, s. 204; pierwodruk: Warszawa 1869.

³ Materiały te, a także rkp. *Chodzone...* zostały szczegółowo opisane przez D. Pawlak: *Zbiór tańców kujawskich Oskara Kolberga*, w: *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I), Poznań 2009, s. VI–XIV i s. XVII–XX. Zob. też Ł. Smoluch *Zapisy muzyczne w „Łączyskiem”*.

rębnym tomie, zdecydował najprawdopodobniej o umieszczeniu choćby pewnej ich liczby w *Ludzie*. Ostatni zespół zapisów (z teki 51, k. 21–40) stał się więc podstawą sporządzenia kolejnej redakcji, obejmującej już tylko część melodii, a znajdującej się obecnie w większości w tece o sygnaturze 465 (dawna TNW 150) i w tece 50 *Miscellanea*. Zanotowane w tych manuskryptach tańce przygotowane zostały bezpośrednio do publikacji w monografiach regionów sąsiadujących z Kujawami, to jest w części V *Poznańskiego*¹ i w *Łęczyckiem*. Ostatecznie w ostatnim rozdziale *Łęczyckiego* zatytułowanym *Kujawy* Kolberg zamieścił blisko 150 tańców (nr 425–571), dla których źródłem były zapisy z tek TNW i 50, sporządzone na podstawie wcześniejszych redakcji (teka 51) i materiałów z rękopisu *Chodzone...* (teka 42). Włączenie tańców do monografii autor uzasadniał następująco:

„W serii IV *Ludu* zamieściliśmy część nabytych wtedy tańców kujawskich w liczbie 58 (od nr. 295 do 453). Ponieważ publikacja dalszego tychże ciągu z powodów od nas niezależnych wstrzymaną wówczas być musiała, przeto obecnie, przy bardziej sprzyjającej tejże warunkach, ogłaszamy na tém miejscu resztę pozostałych wtedy w naszej tece tańców. A czynimy to tém skwapliwiej, iż widzimy wielką ich z łęczyckimi łączność, już z samego sąsiedniego obu tych prowincyj położenia, ułatwiającego wzajemne ich na siebie wpływy, wynikającą”².

Argumenty Kolberga, choć niepozbawione racji w kwestii „łączności” regionów, nie wydają się być zupełnie przekonujące. Rękopisy dowodzą, że studia nad tańcem kujawskim stały się jego pasją, która na pewien czas zdominowała inne prace zbierackie i dokumentacyjne. Badacz za wszelką cenę pragnął ukazać specyfikę tańca, łącząc w sposób dowolny poszczególne jego elementy. Miał bowiem na celu stworzenie swoistego modelu tańca kujawskiego, który w rzeczywistości wykonawczej mógł mieć zgoła odmienny przebieg. Te skrupulatnie i metodyczne opracowania przygotował Kolberg zapewne w celu ich publikacji, choć wcale niekoniecznie w ramach *Ludu*. Ostatecznie jednak to monografie sąsiadujących z Kujawami regionów, *Wielkie Księstwo Poznańskie* i *Łęczyckie*, dawały możliwość zamieszczenia choćby części tych opracowań. Ponieważ z samego *Łęczyckiego* Kolberg nie dysponował już właściwie innymi niż pieśni

¹ Zob. *W. Ks. Poznańskie* (DWOK T. 13), Wrocław-Poznań 1962, s. 154–167; pierwodruk: Kraków 1880. Zob. też D. Pawlak *Zbiór tańców kujawskich...* s. VII i XXI–XXII.

² O. Kolberg *Łęczyckie* (DWOK T. 22), s. 211, przypis 1.

materiałami, przygotowany do druku tom, bez tańców kujawskich, byłby najskromniejszym spośród dotąd wydanych.

Dla wspomnianego we wstępie Boruty, który miał być swego rodzaju symbolem *Łęczyckiego*, autor przeznaczył już tylko kilka stron w „Przypisach”. Znalazły się tam fragmenty artykułów Kazimierza Wł. Wójcickiego, Kozerskiego i Wacława Szymanowskiego oraz gawędy Romana Zmorskiego, które Kolberg zaczerpnął z „Tygodnika Ilustrowanego”¹. Pozostałą część „Przypisów” wypełniają również wypisy z publikacji, przeważnie o tematyce religijnej. Według cytowanych wcześniej słów Kolberga, Łęczyckie to miejsce licznych pielgrzymek i miejsc kultu, będących przeciwwagą dla diabelskich działań Boruty. Zatem teksty mówiące o świętych miejscach czy obrazach zamykają wydaną w 1889 roku monografię jednego z najmniejszych Kolbergowskich regionów.

Tom 78, podobnie jak cała edycja suplementów składa się z dwóch zasadniczych części, z których pierwsza zawiera materiały niepublikowane wcześniej przez Kolberga, a druga przypisy źródłowe do wydanej przez niego monografii. Na końcu tomu zamieszczono aneks oraz, podobnie jak w innych suplementach, bibliografię i indeksy. Na osobnych wkładkach znalazły się ilustracje przedstawiające stroje regionalne, z publikacji których autor zrezygnował ze względu na wysokie koszty.

Układ rzeczowy pierwszej części jest zgodny ze schematem obowiązującym w monografiach XIX-wiecznych, w stopniu, w jakim pozwalają na to zachowane materiały. Ponieważ w pozostawionych przez Kolberga rękopisach dominują przede wszystkim pieśni, to właśnie one stanowią zasadniczą zawartość tej części. Podobnie jak w tomie 22, mają one różnorodny charakter, od obrzędowych (weselnych), poprzez pieśni powszechne o bardzo różnorodnej tematyce, po religijne i dziadowskie. Włączono też do suplementu zachowane zapisy pieśni patriotycznych, których publikacja nie była możliwa nawet w stosunkowo liberalnej pod względem cenzury Galicji, a także utwory wykonywane w miastach i we dworach regionu łęczyckiego. Pieśni mieszczańskie i szlacheckie Kolberg zamieszczał zwykle w swoich monografiach w oddzielnym rozdziale, tym razem jednak pominął go w druku.

Część pieśni to materiały zupełnie nowe zarówno pod względem melodii jak i tekstu. Niektóre jednak teksty zostały powtórzone, gdyż w *Łę-*

¹ Zob. przypisy źródłowe do tych stron oraz bibliografia.

czykiem znalazły się one albo z innymi zapisami nutowymi, albo też są ich zupełnie pozbawione, pomimo że zapis taki zachował się w rękopisie. Tłumaczyć to należy faktem, że autor coraz częściej decydował się na ograniczanie druku kosztownych nut i w miarę możliwości zastępował je odsyłaczami do wariantów melodii. Ponadto, powszechnie wiadomo, że w swoich manuskryptach Kolberg notował często kilka wariantów tej samej melodii czy tekstu, zamieszczając w druku tylko jeden z nich. W niektórych przypadkach różnice między rękopisem, a wersją zamieszczoną w tomie 22 są na tyle duże, że zdecydowano o ponownej publikacji części pieśni (a także oracji weselnej), przy jednoczesnym zamieszczeniu w przypisie informacji o podobieństwie tekstu bądź melodii. Takie same zasady dotyczą też zapisów nutowych prezentowanych w rozdziale „Tańce i melodie bez tekstu”. Stosunkowo skromne są pozostałe materiały z Łęczyckiego: jedna opowieść ludowa, dwa krótkie teksty towarzyszące zabawom, drobne zapiski dotyczące wierzeń, krótki słowniczek oraz spis nazwisk, które Kolberg traktował, podobnie jak wyrażenia, jako element języka.

Na drugą część tomu składają się przypisy źródłowe do tomu opublikowanego przez Kolberga w XIX wieku. Odnoszą się one do poszczególnych stron i wierszy, a także do poszczególnych ustępów i numerów pieśni. Zawierają informacje o zachowanych rękopisach i ich autorstwie, notach lokalizacyjnych oraz różnicach między drukiem a wersją zanotowaną w manuskrypcie. W *Łęczyckiem*, podobnie jak w innych monografiach, Kolberg oparł się na licznych publikacjach, zarówno sobie współczesnych jak i znacznie dawniejszych. Część z nich wykorzystał w tomie, zamieszczając cytaty lub streszczenia, a inne, które dotyczyły takich na przykład zagadnień jak historia poszczególnych miejscowości regionu, wymienił jedynie w opisie kraju. W przypisach źródłowych zamieszczono uzupełnienia i wyjaśnienia do przywołanych przez Kolberga not bibliograficznych, a wszystkie cytowane i wspomniane przez niego publikacje wymieniono w stosownym wykazie.

W przypisach źródłowych do tańców kujawskich skomentowano zapisy z tek o sygnaturze 465 (dawna TNW 150) i z teki 50, traktując je jako źródło do publikacji w tomie 22. Omówiono też obie redakcje zachowane w manuskrypcie z teki 51 (k. 1–19 i 21–40), przy czym w przypadku zapisów tożsamych z rękopisem *Chodzone, kujawiaki, obertasy, mazury* z teki 42 odsyłało Czytelnika do tomu 72/I *Kujawy. Suplement do tomów 3 i 4* (część I), w którym rękopis ten, jak już wspomniano, wydany został w cało-

ści w wersji pozostawionej przez autora. Nie komentowano zatem także zapisów tańców z teki 42, a jedynie wymieniono je w przypisach i wskazano odpowiedni numer w T. 72/I, pod którym zostały opublikowane¹.

Łęczyckie doczekało się też dwóch recenzji, których autorami byli wybitni przedstawiciele ówczesnego świata nauki, Hieronim Łopaciński i Jan Karłowicz.

Hieronim Łopaciński (1860–1906), językoznawca i etnograf, był członkiem Akademii Umiejętności w Krakowie. Jego obszerny artykuł *Oskar Kolberg i ostatnia jego praca*, podpisany literackim pseudonimem Rafał Lubicz, ukazał się w warszawskim czasopiśmie „Ateneum” w 1890 roku², wkrótce po śmierci autora *Ludu*. Jest to więc przede wszystkim wspomnienie niezwykle cenionego wówczas przez środowisko naukowe etnografa i jego dzieła. Dopiero druga część pracy dotyczy bezpośrednio ostatniej publikacji Kolberga. Łopaciński, pozytywnie oceniając monografię, zwraca uwagę między innymi na zasięg terytorialny regionu, który, jako dawne województwo łęczyckie, pokrywa się częściowo z Mazowszem. Podkreśla ponadto, że badacz zawarł w *Łęczyckiem* zaledwie „połowę tego, co umieścić w opisach innych prowincji: nie dotknął, mianowicie, wierzeń, przesądów ludu, nie podał, oprócz pieśni innych rodzajów twórczości ludowej”³.

Jan Karłowicz (1836–1903) był w pierwszym rzędzie uznanym językoznawcą, autorem słowników, ale także etnografem i muzykologiem, podobnie jak Łopaciński członkiem Akademii Umiejętności. Jego recenzja, opublikowana w 1891 roku w „Kwartalniku Historycznym”⁴, w znacznym stopniu dotyczy zagadnień językowych, a przede wszystkim wyjaśnienia niektórych pojęć funkcjonujących zarówno w mowie potocznej jak i tekstach pieśni. Autor podnosi też muzyczną wartość zbiorów Kolberga, która wyróżnia go spośród innych badaczy folkloru.

Oba teksty zostały opublikowane w niniejszym tomie w aneksie, przy czym w przypadku artykułu Łopacińskiego pominięto fragment dotyczący życia Kolberga i ogólnych zagadnień związanych z *Ludem* i innymi jego pracami.

¹ Zob. też Ł. Smoluch *Zapisy muzyczne w „Łęczyckiem”*.

² R. Lubicz [H. Łopaciński] *Oskar Kolberg i ostatnia jego praca*, „Ateneum” 1890 T. III, s. 57–74.

³ Tamże, s. 73..

⁴ J. Karłowicz *Kolberg Oskar: Lud, jego zwyczaje itd. Serya XXII: Łęczyckie*, „Kwartalnik Historyczny” T. V 1891, s. 628–633, w dziale: „Recenzje i Sprawozdania”.

W wykazie prac cytowanych i odnotowanych przez Kolberga wymieniono zarówno publikacje, na które Kolberg powołał się w monografii *Łęczyckie* jak i te, o których wspomniał w rękopisach. Indeksy (nazw geograficznych oraz incipitów pieśni) obejmują materiał z tomu wydanego w XIX wieku oraz całego z niniejszego tomu suplementowego.

Niniejszy tom nie obejmuje natomiast materiałów z regionu *Łęczyckiego* opublikowanych przez Kolberga w jego zbiorach pieśni z lat czterdziestych, a przedrukowanych w *Pieśniach i melodiach ludowych w opracowaniu fortepianowym* (zob. DWOK T. 67/1) oraz pieśni, które z nieznanymi dziś powodów autor *Ludu* zamieścił w monografiach sąsiednich regionów (*Mazowsze* cz. I, *Kaliskie*, a przede wszystkim *Kujawy*), mimo że w rękopisach opatrzone zostały notami lokalizacyjnymi wskazującymi na ich łączycki rodowód.

Ewa Antyborzec

ZAPISY MUZYCZNE W ŁĘCZYCKIEM

Zapisy muzyczne zamieszczone w *Łęczyckiem* tworzą dwa odrębne zespoły materiałów, zróżnicowane zarówno pod względem ich przynależności terytorialnej jak i formalnie. Pierwszy z nich to melodie pochodzące z kilkunastu miejscowości regionu łączyckiego, opublikowane w kolejnych, typowych dla monografii Kolbergowskiej rozdziałach. Obejmuje on pieśni obrzędowe, związane ze zwyczajami dorocznymi, tak zwane pieśni powszechnie, w tym ballady, pieśni dziadowskie, stosunkowo licznie reprezentowane utwory religijne, a także, jak w wielu wcześniejszych tomach *Ludu*, obszerny zespół tańców, co daje w sumie 355 zapisów nutowych. Druga grupa materiałów to 147 tańców (oznaczonych w monografii numerami od 425 do 571), zamieszczonych w rozdziale „Kujawy” z racji ich pochodzenia z sąsiedniego regionu. Każdy taniec składa się de facto z kilku melodii, co jest jego cechą specyficzną i co będzie jeszcze przedmiotem rozważań w dalszej części niniejszego wstępu.

Do monografii regionu łęczyckiego początkowo przeznaczone były jedynie zapisy pochodzące z tego terenu, które Kolberg gromadził najprawdopodobniej już w latach 40-tych XIX wieku. W 1847 roku opublikował opis wesela z powiatu łęczyckiego i gostynińskiego, wówczas jeszcze w wersji z opracowaniem fortepianowym do wykonania przez muzyków-amatorów. Materiały te przedrukował ponownie w Łęczyckim jako „Wesele I”, pomijając akompaniament i opatrując opis datą 1842.

Nie posiadamy jednak dowodów na to, że Kolberg był w tym regionie tak wcześnie. Mógł wprawdzie zebrać materiały już podczas pobytu w Tretkach w 1838 i 1839 roku, ale mógł też natrafić w Warszawie na informatora z Łęczyckiego lub zapisać pieśni dopiero w roku 1847, kiedy prowadził badania terenowe w okolicach Sierakówka w powiecie gostynińskim. Jak wspomniano już w pierwszej części wstępu potwierdzony w dokumentach jest jedynie pobyt Kolberga w Mazewie w 1865 roku, w dobrach rodziny Maciejowskich. Na jednej z kart manuskryptów widnieje też nota: „Mazew 1853”¹. Niestety rękopisy znajdujące się w archiwum są zwykle niedatowane i tylko w nielicznych przypadkach, na podstawie innych źródeł, można w przybliżeniu określić czas ich sporządzenia.

Do najwcześniejszych należą zapewne zapisy znajdujące się w zespole rękopiśmiennym w tece 43 *Miscellanea*, oznaczone sygnaturą 1352. Większość melodii łęczyckich znajduje się na karcie 66 tego manuskryptu opatrzonej lokalizacją: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”. Znajdujemy tam 18 melodii z incypitami pieśni i podpisanymi poniżej odpowiadającymi im tekstami². Część tekstów znajduje się na drugiej stronie karty. Tam też zanotowano kolejne pięć melodii, tym razem łącznie z tekstami. Zapisy te bezsprzecznie wskazują na to, że Kolberg transkrybował melodie ze słuchu. Znajdują się one jedna za drugą na sporządzonych odręcznie pięcioliniach, nuty są kreślone i poprawiane, a gdy ilość nanie-sionych poprawek zacierała obraz graficzny melodii, notowane były nad nimi literowe oznaczenia.

Znacznie więcej terenowych zapisów muzycznych z regionu łęczyckiego znajduje się dziś w tece 38 *Miscellanea*, w zespole oznaczonym sygnaturą 1334. Pochodzą one z Mazewa, Rzędkowa, Sobótki, Kłodawy i innych łęczyckich miejscowości. Szczególną uwagę przykuwają tu dwie karty

¹ Opis podróży Kolberga, zob. E. Antyborzec „*Łęczyckie*” *Oskara Kolberga* w niniejszym tomie, s. IX–XI.

² Trzynasta melodia jest wyraźnie odkreślona od reszty, nie posiada incypitu i opatrzona jest lokalizacją: „Koło”, zob. *Kaliskie i Sieradzkie* (DWOK T. 46) nr 697.

– 20 i 21. Melodie są na nich zanotowane jedynie z incipitami, jedna za drugą, tym razem na pięcioliniach przygotowanych wcześniej. Zapisy na k. 20 sporządzone są ołówkiem, zaś na k. 21 piórem, z wyjątkiem dwóch pierwszych pieśni zanotowanych również ołówkiem. Dla niektórych pieśni z obu kart Kolberg zanotował obok cały tekst, jednak częściej znajdujemy go w innych miejscach. Dla zapisów z k. 21 teksty zanotowane są na k. 25 i 28 tego samego zespołu rękopisów (sygn. 1334), natomiast zapisy terenowe z karty 20 stanowią komplet z manuskryptem przechowywanym w tece 42 również zatytułowanej *Miscellanea* (sygn. 1351/II, k. 6–9). Na karcie 20 z teki 38 znajdują się 54 melodie zanotowane ołówkiem wraz z incipitami tekstów i lokalizacją ogólną: „Mazew”. Pełne zapisy 24 tekstów odpowiadających incipitom odnajdujemy na kartach z teki 42, gdzie zanotowane są piórem w tej samej kolejności, co w tece 38. Na połączenie rękopisów z teki 38 i 42 wskazuje także wspólna lokalizacja. Co prawda, tylko karty 8 i 9 z zespołu rękopisów z teki 42 posiadają lokalizację ogólną: „Mazew”, jednak z dużym prawdopodobieństwem można przypisać tę lokalizację pozostałym kartom. Potwierdzeniem, że omawiane rękopisy terenowe z teki 38 i 42 stanowiły komplet jest sposób ich wykorzystania w monografii. Kolberg opublikował w *Łęczyskiem* 13 pieśni z tych zapisów, to jest melodie i odpowiadające im teksty.

W zespole rękopisów z teki 38, sygn. 1334 znajdują się ponadto inne zapisy terenowe dokumentujące folklor muzyczny z *Łęczyskiego*. Mowa o kartach 23–32, gdzie Kolberg zanotował między innymi repertuar weselny z precyzyjnymi wskazówkami dotyczącymi momentów obrzędu, w których pojawia się muzyka, np.: „wszyscy tańczą z miskami z grochem, starszy drużba na czele”, „oczepiny (przed pójściem spać)”, „jak swachny tańczą z p. młodą po oczepinach”, „po oczepinach (swacha o posagu ojca)”, „przy rozplecinach”. Układ tych manuskryptów wyznaczony jest przez strukturę narracji rozmówcy lub rozmówców autora *Ludu*. Zapisy muzyczne naniesione są na systemach nutowych sporządzanych „na bieżąco” i rozmieszczone w dwóch wąskich kolumnach. Następują po sobie na zmianę z przypisanymi im tekstami. Na podstawie tego materiału Kolberg sporządził opis wesela opublikowany w T. 22 na s. 55–85 (wesele II), opatrując go wspomnianą już datą: „1864”.

Mimo że zapisy sporządzane były ze słuchu i widać w nich wynikający ze specyfiki tej sytuacji pośpiech (skreślenia i poprawki, stosowanie skrótów), Kolberg zadbał o szczegóły dotyczące wykonania – notował

przednutki, oznaczał mordenty i fermaty. Dokumentował również wariantowanie melodii przez wykonawcę lub wykonawców, czasem w postaci alternatywnych wersji melodycznych dla konkretnych taktów, a czasem nawet dla całej zanotowanej już wcześniej melodii. Odmiany notował przy pomocy mniejszych niż zwykle nut umieszczonych na pięciolinii razem z pierwotnym zapisem lub jako umieszczone za nim oddzielne takty. Omawiane manuskrypty odznaczają się jeszcze jedną cechą charakterystyczną dla zapisów terenowych tego badacza. Chodzi o zamieszczanie znaków chromatycznych nad, a nie przed nutami. Być może wynikało ono z oszczędności miejsca, choć bardziej prawdopodobne, że Kolberg chciał w ten sposób zaznaczyć szczególne cechy melodii wynikające z nierównomiernie temperowanego stroju lub z niedokładnej gry czy śpiewu wykonawcy. Wreszcie krzyżyki i bemole umieszczone nad nutami mogą sugerować jednorazowe alteracje dźwięków pojawiające się w wykonaniu kolejnych zwrotek.

Rękopisy terenowe dotyczące muzycznego folkloru łęczyckiego znajdują się także w tece 42, sygn. 1350, na dwóch kartach z numerami 185 i 186, na których widnieje około 150 melodii. Oddzielną część tego manuskryptu stanowią sporządzone ołówkiem zapisy z Mazewa (k. 185 recto i część k. 185 verso), opatrzone datą: „1853”. Pewna liczba z pozostałych zanotowanych na kartach 185 i 186 melodii również posiada notę lokalizacyjną: „Mazew”, inne pochodzą z miejscowości przynależnych do różnych regionów Polski, a niektóre zapisy nutowe pozbawione są w ogóle informacji o proveniencji geograficznej. Znaczną część zapisów z Mazewa oraz tych nielocalizowanych Kolberg opublikował w *Łęczyckiem*. W ogromnej większości są to taneczne melodie bez tekstu, opisane czasem nazwami „Wiwat”, „Polonez”, „Żydowski mazur” itd., a także przypisane konkretnym sytuacjom wykonawczym, na przykład: „czepek kładą”, „do oczepin”, „z kościoła”, „marsz do kościoła”. Rękopisy z omówionych kart posiadają wszystkie wymienione wcześniej cechy zapisów terenowych, takich jak skrótowy zapis, poprawki, sposób notowania alternatywnych wersji i znaków chromatycznych.

Melodie i teksty zanotowane w rękopisach terenowych z tek 38 i 42 Kolberg naniósł na karty znajdujące się w tece 7 (sygn. 1156 i 1157), opatrzonej tytułem *Kujawy, Gostynin, Łęczyca*. Ta bowiem teka była pierwotnie przeznaczona dla materiałów z regionu łęczyckiego i omawiane wyżej manuskrypty znajdujące się dziś w tekach 38 i 42 były w czasach Kolberga jej

częścią. Zespół rękopiśmienny o sygn. 1156, k. 11–22 i k. 25–41 zawiera zapisy sporządzone na podstawie rękopisów terenowych z teki 42, natomiast zespół o sygn. 1157, k. 6–10 zawiera zapisy sporządzone na podstawie rękopisów terenowych z teki 38. W obu przypadkach są to przecięte na pół niebieskie karty, na których znajduje się od trzech do pięciu systemów nutowych. Kolberg notował na nich zarówno pieśni, jak i melodie bez tekstu. Na każdej pięciolinii znajduje się jeden zapis, choć wyjątkowo dla dłuższych melodii dorysowany jest jeszcze jeden system. Zapisy w większości nie są numerowane; nad niektórymi tylko widnieją naniesione ołówkiem cyfry, a nad innymi znaki zapytania. Prawie każdy z nich opatrzony jest lokalizacją. Na kartach widoczny jest proces redagowania zapisów do publikacji. Pojedyncze nuty są skreślane, wydrapywane, czasem wysokość dźwięku notowana jest w postaci literowej nad pięciolinia. Szczególnym zabiegiem jest skracanie zapisów poprzez kumulowanie cztero-, ośmiolub szesnastotaktowych odcinków melodii i notowanie ich w postaci tak zwanego zapisu piętrowego, w którym jeden z przebiegów melodii zanotowany jest za pomocą małych nut. Był to sposób Kolberga na zaoszczędzenie na kosztownej wówczas publikacji materiału muzycznego. W rękopisie pierwotna wersja przepisanej melodii jest skreślona i otoczona linią. Nad pięciolinia widnieje wskazówka co do kolejności wykonania przebiegów w postaci zanotowanych jedna nad drugą cyfr 1 i 2 (podobnie jest później w druku). Małe nuty występują też w roli oznaczenia wariantu wykonawczego, wówczas, rzecz jasna, bez cyfr określających kolejność wykonania. Trudno dziś jednoznacznie stwierdzić, czy zapisy na niebieskich kartach były od początku przeznaczone do monografii ziemi łączyckiej, nad którą prace były już zaawansowane u schyłku lat sześćdziesiątych, czy też związane są one z wcześniejszym etapem działalności Kolberga, kiedy badacz zamierzał wydawać monograficzne zbiory pieśni. Tę ostatnią tezę wydaje się potwierdzać fakt, że często pieśni zapisane na jednej karcie łączą ten sam temat (stary mąż – sygn. 1156, k. 10, 40 i 12; gospodarstwo – sygn. 1157, k. 12; zalotne – sygn. 1157, k. 6). Ponadto wiele pieśni opatrzonych jest wspomnianymi wyżej numerami, które mogły oznaczać ich numerację w przysyłym zbiorze.

Omówiona wcześniej karta 66 z teki 43 *Miscellanea*, a także zapisy terenowe z innych miejscowości i regionów z tej teki były w czasach Kolberga fragmentem innego zespołu rękopisów, to jest teki 33 *Miscellanea*, która pochodzi z dość wczesnego etapu działalności badacza. Znajdujące się tam

obecnie zapisy (sygn. 1305) nie były sporządzane przez Kolberga ze słuchu i nie stanowią dokumentu bezpośredniego kontaktu z wykonawcami, jednak część z nich to odpisy z manuskryptów sporządzonych w terenie, takich jak owa karta 66. Każdy z zapisów składa się z dwóch systemów nutowych połączonych kreską taktową i akoladą. W górnym z nich zanotowana jest melodia, a w dolnym pozostawione miejsce na opracowanie akompaniamentu. Melodie połączone są systemem odsyłaczy z odpowiadającymi im tekstami, których zapisy znajdują się w dwóch zespołach rękopisów *Obertasy i mazurki* (teka 16, sygn. 1209) – dla melodii nieparzystych i *Krakowiaki i polki* (teka 13, sygn. 1193) – dla melodii parzystych. Ponadto w tece 33 znajdują się także zapisy melodii już przygotowanych do druku w opracowaniu fortepianowym, które Kolberg wykorzystywał w swoich zbiorach pieśni z lat czterdziestych. Są wśród pieśni z regionu łęczyckiego publikowane w *Pieśniach ludu polskiego* z lat 1842–1845 oraz w „Przyjacielu Ludu”.

Dość nietypowym elementem *Łęczyckiego* w porównaniu do innych monografii jest stosunkowo duża liczba pieśni religijnych¹. Ich postaci rękopiśmienne odnajdujemy przede wszystkim w zespole manuskryptów w tece 41 *Miscellanea*, oznaczonym sygnaturą 1347. Składają się na niego odpisy Kolberga ze zbioru M. M. Mioduszelewskiego *Śpiewnik kościelny czyli pieśni nabożne z melodyjami w kościele katolickim używane a dla wygody kościołów parafijalnych przez... zebrane*, wydanego w Krakowie w 1838 roku. Do części pieśni (nr 1–22) dysponujemy także zapisami terenowymi Kolberga znajdującymi się w tece 38, sygn. 1334, przy czym nie są one tożsame z zapisami z teki 41.

Porównując opublikowane w *Łęczyckiem* pieśni religijne z ich wersjami z obu wymienionych rękopisów, można wskazać na pewne różnice, do których należą między innymi niewielkie rozbieżności w rysunku melodycznym (rzadziej rytmicznym) i w metrum. Czasem w rękopisach nie ma części opublikowanej melodii lub brak tam jej alternatywnej wersji podanej w druku. Zdarza się także, że znajduje się tam więcej materiału muzycznego dla danej pieśni niż w postaci publikowanej. Dla pieśni, które odnajdujemy zarówno w tece 38, jak i 41, podstawowym źródłem zdają się być zapisy ze słuchu z teki 38, bliższe postaci opublikowanej w *Łęczyckiem* niż odpisy ze zbioru Mioduszelewskiego. Autor *Ludu* opatrzył pieśni

¹ Równie dużą ilość tego typu pieśni Kolberg zamieścił jeszcze tylko w *Kaliskiem* (zob. DWOK T. 23).

religijne zamieszczone w *Łęczycykiem* w odsyłacze do odpowiadających im zapisów w *Śpiewniku kościelnym...* Mioduszewskiego, jak również w *Zbiorze pieśni nabożnych katolickich* Sz. Kellera wydanym w Pelpinie w 1871 roku. Podobne odesłania znajdujemy również w rękopisach terenowych. Pozwalają one przede wszystkim na odnalezienie znajdujących się w tych zbiorach tekstów, bogatszych czasem o wiele zwrotek w porównaniu do pieśni publikowanych w *Łęczycykiem*.

Pozostałe zapisy muzyczne są rozproszone w kilku innych tekach, jak np. teka 4 i 5, obie zawierające materiały z terenów tzw. Mazowsza Starego, teka 8 zatytułowana *Kalisz, Sieradz, Piotrków, Wieluń*, czy teki 35 i 36 *Miscellanea*.

Odrębną tematycznie i regionalnie część tomu 22 stanowi rozdział zatytułowany: „Kujawy. Tańce w tempie $\frac{3}{4}$ i $\frac{3}{8}$ ”, zawierający 147 zapisów melodii tanecznych (nr 425–571), wiele z nich z tekstami przyśpiewek. Są to materiały, których Kolberg nie zdołał, przede wszystkim z przyczyn finansowych, opublikować w monografii poświęconej Kujawom (DWOK 3 i 4), a także w rozdziale z tańcami kujawskimi w cz. V *Poznańskiego* (DWOK T. 13). Uznał, że wydanie niewielkiego objętościowo *Łęczycykiego* jest doskonałą okazją do ich upublicznienia, co tłumaczył pokrewieństwem folkloru obu regionów¹. Chęć udostępnienia czytelnikowi tych tańców wynikała z ogromnej fascynacji muzyką Kujaw, zwłaszcza instrumentalną, której Kolberg poświęcił wiele lat swojej działalności nie tylko jako badacz terenowy, edytor i wydawca, ale także jako kompozytor.

Materiały, które stanowiły źródła dla rozdziału „Kujawy. Tańce w tempie $\frac{3}{4}$ i $\frac{3}{8}$ ”, znajdują się dziś w zespołach rękopiśmiennych w tece 42 (sygn. 1150), tece 51 (sygn. 1358), w tece o sygnaturze 465 (dawna TNW 150) i w tece 50 *Miscellanea*. Stanowią one niezwykle ciekawy dokument wnikliwych prac Kolberga nad folklorem muzycznym Kujaw, zwłaszcza nad fenomenem tak zwanego „tańca kujawskiego”, o którym Kolberg pisał, że „z trzech właściwie składa się tańców, coraz to szybszym nacechowanych obrotem. Są nimi: 1) chodzony czyli polski; 2) odsibka, ocibka, czyli kujawiak właściwy, środek pod względem ruchu między chodzonym a ober-tasem trzymający; 3) ksebka, czyli mazur v[el] obertas kujawski, z tańców tych najprędszy”².

¹ Zob. E. Antyborzec „*Łęczycykie*” *Oskara Kolberga...*, s. XXVII.

² O. Kolberg *Kujawy* cz. II (DWOK T. 4), Wrocław-Poznań 1962 s. 204, pierwodruk: Warszawa 1869; „odsibka”, „na odsib”, to znaczy od siebie, na prawo, w stronę „od prawej ręki mężczyzny”; „ksebką”, „na kseb”, to znaczy ku sobie, zwrót na lewo.

Kluczowym momentem prac nad tańcem kujawskim było sporządzenie przez Kolberga rękopisu zatytułowanego *Chodzone, kujawiaki, obertasy, mazury*, znajdującego się w tece 42, sygn. 1150, który został opublikowany w całości w ramach edycji DWOK w T. 72/I ze wstępem Danuty Paulak¹. To niezwykle obszerny, liczący 712 numerów manuskrypt zawierający opracowania melodii tanecznych i tekstów przyśpiewek zanotowanych wcześniej w rękopisach terenowych i czystopisach Kolberga tek: 7, 36, 38 i 43 (wówczas teka 33), a także nielicznych materiałów obcych, między innymi zapisów Józefa Blizińskiego, znawcy kujawskiego folkloru, wieloletniego współpracownika i przyjaciela i Kolberga.

Niezwykle interesujący jest charakter zbioru *Chodzonych...*, odmienny od innych zespołów rękopiśmiennych z archiwum Kolberga. Każdy z 712 znajdujących się tam tańców złożony jest z jednej lub kilku melodii (maksymalnie czterech). Najpierw na pięciolinii Kolberg notował pojedynczą melodię, żeby następnie dołożyć do niej kolejną lub kolejne zaczerpnięte z tego samego rękopisu. Zdarza się, że jedna melodia jest użyta w kilku takich zestawach. Co ciekawe, melodie stanowiące części tańców nie wykazują wspólnych cech morfologicznych, bez znaczenia jest również ich przypisanie do miejscowości, w której zostały zanotowane². Zapisy zestawiane są ze sobą według modelu tanecznego opartego o wspomniany już schemat: chodzony - kujawiak - obertas, a podstawowym kryterium doboru jest rodzaj tańców i tempo, w jakim są wykonywane.

Danuta Paulak zauważa, że tak zaprezentowany taniec kujawski znajdujemy tylko w powstających przy biurku czystopisach Kolberga, natomiast na występowanie takiego zestawu w ludowym muzykowaniu nie wskazuje żaden z jego rękopisów terenowych. Nie wyklucza to jednak zdaniem redaktorki *Kujaw*, że Kolberg mógł być świadkiem podobnych wykonań i zdecydował się na układanie melodii według tak przedstawionego modelu, aby rekonstruować praktykę muzyczną odchodzącą w niepamięć³. Jeśli przyjrzeć się metodzie dokumentacji terenowej Kolberga, to polegała ona często na kontakcie z pojedynczymi informatorami, którzy wykonywali utwory na prośbę Kolberga lub właściciela dworu, a nie na obserwacji wykonań muzycznych *in cruda*, na przykład w obrzędowym kontekście. Kolberg zbierał zatem na Kujawach pojedyncze melodie składające się na taniec kujawski

¹ D. Paulak, *Zbiór tańców kujawskich...*, s. V–XXIII.

² Tamże, s. IX–X.

³ Tamże, s. XI.

oraz informacje o tym, jak były ze sobą zestawiane podczas zabawy tanecznej. Na podstawie tych wiadomości starał się oddać idiom kujawskiego muzykowania i przedstawić go czytelnikowi, rekonstruując po części opowiedziany mu przez włościan muzyczny świat. Choć jest też prawdopodobne, że przebywając stosunkowo długo w regionie brał udział w jakichś wiejskich weselach czy potańcówkach i tam obserwował praktykę taneczną.

Nie zawsze taniec kujawski w rękopisach i drukach Kolberga posiada formę trzyczęściową, nierzadko jest skrócony do dwóch części. Kolberg tłumaczy, że „czasami przecież (dzisiaj już bardzo często, a miejscami zawsze prawie), odrzucają owego chodzonego (łażonego, powolnego), rozpoczynając taniec od razu od odsibki, a kończą go na ksebcie”¹. Taniec może rozpoczynać się, jak zauważa w innym miejscu autor *Ludu* alternatywnie: „[...] tam, gdzie nie poprzedził kujawiaka polonez [chodzony], pierwszy z tych tańców rozpoczynają tak zwanym śpiącym, czyli chodzącym kujawiakiem, który w następstwie przecież staje się obudzonym i coraz ruchliwszym tańcem”². O tańcu realizowanym wokół takiej formuły pisze również wspomniany już współpracownik i przyjaciel Kolberga, Józef Bliziński: „Lud kujawski rozpoczyna tańczyć kujawiaka tzw. „śpiącym”: para tańcząca, objąwszy się oburącz, najprzód obraca się wolniutko w kółko na lewo, a dopiero następnie puszcza się szybszym ruchem w lewo i w prawo, wszakże bez zamaszystości właściwej obertasowi”³.

Zarówno Kolberg, jak i Bliziński piszą o „tańcu kujawskim” w kategoriach kontinuum, a nie zamkniętej całości: „Skrzypkowie kujawscy przekształcają i mnożą taktty kujawiaka do nieskończoności, przyozdabiają je dodatkami.”⁴ „Od prędszego wracają niejednokrotnie tancerze dla wytchnienia do wolniejszego, a nawet i do chodzonego; całego wszakże tańca na tym ostatnim zamykać nie zwykli. Często nawet zaraz po nader wolnym chodzonym (łażonym), rzucają się kapryśnie w najszybszy wir tańca, czy to na kseb czy też na ocib”⁵.

Cenne źródło do rozumienia istoty tańca kujawskiego w jego tradycyjnej postaci stanowią prace choreologa Roderyka Langego, będące efektem badań terenowych prowadzonych przez niego na Kujawach w latach 1954–1965. Lange nie obserwował, co prawda, w żywej tradycji praktyki

¹ O. Kolberg *Kujawy* cz. II (DWOK T. 4), s. 204.

² Tamże, s. 200.

³ J. Bliziński *Kujawiak*, w: Z. Gloger *Encyklopedia Staropolska*, Warszawa 1958, t. 3, s. 115.

⁴ Tamże, s. 115–116.

⁵ O. Kolberg *Kujawy* cz. II (DWOK T. 4), s. 205.

grania i tańczenia według modelu podanego przez Kolberga i Blizińskiego, jednak jego rozmówcy, należący do najstarszych mieszkańców kujawskich wsi (urodzeni niejednokrotnie jeszcze w XIX wieku) potwierdzali występowanie w dawnej kulturze muzycznej zestawów tańców, o których pisze Kolberg, a sami w młodości je tańczyli. Lange podkreśla w swoich pracach improwizacyjny charakter kultury tanecznej Kujaw oraz ogromną ilość odmian tańców trójdzielnych o różnych cechach i nazwach¹. Kreatywna postawa tancerzy była jego zdaniem jedną z przyczyn przechodzenia jednego tańca w drugi. Jak pisze Lange, „tańcząc improwizowano, nie znano określonych schematów i figur, obowiązywały jedynie pewne normy ogólnie przyjętego stylu i często jeden taniec przechodził bezpośrednio w inny” [...] „chodzony przechodzi tu bezpośrednio (wraz ze zmianą kierunku tańczenia) w kujawiaka lub mazurka i oberka”². Należy pamiętać, że ważną cechą kujawskiej (i nie tylko kujawskiej) kultury tanecznej było współdziałanie tancerza i muzykanta. Muzykant grał „pod nogę”, jego zadaniem było dopasowanie swojej gry do tancerza, odpowiadanie na jego ruchową improwizację. Jak pisze Lange, „wszelkie zmiany tempa, szczególnie przy zmianie kierunku tańca, zmiany rytmiczne i akcenty wprowadzone przez tancerza były w lot przechwytywane przez muzykanta, [...] nie ustawało współdziałanie tancerza i muzykanta, tworząc w rezultacie fascynujący dialog”³. Tancerz oznajmiał zmianę tempa i kierunku ruchu okrzykami „na odsib” i „na kseb”, a melodię podawał muzykantowi w postaci przyśpiewki. U Kolberga czytamy, że „rozhuławszy się na dobre, nie łatwo i nie prędko parobek taniec przerywa. [...] Niekiedy tylko, aby wytchnąć chwilowo, czy też dla zmiany nuty albo kierunku, stawia tancerz dłużej nieco przed skrzypkami, nasuwa czapkę lub kapelusz na ucho, klaszcze ochoczo w dłonie i śpiewa mu swego ulubionego, który grajek od razu lub po kilku próbach wybierze na strunach, choćby go przedtem nie grywał i wcale nawet nie znał”⁴.

Z powyższych cytatów wyłania się obraz kujawskich tańców jako świata żywołowej improwizacji, zestawiania „na gorąco” znanych melodii, układania za każdym razem muzycznej rzeczywistości w oparciu o motywy zakorzenione w tradycji oraz ich przetworzenia. Kolberg starał

¹ R. Lange *Folklor taneczny*, w: F. Lange, B. Krzyżaniak, A. Pawlak *Folklor Kujaw*, Poznań 2001, s. 28–29.

² Tamże, s. 27–28.

³ Tamże, s. 28.

⁴ O. Kolberg *Kujawy cz. II (DWOK T. 4)*, s. 202.

się uchwycić ten żywiół w oddawanych do publikacji materiałach. Stąd wzięła się prawdopodobnie praktyka zestawiania ze sobą pojedynczych zapisów w cykle taneczne według opisanego modelu.

Manuskrypt *Chodzone, kujawiaki, obertasy, mazury* przygotowany był przez autora *Ludu...* przed rozpoczęciem, a najpóźniej w trakcie, wydawania cz. I *Kujaw* (1867) i przewidziany albo jako jedna z części monografii regionu, albo przeznaczony do wydania w ramach innej koncepcji niż *Lud*. Brak funduszy spowodował jednak, że do publikacji tego materiału w całości nie doszło, co Kolberg przewidział, zamieszczając część zapisów z *Chodzonych...* już w części I *Kujaw*. Nie wiadomo, czy jeszcze w trakcie wydawania monografii, czy już po, Kolberg kontynuował prace nad rękopisem *Chodzonych...* Skreślenia wykorzystanych melodii, poprawki w melodiach i tekstach, liczne wskazówki dotyczące połączeń zapisów mogły być przyczyną, która spowodowała, że sporządził kolejny zapis tańców kujawskich, umieszczony obecnie w tece 51 *Miscellanea* oznaczonej sygnaturą 1358¹. Zespół ten obejmuje 19 kart (1–19), na których znajdują się zapisy melodii przeniesione z teki 42, z pominięciem materiału, który został już wykorzystany w *Kujawach*.

Przepisując melodie z *Chodzonych...* do zespołu z teki 51 Kolberg wprowadzał kolejne zmiany redakcyjne. Przede wszystkim część melodii układał w nowe zestawy tańców, nanosząc nowe lub wykreślając melodie z dotychczasowych zestawów i prawdopodobnie z tego powodu przekreślał niekiedy bądź nadpisywał nowe noty lokalizacyjne. Skracał także zapisy przez wprowadzanie znaków repetycji, a także wprowadzał poprawki w linii melodycznej i rytmie, między innymi poprzez wydrapywanie niektórych nut².

Z tak przygotowanego rękopisu zdołał Kolberg opublikować w cz. II *Kujaw* tylko 59 tańców, czego przyczyną był ponownie brak funduszy. Zdając sobie sprawę z objętości kujawskich materiałów i będąc świadomym ograniczonych możliwości wydawniczych, powziął Kolberg decyzję o sporządzeniu kolejnej wersji rękopiśmiennej zbioru tańców kujawskich, która znajduje się dziś również w tece 51 (sygn. 1358) na kartach 20–39. Tym razem redakcja polegała przede wszystkim na redukowaniu zapisów do bardziej zeschematyzowanych form, wydrapywaniu nut, wykreślaniu powtórzeń, często bez wprowadzania ich wariantowych wersji w postaci

¹ D. Pawlak, *Zbiór tańców kujawskich...*, s. XIX.

² Tamże, s. XVIII–XIX.

małych nut¹. W T. 72/I zawierającym materiał z rękopisu *Chodzone...* zespoły z teki 51 dla odróżnienia od siebie zostały oznaczone jako 51/I i 51/II.

Wybrane tańce z drugiego zespołu znajdującego się dziś w tece 51 Kolberg przeniósł na karty rękopiśmienne, które zawiera obecnie teka o sygnaturze 465 (dawna TNW 150) i teka 50 *Miscellanea*. To te zapisy stanowią najbliższe źródło dla tańców kujawskich wydrukowanych przez Kolberga w *Łęczyckiem*. Wskazuje na to przede wszystkim największe ich podobieństwo, a czasem tożsamość z drukiem (np. nr 438, 449, 459), również w warstwie tekstowej (np. nr 433, 490). Często tańce z rkp. o sygn. 465 i teki 50, podobnie jak tańce z T. 22, nie zawierają przygrywek i dogrywek, które odnajdujemy w ich wersjach z teki 42 czy 51 (np. nr 466, 488). Z tego powodu to rękopisy o sygn. 465 i rękopisy z teki 50 są omawiane w przypisach źródłowych do tańców łęczyckich z T. 22 w pierwszej kolejności, jak podstawowe źródło, choć nie można jednoznacznie stwierdzić, czy to one były wersją przekazaną ostatecznie drukarzowi. Jest równie prawdopodobne, że powstał jeszcze kolejny manuskrypt, który zaginął lub został celowo zniszczony jako zbędny.

Poza skomentowaniem manuskryptów o sygnaturze 465 i z teki 50, przypisy źródłowe do rozdziału „Kujawy. Tańce w tempie $\frac{3}{4}$ i $\frac{3}{8}$ ” mają postać odbiegającą od modelu wypracowanego w ramach DWOK. Wynika to przede wszystkim z faktu, że pierwotne źródło rękopiśmienne, jakim był zbiór *Chodzonych...* zostało opublikowane już jako pierwsza część suplementu do *Kujaw* (DWOK T. 72/I). Nie komentowano zatem zapisów z *Chodzonych...*, a jedynie odsyłało do nich wskazując na poszczególne fragmenty tańców. Nie komentowano też zapisów terenowych, gdyż różnice pomiędzy nimi, a tańcami z *Chodzonych...* zostały omówione w T. 72/I. W przypisach uwzględniono natomiast zapisy z teki 51, które zostały co prawda wymienione w T. 72/I, jednak nie opisano tam szczegółowych różnic pomiędzy nimi i zapisami z *Chodzonych* z teki 42. Traktując obie zamieszczone w tece 51 redakcje tańców jako etapy pośrednie pomiędzy wersją *Chodzonych...*, a zapisem przygotowanym do druku w monografii *Łęczyckie*, uznano za celowe przedstawienie ich Czytelnikowi z przytoczeniem fragmentów melodii, których w rękopisie *Chodzonych* jeszcze brak lub które w późniejszych zapisach oraz w druku w T. 22 zostały pominięte lub znacznie skrócone. Pełna analiza tańców zawartych w rozdziale „Kujawy” jest zatem możliwa jedynie poprzez połączenie informacji zamieszczonych w przypisach

¹ Tamże, s. XX.

źródłowych z jednoczesnym uwzględnieniem zapisów z teki 42 *Chodzone*, które prezentowane są w T. 72/I *Kujawy. Suplement* cz. I.

Do części suplementowej niniejszego tomu (DWOŚ T. 78) przeznaczono niepublikowane wcześniej ani w tomie 22 *Łęczyckie*, ani w innym miejscu zapisy muzyczne pochodzące z tego regionu. Niejednokrotnie zachowały się one w kilku rękopisach sporządzonych przez Kolberga na różnych etapach pracy nad zbieranym przez niego materiałem. Dokonując wyboru do części suplementowej publikacji, należało zadbać przede wszystkim o wyeliminowanie zapisów tych samych melodii, które pojawiały się na przykład w transpozycji lub jedynie z dodatkową przygrywką czy rozpisaniem powtórzeniem. Zdarzają się melodie, które odnajdujemy nawet w pięciu manuskryptach, na przykład w rękopisie terenowym i czterech czystopisach, jak te opublikowane w tomie 78 pod numerami: 35, 54, 110 i 115. Mamy do czynienia również z sytuacjami, opisanymi już wcześniej, podczas analizy rękopisów, kiedy to zapis melodii z incipitem oraz zapis pełnego tekstu pieśni znajdują się w odrębnych manuskryptach. W większości przypadków, kiedy dysponowano dwoma lub więcej rękopisami do jednej melodii, zdecydowano się na opublikowanie czystopisów, w których pośpieszny zapis terenowy melodii, często pokreślony i dlatego słabo czytelny, został już uporządkowany i opatrzony obszerniejszym tekstem. Przyjęto również, że czystopisy najlepiej oddają intencje autora *Ludu* w zakresie dokumentacji i upowszechnienia badanej muzyki. Jeżeli podstawę druku w suplementcie stanowi czystopis, inne zapisy są zawsze skomentowane w stosunku do wydrukowanej wersji, a nierzadko przytoczone we fragmentach lub w całości w przypisach. Zasada ta pozwala w pełni zaprezentować Czytelnikowi materiał, którym dysponujemy w rękopisach. Czasem podjęto jednak decyzję o publikacji rękopisu terenowego jako podstawy źródłowej. Działo się tak, gdy stanowił on zapis najpełniejszy, bez skrótów, taki, w którym Kolbergowi najlepiej udało się uchwycić ciekawe wykonanie (zob. na przykład nr 29, 35, 65, 138).

Drugą zasadniczą część tomu 78 stanowią przypisy źródłowe do materiałów opublikowanych przez Kolberga w 1890 roku *Łęczyckiem*. Sporządzając komentarz źródłowy zarówno do melodii opublikowanych w tomie 22 kierowano się, podobnie jak w części suplementowej, zasadami ustalonymi dla całości DWOŚ. Przypisy do kolejnych melodii składają się zatem z trzech części. W pierwszej z nich wymienione są źródła, jakimi dyspo-

nujemy w odniesieniu do danego zapisu, to jest ich umiejscowienie w archiwum Kolberga (teka, sygnatura, karta) i zaznaczeniem charakteru rękopisów (zapis terenowy, czystopis). Drugą część stanowi właściwa część komentarza, czyli charakterystyka źródeł i wskazanie różnic w odniesieniu do zapisu znajdującego się w druku. Jeśli to konieczne, charakterystyka ta zawiera również przykłady nutowe. Nie komentowano niezwykle często dokonywanej przez Kolberga zamiany metrum z $\frac{3}{8}$ na $\frac{3}{4}$ i odwrotnie, a także równie częstych różnic w występowaniu przednutek. Zgodnie z zasadą przyjętą dla całości DWOK, nie wskazywano też na różnice w rytmie, jeśli dotyczyły one przedłużania nut za pomocą kropek. Nie komentowano też odesłań Kolberga do wariantów melodii w innych monografiach, o ile nie były one ewidentnie błędne (błędny numer tomu czy strony), gdyż autor *Ludu* poszukiwał podobieństw nie tylko w całym przebiegu melodii, ale niekiedy nawet w pojedynczych strukturach rytmicznych i melodycznych.

Łukasz Smoluch

SUPLEMENT DO ŁĘCZYCKIEGO

WYKAZ SKRÓTÓW

DWOK – *Dzieła wszystkie* Oskara Kolberga

- k. – karta
- R. – rocznik
- r. – recto
- rkp. – rękopis
- ryc. – rycina
- sygn. – sygnatura
- t. – takt
- T. – tom
- v. – verso
- w. – wiersz
- zur. – zwrotka

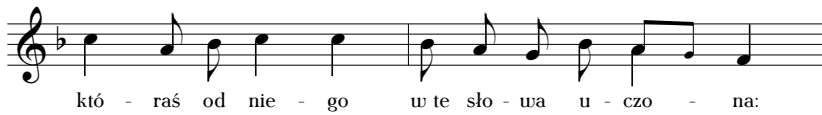
SUPLEMENT DO ŁĘCZYCKIGO

ZWYCZAJE DOROCZNE

Pieśń adwentowa

1

od Zgierza

1. [Rkp. Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 11. W rkp. odesłanie do zbioru M. M. Mioduszeńskiego *Dodatek do Śpiewnika kościelnego z melodyjami* wydany w Krakowie w 1842, tam na s. 387 melodia i obszerniejszy tekst. Ponadto w rkp. odesłanie do pracy Sz. Kellera *Zbiór pieśni nabożnych do użytku kościelnego i domowego* wydanej w Pelplinie w 1871, tam na s. 112–113 obszerniejszy tekst. Melodia i tekst zob. też *Mazowsze cz. V* (DWOK T. 28) nr 2.]

Tobie nad pomysł, dowcip i wymowę,
wznawiamy panno rzecz Gabryelowę,
któraś od niego w te słowa uczona:
bądź pozdrowiona.

Pieśń na Boże Narodzenie

2

Łęczycza

Ra - duj się zie - mio, gość z nie - ba przy - cho - dzi,
co Bo - ga z lu - dem, lud z Bo - giem po - go - dzi.

Sy - nów A - da - ma z czar - to - wskiej nie - wo - li wy - rwie, wy - zwo - li.

Raduj się ziemio, gość z nieba przychodzi,
co Boga z ludem, lud z Bogiem pogodzi.
Synów Adama z czartowskiej niewoli
wyrwie, wyzwoli.

Raduj się ziemio, śpiewaj z aniołami,
wychwalaj Boga, ciesz się z niebianami.
Już nie podnóżkiem jesteś Najwyższego,
lecz Tronem jego.

Raduj się ziemio, masz pokój żądany,
Bóg ci przebaczył, dotąd zagniewany.
Połącz się z niebem, boś już dzisiaj święta,
niegdyś przekłeta. Itd.

2. [Rkp. Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 10 z notatką: „W dzień Bożego Narodzenia”. W rkp. odesłanie do zbioru M. M. Mioduszeuwskiego *Dodatek do Śpiewnika kościelnego...*, s. 404–405, tam melodia i obszerniejszy tekst, który w rkp. zastąpiony został notką: „Itd.”, tam także odsyłacz do pracy Sz. Kellera *Zbiór pieśni nabożnych...* s. 143–144, gdzie także obszerniejszy tekst bez melodii.]

Pieśń wielkopostna

3

Łęczycza

Men - tes pi - ae plan - gi - te, pla - nctu Je - sum co - li - te.

En pro vo - bis pa - ti - tur, ve - stri ca - usa mo - ri - tur itd.

Mentes piae plangite,
 planctu Jesum colite.
 En pro vobis patitur,
 vestri causa moritur itd.

3. [Rkp. Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 3, z notatką na górze karty: „Post Wielki”. W rkp. odesłanie do zbioru M. M. Mioduszewskiego *Dodatek II i III do Śpiewnika kościelnego z melodyjami* wydane w Krakowie w 1853 roku, tam na s. 808–809 melodia z obszerniejszym tekstem.]

OBRZĘDY

Wesele

Zaprosiny na wesele¹

We czwartek wieczór druzbowie chodzą po uści:

Pan młody z panną młodą do stołu siada,
 dobry wieczór rozpowiada.
 My dróżbowie jesdeśmy zesłani od Pana Boga i od Matki Najświętszy.
 I od pana ojca, i od pani matki,
 i od pana młodego, i od panny młody.
 Żeby była łaska niewzgardzona,
 państwo młode do majestatu Boskiego doprowadzono,
 z namy sługami doprowadzono.
 A my też druzbowie na co możemy,
 na to prosimy.
 Prosimy na spust wódki i na cas krótki,
 i na war piwa jęczmiennego,
 i na piecywo chleba rzanego,
 na drugie pszennego i na te kołace,
 sama gęba na nie skace,
 i na pięci gąsiorów,
 i na sześci kacorów,
 i na siedem kokosy,
 żeli nam ich jastrząb po polu nie rozpłoszy.
 I na barana polowego,
 i na wieprza karmnego,
 i na parę cieląt małych,

¹ [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334 k. 28. Tekst oracji zanotowany został prawdopodobnie w Mazewie, jego wariant ze wzmianką o pochodzeniu z tej miejscowości Kolberg opublikował w *Zęczykiem* (DWOK T. 22), s. 57 w. 7d.–s. 59 w. 11d.]

i na parę wołów starych,
 i na tego wolcu,
 co wisi na krępolcu,
 znańdzie sie co więcy,
 ciele za piecem jęcy.
 Na stoły lipowe,
 na łyżki klonowe
 na talerze bukowe,
 na obruchyc wilichowe.
 Druzbów nie mamy,
 u państwa się spodziewamy.
 Druzbowie panowie strzelbisków pozdobywajcie,
 pająki z nich powyganajcie,
 wesołości nam dodajcie,
 bo tu nie będziem sami,
 żeby my się naprzód Bogu, ludziom spodobali.
 Druhen nie mamy,
 u państwa się spodziewamy.
 Wy druhny, druhnicky, fałdujcie spódnicky,
 trzewicky smarujcie, pońcoski maglujcie,
 wianecki powijcie,
 nam do capek przypnijcie,
 bo tam nie będziemy sami,
 zeby mi się najprzód Bogu i ludziom spodobali.
 My się też będziem na rzecy znać,
 kazewa wam grać,
 w sałamaje i dudy,
 będą się trzęsły kolana i judy.
 Winsujemy, winsować będziemy,
 szczęśliwie ten dom nawiedzamy,
 nie przyślimy tu ze swoji myśli
 od pana ojca i pani matki,
 i od pana młodego, i od panny młody [przyśli],
 zebyscie byli niezgardzoni i niewymowni,
 panstwo młode do majestatu boskiego doprowadzić mogli.
 Od majestatu boskiego do kościoła rzymskiego,
 od kościoła rzymskiego do katolickiego,
 prosimy na spus wódki, na cas krótki,
 na war piwa jęcm[iennego],
 na piecywo chl[eba] rzan[ego] i pszen[nego]
 i na parę kropat,
 zeby pan młody panny młodej jak naprędy dopad,
 i na parę wróbli,
 pan młody pannę młode jak naprędy zdudli,

na gąsecków pięci
 i na ciećwirzy dziesiąci,
 nie na te kuropatwy,
 co po polu latają,
 tylko na te, co pod dachem siadają.
 U pa[na] młod[ę]go znajdzie się i co więcej,
 łysy wolec na krępolcu jęcy,
 my się będziwa cieszyć,
 będziwa się do niego spieszyć,
 zeby my go mogli zastać,
 k[a]ńcugami go pomogli chlastać¹.
 A my tyz druzbowie zabijemy do tego świnię
 i damy pannie młodyj szyję,
 panu młodemu wątrobę,
 zeby miał do ni podobę,
 bo nas pan młody
 sukał do swęj podoby,
 sukał i nalaz, i prosi was zaraz,
 prosi was wielce,
 bierzcie z sobą nóż i widelce,
 zebyście z sobą nosili,
 o nie się nie prosili.
 Będą tam stoły lipowe,
 łyżki klonowe,
 talerze bukowe,
 obruchy ćwilikowe,
 będzie tam groch, kasza,
 to pociecha nasza,
 będą ta jagły,
 będą panny, druhny jadły.
 Prosimy o tego družbę
 na krótką służbę,
 na dzień, na dwa dni
 zeby nam było ładnij,
 zebyście mu dali cas,
 zeby sie wyspał,
 sukmankę wyfałdował
 i konia wypucował.
 I pająki ze strzelbów powydmuchował,
 wstydu państwa młodemu przed majestatem boskim nie zadawał,
 a wy tez druhny, druhnicky,
 fałdujcie spódnicky,

¹ [W rkp. wcześniej „schlastać”.]

trzewicki smarujcie,
podwiązki podwiążujcie tasiemeczkami,
a zeli nie tasiemeczkami
to grochowineczkami,
bo jednego casu tak nam się stało,
co jedna spała, druga chromała,
lep[i]j, zeby była w domu została,
groch, kapustę warzyła,
wstydu państwu młod[emu] przed majes[tatem] boskim nie zadawała.
Będzie ta[m] kacor bez oka,
kacka bez boka
[i] koza bez ogona.
Kto sie nie naje na weselu, to sie naje doma,
będą grać w bas,
kto sie naje na weselu, pójdzie do dom wcas.
Będą grać w skrzypki,
będą starzy i młodzi do tońca chybki,
będzie tam pięci kapeli,
jeden na skrzypcach, drugi na tabeli,
trzeci na oboi, bo się Boga boi,
a ten czwarty w bas, zaprasamy was (w cas).
My nie byli w skole, tylko cepami w stodole,
bo nasa skoła, cepy i stodoła.
Niech będzie pochwalony Jezus [Chrystus]!

Pieśni weselne obrzędowe

4

Pierwsi kurzy piali,
jeszcze nie był dzień biały,
otwórzże, otwórz,
nadobna Jadwisiu,
do tej nowej komory.

Choćbym otworzyła,
kiej nie mam łuczywa,
a otwórzże, otwórz,
choć tak posiedziwa.

4. [Rkp. Józefa Błazińskiego, teka 7, sygn. 1157, k. 15. W rkp. po zwr. 1 jeszcze skreślony wariant:

„A jak otworzyć mam,
kiej łuczywa nie mam,
otwórzże, otwórz,
choć tak posiedziwa”.

Wariant tekstu z inną melodią zob. *Łęczyczkie* (DWOK T. 22) nr 55 i przypis do tego numeru.]

Stołał Antos godzinę,
stóje jeszcze chwilę,
aże panu ojcu
koszulkę doszyje.

[Stołał Antos godzinę,
stóje jeszcze chwilę],
a [jeszcze] ja pani matce
czypeczka doszyje.

[Stołał Antos godzinę,
stóje jeszcze chwilę],
a jeszcze ja młodziej siostrze
chusteczki doszyje.

Czwarcu kurzy piali,
jeszcze nie był dzień biały,
a otwórze, otwórz,
nadobna Jadwisiu,
do téj nowej komory.

[Stołał Antos godzinę,
stóje jeszcze chwilę],
a jeszcze ja panu bratu
porteczek doszyje.

5

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ladoródź]

Pod bo - rem so - śnia go - rza - ła,
pa - nien - ka pod nią sie - dzia - ła.

I - skier - ki na nią pa - da - ły,
su - kien - ki na niej go - rza - ły.

5. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66r.]

Pod borem sośnia gorzała,
panienka pod nią siedziała.

Iskierki na nią padały,
sukienki na niej gorzały.

Przyjechał do niej młodzieniec,
prosił panienki o wieniec.

A jest ich tam w skrzyni sześć,
wybierzże sobie, który chcesz.

Przyjechał po¹ niej pan stary,
prosił panienki o dary.

Ona mu darów nie dała,
tylko go kijem wyprała.
Jedź sobie, stary, boś stary.

Przyjechał do niej młody pan,
zawiesił na niej swój żupan.

A swój żupan atłasowy,
siadaj, dziewczę, koń gotowy,
ha, gotowy.

Chodziła dzierlateczka po drodze,
przyleciał skowroneczek,
wścibił ogoneczek niebodze.

¹ [Tak w rkp.]

13

6

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ładoródź]

Oj, zdało mi się, zdało,
że półko gorzało,
a to mojej Marysieńce
ziółko zakwitało.

Oj, zakwitało ziółko,
oj, czerwone gwoździki,
zakładaj, Jasinku,
te wrone koniki.

Jakże je zakładać,
kiedy się plątają?
Ciężki żal dziewczusze
jak jej ślub dawają.

7

Rustów

Pod bo-rem so - sna, pod nią to - po - la,
o - żeń się, mój Ja-sień - ku, boć nam nie - wo - la.

Pod borem sosna, pod nią topola,
|: ożeń się, mój Jasieńku, boć nam niewola :|.

Nie tak niewola, jako potrzeba,
będziewa się dorabiali z Jasieńkiem chleba.

6. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn.1352, k. 66. Wariant tekstu por. *Poznańskie* cz. III (DWOK T. 11) nr 13, tam także wśród pieśni weselnych.]

7. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1157, k. 13.]

Tyś ci, Jasio mój, tyś ci najpierwszy,
ukłękniemy na gradusie w kościele przy mszy.

Będą nam tam grać, będą i śpiewać,
a my biedni, zasmuceni, będziemy płakać.

A wy, druhneczki, weźcie chusteczki,
ukłękniście przy Marysi, otrzyć jej oczki.

Na dobry dzień družbowie (po ślubie):

8

Rzędków¹

Sko - ro ra - no ści - ta, sko - uro - ne - cek
 śpi - wa, a ju - zci sie U - li - siń - ka
 go - ści sie spo - dzi - wa.

8. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25. W rkp. wersje alternatywne dla t. 6–9:]

a ju - zci sie U - li - siń - ka go - ści sie spo

Tekst z wariantem melodii, por. nr 107 w *Łęczyckiem* (DWORK T. 22) oraz przypis do tego numeru.]

¹ [We wszystkich rkp. Kolberga nazwa miejscowości pisana: „Rzętków”; w niniejszym tomie przyjęto zapis „Rzędków”, w formie podanej w *Słowniku geograficznym Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. T. X: Warszawa 1889 s. 143, taka pisownia obowiązuje też obecnie. Chodzi o miejscowość w dawnym powiecie łęczyckim, dziś również należy do tego powiatu.]

Skoro rano świta, skowronecek śpiwa,
a juzci sie Ulisińka gości sie spodziwa.

Spodziwa się, spodziwa, niekogo innego,
tylko się spodziwa Tomasa swojego.

Przyjechał ci do nij, wzion ci ją za rąkę,
włożył ci ij sygnet złoty na palec serdeczny.

Ona mu tez za to wdzięczność uczyniła,
do domecku swego ze sobą go pojęna.

Przysła do domecku, siadła na łózecku,
usiądźże kole mnie, o mój kochanecku.

On usiad kole nij, ona sie zdumała,
juzci ja nie będę kawalirów miała.

Potocę, potocę sygnet po ulicy,
a gdzie się podzieli moi zalotnicy?

Jeden posed na łowy, drugi na zające,
a ten trzeci woły pasie na zielony łące.

9

od Łęczycy

We-se-le, mo-je we-se-le, kto mi je spra-wi, da, spra-wi,
U-bo-ga ja sie-ro-tec-ka, wia-nek da-ro-wać, da-ro-wać,

oj-ca ni mam, mat-ki ni mam, bra-ci-sek ma-ły, da, ma-ły.
mu-sia-ła-bygm od-ro-dzi-ny precz po-wę-dro-wać, wę-dro-wać.

9. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 14v.; tam pod melodią jeszcze skreślony początek pierwotnie zapisanej pieśni: „Každy cię mijał”. Tekst: „Wesele, moje wesele” por. *Kujawy. Suplement cz. II* (DWOK T. 72/II) nr 37, tam jako drugi wątek podpisany pod pieśnią: „Hej, sierocie grajcie”.]

Wesele, moje wesele,
kto mi je sprawi, da, sprawi,
ojca ni mam, matki ni mam,
bracisek mały, da, mały.

Uboga ja sierrotecka,
wianek darować, darować,
musiałabym od rodziny
precz powędrować, wędrować.

10

Oczepiny (przed pójściem spać):

Prze-de dwo - rem na dę - bie, a pa - sła tam

ta Ma - ry - sia go - lę - bie, [go - lę - bie, go - lę - bie].

Przed dworem na dębie,
a pasła tam ta Marysia gołębie, [gołębie, gołębie].

A jak ześ ich wołała,
kiedyś im jeść, moja Maryś, dawała.

Wołałam ich dys, dys, dys,
nie przyjeżdżaj, mój Józinek, do mnie dziś.

Nie przyjeżdżaj w sobotę,
będę miała u matuli robotę.

Ino przyjedź w niedzielę,
to ja ci też to łóżeczko uścielę.

10. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 26, tam na trzecią miarę alternatywnie ćwierćnuty: w t. 5 - a' , a w t. 7 - d^2 .]

Cztery swice zgorzały,
niżli łożko Jasinkoju usłały.

I piąty połowa,
nizliz tą Marysią rozmowa.

Parę kóni Jasio miał,
co je złotem, moja Maryś, rad chował.

Jak po moście stąpały,
samym złotem, [moja Maryś], brząkały.

A u każdy podkowy,
leży talar, [moja Maryś], gotowy.

11

Za stodołą na dębie
krukały ta gołębie,
tylko jeden nie krukiał,
co Kasinkę wysłuchał.

Jakeżeś ich wołała,
kiedyś im jeść dawała,
wołałam ich dyś, dyś,
nie przy[jeżdżaj, Jasiu, dziś.]

11. [Rkp. terenowe Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21, tam melodia z incipitem: „Za stodołą na dębie”, zanotowana prawdopodobnie w Mazewie i k. 28r., z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”, tam tekst. Powyższy tekst uzupełniony został na podstawie wariantu nr 113 w *Łęczyczkiem* (DWORK T. 22). W zapisie nutowym z k. 21 w t. 6 na trzecią miarę pierwotnie *h'*, a w t. 9 na trzecią miarę alternatywnie ćwierćnuty *h'* lub *g'*.]

Nie przyje[żdżaj] w sobotę,
 będę miała robotę,
 ino p[rzyjedź] w niedzielę,

łóżeczko ci pościelę]
 i pokoik zamietę,
 i warkocyk upleję.

A któż to tam puka,
 a któż to tam kołace?
 Spytaj go się czego chce.

Jeśli krawczyk, to go puść,
 pomoże nam wełny prząść,
 jak kto inszy, nie puszczaj,
 bo nam wełnę rozprószy.

[z Jarochowa]

Z tamtej strony jeziora jedzie młody pan...
 czapka nowa papierowa, wiezie perłowy wieniec,
 przypatrz się, g[rzeczna] panno,
 [co za] młodzienc.

12. [Rkp. terenowy Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 5a i teka 38, sygn. 1334, k. 29 (karty z tych rkp. stanowiły kiedyś całość). Melodia i tekst por. *Łęczycie* (DWOK T. 22) nr 521 takty 9–16; melodia i pełniejszy tekst zob. *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I) nr 59 takty 13–20.]

Pieśni i melodie weselne obrzędowe z Mazewa

13

Pod zie - lo - nym dę - bem sto - i koń ko - wa - ny.
Kto na nim wy - wi - ja? Ja - sien - ko ko - cha - ny.

Pod zielonym dębem
stoi koń kowany.
Kto na nim wywija?
Jasienko kochany.

Wywija, wywija,
drobn[e listy pisze],
nadob[na] dzi[...]
[...].

Kołysz[e, kołyse,
i poczyzna płakać,
albo mi wianek w[róć,
albo mi go zapłać].

Wrócić go nie myślę,
płacić go nie będę,
wsiądę na ko[lnika,
pojadę za Wisłę].

13. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, tam melodia z incipitem i teka 42, sygn. 1351/II, k. 7, bez lokalizacji, tam tekst; karcie 20 z teki 38 z zapisami melodii z incipitem odpowiada karta 7 z teki 42, gdzie Kolberg i nieznanzy autor notowali teksty, zob. Wstęp, s. XIX. W rkp. z teki 42 bezpośrednio pod pieśnią jeszcze dalszy ciąg tekstu jak nr 148 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22). Dwie pierwsze zwrotki Kolberg opublikował także w T. 22, zob. nr 147, a tekst zwrotki pierwszej także po numerze 125, na s. 88, tam teksty z odesłaniem do innych melodii. Tekst od zwr. 5: „Aj, Jasiu, Jasiu” por. *Łęczycykie* (DWOK T. 22) nr 153. Wariant tekstu Kolberg zamieścił też w cz. I *Kujaw* (DWOK T. 3) nr 79, tam wśród pieśni weselnych; na podstawie tego wariantu uzupełniono część powyższego tekstu.]

Aj, Jasiu, J[asiu],
nie jedźże mi tędy,
bo mię też poła[miesz]
u lawendy rzędy.

[...]¹.

Za sklaneckę piwa,
za kiel[шек] wina,
nie będzies, nie będzies
w wianycu chodziła.

Nie b[ędziesz], nie b[ędziesz],
boś go już niegodna,
hulałaś, pijałaś
z dworakami do dnia.

Niewielec to było
hulania mojego,
z wieczora godzina,
do dnia, do białego.

Stojała w ogrodzie,
po kolanka w wodzie,
wyglądała Jasia,
z której strony jedzie.

Jedzie on tu, jedzie,
szerokim gościncem],
wiezie o[n] ch[usteczkę]
z lawend[owym] wieńcem].

Jedzie [...]
niedługo przyjedzie,
spomnęć ja go spomnęć
przy każdym obiedzie.

Przy każdym obiedzie,
przy każdej wieczery,
spojrzę na łożeczko,
Jasinek nie leży.

¹ [Tu w rkp. próba zanotowania następujących zwrotek:

„Ani ja cie zdra[...], Jas... [...] i ta ciemna nocka
[...] nie tak ci [...] hulałaś [...]”.

Za stołem, obiad:

14

A jedź-że ty si-wy ko-niu, si-wy ko-niu, z sio dłem do do -
mu, a po-widz, [ty si-wy ko-niu], zem sie o - ze - niol.

A jedźże ty, | : siwy koniu : |,
z siodłem do domu,
a powidz, [ty siwy koniu],
zem sie ozenioł.

A což to tam za ozenienie
w wodzie tonienie.

A což to tam za swachowie
w [wodzie] rakowie.

[A což to tam za družbowie]
[w wodzie] rybkowie.

A což to tam za druhenki
[w wodzie] kijanki.

14. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, tam melodia z fragmentami tekstu; teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, bez lokalizacji, tam tekst. Zapis z teki 42 (bez zwr. 1) Kolberg opublikował bez melodii w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22) nr 228a jako zwr. 9–12.]

Przy obiedzie. Druhny w ciernie jabłka powtykają i drzewo trzymają:

15

Za - ku - ka - ła ku - ku - łe - cka za dwo -
za - pła - ka - ła pan - na mło - da za sto -

rem, [za dwo - rem, za dwo - rem],
łem, [za sto - łem, za sto - łem].

Zakukała kukułeczka za dworem, [za dworem, za dworem],
zapłakała panna młoda za stołem, [za stołem, za stołem].

A wyndzize, panna młoda, za stoła,
podziękujże, ojcu, matce, wszystkim ludziom z wesela.

A cóż ja mam, ojcu, matce, wszystkim ludziom, dziękować,
nie chcieli mnie przez ten roczek przechować.

A szczerze ja Panu Bogu służyła,
kiedy ja tę jabłoneczkę sadiła.

I nie wyszło [jabłoneczce] tygodzenia,
jużci się jabłoneczka przyjęna.

[A nie wyszło jabłoneczce i lecie,
jużci moja jabłoneczka] biało krzcie.

[...] zielo[...], dwanaście, do dworu panu staroście.

15. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27r. W rkp. jeszcze notatka: „Panna młoda kupuje te jabka i daje podarunek”, por. nr 89 i 85 (i nota nad pieśnią) w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22) oraz przypisy do tych numerów. Z powyższą melodią w rkp. połączony też tekst: „A już to prec” publikowany również w *Łęczyckiem* pod numerem nr 90.]

Powiedz, matulu, ze cię główka boli,
każe ci matula do nowej komory.

Wstajże, synowa, już się napała,
wydoj te krowy, coś ich tu nagnała.

Nie trzeba mi, mat[ulu], posagu wymawiać,
sirota ja była, ni miał mi go kto dać.

A kiedyś wiedziała, żeś sierota była,
nie było to chodzić za m[ojego] syna.

[...].

A cicho, [synowa], nie miej dużej gęby,
[...].

A boś [...] sobie wychowała,
zebyś [...] zęb[...].

Zeby to nikt dobry na macierzę nie szed,
bo macierza gorsza jak kolący oset.

[...].

Ażeby synowa złotem wyszywała,
to matka powie, że nic nie umiała.

16. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z notatką: „przy weselu”. Melodie por. nr 64, a warianty tekstu zob. nr 117 i 221 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

W sieni dół, w sieni dół, przed sienią olsyna,
 gniwa się ta matka o swoigo syna.
 Dajże mi się, Boże, z Tobą, babo, zetchnąć,
 gdzie najw[ięksa] woda, na łeb by cię wepnę.

Lez ty tu, babo, do góry zęboma,
 a ja będę [...].

17

Oj, sia - daj, sia - daj...

Oj, siadaj, siadaj...

18

Wy-szła na po-lec-ko ży-tec-ko się kło-si, ży-tec-ko się kło-si,

17. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20. Obszerniejszy tekst w opisie wese-la, zob. nr 106 w *Łęczychkiem* (DWOK T. 22), por. też przypis do nr 106.]

18. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20r., tam melodia, dwa pierwsze wiersze i tekst asemantyczny; rkp. nieznanego autora, teka 42, sygn. 1351/II, k. 7, tam tekst. Por. nr 149 w *Łęczychkiem* (DWOK T. 22).]

przy - sła do do - me - cku, roz - po - sta - rła wło - sy, ty, dja, o da
da - na, da - na, ty, dja, o da da - na, da - na.

Wyszła na polecko,
żytecko się kłosi,
żytecko się kłosi,
przyšla do domecku,
rozpostarła włosy,
ty, dja, o da dana, dana,
ty, dja, o da dana, dana.

Cho - dzi - ła Ka - siu - ła po wy - so - kij gó - rze,
no - si - ła wia - ny - szek na je - dwa - bnym śnu - rze.

Chodziła Kasiuła
po wysokij górze,
nosiła wianyszek
na jedwabnym śnurze.

Nosiła, nosiła,
póki nie zgubiła.

Zgubiła go Kasia
po wodę chodzący,
znalez go [Jasieńko]
z Torun[ia] jadący.

Wróć mi, J[asiu], wian[ek]
ubogi sierocie,
szukaj sobie taki,
co będzie w złocie.

[...],
[...] szczerzego złota.

Ino by i miała
z tej białej rutenki,
co go to m[ają]
tutejsze dziewczeczki.

20

Ze - byś ty, chmie - lu, po ty - czk[ach nie laź],
nie ro - bił - [byś ty z] pa - n[ie - nek] nie - wiast.

O, chmie - lu, ty nie - bo - że, ja na dół,

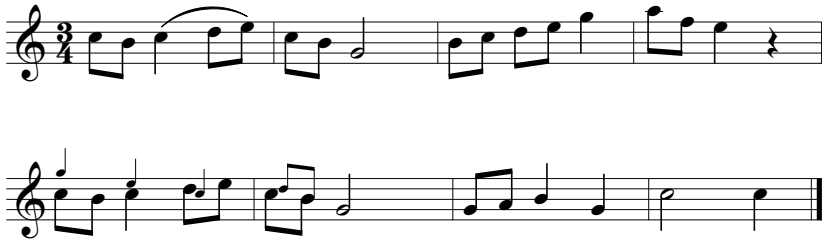
20. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam w t. 4 brak znaku powtórki, t. 7 i 8 niewypełnione, uzupełniono na podstawie t. 5 i 6.]

Zebyś ty, chmielu, po tyczk[ach nie laź],
nie robił[byś ty z] pan[ienek] niewiast.
O, chmielu, ty nieboże,
ja na dół, ty po górze,
[chmielu, nieboże].

[Zebyś ty chmielu],
ty psie, rozbój[niku]
[...].

Na dzień dobry pannie młodej:

21. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (6 pięciolinia), na zakończenie jeszcze wersja alternatywna dla t. 7 i 8:

Wiwat po obiedzie:

22

Musical score for 'Wiwat po obiedzie' in 2/4 time. The score consists of three staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It features eighth-note patterns with triplets (marked '3') and a first/second ending section. The second and third staves continue the melody with eighth-note runs and a key signature change to two sharps (D#) in the second staff.

Do oczepin:

23

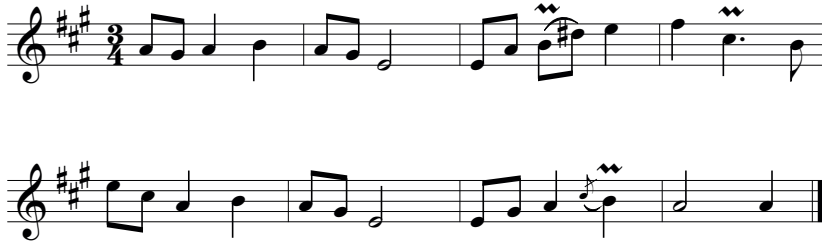
Musical score for 'Do oczepin' in 3/4 time. The score consists of two staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It features a melody with dotted rhythms and accents (marked with a double tilde symbol). The second staff continues the melody with similar rhythmic patterns and accents.

22. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (7 pięciolinia). Przy melodii notatka: „z G-dur”.]

23. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (1 pięciolinia). Por. *Łęczyckie* (DWOK T. 22) nr 64.]

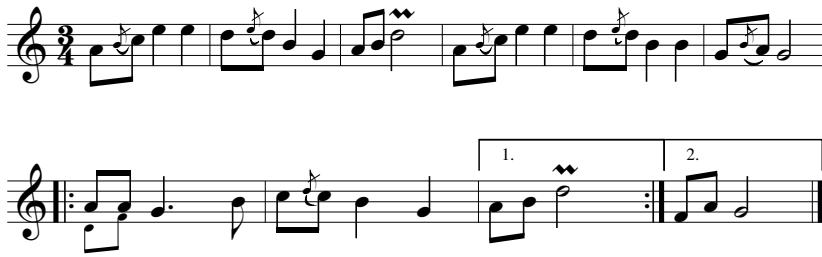
Pod oknem, na dzień dobry (po ślubie), jak z panną młodą do dwora:

24

Odchodząc do domu ze dwora:

25

24. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (1 pięciolinia), za melodią zanotowaną wersją alternatywną dla t. 3–4:

Por. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 70.]

25. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (2 pięciolinia).]

30

26

A pod bo - rem, pod ja - wo - rem...

A pod borem, pod jaworem...

27

Przy - je - cha - li kup - czy - ko - wie...

Przyjechali kupczykwie...

26. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z notą: „Weselna”.]

27. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21. Obszerniejszy tekst zob. *Lęczyckie* (DWOK T. 22) nr 249, tam z notą: „Weselna, owczarska” i *Poznańskie* (DWOK T. 9) nr 54, tam także wśród pieśni weselnych.]

Przepióreczka

Three staves of musical notation in G major and 3/4 time. The first staff contains the first line of music, the second staff the second line, and the third staff the third line. The notation includes various rhythmic values, accidentals, and phrasing slurs.

Two staves of musical notation in G major and 3/4 time. The first staff includes the lyrics: "Z po-nie-dział - ku na świę - to ko-ni-ki mu za - ję - to,". The second staff continues the melody with the lyrics: "a za - ję - to fur - ma - no - wi ko - nie,".

28. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (8 pięciolinia). Nota nad melodią dotyczy wariantów pieśni: „Uciekła mi przepióreczka”, por. m.in.: *Mazowsze cz. I* (DWOK T. 24) nr 95 i nr 121, tam wśród pieśni weselnych.]

29. [Rkp. Kolberga: teka 5, sygn. 1137, k. 87, tam wcześniej skreślona lokalizacja: „od Łęczycy”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Z poniedziałku na święto”. W rkp. z teki 5 poniżej melodia zanotowana ponownie o kwartę czystą niżej, tam w t. 2 na pierwszą miarę g^1 ; w rkp. terenowym w t. 1 tylko dolna wersja, w t. 3 na drugą miarę d^2 , na trzecią szesnastki $d^2 h^2$.

Melodia i tekst por. nr 156 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), tam wśród pieśni miłosnych śpiewanych przy weselu.]

a nie wie - dział, któ - ra dro - ga po nie.

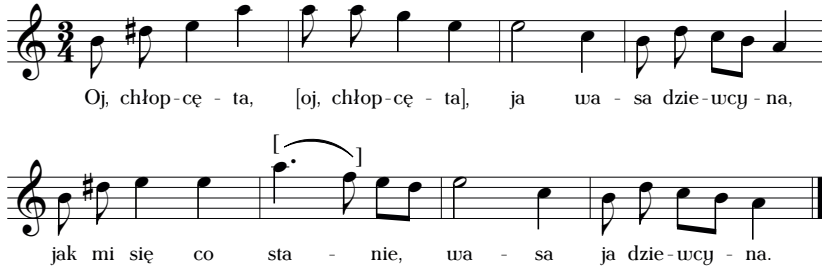
Z poniedziałku na święto
koniki mu zajęto,
a zajęto furmanowi konie,
a nie wiedział,
która droga po nie.

A pasła je na rowie,
gonili ją panowie,
a uciekaj, nie bój się,
masz trzewicki, to obój się.

30. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, z notą: „Weselna”. W t. 5 brak znaku powtórki. Melodia por. nr 34 w suplemencie.]

Inne pieśni śpiewane przy weselu

31

Oj, chłop-cę - ta, [oj, chłop-cę - ta], ja wa - sa dzie-wcy - na,
jak mi się co sta - nie, wa - sa ja dzie-wcy - na.

Oj, chłopcęta, [oj, chłopcęta],
ja wasa dziewczyna,
jak mi się co stanie,
wasza ja dziewczyna.

32

31. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32. W zapisie nutowym widoczne trudności Kolberga w zapisie melodii, w t. 1, 2 i 5 liczne skreślenia, poprawki i literowe oznaczenie ostatecznej wersji. Tekst opublikowany został przez Kolberga z wariantem melodii, zob. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 97 zur. 1, tam wśród pieśni weselnych.]

32. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32. W zapisie nutowym widoczne trudności Kolberga w zapisie melodii, w t. 5 liczne skreślenia, poprawki i literowe oznaczenie ostatecznej wersji. Wariant tekstu w zbiorze Kolberga *Pieśni ludu weselne*, „Biblioteka Warszawska” 1849 T. 1 s. 606, przedruk: *Pieśni i melodie ludowe w opracowaniu fortepianowym* (DWOK T. 67/I) nr 447, por. też *Mazowsze cz. III* (DWOK T. 26) nr 170, tam także wśród pieśni weselnych.]

Kowalu, kowalu podbijże my dzize,
jak my nie pobijes,
da, na kowalke ci wlize.

Kowalu, kowalu, zróbże mi zameczek,
będę sobie zamykać
do ślubu wianeczek.

od Piątku (Orenice, Łazin)

Oj, dworak ci to, dworak, da, bę-dzie we psy o - rał,
da i w ko - ty bę-dzie włó - cył, da, bo się te - go u - cył.

Oj, dworak ci to, dworak,
da, będzie we psy orał,
da i w koty będzie włócył,
da, bo się tego ucył.

Oj, dworacy, dworacy,
da, dobra kura w nocy,
da i lepsza we dnie gąska,
bo więcy na nij miąska.

od Parzęczewa

A na - ga - bał ko - mór mu - chę, na - ga - bał,
na - ku - pił ij ba - tys - ta - su na ka - pot.

A sty - cy sie sel - ma mu - cha, sty - cy sie,
ze sie na ni zło - ty łań - cuch świci sie.

A nagabał komór muchę, nagabał,
nakupił ij batystasu na kapot.

A stycy sie selma mucha, stycy sie¹,
ze sie na ni złoty łańcuch świci sie.

Oj, ona selma mucha jak pani,
komór za nią pospieszając łapkamy.

34. [Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 128 z notą: „Niekiedy przy weselu”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, wśród zapisów z Mazewa, tam melodia z incipitem: „A nagabał komar” i tamże k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jarochów”, tam tylko tekst.

W rkp. terenowym w t. 2 na trzecią miarę alternatywnie ćwierćnuta c^2 , w t. 6 na trzecią miarę alternatywnie ósemki $h^1 g^1$.

Tekst bez melodii opublikowany został w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 279, z notą: „Przy weselu”. Taki tekst w opisie wesela kujawskiego zob. *Kujawy cz. I* (DWOK T. 3) nr 94, zob. też *Kujawy. Suplement* (DWOK T. 72/I) nr 157. Melodia por. nr 30 w suplemencie.]

¹ [W rkp. wyjaśnienie: „szczyci”.]

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ładoródź]

Padła mucha na konopie,
będzie oślada, oślada,
matka, ociec pozwoliła,
córę nierada, nierada.

[Dąbrówka¹,
Łągiewniki (od Zgierza)]

A dała me, dała, moja pani matka,
a od siebie daleczko.
Zapowiedziała my, zadziesiątała my,
nie postój tu, córecko.

35. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66r. Ponadto melodia z tekstem jeszcze w kilku czystopisach Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 8, nr 293, z lokalizacją: „Tarnówka i Ładoródź pod Dąbiem”; teka 7, sygn. 1156, k. 14, z lokalizacją: „od Grzegorzewa (Ponętów)”; teka 33, sygn. 1308, k. 2, nr 293 i k. 7, nr 52, z lokalizacją: „Tarnówka pod Dąbiem” oraz teka 33, sygn. 1305, k. 50 nr 152, z lokalizacją „Tarnówka”, tam melodia z incipitem: „Padła mucha” i teka 16 sygn. 1209, k. 5, nr 177, z lokalizacją: „Tarnówka pod Grzegorzewem”, tam tekst.

We wszystkich czystopisach melodia zanotowana o kwartę czystą niżej. W rkp. z teki 7, sygn. 1156, k. 8 i w obu rkp. z teki 33, sygn. 1308 w t. 3 na pierwszą miarę ćwierćnuta g^2 z przednutką a^2 , a ponadto w rkp. z teki 7, sygn. 1156, k. 8 w t. 6 na drugą miarę f^2 , a w t. 7 pierwsza ósemka na drugą miarę f^2 . W rkp. z teki 7, sygn. 1156, k. 14 w t. 3 dla ostatniej ósemki alternatywnie jeszcze a^1 .

Taka pieśń w opisie wesela kujawskiego, zob. nr 18 w cz. I *Kujaw* (DWOK T. 3).]

36. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25.]

¹[Tak w rkp.; prawdopodobnie chodzi o wieś Dąbrówka w powiecie łódzkim, gmina Dzierżązna, parafia Zgierz; dziś: Dąbrówka Wielka, pow. zgierski.]

Stanę ja się ptaskiem, małym kregulaskiem,
do swyjj matki dopadnę.
A padnę ja, padnę, na kierzku lelij,
i będę tam siedziała.

Wyńdzie ta, wyńdzie najmłodsza siostrzycka,
będzie na mnie siokała.
Sio ptasku, sio ptasku, mały kregulasku,
nie łomże mi lelij.

A cóż ci do tego, najmłodsza siostrzycko,
nie sadziłaś mi jej.
Ja ją tu sadziła, ja tu grodziła,
ja ją będę sprzątała.

Błogo tobie, błogo, siostrzycko niebogo,
u swyjj matki jedyny.
Ale mie to gorzy u swojego męża jeść
ze solą pokrzywy.

Nie chciałaś jadać, nie chciałaś pijać,
u swej matki jedyny.
Jadaj teraz, jadaj, u swojego męża,
ze solą pokrzywy.

Cóż ci do tego, najmłodsza siostrzycko,
zeby jesce i były!

Na onyj stronie grzecna panna tonie,
trzeba by ji ratować.
A kto¹ ją szanuje, niechże ją ratuje,
moze mu ją pan Bóg dać.

¹ [W rkp. napisane: „chto”.]

PIĘŚNI POWSZECHNE

Miłość

Zaloty

37

Je-dzie łą - ka - my, łą - ka - my, z po-da-run - ka - mi, mój Bo - że.

A cóż to za po-da-run - ki, śty-ry zło - te i pier-ścion - ki.

Jedzie łąkamy, łąkamy,
z podarunkami, mój Boże.
A cóż to za podarunki,
śtyry złote i pierścionki.

37. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 21. Tekst zanotowany także pod inną melodią, a następnie skreślony, zob. nr 111 w suplemencie; tekst por. również nr 39, zur. 3 w suplemencie.]

Oj, Ja - siu, do ty, do ty, da, co ma pierś - cień zło - ty,

da i ko - ra - le na szy - i, da i sto zło - tych w kie - sze - ni.

Oj, Jasiu, do ty, do ty,
da, co ma pierścień złoty,
da i korale na szyi,
da i sto złotych w kieszeni.

Nie pomogą koraliki,
białe kołnierze,
a pomogą cztery woły,
jak je zaprzęże.

Nie pomogą koraliki,
żadne manele,
kiej nie umiesz uprać, uszyć,
uprząć kądziele.

38. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 20; w rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, z lokalizacją ogólną: „Mazew” wariant pierwszej zurotki bez melodii:

„Oj, Rosiu, do tej, do tej,
co mam pierścień złoty,
korale na szyi,
sto złotych w kieszeni”.]

Za mną chłopcy, za mną,
pókim jescie panną,
bo jak będzie mężatką,
to wamy piec zatkám.

Chodźta chłopcy wszyscy,
dusa na was piscy,
nájbardziej na jednego,
Stasieńka miłego.

Jedzie Stasio łakamy,
jedzie z podarónkami.
A cóz to za podarónki?
Śtyry złote i pierścionki.

39. [Rkp. Kolberga: teka 5, sygn. 1138, k. 6r., nr 2; teka 7, sygn. 1156, k. 20, tam t. 1–8 i wariant tekstu bez ostatniej zwrotki. W rkp. z teki 7 melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 1 na pierwszą miarę ósemka g^1 , w t. 2 na trzecią miarę fis^1 ; w zapisie tekstu w zur. 2: „Jasinka” zamiast „Stasieńka”. Tekst zur. 3 por. nr 37 w suplemencie.]

41

40

Da i co to to za je - dna, da i co bez po - le bie - gła,
 da i sied - miu za - lot - ni - ków, da i za so - bą wie - dła.

Da i co to to za jedna,
 da i co bez¹ pole biegła,
 da i siedmiu zalotników,
 da i za sobą wiedła.

41

[Mazew]

Wój - rzój i - no, chło - py - siu, kto to tam przy - je - chał,

40. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 19; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, tam tekst bez melodii.]

¹ [Wcześniej w rkp.: „przez”.]

41. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, tam melodia z incipitem: „Wyjrzysz ino, chłopysiu” i rkp. terenowy Kolberga i nieznanego autora, teka 42, sygn. 1351/II, k. 7, tam

cy - li nie ten ka - wa - ler, co my się o - bie - cał.

Wéjrzéj ino, chłopysiu,
kto to tam przyjechał,
cyli nie ten kawaler,
co my się obiecał.

Wyjrzysz ino na służki,
cyli otoliwy
i na pana samego
cyli urodliwy.

A na mo - [i] ro - li stu - dzie - ne - cka sto - i,

kto je - dzie to je - dzie, to ko - ni - ka po - i.

A na mo[ji] roli
studzienecka stoi,
kto¹ jedzie, to jedzie,
to konika poi.

tekst (obszerniejszy), który został opublikowany z inną melodią pod nr 127 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) wśród pieśni zalotnych.]

42. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28. W rkp. melodia niedokończona.]

¹ [W rkp. nadpisany wariant: „chto”.]

43

43

A bo mi to trud-na żo - na mamich sie - dem ós - ma do - ma,
a dzie - wią - ta kro - wy do - i, a dzie - sią - ta nad nią sto - i.

A bo mi to trudna żona,
mam ich siedem, ósma doma,
a dziewiąta krowy doi,
a dziesiąta nad nią stoi.

44

A bo mi to tru-dna zo - na, sie-dem ich mam, ó - sma do - ma,
je - sce by się je - dna ze - szła, co by za mną port - ki nie - sła.

A bo mi to trudna żona,
siedem ich mam, ósma doma,
jesce by się jedna zeszła,
co by za mną portki niesła.

43. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 17. Obszerniejszy tekst z inną melodią zob. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 126. Melodia por. nr 49 i 199 w suplementcie.]

44. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27. Tekst z inną melodią por. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 126.]

44

45

od Zgierza

Jak ja je - chał od Ka - li - sza, sie - je mo - ja mak Ma - ry - sia,
ja się py - tam co tam sie - je, a o - na się do mnie śmie - je.

Jak ja jechał od Kalisza,
sieję moja mak Marysia,
ja się pytam, co tam sieje,
a ona się do mnie śmieje.

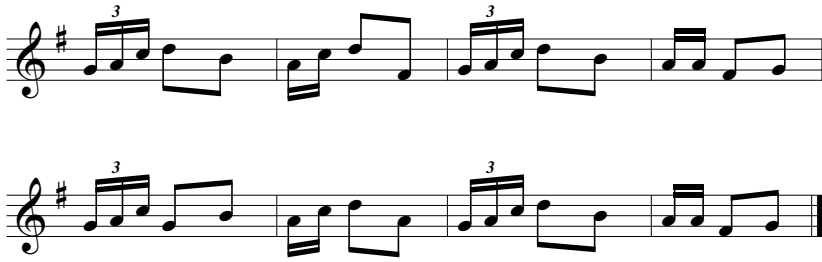
46

od Łęczycy (Mazew)

A na ma - zew - skim po - lu, da, na ma - zew - skij dro - dze,
a snu - ru - je dziew - cy - na da, trze - wi - cek na no - dze.

45. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 18 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa. W rkp. terenowym melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej. W rkp. z teki 7 w t. 1 pierwotnie ostatnia szesnastka jak w rkp. terenowym, czyli c^2 .]

46. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 31; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W rkp. terenowym tylko takty 1–8, w t. 2 na drugą miarę alternatywnie dwie szesnastki c^2 , w t. 6 dodana wersja alternatywna: dwie szesnastki $h^1 c^2$ i ćwierćnuta e^2 ; pod melodią zur. 1 i zur. 2 bez wiersza 3. Melodię z trzecią zwrotką Kolberg opublikował w *Łęczycykiem* (DWORK T. 22) nr 346. Melodię (t. 9–16) por. nr 221 w suplemencie.]

A na mazewskim polu,
da, na mazewskij drodze,
a snuruje dziewczyna,
da, trzewicek na nodze.

A śnuruje, śnuruje
da, zieloną wstążeczką,
a pójdę ja, pójdę ja
z nadobną panienecką.

A u moji bratowy,
da, fartusek sycowy,
a spódnicka ponsowa,
a dzień dobry bratowa!

Je-dzie Ja - sio od To - ru - nia, pę - dzi gą - sio - ry, gą - sio - ry,

pę - dzi [gą - sio - ry], wy - głą - [da - ła] mie - scka pan - na

47. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 23, tam z notką: „Owczarska”. W rkp. w t. 8–11 liczne skreślenia i poprawki, powyższy zapis odpowiada umieszczonym nad nutami literowym oznaczeniom nut. Tekst z inną melodią por. nr 133 w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22).]

o - knem z ko - mo - ry, [z ko-mo - ry, o - knem z ko - mo - ry].

Jedzie Jasio od Torunia, [od Torunia],
 pędzi gąsiorzy, gąsiorzy, pędzi [gąsiorzy],
 wyglą[dała] miescka panna
 oknem z komory, [z komory, oknem z komory].

Wstąp, Jasiu, ws[tąp] do [mnie],
 dobre piwko [mam],
 komu temu poborg[uję]
 [...]

Sko[cył] [...]
 nozkę wywinęł,
 niesczęśliwa godzinecka
 com cię nie minęł.

Pojedzze [mi] po dokt[ora]
 albo po p[ana],
 [a jak zaden nie przyjedzie],
 przyjezdź sama.

[...]
 w kulawą nogę,
 [...]
 leżeć nie mogę.

Nie bójże się, moja Kasiu,
 zadnej przycyny,
 położę ja chorą nogę
 kole pierzyny.

[Nie bójże się, moja Kasiu,]
 [zadne]go ognia,
 będę ściszał i całował
 do białego dnia.

47

48

[Mazew]

Przede dworem [...], modra lelija,
uwijże mi złoty wieniec, panno Zofija.

Jadę sobie w pole rano,
jesce nie był dzień,
juzci moja koch[aneczka]
[...].

Mówie ja i po imieniu:
miałaś moją być.
[...]
a w sadeczku gałązec[zka]
[...].

49

od Kłodawy, Dąbrowic

A czy-je to dzie-wu-szys - ko po wo-dę i - dzie, da, i - dzie?

Wia-de-recz - ka nie u-my - ła, moją nie bę - dzie, nie bę - dzie.

48. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20. Tekst słabo czytelny, por. wariant w cz. I *Kujaw* (DWOK T. 3) nr 65.]

49. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 34 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, bez lokalizacji. W rkp. z teki 7 ostatnie 2 wersy skreślone i napisane ponownie w kolumnie obok.]

A czyje to dziewczysko
po wodę idzie, da, idzie?
Wiadereczka nie umyła,
moją nie będzie, nie będzie.

A czyje to to bydełko,
idzie na wodą, na wodą?
Tyj dziewczuchy, tyj dziewczuchy,
co będzie moją, da, moją.

Ja od pola, ty od pola,
krzywe nogi masz, Magola,
a dajże je naprostować,
nie będą cię nic kosztować.

Nie będę ich prostowała,
bo bym ci się spodobała.

W rkp. terenowym tylko takty 1–8, melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 1 na drugą miarę alternatywnie ćwierćnuta f^1 , w t. 2 na trzecią miarę ostatnia nuta f^1 w dolnej wersji nut, w t. 5 ćwierćnuty: $f^1 f^1 g^1$, w t. 6 i 7 tylko wersja dużych nut, a w zapisie tekstu w zw. 1 w. 1: „A cyya to dziewczucha”, w. 3: „wiadarecków nie umyła”, w zw. 2 w. 2: „co do wody idzie?”, w. 3: „da, dyc to dziewczuchy”. Melodia por. nr 43 i 199 w suplementcie.]

Gdzie to je - dzies Ja - si - nec - ku, Ja - si - nec - ku?

Ja - dę smug o - rać, da, o - rać, ja - dę smug o - rać, da, o - rać.

Gdzie to jedziesz, |: Jasinecku :|?
 |: Jadę smug orać, da, orać :|.

Krzywo orzes na wygonce,
 a przyganas Mazowionce.

Krzywo orzes parobysiu, parobysiu,
 prosto wyganas, wyganas
 prosto wyganas, wyganas.

Choć dziewucha¹ najładniejsza,
 to ij przyganas, przyganas,
 to i przyganas, przyganas.

50. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 6 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26, tam tylko tekst. W czystopisie z teki 7 pod nutami rozpisane dwie ostatnie zwrotki, ale oznaczone numerami 3 i 4 (tu zwrotki publikowane zgodnie z numeracją Kolberga). W rkp. terenowym w zwr. 1 w. 1: „Da, gdzie to jedziesz, Jasineczku?”, zwr. 2 zanotowana skróto, bez powtórzeń, brak „parobysiu, parobysiu”. Wariant tekstu por. nr 390 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

¹ [W rkp. skreślone wcześniej: „Która dziwka.”]

Wy-so-ki las, nis-kie po-le...
 Nie bę-de ja woł-ków pa-sła, a-ni ko-ni-ka, ko-ni-ka,
 i-no pój-dę do sta-nien-ki, do for-na-li-ka, na-li-ka.

Wysoki las, niskie pole...

Nie będzie ja wołków pasła,
 ani konika, konika,
 ino pójde do stanienia,
 do fernalika, nalika.

Wysoki las, niskie pole,
 jadały tam konie moje,
 jadały tam we dnie, w nocy,
 pasały je czarne oczy.

51. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 31; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, wśród zapisów z Mazewa. W obu rkp. melodia z incipitem: „Wysoki las, niskie pole” i osobno zanotowany tekst zwr. 2. W rkp. terenowym w t. 1 tylko górna wersja. Tekst pierwszej zwrotki, zob. następną pieśń.]

52. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25. Incipit tekstu z zapisem nutowym w innym rkp. Kolberga, zob. poprzednią pieśń.]

51

53

od Kutna (Kaszewy)

Oj, o - rać chło - pie, o - rać, da, nie dziw - ki pil - no - wać,

oj, bo ci sie ro - la³ spie - ce, dziw - ka ci nie u - cie - ce.

Oj, orać chłopie, orać,
da, nie dziwki pilnować,
oj, bo ci sie rola spieć,
dziwka ci nie uciece.

54

Ladoródz pod Dąbiem

Chło - pcy - no, chło - pcy - no, oj, dla mnie prze - zna - czo - ny,

da - rmo się ty błą - kasz, nie do - sta - niesz ty żo - ny.

53. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 37 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32. W rkp. terenowym pod pieśnią podpisany jeszcze tekst:

„Świnia mi się oprosiła
w sieni na grzędzie.
Jedno prosie takie mądre,
sołysem będzie, da, [będzie]”,

zob. *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I) nr 11. Melodia por. nr 88 w suplemencie.]

54. [Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1308/I, k. 2, nr 291; rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródz”, tam takty 1–5 i tekst

Chłopczyno, chłopczyno,
oj, dla mnie przeznaczony,
darmo się ty błąkasz,
nie dostaniesz ty żony.

Sto mil stąd pojedziesz,
a wrócisz tu do domu,
mój koniecznie będziesz,
nie przydasz się nikomu.

Wierność. Życzliwość. Wymówka

Orłów pod Piątkiem

Uj - rza - ła z da - le - ka ka - re - go ko - ni - ka,
ko - cha - nek mój je - dzie, se - rce me prze - ni - ka.

na odwrocie karty; teka 7, sygn. 1156, k. 8, nr 291, z lokalizacją jak w tece 33, tam melodia z pierwszą zwrotką; teka 7, sygn. 1156, k. 14, z lokalizacją: „od Grzegorzewa, Ladoródź”; teka 33, sygn. 1305, k. 50, nr 155, z lokalizacją: „Ladoródź”, tam melodia i teka 16, sygn. 1209, k. 5, nr 180, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem”, tam tekst; jeszcze jeden zapis tekstu w rkp. z teki 13, sygn. 1193, k. 24, nr 1976, z lokalizacją ogólną: „od Piątku”.

W rkp. z teki 43 t. 1 jak t. 3, a w t. 5 na drugą i trzecią miarę ćwierćnuta z kropką d^2 i ósemka d^2 . W rkp. z teki 7, sygn. 1156, k. 8 w t. 1–8 dodane wersje alternatywne, zapis następujący:

Chło - pczy - no, chło - pczy - no, oj, dla mnie prze - zna - czo - ny,
da - rmo się ty błą - kasz, nie do - sta - niesz ty zo - ny.

po nich dodane jeszcze 8 taktów melodii, zob. nr 373b w *Łęczyczkiem* (DWOK T. 22).]

55. [Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1305, k. 30, nr 46, tam melodia i teka 13, sygn. 1193, k. 24, nr 1973, z lokalizacją ogólną: „od Piątku”, tam tekst. Melodia zob. *Kujawy cz. II* (DWOK T. 4)

Ujrzała z daleka
karego konika,
kochanek mój jedzie,
serce me przenika.

od Kutna (Kaszewy)

Oj, ka - li - na, ka - li - na, da, pod ka - li - ną jab - ka,

oj, le - psze to ko - cha - nie, da, jak ro - dzo - na ma - tka.

Oj, kalina, kalina,
da, pod kaliną jabka,
oj, lepsze to kochanie,
da, jak rodzona matka.

nr 392, t. 17–24 i przypis do tego numeru w tomie *Kujawy. Suplement cz. II* (DWOK T. 72/ II) s. 256.]

56. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 40. W rkp. nota: „podobna w Kujawach”, dotyczy wariantu tej pieśni zanotowanego w innym rkp. Kolberga, zob. *Kujawy. Suplement cz. II* (DWOK T. 72/I) nr 454.]

od Zgierza

Da i bądź mi, dziw-ko, ra - da, bądź-że mi ra - da, da, ra - da,

a i puść - że me-go ko - nia do swe-go sta - da, da, sta - da.

Da i bądź mi, dziwko, rada,
 bądźże mi rada, da, rada,
 a i puśćże mego konia
 do swego stada, da, stada.

Konie rosieją, rosieją,
 konie rosieją, rosieją,
 a puśćże je do stajenki,
 niech się ogrzeją, ogrzeją.

57. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 18; rkp. terenowe: teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam tylko t. 1–8 bez tekstu i teka 38, sygn. 1334 k. 27, tam tekst, oba rkp. z teki 38 bez lokalizacji. W rkp. z teki 7 t. 9–12 przekreślone; w rkp. terenowym k. 24 w t. 3 na pierwszą miarę alternatywnie szesnastki *g'* *h'*, w t. 4 na trzecią miarę szesnastki *a'* *fis'*; w rkp. terenowym z teki 38, k. 27 tekst podpisany pod melodią pieśni: „Mazowianka wołki pędzi”, zob. nr 202 w suplemencie. Melodia por. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 329.]

od Łęczycy (Tum)

Czte - ry ko - nie gnia - de, do dziew - cy - ny ja - dę,
cho - mą - ta kra - ko - skie, ma dziew - cy - na wios - kę.

Cztery konie gniade,
do dziewczyny jadę,
chomąta krakoskie,
ma dziewczyna wioskę.

Pada descyk, pada,
będzie troche slisko,
nie dbam, kiedy mam
kochaneckę blisko.

od Piątku

Ani me - go Ja - sia, ni me - go Wa - la - sia,
któż bę - dzie jad ze mną mo - je - go ka - ra - sia.

58. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 35 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26, z lokalizacją: „Łęczycza”. W rkp. z teki 7 na zakończenie jeszcze 4 takty dogrywki instrumentalnej w metrum $\frac{3}{4}$, skreślone przez Kolberga:

W rkp. terenowym w t. 4 na drugą miarę jeszcze wersja małych nut: szesnastki $a^1 g^1$, w t. 6 i 8 tylko wersja dużych nut, w t. 7 dodana wersja alternatywna jak t. 3 z powyższego przykładu, ponadto w rkp. terenowym dogrywka jak t. 1 i 2 z powyższego przykładu; w zapisie tekstu ostatni wiersz zwr. 1: „ma dziedziczną wioskę”]

59. [Rkp. Kolberga: teka 5, sygn. 1138, k. 3; teka 7, sygn. 1156, k. 34, z lokalizacją: „od Grabowa” (skreślona wcześniejsza lokalizacja: „od Dąbia”); rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334,

Si - ko-re-cka ma-ły pta - sek, od - je-chał me mój Wa-la - sek

i nie dał my se-rca smu - cić, o - bie-cał się wnet po-wró - cić.

Ani mego Jasia,
ni mego Walasia,
któż będzie jad ze mną
mojego karasia.

Sikorecka mały ptasek,
odjechał me mój Walasek
i nie dał my serca smucić,
obiecał się wnet powrócić.

k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa, w tym rkp. takty 1–4 z tekstem zwr. 1; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, bez lokalizacji, tam takty 5–8 i tekst zwr. 2.

W rkp. z teki 7 zapis o sekundę wielką wyżej, w obu wykonaniach: t. 1 tylko wersja małych nut, w t. 4 na pierwszą miarę szesnastki $a^1 g^1$, t. 11–12:

W rkp. z teki 38 z k. 24 melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej, w drugim wykonaniu t. 1–4:

a pod zwr. 1 jeszcze:

„Zmieniła się w stawie woda,
ja się nie zmienię, jagoda”,

por. nr 414 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).

W rkp. z teki 38, k. 27 takty 5–8 w dwóch wykonaniach, w obu w t. 8 na trzecią miarę szesnastki $a^1 fis^1$, w drugim wykonaniu w t. 6 na trzecią miarę alternatywnie szesnastki $fis^2 e^2$, po nich jeszcze dwa takty:

Choćbym ja jechał we dnie i w nocy,
 musisz się stawić koniowi w oczy.
 Jednak moją musisz być,
 [jednak moją musisz być].

A ja się stane wodną rybecką,
 będę pływała wodną rzeczką.
 Jednak twoją nie chcę być,
 twoj[ej] woli nie czynić.

Mają ci rybacy takie siatecki,
 co wyławiają wodne rybecki.
 Jedn[a]k moją wolę [...].

60. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25. Por. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 157; pełniejszy tekst por. też *Mazowsze cz. II* (DWOK T. 25) nr 132 i *Kujawy cz. II* (DWOK T. 4) nr 137.]

A ja się st[ane] dzikim kaczo^{rem}
[...] wodnym jeziorem.

[Mają ci] strzelcy tak[ie] ś^{trzel}by
[co] wystrzelają k[aczorom] we ł^{by}.

A ja [się] st[ane] małą ptasyną,
[...] gęstą leszczyną.

[Mają ci] strzelcy narzędzia,
wystrzelą¹ te małe ptaszęta.

[A ja się stanę] dzikim gołębiem,
[...] w boru na dębie.

[A ja się stanę] dzikim jastrzębiem,
będę stróżował pod twoim dębem.

A j[a się stanę] gwiazdą na niebie,
b[ędę ...] ubogim w potrzebie.

A ja będę dawał ubogim jałmużnę,
ze mi wyprowadzą z nieba jasną gwiazdę.

A j[uż] że to boskie rządy,
czém się kolwiek stanę,
ty mnie znajdziesz wszędy,
już twoją muszę [...].

¹ [W rękopisie „wystrzela”, prawdopodobnie powinno być „wystrzelają”.]

59

61

[Mazew]

Choćbym ja jeździł we dnie i w nocy,
powybijałbym koniowi oczy.

62

[od Piątku]

Dunaju, Dunaju,
nie rozłączaj naju,
jest Bóg wszechmogący,
ten naju rozłączy.

63

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ladoródź]

Oj, z góry woda idzie,
po kamieniach chruczy,
oj, kto kochać nie umie,
to miłość go nauczy.

61. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20. Obszerniejszy tekst zob. poprzednią pieśń oraz *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 157, *Mazowsze cz. II* (DWOK T. 25) nr 132 i *Kujawy cz. II* (DWOK T. 4) nr 137.]

62. [Rkp. Kolberga, teka 13, sygn. 1193, k. 24, nr 1972.]

63. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66.]

Oj, miła mi ta strona,
da, gdzie słońeczko wchodzi,
jeszcze mi ta miłsza,
gdzie kochanie chodzi.

Na³ moś - cie tra-wa ro - śnie, pod mos - tem ślaz, da i ślaz,
pro-si - ła me mo-ja pan - na zebym do ni właz, da i właz.

Na moście trawa rośnie,
pod mostem ślaz, da i ślaz,
prosiła me moja panna,
zebym do ni właz, da i właz.

64. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 25 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 28. W rkp. terenowym melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej, t. 7 jak t. 5, t. 8:

po nim jeszcze:

tam jeszcze jedna zwrotka:

„A ja tego nie uczynie,
bo sie boje o czuprynę,
juzem tam był raz”.

Tekst por. *Pieśni ludu polskiego* (DWOK T. 1) nr 201.]

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ladoródź]

Umrę ja tobie, [ja tobie,
umrę ja tobie, ja tobie],
każe ci się odmalować
nad łóżkiem sobie, [da, sobie].

Nie ma malarza, malarza,
nie ma malarza takiego,
ażeby mi odmalował
chłopaka mego, da, mego.

A jedźże mi po malarza
albo po pana, [po pana],
jak mi malarz nie przyjedzie,
przyjeżdżaj sama, [da, sama].

65. [Rkp. Kolberga: rkp. terenowy teka 43, sygn.1352, k. 66; melodia i zwrotki 1–2 w rękopisach: teka 7, sygn. 1156, k. 15, z lokalizacją: „od Dąbia, (Tarnówka)”; teka 33, sygn. 1305, k. 50, nr 150, z lokalizacją: „Tarnówka i Ladoródź”, tam melodia i teka 16, sygn. 1209, k. 5, nr 174, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem”, tam tekst.

W rkp. z teki 7 i 33 melodia zanotowana o kwartę czystą niżej, w t. 4 i 8 druga ósemka *h*!
Melodia por. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 388 t. 5–8.]

De - szych pa - da, ro - sa pa - da po bia - lej brze - zi - nie,
 ko - chaj - że mnie, mój J[a - sień - ku], a - le nie zdra - dli - wie.

Deszczyk pada, rosa pada
 po białej brzezynie,
 |: kochajże mnie, mój J[asieńku],
 ale nie zdradliwie :|.

Kocham, koch[am] grzeczną damę,
 pamiętam o tobie,
 bodem zara szyję złomał
 jadący od ci[ebie].

Wyjechał Jasiu
 na rozstalne drogi,
 złomował Ja[siu] szyje,
 konik pod nim nogi.

A jać wam też grzeczne damy
 opomnienie daję,
 żebyście się nie kochały
 w kawal[erskim] stanie.

Boć kawaler nic godnego,
 Boga [się nie boi],
 przysięga się, sumituje,
 o duszę nie stoi.

66. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, wśród zapisów z Mazewa. Obszerniejszy wariant tekstu bez melodii Kolberg opublikował w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 163.]

Przysięga się, s[umituje]
i do [...] wzdycha,
ażeb[ie]y zajrzała [...]
nadz[ieja] li[cha].

Jakże to tam będzie,
na tym strasnym sądzie,
będą żyły drzały
za twój wianek ruciany.

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ładoródź]

Oj, dziewczyno, nie chcesz mnie,
pamiętaj, wspomnisz mnie!
Wspomnisz mnie w każdy dzień,
a ja ciebie raz na tydzień.

od Piątku

Da, ko - cham cię, Ja - sin - ku, a jes - ce bę - dę le - pij,
Oj, du - zo wi - na nie pij, w kar - tec - ki nie gry - waj,

i - noć mi, Ja - sien - ku, wi - na nie pij.
w mieś - cie nie za - sia - daj, pa - nien nie miej.

Da, kocham cię, Jasinku,
a jesce będę lepij,
inoć mi, Jasienu,
wina nie pij.

67. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66.]

68. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 16. Tekst zwr. 1 z inną melodią, por. nr 356 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

Oj, duzo wina nie pij,
w kartecki nie grywaj,
w mieście nie zasiadaj,
panien nie miej.

Czy mnie ko - chas, czy nie ko - chas, to za - le - ży od twy wo - li,
i - no na mnie krzy - wo nie patrz, bo mnie ser - ce bar - dzo bo - li.

Czy mnie kochas, czy nie kochas,
to zależy od twy woli,
ino na mnie krzywo nie patrz,
bo mnie serce bardzo boli.

od Piątku

Za - ku - ka - ła ku - ka - wecz - ka w sa - dzie na ol - szy, na ol - szy,
po - wie - dzia - ła ko - cha - necz - ka, że ja naj - gor - szy, naj - gor - szy.

69. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 34; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa. W rkp. terenowym w t. 8 na trzecią miarę tylko ćwierćnuta *g*¹, a pod melodią tylko dwa pierwsze wiersze tekstu.]

Zakukała kukaweczka
w sadzie na olszy, na olszy,
powiedziała kochaneczka,
że ja najgorszy, najgorszy.

Zakukała kukaweczka,
oj, kuka, kuka, kuka,
oj, każdy kiep kawaler,
da, co fortuny szuka.

71

[od Piątku]

A pod moją klaczą
podkowy kołaczą,
nie chciały mnie panny,
a teraz mnie płaczą.

72

[Rzędków]

Oj i pójdź, Kasia, po rosie,
i prosto ku dworowi,
da, powidzze dobrą noc
memu kochankowi.

Dobrą noc, [dobrą noc],
zeby szczęśliwie spał,
jak o innej myśli
bodaj więcy nie wstał.

70. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 17. Tekst z inną melodią zob. nr 410 t. 5–10 w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22).]

71. [Rkp. Kolberga, teka 13, sygn. 1193, k. 24, nr 1971.]

72. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 26.]

od Piątku (Orenice)

Co ja to - bie, Ja - siu, win - na, coś ty po - roz - sta - wiał si - dla?
Si - de - łecz - ka nie po - mo - ga, bo ja i - dę pro - stą dro - ga.

Ja - kem sta - wiał, tak od - sta - wiam, bę - dziesz, dziew - cze, o mnie dba - ła.

Co ja tobie, Jasiu, winna,
coś ty porozstawiał sidła?
Sidełeczka nie pomogą,
bo ja idę prostą drogą.

Jakem stawiał, tak odstawiam,
będziesz, dziewczę, o mnie dbała.

Po co żeś tam wąsy odon¹,
kiej ja ci się nie spodobom?
Opuść wąsy, niech ci widzą,
upodobaj sobie inszą.

Jakem odon, tak je spuszczę,
Ciebie, dziewczę, nie opuszczę.

73. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 27; teka 33, sygn. 1305, k. 55, nr 344, z lokalizacją: „od Piątku”, tam melodia z incipitem: „Co ja tobie”; rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, tam tekst zwrotki drugiej bez melodii.

W rkp. z teki 33 w t. 2 na trzecią miarę alternatywnie d^2 , w t. 3 na pierwszą miarę alternatywnie ósemki $f^2 c^2$; w obu rkp. brak znaku powtórki w t. 4.]

¹ [W rkp. obok „odon” w nawiasie: „odął”.]

od Piątku

Wszystkieśta moje, dziewuchy,
wszystkieś ta moje, da, moje,
ino sobie jedną pojme,
o was nie stoję, nie stoję.

Czemuś mi [nie] rada, Kasiu,
czemuś nie rada, nie rada,
przecież ci ja parobeczek
nie żadna bada, da bada.

74. [Rkp. Kolberga, teka 5, sygn. 1138, k. 5 i teka 7, sygn. 1156, k. 17, z lokalizacją jak w tece 5; teka 33, sygn. 1305, k. 55, nr 350, z lokalizacją jak w tece 5, tam melodia bez tekstu; rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst bez melodii.

W rkp. z teki 7 tylko t. 1–8, w t. 2 na trzecią miarę a^1 , tam zwr. 2 w. 1–2 następujące:

„Czemuś mi nie radō, dziewucho,
czemuś mi nie rada”.

W rkp. z teki 33 po t. 8 inny przebieg melodii:

W rkp. nieznanego autora zapis tekstu jak w tece 7, przy czym zwrotki zanotowane jako osobne przyspiewki.]

od Lubienia (Czaple)

Da, po co żeś woł - ki przy - gnał, kiejś nie - ła - dny, nie - ła - dny,

nie bę - dą ci mo - je woł - ki z two - je - mi ja - dły, da, ja - dły.

75. [Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 10, nr 653 i k. 36, nr 653, oba rkp. z teki 51 z lokalizacją: „od Lubienia (Czaple)”; sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 107 nr 671, z lokalizacją: „od Lubienia (Kłóbka)”].

W rkp. z teki 51, k. 10 skreślona pierwotnie zapisana lokalizacja: „od Przedcza (Błenna)”, nad melodią notatka Kolberga: „Pasterska”, a nad t. 9: „piu mosso”.

W rkp. z teki 51, k. 36 i w rkp. o sygn. 465 w t. 2, 3 i 4 tylko dolna wersja, w t. 3 na drugą miarę alternatywnie ósemka c^2 , w t. 6 na drugą miarę ósemka c^2 , w t. 7 na trzecią miarę alternatywnie szesnastki $d^2 a^1$, t. 9–12 ze znakiem powtórki, t. 13–20 brak; ponadto w rkp. z teki 51, k. 36 t. 10 jak t. 12, a t. 12 jak t. 10.

Tekst bez melodii w rkp. Kolberga: rkp. terenowy teka 43, sygn. 1352, k. 23, z lokalizacją ogólną: „Bogusławice”; teka 16, sygn. 1209, k. 10, nr 607, bez lokalizacji.

Melodia pierwotnie zanotowana w rkp. z teki 42 jako dwa odrębne zapisy bez tekstu, zob. T. 72/I nr 162 i 309.

Tekst z inną melodią zob. nr 454 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

Da, po co żeś wołki przygnał,
 kiejs nieładny, nieładny,
 nie będą ci moje wołki
 z twojemi jadły, da, jadły.

76

Oj, wi - si jab - ko, wi - si, da, nie bę - de go rwa - ła,
 oj, ko - cha - łam Jó - zin - ka, da, nie bę - de go mia - ła.

Oj, wisi jabko, wisi,
 da, nie będzie go rwała,
 oj, kochałam Józinka,
 da, nie będzie go miała.

Oj, wisi jabko, wisi,
 da, przepasane na krzyż,
 oj, w tobie się zakochała,
 da, ty na mnie nie patrzysz.

77

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
 Umienie, Ładoródź]

Wisi jabłko, wisi,
 tylko upaść myśli,
 moja kochaneczko,
 nie spuszczaaj mnie z myśli.

76. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 11; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (9 pięciolinia), bez lokalizacji, tam melodia bez tekstu. Melodia t. 1–4 por. nr 121 w suplemencie.]

77. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66.]

Jak mnie z myśli spuścisz,
na sercu ci stanę,
pamiętaj, dziewczyno,
że ja cię dostanę.

od Zgierza

Każ-dy cię mi - jał, o - mi - jał, każ-dy cię mi - jał, o - mi - jał,
a co ja też na cie tra - fił, nie-sczę-śli - wy ja, da i ja.

Każdy cię mijał, omijał,
każdy cię mijał, omijał,
a co ja też na cie trafił,
nieszczęśliwy ja, da i ja.

od Łęczycy¹, Poddębice

Da, co-żeś so-bie u-lu-bi - ła, da, do mnie nie ga-dać, nie ga-dać,
ja do cie-bie na słó-wecz - ko, że - by się spa-dać, da, spa-dać.

78. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 13.]

79. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 13; rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 26, z lokalizacją ogólną: „Rzędków”, tam tekst bez melodii.]

¹ [W rkp. po „Łęczycy” jeszcze skreślone: „Zgierza”.]

Da, cożeś sobie ulubiła,
 da, do mnie nie gadać, nie gadać,
 ja do ciebie na słóweczko,
 żeby się spadać¹, da, spadać.

80

od Piątku

U dzie - wu - li pra - wda, jak na nie - bie gwia - zda,
 u chło - pa - la wia - ra, ja - ko ze psa pa - ra.

¹ [W rkp. wyjaśnienie: „spuścić“.]

80. [Rkp. Kolberga: teka 5, sygn. 1138, k. 5; teka 7, sygn. 1156, k. 16, bez lokalizacji i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, bez lokalizacji.]

W rkp. z tek 7 i 38 są to dwa odrębne zapisy:

Takty 1–8 w rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 16, nr 3, tam z tekstem zwrotki pierwszej i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, tam melodia z incipitem: „W zielonym gaiuku ptaszęta śpiewają”, zob. nr 173 w suplementcie. W rkp. z teki 7 w t. 6 i 8 na drugą miarę szesnastki $c^2 h^1$, t. 7:

Takty 9–16 w rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 16, nr 1, tam z tekstem zwrotki drugiej; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, tam melodia bez tekstu.

W obu rkp. w t. 9 dla ostatniej szesnastki wersja alternatywna: trzydziestodwójki $c^2 d^2$, t. 10–11:

w t. 12 dla pierwszej nuty wersja alternatywna h^1 , w t. 14 i 16 na pierwszą miarę triola szesnastkowa $a^1 g^1 a^1$, w t. 14 na trzecią miarę alternatywnie e^2 , w t. 16 na trzecią miarę h^1 . Pierwotnie t. 16 oznaczony jako 1. volta, za nim zanotowane kolejne wersje 2. volty, skreślone przez Kolberga:

U dziewczuli prawda,
jak na niebie gwiazda,
u chłopala wiara,
jako ze psa para.

Mój konicek, swywoolnicek,
przeskoczył mi pasternicek,
w pasterniku trawa zgniła,
u chłopala prawdy ni ma.

[Rzędków]

W obu rkp. z teki 7 przekreślony, pierwotnie podpisany tekst: „Cynis mi tęgę”, zob. nr 387 w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22), a pod taktami 1–8 jeszcze skreślony tekst:

„Ino raz, ino raz,
fornalik do mnie włącz.
Włodarcysko dwa razy,
choć sie za ludźmi nałazi”,

por. nr 31 zwr. 1 w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22).

Tekst zur. 2 i 1, a pod nimi jeszcze: „Ino raz” także w rkp. terenowym, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną „Jarochów”.]

81. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 26. W rkp. tekst obszerniejszy, zob. nr 151 w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22) i komentarz do tego numeru, zob. też tamże nr 150.]

Nie było tu chodzić
bez bór do kościoła,
nie byłabyś miała
na ręku sokoła.

82

od Dąbia (Karszewo)

Skądeś my się wzion, chłopalu,
skądeś my się wzion, da i wzion,
ja ciebie chciała powiesić,
a tyś mi się zdion, da i zdion.

83

od Kłodawy

82. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 18, tam pod tekstem jeszcze notka ołówkowa: „od Grzegorzewa (Borysławice)”; rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa, melodia zanotowana o sekundę wielką niżej.]

83. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1157, k. 7.]

A gdzieś się, mój Domański,
zabawił,
co ześ mi się na słówecku
nie stawił.

Ej, zo - ba - cys, dzie - wu - cho, że cię Bóg ska - rze,
[że ty ze mną, psia - ju - cha,

nie chcesz żyć] w pa - rze.

Ej, zobacys, dziewucho,
że cię Bóg skarze,
[że ty ze mną, psiajucha,
nie chcesz żyć] w parze.

84. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21. W rkp. powyżej zanotowana wersja alternatywna dla t. 7: na trzecią miarę ósemki $c^2 a^1$. Tekst uzupełniono na podstawie wariantu w cz. II *Kujaw* (DWOK T. 4) nr 151.]

Chęć i niechęć ożenku

85

[Mazew]

Daj mi, pa-nie Bo - że, żo - ny jak naj-prę - dzej,
ze - bym ja - nie ciér - piał wię - cy ta ki nę - dzy.

Że-by by - ła bo-ga-boj - na i do lu - dzi też przy-stoj - na,

że - by by-ła cno - ta, wzią - n bym ją przed zło - ta.

Daj mi, panie Boże,
żony jak najprędzej,
zebym ja nie cierpiał
więcy taki nędzy.

Żeby była bogabojna
i do ludzi też przystojna,
żeby była cnota,
wziąn bym ją przed złota.

I bogatyyj nie chce,
będa bywać goście,
ks[iażęta], p[anięta]
i ci co po kwescie.

85. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, tam melodia z incipitem: „Daj mi Panie Boże” i teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”, tam tekst. W zapisie tekstu pod zwr. 2 jeszcze wariant wierszy 3 i 4:

„[żeby była] w nędzy,
[wziąn bym ją] bez piniędzy”.

Obszerniejszy wariant tekstu por. *Kujawy. Suplement* cz. II (DWOK T. 72/II) nr 59.]

W sie-ni dół, w sie-ni - dół, przed sie-nią urto-wa-nie,
W sie-ni dół, w sie-ni - dół, przed sie-nią gó-recz-ka,
u Ję-drze-ja Be-ne-gda, da, kie-by ma-lo-wa-nie.
u Ję-drze-ja Be-ne-gda, da, kie-by pa-nie-necz-ka.

W sieni dół, w sieni dół,
przed sienią urtowanie¹,
u Jędrzeja Benegda,
da, kieby malowanie.

86. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 13 i teka 5, sygn. 1138, k. 6, bez lokalizacji. W rkp. z teki 7 za melodią jeszcze 4 takty, w których Kolberg próbował zanotować powtórnie tę melodię sekundę wielką niżej w formie zapisu piętrowego. Zapis ten powtórzył w tece 5, tam na początku pięciolinii t. 1–2 przekreślone, dalej zanotowana ośmiotaktowa melodia w czterech taktach w formie zapisu piętrowego w metrum $\frac{3}{8}$, a za melodią jeszcze 4 takty dogrywki:

W rkp. z teki 5 tekst wariantowy:

„W sieni dół, w sieni dół,
a przed sienią górka,
spodobała mi się
u Jędrzeja córka.

W sieni dół, w sieni dół,
przed sienią posłanie,
u Jędrzeja Benegda (Benigna)
kieby malowanie”.]

¹ [W rkp. nad pierwszą sylabą słowa „urtowanie” nadpisane „zer”, niezrozumiałe w tym kontekście.]

W sieni dół, w sieni dół,
 przed sienią góreczka,
 u Jędrzeja Benegda,
 da, kieby panienczka.

Ko-ło-dzie-ju, psie, zło-dzie-ju, ła-dne cór-ki mas, da i mas.

U-kła-dę się ko-le pro-ga, bę-dę pro - sił Pa-na Bo - ga,

to mi je - dnę das, da i das.

87. [Rkp. Kollberga, teka 7, sygn. 1156, k. 16, tam na zakończenie dopisana wersja alternatywna dla ostatnich dwóch taktów:

Kołodzieju, psie, złodzieju,
ładne córki mas, da i mas.

Układę się kole proga,
będę prosił Pana Boga,
to mi jedną das, da i das.

od Piątku (Bądków¹, Ktery)

Oj, przy - jedź, Ja - siu, przy - jedź, da, dej na za - po - wie - dzie,

oj, bo ja w tuj mar - nuj uści, da, dłu - go nie wy - sie - dze.

88. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 32, tam przed notą lokalizacyjną zanotowane jeszcze ołówkiem: „od Brzeziny”. Melodia t. 1–8 z obszerniejszym tekstem zob. *Kujawy. Suplement* cz. II (DWOK T. 72/II) nr 88. Melodia por. nr 53 w suplemencie.]

¹ [W rkp. Kolberga: „Bądków”; chodzi o miejscowość Bądków w ówczesnym powiecie łączyckim, dziś powiat zgierski.]

Oj, przyjedź, Jasiu, przyjedź,
da, dej na zapowiedzie,
oj, bo ja w tuj marnyj wsi,
da, długo nie wysiedze.

Oj, głodu ja sie namrę
i carno sie nachodze,
da, choć nalepij zrobie,
twyj matce nie dogodze.

od Kutna

Si - wa cza - pka, wierzch zie - lo - ny, da da da, da da da,
niech - że bę - dzie po - chwa - lo - ny, da da da, da da da.

Siwa czapka, wierzch zielony,
da da da, da da da,
niechże będzie pochwalony,
da da da, da da da.

Czemużeś się nie ożenił,
Bartosu, Bartosu,
kiedy była kwarta mąki
po grosu, po grosu?

90

Cze - mu żeś sie nie o - ze - nił, Bar - to - su,
kie - dy by - ła kua - rta mą - ki po gro - su?

Czemu żeś się nie ożenił, Bartosu,
kiedy była kwarta mąki po grosu?

91

od Piątku

Nie pój-dę ja za duo-ra - ka, bo ni mam wo - li, da, wo - li,
wy - cion ci me pię - ścią w ple - cy, je - szcek me bo - li, da, bo - li.

90. [Rkp. Kolberga: rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27; teka 7, sygn. 1156, k. 34. W rkp. z teki 7 jest to początek pieśni: „Bartku, Bartku, dam ci Marynę”, którą Kolberg opublikował w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 402.

Melodia z innym tekstem, por. nr 214 w suplemencie, zob. też tekst poprzedniej pieśni.]

91. [Rkp. Kolberga: teka 5, sygn. 1138, k. 5 i teka 7, sygn. 1156, k. 27. Tekst bez melodii w rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W rkp. z teki 7 tylko t. 1–8, zanotowane w tonacji g-moll, inna kolejność taktów: najpierw t. 7, 6, tam na drugą i trzecią miarę ósemki $cis^2 d^2$, dalej t. 5, 8, tam druga nuta a^1 , a następnie takty 1–4.]

Nie pójdę ja za dworaka,
bo ni mam woli, da, woli,
wycion ci me pięścią w plecy,
jeszcek me boli, da, boli.

Nie pójdę ja za szewcyka,
bo śmierdzi smołą, da, smołą,
jino pójdę za graczyka,
będę węsołą, węsołą.

od Grzegorzewa (Ladoródź)

Jadł-bym klu - ski, ma - czki nie mam, po - ko - chał - bym, zon - ki nie mam,

92. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 15; teka 33, sygn. 1305, k. 50, nr 149, z lokalizacją: „Tarnówka”, tam melodia z incipitem: „Jadłbym kluski” i teka 16, sygn. 1209, k. 5, nr 173, z lokalizacją: „Tarnówka pod Grzegorzewem”, tam tekst; rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”; rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tylko tekst.

W rkp. z teki 33 t. 5-6: , a pod melodią nota: „A w moim ogródku, weselna”.

W rkp. z teki 43 t. 3: , a t. 5-8 skrótowno: .

W rkp. z teki 33 i 43 brak t. 9-12.

W zapisie tekstu z teki 16 i 43 zanotowany jeszcze fragment:

„Przy flaszeczce, przy dziewczynie,
zaraz chłopiec w lepszej minie”.

W rkp. z teki 7, k. 16 drugi wiersz brzmi: „i kochałbym, nie mam żonki”.

Tekst: „Jadłbym kluski” por. przypis do numeru 372 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

jest psze-ni - czka, bę-dzie mą - ka, są pie-nią - żki, bę-dzie żon - ka.

Jadłbym kluski, mączki nie mam,
pokochałbym, zonki nie mam,
jest pszeniczka, będzie mąka,
są pieniążki, będzie żonka.

Na gó-recz-ce mły-ni-cek, na gó-recz-ce licz-ber, licz-ber,

łom com com-ber, mły-ni-cek.

Na góreczce młynick,
na góreczce liczber, liczber,
łom com comber, młynick.

W tym młynicku nikogój,
ino jedna Kasienka
wyglądała Jasienka.

93. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, tam melodia z incipitem: „Na góreczce młynick” i teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”, tam tekst. W zapisie melodii w t. 5 liczne skreślenia i oznaczenia literowe nut: alternatywnie d^2 c^2 a^1 a^1 lub d^2 c^2 h^1 a^1 . Por. nr 145 w *Łęczykiem* (DWOK T. 22), tam wśród pieśni śpiewanych przy weselu.]

Niesczęśliwa moja mać,
nie chce z[a] mąż dać.
A tam m[...] wydaje,
śnurówecek nie staje.

[Mazew]

Po-wia-daj dziew-czy - no, po-wia-daj je - dy - no,
ja - kich żeś tu go - ści mia - ła, kie-dy mnie nie by - ło?

Powiadaj dziewczyno,
powiadaj jedyno,
jakich żeś tu gości miała,
kiedy mnie nie było?

Jeden był chleburat,
drugi był jego brat,
a ten trzeci kosylwarczyk,
było ich wszystkich trzech.

94. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, tam melodia z incipitem: „Powiadaj dziewczyno” i teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, tam obszerniejszy tekst bez melodii, zanotowany skrótoowo; teka 38, sygn. 1334, k. 21r., tam melodia bez tekstu, zanotowana o kwartę czystą niżej, w tym rkp. t. 3:

w t. 6 tylko dolna wersja, na pierwszą miarę ćwierćnuta c², t. 7:

Pełniejszą wersję tekstu Kolberg opublikował w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 139, tam bez melodii.]

od Kłodawy

Da, u Ku - bu - sia na ro - gu, da, wi - si tor - ba cwa - ro - gu,

a Ku - buś mó - wi: zjedz - wa ją, Ró - zia mó - wi: nie rus - wa ją.

Da, u Kubusia na rogu,
da, wisi torba cwarogu¹,
a Kubaś mówi: zjedzwa ją,
Rózia mówi: nie ruswa ją.

Da, na mo - im ko - mi - nec - ku, da i drew - ka się i - ny,

a nie pój - dę za Ku - bu - sia, da, bo Ku - buś mi nie - mi - ły.

95. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 17 i teka 5, sygn. 1138, k. 5, z lokalizacją: „od Kutna”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, tam tylko tekst.

W rkp. z teki 7 nad melodią niejasna nota Kolberga: „Płock”, która mogła dotyczyć jakiegoś wariantu melodii w *Mazowszu*, a pod melodią odesłanie do numeru 396 w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22), tam wariant melodii; w tym rkp. w t. 7 dla pierwszej nuty jeszcze jedna wersja alternatywna: *fis*¹. W rkp. z teki 5 t. 6 jak t. 8 i odwrotnie, w t. 7 na pierwszą i drugą miarę dwie ósemki *fis*¹ i ćwierćnuta *fis*¹. W zapisie tekstu w rkp. z teki 5 i 38 na początku jeszcze zwrotka: „Da, na moim kominecku”, zob. następną pieśń.]

¹ [W rkp. obok „cwarogu” w nawiasie: „twarogu”.]

96. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 17; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, tam w zapisie melodii t. 1–10.

Da, na moim kominecku,
 da i drewka się iny¹,
 a nie pojędę za Kubusia,
 da, bo Kubuś mi niemiły.

W rkp. z teki 7 pierwotnie inna kolejność taktów, następnie cyframi oznaczona przez Kolberga właściwa kolejność fraz. W rkp. z teki 38 w t. 1 na pierwszą miarę alternatywnie triola $g^1 g^1 h^1$, tam oraz w t. 5 i 7 na drugą miarę tylko wersja małych nut, w t. 8 na pierwszą miarę alternatywnie triola $c^2 h^1 a^1$; w rkp. z teki 38 w zapisie tekstu jeszcze zwrot: 2: „Da, u Kubusia, da, na rogu”, zob. poprzednią pieśń. Tekst także w rkp. Kolberga, teka 5, sygn. 1138, k. 5, z lokalizacją: „od Kutna”, tam także zanotowany jako zwrotka 2 poprzedniej pieśni.]

¹ [W rkp. wyjaśnienie: „jęły”.]

86

97

od Łodzi, Rawy

O, mój Bo - że, co za bie - da, Ró - zi za mnie Bar - tek nie da.

O, mój Boże, co za bieda,
Rózi za mnie Bartek nie da.
[...]

98

[Jarochów]

Idzie chmura od Bąkowa,
nie będę ja Józinkowa,
bo Józinek bardzo ładny,
pije piwko i biesiadny.

99

Oj, wo - lał - by ja, wo - lał, da, la - sy, gó - ry ko - pać,

97. [Rkp. Kolberga, teka 4, sygn. 1133, k. 3. W rkp. lokalizacja przekreślona, tam niejasne odesłanie do pieśni nr 377 w cz. V *Poznańskiego* (DWOK T. 13), nie dotyczy ani melodii, ani tekstu. Por. *Mazowsze cz. VI* (DWOK T. 41) nr 523.]

98. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25.]

99. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 22 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 23. W rkp. terenowym melodia zanotowana o sekundę wielką niżej, w t. 1 na pierwszą miarę

ni - ze - li się, dzie - wu - cho, da, w to - bie i po - ko - chać.

Oj, wolałby ja, wolał,
da, lasy, góry kopać,
niżeli się, dziewucho,
da, w tobie i pokochać.

Oj, lasy, góry skopię,
da, pójde sobie do dom,
a z tobą się ożenię,
da, rady sobie nie dam.

Oj, wolałby ja, wolał,
da, by cię brz[uszek] bolał,
da, zebyś chłopca miała,
da, co by za mnie orał.

alternatywnie e², na trzecią tylko dolna wersja, w t. 2 i 5 na trzecią miarę tylko dolna wersja, t. 4 i 8:

W rkp terenowym dalszy ciąg tekstu:

„Żeniłbym się, żenił,
oj, ni mam chałupy,
musiałbym ją uwiązać
sobie u d... .

Żeniłbym się, żeniłbym się z tobą,
niedobre poniewierki z tobą”.]

[Mazew]

Sklane okieneczko...

Matko, moja mateczko,
 mateczko, mateczko,
 nie dajcież mnie daleczko,
 [daleczko, daleczko].

100. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”; obok, z notatką: „lepiej” i nadpisaną lokalizacją: „Miroszewice”, zanotowana wersja alternatywna dla t. 5–8:

Obszerniejszy tekst por. *Kujawy. Suplement cz. II* (DWOK T. 72/II) nr 62. Melodia por. nr 191 w suplementcie.]

101. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, tam melodia z incipitem: „Matko, moja mateczko” i teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”, tam tekst.]

Nie dajcież mnie za Jasia,
 [za Jasia, za Jasia],
 za tegoć to obiesia,
 o[biesia], o[biesia].

Za tegoć to skurwysyna¹,
 [skurwysyna, skurwysyna],
 co mnie bije co godzina,
 [godzina, godzina].

A ty Jasiu nie bij mnie,
 [nie bij mnie, nie bij mnie],
 idź do karcmy, przepij mnie,
 [przepij mnie, przepij mnie].

A mnie chłopcy wykupią,
 [wykupią, wykupią, wykupią],
 tobie skórę wyłupią,
 [wyłupią, wyłupią].

102

[Mazew]

Oj, z kwiatu na kwiat
 psołka przelatuje,
 tam się Jasio kocha,
 gdzie majątek cuje.

Pływa gąska, pływa,
 ale nie siodłata,
 żeniłby się z tobą,
 aleś nie bogata.

¹ [W rkp. nad „skurwysyna” nadpisany wariant „suki[syna”].

102. [Rkp. nieznanego autora, teka 42, sygn. 1351/II, k. 7.]

Igraszka

103

Za sto - do - łą na rze - ce, pa - sła pan - na
ka - czy - ce, [ka - czy - ce, pa - sła pan - na ka - czy - ce].

Za stodołę na rzece¹,
paśla panna kaczycze, [kaczycze,
paśla panna kaczycze].

Przyszedł do niej Jasiczek,
zawróćże mi kaczyczek.

Haruś, haruś, kaczorze,
zimna woda w jeziorze.

Zimna, zimna, a czysta,
małaś, Kasiu, a pyszna.

[Zimna, zimna], gdyby lód,
twój buziaczek, gdyby miód.

A w Brzezinach nowy kram,
cóż ci, Kasiu, kupić mam?

Nie kupuj mi grzebienia,
nie będę w nim chodziła.

Nie [kupuj] mi orzeszek,
nie róbże mnie pośmieszek[k].

103. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 68. Tekst z drobnymi zmianami, bez melodii, opublikował Kolberg w *Łęczyckiem* (DWORK T. 22) nr 205; pieśń została częściowo uzupełniona na podstawie tego wariantu.]

¹ [W rkp. w zapisie tekstu jeszcze raz powtórzone: „na rzece”.]

Tylko [kup mi] wstążeczek,
po dwa złote łokietek.

Jak na spacer pojdzie,
rączki sobie zwiąże.

I ze spaceru poj[dzie],
do kościoła pojdzie.

Jak z kościoła przyjdzie,
na łóżeczko wlezie.

Nie przychodź w sobotę,
bo mam wie[lką robotę.]

[Przychodź] w niedzielę,
łożeczko ci [uścielę].

Posłała mu na ławie
wyżej rzyci niż głowie.

A on się chciał poprawić,
wpadł w pomyje, zmaczał rzyć.

Chciała mu ją przysuszyć,
spaliła mu pół rzyci.

Żebyś wiedział jak boli,
kiej kto rzyci przypali.

Mam ja deskę lipową,
wprawię ja ci rzyć nową.

Po ogrodzie chodziła,
ze rzycią się styčila.

Już się teraz nie styci,
bo ma nowe półrzyzi.

[Mazew]

Pod bo-rem na mu - raw - ce...

Pod borem na murawce...

[Dąbie, Karszewo]

W ol - szy - nie, w gę - stej krze - wi - nie, sta - ła się przy - go - da jed - nej dziew - czy - nie.

Ja by - łem pi - ja - ny, kie - dyś ze mną spa - ła,

ja o tym nie wie - dział [...]

104. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21. Wariant melodii z obszerniejszym tekstem zob. nr 265 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), tam wśród pieśni pasterskich; zob. też przypis do tego numeru.]

105. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam nota: „p. Wężyk”, dotycząca prawdopodobnie wykonawcy. Ostatnią zwrotkę por. nr 171 zwr. 1 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), por. też nr 185 w cz. II *Kujaw* (DWOK T. 4)].

W olszynie, w gęstej krzewinie,
stała się przygoda jednej dziewczynie.

Ja byłem pijany, kiedyś ze mną spała,
ja o tym nie wiedział[...].

Kupże sobie inszy, to będzie piękniejszy
[...].

Uspokój się, prosze,
pójdiesz ze mną wszędy,
jeszcze mi dasz gęby.

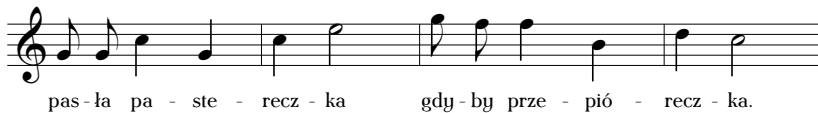
A us[pokój się], prosze,
o mój miły panie,
rozsądźże te sprawę.

Baranek i ciele
to piękne wesele.

Wiwat, wiwat, żem wygrała,
żem się we kpach nie kochała,
ino w jednym i to grzecnym,
co mi będzie służą wiecznym.

106

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ladoródź]

106. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66. Tekst por. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 194.]

Przy gęstej krzewinie
i w niskiej dolinie
paśła pastereczka
gdymby przepióreczka.

107. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28. Tekst por. m.in.: nr 234 w cz. II *Mazowska* (DWORK T. 25), nr 552 w cz. IV *Poznańskiego* (DWORK T. 12).]

Pas gałgan bydło,
gałganka owce,
chciał gałgan gałganki,
gałganka nie chce.

108

A có-żeś mi, a có-żeś mi za świ-de-rek ku - - pił,
A cóż też tam, a cóż też tam za świ-de-rek ta - - - ki,
kie-dy mi się, kie-dy mi się z trzo-nec-ka wy-łu-pił.
kiej się wkrę-cił, kiej się wkrę-cił za-miast w drze-wo, w krza-ki.

A cóżeś mi, a cóżeś mi
za świderk kupił,
kiedy mi się, kiedy mi się
z trzonecka wylupił.

A cóż też tam, a cóż też tam
za świderk taki,
kiej się wkręcił, kiej się wkręcił
zamiast w drzewo, w krzaki¹.

108. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 12 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, tam t. 1–8. W rkp. terenowym wielokrotna próba zapisu t. 4, z licznymi skreśleniami i poprawkami; w zw. 2 w. 4: „kiej się wkręcił między uda w kłaki”.]

¹ [W rkp. przed „krzaki” skreślone: „kłaki”.]

Z kądeś mi się wzion, da i wzion,
z kądeś mi się wzion, da i wzion,
podjąłeś się kłodę¹ wiercić,
świder ci się zgion, da i zgion.

A sro-ka skrze-cy pod ol - sy - ną, a dziw-ce płą-ce pod pie-rzy - ną,
a ty, chło-pa-ku, o - puść pra-ce, biez do dziew-czy-ny, niech nie płą-ce.

A sroka skrzecy pod olsyną,
a dziwce płace pod pierzyną,
a ty, chłopaku, opuść prace,
biez do dziewczyny,
niech nie płace.

¹ [W rkp. przed „kłodę” skreślone: „drzew”.]

109. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 32 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, bez lokalizacji, tam w zapisie melodii t. 3–10. W rkp. terenowym t. 3:

w t. 7 na pierwszą miarę bez *d'*; w zapisie tekstu w. 3: „A ty, chłopaku, opuść gasze (gacie)”.
Wariant tekstu z inną melodią zob. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 395.]

Ladoródź pod Dąbiem

Oj, w sie - ni dół, da i dół, da, na po - dwó - rku gór - ka,

bo - daj wia - nek stra - ci - ła, da, tej dzie - wu - chy cór - ka.

Oj, w sieni dół, da i dół,
da, na podwórku górka,
bodaj wianek straciła,
da, tej dziewczuchy córka.

110. [Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1308/I, k. 2, nr 296; teka 33, sygn. 1305, k. 50, nr 156, z lokalizacją: „Ladoródź”, tam melodia z incipitem: „W sieni dół” i teka 16, sygn. 1208, k. 5, nr 181, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem”, tam tekst; teka 7, sygn. 1156, k. 15, z lokalizacją: „od Dąbia, Tarnówka”; teka 7, sygn. 1156, k. 8, nr 296, z lokalizacją: „Umienie pod Grzegorzewem”; rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”, tam melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej.

W rkp. z teki 7, k. 8 w t. 4 i 8 pierwsza ósemka g^1 , po t. 8 jeszcze powtórzone dwukrotnie t. 7 i 8.

W rkp. z teki 7, k. 15 t. 7:

W rkp. z teki 43 w t. 2 na trzecią miarę alternatywnie $a^1 a^1$, w t. 6 na trzecią miarę szesnastki $c^2 a^1$ i ósemka d^1 ; w zapisie tekstu w. 3: „bogdaj się skurwiła”, a „wianek” dopisane poniżej.

Tekst z inną melodią zob. następną pieśń.]

Oj, w sieni dół, da i dół,
da, na podwórku górka,
bodaj wiánek straciła,
da, tej dziewczuchy córka.

111. [Rkp. Kolberga: teka 5, sygn. 1138, k. 6; teka 13, sygn. 1193, k. 24, nr 1977, z lokalizacją ogólną: „od Piątku”, tam tylko tekst. W rkp. z teki 5 pod melodią skreślony pierwotnie zanotowany tekst: „Jedzie Jasio łąkamj”, zob. przypis do pieśni nr 37 w suplemencie. Tekst z inną melodią zob. poprzednią pieśń.]

112. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 16, bez lokalizacji i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32 wśród zapisów z Łęczyckiego. W rkp. terenowym melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 1 i 3 tylko dolna uersja, w t. 1 na drugą i trzecią miarę ćwierćnoty $c^2 e^2$, w t. 3 na drugą i trzecią miarę ćwierćnoty $d^2 h^4$; w zapisie tekstu w zwr. 1 w. 3-4: „przez chłopaka nie wytrzymam” i dodana zwr. 2:

„Dałam ci raz, dam ci jesce,
boś mi trafił w dobre miejsce [...]”,

w obu rkp. pod „przed” zapisane w nawiasie: „bez”.

Wariant tekstu z inną melodią zob. nr 415 w *Łęczyckiem* (DWORK T. 22).]

Trzewicki mam,
pońcoski mam,
przez chłopala
nie dotrzymam.

113

A ty, pa-nie Ber-na-dy-nie, wi-dzia-łem cię ku Ma-ry-nie,
wi-dzia-łem cie i ku Zo - si, a cy cie tam ka-duk no - si?

A ty, panie Bernardynie,
widziałem cię ku Marynie,
widziałem cie i ku Zosi,
a cy cie tam kaduk nosi?

113. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 7 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32. W rkp. terenowym brak dwudźwięków, zanotowane tylko górne nuty; w zapisie tekstu w. 1: „A ty, księżo Bernardynie”, w. 2 i 3 „na” zamiast „ku”.]

Sta-ra daj, sta-ra daj, a bo mło - da nie chce,
jak dam sta-ryj dwa ta - la-ry, to i mło-da ze - chce.

Stara daj, stara daj,
a bo młoda nie chce,
jak dam starzyj dwa talary,
to i młoda zechce.

Umienie pod Grzegorzewem

Nie bę - dzie mnie ma-tka bi - ła, bom sto zło-tych za-ro-bi - ła
i far - tu-szek z ga-lo-na - mi, oj, z te - mi to dwo-rza-na - mi.

114. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 6 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W rkp. z teki 7 tekst przekreślony. W rkp. terenowym melodia zanotowana o sekundę wielką niżej, bez dwudźwięków, tylko górne nuty; w zapisie tekstu ostatni uwersz: „to się młod[ej] zachce”.]

115. [Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1308/I, k. 2, nr 295; teka 7, sygn. 1156, k. 8, tam także nr 295, z lokalizacją: „od Grzegorzewa” (przekreślona pierwotna lokalizacja: „Umienie pod Grzegorzewem”); teka 7, sygn. 1156, k. 15, z lokalizacją: „od Grzegorzewa, Umienie”; rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”; teka 33, sygn. 1305, k. 50, nr 158, z lokalizacją: „Umienie”, tam melodia z incipitem: „Nie będzie mnie matka” i teka 16, sygn. 1209, k. 5, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem”, tam tekst.]

Nie będzie mnie matka biła,
bom sto złotych zarobiła
i fartuszek z galonami,
oj, z temi to dworzanami.

116

od Piątku

He! Świé-ci mie-siąc w o-ba o - kna, ja tam nie pój - de, nie pój - de,

bo tam oj - ciec, mat - ka, ka - ry nie uj - de, nie uj - de.

He! Świéci miesiąc w oba okna,
ja tam nie pójde, nie pójde,
bo tam ojciec, matka,
kary nie ujde, nie ujde.

Ojciec bije, matka bije,
wszyscy bijecie, bijecie,
ino powędruję,
płakać będziecie, Boże!¹

116. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 32.]

¹ [W rkp. przed „Boże” jeszcze skreślone „mój”.]

Oj, z tamty strony Wisły,
da i panny sie kąpały,
oj, na olszowym kierzku,
da, kiecki powieszały,
oj, na olsowym kierzku,
da, kiecki powieszały.

Oj, leciał głupi diabeł,
da, o drogę się pyta,
jaka taka, cap za swoją,
da i do domu zmyka.

117. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 27 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32. W rkp. terenowym tylko t. 1–11, w t. 2 tylko wersja dużych nut, w t. 4 i 8 druga ósemka *fis'*, w t. 6 nad nutami na drugą miarę zanotowane literowo *c* i *h*, w t. 9 i 11 tylko wersja dużych nut; w zapisie tekstu w zwr. 1 w. 4: „p. powieszały”, w zwr. 2 w. 4: „da do d... przytyka”.]

od Ozórkowa (Modlna)

A, a, a na przy - piec - ku o - ry - wał,
 da i sło - mia - ne wo - ły miał, a na ko - mi -
 - nie na - ura - cał, a gdzie ko - cha - nie na - ma - cał.

A, a, a na przypiecku orywał,
 da i słomiane woły miał,
 a na kominie nawracał,
 a gdzie kochanie namacał.

[Mazew]

Na przy - piec - ku o - rał, zy - tko siał,
 o - na pła - ka - ła, on się śmiał.

118. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 7 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, bez lokalizacji, tam tekst bez melodii. W rkp. z teki 38 ostatni wiersz brzmi: „kazdą dziewuchę podmacał”. Melodia por. nr 208 w suplementcie.]

119. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20.]

Na przypiecku orał, żytko siał,
 ona płakała, on się śmiał.
 Na przypiecku orać się nie godzi,
 bo się tam żytko nie rodzi.

Jedzie ksiądz bez wieś,
 panna chusty pierze.
 Ksiądz kładzie świętości,
 do panny się bierze.

Oj, księżu, księżu,
 bo zawołam na cię.
 Moja panno, nie wołaj,
 zmówię pacierz za cię.

Spowiedzi cię wysłucham,
 pokutyć nie zadam.
 Moja panno, śpij ze mną,
 odprowadzę cię do dom.

Oj, spowiada jak spowiada,
 gorsza komunija.
 Moja panno, śpij ze mną,
 twoja plebanija.

120. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, tam na początku zanotowany jeszcze tekst: „Ubogi ja felmarnik”, zob. nr 336 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

Kot kot - kę o - ka - li - cył, kot kot - kę bę - dzie li - cył.
 Kot z kot - ką do dok - to - ra, by kot - ka by - ła zdro - wa.

Kot kotkę okalicył,
 kot kotkę będzie licył.

Kot z kotką do doktora,
 by kotka była zdrowa.

121. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 25 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 28.
 W rkp. terenowym w t. 3 tylko dolna wersja, w t. 6 dodana wersja alternatywna:

, t. 8: . Melodię t. 1-4 por. nr 76 w suplemencie.]

Strata wianka. Smutek. Żale

122

Od-pro-wadź me w taki mie-rze, jakeś me uzion od ma-cie - rze.

Od-pro-wadź me w taki su - kni, jakeś mnie wzion od ma-tuch - ny.

Wzio-neś ci me jak jago - dę, odproua - dzasz ze-by kło - dę.

122. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 21; teka 5, sygn. 1138, k. 6, z lokalizacją: „od Piątku”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26v., z lokalizacją ogólną: „Kłodawa (Straszkówek)”, tam tekst.

W rkp. z teki 5 zapis następujący:

Od-pro-wadź me w ta-kij su - kni, ja-keś me uzion od ma-tu - chny.

A uzio-neś mnie w kie-cu - li, od - da - jes w ko-su - li.

W rkp. terenowym z teki 38 tekst taki jak w rkp. z teki 7, podpisany jako dalszy ciąg pieśni: „Ja matuli podprzysięę”, zob. nr 413 w *Łęczyczkiem* (DWOK T. 22). Wariant tekstu por. też *Kujawy. Suplement* cz. I (DWOK 72/1) nr 56.]

Odprowadź me w taki mierze,
jakeś me wzion od macierze.

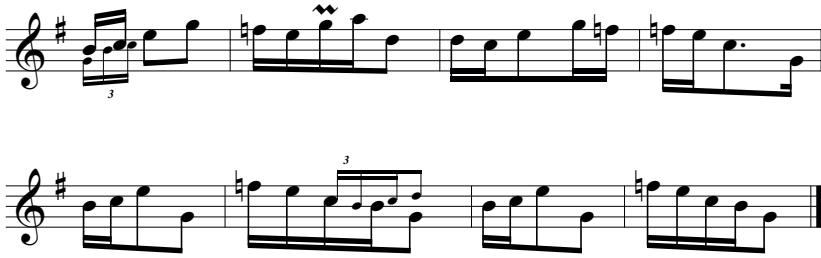
Odprowadź me w taki sukni,
jakeś me wzion od matuchny.

Wzioneś ci me jak jagodę,
odprowadzasz zeby kłodę.

123

Ku-pię ja ci snu-ró-wec - kę, zie-lo - ną ustę - gę, da, ustę - gę,
bę-dzies ci się u - cią-ga - ła pó-ki tu bę - dę, da, bę - dę.

123. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1157, k. 6. Nad melodią notatka: „Pieśń”; melodia pierwotnie zanotowana w metrum $\frac{3}{4}$, następnie t. 1–8 poprawione przez Kolberga na $\frac{3}{8}$, z pomniejszeniem wartości rytmicznych. Mimo że t. 9–16 pozostały w metrum $\frac{3}{4}$ można przyjąć, że w dalszym ciągu pieśni metrum i wartości nut miały również zostać zmienione na $\frac{3}{8}$. Melodia por. nr 202 w suplemencie.]

Kupię ja ci śnuróweczkę,
zieloną wstęgę, da, wstęgę,
będzies ci się uciągała
póki tu będę, da, będę.

Nie pomoze śnuróweczka,
zielona wstęga, da, wstęga,
jak mnie ty, Jasiu, odjedzies
będzie mitega, da, tęga.

A i pamniętaj, Marysiu,
kupię ci wianek w Kaliszu,
a i drugi, i w Toruniu,
da, jak pojedę do domu.

A i matulinka moja
da, nie dała mi pokoja,
da, nie dała mi nocki spać
da, musiałem ją kołysać.

Wejrzyj na mnie, a ja na cię,
widzi mi się, szłabym za cię.

109

124

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ladoródź]

Mo - ja có - ruś, có - żeś ja - dła, có - żeś mi tak bar - dzo zbla - dła?

Moja córuś, cóżeś jadła,
cóżeś mi tak bardzo zbladła?

125

od Grzegorzewa (Borysławice)

Daj my od - po - wiedz, od - po - wiedz, daj my od - po - wiedz, od - po - wiedz,
I tyś ba - ła - mut, ba - ła - mut, i tyś ba - ła - mut, ba - ła - mut,

jak my nie das od - po - wie - dzi, do in - syj mnie chęć po - wie - dzi.
ja się w to - bie po - ko - cha - ła, a tyś mnie u - wiód, da, u - wiód.

124. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66. Obszerniejszy tekst z inną melodią por. nr 206 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

125. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 12.]

Daj my odpowiedź, odpowiedź,
daj my odpowiedź, odpowiedź,
jak my nie das odpowiedzi,
do insyj mnie chęć powiedzi.

I tyś bałamut, bałamut,
i tyś bałamut, bałamut,
ja się w tobie pokochała,
a tyś mnie uwiódł, da, uwiódł.

Gdzież to, panna, idziesz,
gdzie, p[anna], wędrujes,
na jagody, [na jagody],
gdzie waspan polujesz.

Wędruj, p[anno], wędruj,
proszę się pospieszyć
i ja też tam przybędę,
będziemy się cieszyć.

Skorno się powrocił,
ona mu się skryła,
w ciemny gaik pod leszczynę,
listkiem się przykryła.

Skorno ją zobaczył,
zaraz z konia skoczył,
rączki scisnął, ucałował,
jeszcze kochać obiecał.

Puść mnie, waspan, puść mie,
rączków mi nie sciskaj,
słońce nad zachodem,
do domu nie blisko.

126. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam z notatką dotyczącą wykonawcy lub informatora: „p. Wężyk”. Melodię z fragmentem tekstu Kolberg opublikował w *Łęczykiem* (DWOK T. 22) nr 173.]

Nie kłopotz się, panno,
nie pójdziesz ty sama,
każę zaprządz do powozu,
pojedziesz jak dama.

A boć ja to warta
od takiego pana,
wartaś, panno, warta,
boś się spodobała.

Dałbym ci sto tysięcy,
byś mnie, panna, chciała
[...].

Za parę tysięcy,
za chleba bułeczkę,
dostałam, dostałam
małą dziecineczkę.

Lulajże mi, lulaj,
w tej nowej kolebce,
przedtem mi mówili
dzień dobry panience.

Teraz mi mówią
dzień dobry waspani,
co raz mi się przypomni,
zaleję się łzami.

Nieszczęśliwy ten gane[cek],
aj, ja, ja, ja,
[...].

Nieszczęśliwe te pokoje,
trady ra...,
gdzie nas było tylko dwoje.

Kędy dwoje tam i trzecie,
tak ci to bywa na świecie.

Nieszc[zęśliwe] to łóźeczko,
com zjadła na nim jabłeczko.

Mówiła mi pani matka,
nie jedz, córuś, tego jabłka.

Jak ja będę syna miała
[w cem go będę powijała?]

Mam dwa fartuszecki
[...].

Ja mam pas atłasowy,
będzie powijak gotowy.

127. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 68v. W rkp. pod melodią podpisany tylko tekst asemantyczny, a tekst pieśni poniżej. Melodia z wariantem tekstu została opublikowana pod nr 186 w *Łęczyczkiem* (DWOK T. 22); tekst por. tamże nr 188.]

Jak ja będę syna miała,
kogo w kumy będę prosiła.

Ty masz siostrę, ja mam brata,
będzie kumostwa do kata.

Jak ja będę [córkę] miała,
w czym [ją będę] kolebała?

[...] Krakowa
[...].

Jak ja [będę chrzciny miała],
cóż będę pijała.

[...] Lublina,
[...] wina.

Jak [...],
gdzież ja go będę chowała.

To go oddam do Krakowa,
będzie z niego mądra głowa.

A w Krakowie Mazurówie,
zafukajże dziecie moje.

To go oddam do Lublina,
jebał go sęk skurwysyna.

Oddal, Jasiu, żart na stronę,
a weź mnie za własną żonę.

Głupi byłbym w tym rozumie,
żebym brał kurwę za żonę.

A idźże już, psie, opravca,
a nie dręcz mego serca.

Już odjeżdżam tej godziny,
a ino mnie proś na chrzciny.

od Łęczycy (Mazew)

128. [Rkp. Kolberga: sygn. 3208, k. 182 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21. W rkp. terenowym tylko takty 1–16 zanotowane jako dwie odrębne melodie, pod t. 1–8 tekst: „Nie-sczęśliwe te pokoje”, a pod t. 9–16: „Jak ja będę”. Melodia i tekst por. 188 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22); tekst por. tamże nr 186.]

Niesczęśliwe te pokoje, oj, la, la, la [...]
Boże mój.

Jak ja będę córkę miała,
rom, tom, tom, tom, da, da,
w co ją będę powijała,
tuli, tuli, da,
[...]
tuli, tuli, tuli, da.

[Mazew]

Na war - saw - skij u - li - cy wę - dru - ją su -
kien - ni - cy, [wę - dru - ją su - kien - ni - cy].

Na warsawskiej ulicy
wędrują sukiennicy,
[wędrują sukiennicy].

129. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21. Obszerniejszy wariant tekstu por. *Łęczyckie* (DWOK T. 22) nr 192.]

116

130

[z Jarochowa]

Co to za dziewczyna,
co tak ładnie tańczy.

131

[Dąbie, Karszewo]

Wyszło trzech paniczów
z rana na zające,
napotkali trzy panienki
na zielonyj łące.

Jednyj było pa[nna] Anna,
a drugij Zuzanna,
a tej trzeciej nie wysławiam,
bo to moja panna.

Wziął ci ją za rączkę,
wziął ci [...],
przeprowadził przez ga[neczek]
do pokoju sobie.

130. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 29. Obszerniejszy tekst por. cz. IV *Mazowska* (DWOK T. 27) nr 304, tam w rozdziale: „Strata wianka”.]

131. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, melodię i tekst pierwszej zwrotki Kolberg opublikował w *Łęczyczkiem* (DWOK T. 22) nr 177. Obszerniejszy tekst por. cz. IV *Mazowska* (DWOK T. 27) nr 264 i 292.]

Posadził ją na krzeselku,
na przeciwko siebie,
posiedźże ty, grzecz[a] damo,
aż po świcę poślę.

Ctery świce się spalili,
niż się namowili,
piąta, szósta się dopała,
niż się położyli.

A tu w nocy o północy
w pierwszej godzinie,
obroćże się, grzeczna damo,
prawym boki[em] do mnie.

Nie obrocę, [...],
głowa mnie boli,
utraciła[m] swój wian[eczek]
dla wasana woli.

Zeby[m] [...] [...],
kazałbym cię odmalował
ze złota szczernego.

Byś była tak podciwa
jakeś urodliwa,
to byś była moją żoną
jest rzecz [prawdziwa].

Ale w tobie podciwości
jako w koszu wody,
pożal [...] tej tam urody.

od Grzegorzewa (Borysławice)

Ka - ta zja - dła, pod-u-pad - ła, a - le nie ze mną, nie ze mną,
 po - są-dzi - ła, po-mó-wi - ła, da, du - szę nie-win - ną, nie-win - ną.

132. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 35, tam pod pieśnią jeszcze nota: „patrz od Dąbia (Karszewo)”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26, z lokalizacją ogólną: „Rzędków”. W rkp. z teki 7 melodia zapisana początkowo w metrum $\frac{3}{4}$, następnie Kolberg zmienił metrum na $\frac{3}{8}$ i pomniejszył wartości rytmiczne; część instrumentalną pozostawił w metrum $\frac{3}{4}$, a następnie ją skreślił. W powyższym zapisie ujednociono metrum na $\frac{3}{8}$.

W rkp. terenowym tylko t. 1–8, po t. 4 zmieniona kolejność taktów: najpierw t. 7, następnie t. 8, t. 5 i ponownie t. 8; obok jako wersje alternatywne zanotowane takty: 9 i 16–17.

W tymże rkp. terenowym pod melodią najpierw tekst:

„Jest ta dróżka, jest, da i jest,
 da, co ja chłopcy wydeptali,
 a nosząc piwko konewkami,
 da, do dziewczuchy, da gdzieś i gdzieś”,

a dalej zwrotka jak w tece 7.

Tekst: „Jest ta dróżka” także w innym rkp. Kolberga, zob. następną pieśń.]

Kata zjadła, podupadła,
ale nie ze mną, nie ze mną,
posądziła, pomówiła,
da, duszę niewinną, niewinną.

Jest ta dróz-ka, jest, da i jest, jest ta dróz-ka, jest, da i jest,

co ją chłop-cy wy-dep-ta - li, no-sząc piw-ko ko-new-ka - my,

do dzie - wu - chy gdzieś, da i gdzieś.

Jest ta dróżka, jest, da i jest,
jest ta dróżka, jest, da i jest,
co ją chłopcy wydeptali,
nosząc piwko konewkamy,
do dziewuchy gdzieś, da i gdzieś.

133. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1157, k. 1a. Tekst z inną melodią, zob. przypis do poprzedniej pieśni.]

Z tamtej strony jezioreczka
i stoi tam lipeczka,
na tej lipeczce trzej ptaszki śpiwają.

A i to nie ptaszki,
tylko kawalerowie,
do jednej się zmagają.

Jeden mówi: moja to,
drugi mówi: jak Bóg do,
a trzeci mówi: dziewczyno moja,
czemu żeś mi tak smutn[a]?

Jak ja ni mam smutna być,
za starego kaza iść,
oj, smutne, smutne
serce dziś moje,
ni mogę go utulić.

A w tej nowej komorze,
stoi tam łoże,
oj, stoi, stoi,
pięknie usłane,
ktoż tam będzie [...].

Jeśli stary będzie spa[ł],
zeby więcej z niego nie wstał,
a żeli mł[ody] p[an],
żeli Bog [...].

134. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa. W rkp. tekst z melodią, którą Kolberg opublikował tylko z pierwszą zurotką, zob. nr 211 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

121

135

Oj, lipka, lipka zielona,
pod tą lipką ptaszkwie.

Nie są to ptaszkwie,
[...].

136

Piątek i Łęczycza

Z tam-tej stro - ny kla - szto - ra, sto - i lip - ka zie - lo - na.

Na o - nej lip - ce, na o - nej zie - lo - nej, sie - dzą tam trzyj pta - szko - wie.

Z tamtej strony klasztoru,
stoi lipka zielona.
Na onej lipce,
na onej zielonej,
siedzą tam trzyj ptaszkwie.

135. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 68. Dalej w rkp. pozostawione miejsce i fragment kolejnej zwrotki: „U m...”. Melodia por. nr 209 w *Łęczyczkim* (DWOK T. 22).]

136. [Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1308/I, k. 12, nr 145. Tekst por. nr 209–212 w *Łęczyczkim* (DWOK T. 22).]

122

137

[z Jarochowa]

Z tam-tej [stro-ny] je - zio - ra sta - ła lip - ka zie - lo - na...

Z tamtej [strony] jeziora
stała lipka zielona...

138

[Bogusławice]

Po - wie - dzia - łoś, że mnie we - źmiesz, i - no z po - ła ży - tko ze - rzniesz,
a tyś ze - rzał i po - wią - zał, a mnie bie - dnej świat za - wią - zał.

137. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 29; teka 7, sygn. 1157, k. 5a, tam ostatni takt (karty stanowiły kiedyś całość). W rkp. jeszcze ślady dalszego ciągu tekstu, dziś nieczytelne. Tekst por. nr 209–212 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

138. [Rkp. Kolberga: rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 23; teka 33, sygn. 1305, k. 62, nr 664, tam melodia i teka 16, sygn. 1209, k. 10, nr 608, tam tekst.

Taka melodia z innym tekstem zob. *Łęczycykie* (DWOK T. 22) nr 437 t. 5–8 i *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I) nr 84 t. 1–8.

Tekst z wariantem melodii por. *Łęczycykie* (DWOK T. 22) nr 450 i *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I) nr 587.]

Powiedziałeś, że mnie weźmiesz,
ino z pola żytko zerznieś,
a tyś zerzał i powiązał,
a mnie biednej świat zawiązał.

[od Łęczycy]

Cię-żkie roz - sta - nie, roz-sta-nie, cięż-kie roz - sta - nie, roz-sta-nie,
A już - ci cię ni - ma, da ni-ma, już - ci cię ni - ma, da ni-ma,

bo-daj by - ło³ nie po-sta - ło na-se ko - cha³ - nie, ko-cha - nie.
bo-daj się ta roz-stą-pi - ła pod na-mi zie - mia, da zie - mia.

Ciężkie rozstanie, rozstanie,
ciężkie rozstanie, rozstanie,
bodaj było nie powstało
nase kochanie, kochanie.

A już ci cię ni ma, da ni ma,
już ci cię ni ma, da ni ma,
bodaj się ta rozstała
pod nami ziemia, da ziemia.

139. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1157, k. 1a. Melodia por. *Łęczyczkie* (DWOK T. 22) nr 410 taktów 5–10; tekst por. *Kujawy cz. II* (DWOK T. 4) nr 168.]

124

140

Ciężkie roz - sta - nie, roz - sta - nie, ciężkie roz - sta - nie, roz - sta - nie,
a bo - daj - że nie po - sta - ło na - sze ko - cha - nie.

Ciężkie rozstanie, rozstanie,
ciężkie rozstanie, rozstanie,
bodajże nie powstało nasze kochanie.

A już ci cię ni ma, a ni ma,
a już ci cię ni ma, a ni ma,
a bodaj się rozstała pod nami ziemia.

141

od Radziejowa (Witowo)

140. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 26, obok zanotowana wersja alternatywna dla t. 5–6:

Tekst por. *Kujawy* cz. II (DWOK T. 4) nr 168.]

141. [Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 27, nr 532 i k. 15, nr 532; sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 6, nr 555, z lokalizacją jak w rkp. z teki 51.

Ju - żeś u bo - ru, An - to - lek, ju - żeś u bo - ru, u bo - ru,
Już me nie ża - łuj, Ró - zin - ku, już me nie ża - łuj, nie ża - łuj,

da, wróc-my się, ro-zmów-my się, nie rób-my ża - lu, da, ża - lu.
weź chu - ste - czki, o - trzój o - czki, in - sze-go sza - nuj, da, sza - nuj.

Jużeś u boru, Antolek,
jużeś u boru, u boru,
da, wróćmy się, rozmówmy się,
nie róbmy żalu, da, żalu.

Już me nie żałuj, Róziknu,
już me nie żałuj, nie żałuj,
weź chusteczki, otrzój oczki,
inszego szanuj, da, szanuj.

W rkp. z teki 51, k. 15 pierwotnie inny przebieg melodii, właściwa kolejność taktów oznaczona cyframi i według nich melodia zapisana na k. 27.

W rkp. o sygn. 465 najpierw część wokalna (t. 11–18), następnie t. 7–10, tam w ostatnim wierszu zwr. 1 i 2 bez „da”.

Melodia także w kilku zapisach z teki 42, zob. *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I): takty 1–2 i część wokalna (t. 10–18) zob. nr 619, tam melodia bez tekstu; takty 3–10 por. nr 156, tam t. 9–16; takty 19–26 zob. nr 156, tam t. 1–8.

Tekst z inną melodią zob. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 548.]

126

142

Ju - żeś u ga - ju, u ga - ju, ju - żeś u ga - ju, u ga - ju,
nie o - glądaj się na mnie, nie rób mi ża - lu, da ża - lu.

Jużeś u gaju, u gaju,
jużeś u gaju, u gaju,
nie oglądaj się na mnie,
nie rób mi żalu, da żalu.

143

Nie-bo za - mie - nia - ło, heń, za - swi - tać mia - ło,
juz mo - je ko - cha - nie z wia - trem po - le - cia - ło.

Niebo zamieniało,
heń, zaswitać miało,
juz moje kochanie
z wiatrem poleciało.

142. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27v.]

143. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 23.]

Wysoki las, nizkie pole,
 niedaleko dziewczę moje,
 choć zawołam, nie usłyszysz,
 będzie mówić, że kto inszy.

Zie - le - ni się mu - ra-wec - ka, zie - le - ni się smug, da i smug,
 Nie je - dnę ja słuk, da i słuk, nie-je-dnę słu - kę da, słu - kę,
 nie je - dnę ja pod - kó-wec - kę ko - le cie - bie słuk, da i słuk.
 na o - stat - ku, mo - ja Ma - ryś, ca - łuj mnie w d... ..., da, d... ...

144. [Rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16.]

145. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 17; teka 5, sygn. 1138, k. 5, z lokalizacją ogólną: „od Piątku”, tam wariant melodii:]

Zie - le - ni się mu - ra - we - cka, zie - le - ni się smug, da i smug,
 nie je - dne ja pod - kó - we - ckę ko - le cie - bie słuk, da i słuk.

Tekst z inną melodią zob. *Kujawy. Suplement* cz. I (DWOK T. 72/I) nr 179.]

Zieleni się murawecka,
zieleni się smug, da i smug,
nie jedną ja podkóweckę
kole ciebie słuk¹, da i słuk.

Nie jedną ja słuk, da i słuk,
nie jedną słukę, da, słukę,
na ostatku, moja Maryś,
całuj mnie w d..., da, d... .

Pasterska (Wolarek)

A w Za-li - nie woł-ki mo - je, w Za - li-nie, da, żal to - bie,

ko - cha-necz - ko, żal i mnie. A w le-sie są woł-ki mo - je,

w le - sie są, da, nikt mi ich nie na-pa - sie, jak ja sãm.

¹ [Tak w rkp.]

146. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 26; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, tam nad zapisem pieśni skreślona nota lokalizacyjna: „Szadek”, a w zapisie tekstu próba zanotowania jeszcze jednej zwrotki:

„Da, mam ci ja puszcz[a]łecz[k]e] za pasem,
[...] będę [...] do dom brać.
[Da, mam ci ja puszcz[a]łecz[k]e],
wezmę grać”.

Tekst por. nr 248 w *Łęczyciem* (DWOK T. 22.)

A w Zalinie wołki moje, w Zalinie,
da, żal tobie, kochaneczko, żal i mnie.

A w lesie są wołki moje, w lesie są,
da, nikt mi ich nie napasie, jak ja sãm.

Małżeństwo. Rodzina

147

U - bo - gie to ko - wa - lis - ko, po - je - cha - ło po wę - glis - ko.
Ni mam bu - tów, i - no kap - cie, ze - li chce - cie to me łap - cie.

A Ma - ry - sia, zo - na je - go, wzię - na mie - cha, sła po nie - go.

Ubogie to kowalisko,
pojechało po węglisko.

A Marysia, żona jego,
wzięna miecha, sła po niego.

Ni mam butów, ino kaptie,
zeli chcecie to me łaptie.

130

148

Da, u - bo - gie ko - wa - lis - ko po - je - cha - ło po wę - glis - ko,
a Ma - ry - sia, żo - na je - go, wzię - na mie - cha, szła po nie - go.

Da, ubogie kowalisko
pojechało po węglisko,
a Marysia, żona jego,
wzięna miecha, szła po niego.

149

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ladoródź]

Oj, moja gospodyni,
oj, dobrze mi się rządzi,
do kościoła drogi nie wie,
do gościeńca nie zabłądzi.

150

[od Piątku]

Da nam Pan Bóg dziecię,
będziemy go chować,
będziesz ci go i ty,
będę ja piastować.

148. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 12; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, tam tekst bez melodii.]

149. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66.]

150. [Rkp. Kolberga, teka 13, sygn. 1193, k. 24, nr 1970.]

Ty mu dasz na mléko,
ja mu dam na kaszę,
będziem dziecię chować,
boć to dziecię nasze.

151

Je - cha - ła nie - wia - sta z ku - ra - siem do mia - sta, co ij nie chciał
ra - no piąć, co ij nie chciał ra - no piąć.

Jechała niewiasta
z kurasiem¹ do miasta,
|: co ij nie chciał rano piąć :|.

Zapiał jój na drodze,
baba rada srodze,
pójdź, kurasiu, do domu!

A piej², ty kurze,
na wysokij górze,
bo ja musze rano wstać.

Celadki pobudzić,
sama się ochludzić,
śniadanecko gotować.

A jać sobie myślę,
że się jesce wyspie,
żeć to do dnia daleczko.

151. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa.
Por. nr 213 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

¹ [W rkp. obok „kurasiem” nadpisane: „[k]ogutki[em]”.]

² [W rkp. obok skreślone: „siedz”.]

132

152

Gęś pie - rze w je - zio - rze, na li - po - wym mo - ście,
chłop o - rze w u - go - rze, zo - na pi - je w mie - ście.

Gęś pierze w jeziorze,
na lipowym moście,
chłop orze w ugorze,
zona pije w mieście.

Chłop jedzie z ugory,
wyplakuje sobie,
żona jedzie z miasta,
wykrzykuje sobie.

Pyta się żona męża,
dość ta naorał?
[...].

153

A ja - keś mi mó - wił, ja - keś mnie na - mó - wił,
a mó - wi - łeś, mo - jaś ty, mo - jaś ty,

152. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24. Tekst por. *Kaliskie i Sieradzkie* (DWOK T. 46) nr 323 i *Mazowsze cz. II* (DWOK T. 25) nr 232 i 233.]

153. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24. W rkp. widoczne trudności Kolberga w metrycznym zapisie melodii, tam próba zapisania początku melodii w metrum $\frac{3}{4}$:

a te - raz mnie bi - jesz i za mo - je pi - jesz,
i mó - wisz mi, kur - waś ty, [kur - waś ty].

A jakeś mi mówił,
jakeś mnie namówił,
a mówiłeś, mojaś ty,
mojaś ty,
a teraz mnie bijesz
i za moje pijesz,
i mówisz mi, kurwaś ty,
[kurwaś ty].

A isz tyś gorszy skurwysyn,
podchodzisz
i mnie za łeb wodzisz,
i do inszuj chodzisz,
a mnie każesz wołki paść.

Popędzę ja wołki
na zielone dołki,
będą mi ich chłopcy paść,
a ja będę spała,
póki będę chciała,
będą ich nawracać.

W t. 10 i 11 wersje alternatywne:

Melodia z fragmentami tekstu zob. *Kaliskie i Sieradzkie* (DWOK T. 46) nr 306.]

Chcia-ła pa - ni pi - wo pić, ni[e miał jej kto] u - to - czyć,
 hej hej, a - ha, ha, [nie miał jej kto] u - to - czyć.

Chciała pani piwo pić,
 ni[e miał jej kto] utoczyć,
 hej hej, aha, ha,
 [nie miał jej kto] utoczyć.

[...]
 kto tu gada do pani,
 [...]
 co łóźeczko stargali.

[...]
 połamał mu koń nogi.

154. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24. Obok zanotowane wersje alternatywne dla t. 4: z notatką: „lepiej”:

i „lub lepiej”:

Pełniejszy wariant tekstu zob. nr 112 w cz. II *Radomskiego* (DWOK T. 21).]

135

155

[Mazew]

Chcia - ła pa - ni pi - wa pić...

Chciała pani piwa pić...

156

Oj, mój ty Bo - że świę - ty, oj, u - mar - ła my żo - na,

oj i o - sie - ro - cia - ła my, oj i na ło - że - czku sło - ma,

oj, na ło - że - cz - ku sło - ma.

155. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21. Pełniejszy wariant tekstu zob. nr 112 w cz. II *Radomskiego* (DWOK T. 21). Por. też *Mazowsze cz. II* (DWOK T. 25) nr 241.]

156. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 25; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 28, tam w t. 4 druga ósemka *h*¹ z alternatywną wersją *c*² i jeszcze jedna zurotka:

„Oj, umarła, umarła,
oj i w jałowcowej budzie,
oj i chciałem jej żałować,
oj i nie dadzą my ludzie”.

Melodia por. nr 147 w suplementie.]

Oj, mój ty Boże święty,
 oj, umarła my żona,
 oj i osierociała my,
 oj i na łożeczku słoma,
 oj, na łożeczku słoma.

Wo-łał-bym sie z wil-kiem spot-kać, nie z cu-dzą żo - ną, da, żo - ną,

ja na wil - ka wo-łam: o - ho! Po-le-ci stro - ną, da, stro - ną.

Wolałbym się z wilkiem spotkać,
 nie z cudzą żoną, da, żoną,
 ja na wilka wołam: oho!
 Polecisz stronę, da, stronę.

Cudza żona siedzi doma,
 szczeka i kole jak osa,
 ja na wilka huknę, puknę,
 leci do lasa, do lasa.

Sta - re - mu, sta - re - mu za pie - cem za - gło - dzić,
Sta - re - mu, sta - re - mu w ty - gie - lek ka - pus - ty,

mło - de - mu, mło - de - mu do dziew - cy - ny cho - dzić.
mło - de - mu, mło - de - mu ka - pło - ne - cek tłus - ty.

Staremu, staremu
za piecem zagłodzić,
młodemu, młodemu
do dziewczyny chodzić.

Staremu, staremu
w tygielek kapusty,
młodemu, młodemu
kapłonecek tłusty.

Ni panna, ni wdowa,
tylko ludzka mowa¹.

158. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 13; rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jarochów”, tam tekst bez dwóch ostatnich wierszy i bez melodii.]

¹ [W rkp. obok tego fragmentu wariant w nawiasie: „Ni ja panna, ni wdowa, tylko ludzka obmowa”.]

Ballady

[Jarochów]

Przy - je - chał do nij, przy - je - chał do nij, pu - ka w o - kien - ko,

wyn - dzi - że do mnie, wyn - dzi - że do mnie, mo - ja Ka - sin - ko.

|: Przyjechał do nij :|,
puka w okienko,
|: wyndziże do mnie :|,
moja Kasinko.

[...]
różowy kwiat,
życzą mi cię dobrzy ludzie,
przyjazny [...].

[...]
Kasia z Jasinkiem
leży w tym grobie.

159. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25r. W rkp. kilkakrotne próby zapisania t. 5, liczne skreślenia, wersje alternatywne, wersja tu publikowana oparta jest na literowych oznaczeniach nut. Obszerniejszy tekst por. *Pieśni ludu polskiego* (DWOK T. 1) nr 1d, wariant melodii por. następną pieśń.]

139

160

[Mazew]

Mundur oble[kę]...

161

[Mazew]

Stała nam się nowina,
pani pana zabiła.

W ogr [...]
 [...] niżli ja.

Rośnij, [rośnij] wysocko,
jak on tu je głębocko.

160. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20. Obszerniejszy tekst i melodię por. *Pieśni ludu polskiego* (DWOK T. 1) nr 1f, wariant melodii z innym tekstem: „Przyjechał do niej”, zob. poprzednią pieśń.]

161. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, w t. 3 ostatnia nuta nieczytelna. Por. nr 3b i 3c w *Pieśniach ludu polskiego* (DWOK T. 1).]

Rutka okna sięgała,
pani pana płakała.

W [...].

Po siodełkach złocistych,
po konikach rzęsitych.

Sabelkach, po krzywych,
konikach, po siwych.

Przyjecha[li] przed ten dwór,
pytają się, gdzie jest pan?

[...]
pana brata [...].

Coś bratowa robiła,
coś trzewicki skrwawiła.

[...] żyła,
[...] spryskała?

Tylko stoją za drzwiami,
zalewają się łzami.

My, dziadki, żyć weźmiemy,
a ciebie my stracimy.

Me wieźcie pod Poznań,
bo ja tu nikog nie znam.

A [...] Kraków,
[...] czterech bratów.

Srebla, złota nasypią,
od śmierci mie odkupią.

141

162

[Jarochów]

Stała nam się nowina,
pani pana zabiła.

Nie wiezcie mnie przez Wrocyn,
bo mnie scypie dym w ocy.

163

Ja - sio ko - nie po - ił, Ka - s[ia wo - dę bra - ła...].

162. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25. Tekst por. nr 222 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), por. też nr 3 w *Pieśniach ludu polskiego* (DWOK T. 1).]

163. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, tam z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”. Tekst por. nr 223 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), tekst powyżej uzupełniono na podstawie tego numeru. Por. też *Pieśni ludu polskiego* (DWOK T. 1) nr 5.]

Jasio konie poił,
Kas[ia wodę brała...].

I zawędrowali
do źródła nowego,
rozbieraj się, Kasiu,
z[e] s[tr]oju pięknego].

[Po co żem tu przysła,
bym się rozbierała]
tylko na to psysła,
zebym wędrowała.

Wziął ci ją pod boczki,
wziął ci ją lekutko,
wrzuci[ł...]
kędy najgłębiutki.

[...] spódniczki [...]
weź, Jasiu, siekierki,
przetnij ją na dwoje.

[...]
zawie[sił jej się] fartuszek,
[weź, Jasiu, siekierki,
przetnij go [na dwoje].

A tóńcie mi, tóńcie
i warkoczki do dna,
bo ja od ultaja
tej śmierci niegodna.

I usiadła sobie
na białym kamieniu,
rozp[uściła włosy]
po praw[ym] ra[mieniu].

A leżcie mi, leżcie mi
moje śliczne włosy,
nie roztrząsajcie mi
nad oczami rosy.

Nie będę was pletła,
ani układała,
co wejrze na Jasia,
to bę[dę] płakała.

Nie będę, ni[e będę]
dworaka kochała,
bo dworak pojedzie,
cóż będę miał[a].

Co jeden pojedzie,
to drugi przyjedzie,
a ja będę płakać
przy każdym obiedzie.

164

Ja - sio ko - nie po - ił, Ka - sia wo - dę bra - ła,
mó - wił Jaś Ka - siu - li, ze - by wę - dro - wa - ła.

Jasio konie poił,
Kasia wodę brała,
| : mówił Jaś Kasiuli,
zeby wędrowała : |.

Nabierz z[łota dosyć],
[...].

164. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, wśród zapisów z Mazewa. Zob. pełniejsze warianty tekstu w *Pieśniach ludu polskiego* (DWOK T. 1) nr 5. Nad taktami 5–8 incipit: „Jedzie Drewicz”, wskazujący na możliwość wykonania tej pieśni na melodię ballady.]

145

166

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ładoródź]

Ka - sia chu - sty pra - ła, Ja - sio ją na - ma - wiał,
by z nim wę - dro - wa - ła, by z nim wę - dro - wa - ła.

Kasia chusty prała,
Jasio ją namawiał,
by z nim wędrowała,
by z nim wędrowała.

Nabierzże, Kasienczko,
srebra, złota dosyć,
ażebym miał konik
co pod nami nosić.

Jakże je tam nabrać,
o, mój mocny Boże,
zamkła je matula
w tej nowej komorze etc.

166. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66r., tam melodia z incipitem, a na odwrocie karty (66v.) tekst, por. nr 223 w *Łęczykiem* (DWOK T. 22), zwr. 1 i 2, por. również nr 5 w *Pieśniach ludu polskiego* (DWOK T. 1).]

[Mazew]

Wy - je - chał pan z char - ta - mi na po - le,
zo - sta - wił w do - mu ma - leń - kie pa - cho - le [...].

Wyjechał pan z chartami na pole,
zostawił w domu maleńkie pachole
[...].

A ono się ocuciło w drugim pokoju,
kogoś zobaczyło i za panem pobiegło.

I dogoniło go na lipowym moście,
wracaj, p[anie], bo w domu są goście.

Krawczyk z Kasiulą po pokoju się wodzą,
a m[...] rodu śl[...]¹.

167. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 27; teka 38, sygn. 1334, k. 20, tam melodia z incipitem: „Wyjechał pan z chartami na pole”; teka 42, sygn. 1351/II, k. 7, tam wiersze: „Wyjechał pan z chartami na pole, zostawił tam pachole”.

Na k. 27 nad przedostatnią zwrotką jeszcze nota: „Dawno to było”.

W rkp. z k. 20 t. 3:

w t. 5 na pierwszą miarę ósemki $a^1 c^1$, w t. 7 tylko wersja dużych nut, na drugą miarę alternatywnie ósemki $h^1 c^1$.

Por. nr 7n w *Pieśniach ludu polskiego* (DWOK T. 1). Obszerniejszy tekst por. też nr 216 w cz. II *Kujaw* (DWOK T. 4).]

¹ [Por. *Pieśni ludu polskiego* (DWOK T. 1), nr 7n zw. 5.]

A pan za prożek nożecki przekłada,
Kasiu mu jego do nożek upada.

Witaj mężu [...]
[...].

A nie takaś mi, moja Kasiu, rada,
masz ci lepszego krawczyka sąsiada.

Dajci¹ mi, dajcie złote rękawicki,
pojdę ja z dziwką do jary pszenicki.

[...]
niechaj ma męża [złość minie].

[Dajci mi, dajcie złote] dzbanuszki,
[pojdę ja z dziwką] po wodę do rzeki.

[Dajci mi, dajcie] pióro i kałam[arz],
[...].

168

¹ [Tak w rkp.]

168. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, wśród zapisów z Mazewa, tam widoczne trudności Kolberga w zapisie metrycznym. Por. *Pieśni ludu polskiego* (DWOK T. 1) nr 7.]

Wyjechał pan starosta z chartami na pole,
zostawił w domu to małe pachole,
żeby dworu pilnować,
[żeby dworu pilnować].

A pani się dowiedziała,
czem prędzej po krawczyka słała,
żeby nockę nocować.

Pachole się dowiedziało,
[czem prędzej] po pana biegało,
żeby panu dać znać,
krawiec z panią w pokoju.

Dogoniło w Krakowie na moście,
wróc się, panie, bo doma są goście,
i Kasiula z krawczykiem.

Ty, pachole, nie gadaj mi tego,
moja Kasia ślacheckiego rodu,
nie czyniłaby tego.

Jeżeli mi p[an] nie wierzycie,
mam za pasem krawieckie nożyce,
krawiec z p[anią] w pokoju.

Pan starosta tak wielce uwierzył,
aż czapczkę o ziemię uderzył,
i konika nawrócił.

[Pan starosta] we wrótka wstępuje,
Kasia mu do nóg upaduje,
witaj, mężu, najdroższy.

A dajcież mi te złote manele,
usiędę ja z dziwką do kądziele,
niech mi męża złość minie.

Trza to było dawno, [d]o kądziele siadać,
nie z krawczykiem po pokoju gadać,
masz, Kasiulu nieboga, nie czynić tego.

A dajcież paşowe trzewiczki,
 pojedę z dziwką po wodę do rzyczki,
 Nie [...]¹.

Trza [...] po wodę chodźć,
 nie krawczyka popokoju wodźć,
 masz, Kas[iulu], nieboga.

Dajcież pióro mi i papier czysty,
 będę pisać do rodziny listy.
 Nie [...].

Trz[...] do rodziny pisać,
 nie kraw[czyka] po pokoju sciskać,
 masz K[asiulu], niebogo.

Zaczem się do Kasi rodzina zjechała,
 już K[asiuła] na marach leżała,
 dla ciebie to, krawczyku!

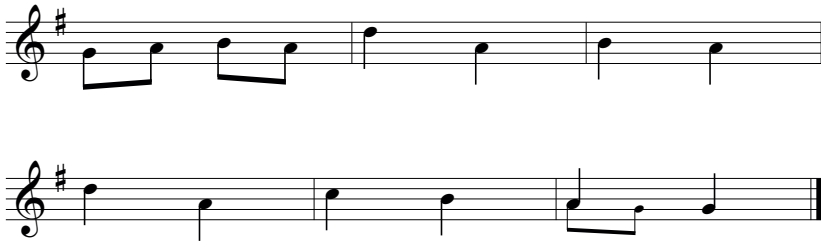
169

[Mazew]

Na Po - do - lu...

¹ [W rkp. brak części tekstu.]

169. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21. Wariant melodii z obszerniejszym tekstem zob. nr 226 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), por. też nr 8 w *Pieśniach ludu polskiego* (DWOK T. 1).]

Na Podolu...

[Mazew]

Tam za War-sza-wą, [tam za War-sza-wą] na bło-niu, [na bło-niu]..

Tam za Warszawą, [tam za Warszawą]
na błoni, [na błoni].. .

[...]
małą dziecinę, małą malinę.

[...]
wszystkie p[an]ny z miasta.
przypatrzcie się, jak[a] to niewiasta.

170. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20. W rkp. obok tekstu zanotowane jeszcze fragmenty: „chojenka, dziewczątka, wierzenko [...], chłop[czątk], modry k[wiat], w zieni”, por. nr 227 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), por. też *Pieśni ludu polskiego* (DWOK T. 1) nr 12.]

[...] miesckie panny rzędami,
starsza burmistrzówna za drzwiami.

[...] co wolisz,
czy mieczem ostrym, czy spalić?

Tu mnie dziś weźcie,
tu mnie dziś spalcie.

Popiołu [...]
po całym polu [...].

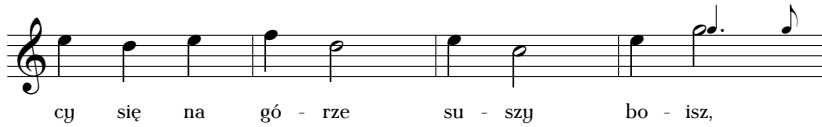
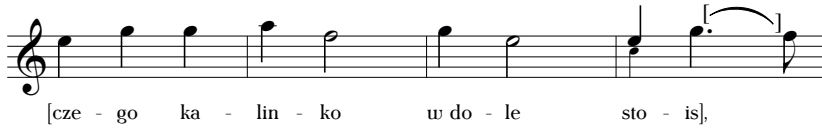
Tam za War-sza-wą, [tam za War-sza-wą] na bło-niu, [na bło-niu]..

Tam za Warszawą, [tam za Warszawą]
na błoniu, [na błoniu]..

171. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa. Obszerniejszy tekst por. nr 227 w *Łęczykiem* (DWOK T. 22). Por. też *Pieśni ludu polskiego* (DWOK T. 1) nr 12.]

[Mazew]

Czego kalinko...

172. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20 teka 42, sygn. 1351/II, karta 8. W rkp. tekst obszerniejszy, który został opublikowany w *Łęczykiem* (DWOK T. 22) nr 229 z inną melodią, zob. przypis do tego numeru.

Por. też *Pieśni ludu polskiego* (DWOK T. 1) nr 18a i 18o.]

Wojsko

173

W zie - lo - nym ga - i - ku pta - szę - ta śpie - wa - ją...

W zielonym gaiku ptaszęta śpiewają...

174

od Kutna

Roz - bu - ja - ły się si - we ła - bę - dzie po wo - dzie,

roz - pła - ka - li się mło - de re - kru - ty w po - cho - dzie, w po - cho - dzie.

Rozbujaly się siwe łabędzie po wodzie,
rozplakali się młode rekruty w pochodzie,
w pochodzie.

173. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32v. Melodię z innym tekstem zob. nr 80 takty 1–8 w suplementcie. Obszerniejszy tekst zob. nr 242 w *Łęczyczkiem* (DWOK T. 22).]

174. [Rkp. Kolberga: teka 42, sygn. 1349, k. 20, tam skreślona wcześniejsza lokalizacja: „od Krośnięwicz”. W rkp. jeszcze jeden zapis tekstu, z wariantem melodii, opublikowany w *Łęczyczkiem* (DWOK T. 22) nr 235.]

154

175

od Piątku w Łęczyciem

Po zawodziu, po zawiślu,
jadą żołnierze.
Hej, hej, mocny Boże,
jadą żołnierze.

Zabawa. Karczma

176

od Grzegorzewa, Umienie

175. [Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 5.]

176. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 15, w rkp. wcześniej: „Tarnówka” zamiast „Umienie”; teka 33, sygn. 1305, k. 50, nr 148, tam melodia z incipitem: „O dla Boga” i teka 16, sygn. 1209, k. 5, nr 172, tam tekst, oba rkp. z lokalizacją: „Tarnówka p. Grzegorzewem”; rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”.

W rkp. z teki 33 i 43 w t. 3 i 9 na trzecią miarę ósemki *g' e'*; w rkp. z teki 43 melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 5 dodana wersja alternatywna:

brak t. 7–8, a pod melodią tylko zurotki 2 i 3 zanotowane skrótowo.

Tekst i melodia por. nr 388 w *Łęczyciem* (DWOK T. 22).]

O dla Boga, co takiego,
robić nie mogę,
do taneczka, do łózczka,
to ci pomogę, [pomogę,
to ci pomogę.]

A boli mnie noga w biodrze,
oj, boli w biodrze,
to nie mogę chodzić dobrze,
da, chodzić dobrze.

A tańcować dobrze mogę,
oj, dobrze mogę,
bo wywinę na bok nogę,
da, na bok nogę.

177

Py - ta - ła się ma - tka có - ry, nie tań - co - wał z to - bą któ - ry?

A tań - co - wał od - rzy - kié - ca, co na - ura - cał od przy - pie - ca.

Pytała się matka córy,
nie tańcował z tobą który?

A tańcował odrzykiéca,
co nauracał od przypieca.

177. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27. Tekst por. nr 335 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

od Zgierza, Strykowa

Mężczyźni

Da-lej, dziew-ki, każ-da swe-go, niech się przy-le - pi do nie-go.

Kobiety

Da-lej, chłop-cy, każ-dy swo-ją, nie-chaj wam pod-ków-ki dzwo-nią.

178. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 13, tam skreślona wcześniejsza pierwotna lokalizacja: „od Łęczycy”; teka 4, sygn. 1133, k. 2, z lokalizacją: „od Zgierza”, z notą: „Mazur”; teka 33, sygn. 1305, k. 7, nr 1793, z lokalizacją: „Łęczycza” (przekreślone „Stryków”), tam takty 9–20 bez tekstu.

W rkp. z teki 7 pierwotnie inny przebieg melodii: t. 21–24, następnie 1–20, właściwa kolejność taktów oznaczona powyżej zapisu cyframi.

W rkp. z teki 4 w t. 1 i 5 brak oznaczeń wykonawców, tam następująca kolejność taktów: t. 21–24 zapisane na początku jako przygrywka instrumentalna; t. 5–8, przy czym w t. 7 pierwsza ósemka d^2 , na trzecią miarę ósemki $c^2 d^2$, a pod nimi zwr. 2; t. 1–4, tam w t. 1 pierwsza ósemka g^1 , w t. 4 druga ósemka c^2 , a pod nimi zwr. 1 w brzmieniu:

„I wy, dziewczki, każda swego,
niech się przyczepi do niego”.

W rkp. z teki 33 melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 12 na drugą i trzecią miarę ćwierćnoty $a^1 g^1$, takt 20:

Mężczyźni:

Dalej, dziewczki, każda swego,
nich się przylepi do niego.

Kobiety:

Dalej, chłopcy, każdy swoją,
niechaj wam podkówki dzwonią.

W sto - do - le na do - le, na wo - jo - wis - ku,
tań - co - wał pan z pa - nią po ka - wa - lir - sku.

179. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 21; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (13 pięciolinia), bez lokalizacji, tam melodia bez tekstu.

W rkp. z teki 7 odesłanie do wariantu tekstu w *Poznańskim cz. V* (DWOK T. 13) nr 336; w rkp. z teki 42 melodia zanotowana o tercję małą niżej. Melodia t. 1–4 i 9–12 z tekstem: „Geś wodą” zanotowana ponownie i skreślona w rkp. z teki 5, sygn. 1138, k. 6, por. przypis do następnego numeru.

Tekst zur. 3: „Geś wodą”, por. nr 357 w *Łęczyciem* (DWOK T. 22). Melodia por. nr 234 w suplemencie.]

Wi - dzia - łeś, chłop - czy - no? Wi - dzia - łem, pa - nie,

pa - trza - łem dziu - rec - ką ma - leń - ką na nie.

W stodole na dole,
na wojowisku,
tańcował pan z panią
po kawalirsku.

Widziałeś, chłopczyno?
Widziałem, panie,
patrzałem dziurecką
maleńką na nie.

Gęś wodą, gęś wodą,
kaczyska strugą,
tancujcie, dziewczęta,
jedna za drugą.

Dyndzino, dyndzino,
wstaj do kądzieli!
Mój dynda, mój dynda,
nie znam ij wiele.

Dyndzino, dzyndzino,
w gościńcu grają.
Mój dynda, mój dynda,
nóżki my drgają.

Walc

W sto - do - le, na do - le, na wo - jo - wi - sku,
skok dyn - da z dyn - dzi - ną po ka - wa - lér - sku.

W stodole, na dole,
na wojowisku¹,
skok dynda z dyndziną
po kawalersku.

Widziałeś, chłopczyno?
Widziałem, panie,
dziureczką maleńką
patrzałem na nie.

Dydzino, dydzino,
wstaj do kądzieli!
Mój dynda, mój dynda,
nie znam jój wiele.

Dydzino, dydzino,
w gościńen grają.
Mój dynda, mój dynda,
nóżki mi grają.

180. [Rkp. Kolberga, teka 5, sygn. 1138, k. 6. W rkp. melodia poprzedzona 4 taktami w zapisie piętrowym z tekstem: „Geś wodą”, skreślonymi przez Kolberga, por. poprzedni numer t. 1–8, tekst zwr. 3 oraz przypis. W rkp. pierwotnie zanotowane takty 5–8, a następnie t. 1–4, po czym cyframi oznaczony został właściwy przebieg melodii. W rkp. odesłanie do wariantu tekstowego w *Poznańskiem cz. V* (DWOK T. 13) nr 336.]

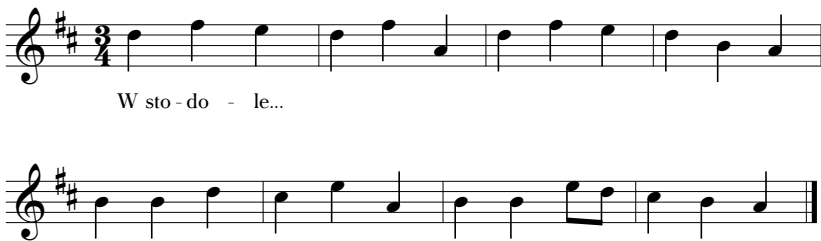
¹ [W rkp. obok „wojowisku” w nawiasie: „bojowisku”.]

W sto - do - le, na do - le, na wo - jo - wi - sku,
 Wi - dzia - łeś, chłop - czy - no? Wi - dzia - łem, pa - nie,
 tań - co - wał pan z pa - nią po ka - wa - ler - sku.
 pa - trza - łem dziu - re - czką ma - leń - ką na nie.

W stodole, na dole,
 na wojowisku,
 tańczywał pan z panią
 po kawalersku.

Widziałeś, chłopczyno?
 Widziałem, panie,
 patrzyłem dziureczką
 maleńką na nie.

W sto - do - le...

W stodole...

181. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (12 pięciolinia). Tekst por. dwie poprzednie pieśni (nr 179 i 180) w suplemencie.]

182. [Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 55, nr 349.]

161

183

A przed na - mi gra - ją gra - cze, a przed na - mi dzi - wo ska - cze.

Wy - le - cia - łam ja z wi - dła - my, nie skacz, dzi - wo, tu przed na - my.

A przed nami grają gracze,
a przed nami dziwo skacze.

Wyleciałem ja z widłamy,
nie skacz, dziwo, tu przed namy.

184

Mu - sia - leś ci ty, Ku - bu - siu, w Lu - brań - cu by - wać, da, by - wać.

184. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 13, tam skreślona lokalizacja: „od Zgierza”, a nad melodią nota: „z F-dur”.

W tym rkp. pierwotnie pod melodią tekst:

„A czemu to nie śpiwasz,
czy to w gębie kępe masz”,

zob. następną pieśń.]

184. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 7; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32. W rkp. terenowym melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 1–4 tylko wersja dużych nut, w t. 2 na trzecią miarę ósemki $e^2 d^2$, w t. 4 zamiast drugiej ósemki szesnastki $b^1 a^1$, w t. 7 na pierwszą miarę tylko wersja dużych nut, w t. 8 górna wersja i jako wersja alternatywna melodia jak w t. 10, w t. 9–10 zapis skrócony:

w zapisie tekstu w. 2: „w Kujawach” zamiast „w Lubrańcu”, tak jak pierwotnie w rkp. z teki 7. Por. nr 386 w *Lęczycykiem* (DWOK T. 22). Ostatnie dwa wersy zob. przypis do poprzedniej pieśni.]

Lu - bisz ci ty po - tań - co - wać, ła - dnie za - śpié - wać, za - śpié - wać.

Musiałeś ci ty, Kubusiu,
w Lubrańcu¹ bywać, da, bywać.
Lubisz ci ty potańcować,
ładnie zaśpiewać, zaśpiewać.

A czemu to nie śpiwasz,
czy to w gębie kępę masz?

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ładoródź]

Oj, dana dana, moja dana,
oj, nie moja sukmana.

Da i pije ja też na nią,
da i od samego rana.

¹ [W rkp. początkowo: „w Kujawach”.]

185. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66; nad melodią notatka: „również w takcie mazurkowym”.]

[Mazew]

Owcarecka, zeby strzała,
nie wi dróżki do kościoła,
do karcemki ani pyta,
do dom przydzie jak zaświta,
da, da, dana.

Owcarecek powędrował,
owiec nie wygnał,
owcarka się rozgniwała
i śniadania mu nie dała,
co z nią nie igrał.

164

187

Ty-la po ty - la, po ty - la, ty-la po ty - la, po ty - la,
od Ma-ze - wa do Kroś-nie - wic og-ni-sta mi - la, da, mi - la.

Tyla po tyła, po tyła,
tyła po tyła, po tyła,
od Mazewa do Krośniewic
ognista miła, da, miła.

Oj i napijwa się, synku,
oj i napijwa, tatynku,
oj i zjédz ty kata, synku,
zjédzcie i wy dwóch, tatynku.

187. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 34; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 24, wśród zapisów z Mazewa. W rkp. terenowym w t. 2 i 6 tylko wersja małych, a w t. 4 dużych nut, tam w zapisie tekstu zwrotki w odwrotnej kolejności.]

od Radziejowa (Byczyna)

188. [Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 27, nr 531 i k. 2, nr 531; sygn. 465 (dauna TNW 150), k. 6, nr 556. W rkp. z teki 51, k. 2 pierwotnie inny przebieg melodii, właściwa kolejność taktów oznaczona cyframi i według nich melodia zapisana na k. 27.

W rkp. o sygn. 465 najpierw część wokalna (t. 9–16), a następnie t. 1–8, przy czym t. 1–4 bez powtórki, zapisane jako górna wersja, t. 5–8 jako dolna i tam t. 6–7 takie jak t. 2–3 w pierwszym wykonaniu.

Melodia także w kilku zapisach z teki 42, zob. *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I): t. 9–16 z innym tekstem i t. 1–8 zob. nr 487, t. 1–8 zob. nr 99, t. 17–24 zob. nr 447, tam jako t. 1–8 z innym tekstem, zob. też *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 548, tam z innym tekstem.

Tekst z inną melodią zob. *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I) nr 451.]

Musiałby ja marnie zginać,
 żeby ja miał karczmę minąć.
 Minę jedną, minę drugą,
 do tej trzeciej prosto drogą.

A gdy pój-dziesz z kar-czmy do dom, trać-że me no - gą, da, no-gom,
 to ci ja sie do-ro-zu - miem, pój-dę za to - bą, za to - bą.

A gdy pójdziesz z karczmy do dom,
 traćże me nogą, da, nogom,
 to ci ja sie dorozumiem,
 pójdę za tobą, za tobą.

Nie będę ja żytką żęła,
 bo rosa na nim, da na nim,
 pójdzie Jasio do gościńca,
 pójdę ja za nim, da za nim.

Napal ogień na kóminie,
 bo mi dziewczę w tańcu zginie,
 napal ogień jak sie godzi,
 ja zobaczę jak ta chodzi.

189. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 20; rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst zwr. 1 bez melodii.]

od Łęczycy, Kłodawy

Po co i-dzes do goś - ciń - ca, nie poj - mie cie nikt do toń - ca,
U - wa - li - ła i wy - spa - ła, niz w go - ściń - cu u drzwi sta - ła.

le - pij byś sie u - wa - li - ła, kie - dy ni mas ka - wa - li - ra.

Po co idzies do gościńca,
nie pojmie cię nikt do tońca,
lepiej byś się uwaliała,
kiedy ni mas kawalira.

Uwaliała i wyspała,
niz w gościńcu u drzwi stała.

od Łęczycy (Miroszewice)

A na moś - cie tra - wa ro - śnie, pod mo - stem su - cho, da, su - cho,

kar - czma - recz - kę gło - wa bo - li, kar - czma - rza u - cho, da, u - cho.

190. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 15; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21r., z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia bez tekstu zanotowana o kwintę czystą wyżej, takty 5–6:

rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, bez lokalizacji, tam tylko tekst.]

191. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 31. Melodia por. nr 100 w suplemencie. Tekst por. nr 377 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

A na moście trawa rośnie,
pod mostem sucho, da, sucho,
karczmareczkę głowa boli,
karczmarza ucho, da, ucho¹.

Spy - tam ja się ku - mo - si, co o - na dla mnie no - si,
A cy w dro - dze, cy w po - dró - ży, to każ - de - mu wód - ka słu - ży.

no - si o - na ko - sa - ła - ckę, w ko - sa - ła - cce go - rza - ła - ckę.

Spytam ja się kumosi,
co ona dla mnie nosi,
nosi ona kosałeczkę,
w kosałecce gorzałeczkę.

A cy w drodze, cy w podróży,
to każdemu wódka służy.

¹ [W rkp. obok „ucho” w nawiasie: „lub brzuch”.]

192. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 29. Por. *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I) przypis do numeru 13.]

Umarł [Maciek, umarł],
dziwk[i] go załują, da, dy, da [...],
wyniesły go w kapuscisko,
w d[...] go całują.

Rucha nogą, rucha d[...],
obląpiałyby jescce,
[...] leży na desce.

od Łęczycy, Grabowa

U - mar Ma - ciek, u - mar, dzi-wki go za - łu - ją,
wy-nie-sły go w kapu-ścisko, w no-gi go ca - łu - ją.

193. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32. Obszerniejszy wariant tekstu por. *Łęczyckie* (DWOK T. 22) nr 230, zob. też następną pieśń.]

194. [Rkp. Kolberga, teka 1, sygn. 1117, k.1b, tam znak powtórki błędnie w t. 10–11. Obszerniejszy wariant tekstu por. *Łęczyckie* (DWOK T. 22) nr 230, zob. też poprzednią pieśń.]

Ru-cha no - gą, ru-cha gę - bą, ca - ło wał-by je - sce,

da - na, da - na, toć.

Umar Maciek, umar,
dziwki go załują,
wynieśły go w kapuścisko,
w nogi go całują.

Rucha nogą, rucha gębą,
całowałyby jesse,
|: dana, dana, toć :|.

od Łodzi

U - mar Ma - ciek, u - mar, cho-ry Ma - ciek, cho-ry,

już ci go nie by - ło bez ćty - ry wie - co - ry.

Oj, to wspo-mnić mi - ło, jak to z Ma-ćkiem by - ło.

Oj, ta da - na, da - na, da - na, oj, ta da - na, toć.

195. [Rkp. Kolberga, teka 1, sygn. 1117, k. 1b, tam także przekreślona nota lokalizacyjna: „od Bielan”.]

Umar Maciek, umar,
chory Maciek, chory,
już ci go nie było
bez ćtyry wiecory.

Oj, to wspomnić miło,
jak to z Maćkiem było.
Oj, ta dana, dana, dana,
oj, ta dana toć.

Rody. Stany

196

Ku - ja - wian - ka jak śla - hcian - ka, jak zy - wy o - braz, da, o - braz,

196. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 29; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 186v., nr 7 (4 pięciolinia), bez lokalizacji, tam melodia bez tekstu w następującym zapisie:

W powyższym przykładzie t. 17–19 niewypełnione, uzupełniono na podstawie t. 13–15. Tekst z wariantem melodii por. nr 403 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

jak zła-pa - ła psa za o - gon, za - raz i o - blaz, da, o - blaz.

Kujawianka jak ślachcianka,
 jak żywy obraz, da, obraz,
 jak złapała psa za ogon,
 zaraz i oblaz, da, oblaz.

Powiedziała Kujawianka,
 że ja nieładny, nieładny,
 a ja ładny jak wrzecziono,
 ona sama rozulecona.

A i Kujawianie pyszni,
 po co żeście przyśli,
 drugi ni ma i szeląga,
 da i ożenić się myśli.

197. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa. W rkp. tekst podpisany pod pieśnią: „A i widział ja cię, widział”, zob. *Łęczyskie* (DWORK T. 22) nr 408 t. 5–8 i przypis do tego numeru.]

od Łęczycy

Powiedziała Kujawianka,
w stawie woda po kolanka.

Kłodawa, Lubień

Na Ku - ja - wy patrz, ko - niu mój, na Ku - ja - wy patrz, da i patrz,

198. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 18 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa. W rkp. terenowym tylko t. 1–8, widoczne trudności Kolberga w zapisie intonacji wykonawcy: w t. 2, 6 i 8 nad g równocześnie \sharp i \natural , t. 5–8 ze znakiem powtórki.]

199. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27v. Tekst bez ostatniego wątku został opublikowany przez Kolberga z inną melodią, zob. nr 367 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22). Melodia por. nr 43 i 49 w suplemencie. Tekst: „A naprzędała” por. *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I) nr 653.]

wy - pa - trzysz ci Ku - ja - wian - kę, jak ró - ża - ny kwiat, da i kwiat.

Na Kujawy patrz, koniu mój,
na Kujawy patrz, da i patrz,
wypatrzysz ci Kujawiankę,
jak różany kwiat, da i kwiat.

A wiedzie mię chęć do Kujaw,
a wiedzie mię chęć, da i chęć,
lepszą jedną Kujawianką,
niż Kłodauskich pięć, da i pięć.

Na Kujawach powiadają,
że tam dobry posąg dają,
stół¹ maślanki, kwarta mąki,
a to posąg Kujawianki.

Torba siczki, wiązka siana,
a to posąg Kujawiana.

A naprzędła, namotała,
do pająka robić dała,
a i śpiewa, i cieszy się,
a będzie miała kiecusię.

¹ [W rkp. dopisane jeszcze: „dwie kwarty, pół garca”.]

Da i Ku-ja-wiak ci ja, Ku-ja - wiak, da, nie Wiel-ko-po-lan, da i po-lan.

Oj, nie bę-dę ja cza - pki zdej-mał, aż do two-ich ko-lan, da i ko-lan.

Da i Kujawiak ci ja, Kujawiak,
da, nie Wielkopolan, da i polan.
Oj, nie będę ja czapki zdejmał,
aż do twoich kolan, da i kolan.

Da i Kujawianie dobrzy ludzie,
da i piwko piją w lada budzie.

Da, ku-jaw-ska na-sza, da, na-sza, da, ku-jaw-ska na-sza, da, na-sza,

200. [Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1308/I, k. 2, nr 297 i teka 7, sygn. 1156, k. 7, nr 297, z lokalizacją: „Umienie pod Grzegorzewem”, tam brak ostatnich dwóch wierszy; teka 7, sygn. 1156, k. 25, z lokalizacją: „Paręczew”; rkp. ternowy, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”.

W rkp. z teki 7, k. 25 w t. 1, 3, 5 i 7 na trzecią miarę ćwierćnuta g^2 , w t. 2 na drugą miarę alternatywnie ćwierćnuta f^2 ; w zapisie tekstu brak interiekcji, a wiersz 1 brzmi: „Kujawiak ci ja, dziewcyno”. W rkp. z teki 43 w t. 2 na drugą i trzecią miarę alternatywnie ósemki $f^2 e^2 c^2 g^1$, w t. 8 na trzecią miarę triola ósemkowa $d^2 c^2 g^1$.]

201. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32. Melodia z innym tekstem zob. nr 383 w *Łęczyczkiem* (DWORK T. 22).]

a na o - biad groch, ka - pu - sta, da, a na wie - czór ka - sza.

: Da, kujawska nasza, da, nasza :],
a na obiad groch, kapusta,
da, a na wieczór kasza.

202

Ma - zo - wian - ka woł - ki pę - dzi, ro - sę o - trzą - sa, o - trz[ą - sa].

Sła - bo - sze - wska w pie - cu le - ży, je - sce się dą - sa, [da, dą - sa.]

Mazowianka wołki pędzi,
rosę otrząsa, otrz[ąsa],
Słaboszewska w piecu leży,
jesce się dąsa, [da, dąsa.]

Mazowianka wołki pędzi,
jeszcze nie dnieje,
Słaboszewska w piecu leży,
jesce w popiele, [popiele.]

202. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27v., tam w t. 6 na drugą i trzecią miarę alternatywna wersja: triola ósemkowa $g^1 fis^1 g^1$ i ćwierćnuta a^1 .

W rkp. pod pieśnią podpisane jeszcze dwa teksty: „Sady wołek”, zob. nr 267 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) i „Da i bądź mi, dziwko, rada”, zob. nr 57 w suplemencie.

Melodia z innym tekstem zob. *Łęczycykie* (DWOK T. 22) nr 180 i przypis do tego numeru; melodia por. też nr 123 w suplemencie. Wariant tekstu: „Mazowianka wołki pędzi” por. nr 374 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), zob. tamże nr 394 i przypis do tego numeru.]

Po - wie - dzie - li lu - dzie, że w Ma - ze - wie cias - no,
 a w Ma - ze - wie ty - le dzi - wek, o - gro - dził - by mia - sto.

Powiedzieli ludzie,
 że w Mazewie ciasno,
 a w Mazewie tyle dziwek,
 ogrodziłby miasto.

Ogrodziłby miasto,
 ogrodziłby rynek,
 jeszcze by zostało
 dla świni na chliwek.

Na mazewskim polu
 zakwitał ci rumi^on,
 mazewskie dziewczęta,
 kieby stary słomi^an.

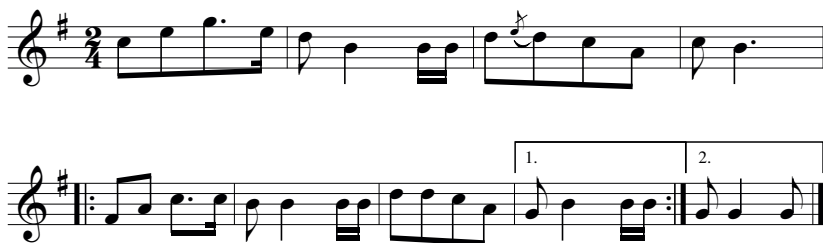
Na mazewskim polu
 zakwitały jabka,
 Kosiewskiego dziwka,
 kieby stara babka.

203. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 25. Wariant tekstu Kolberg opublikował z inną melodią z tego rkp., zob. *Łęczyckie* (DWOK T. 22) nr 375 i przypis do tego numeru.]

Na mazewskim polu,
da, orzą w zagony,
mazewskie dziewczęta
to same kałdony¹.

Mazewskie dziewczęta
wysoko się noszą,
jak przyjdzie sobota
Żydom wodę noszą.

Mazewskie dziewczęta
wysokiego czoła,
wlały chłopu na wóz,
opluły mu koła.

Krakowiacek ci z Krakowa,
jesce trzech lat ni miał,
jak za pannami chodził.

[Krakowiacek ci]
z krakowskiej natury,
kazę sobie zagrać,
podskocę do góry.

Z Krakowa wstąpiłem do wdowy,
zajrzałem pod pierzynkę
dzieci [...] sowy.

¹ [Tak w rkp.]

204. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32.]

Ach her Jej, ach her Jej, a cóż tam ta - kie - go,
cłek dry - ga i dry - ga, i w kół - ko po - ga - nia.

: Ach her Jej : |, a cóż tam takiego,
cłek dryga i dryga, i w kółko poganania.

An, cweej, draj, to wszystko na palcach,
co mają smacnego te Miemcy w tych walcach.

I sztajer i lajer, to wielki niecnota,
co nas tu wprowadził na te kolowrota.

Jak zaczął smyckować na kiskach barania,
cłek dryga, i dryga, i w kółko poganania.

Te polskie Mazury, te zdrowia nie skoda,
cłek sobie z kochanką powoli pochodzi.

W Krakowie karcemka, co do nas należy,
ja też tam na cęście, tam do niej pobieży.

I ja się nauczył od polskie kłopaki,
i śpiwać, tańcować, polskie¹ krakowiaki.

205. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28.]

¹ [W rkp. skreślone: „polskie” (ze względu na cenzurę) i nadpisane inne słowo, dziś nieczytelne.]

od Grzegorzewa, Ladoródź

Oj, czy ja nie pa-ro - bek, da, czy nie u-miem ro - bić?

Oj, u-miem ci ja siecz-kę ży - nać, da, i do dzie-wczy - ny cho - dzić.

Oj, czy ja nie parobek,
da, czy nie umiem robić?
Oj, umiem ci ja sieczkę żynać,
da, i do dziewczyny chodzić.

Ze-by ja był kac-mar-ski syn, tań-co-wał-bym noc-kę i dzień,

a - le ja jest pań-ski for - nal, kto by za mnie kó-nie po - gnał?

206. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 15; rkp. terenowym, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”; teka 33, sygn. 1305, k. 50, nr 151, z lokalizacją: „Tarnówka i Ladoródź”, tam melodia i teka 16, sygn. 1209, k. 5, nr 175, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem”, tam tekst.

W rkp. terenowym w t. 6 na trzecią miarę ćwierćnuta g^2 , a w t. 7 tylko wersja dużych nut.

W rkp. z teki 33 w t. 7 tylko wersja dużych nut.

Tekst zanotowany raz jeszcze w rkp. terenowym z teki 43 na k. 66, tam jako fragment pieśni: „Da, o co ci idzie”, zob. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 88 i przypis do tego numeru.]

207. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 30. Tekst z inną melodią zob. następną pieśń.]

Zeby ja był kacmarski syn,
 tańcowałbym nockę i dzień,
 ale ja jest pański fornal,
 kto by za mnie kónie pognał?

208

Że-by ja był kar-cmar-ski syn, tań-co-wał-by-m no-cke i dzień.

A - le ja jest pański for - nal, kto by za mnie kó - nie po-gnał?

Żeby ja był karcmarski syn,
 tańcowałbym nocke i dzień.
 Ale ja jest pański fornal,
 kto by za mnie kónie pognał?

209

Gospodarzu, kłopotarzu,
 bądźże dla mnie rad, da i rad,
 zabij ciele na śniadanie,
 krowę na obiad, na obiad.

Ko-żu-szy - sko sa - me ru-pie i port-cy - ska złe na du-pie,
 je-dnak ci on mój, da i mój, [je-dnak ci on mój].

Kożuszysko same rupie
 i portcyska złe na dupie,
 jednak ci on mój, da i mój,
 [jednak ci on mój].

Da i cóż mi po niej będzie,
 da, kiej kądzieli nie prz[ę]dzie,
 da i izby nie zamiecie,
 da i sama się nie splecie.

210. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, tam melodia z incipitem: „Kożuszysko” i pełnym tekstem poniżej. W rkp. w ostatnim takcie małymi nutami zanotowana wersja alternatywna dla tego taktu w metrum $\frac{3}{8}$:

prawdopodobnie przygotowując tą melodię do druku Kolberg zamierzał zmienić metrum na $\frac{3}{8}$ i zanotować ją w zmniejszonych wartościach rytmicznych. W rkp. dla tej melodii zanotowany także tekst: „Gospodarzu” i tak naniesiony przez Kolberga do czystopisu z teki 7, zob. poprzednią pieśń i por. nr 366 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22). Tekst zwr. 1 por. tamże, nr 355; wiersze 1–2 w innym rkp. podpisane jako dalszy ciąg innej pieśni, zob. nr 212 w suplementencie.]

od Brześcia (Kruszyn, Dębice)

Ja - kem po - szed na pół-rol - ki,
Ja - kem scho - dził z ty pół-rol - ki

by - łem bo - ga - ty, bo - ga - ty, mia - łem jup - kę aż po d...,
za - rom zu - bo - żał, zu - bo - żał, jup - ka mi się po - tar - ga - ła,

o - gon u nij był kos - ma - ty.
o - gon po - go - rzał, po - go - rzał.

Jakem poszed na półrolki,
byłem bogaty, bogaty,
miałem jupkę aż po d...,
ogon u nij był kosmaty.

Jakem schodził z ty półrolki,
zarom zubożał, zubożał,
jupka mi się potargała,
ogon pogorzał, pogorzał.

211. [Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 35, nr 632 i k. 4, nr 632, z lokalizacją: „od Brześcia (Kruszyn)”; sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 226, nr 651, z lokalizacją jak na k. 35. W rkp. z teki 51, k. 4 pierwsze dwa takty:

za melodią jeszcze raz powtórzone t. 11–16 zanotowane o kwartę czystą wyżej, a następnie przekreślone przez Kolberga. W rkp. o sygn. 465 brak pierwszych dwóch taktów.

Melodia bez tekstu także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 87, tam t. 9–24.

Tekst z inną melodią zob. *Łęczyckie* (DWOK T. 22) nr 418 i *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I) nr 446 i nr 389 (drugi wątek).]

Tań-co-wał-bym, złe bu - ty mam, u pod-szy - ji wstąż - ki ni mam.

Ko - żu-szys-ko sa - me chru - pie i port-czys - ka złe na d...

Tańcowałbym, złe buty mam,
 u podszyji wstążki ni mam.
 Kożuszysko samo chrupie
 i portczyska złe na d...

212. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 22; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 23. W rkp. terenowym tylko takty 1–8, tylko wersja dużych nut, w t. 6 obie wersje, na trzecią miarę tylko dolna, w t. 7 dodana wersja alternatywna:

Tekst z inną melodią zob. nr 355 w *Łęczyciem* (DWOK T. 22); tekst: „Kožuszysko” por. też nr 210 w suplemencie.]

Pasterstwo. Praca. Rola

213

[Mazew]

A za lasem moje wołki...
 Pisałce...
 Wygrawać..., dziwować...

213. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21r. W rkp. liczne skreślenia i poprawki, wersja dużych nut, publikowana powyżej, odpowiada literowym oznaczeniom nut wprowadzonym przez Kolberga, widoczne trudności w zapisie metrycznym, pierwotnie t. 3 zanotowany w metrum $\frac{2}{4}$:

podobnie jak t. 9 i 12:

ostateczną wersję tych taktów zanotował Kolberg na końcu melodii z notatką: „lepiej”. Ob-
 szerniejszy tekst opublikowany został w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 248.]

Oj, zas - nę - na ow - ca - rzan - ka, zas - nę - na, za - ję - to ij
 trzy - sta o - wiec z ję - czmie - nia. Da, o - de - cknij, ow - ca - rzan - ko,
 o - de - cknij, da, na - wróć - że trzy - sta o - wiec o - de - wsi.

Oj, zasnęta owczaranka, zasnęta,
 zajęto jej trzysta owiec z jęczmienia.

Da, odecknij, owczaranko, odecknij,
 da, nawróćże trzysta owiec ode wsi.

Oj - że, oj - że, oj - że, oj - że, po - ło - ma - ły jierz - ma wol - ce,

214. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 25; rkp. ternowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, bez lokalizacji. W rkp. terenowym melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 1 na pierwszą miarę ósemki $b^1 c^2$ i alternatywnie $a^1 b^1$, w t. 6 pierwsza nuta alternatywnie e^2 , w zapisie tekstu w ostatnim wierszu brak: „trzysta”. Melodię z innym tekstem por. nr 90 w suplementcie.]

215. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 26; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 28. W rkp. terenowym zapis skrótowy z licznymi wersjami alternatywnymi, brak t. 5–8, t. 11 zapisany jako wersja alternatywna w t. 10, a po nim t. 12 i 14; obok małymi nutami z notatką: „lub” jeszcze raz t. 5 i t. 13 jako wersja alternatywna dla t. 12–13, w tym rkp. pod melodią tylko pierwsza zwrotka.]

po-ło-ma - ły, po - krę-ci - ły, wije-niec do mnie o - bró-ci - ły.

Ojże, ojże, ojże, ojże,
 połamaly jierzma¹ wolce,
 połamaly, pokręciły,
 wijeniec² do mnie obróciły.

Gospodarza w domu ni ma,
 fornale piją, da, piją,
 a koniki nic nie jadły,
 w podłogę biją, da, biją.

Owczarska

Za co ow - carz ko-ze bi - je, za te zle po - stęp - ki,

¹ [W rkp. obok „jierzma” w nawiasie: „jarzma”.]

² [W rkp. obok „wijeniec” w nawiasie: „zwite”.]

216. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 22 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej. Melodia i tekst por. nr 264a w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22).]

co nie da - ła skop - ka mli - ka, nie bę - dą dwa ser - ki.

Za co owczarz koze bije,
za te złe postęпки,
co nie dała skopka mlika,
nie będą dwa serki.

Dzień kole dnia, dzień kole dnia,
bije całe trzy dni,
a mój Boże, przemień kozie,
nie będę bił nigdy.

Z Ru - dy do Ru - dy, do Ru - dy, z Ru - dy do Ru - dy, do Ru - dy,
ko - ni - ki mi po - u - sta - ły, sto - ją jak du - dy, da, du - dy.

217. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 9 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, bez lokalizacji. W rkp. terenowym w t. 2 dodana wersja alternatywna:

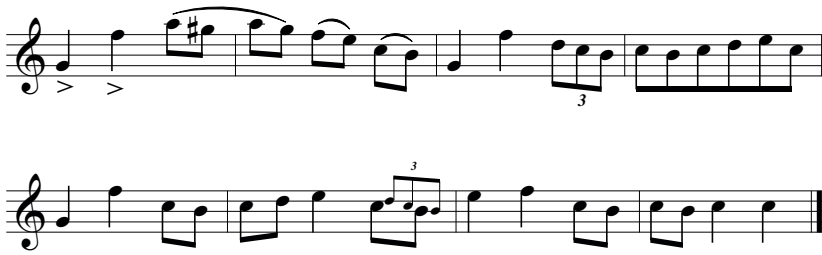

Z Rudy do Rudy, do Rudy,
z Rudy do Rudy, do Rudy,
koniki mi poustały,
stoją jak dudy, da, dudy.

od Grabowa (Srebrna)

Cię-giem po - wło-kiem, po-wło-kiem, cię-giem po-wło-kiem, po-wło-kiem,
 ćte - ry mi-le u - je-cha - łem jed - nym o - bro - kiem, o - bro - kiem.

218. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 9 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26, tam tylko tekst. W rkp. z teki 7 odsyłacz do numeru 352 w *Łęczyczkiem* (DWOK T. 22), może on dotyczyć początku melodii.]

Cięgiem powłokiem, powłokiem,
 ciągiem powłokiem, powłokiem,
 ćtery mile ujechałem
 jednym obrokiem, obrokiem.

Cięgiem i lasem, i lasem,
 ciągiem i lasem, i lasem,
 ćtery mile ujechałem
 jednym popasem, popasem.

Mo-ja Ma-ry-ne-cka ro-bo-tna by-ła, wzię-ła ką-dziół-ka [...]

Moja Marynecka robotna była,
 wzięła kądziółka [...]

191

220

[z Jarochowa]

Wzię-ła bę-be-nek...

Wzięła bębenek...

221

A la la, gą - ski na ga-łą - zki, a la la, na wo - dę, na wo - dę,

mo - je gą - ski prze-pły - nę - ły, a ja ni mo - gę, ni mo - gę.

220. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 29 i teka 7, sygn. 1157, k. 5a (karty 29 i 5a tworzyły dawniej całość).

W rkp. za powyższym zapisem jeszcze powtórzony początek tej melodii (wersja małych nut) z incipitem: „Moja Marynecka”, zapis bardzo słabo czytelny.

Obszerniejszy tekst por. nr 268 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

221. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 31; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W rkp. terenowym dodane wersje alternatywne: w t. 1:

w t. 3 na drugą i trzecią miarę ćwierćnuta z kropką e^2 i ósemka d^2 , w t. 7 na trzecią miarę ósemki $g^1 h^1$.

Melodia, por. nr 46 (t. 9–16) w suplemencie; tekst por. nr 584 w cz. IV *Poznańskiego* (DWOK T. 12), tam wśród pieśni pasterskich.]

A la la, gąski na gałązki,
a la la, na wodę, na wodę,
moje gąski przepłynęły,
a ja ni mogę, ni mogę.

Zawodowa. Zbójnickie

222

La - ta my - narz ko - le mły - na, wści - bił ła - pę do ka - mi - nia,
a my - nar - ka la - ta, krzy - cy, a już pal - ce na pa - przy - cy.
a my - nar - ka la - ta, krzy - cy, a już pal - ce na pa - przy - cy.

222. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 22; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 24, bez lokalizacji, tam tylko t. 1-8 bez tekstu; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 28, tam tekst bez melodii.

W rkp. z teki 38 (k. 24) w t. 5 na pierwszą miarę triola ósemkowa $a^1 h^1 c^2$, poza tym dodane wersje alternatywne: w t. 1: , w t. 3: , w t. 7 na trzecią miarę triola ósemkowa $g^1 h^1 c^2$, t. 8: ; w rkp. z teki 38 (k. 28) w. 2: „sobie” zamiast „łapę” i w. 4: „jajka” zamiast „palce”.]

Lata mynarz kole młyna,
 wścibił łapę do kaminia,
 a mynarka lata, krzycy,
 a już palce na paprzycy.

223

[Mazew]

O złodzieju (dzień dobry karczmarko)

224

[Mazew]

Sadło nade drzwiami,
 i to pojdzie z nami,
 i kury na grzędzie,
 i to nasze będzie.

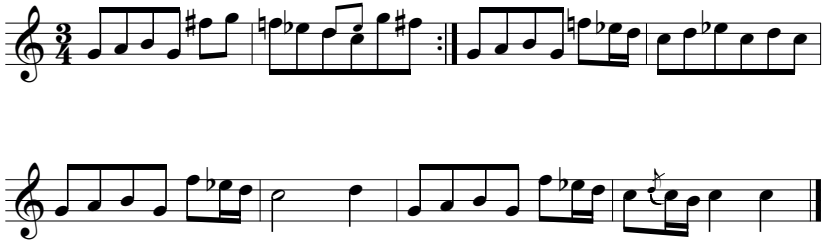
223. [Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (18 pięciolinia). Tytuł nad melodią dotyczy wariantów tekstu, por. m.in. *Pieśni ludu polskiego* (DWOK T. 1) nr 38, *Kujawy cz. II* (DWOK T. 4) nr 239.]

224. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20. Obszerniejszy tekst por. *Mazowsze cz. IV* (DWOK T. 27) nr 365 zwr. 4.]

Różne (o życiu, żartobliwe, obscena)

225

[Rzędków]

Da, tu mnie nocka zadybała,
 tu ja będę spał,
 da, krótkie różki u poduszki,
 da, będę się zmykał.

Da, moja żona położona
 koło jęczmienia,
 jęczmień droższy sześciami groszy
 niż moja żona.

Oj i godzineczkę śpiewam,
 da i godzineczkę płaczę,
 da i trzecią godzineczkę,
 da i konika kulbaczę.

Oj, główeczka mnie zaboląła,
 oj i boli, i boli,
 da, ni masz ci tu kochaneczka
 po moji woli.

225. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 26, tam t. 7 niewypełniony. Tekst zwr. 1 i 2 został opublikowany przez Kolberga z inną melodią, zob. nr 398a w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22).]

od Łęczycy

Chodzi Maciek po wsi,
kozica za pasem,
a kto go spotyka
ukłoni się casem.

Gdzie się ten dziad po - dziął, co na mo-ście sia - dał,

do-szyć ku-la - wy był i je-szcze się skra-dał. O dzia - du!

Gdzie się ten dziad podział,
co na moście siadał,
doszyć kulawy był
i jeszcze się skradał.
O dziadu!

Wlaz dziad do komory,
wisiały tam sadła,
dziad [...].

I jako niepyszny
pakuje w zanadra,
[...]
O dziadu!

Wlaz dziad do chałupy,
wisiały tam sery,
dziad jako niepyszny,
bierze wszystkie ćtery.
O dziadu!

Wlaz dziad na górę¹,
wisiały tam skóry,
zepchli dziada z góry,
nie dali mu skóry.
O dziadu!

227. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32. W rkp. dla tego tekstu jeszcze jeden zapis melodii, zob. następnny numer.]

¹ [W rkp. nadpisane: „to po wołą”.]

197

228

Gdzie się ten dziad...

Gdzie się ten dziad...

229

[Mazew]

By - ła ba - bu - leń - ka...

Była babuleńka...

228. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32. Obszerniejszy tekst zob. poprzednią pieśń.]

229. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21. Obszerniejszy tekst z inną melodią por. nr 274 i 275 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

Z tam-tej stro - ny lą - du, pły - nie chłop na dra - gu.

Kobi - ta na ło - pa - cie, wi - taj pa - nie bra - cie.

Z tamtej strony łądu,
płynie chłop na drągu.
Kobita na łopacie,
witaj panie bracie.

Ani ja, ani ty,
nie bójma się kobiety,
kobieta cię nie zradzi,
na łózecko prowadzi.

Ani ja, ani ty,
nie mawamy kobity,
kupmy sobie powróżku,
pojedziemy po rusku.

Dziwne widły z grabiami
sły groch młócić do gaju,
wilk kobyłę przydybał,
siedzący na jajku.

230. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa, t. 5–7 niewypełnione, uzupełniono na podstawie t. 1–3.]

231. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21. Wariant tekstu: „Dziwne widły” por. *Łęczycykie* (DWOK T. 22) nr 280 i *Kujawy* cz. II (DWOK T. 4) nr 263.]

Myszka mącką szynkowała,
kotek jej oganiał,
szczurek w polu orał,
piesek mu poganiał.

Stodoła się ozigrała,
zajęce goniła,
koza dziwy zobaczyła,
oknem wyskoczyła.

Siekiera się oźrebiła,
swider jaje zniós,
dobre kluski przez pietruski,
tylko masła włóż.

232

od Łęczycy

A w Kra-ko-wie, pod ra-tu-sem, o-rał Bar-tek wo-łem ku-sem,
Za-cię-na go w ku-sy o-gon, wół się wy-prząg, po-sed do dom,

a Bart-ko-wa po-ga-nia-ła, woł-ki mu na-wra-ca-ła.
a ku-sy wół bycu, by-cu, a Bart-ko-wa gi-cu, gi-cu.

A w Krakowie, pod ratuszem,
orał Bartek wołem kusem,
a Bartkowa poganiała,
wołki mu nawracała.

Zacięna go w kusy ogon,
wół się wyprząg, posed do dom,
a kusy wół bycu, bycu,
a Bartkowa gicu, gicu.

232. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 11. Melodię por. nr 320 w suplemencie i nr 363 (t. 5–8) w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), a tekst zob. nr 364 (wersja: *Inni*) w T. 22.]

O, a mam ci ja świ-nię bu-rą, co mi włą-zi w o-gród dziu-rą,

przy-sed wil - cek Ja - ro - si - cek, po - jąn św in - kę za no - si - cek.

O, a mam ci ja świnię burą,
co mi włazi w ogród dziurą,
przysed wilcek Jarosicek,
pojąn świnkę za nosicek.

A ja wołam: wilcku, nie rus,
a on na mnie kity¹ podniós.

233. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 10; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26.]

W rkp. z teki 7 Kolberg pierwotnie zapisał melodię dwukrotnie w metrum $\frac{3}{4}$ w 16 taktach, bez znaku powtórki, najpierw w wersji dużych nut, następnie w wersji małych nut, po czym poprawił metrum na $\frac{3}{8}$, skreślił t. 9–16 i melodię z tych taktów nadpisał małymi nutami w t. 1–8, bez znaku powtórki; tu melodia publikowana w wersji już poprawionej przez Kolberga.

W rkp. terenowym melodia bez tekstu, tam zapis następujący:

a obok jeszcze wersja alternatywna dla t. 7–8 z powyższego przykładu:

Tekst zanotowany oddzielnie na tej samej karcie.

Tekst z inną melodią został opublikowany przez Kolberga w *Łęczyczkiem* (DWOK T. 22) nr 345. Wariant melodii z innym tekstem por. nr 362 w *Łęczyczkiem* (DWOK T. 22).]

¹ [W rkp. obok „kity” w nawiasie: „ogon”.]

Łęczyckie, Gosty[ni]ńskie

A gdzieżeś to był, czarny baranie?
 We młynie, we młynie, wielmożny panie.

Cóżeś tam robił, [czarny baranie]?
 Mełł mączki na pączki, wielmożny panie.

[Cóżeś tam] jadał, [czarny baranie]?
 Kluseczki z miseczki, wielmożny panie.

Gdzieżeś tam sypiał, [czarny baranie]?
 Z młynarką, pod miarką, wielmożny panie.

: A skąd się wziął :|
 [...], co te dzi[...]!¹...
 krzyku[...].

234. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 8, sygn. 1159, k. 106. Melodia por. nr 179 w suplemencie.]

235. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28v.]

¹ [Rkp. nieczytelny, być może „dziewki” lub „dziurki”.]

202

236

[Mazew]

O - de - zwi j mi się...

The first line of musical notation for item 236 is written on a single treble clef staff in 3/4 time. It begins with a quarter note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a quarter note C5. The second measure contains a quarter note B4, a quarter note A4, and a quarter note G4. The third measure contains a quarter note F4, a quarter note E4, and a quarter note D4. The fourth measure contains a quarter note C4, a quarter note B3, and a quarter note A3. The line ends with a double bar line.

The second line of musical notation for item 236 continues on a single treble clef staff. It begins with a quarter note G4, followed by a quarter note A4, and a quarter note B4 with a fermata. The second measure contains a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter note F4. The third measure contains a quarter note E4, a quarter note D4, and a quarter note C4. The fourth measure contains a quarter note B3, a quarter note A3, and a quarter note G3. The line ends with a double bar line.

Odezwi j mi się...

237

[Mazew]

Je - dzie Ja - sio od To - ru - nia...

The first line of musical notation for item 237 is written on a single treble clef staff in 3/4 time. It begins with a quarter note G4, followed by a quarter note A4, a quarter note B4, and a quarter note C5. The second measure contains a quarter note B4, a quarter note A4, and a quarter note G4. The third measure contains a quarter note F4, a quarter note E4, and a quarter note D4. The fourth measure contains a quarter note C4, a quarter note B3, and a quarter note A3. The line ends with a double bar line.

The second line of musical notation for item 237 continues on a single treble clef staff. It begins with a quarter note G4, followed by a quarter note A4, and a quarter note B4. The second measure contains a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter note F4. The third measure contains a quarter note E4, a quarter note D4, and a quarter note C4. The fourth measure contains a quarter note B3, a quarter note A3, and a quarter note G3. The line ends with a double bar line.

Jedzie Jasio od Torunia...

236. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21r. Obszerniejszy tekst zob. nr 59 zwr. 3 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), tam wśród pieśni weselnych, zob. też wariant nr 78 w cz. II *Radomskiego* (DWOK T. 21), tam wśród pieśni pasterskich.]

237. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20. Obszerniejszy tekst w różnych rozdziałach *Ludu Kolberga*, w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) zob. nr 133.]

203

238

Krakowiak

[Mazew]

Musical notation for Krakowiak 238, featuring a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody consists of eight measures, ending with a double bar line. The lyrics are: Mo - ja Te - kluś, daj mi so - wy...

Moja Tekluś, daj mi sowy...

239

od Piątku

Musical notation for Krakowiak 239, featuring a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody consists of eight measures, ending with a double bar line. The lyrics are: Wo - lę się u - to - pić...

Wolę się utopić...

240

od Piątku

Musical notation for Krakowiak 240, featuring a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody consists of four measures, ending with a double bar line. The lyrics are: Sze - dłem...

Musical notation for Krakowiak 240, featuring a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody consists of four measures, ending with a double bar line. The lyrics are: Szedłem...

Szedłem...

238. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21.]

239. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 17 i teka 33, sygn. 1305, k. 55, nr 348.]

240. [Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 55, nr 346. W rkp. obok pieśni zanotowany ołówkiem jeszcze jeden incipit: „Cztery lata wiernie służył”.]

204

241

od Piątku

Oj, miał...

242

Jasiu, Jasiu, dam ci Marynę,
nie chcę, nie chcę, ojscała¹ by mnie.

241. [Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1305, k. 55, nr 345 i teka 7, sygn. 1156, k. 27. W rkp. z teki 7 Kolberg początkowo zanotował melodię tak jak w tece 33, następnie zmienił metrum na $\frac{3}{8}$, melodię skrócił wprowadzając zapis piętrowy, tam melodia ma następujący przebieg:

242. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27.]

¹ [W rkp. poniżej dopisany wariant: „zniszczyła”.]

Pieśni patriotyczne

243

[Mazew]

Pię-kna na - sza zie-mia pol - ska...

Piękna nasza ziemia polska...

244

Pod Puł - tu - skiem ma-zo - wie - ckim, [...]

Fran-cuz żwa - wy przez bój krwa-wy, bi - je, pę - dzi Mo-ska-la.

Pod Pułtuskim mazowieckim,
[...]

Francuz żwawy przez bój krwawy,
bije, pędzi Moskala.

243. [Rkp. terenowy Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21. Drugi zapis tej melodii z incipitem tekstu znajduje się w rkp. terenowym Kolberga, teka 36, sygn. 1317/d, k. 28, z lokalizacją: „z Poznańskiego”, przeznaczony został do tomu *Poznańskie. Suplement* (DWOK T. 74).]

244. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27.]

Śpiew Drugiego Pułku Ułanów

Jak wspania-ła na-sza po-stać, [jak się świe-ci w słoń-cu stal,
koń drze-zie-mię, nie chce do-stać, pój-dziesz ko-niu, pój-dziesz w dal.

Ta-ki los wypadł nam, dzi-siaj tu, ju-tro tam.]

Jak wspaniała nasza postać,
[jak się świeci w słońcu stal,
koń drzeziemię, nie chce dostać,
pójdiesz koniu, pójdiesz w dal.

Taki los wypadł nam,
dzisiaj tu, jutro tam.

Ty, dziewczyno, nie płacz wiele,
tylko jedną łezkę zroń,
wy się zbliżcie, przyjaciele,
uściśnijcie bratnią dłoń.

Taki los itd.

My możemy żyć wesoło,
bo nie wiemy, gdzie nasz grób,
jedna kulka świśnie w czoło
i o ziemię runie trup.

Taki los itd.]

245. [Rkp. Kolberga, teka 36, sygn. 1317/d, k. 28, tam melodia z incipitem: „Jak wspaniała nasza postać”. Tekst uzupełniono na podstawie zapisu nieznanego autora sporządzonego na tej samej karcie, z naniesioną przez Kolberga notą: „Mazew, z Poznańskiego, od Gniezna, Trzemeszna”.]

[Mazew]

Pro - sta dro - ga So - ko - ło - wa, [tam pod Wrze - śnią wieś,
tam bi - liś - my te - go uro - ga za tę pol - ską cześć, cześć.]

Prosta droga Sokołowa,
[tam pod Wrześnią wieś,
|: tam biliśmy tego wroga
za tę polską cześć :|.

Brzmiały kosy, grały działa,
wielka liczba kul,
nasi strzelcy gdyby osy,
bili wroga współ.

Oj, z pół Wrześni, Miłosławia,
oj, uciekał wróg,
żeby jeszcze Bóg dał wojnę,
biłbym dalibóg.

Teraz płacze Matka nasza,
woła zemsty z nas,
ale już nas nie...
bo już nie jest...]

246. [Rkp. terenowy Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, tam melodia z incipitem: „Prosta droga z Sokołowa”. Drugi zapis melodii w rkp. terenowym Kolberga, teka 36, sygn. 1317/d, k. 28, z lokalizacją: „z Poznańskiego” i także tekst zanotowany przez nieznanego autora, z notą Kolberga: „Mazew, z Poznańskiego, od Gniezna, Trzemeszna”, który przeznaczony został do tomu *Poznańskie. Suplement* (DWOK T. 74); na podstawie zapisu z teki 36 uzupełniono powyższy tekst. Melodia z innym tekstem zob. też *Poznańskie cz. V* (DWOK T. 13) nr 11.]

Łęczycza

Nu-że skrzy-pce, nuż cym - ba - łki, za-graj-cie mi aż od u - cha,

choć bu - ty pój-dą w ka - wa - łki, choć po-ło-wę stra-cę brzu-cha.

Mi-ło tu-pać o tę zie - mię, wszak-że to jest zie-mia na - sza,

tu się wzro-sło pol-skie ple - mię, tu się ro-dzi chleb i ka-sza.

Nuże skrzypce, nuż cymbałki,
zagrajcie mi aż od ucha,
choć buty pójdą w kawałki,
choć połowę stracę brzucha.

Miło tupać o tę ziemię,
wszakże to jest ziemia nasza,
tu się wzrosło polskie plemię,
tu się rodzi chleb i kasza.

Żyzne są nasze zagony,
nie trzeba w nich wiele dłubać,
bo choć przylecą gawrony,
mają jeszcze co podziubać.

247. [Rkp. Kolberga, teka 36, sygn. 1320, k. 4; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa. W rkp. z teki 36 t. 16 słabo czytelny, liczne skreślenia i poprawki. W rkp. terenowym w t. 14 półnuta a' i ćwierćnuta g' , t. 16 brak.]

Miło tupać [o tę ziemię,
wszakże to jest ziemia nasza,
tu się wzrosło polskie plemię,
tu się rodzi chleb i kasza].

Nuże żwawo, nuże żywo,
smutek zostawmy dla głupców,
wszak obfite mamy żniwo,
dalej bracia, do hołubców!

Miło tupać [o tę ziemię,
wszakże to jest ziemia nasza,
tu się wzrosło polskie plemię,
tu się rodzi chleb i kasza].

Dana, dana, dana, dana,
tańczmy żwawo aż do rana,
hasa, hasa, hasa, hasa,
kiedyś tłusty, popuść pasa.

Miło tupać [o tę ziemię,
wszakże to jest ziemia nasza,
tu się wzrosło polskie plemię,
tu się rodzi chleb i kasza].

Pieśni religijne i dziadowskie

248

[Mazew]

O św. Mikołaju

Święty Mikołaju,
pasterzu dobytku,
broń, święty Mikołaju,
wszelkiego przypadku.

Bronieś owiec,
broń bydła i koni,
o święty Mikołaju,
miej swoją obronę!

Bo kiedy ty zachcesz
i przykażesz śmieie,
zwierzęta cię słuchają
bronić szkody wiele.

Bronieś nagłej śmierci
trzech panien ubogich,
dałeś im trzy bryły złota
z rąk najświętszych swoich.

A one tobie za ten dar
dzięki uczyniły,
do najświętszych twoich nóg
mile się skłoniły.

I my ciebie prosimy,
święty Mikołaju,
abyś wszystkie duszyczki
prowadził do kraju.

Aby one tam mogły
żyć z Zbawicielem Panem,
i ze świętym Mikołajem,
na wiek wieków, amen.

249

od Łęczycy (Mazew)

249. [Rkp. Kolberga: teka 8, sygn. 1163, k. 231 i teka 50, sygn. 1357, z. 3, k. 3. W rkp. z teki 8 pod tekstem nota ołówkowa: „p. Maciejowski”; dotyczy Wacława Aleksandra Maciejowskiego i jego artykułu *Legendsy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* opublikowanego w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2, s. 439–440, tam pełny tekst pieśni bez melodii zaczerpnięty ze zbiorów Mateusza Gralewskiego, zob. też Wstęp s. XIII. W rkp. z teki 50 w t. 8 na pierwszą miarę alternatywnie ćwierćnuta a^1 , w t. 10 na pierwszą i drugą miarę alternatywnie ósemki $d^2 e^2 c^2 h^1$. Tekst por. nr 290 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), zob. też przypis do tego numeru.]

śli - czne klej - no - ty u - tra - ci - łaś so³ - bie,
 śli - czne klej - no - ty u - tra - ci - łaś so - bie.

O święta Polsko, co słyhać o Tobie,
 śliczne klejnoty utraciłaś sobie,
 śliczne klejnoty utraciłaś sobie.

od Łęczycy (Mazew)

Świę - ta by - ła świę - ta Ha - li - na,
 szu - ka - ją - ca Bo - że - go sy - na,
 szu - ka - ją - ca Bo - że - go sy - na.

Święta była święta Halina,
 szukająca Bożego syna,
 szukająca Bożego syna.

250. [Rkp. Kolberga, teka 50, sygn.1357, z. 3, k. 3 bis. Obszerniejszy wariant tekstu zob. nr 295 w *Łęczycykiem* (DWORK T. 22) i przypis do tego numeru dotyczący źródła tekstu, którym był artykuł W. A. Maciejowskiego *Legendy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* opublikowany w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2 s. 441–442, zob. też Wstęp s. XIII.]

212

251

Poddębice

A po - szła by - ła, a po - szła by - ła,
 świę - - - ta Ha - li - na.
 Po - szu - ku - ją - cy, po - szu - ku - ją - cy
 Bo - - - że - - - go sy - na.

A poszła była, a poszła była,
 święta Halina.
 Poszukujący, szukający
 Bożego syna.

252

od Łęczycy (Mazew)

Wsta - ły du - sze, za - pła - ka - ły,

251. [Rkp. Kolberga, teka 50, sygn.1357, z. 3, k. 3 bis. Obszerniejszy tekst por. nr 295 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), zob. też przypis do tego numeru.]

252. [Rkp. Kolberga, teka 50, sygn. 1357, z. 3, k. 3. Melodia por. nr 286, a pełny tekst zob. nr 289 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) i przypis do tego numeru dotyczący źródła tekstu, którym

Wstały dusze, zapłakały,
i na smętarz zawołały.

od Łęczycy (Mazew)

Wstały dusze, zapłakały,
i na smętarz zawołały.
Smętarz, smętarz,
przyjmij ty mnie,
bo pan Jezus nie wie o mnie.

był artykuł W. A. Maciejowskiego *Legendy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* opublikowany w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2 s. 438–439, zob. też Wstęp s. XIII.]

253. [Rkp. Kolberga, teka 50, sygn. 1357, z. 3, k. 3. Nad melodią zapis: „Inna nuta”, który nawiązuje do poprzedniej pieśni. Pełny tekst zob. nr 289 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) i przypis do tego numeru dotyczący źródła tekstu, którym był artykuł W. A. Maciejowskiego *Legendy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* opublikowany w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2 s. 438–439, zob. też Wstęp s. XIII.]

od Grabowa, Grzegorzewa

Szła sie - ro - tka po wsi, o - pa-dły ją złe psy.

Ni miał sie kto o - brać, sie - ro - te - czkę o - gnać.

Ni miał sie kto o - brać, sie - ro - te - czkę o - gnać.

Szła sierotka po wsi,
opadły ją złe psy.
Ni miał sie kto obrać,
sieroteczkę ognąć.
Ni miał sie kto obrać,
sieroteczkę ognąć.

254. [Rkp. Kolberga, teka 50, sygn. 1357, z. 3, k. 3 bis. Melodia zanotowana pierwotnie w metrum $\frac{3}{8}$, następnie poprawiona na $\frac{3}{4}$ przy zachowaniu tych samych wartości rytmicznych. Obszerniejszy tekst zob. nr 294 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) i przypis do tego numeru dotyczący źródła tekstu, którym był artykuł W. A. Maciejowskiego *Legends i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* opublikowany w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2 s. 441, zob. też Wstęp s. XIII.]

Szła sierotka po wsi,
opadły ją złe psi,
ni miał się kto obrać,
sieroteczki ograć.

Obrał się, obrał,
sam pan Jezus z nieba,
puścił pieskom
skóreczkę chleba.

255. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27. W rkp. widoczne trudności Kolberga z zapisem melodycznym i metrycznym, w t. 1–2 kolejne wersje alternatywne:

po t. 4 kolejna próba zanotowania t. 2:

w rkp. tekst obszerniejszy opublikowany bez melodii w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 294, zob. przypis do tego numeru dotyczący źródła tekstu, którym był artykuł W. A. Maciejowskiego *Legendy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* opublikowany w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2 s. 441, zob. też Wstęp s. XIII.]

216

256

[Mazew]

A w niedziele od rana
szła dziewczyna do siana, do siana,
serdenko, do siana.

I nalazła złota nić,
zaczęła z niej wianki wić, wianki wić,
serdenko, wianki wić.

257

[Mazew]

Ni ma na świecie nic naj - mil - se - go,
ko - chać Je - zu - sa Na - za - reń - skie - go.

Ni ma na świecie nic najmilsego,
kochać Jezusa Nazareńskiego.

256. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27. W rkp. tekst obszerniejszy opublikowany bez melodii w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 284, zob. też przypis do tego numeru.]

257. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20. W rkp. widoczne trudności Kolberga w zapisie metrycznym, liczne poprawki i literowe oznaczenia nut. Do tej melodii Kolberg zanotował w innym rkp. tekst, który opublikował w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 288.]

Co po zie - mi wy - la - tu - je, co nad zie - mią wy - ni - ku - je
i te two - je stwo - rze - nia. Bo - że ko - cham cię,
ca - łem sér - cem ko - cham cię.

Co po ziemi wylatuje,
co nad ziemią wynikuje
i te twoje stworzenia.
|: Boże kocham cię :|,
całym sercem kocham cię.

Pieśni szlacheckie i mieszczańskie

[Tarnówka pod Grzegorzewem,
Umienie, Ladoródź]

Oj, kochanie, kochanie,
da i po serce panuje,
kto się w kim zakocha,
kajdany se gotuje.

258. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27.]

259. [Rkp. Kolberga: rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 66; teka 16, sygn. 1209, k. 5, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem”, tam tylko tekst. W zapisie tekstu z teki 16 interiekcje przed wszystkimi wierszami, w zwr. 1 w. 2: „nad sercem” zamiast „po sercu”.]

Zakochać się można,
lecz trzeba serdecznie
pokochać i przestać,
nie żałować wiecznie.

Tam, tam da - le - ko, się bie - że i pły - nie w kraj nasz da - le - ki,
tam ja dzie - wcz y - nę ko - cha - łem szcze - rze, tam ją stra - ci - łem na wie - ki.

Tam, tam daleko, się bieże¹ i płynie
w kraj nasz daleki,
tam ja dziewczynę kochałem szczerze,
tam ją straciłem na wieki.

A kiedym przeżył owo rozstanie
i zdradę świętej ojczyzny,
kiedy sam patrzył na jej skonanie,
nie masz już dla mnie trucizny.

Gdy mnie pogańskie szable nie siekły,
nie ciągnęła zemsta tyranów,
gdym uszedł zdrady rzeszy zacieklej,
nie strach mi morskich bałwanów.

Miło w rozpaczy będzie spozierać
na rozhukane płaszczyzny,
łatwo na morzu będzie umierać,
bo stąd nie widać ojczyzny.

260. [Rkp. Kolberga, teka 36, sygn. 1320, k. 19.]

¹ [W rkp. nad „bieże” nadpisane: „bieli”.]

Niebo się gniewnie zewsząd zachmurza,
 jak mi się chmurzy lat wiele,
 jak żyłem w burzy, tak umrę w burzy,
 grobem mym będą topiele.

I pamięć o mnie zniknie w mym rodzie,
 jak ślad po szybkim okręcie,
 bo równo ginąć w bojach czy w wodzie,
 czy to w rozpaczy odmiecie.

[Mazew]

Z kwia - tka na kwia - tu - szek prze - la - tu - je pszczół - ka...

Z kwiatka na kwiatuшек
 przelatuje pszczołka...

220

262

[Mazew]

Edwin i Wanda

W po-śród drzew gę- stych, w al-ta - nie, swej ko-chan-ce ści-ska dłoń

ry-cerz, co w krwa-wym spot-ka-niu wkrót-ce ma zbro-czyć swą dłoń.

W pośród drzew gęstych, w altanie,
swej kochance ściska dłoń
rycerz, co w krwawym spotkaniu
wkrótce ma zboczyć swą dłoń.

263

Łęczycza

Po - szła Fi - lis do o - gro - du, rom ta, rom ta, rom ta da - na,
nie da - ła mat - ce po - wo - du, [rom ta, rom ta, rom ta da - na].

Poszła Filis do ogrodu,
rom ta, rom ta, rom ta dana,
nie dała matce powodu,
[rom ta, rom ta, rom ta dana].

262. [Rkp. Kolberga: rkp. terenowy teka 38, sygn. 1334, k. 21, tam melodia z incipitem: „W pośród drzew”; teka 36, sygn. 1320, k. 58, bez lokalizacji, tam tekst z tytułem: „Edwin i Wanda”.]

263. [Rkp. Kolberga: teka 36, sygn. 1320, k. 85; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z fragmentami tekstu: „Poszła Fila... rom ta, rom ta, rom ta dana”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 25, tam tekst, z lokalizacją ogólną: „Jarochów”, tam w w. 1: „Fila” zamiast „Filis”.]

A matka ją cicho schodzi,
cy ta Fila sama chodzi.

Fila ze snu obudzona,
ściska mamę za Filona.

Mój Filonie, co mnie zwodzisz,
co tak późno do mnie chodzisz.

Trza Filona kochać skrycie,
trza być ostrożnej kobiecie.

264

Grzegorzew

Ba-wi-łem się w mi-łym chło-dzie, ba-wi-łem się na o-gro-dzie,
ba-wi-łem się mi-le słod-kie pę-dząc chwi-le.

Bawiłem się w miłym chłodzie,
bawiłem się na ogrodzie,
bawiłem się mile
słodkie pędząc chwile.

Ale tego dosyć było,
bo już mi się naprzykrzyło,
żał mi miejsca tego
opuścić miłego.

264. [Rkp. Kolberga: teka 36, sygn. 1320, k. 82 i rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”, tam w t. 2 przy pierwszej nucie alternatywnie e².]

Ale przypomniawszy sobie,
że mam fletrowers przy sobie,
dobywszy go, składam,
pod szpalerem siadam.

Na kanapie, na zielonej,
kwiateczkami ozdobionej,
gram sobie miluchno,
przygrywam cichuchno.

Wyszła do mnie grzeczna dama,
niecoś trochę podkasana,
w białym nocnym stroju,
znać wyszła z pokoju.

265

Chcesz a - bym ci pio - snkę wy - snuł ja - ko ni - tkę z mo - tka?

Ty fi - lu - tko, ty wiesz o tem, że to pierw - sza zwrot - ka, zwrot - ka.

Chcesz, abym ci piosnkę wysnuł
jako nitkę z motka?
|: Ty filutko, ty wiesz o tém,
że to pierwsza zwrotka :|.

265. [Rkp. Kolberga: teka 36, sygn. 1320, k. 76; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam w t. 1 na trzecią miarę ćwierćnuta *h*¹. Tekst por. *Kujawy* cz. II (DWOK T. 4) nr 336.]

Oj, u-bo - ga ja dzie-uczy - na, ży - ję so - bie skro-mnie,
nie - je - den się z mło-dych chłop - ców na - do - bi - ja do mnie.

Oj, uboga ja dziewczyna,
żyję sobie skromnie,
|: niejeden się z młodych chłopców :|
nadobija do mnie.

Mówiłaś mi, matko, nieraz:
Wspomnij, córko, na to,
bądź cnotliwą i poczciwą,
a będziesz bogatą.

Dosyć na mnie poczciwości,
mieć urody z cnotą,
boć to nie to, co się świeci,
nazywa się złoto.

Kupił ci mi wczoraj Józio
wstążkę na odpuscie,
jak ja widzę, jak wróżę,
jestem w jego guście.

Oj, żebym ja wiedziała,
że mnie Józio szczerze kocha,
zaraz bym go chciała.

266. [Rkp. Kolberga: teka 36, sygn. 1320, k. 16; teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Oj, uboga ja dziewczyna” i tekstem asemantycznym: „Oj, to to tam, dyna dana”; rkp. nieznanego autora, teka 42, sygn. 1351/II, k. 7, z lokalizacją jak w tece 38, tam tylko tekst.

W rkp. z teki 38 zanotowana tylko wersja dużych nut, w t. 4 półnuta z kropką h' , w t. 5 na trzecią miarę alternatywnie ósemki a' c^2 .]

Mówiłeś mi wczoraj, Kuba
i nas sąsiad, jego godny ojciec,
mówiłeś mi, Kochaj Józia,
bo to grzeczny chłopiec.

Ja też matkę uściskałam,
skłoniłam się Kubie,
ja też poszłam do kościoła,
już jestem po ślubie.

od Łęczycy, Krośniewic

W spo - koj - no - ści so - bie ży - łem, pó - ki dziew - cząt nie lu - bi - łem,
te - raz mo - je o - cy płą - czą, pó - ki dziew - cząt nie zo - ba - czą.

W spokojności sobie żyłem,
póki dziewcząt nie lubiłem,
teraz moje ocy płaczą,
póki dziewcząt nie zobaczą.

Na baliku tańcowałem,
tam cię pirszy raz poznałem,
teraz we śnie czy na jawie,
ciebie, Tereś, Kocham prawie.

267. [Rkp. Kolberga: teka 4, sygn. 1133, k. 10, tam jeszcze przekreślona lokalizacja: „Mazew”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Na baliku” i teka 42, sygn. 1351/II, k. 7, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst. W rkp. terenowym t. 3: ćwierćnuta e^2 i ósemka c^2 , w t. 4 na pierwszą miarę ósemka g^1 , w t. 9 na pierwszą miarę szesnastki $e^2 d^2$, w t. 12 tylko wersja dużych nut. W rkp. z teki 42 najpierw wiersze 1–2 zwr. 2, dalej zwrotka 1, a po niej zwr. 3, a wierszy 3–4 zwr. 2 brak. W rkp. z teki 4 odesłanie do pieśni nr 245 w cz. II *Mazowska* (DWOK T. 25), dotyczy wariantu melodii, tam też obok pieśni notka: „Maków”, dotyczy wariantu tekstu, por. nr 189 w cz. IV *Mazowska* (DWOK T. 27).]

Czy w Krakowie, czy we Lwowie,
czy w Łęczycy, czy w Warszawie,
teraz moje serce wszędzie,
ciebie teraz kochać¹ będzie.

268

[z Jarochowa]

Na ba - li - ku tań-co-wa - ła, pir - szy raz cie - bie uj-rza - ła.

Na baliku tańcowała,
pirszy raz ciebie ujrzała.
[...]
W spokojności...

269

od Łęczycy, Piotrkowa

Dzie - wcze lu - be, twe mi - łe spoj - rze - nie
bu - dzi we mnie ja - kieś w ser - cu drze - nie.

¹ [W rkp. obok „kochać” w nawiasie: „lub szukać”.]

268. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 29 i teka 7, sygn. 1157, k. 5a (karty 29 i 5a stanowiły dawniej całość); dziś rękopis prawie nieczytelny, po zwr. 1 słabo widoczne ślady tekstu jak zwr. 1 poprzedniej pieśni.]

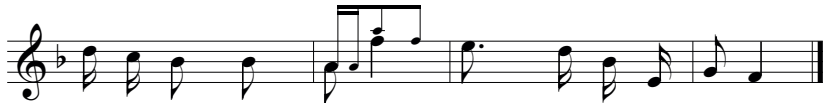
269. [Rkp. Kolberga, teka 4, sygn. 1133, k. 4, na karcie z notą: „Szlacheckie”.]

Kie - dy cie - bie wi - dzę tu przed so - bą,
pi - ję z cza - ry, myśl u - la - ta z to - bą.

Po wy - pi - ciu tej - że me cier - pie - nia lżej - sze,

lecz gdy szął ten mi - nie, znów se - rce smu - tniej - sze.

Dziewcze lube, two miłe spojrzenie
budzi we mnie jakieś w sercu drżenie.
Kiedy ciebie widzę tu przed sobą,
piję z czary, myśl ulata z tobą.

Po wypiciu tejże
me cierpienia lżejsze,
lecz gdy szął ten minie,
znów serce smutniejsze.

Dusza moja jest z tobą, aniele,
każesz, powiedz, nie będę pił wiele.
Oczu twoich nie zapomnę wcale,
piję, przebacz, w mych zgrzyzot nawale.

Błagam cię na klęczkach,
wybaczysz, wybaczysz,
piję raz ostatni,
że kocham obaczysz.

Żołnierz i dziewczyna

Dziewczyna:

Poszedł na wojenkę,
zagrodę porzucił,
wojna się skończyła,
a on nie powrócił.

Żołnierz:

On jeszcze nie wrócił,
i nie wróci więcej,
choćbyś prosiła
Boga najgoręcej.

Ku waszój pociesze,
abyście wiedzieli,
powiem wam, że zginął,
na trupów pościeli.

Na trupów pościeli,
którą usłał sobie,
on na samym wierzchu
odpoczywa w grobie.

A na nim wysoko
bujna trawa rośnie,
słowik wyśpiewuje
w ranek żałosnie.

Słowik wyśpiewuje,
a ty łzy wylewasz,
lecz jeszcze, dziewczyno,
wesoło zaśpiewasz.

Dziewczyna:

Oj, biednaż ja, biedna,
cóż ja pocznę sobie?
Kiedy już mój Stasio
odpoczywa w grobie.

Żołnierz:

Mam ja własną chatkę,
mam ja zagon żyzny,
dzielny ze mnie chłopak,
bronilem ojczyzny.

Bronilem tej ziemi,
kiedy było trzeba,
za to mi też ona
nie żałuje chleba.

Rożyczko, Rożyczko,
Rożyczko kochana,
będę ciebie kochał
od rana do rana.

Dziewczyna:

Na twoje dostatki
chętką mnie nie bierze,
kocham Stacha mego,
a tobie nie wierzę.

Pod wieczór w Świętego
Jana wigilię,
zbierałam ja róże,
zbierałam liliję.

Zbierałam ja róże,
ruty, macierzanki,
rzucałam do wody
z nich uwite wianki.

Rzucalam co roku
i wianek mój płynął,
i ja sobie wrózę,
że mój Stach nie zginął.

A jeżeli zginął,
to wolę zapłakać,
niż na jego grobie
razem z tobą skakać.

Żołnierz:

O Boże mój, Boże,
kiedyś taka stała,
to twojego Stacha
będziesz oglądała.

Rzucalaś co roku
i wianek twój płynął,
i ja tobie mówię,
iż twój Stach nie zginął.

Nie zginął, nie zginął
i przed tobą stoi,
pocałuje ciebie
i żale ukoi.

Ale mnie tak ludzie
w mieście nauczyli,
nie wierzyć dziewczynie
do ostatniej chwili.

Wesoły ja parobeczek
oj, da, da, dana,
zalecam się do dziewczeczek,
oj, da, da, dana.

Do dziewczeczek się zalecam,
oj, da, da, dana,
każdej taniec przyobiecam.
[oj, da, da, dana].

W prawo, w lewo, pójde z Basią,
a mazura utnę z Kasią.

Dziewczęta mnie też kochają,
boczkim na mnie spoglądają.

Każda za mnie iść by rada,
choć niejedna na mnie gada.

Boć to dziewcząt zwyczaj taki,
ten jest taki, ten owaki.

Ale jeno, którą zechce,
po serduszku ją połechce.

O mój Jezusinku miły,
wszystkie będą zazdrościły.

A gdy przyjdzie na niedziele,
nowiusinką mam kamzele.

U sukmany wstęgę burą,
a u czapki pawie pióro.

Wtenczas gdy mnie Kasia zoczy,
nie oduroci czarnych oczy.

I ja również patrze na nią,
wszystkie inne dałbym za nią.

Dałbym szczęścia, dałbym zdrowia,
tylko nie Ojczyzne swoją.

A gdy pójde na wojenkę,
wezmę bojową sukienkę.

Będę z wrogiem walczył śmiało,
tak jak na Maćka przystało.

od Ozorkowa (Modlna)

Przyjechali przed pokoje,
wyńdzi, wyndzi, dziewczę moje!

|: I dziewczyna też wyjrzała,
czarne oczka upłakała :|.

A ja jój pytam: co ci to?
Ona mówi: toć mnie bito!

Mamula mę połajała,
com ja z tobą rozmawiała.

Piją goście do upicia,
nie żałują swego życia.

A cóż to ma szkodzić komu,
kiedy w przyjacielskim domu!

Już się goście rozjeżdżają,
serce nasze zasmucają.

Wiedźcie o tem, żeście nasi,
a my przyjaciele wasi.

272. [Rkp. Kolberga, teka 4, sygn. 1133, k. 11, tam jeszcze przekreślona lokalizacja: „Gieczno”, z notą: „Dworska”; w rkp. w t. 8 pierwotnie na trzecią miarę ósemki $e^2 d^2$.]

Krakowiak

od Zgierza, Brzezin

Kar - czma - re - czko na - sza, je - szcze je - dna fla - sza,

a my dziś w przy - go - dzie, cie - szmy się przy mio - dzie,

cie - szmy się, cie - szmy się, cie - szmy się przy mio - dzie.

Kie - dy pod - chmie - lo - ny i - dę przez za - go - ny,

nie za - pła - cę so - bie, że o - bce - mu ro - bię,

że o - bce - mu, że o - bce - mu, że o - bce - mu ro - bię.

Karczmareczko nasza,
jeszcze jedna flasza,
a my dziś w przygodzie,
cieszymy się przy miodzie,
cieszymy się, cieszymy się
przy miodzie.

273. [Rkp. Kolberga, teka 4, sygn. 1133, k. 4, na karcie zatytułowanej „Szlacheckie”. Tekst jest wariantem pieśni *Rolnik*, zob. K. Brodziński, *Wielstaw i Pieśni rolników*, wyd. 3 Paryż, bez daty, s. 32–33.]

Kiedy podchmielony
 idę przez zagony,
 nie zapłacę sobie,
 że obcemu robię,
 że obcemu, że obcemu,
 że obcemu robię.

Rosłego jak trzcina
 mam na wojnie syna,
 twarz młodego wieku,
 gdyby róża w mléku.

Gdy mi się w pokoju
 powroci od boju,
 zapomnę o miodzie
 i naszej gospodzie.

274

Polski

od Grabowa (Biesiekierz¹)

Sze - dłem z jar - mar - ku u je - sien - nej do - bie,
 u - siad - łem pod dę - bem chcąc spo - cząć so - bie.
 A - le mnie tru - nek roz - ma - rzył tro - chę,

274. [Rkp. Kolberga: teka 4, sygn. 1133, k. 5; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Szedłem z jarmarku” i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”, tam tylko tekst.

¹ [Tak w rkp., chodzi o miejscowość Biesiekierz w pow. łęczyckim, gmina Grabów.]

przy - szły mi do łba my - śli zbyt pło - che.

Szedłem z jarmarku w jesiennej dobie,
usiadłem pod dębem chcąc spocząć sobie.

Ale mnie trunek rozmarzył trochę,
przyszły mi do łba myśli zbyt płocze.

Jak na mnie spadła żołądz z wysoka,
ledwom nie pozbył prawego oka.

A na tym dębie, co sięga nieba,
tam to by dyni rosnąć potrzeba.

Ażeby dynia tak wysoko była,
to by mnie była na śmierć zabiła.

275

Wiwat

Łęczycza

Hej, za - cni są - sie - dzi, przy - ja - cie - le mi - li,

dziś so - le - ni - zan - ta zdro - wie bę - dziem pi - li.

W rkp. z teki 4 melodia zanotowana raz jeszcze jako wersja przygotowana do druku w zapisie piętrowym, tam zapis następujący:

Polski

Sze - dłem z jar - mar - ku w je - sien - nej do - bie,

a - le mnie tru - nek roz - ma - rzył tro - che,

Pod pierwszym zapisem pieśni w tece 4 odesłanie do wariantu tekstu w cz. II *Krakowskiego* (DWOK T. 6) nr 477].

275. [Rkp. Kolberga, teka 4, sygn. 1133, k. 2. W rkp. odesłanie do wariantu tekstu w cz. II *Krakowskiego* (DWOK T. 6) nr 564.]

Wy - krzy - knij-my ra - zem, by nam dru-hem by - wał,
by w zdro - wiu i szczę - ściu z na - mi za - wsze pi - jał.

Hej, zacni sąsiedzi, przyjaciele mili,
dziś solenizanta zdrowie będziemy pili.

Wykrzyknijmy razem, by nam druhem bywał,
by w zdrowiu i szczęściu z nami zawsze pijał.

Na - sza wia - ra bir-ban-to - wa, ram ty, ra ty, ra,
je - den kra - dnie, dru-gi cho - wa, ram ty, ra ty, ra.
A pój - dę ja wyj - rzeć za nią, ram ty, ra ty, ra,
czy nie i - dzie lo - kaj za nią, ram ty, ra ty, ra.

Nasza wiara birbantowa,
 ram ty, ra ty, ra,
 jeden kradnie, drugi chowa,
 ram ty, ra ty, ra.

A pójdę ja wyjrzyć za nią,
 ram ty, ra ty, ra,
 czy nie idzie lokaj za nią,
 ram ty, ra ty, ra.

A pójdę ja do kościoła,
 ram ty, ra ty, ra,
 obróćę ja się do koła,
 ram ty, ra ty, ra.

A pójdę ja na rozwódki,
 ram ty, ra ty, ra,
 wypiję ja garniec wódki,
 ram ty, ra ty, ra.

Oj, teraznijsza młodzież
 jako wietrzne młyny,
 od jednej do drugiej
 latają dziewczyny.

Kole jednej siędzie,
 drugij słowo powie,
 trzecij się zaklina,
 że jej mężem będzie.

Choć on się zaklina,
 to wszystko obłudnie,
 jak na cwartą spojrzy,
 o trzeciej zapomni.

Nie wierz, panno, nie wierz
 żadnemu mężczyźnie,
 bo on jest zmacany
 w karmelu truciznie.

Nie wierz, panno, nie wierz,
 zeby najlepszemu,
 bo on ciebie zdradzi,
 powi dziesiątemu.

Teraźniejsza młodzież
 niewarcsi oszusty,
 niewarcsi dalibóg
 i łyżki kapusty.

278

[Mazew]

O, ja-kiż te-raz...

O, jakiz teraz...

278. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20. Melodia niedokończona, nad zapisem nutowym nota: „Burs”, prawdopodobnie jest to skrót od niemieckiego „Bursche”.]

Melodie bez tekstu

279

[Mazew]

280

Łęczycza

279. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam w t. 1 liczne skreślenia i zamazania, takt trudno czytelny, brak oznaczeń 1. i 2. volty.]

280. Rkp. [Kolberga: teka 36, sygn. 1324, k. 12 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”.]

239

281

Łęczyca

Musical score for 'Łęczyca' in G major and 2/4 time. It consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody is written in a single line. The second and third staves continue the melody, with the third staff ending with a double bar line.

282

Kozak

Ladoródz pod Dąbkiem

Musical score for 'Kozak' in G major and 2/4 time. It consists of four staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody is written in a single line. The second and third staves continue the melody, with the third staff ending with a double bar line. The fourth staff continues the melody, with the fourth staff ending with a double bar line.

281. [Rkp. Kolberga, teka 36, sygn. 1124, k. 11.]

282. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 8.]

240

283

[Mazew]

Musical notation for piece 283, consisting of two staves in 2/4 time. The first staff has a first ending (1.) and a second ending (2.). The second staff also has a first ending (1.) and a second ending (2.).

284

Musical notation for piece 284, consisting of three staves in 2/4 time. The first staff has a triplet of eighth notes. The second staff has a triplet of eighth notes. The third staff has a triplet of eighth notes.

283. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1332, k. 24.]

284. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, wśród zapisów z Łęczyckiego i Kaliskiego (Zbiersk). W rkp. obok dla dwóch ostatnich taktów zanotowana kolejna wersja

alternatywna: .]

241

285

[Mazew]

Musical score for Mazew, consisting of two staves. The top staff is in 2/4 time and features a melody with a first ending (1.) and a second ending (2.). The bottom staff provides a bass line accompaniment.

286

Krakowiak

Musical score for Krakowiak, consisting of two staves. The top staff is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#) and features a melody with a first ending (1.) and a second ending (2.). The bottom staff provides a bass line accompaniment.

285. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (5 pięciolinia).]

286. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (18 pięciolinia).]

242

287

[Mazew]

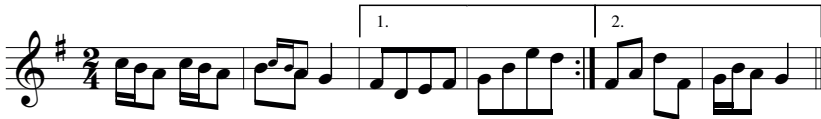
288

[Mazew]

289

[Mazew]

287. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1324, k. 24. Por. *Mazowsze cz. VII* (DWOK T. 42) nr 1636.]

288. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (5 pięciolinia).]

289. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1332, k. 24.]

Musical score for page 243, consisting of three staves of music in G major. The first staff contains the first four measures. The second and third staves each contain two measures, with the second measure of each staff being a first ending and the third measure being a second ending.

Polski

Mazew

Musical score for page 290, consisting of four staves of music in 3/4 time. The first staff contains four measures with triplets. The second staff contains four measures with triplets. The third staff contains four measures with triplets. The fourth staff contains four measures with triplets.

290. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 32. Takty 18–25 zob. nr 413 w *Łęczykiem* (DWOK T. 22), tam t. 1–4.]

291. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 31 i dwa odrębne zapisy w rkp. terenowym, teka 38, sygn. 1354, k. 21, z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam osobno zanotowane t. 1–9 i t. 15–18. W rkp. terenowym w t. 1–9 tylko górna wersja, w t. 4 na drugą miarę ósemka a^2 , na trzecią szesnastki $g^2 f^2$, w t. 15 i 17 na trzecią miarę alternatywnie szesnastki $h^1 g^1$, w t. 17 na pierwszą miarę alternatywnie triola szesnastkowa $f^2 g^2 f^2$, w t. 18 zamiast ćwierćnoty dwie ósemki c^2 .]

245

292

od Łodzi

Musical notation for piece 292, 'od Łodzi'. The first system is in 3/4 time, featuring a melody with a first ending (1.) and a second ending (2.). The second system continues the melody with triplet markings (3).

293

Łęczyca

Musical notation for piece 293, 'Łęczyca'. The first system is in 3/4 time with a key signature of three sharps (F#, C#, G#), featuring a melody with a trill (tr) marking. The second system continues the melody with triplet markings (3).

292. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 13.]

293. [Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1305, k. 8, nr 1840, tam obok noty lokalizacyjnej jeszcze notatka: „Parzęczew”; rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 71r. W zapisie terenowym melodia zanotowana w tonacji H-dur, z zachowaniem tej samej wysokości nut.]

246

294

Łęczycza

Musical score for 'Łęczycza' in G major, 3/4 time. The score consists of three staves. The first staff features a melody with two triplet markings (3) over eighth notes. The second staff continues the melody with a key signature change to F major. The third staff concludes the piece with a final cadence.

295

Mazur

od Łęczyczy

Musical score for 'Mazur od Łęczyczy' in A major, 3/8 time. The score consists of two staves. The first staff includes first and second endings, marked '1.' and '2.'. The second staff continues the melody.

294. [Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 6, nr 1767, tam w t. 10–12 dopisana ołówkiem

wersja alternatywna:

295. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 10 i rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (1 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W rkp. terenowym melodia zanotowana o sekundę wielką niżej, w t. 3 na trzecią miarę alternatywnie szesnastki $e^2 gis^1$, w t. 4 inny rytm:

, w t. 5 pierwsza nuta a^1 , t. 10 jak t. 6, w t. 13 tylko ćwierćnuta e^1]

247

296

297

296. [Rkp. Kolberga: rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (16 pięciolinia) i teka 7, sygn. 1156, k. 29. W rkp. z teki 7 melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, melodia błędnie zanotowana, przy powtórce brak t. 3 i 4.]

297. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 12 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27.

W czystopisie też wersje alternatywne: dla t. 4 i dla t. 10: .

W rkp. terenowym t. 4: i t. 10: .

Musical score for voice and piano, numbered 298. The score consists of eight staves of music in 3/4 time. The melody is written on a single treble clef staff, and the piano accompaniment is written on a grand staff (treble and bass clefs). The music features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. There are two triplet markings (indicated by a '3' below the notes) in the first and seventh staves. The piece concludes with a double bar line.

Kaczmarka, złodziejska

od Kutna, Krośniewic

The musical score consists of six staves of music in 3/8 time, written in a key with one flat (B-flat). The notation includes various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Dynamics such as *f*, *crescendo*, *ff*, *p*, and *sf* are indicated. There are also triplets marked with a '3' and slurs connecting notes across measures.

299. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 37. W rkp. odesłanie do *Pieśni ludu polskiego* (DWOK T. 1) nr 456, dotyczy wariantu t. 13–16, którym w numerze 456 odpowiadają t. 5–8. Takty 1–8 por. nr 596 w cz. VI *Mazowsza* (DWOK T. 41), t. 9–16 zob. nr 627 w cz. VI *Mazowsza* (DWOK T. 41) i nr 1654 w cz. VII *Mazowsza* (DWOK T. 42).]

250

300

od Kutna

301

300. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 33, tam t. 1–4 pierwotnie zanotowane w metrum $\frac{3}{4}$, skreślone, następnie ponownie zapisane w metrum $\frac{3}{8}$. Melodia zob. nr 782 w cz. VI *Mazowsza* (DWOK T. 41), tam z inną lokalizacją.]

301. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 20 i rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (14 pięciolinia). Melodia por. nr 421 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).]

251

302

Five staves of musical notation in G major (one sharp) and 3/4 time. The first staff contains four measures: G4-A4-B4, G4-A4-B4, G4-A4-B4, and G4-A4-B4, with a fermata over the final note. The second staff contains four measures: G4-A4-B4, G4-A4-B4, G4-A4-B4, and G4-A4-B4. The third staff contains four measures: G4-A4-B4, G4-A4-B4, G4-A4-B4, and G4-A4-B4. The fourth staff contains four measures: G4-A4-B4, G4-A4-B4, G4-A4-B4, and G4-A4-B4. The fifth staff contains four measures: G4-A4-B4, G4-A4-B4, G4-A4-B4, and G4-A4-B4, ending with a double bar line.

302. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 25 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 28. W rkp. terenowym brak dwóch ostatnich taktów.]

252

303

od Łęczycy

304

Dziad

303. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 22 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 24.]

304. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24.]

253

305

Łęczyca¹

306

307

305. [Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 50, nr 122.]

¹ [W rkp. jeszcze przekreślona nota lokalizacyjna: „Wieluń”.]

306. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”.]

307. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28.]

254

308

Musical notation for piece 308, consisting of two staves in G major and 3/4 time. The first staff contains four measures of music. The second staff contains four measures, including triplets and a fermata.

309

Pieśń

Musical notation for piece 309, consisting of four staves in G major and 3/4 time. The first staff contains four measures. The second staff contains four measures. The third staff contains four measures. The fourth staff contains four measures, including a triplet.

308. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24.]

309. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 29 i rkp. terenowy teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (20 pięciolinia), tam melodia zanotowana o sekundę wielką niżej. Takty 1–8 por. nr 310 w suplemencie.]

Mazur

Odsibka (od siebie, zwrot na prawo)

310. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 7 i rkp. terenowy teka 38, sygn. 1334, k. 32, tam melodia zanotowana w t. 1–15 o sekundę wielką niżej, a w t. 16–28 o tercję małą wyżej. W rkp. terenowym w t. 1 na trzecią miarę alternatywnie ósemki e^2 dis^2 , w t. 8 na trzecią miarę alternatywnie ćwierćnuta d^2 , brak t. 15, w t. 24 na pierwszą miarę alternatywnie ćwierćnuta a^1 . Takty 1–5 por. nr 309 w suplementcie.]

The musical score for piece 311 is written in 3/4 time and consists of six staves. The first five staves contain the main melody, which begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody features a variety of rhythmic values, including eighth and sixteenth notes, and rests. The sixth staff contains a first ending (marked '1.') and a second ending (marked '2.'). The first ending leads back to the beginning of the piece, while the second ending concludes with a double bar line.

311. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 29 i rkp. terenoway, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (14 pięciolinia). W rkp. terenowym inna kolejność taktów: 1-4, 1-2, 9-10, 5-8, 17-28; t. 11-12 zapisane jako wersja alternatywna w t. 3-4.]

257

312

Łęczycza

Musical notation for piece 312, titled "Łęczycza". It consists of two staves of music in 3/4 time. The first staff has two endings: "1." and "2.". The second staff also has two endings: "1." and "2.". The music is written in treble clef with a key signature of one flat.

313

[Łęczycza]

Musical notation for piece 313, titled "[Łęczycza]". It consists of three staves of music in 3/4 time. The first staff has three triplets marked with a "3". The second and third staves are accompaniment. The music is written in treble clef with a key signature of one flat.

312. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 36, sygn. 1324, k. 12 i teka 38, sygn. 1334, k. 24, bez lokalizacji. W rkp. z teki 38 w t. 1 i 6 brak wersji alternatywnej.]

313. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 1a i rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350 k. 186v. (8 pięciolinia), bez lokalizacji.]

258

314

od Kutna (Sójki)

315

314. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 36 i teka 33, sygn. 1305, k. 15, nr 2101, z tą samą lokalizacją. W rkp. z teki 7 Kolberg zanotował melodię najpierw w metrum $\frac{3}{4}$, następnie zmienił metrum na $\frac{3}{8}$ z pomniejszeniem wartości rytmicznych o połowę i skrócił wprowadzając zapis piętrowy, tu rozpisany zgodnie z pierwotną postacią. W rkp. z teki 33 w t. 5–8 inna kolejność taktów: najpierw t. 7–8, następnie 5–6; w t. 6 na drugą miarę triola szesnastkowa $cis^2 a' a'$.]

315. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 28 i rkp. terenowe: takty 1–8: teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (8 pięciolinia), tam w t. 8 dodana wersja alternatywna:

takty 9–12: teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (7 pięciolinia),

takty 17–18 i 21–22: teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (9 pięciolinia).

Melodia t. 17–20 por. *Kaliskie i Sieradzkie* (DWOK T. 46) nr 753.]

316. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 28 i rkp. terenowy teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (5 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia zanotowana o sekundę wielką niżej. W rkp. terenowym powyższa wersja t. 7–8 zanotowana alternatywnie z notatką: „lepiej”,

pierwotna wersja tych taktów:

Mazur

The image displays a musical score for a Mazur in G major, 3/4 time. It consists of six staves of music. The first five staves show the main melody with various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes. The sixth staff shows a variation of the melody with a different rhythmic structure.

317. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 21 i rkp. terenowe:

takty 1–16: teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (17 pięciolinia), tam melodia skrócona, tylko t. 1–4 i 9–12, przy czym w t. 12 brak górnej wersji;

takty 17–32: teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (18 pięciolinia), tam melodia zapisana o kwartę wyższą wyżej, również zapis skrócony: t. 17–20 i t. 24 jako druga volta oraz t. 25–28 i t. 32 zanotowany jako druga volta.]

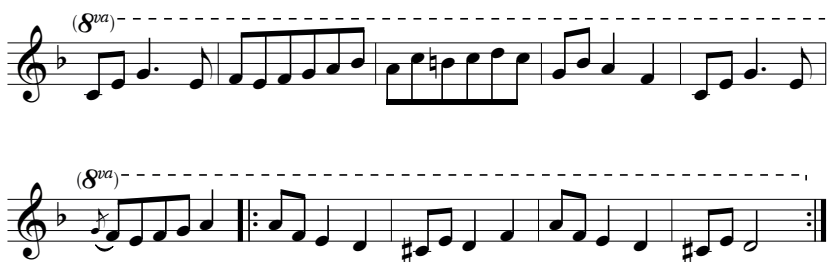
261

318

318. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 21 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21. W rkp. terenowym brak \sharp przy g^2 , w t. 27 wersja alternatywna:

319

od Kutna

320

Łęczycza

319. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 33.]

320. [Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 16, nr 2152, na zakończenie z notatką: „bis” zapisana ołówkiem wersja alternatywna dla t. 7–8:]

Wariant melodii por. nr 232 w suplemencie.]

321. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 9 i rkp. terenowe: teka 38, sygn. 1334, k. 32r., tam t. 5–12 i na teŝe karcie, jako osobna melodia, zanotowane o sekstę małą wyŝej t. 25–32. W rkp. terenowym w t. 12 tylko górna wersja.]

3 3 *D.S. al Fine*

322

od Kutna (Sójki)

323

Owczarek

1. 2.

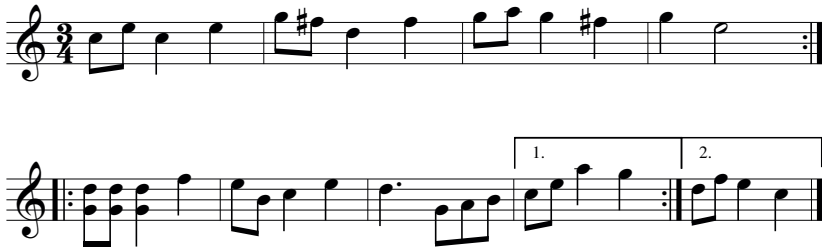
322. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 33 i teka 33, sygn. 1305, k. 15, nr 2104, z lokalizacją: „Sójki”, tam melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej.]

323. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (19 pięciolinia), tam brak oznaczeń 1. i 2. volty.]

od Kutna

[Mazew]

324. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 33 i teka 33, sygn. 1305, k. 15, nr 2107, z lokalizacją ogólną: „Sójki”, tam melodia zanotowana o sekstę małą wyżej. W rkp. z teki 7 widoczne trudności Kolberga w zapisie metrycznym, melodia pierwotnie częściowo zanotowana w metrum $\frac{3}{4}$, następnie fragmenty te skreślone i wpisane jako druga wersja do taktów zanotowanych w metrum $\frac{3}{8}$. Ostatnie cztery takty zanotowane zostały w metrum $\frac{3}{4}$, następnie skreślone przez Kolberga, takty te znajdują się również w rkp. z teki 33, gdzie cała melodia zanotowana jest w metrum $\frac{3}{4}$ tam też każdorazowo c^2 zamiast cis^2 .]

325. [Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20 i teka 36, sygn. 1324, k. 12, z loka-

lizacją: „Łęczycza”, tam dodane wersje alternatywne: w t. 1:

w t. 8:

266

326

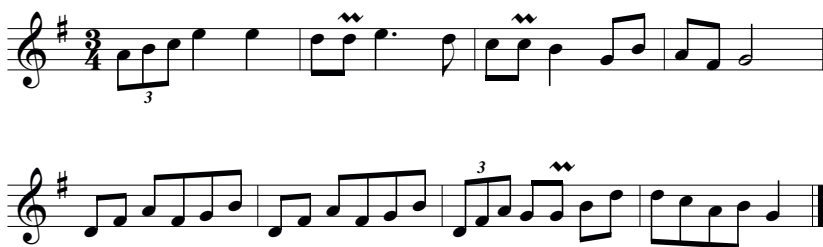

327

328

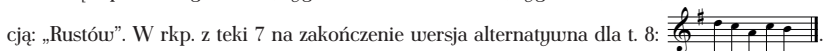
od Kutna (Rustów)

326. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28.]

327. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24.]

328. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 33 i teka 33, sygn. 1305, k. 56, nr 385, z lokalizacją: „Rustów”. W rkp. z teki 7 na zakończenie wersja alternatywna dla t. 8:

od Piątku

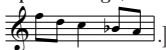
Mazur

[od Łęczycy]

W rkp. z teki 33 ta wersja alternatywna dla t. 8 oznaczona ołówkiem literami, w zapisie z tej teki widoczne niewyraźne ślady akompaniamentu fortepianowego:

329. [Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 55, nr 347, tam dla t. 3 dopisana wersja alternatywna:

330. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1157, k. 1a. Melodia zob. nr 417 *Łęczyckiem* (DWOK T. 22).]

331

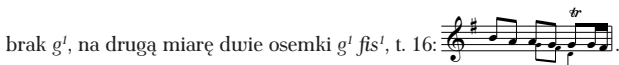
331. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 41 i rkp. terenowe: teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (18 pięciolinia), tam t. 1–8 i tamże teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (20 pięciolinia), tam t. 9–16, oba rkp. terenowe z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W rkp. terenowych w t. 1–8 wyraźne trudności Kolberga w zapisie intonacji wykonawcy: przy c^2 i h^1 często równocześnie $\sharp i \natural$, lub $\flat i \natural$, w t. 1 przy pierwszej nucie alternatywnie szesnastki: dwudziwki $g^1 h^1$ i $a^1 c^2$, w t. 4 i 8 inny rytm:

, w t. 5 w wersji alternatywnej triola szesnastkowa $e^2 d^2 c^2$, w t. 9 na trzecią miarę ósemki $d^2 e^2$, w t. 12 dolna wersja:

, w t. 14 przy pierwszej nucie

brak g^1 , na drugą miarę dwie ósemki $g^1 fis^1$, t. 16:

Por. nr 408 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), tam t. 1–4.]

332. [Rkp Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 9 oraz rkp. terenowe:

takty 1–8 w tece 38, sygn. 1334, k. 32r.,

takty 13–20 i 25–28 tamże, k. 32v.,

takty 17–20 tamże, k. 32r., nr 1.

W rkp. terenowych brak lokalizacji, w t. 2 tylko dolna wersja, ostatnia nuta *fis'*, w t. 5 brak

łuku przetrzymującego między *c'*, w rkp. z k. 32v. t. 16: , w t. 17–20 zapis

następujący: . Obok z notatką: „lepiej”

t. 1–2 z powyższego przykładu zanotowane o sekundę wielką wyżej (tak jak w tece 7). W rkp. z k. 32r., nr 1 zapis t. 17–20 jak w przykładzie powyżej.]

270

333

334

od Kutna

333. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 20.]

334. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 33.]

271

335

336

335. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 37. Melodia zanotowana dwukrotnie, pierwotnie o tercję wielką niżej.]

336. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 30 i rkp. terenowy teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (19 pięciolinia). W rkp. terenowym w t. 2 na drugą miarę szesnastki *fts' e'*, na trzecią ósemka *d'*. W t. 10 w pierwszym wykonaniu górna, w drugim dolna wersja, na zakończenie jeszcze:

272

337

od Piątku (Boguszyce, Gieczno)

338

od Kutna (Sójki)

337. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 28 i rkp. terenowy teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (13 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W rkp. terenowym widoczne trudności Kol-

berga w zapisie metrycznym, t. 2 i 3: , dalszy zapis prze-

sunięty o dwie miary, t. 12 niepełny, brak trzeciej miary, następnie powtórzone t. 10–12, przy czym t. 12 niepełny, brak drugiej i trzeciej miary, następnie dodany jeden takt:

, w t. 13 na pierwszą miarę dwie ósemki $d^2 e^2$.]

338. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1356, k. 33 i teka 33, sygn. 1305, k. 15, nr 2106, z lokalizacją ogólną: „Sójki”, tam melodia zanotowana w tonacji Es–dur.]

Musical score for item 339, consisting of four staves of music in 3/4 time with a key signature of one flat. The notation includes various rhythmic values, accidentals, and articulation marks such as slurs and accents.

Musical score for item 340, consisting of two staves of music in 3/4 time with a key signature of one sharp. The notation features chords, triplets, and rests.

339. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 41 i rkp. terenowy teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (9 pięciolinia), z lokalizacją: „Mazew“. W rkp. terenowym w t. 5 tylko górna wersja.]

340. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 41 i rkp. terenowy teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (4 pięciolinia). W rkp. terenowym brak dwudźwięków, każdorazowo zapisane tylko górne nuty, w t. 11 literowo oznaczona wersja alternatywna: „a a g g“, brak ostatnich trzech taktów.]

Musical score for measures 274-340, featuring four staves of music in G major. The notation includes triplets (marked with a '3') and fermatas (marked with a double wavy line) at the end of the fourth staff.

Musical score for measures 341-342, featuring two staves of music in 3/4 time. The notation includes triplets (marked with a '3') and a key signature change to G minor (one flat) in the second staff.

341. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21v., z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”. Por. nr 871 w cz. VI *Mazowska* (DWOR T. 41).]

275

342

od Dąbia i Parzęczewa

Musical notation for piece 342, consisting of three staves in 3/4 time with a key signature of three sharps (F#, C#, G#). The first staff contains a triplet of eighth notes followed by a quarter note, a half note, and a quarter note with a trill (*tr*) above it. The second and third staves continue the melody with eighth and quarter notes.

343

Musical notation for piece 343, consisting of three staves in 3/4 time with a key signature of one sharp (F#). The first staff contains a triplet of eighth notes, a quarter note, a triplet of eighth notes, a quarter note, a triplet of eighth notes, a quarter note, a triplet of eighth notes, a quarter note, a triplet of eighth notes, a quarter note, and a triplet of eighth notes. The second and third staves continue the melody with eighth and quarter notes.

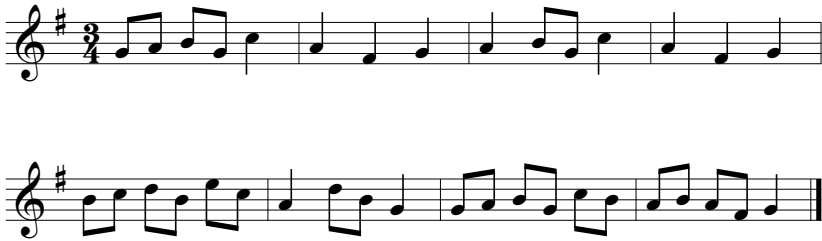
342. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 71r.]

343. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 20 i rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (15 pięciolinia). W rkp. terenowym w t. 3 brak wersji alternatywnej, brak t. 9–12.]

276

344

[Łęczyca]

345

344. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 36, sygn. 1324, k. 12.]

345. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 21 i rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (12 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W czystopisie pierwotnie inna kolejność taktów: t. 5–8, następnie t. 9–13 i 1–4, następnie cyframi oznaczony przebieg melodii jak powyżej.]

W rkp. terenowym tylko t. 5–13; w t. 5 dodana wersja alternatywna: ,
zamiast t. 12–13: .

Mazur

[od Łęczycy]

The image shows a musical score for a Mazur in G major, 3/4 time. It consists of six staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The music features a mix of eighth and sixteenth notes, with some triplets. The second and third staves continue the melody. The fourth and fifth staves include first and second endings, indicated by '1.' and '2.' above the notes. The sixth staff concludes the piece with a double bar line.

346. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 35; rkp. terenowe: teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (4 pięciolinia), tam t. 1–13 i teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (3 pięciolinia), tam t. 14–26, oba zapisy z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W czystopisie t. 5–8, 13. 18 i 23–26 przekreślone, zapisane w me-

trum $\frac{3}{4}$ w podwojonych wartościach rytmicznych. W rkp. terenowych t. 8: ,

t. 12: , w t. 22 tylko górna wersja.]

Mazur żydowski

348

347. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 20 i rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (15 pięciolinia).]

348. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 41 i rkp. terenowe: teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (2 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam t. 1–13 i teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (10 pięciolinia), tam t. 14–23 zanotowane o kwartę czystą wyżej. W rkp. terenowym w t. 1 przy pierwszej

nucie brak g^1 , t. 21–23:

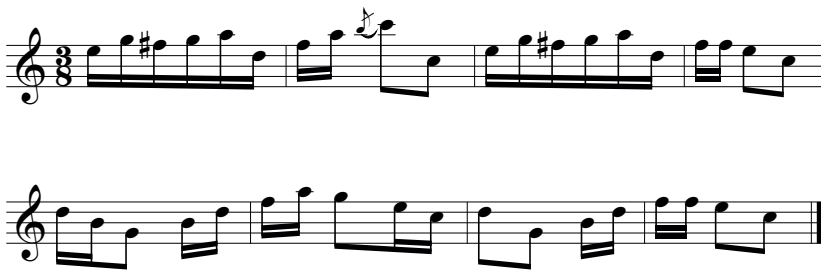
279

349

350

349. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28.]

350. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 37.]

Mazur

351. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 34 i rkp. terenowe, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam t. 1–8 i 12 i także t. 15–26 zanotowane jako osobne melodie, o kwintę czystą wyżej. W rkp.

terenowych w t. 6 tylko dolna wersja, t. 7–8: , brak t. 9–11 i 13–14, t. 12 zanotowany po t. 8 jako 2. volta, t. 19: .

352. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24.]

353. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 35 i rkp terenowe: teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (2 pięciolinia), tam t. 1–8 i teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (15 pięciolinia), tam t. 9–16, oba rkp. terenowe z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W czystopisie pierwotnie melodia zapisana w metrum $\frac{3}{4}$, następnie metrum zmienione na $\frac{3}{8}$ i poprawione wartości rytmiczne (zmniejszone o połowę), zapis znacznie skrócony, sprowadzony do zapisu piętrowego z cyfrowym oznaczeniem kolejności wersji. Zapisy terenowe rozbudowane w stosunku do czystopisu, zanotowane w metrum $\frac{3}{4}$

282

354

od Łodzi

355

354. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 11.]

355. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 19 i rkp terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 186r. (ostatnia pięciolinia).]

283

356

357

356. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 18.]

357. [Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21v., z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”.]

284

358

359

358. [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 20v., nr 3. Melodia por. nr 421 w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22), tam t. 5–6.]

359. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 28 i rkp terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (20 pięciolinia). W rkp. terenowym t. 3 jak t. 1, t. 5 jak t. 7, t. 9 jak t. 11, t. 10 niewypełniony, zamiast t. 11–12 dopisane później innym atramentem t. 3–4.]

285

360

361

od Kutna

360. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 41 i rkp terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (19 i 20 pięciolinia), z lokalizacją ogólną „Mazew”. W rkp. terenowym w t. 4 na trzecią miarę brak dolnych dźwięków, brak t. 10.]

361. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 33 i teka 33, sygn. 1305, k. 15, nr 2105, z lokalizacją ogólną: „Sójki”, tam melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej. Por. nr 986 w cz. VI *Mazowska* (DWOK T. 41).]

286

362

od Kłodawy

Musical score for 'od Kłodawy' in G major, 3/4 time. It consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody is written in a single line. The second and third staves continue the melody with various rhythmic patterns and rests.

363

od Dąbia

Musical score for 'od Dąbia' in G major, 3/4 time. It consists of three staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/4 time signature. The melody is written in a single line. The second and third staves continue the melody with various rhythmic patterns and rests.

362. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 29 i rkp terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (15 pięciolinia), z lokalizacją: „Kłodawa”.]

363. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 30 i rkp terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (15 pięciolinia). W rkp. terenowym w t. 9 na pierwszą i drugą miarę tak jak w t. 10, w t. 9 i 10 na trzecią miarę ósemki $h^1 g^1$.]

364. [Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 28 i rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (14 pięciolinia). W obu rkp. widoczne trudności Kolberga w zapisie metrycznym, w rkp. terenowym zapis następujący:

Melodia por. nr 401 w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22), tam t. 1-7.]

GRY I ZABAWY¹

Mazew

Do dziury myszko, do dziury,
bo cię dogoni kot bury.
Jak cię kot bury dogoni,
to ci się ślicznie ukloni.

Grali my w konopie,
brali my po snopie.
Hej, hej, mało nas,
mościa panno, chodź do nas (w kółko²).

w końcu:

Grali [my w konopie,
Brali my po snopie.
Hej, hej mało nas,
mościa panno], bież od nas.

¹ [Rkp. nieznanego autora, teka 8, sygn. 1159, k. 36, z notką: „Przy zabawach”.]

² [Tekst wielokrotnie powtarzany.]

Świat nadzmysłowy

Wierzenia demonologiczne¹

[Strzyga i czarownica]

Łęczycza

Strzyga chodzi po nocy. Trzeba jej w grobie głowę uciąć albo przewrócić plecami do góry i na karku sierp położyć, to wtedy już nie powstanie więcej.

Czarownica nie ma brwi.

Opowieść²

[Chłopak i diabeł]

Łęczyczkie (od Łodzi, Brzezin)

Pasał w jednym dworze chłopak bydło. Ni miał żadnego przygodziwku, tylko w koszuli chodził i we worek się odziewał. Jak już na jesieni zimno mu było, dostał od chłopca trzy grosze i nuż wędrować we świat. Przyszed do miasta, nie wiedział co za te trzy grosze ma kupić i poszed do Żyda, i kupił trzy świczki. Idzie sobie z temi świczkamy, jaż go i noc zaszła. Stamtąd do jednyj karczmy na nocnik, a tam nie mieszkał w tyj karczmie nikt. Uskrzesał sobie ognia, świce zapalił i chodzi sobie, i patrzy po tyj karczmie. Nie widzi nic, tylko dwa obrazki: na jednym Pon Jezus, na drugim Matka Boska. Tak wzion te świce i poprzyklepiał do tych obrazków żeby się świeciały. I zapalił trzecią, i chodzi po karczmie, i szuka po ścianach. Patrzy, za piecem jest diabeł odmalowany. Ón tyż przyszed do niego i przyklepił mu te świczkę:

– Masz i ty tyż! Niech ci się tyż świci!

Sam się układ(ł) spać i spi sobie. Ten diabeł chcący mu się wywdzięczyć za to, że mu te świczkę przyklepił, poleciał, przyniós łóżko z pościelą

¹ [Rkp. Kolberga, teka 8, sygn. 1160, k. 361.]

² [Rkp. Kolberga, teka 8, sygn. 1160, k. 364.]

i postawił w karczmie, tego chłopaka wzion, położył na tém łóżku, pościelią przykrył i chłopak sobie na tym łóżku śpi. Chłopak rano wstaje, nie wie co się to zrobiło, bo ón spał na kominie, a teraz leży na łóżku. Diabeł do niego przychodzi i pyta go się, czy już się wyspał. Chłopak mu odpowiada:

– Toćem się już wyspał.

– Wstaj – mówi diabeł – i wsiądź na kónia, pojedziesz do drugi karczmy, tam bedziesz miał śniadanie.

Chłopak nie wie o koniu nijakim, wstaje, a diabeł mu konia przyprowadził, chłopak wsiad i jedzie sobie tam do tyj karczmy. Diabeł na przodku poleciał, kazał szykować jak najlepszemu panu. Tak szykują. Karczmarz go się pyta (diabła):

– Chtóz to tu przyjedzie?

Diabeł powieida, że przyjedzie książe. [Karczmarz go się pyta (diabła)¹]:

– A jak ón się nazywa, ten książe.

Diabeł:

– On sie nazywa Worewadka.

Karczmarz wygląda, rychło bedzie przejeżdżał ten książe. Patrzy, tu chłopaczysko jedzie na koniu we worek odziane. Przyjeżdża do karczmy, diabeł go zesadza z kónia, bierze go do [swojego]² numeru, ubiera go jak najporządniej, śledanie (śniadanie) mu daje. Potem nazjeżdżało się dość ślachtów, jak zaczęli grać w karty. On tyż wychodzi do nich i zaczyna z nimi w karty, choć ón nie zna kartów dobrze, to mu diabeł dopomaga, że nauwygrawał i koni, i bryków, i piniędzy dość. Diabeł mu jeszcze więcy przyniós, za tę jedne świczke zrobił go panem. Chłopak pojechał sobie do domu; wszyscy się wydziwić nie mogli skąd ón móg(ł) tyle piniędzy wziąć. A diabeł mu powiedział:

– Zawsze Pana Boga chwał, a diabła nie gniewaj, a wtedy ci bedzie dobrze na tem swiecie i później na tamtym.

¹ [W rkp. zamiast tego zdania znak powtórzenia.]

² [W rkp. skreślenia i dopisane najprawdopodobniej słowo: „swojego”.]

Język

Słowniczek¹

létry, léterki (wymawiają: litry) – drabki małe u wozu (Łęczyckie, Konińskie) [B.]
 murowaniec – karczma (od Łęczycy (Mazew))
 nie pamiętam do trzna – do cna, zupełnie (Mazew)
 szargul – nieporządna dziwka (od Łęczycy (Mazew))
 szorca – fartuch (Schürze) (od Łęczycy (Mazew))
 zbéry, chowa się gdzieś po zbérach – kąty, dziury (Łęczyckie, Gostynińskie) [B.]

Zdania²

On by się uczył, bo lubi sobie do głowy brać.
 Taka piosneczka z napieteczka.

Nazwiska³

Łęczycza: Kurzyjamski, Chodecki
 Łódź: Flakiewicz (mieszczkańskie)

¹ [Hasła pochodzą z rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1157, k. 10 i teka 38, sygn. 1334, k. 27 oraz z rkp. Józefa Blizińskiego, teka 1, sygn. 1120, k.18 i k. 19; hasła zapisane przez Blizińskiego oznaczone zostały inicjałem B.]

² [Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1157, k. 7.]

³ [Rkp. Kolberga, teka 1, sygn. 1120, k. 15 i teka 4, sygn. 1135, k. 2.]

PRZYPISY ŹRÓDŁOWE DO TOMU 22

Wstęp (s. III–VIII)

- s. V **przypp. 1** – W przypisie Kolberg odsyła do artykułu W. A. Maciejowskiego *Legendy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* opublikowanego w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2 s. 434–447, w którym to autor zamieścił list M. Gralewskiego, cytowany fragment w czasopiśmie na s. 436. Wzmianka: „N[ota] B[ene]”. Wedle podania, pieśni ludu pochodzą od morskich syren” widnieje w rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, co pozwala przypuszczać, że autorem rękopisu mógł być Mateusz Gralewski, zob. wstęp do suplementu s. XVIII.
- s. VII w. 10–9d. – Przy opisie tańca Kolberg odsyła do artykułu podpisanego Iks pt. *Zabawy, gry i tańce ludowe w okolicy Międzyrzecza Podlaskiego*, opublikowanego w „Wiśle” w 1889 T. 3 z. 1, na s. 66 fragment mówiący o tańcu „Śpioch”.
- s. VIII w. 2d. – Pieśni o podanych numerach znajdują się w cz. II *Kujaw* (zob. DWOK T. 4), a nie w Serii 3, czyli cz. I (DWOK T. 3).

Kraj (s. 1–8)

- s. 1–2 **ust. 1 przypp. 1** – W przypisie (s. 1–2) Kolberg wykorzystał informacje zamieszczone w artykule *Zgierz i Łagiewniki „Księga Świata”* 1863 cz. II s. 26, podpisanego inicjałami S. C. [Czyński]; na s. 2: odesłanie do artykułu W. H. Gawareckiego (nazwisko autora w „Spisie rzeczy”) *Opis Łęczycy*, „Kalendarzyk polityczny na rok 1834” Warszawa [1833] s. 1–25, tam w „Części drugiej statystyczno-historycznej i handlowej”; anonimowego artykułu *Zamek łęczycycki* w „Przyjacielu Ludu” R. 2: 1835 T. 1 nr 17 s. 132–133, z ryc.; dwóch artykułów J. K. Mętlewicza w „Pamiętniku Religijno-Moralnym” z 1849 roku: *O synodzie łęczycyckim (uważanym za najdawniejszy)*. *Wiadomość historyczna do dziejów kościoła* w T. 16 na s. 393–415 i *Wiadomość historyczna o archikolegiacie łęczycyckiej* w T. 17 na s. 20–46 i 93–122; pracy M. Balińskiego i T. Lipińskiego *Starożytna Polska pod względem historycznym, geograficznym i statystycznym*, Warszawa 1843 T. 1 s. 257–265.

- s. 2–3 **ust. 2** – Opisując Tum Kolberg odsyła do wyżej wymienionych artykułów J. K. Mętlewicza w „Pamiętniku Religijno-Moralnym”, zob. T. 16 s. 398–399 i T. 17 s. 20–24; wiadomości tam zamieszczone także w rkp. Kolberga, sygn. 2184, k. 305; informacji o dacie powstania archikolegiaty w 967 roku u Długosza pod tą datą nie znaleziono: zob. J. Długosz *Dziejów polskich ksiąg dwanaście*. T. 1 Kraków 1867. W: tegoż *Dzieła wszystkie*. Wyd. staraniem A. Przędzieckiego, T. 2, przekład K. Mecherzyńskiego. Toż pt. *Roczniki, czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*. Redakcja i wstęp J. Dąbrowski, tekst łaciński ustaliła i przedmową zaopatrzyła W. Semkowicz-Strzelecka, na j. polski przełożył S. Gawęda [i inni], przekład polski przejrzał M. Plezia, T. I Warszawa 1961. Na końcu ustępu odesłanie do artykułu Wł. Łuszczkiewicza *Kościół kolegiacki łęczycki dziś parafialny we wsi Tumie z XII wieku* zamieszczonego w: *Sprawozdania komisji do badania historii sztuki w Polsce* T. 1 Kraków 1879 s. 79–104.
- s. 3–4 **ust. 3** – W opisie Łodzi na końcu akapitu Kolberg odsyła do artykułu podpisanego inicjałami O. F. [Oskar Flatt] *Łódź i nowo budująca się do niej droga żelazna* w „Tygodniku Ilustrowanym” 1866 T. 13 nr 330 s. 30–31, z rycinami wg fotografii K. Beyera.
- s. 4 **ust. 4** – W opisie Zgierza na końcu akapitu Kolberg odsyła do wymienianej już publikacji S. Czyńskiego *Zgierz i Łagiewniki* w „Księdze Świata” 1863 cz. II, z tego artykułu ze s. 27 i 31 zaczerpnął część informacji o Zgierzu.
- s. 4–5 **ust. 5 przyp. 1** – Opisując Łagiewniki Kolberg odsyła do następujących prac: w przyp. 1 streszczenie informacji zamieszczonych w wyżej wymienianej publikacji S. Czyńskiego *Zgierz i Łagiewniki* w „Księdze Świata” 1863 cz. II s. 31; na s. 5 do dwóch publikacji J. Piaseckiego: *Wiadomość historyczna o cudownem objawieniu się ś. Antoniego z Padwy we wsi Łagiewnikach i o fundacji tamże kościoła i klasztoru XX. Franciszkanów, z przydaniem krótkiego rysu życia X. Rafała Chylińskiego*, Warszawa 1844 i *Opisanie klasztorów i kościołów księży Franciszkanów prowincji polskiej. Kościół i klasztor księży Franciszkanów w Łagiewnikach*, „Pamiętnik Religijno-Moralny” 1844 T. 7 s. 311–325 oraz do artykułu R. [K. W. Wójcicki] *Łagiewniki „Kłosa”* 1872 T. XV nr 368 s. 38–39.
- s. 5 **ust. 6 przyp. 1** – Zamieszczony w przypisie cytat (nieznacznie przedagowany przez Kolberga) pochodzi z pracy W. A. Maciejowskiego *Piśmiennictwo polskie od czasów najdawniejszych do roku 1830. Z rękopisów i druków zebrawszy, w obrazie literatury polskiej historycznie skreślonym przedstawił...* T. 1 Warszawa 1851 s. 135.
- s. 6 **ust. 13** – Informacje o Ozorkowie (w druku błędnie: Oźór-

- ków) Kolberg zaczerpnął z artykułu podpisanego inicjałem R. [K. W. Wójcicki] pt. *Kościół parafialny w Ozorkowie* opublikowanego w „Kłosach” 1872 T. XV nr 386 s. 339, z ryc.
- s. 6–7 **ust. 19** – Zamieszczone informacje o Mazewie pochodzą z artykułu W. A. Maciejowskiego *Mazew. Przyczynek do historii wiejskich i miejskich osad w Polsce* opublikowanego w „Bibliotece Warszawskiej” 1857 T. 1, tam na s. 279 przytoczony cytat (tekst przeredagowany przez Kolberga).
- s. 8 **ust. 27 przyp. 1** – Cytowany w przypisie tekst o Gostyninie jest nieznacznie przeredagowany przez Kolberga i pochodzi z *Korespondencji Gazety Warszawskiej. Z okolic Płocka* nadesłanej przez J. Szmigielską i opublikowanej w dwóch częściach w „Gazecie Warszawskiej” 1855: nr 144 s. 5–6 i nr 147 s. 4.

Lud (s. 9–17)

- s. 10 **przyp. 1** – Przytoczony w przypisie cytat pochodzi z notatki zaczynającej się od słów „P. Wojciech Pieniążek...” zamieszczonej w wymienionym numerze „Dziennika Poznańskiego” w dziale: „Wiadomości miejscowe i potoczne”.
- s. 12 **w. 9–15g.** – Rkp. Kolberga, sygn. 2185/4, k. 362. Jest to odpis z notatki *Korespondencja Gazety Codziennej. Z Gostyńskiego w końcu września* zamieszczonej w wymienionej gazecie. W rkp. uwaga Kolberga, że autorem tekstu jest J. Bliziński, w gazecie tej informacji brak.
- s. 13 **w. 4g.–7d.** – Przy opisie ubioru Kolberg cytuje *Korespondencje panny Szmigielskiej. Tokary dnia 30 listopada 1854* zamieszczone w „Dzienniku Warszawskim” 1855 nr 13 (nie 14), tam na s. 6 przytoczony tekst (w numerze 15 dokończenie listu).
- s. 13 **w. 6d. – s. 14 w. 16g.** – Kolberg odsyła do *Słownika geograficznego Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, zob. tam hasło *Kutno* podpisane W. Stęp. [W. Stępowski], T. IV Warszawa 1883, tam na s. 962–963 cytowane informacje o powiecie kutnowskim i ubiorze ludu wiejskiego.
- s. 14 **w. 17g. – s. 15 w. 9g.** – Kolberg cytuje fragmenty wymienianej wyżej *Korespondencji Gazety Codziennej. Z Gostyńskiego w końcu września* J. Blizińskiego zamieszczonej w „Gazecie Codziennej” 1860 nr 256.
- s. 15 **w. 14g. – s. 16 w. 2g.** – Kolberg przytacza fragment artykułu pod-

pisanego inicjałami M. O. i K. F. pt. *Podróż odbyta po kraju przez b. uczniów Instytutu gospodarstwa wiejskiego i leśnictwa w Marymoncie* opublikowanego w „Kalendarzu Astronomiczno-Gospodarskim na rok zwyczajny 1854” J. Jaworskiego, Warszawa [1853], na s. 105 cytowany tekst.

- s. 16 w. 3g.–11d. – Opisując sposób życia i gospodarowania w powiecie kutnowskim Kolberg cytuje wymieniony wyżej *Słownik Królestwa Polskiego...*, zob. hasło *Kutno*, tam na s. 962 przytoczony tekst.
- s. 16 w. 4d. – s. 17 w. 1d. – Informacje o przemyśle fabrycznym w rkp. Kolberga, teka 38, sygn. 1335, k. 4. W rkp. tak jak w druku odesłanie do „Gazety Polskiej” 1887 (odsylacz zbyt ogólnikowy, aby ustalić źródło). Na końcu s. 17 Kolberg powołuje się na *Słownik Królestwa Polskiego...*, zob. hasła: *Łódź* i *Łęczycza* w T. 5 Warszawa 1884 s. 677–680 i 649–652 autorstwa B. Ch. [Chlebowskiego]; w rkp. tego odesłania brak.

Zwyczaje (s. 18–39)

- s. 18 nr 1 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 11, nr 1, z lokalizacją: „Łęczycza”, na karcie z notą: „Adwent” i teka 41, sygn. 1347, k. 7, nr 9, bez lokalizacji, w obu rkp. melodia z tekstem jak w druku.
W rkp. z teki 38, tak jak w druku, odesłanie do zbiorów: M. M. Mioduszeńskiego *Śpiewnik kościelny czyli pieśni nabożne z melodjami w kościele katolickim używane a dla wygody kościołów parafijalnych przez... zebrane*, Kraków 1838, s. 23–24 oraz do *Zbioru pieśni nabożnych katolickich* Sz. Kellera, Pelpin 1871, s. 106 (tam bez melodii); w obu zbiorach tekst obszerniejszy.
Rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszeńskiego.
- s. 18–19 nr 2 i przyp. 1 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 11, nr 2, z lokalizacją jak w druku, z notą: „Adwent”; teka 41, sygn. 1347, k. 7, nr 5, bez lokalizacji, w obu rkp. melodia i tekst jak w druku, przy czym w rkp. z teki 38 także tekst i nuty, które Kolberg zamieścił w przypisie, tam t. 2 i 3 w odwrotnej kolejności.
W rkp. z teki 38, jak w druku, odesłanie do zbioru M. M. Mioduszeńskiego *Śpiewnik kościelny...*, s. 15 oraz do pracy Sz. Kellera *Zbiór pieśni nabożnych...*, s. 105 (tam bez melodii); w obu zbiorach tekst obszerniejszy.
Rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszeńskiego.

- s. 19 nr 3 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 11, nr 3; teka 41, sygn. 1347, k. 10, nr 11, oba rkp. bez lokalizacji.

W rkp. z teki 38 odesłanie do zbioru M. M. Mioduszeewskiego *Dodatek do Śpiewnika kościelnego z melodyjami*, Kraków 1842, tam na s. 388 tekst obszerniejszy.

Rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszeewskiego.

W obu rkp. w t. 9 na trzecią miarę ćwierćnuta g^1 , a w t. 10 inny rytm na 1 i 2 miarę: ćwierćnuta z kropką i ósemka, tekst jak w druku, a w rkp. z teki 41 dodatkowo w t. 3 na trzecią i czwartą miarę inny rytm: ćwierćnuta z kropką i ósemka.

- nr 4 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 10, nr 4, z lokalizacją jak w druku; teka 41, sygn. 1347, k. 17, nr 48, bez lokalizacji.

W obu rkp., podobnie jak w druku, odesłanie do pracy *Dodatek do Śpiewnika kościelnego* M. M. Mioduszeewskiego, s. 417 i do *Zbioru pieśni nabożnych* Kellera, s. 148 (tam bez melodii); w obu zbiorach tekst obszerniejszy; rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszeewskiego.

W rkp. z teki 38 drugi wers pierwszej zrotki podpisany początkowo pod alternatywną wersją melodii, pominiętą w druku:

W rkp. z teki 41, w t. 2 i 6 tylko wersja dużych nut, a w t. 3 i 5 tylko wersja małych nut, repetycja t. 1–2 rozpisana, dla t. 3–4 wykreślony zapis:

- s. 20 nr 5 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 8, nr 5; teka 41, sygn. 1347, k. 13, nr 27, oba rkp. bez lokalizacji.

W obu rkp., podobnie jak w druku, odesłanie do *Śpiewnika kościelnego* M. M. Mioduszeewskiego, tam na s. 40–41 pod melodią tekst obszerniejszy; rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszeewskiego.

- s. 20–21 nr 6 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 9, nr 6, z lokalizacją jak w druku; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Najświętsza Panienska”. Tekst bez melodii w rkp. nieznanego autora, teka 42, sygn. 1351/II, k. 9, z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W rkp. z teki 38, k. 9 w t. 1 tylko wersja dużych nut; tam także inna wersja melodii z notatką: „rzadziej tak”, skreślona i poprawiona

na: „inni tak”:

Naj-świę-tsza Pa-nien-ka po-świę-cie cho-dzi-la.³

kie-dy Pa-na Je-zu-sa w-ży-wo-cie no-si-la.

oraz z notatką: „vel” kolejne wersje:

dla t. 1:

Naj-świę-tsza Pa[...]

dla t. 7:

w-ży-wo-cie no

w tym rkp. w zapisie tekstu „w izbie amen z Bogiem”.

W rkp. z teki 38, k. 20 w t. 1 tylko duża wersja nut, w t. 3 na drugą i trzecią miarę inny rytm: ćwierćnuta z kropką i ósemka, w t. 7 na pierwszą i drugą miarę ćwierćnuta z kropką a^1 i ósemka g^1 .

W rkp. z teki 42 w zapisie tekstu w zwr. 2 brak słów: „w drodze”, w zwr. 10: „progi” zamiast „progim”.

- s. 21 nr 7 – Rkp. Kolberga: rkp. terenowy, teka 36, sygn. 1317, k. 28; teka 38, sygn. 1334, k. 7, nr 7, oba rkp. z lokalizacją jak w druku; teka 41, sygn. 1347, k. 26, nr 10, bez lokalizacji, tam melodia z pierwszą zwrotką.

W rkp. z teki 36 w t. 1 na pierwszą miarę ósemki c^2 h^1 i wersja małych nut a^1 h^1 , a w t. 3 na drugą i trzecią miarę inny rytm: ćwierćnuta z kropką i ósemka.

W rkp. z teki 38, podobnie jak w druku, odesłanie do zbiorów: Mioduszewskiego *Pastorałki i kolędy z melodyjami, czyli piosenki wesole ludu w czasie Świąt Bożego Narodzenia po domach śpiewane*, Kraków 1843, s. 42 i Kellera *Zbiór pieśni nabożnych*, s. 174 (tam bez melodii); w obu zbiorach tekst obszerniejszy.

Rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszewskiego, w tym rkp. melodia zanotowana tylko w wersji dużych nut, o kwartę czystą niżej.

- s. 21–22 nr 8a – Rkp. Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 7, nr 8a, z lokalizacją jak w druku, tam brak pierwszej volty.
- s. 22 nr 8b – Rkp. Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 7, nr 8b, z lokalizacją jak w druku, tam w t. 5 małe nuty c^2 h^1 .
- nr 9 – Rkp. Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 7, z lokalizacją jak w druku; rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, z naniesioną ręką Kolberga lokalizacją: „Mazew”, tam w zwr. 4: „on” zamiast „Pan”.

s. 22–23 nr 10 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 8, nr 10, bez lokalizacji; teka 41, sygn. 1347, k. 15, nr 39, bez lokalizacji, tam melodia z pierwszą zwrotką.

W rkp. z teki 38 odesłanie do *Dodatku do Śpiewnika kościelnego...* M. M. Mioduszeuskiego, tam na s. 400 pod melodią tekst obszerniejszy.

Rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszeuskiego.

s. 23 nr 11 i przyp. 1 – Rkp. Kolberga teka 38, sygn. 1334, k. 8, nr 11, bez lokalizacji.

W rękopisie, tak jak w druku, odesłanie do zbiorów: M. M. Mioduszeuskiego *Dodatek II i III do Śpiewnika kościelnego z melodyjami*, Kraków 1853, s. 778–779 oraz Sz. Kellera *Zbiór pieśni nabożnych...*, s. 139–140 (tam bez melodii); w obu pracach obszerniejszy wariant tekstu.

s. 24 nr 12 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 6, nr 12, z lokalizacją jak w druku; teka 41, sygn. 1347, k. 25, nr 8, bez lokalizacji, tam melodia z incipitem: „A śpis Bartek, Symek, Wojtek, Maciek, Walek, Tomek, Kuba, Stachu”.

W obu rkp. odesłanie do *Pastorałek i kolęd z melodyjami...* M. M. Mioduszeuskiego, tam na s. 34–41 pod melodią tekst obszerniejszy.

Rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszeuskiego, w tym rkp. w t. 6 na pierwszą miarę szesnastki a^1 fis^1 , a w t. 9 na pierwszą i drugą miarę szesnastki d^2 c^2 i ósemka h^1 .

nr 13 – Rkp. Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 6, nr 13, z lokalizacją jak w druku. W rkp. odesłanie do *Pastorałek i kolęd z melodyjami...* M. M. Mioduszeuskiego, s. 155 oraz *Zbioru pieśni nabożnych...* Sz. Kellera s. 172–173 (bez melodii); w obu zbiorach tekst obszerniejszy.

s. 25 w. 9–8d. – Odesłanie dotyczy tekstu podpisanego kryptonimem F. *Licytacja dziewcząt*, zob. „Wisła” 1888 T. 2 s. 442–444, tam w rozdziale „Wycinki z czasopism i książek”; pierwodruk: „Wędrowiec” R. 26: 1888 nr 9 s. 100–101.

s. 26 nr 14 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 3, nr 14, z lokalizacją jak w druku; teka 41, sygn. 1347, k. 46, nr 124, bez lokalizacji, karta zatytułowana: „Pieśni postne”, a nad melodią nota: „Pozdrowienie ran P. Jezusa”, tam tylko zwr. 1–2.

W obu rkp. odesłanie do zbioru M. M. Mioduszeuskiego *Dodatek II i III do Śpiewnika...*, s. 799.

Rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mio-

duszeńskiego, tam w t. 2 na trzecią miarę ćwierćnuta h^1 , a w t. 4, 6 i 8 tylko wersja małych nut. W zapisie tekstu w zwr. 1 w. 3: „racz” zamiast „chciej”, w zwr. 2 w. 1: „ręko”.

- s. 26–27 nr 15 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 4, nr 15, z lokalizacją jak w druku, wcześniej przekreślona: „od Łęczycy”, u góry karty skreślona nota: „Post wielki”, a nad melodią nota: „pieśń po-stna”; teka 41, sygn. 1347, k. 42, nr 109, bez lokalizacji, tam melodia i pierwsza zwrotka tekstu.

W obu rkp. odesłanie do *Śpiewnika kościelnego...* M. M. Mioduszeńskiego, s. 112–116, tam pod melodią obszerniejszy tekst.

Rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszeńskiego, w tym rkp. w taktach 1–4 wartości rytmiczne na ostatnią miarę większe, zapis w metrum $\frac{4}{4}$:

- s. 27 nr 16 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 4, nr 16, bez lokalizacji; teka 41, sygn. 1347, k. 45, nr 120, bez lokalizacji, tam melodia z pierwszą zwrotką.

W obu rkp. odesłanie do *Dodatku do Śpiewnika kościelnego...* M. M. Mioduszeńskiego, s. 449–451, tam pod melodią obszerniejszy tekst.

W rkp. z teki 38 w t. 5 brak wersji małych nut.

Rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszeńskiego; w tym rkp. melodia zapisana w tym samym metrum, ale w innych wartościach rytmicznych:

Placz - że dzi - ślaj du - szo uszel - ka,
roz - my - ślaj że me - kę uiel - kę.

Izy wy - le - uaj ob - fi - cie,
pa - na sue - go ser - de - cznie.

Je - zus mi - ły uszy - stkie krzy - wdę

za nas cier - piał tak o - kru - tnie.

nad melodią notatka: „Starodawna”, a w zapisie tekstu w zwr. 1 w. 6: „za nas cierpiał tak okrutnie”.

- nr 17 – Rkp. Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 4, nr 17, z lokalizacją

s. 31–32 nr 23 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 24, z lokalizacją: „od Łęczycy (Mazew)” i notami: „Gaik (Dyngus)” oraz „drugie święto Wielkiejnocy”; rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Do tego tu domu wstępujemy” i tamże, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jaro-chów” – tekst; rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tylko tekst.

W rkp. z teki 7, sygn. 1156, k. 24 w t. 1 w pierwszym wykonaniu na pierwszą miarę ósemki $h^1 a^1$, a dla pierwszej i drugiej miary alternatywnie jeszcze ósemki $g^1 fis^1 g^1 h^1$, w t. 2 w obu wykonaniach obie wersje nut, t. 3–4 zanotowane w innym metrum:

w t. 5 i 6 na pierwszą miarę ćwierćnuta h^1 ; w zapisie tekstu drobne zmiany redakcyjne (np. „żeby” zamiast „gdyby”), dla zwr. 1 zanotowany tylko w. 1, w zwr. 7 brak: „v. dworu”, w zwr. 10 dla ostatniego wiersza jeszcze wariant: „za dukaty”, brak zwr. 15–17, w zwr. 18 dla „wodę” jeszcze wariant: „oblanie”, brak komentarza między zwr. 18 i 19.

W rkp z teki 38, k. 21 w t. 1 w pierwszym wykonaniu na pierwszą i drugą miarę ósemki $h^1 a^1 h^1 c^2$, w drugim wykonaniu na czwartą miarę dwudźwięk $fis^1 a^1$, t. 3–6 zanotowane jak w tece 7.

W rkp. z teki 38, k. 25 zapis jak w tece 7, sygn. 1156, przy czym tam brak zwr. 14–17.

W rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157 na początku zwr. 1–2, a po nich jeszcze:

„Nasz gaiczek idzie z miasta,
przypatrują mu się wszyscy ślachta.

Wszyscy szlachta, wszyscy ludzie
bo nasz gaik przez bór idzie”,

następnie zwr. 8, 6, 7, a po nich:

„Przed dworem kaczkę w błocie,
nasza pani chodzi w złocie”,

dalej zwr. 10–13 i tekst:

„Dajcież tu co macie dać,
bo nam tu długo czekać.

Dajcież nam tu po drugi raz,
bo nam to tu ostatni raz”.

Zwr. 15 w brzmieniu:

„Nasza pani kluczykami brząka,
dla nas ci tam, dla nas podarunku szuka.
Dajcież nam tu co macie dać,
bo nam to tu długo czekać”,

a po niej zwr. 19 i 20.

- s. 32–33 nr 24 – Rkp. Kolberga, teka 41, sygn. 1347, k. 51, nr 146, bez lokalizacji, z notą: „Na introit”. W rkp. w t. 7–8 tylko wersja dużych nut. W rkp. odesłanie do *Dodatku II i III do Śpiewnika kościelnego...* M. M. Mioduszelewskiego, tam na s. 926–927 pieśń z obszerniejszym tekstem; rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszelewskiego.
- s. 33 nr 25 – Rkp. Kolberga, teka 41, sygn. 1347, k. 52, nr 149, bez lokalizacji, na górze karty notatka: „Pieśń na Boże Ciało”, tam melodia z tekstem pierwszej zwrotki, zanotowana w metrum $\frac{3}{2}$:

Tuo - ja cześć chuu - la, nasz uie - czny Pa - nie,
na uie - czne cza - sy niech nie u - sta - nie.

W rkp. odesłanie do *Śpiewnika kościelnego...* M. M. Mioduszelewskiego, s. 150, tam z obszerniejszym tekstem; rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszelewskiego.

nr 26 – Rkp. Kolberga, teka 41, sygn. 1347, k. 52, nr 153, bez lokalizacji, tam melodia z tekstem pierwszej zwrotki, na górze karty nota: „Pieśń na Boże Ciało”.

W rkp. melodia zapisana w tym samym metrum, ale w innych wartościach rytmicznych:

I - dzie, i - dzie Bóg pra - udzi - unj,
i - dzie, se - dzia sprā uie - dli - uij.

W rkp. odesłanie do *Śpiewnika kościelnego...* M. M. Miodusze-wskiego, s. 155, tam pod melodią tekst obszerniejszy; rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Miodusze-wskiego.

- s. 33–34 nr 27 – Rkp. Kolberga: teka 41, sygn. 1347, k. 53, nr 156, bez lokalizacji, na górze karty nota: „Pieśń na Boże Ciało”, tam melodia z tekstem pierwszej zwrotki.

W rkp. odesłanie do *Śpiewnika kościelnego...* M. M. Miodusze-wskiego, tam na s. 158–160 pieśń z obszerniejszym tekstem; rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Miodu-szewskiego.

- s. 34–35 nr 28 – Pod pieśnią odesłanie do zbioru M. M. Miodusze-wskiego *Śpiewnik kościelny*, tam na s. 168–171 pełny tekst oraz dwa za-pisy melodii, inne niż melodia publikowana przez Kolberga; drugi odsyłacz dotyczy tekstu w zbiorze Sz. Kellera *Zbiór pieśni naboż-nych...*, tam s. 868–869.

- s. 35–36 przyp. 1 – W przypisie, zgodnie z odsyłaczem Kolberga, fragment *Listu K. Miaskowskiego*, który poprzedza *Herkulesa słowieńskiego*, pierwodruk: Dobromil 1612; w odnalezionym wydaniu z 1616 roku ten fragment na s. 26. *Herkules...* wydany był też jako część publikacji *Wizerunek utrapionej Rzeczypospolitej i naprawa Piotra Grzegorzewskiego* (Dobromil 1612 lub 1613), tam wg Es-treichera od s. 23, a od s. 41: *Tenże z fortuną i cnotą*, którego autorstwo Miaskowski przyznaje Herburtowi, i czego dotyczy wzmianka o liście w przypisie Kolberga.

- s. 36–37 nr 29 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z loka-lizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Otwórz, panie, swój dzidziniec”; teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jarochów”, tam tekst.

W rkp. z teki 38, k. 21 repetycja t. 1 rozpisana następująco:

w t. 3–4 brak wersji małych nut.

W rkp. z teki 38, k. 25 skreślony tytuł: „Plon niesiemy, plon”, inna kolejność zwrotek: 1–3, 5, 4, 6, 9, 10, 8, 7, 11, 12; w zwr. 1 w. 7–9: „dajze Boże plonowała, po sto korcy z mędl[a] dała, naszemu

panu”, w zwr. 2 „posprząтали” zamiast „poorali”, w zwr. 3 „zetkane” zamiast „utkane”, w zwr. 9 „jaśnie pan” zamiast „jegomość”, w zwr. 10 brak wariantu zamieszczonego w nawiasie.

- s. 37–38 nr 30 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Kaź nam otworzyć”; teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”, tam tekst, a nad nim nota: „dożynki”.

W rkp. z teki 38, k. 21 zapis następujący:

W rkp. z teki 38, k. 28 w zwr. 1: brak w. 4, w zwr. 2: „jaśnie” zamiast „jasny”, w zwr. 10: „koniki” zamiast „koniczki”, w zwr. 11: „fórczmanowi” zamiast „forszmanowi”, w zwr. 13: brak wyjaśnienia „oczy”, w zwr. 15: bez wyjaśnienia „dziewki”.

- s. 38 nr 31 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 17, z lokalizacją: „od Piątku” i notą: „Dożynki”, tam tylko t. 1–4 z podpisanymi obiema zurotkami; rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16/2, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst zwr. 2.

W rkp. z teki 7, sygn. 1156, k. 17 zapis piętrowy rozpisany, melodia zanotowana o kwintę czystą niżej, w t. 2 w wersji małych nut szesnastka *d'* zamiast szesnastki *e'*; w zapisie tekstu w zwr. 1: „do me” zamiast „do ni”.

W rkp. z teki 7, sygn. 1157, k. 16/2 następujący zapis tekstu:

„A panie, panie mój,
z ciebie woda, a ze mnie łój,
z ciebie łój wygotować,
a ze mnie łój wyszorować”.

Wariant zwr. 1 zob. przypis do nr 80 w suplementcie.

- s. 38–39 nr 32 – Rkp. Józefa Blizińskiego, teka 7, sygn. 1157, k. 15, bez lokalizacji.

W rkp. tylko takty 1–10, a tekst zanotowany poniżej, przy czym takty 1–4 w zapisie skróconym:

w t. 5 na pierwszą miarę ćwierćnuta c^2 , w t. 6 i 10 tylko wersja dużych nut, w t. 7–9 tylko wersja małych nut.

W zapisie tekstu zwr. 1–3, przy czym w zwr. 1: „panu” zamiast „dobrze” i brak powtórzenia: „plon niesiem plon, jegomości w dom” na końcu tej zwrotki, dalej zwr. 5–7, po zwr. 7 jeszcze:

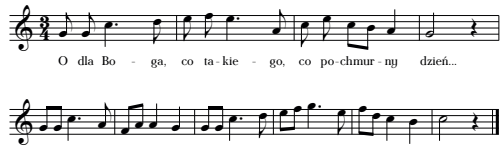
„Przede dworem wielka burza,
nasza pani kieby róża”,

następnie zwr. 4 i 8, a zwr. 9 brak.

Obrzędy (s. 40–85)

- s. 40 nlb. w. 6–14g. – Kolberg opisując zwyczaje pogrzebowe cytuje fragment pracy (tekst nieznacznie przeredagowany) Ł. Gołębiowskiego *Lud polski, jego zwyczaje, zabobony* wydanej w Warszawie w 1830, przytoczony tekst na s. 258; również za Gołębiowskim Kolberg odsyła do dwóch wzmianek w dwóch numerach „Kuriera Warszawskiego” z roku 1828, obie pt. *Artykuł nadestany*: nr 275, tam tekst podpisany B. J., nr 278, tam z podpisem S. B.
- s. 40–41 nr 33 – Rkp. Kolberga: teka 41, sygn. 1347, k. 56, nr 174, bez lokalizacji, tam melodia z pierwszą zwrotką.
W rkp. w t. 2 tylko wersja dużych nut, w t. 3 małe nuty tylko na pierwszą miarę, t. 4 jest powtórzeniem t. 3.
W rkp. jak i druku odesłanie do *Śpiewnika kościelnego...* M. M. Mioduszeńskiego, s. 252, tam pod melodią tekst obszerniejszy. Rkp. z teki 41 jest odpisem Kolberga z wymienionego zbioru Mioduszeńskiego.
- s. 41–42 nr 34 – Odsyłacz Kolberga dotyczy *Dodatku II i III do Śpiewnika kościelnego...* M. M. Mioduszeńskiego, s. 898, tam wariant melodii i tekst jak w druku.
- s. 43–55 (wesele I) – Opis wesela był po raz pierwszy opublikowany w artykule Kolberga *Pieśni ludu weselne* w „Bibliotece Warszawskiej” w 1847 roku, T. 2 (nie T. 3 jak podaje Kolberg w przypisie; w T. 3 opis wesela z Kaliskiego), s. 649–661, dodatek nutowy na s. 1–6, tam z melodiami w opracowaniu fortepianowym, zob. przedruk: *Pieśni i melodie ludowe w opracowaniu fortepianowym cz. I* (DWOŚ T. 67/I) Wrocław-Poznań 1986 s. 475–504. Artykuł był częścią większej publikacji ukazującej się na łamach czasopisma w latach 1847–1849. Zachował się też rękopis Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 2, z fragmentami i incypitami większości pieśni weselnych wykorzystanych w tym opisie, zob. następne przypisy i Wstęp, s. XX.

- s. 45 **przypp. 1** – Rkp. Kolberga, sygn. 2185/4, k. 362. Jest to odpis z notatki *Korespondencja Gazety Codziennej. Z Gostyńskiego w końcu września* zamieszczonej w wymienionej gazecie. W rkp. uwaga Kolberga, że autorem tekstu jest J. Bliziński, w gazecie tej informacji brak, oraz notatka nie pochodząca z wymienionego artykułu: „Teś i teściowa nazywany zwykle bywa *pan ojciec, pani matka*”.
- s. 45–46 **nr 37** – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 2, z lokalizacją: „Łazin”, tam tylko incipit tekstu: „Uboga ja na świecie”, a w nawiasie jeszcze kolejny incipit: „Kiedy ja tę jabłoneczkę sadziła”, por. nr 54 w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22).
- s. 46 **nr 39** – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 2, z lokalizacją: „Złaków”, tam tylko incipit tekstu: „Zielona ruta, jałowiec” z notą: „Ubierając do ślubu”.
- s. 46–47 **nr 40** – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 2, z lokalizacją: „Łazin”, tam tylko 3 pierwsze wersy tekstu.
W rkp. w. 3: „Rozmyślać to było nadobn[a] M[...]”, w nawiasie jeszcze kolejny incipit: „Oj, w polu ogródeczek” oraz nota: „Przed pójsciem do kościoła w domu”.
- s. 47 **nr 41** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam wariant tekstu z zapisem nutowym, zob. nr 19 w suplementcie.
- s. 47–48 **nr 43** – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew” i notatką: „Weselna”, tam melodia z incipitem: „O dla Boga, co takiego, co pochmurny dzień”; teka 43, sygn. 1352, k. 62, z lokalizacją ogólną: „Jezew”, tam melodia z incipitem: „O dla Boga, co takiego” i zapisem tekstu w dolnej części karty.
W rkp. z teki 38 zapis melodii następujący:

W rkp. z teki 43 zapis melodii:

O dla Bo - ga co ta - kie - go...

- w rkp. z teki 43 w zapisie tekstu inna niż w druku kolejność zwrotek: 1, 3, 2, 4, 5–7, przy czym dla zwr. 2, tylko: „Zaprzęgajcie”.
- s. 49 **nr 46** – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 2, z lokalizacją: „Jeżew, Piątek”, tam tylko incipit tekstu: „Pod borem sosna, pod nią topola”.
- s. 50 **nr 47** – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 2, z lokalizacją: „Łazin”, tam tylko incipit tekstu: „Zasadziłam grochu, tam przy przyłogu” z notą: „bez muzyki”. Odsyłacz do cz. I *Mazowska* (DWOK T. 24) dotyczy strony 284, a nie numeru 284.
- s. 50–51 **nr 48** – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 2, z lokalizacją: „Łazin”, tam tylko incipit tekstu: „Kołaczu, kołaczu, kto na ciebie orał”.
- s. 51 **nr 49** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 62, z lokalizacją ogólną: „Jeżew i Małyń pod Szadkiem”, tam melodia z incipitem: „Oj, potoczyła nadobna” i pełnym tekstem na dole karty.
- W rkp. melodia zanotowana w metrum $\frac{2}{4}$ z zachowaniem tych samych wartości rytmicznych, jedynie w t. 4 zamiast całej nuty półnuta z fermatą. W pierwszym wykonaniu tylko wersja małych, a w drugim tylko dużych nut, w drugim wykonaniu w t. 1 na pierwszą miarę dwie ósemki d^2 , a na czwartą miarę alternatywnie ćwierćnuta d^2 . W zapisie tekstu w zwr. 1: „Kochanka” zamiast „Kasieńka”, zwr. 2 słabo czytelna, wielokrotnie poprawiana, tam m. in. wcześniej: „kochanko” zamiast „córko”, zwr. 3 i 4 zapisane skrótowo, a po nich jeszcze dwie niepublikowane zwrotki, także zapisane skrótowo: „do pana brata” i „do pani siostry”, a następnie zwr. 5 i 6.
- s. 52 **nr 50** – Rkp. terenowy Kolberga: teka 43, sygn. 1352, k. 62, z lokalizacją ogólną: „Jeżew i Małyń pod Szadkiem”, z notą: „Weselna”, tam melodia z incipitem: „Już to po sprawie” i pełnym tekstem na dole karty.
- W rkp. melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej, w t. 3 na pierwszą miarę szesnastki $e^1 g^1$, t. 5: ; w zapisie tekstu w zwr. 1: brak „Kasieńku”, w. 3–4: „utopiłaś swój wianuszek w Małyńskim stawie”, w zwr. 3 w. 1: „Dostałam go, dostałam”, w. 3: „cztery rumianeczki”.
- W druku błędnie podane metrum, winno być 8.
- nr 51** – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 2, bez lokalizacji, tam tylko dwa pierwsze wiersze tekstu.
- s. 53–54 **nr 54** – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 2, z lokalizacją: „Łazin”, tam incipit tekstu: „Kiedy ja tę jabłoneczkę sadziła”, podpisany w nawiasie pod incipitem: „Uboga ja na świecie”, por. nr 37 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) i przypis do tego numeru.

- s. 54 nr 55 – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 2, z lokalizacją: „z Łęczyckiego”, tam tylko incipit tekstu: „Pierwsi kurzy piali, jeszcze nie był dzień biały, otwórz że[...]”. Wariant tekstu z inną melodią, por. nr 4 w suplementcie.
- nr 56 – Rkp. J. Bliżińskiego, teka 7, sygn. 1157, k. 15, bez lokalizacji. Odsyłacz do cz. I *Mazowska* (DWOK T. 24) dotyczy strony 256 (nr 151), a nie numeru 256.
- s. 55–85 (wesele II) – Opis wesela sporządzony został na podstawie zapisów terenowych Kolberga (przede wszystkim z teki 38). W druku wesele datowane jest na rok 1864, taka też data pobytu Kolberga w Łęczyckiem wymieniona została we wstępie do monografii, choć nie potwierdzają jej zachowane dokumenty, zob. Wstęp s. XIII–XV.
- s. 57 nr 58 – Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1305, k. 55, nr 343, z lokalizacją: „Orenice i Łazy [Łazin] pod Piątkiem”, tam tylko melodia z incipitem: „Da”. W rkp. w t. 1 w pierwszym wykonaniu pierwsza nuta h^1 , a w t. 4 w obu wykonaniach pierwsza nuta d^2 , a na drugą miarę ósemka h^1 .
- s. 57 w. 7d. – s. 60 w. 19g. – Tekst oracji w rkp. terenowym Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28, z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam wersja z licznymi drobnymi zmianami w stosunku do druku, por. s. 6–9 w suplementcie.
- s. 60–61 nr 60a – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 26, bez lokalizacji.
- W rkp. w zwr. 1: „wysoki” zamiast „zielony”, w zwr. 2: „jadący ze” zamiast „jadący od” i brak wariantu zamieszczonego w nawiasie, w zwr. 3: „we wodę” zamiast „po wodę”, w zwr. 6: „jakem przedtem” zamiast „jąkəm przedtem”, w zwr. 7: „pirsa” skreślona, nad nią napisane „slicna”, w zwr. 8 w. 2: „o i między płoty” i w zwr. 9 w. 1: „Oj, moja cnota”.
- s. 61 nr 61 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28, z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam nota nad pieśnią brzmi: „Na dzień dobry družbowie rano przed oknem (przed ślubem)”.
- W rkp. kolejność wykonania odwrotna, w t. 1 w obu wykonaniach druga szesnastka gis^1 , a na drugą i trzecią miarę wersja małych nut, w t. 2 w pierwszym wykonaniu na pierwszą miarę alternatywnie dwie trzydziestodwójki $g^1 f^1$ i szesnastka g^1 .
- Tekst zanotowany w tym rkp. został przez Kolberga zamieszczony w *Łęczyckiem* pod trzema numerami: 61, 100 i 152.
- Pod melodią zwrotki 1–2, przy czym w zwr. 1 w. 1: „Przysli my, przysli”, dalej tekst jak nr 100 zwr. 1, 3 i 5, po nich tekst jak nr 152, a następnie próba zanotowania kolejnych wątków:

w. 3–4 dopisek: „On”.

We wszystkich rkp. w zwr. 1: „dziewczyno” zamiast „Marysieńko”, w. 2–3 następujące: „Da i tak mam ci ich wiele, da przecie nie zapomnij”.

W rkp. z teki 33, 43 i 16 tekst podpisany jako dalszy ciąg pieśni: „A jeżeli komu zazdrość”, zob. nr 373b w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).

nr 63 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją: „Rzędków”.

W rkp. w t. 4 na ostatnią miarę jeszcze dwie wersje alternatywne: 1) trzydziestodwójka f^2 i szesnastka z kropką e^2 , 2) triola szesnastkowa $e^1 f^1 e^1$.

Zgodnie z erratą Kolberga odesłanie nad nutami winno być tylko do numeru 54 (nie 20).

- s. 62–63 **nr 64** – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją: „Rzędków”; teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia zanotowana dwukrotnie z różnymi tekstami; pierwszy raz z tekstem: „A w tym ogródecku”, tekst ten zob. *Łęczycykie* (DWOK T. 22) nr 74, drugi raz z tekstem: „Powiedzze matulu”, zob. nr 16 w suplementcie.

W rkp. z k. 25 w t. 1 i 7 tylko wersja małych nut, w t. 6 tylko wersja dużych nut; tam w zapisie tekstu inna kolejność zwrotek: 1, 3, 4, 5, 6, 8, brak zwr. 2 i 7, przy czym w zwr. 1: „włoski” zamiast „war-koc”, w zwr. 3: „układała” zamiast „zakładała”, w zwr. 5 w. 2: „nad mem ślicznem czołem”, a wierszy 3–4 brak, po zwr. 8 dalszy ciąg tekstu opublikowany jako nr 65 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), zob. następny przypis.

W rkp. z k. 27, w zapisie melodii z tekstem: „A w tym ogródecku...”, w t. 1 i 7 tylko wersja małych nut, w t. 2 na drugą i trzecią miarę ósemka e^2 i triola szesnastkowa $c^2 h^1 a^1$, w t. 4 inny rytm: ćwierćnuta i ósemka, w t. 6 tylko wersja dużych nut.

Melodia por. nr 23 w suplementcie.

- s. 63 **nr 65** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją: „Rzędków”, tam tekst zanotowany jako dalszy ciąg pieśni opublikowanej w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 64, zob. przypis do poprzedniego numeru.

W rkp. dla zwr. 2 zanotowane tylko: „Azebyś”, brak zwr. 3, w zwr. 5 brak w. 2 i słowa: „twoje”, brak zwr. 6, w zwr. 7 zamieniona kolejność wersów, najpierw w. 3–4, a po nich w. 1–2.

- s. 64–65 **nr 68** – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Ślicznie grano”; teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”,

z notą: „Na dzień dobry, po pannę młodą do ślubu, gdy ją we dworze ubierają”, tam tekst.

W rkp. z k. 21 w pierwszym wykonaniu w t. 3 zamiast pierwszego c^2 jest h^1 , w drugim wykonaniu w t. 3 zamiast a^1 na pierwszą miarę jest g^1 , ponadto drugie wykonanie objęte repetycją, w pierwszej volcie ćwierćnuty c^2 g^2 , w drugiej półnuta c^2 .

W zapisie tekstu z k. 28 w zwr. 1 w. 4: „kiój ja będę u nij”, w zwr. 2 w. 3: „czy nie jedzie, czy nie jedzie”, w zwr. 3 w. 1: „Oj, jedzie, jedzie”, w. 3: „skącze, kłęczcze”, w zwr. 5 w. 3–4 widoczne tylko: „ón Ja... nozek nie nadepce”, zwr. 6: „siedzie” zamiast „siedzi”, w zwr. 7 w. 4: „swój” zamiast „mój”, w zwr. 8 w. 4: „aniżeliś” zamiast „niże-liś”, w zwr. 9 w. 3: „dałaś mnie chusteczkę”.

- s. 65 **nr 69** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”.

W rkp. w zwr. 1 i 2 brak interiekcji, w zwr. 3 w. 1 na początku: „Oj”, w zwr. 4 w. 1: „A cóżeś ty za pan”, a przed w. 4 dodane: „ten”, w zwr. 5 w. 1: brak „to”, następnie zwrotka niepublikowana:

„Oj, chociaż on ruciany,
ale on z perłami,
nie zapłacisz go Jas[ieńku]
dwieście tysiącami”,

dalej zwr. 6, tam w w. 1: brak „tym”, w. 3: „żupana” zamiast „żupanska”.

- s. 65–66 **nr 70** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew” i notą: „Weselna. Przede dworem, jak po pannę młodą przychodzą”, tam melodia z incipitem: „Skoro ranusińko skowronek” i dwoma wierszami zwr. 3: „Trza było nam dzień dobry powiedzieć”.

W rkp. w pierwszym wykonaniu: w t. 2 obie wersje nut, w t. 3 na trzecią miarę szesnastki e^2 d^2 , w t. 4 na drugą i trzecią miarę: szesnastki e^2 c^2 i pauza ósemkowa, w drugim wykonaniu: w t. 1 pierwsza nuta g^2 , w tym rękopisie melodia poszerzona, między pierwszym i drugim wykonaniem jeszcze 4 takty:

pod tymi taktami podpisany kolejny incipit: „Przede dworem zielona murawa”.

Melodia por. nr 24 w suplementcie.

- s. 66 nota nad pieśnią nr 71 – Wg erraty Kolberga winno być: „zabierają” zamiast „zbierają”.
- s. 66–67 nr 72a – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją: „Mazew” i notą: „Swacha, jak do ślubu”.
W rkp. w t. 6 jeszcze wersja alternatywna: $a^2 g^2 f^2 d^2$; w zapisie tekstu w zur. 1 brak trzeciego wiersza, dalsze zwrotki zanotowane skrótowo, liczne znaki powtórzeń, czytelne jedynie słowa: „między panioma”, „gwiazdoma”, „ołtarza”, „perłoma”, ponadto w zur. 2: „jedzie” zamiast „wesła”, w zur. 4 w. 1: „Jasia oczki” zamiast „Jasieńka ocy” i „za nią” zamiast „na nią”.
- s. 66 nr 72b – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jarochów” i notą: „weselna”.
W rkp. w zur. 1 w. 3: „suknia w pasy, kur przy pasy”, w. 5: „Jasinka” zamiast „Marysi”, w zur. 2: „sobie” zamiast „ona”, w zur. 3 w. 1: „Jeden ją pojął”, w zur. 4: „mie” zamiast „nią”, w zur. 5 w. 6: „jakze mi się mas, Jasiniek”.
- s. 67–68 nr 73 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją: „Mazew”.
W rkp. melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej; w t. 1 na czwartą miarę ósemki $h^1 a^1$, w t. 2 na czwartą miarę ósemki $a^1 g^1$, w t. 6 na pierwszą i drugą miarę ćwierćnuty $g^1 a^1$. W zapisie tekstu w zur. 1: „Siadaj” zamiast „Siadajze”, w zur. 2 brak w. 1–2, na początku w. 3: „Da”, w. 4: „kiedy” zamiast „konie”.
- s. 68 nr 74 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją: „Mazew” i notą: „do Kościoła”, tam tekst z zapisem nutowym opublikowanym w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 64, zob. przypis do tego numeru.
nr 75 – Melodia jest połączeniem dwóch zapisów.
Takty 1–4: Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, bez lokalizacji, z notami: „Marsz weselny do kościoła i do domu” i „Grajcie mi marsz”, tam melodia zanotowana o kwartę czystą niżej w metrum $\frac{2}{4}$ przy zachowaniu tych samych wartości rytmicznych, w t. 1 i 2 na pierwszą i trzecią miarę dolna wersja, na drugą i czwartą górna wersja, w t. 3 tylko górna wersja.
Takty 5–12: Rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (9 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, z notą: „Marsz do kościoła”, tam tylko wersja małych nut, w t. 7 na trzecią i czwartą miarę ćwierćnuty $e^1 d^1$, brak t. 8, w t. 9 na pierwszą miarę alternatywnie triola ósemkowa $d^1 e^1 f^1 s^1$.
- s. 68–69 nr 76 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32, z notką: „Matce, weselna”.

W rkp. w pierwszym wykonaniu w t. 1 wersja małych nut, a w t. 2 tylko dużych nut, w t. 4 na drugą i trzecią miarę pierwotnie zanotowane szesnastki $d^2 c^2 h^1 a^1$; w drugim wykonaniu t. 1–2:

W zapisie tekstu w zwr. 1: „nakładła” zamiast „nakładła”.

- s. 69 nr 77 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32, z notą: „Obiad, druonom śpiewają”. Melodia zapisana piętrowo: w górnej wersji cała melodia zanotowana w metrum $\frac{2}{4}$, w dolnej w metrum $\frac{3}{4}$. W górnej wersji w t. 2 pierwsza nuta a^1 , w dolnej wersji zapis następujący:

W zapisie tekstu w zwr. 2 w. 1: „Oj, tam pod borem”.

nr 78 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32, z notą: „Przy obiedzie, gdy ogon cielecy dają”.

W rkp. w pierwszym wykonaniu w t. 3 nad a^1 również c^2 ; w drugim wykonaniu w t. 1 pierwotny zapis jak w druku, poprawiony na $e^1 d^2 d^2 c^2 h^1$; w t. 3 nad gis^1 kasownik z dopiskiem: „lub”.

nr 79 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, ze skreśloną lokalizacją: „z Gostyńskiego, Ku[tno?], Rzędków”, tam nota: „Wszyscy tańczą z miskami [z] grochem, starszy družba na czele”.

W rkp. w zapisie tekstu w zwr. 2 w. 1: „i w tym” zamiast „tymże to”, w. 2: „go” zamiast „to”, w zwr. 3 w. 1 bez powtózonego: „zanieś”, w. 3: „ci” po słowie „on” i bez wyjaśnienia: „czarę”, w zwr. 4 w. 1: „A i tą tarą pijac będzies”.

- s. 70 nr 80 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, ze skreśloną lokalizacją: „z Gostyńskiego, Ku[tno?], Rzędków”.

W rkp. w t. 3 nad g^1 zanotowane również h^1 , w t. 2 i 3 tylko wersja dużych nut, w t. 4–6 widoczne trudności Kolberga w zapisie linii melodycznej, liczne poprawki i skreślenia, wersja drukowana odpowiada literowym oznaczeniom nut; w zapisie tekstu: „Józinek” zamiast „Jasinek”, brak noty: „Družba mówi” oraz nawiasu z wyjaśnieniem: „cyna”.

nr 81 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „A nie chciała panna młoda grochu”; teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, z lokalizacją

ogólną: „Mazew”, tam tekst.

W rkp. z teki 38 w t. 5 tylko wersja małych nut, w t. 6 ósemki $c^2 a^1 g^1 fis^1$.

W rkp. z teki 42 w. 2: „Pocąn ij się ryć pod fartuch kręgulec”.

nr 82 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28.

W rkp. najpierw t. 10–17, następnie melodia opublikowana jako nr 83 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), a po niej t. 1–9.

W t. 4 i t. 17 tylko wersja dużych nut; w zapisie tekstu: „tu nie łączy” zamiast „tu połączy”.

s. 70–71 **nr 83** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28.

W zapisie melodii w t. 8 tylko dolna wersja, pierwsza ósemka c^2 ; w zapisie tekstu w. 4: „da, co idzie za mnie”. Zob. też poprzedni przypis.

s. 71 **nr 84** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (9 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam t. 5–8 następujące:

nr 85 i nota nad pieśnią – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją: „Mazew”, tam tekst zanotowany jako dalszy ciąg pieśni „Zakukała kukułeczka”, zob. nr 15 w suplemencie.

nr 86 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Oj, wyliz, oj, wyliz”.

W rkp. w t. 1 w drugim wykonaniu i w t. 7 na pierwszą miarę szesnastki $g^1 g^1$, na drugą i trzecią miarę inny rytm: dwie ósemki, w t. 6 tylko górna wersja, na drugą miarę alternatywnie szesnastki $a^1 g^1$.

s. 72 **nr 87** – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 27, tam zur. 1–2 bez melodii; teka 38, sygn. 1334, k. 32, tam t. 1–6 z tekstem pozostałych zwrotek i z notą: „Weselna”.

W rkp. z k. 32 w t. 1–2 kolejność wykonania odwrotna, najpierw:

a dalej jak wersja dużych nut w druku, w t. 3 w obu wykonaniach

wersja dużych nut, w drugim wykonaniu t. 5:

oba wykonania, t. 7 nieczytelny, brak t. 9–10; w zapisie tekstu w zur. 3: „po coś” zamiast „bo toś”, w zur. 6 brak w. 3–4, obok incipit kolejnej zwrotki: „Uciekła mi w proso”.

- s. 72 **nr 88** – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 8, nr 294, z lokalizacją: „Tarnówka pod Dąbiem”, z notatką: „Weselna”;

Melodię i tekst Kolberg opublikował ponownie w *Łęczycykiem* (DWOŚ T. 22) nr 382 na podstawie innego rkp. z teki 7, sygn. 1156, k. 14, zob. przypis do tego numeru.

Melodię i tekst zanotował także w kilku innych rękopisach, wykorzystanych również w T. 22 nr 382: teka 33, sygn. 1308/I, k. 2, nr 294, z lokalizacją: „Tarnówka pod Dąbiem”; rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”; teka 33, sygn. 1305, k. 50, nr 154, z lokalizacją: „Tarnówka”, tam melodia i teka 16, sygn. 1209, k. 5, nr 179, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem”, tam tekst.

W rkp. terenowym z teki 43 t. 1–8 zanotowane o sekundę wielką wyżej z incipitem: „Da, o co ci idzie” i tekstem zapisanym na dole karty, tam tekst obszerniejszy, po zwr. 1:

„Da i wzięłeś, Jasiu, wianek,
weźże i mnie samę,
bo ja po wianyszku
sierotą zostanę.

Da, czy ja nie parobek,
da, czy nie umiem robić,
umiem sieczkę żynać,
da i do dziewczyny chodzić”;

tekst: „Da, czy ja nie parobek” zanotowany jeszcze raz na k. 66, a także powtórzony w kilku rękopisach Kolberga z inną melodią, zob. nr 206 w suplementcie.

- s. 73 **nr 89** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją: „Mazew”, tam tekst z zapisem nutowym, zob. nr 15 w suplementcie.

nr 90 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją: „Mazew”, tam tylko tekst z notą: „Czepiny” połączony z melodią opublikowaną pod nr 15 suplementcie. W rkp. w zwr. 4 w. 2: „twój wianeczek straciła”.

- s. 73–74 **nr 91 i 92** – Kolberg odsyła do własnego artykułu pt. *Właściwości, pieśni i tańce ziemi dobrzyńskiej* opublikowanego w „Zbiorniku Wiadomości do Antropologii Krajowej” 1882 T. VI (dział III etnol.), tam na s. 116 nr 43 wariant tekstu i melodii, ale dotyczy on pieśni nr 91, a nie 92.

- s. 74 nr 93 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, tam nota: „družba, jak ją ma na stołek (chlast na stół, zakręci)”.

W rkp. w zwr. 2 w. 2: „kiej już ni ma kiedy”.

- s. 74–75 nr 94 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W rkp. w t. 4 na pierwszą i drugą miarę ósemka a^1 i szesnastki $gis^1 fis^1$, w t. 6 w wersji dużych nut na trzecią miarę triola szesnastkowa $c^2 h^1 a^1$, w t. 7 tylko wersja dużych nut; w zapisie tekstu w zwr. 1: „Przyleciał” zamiast „Przeleciał”, dla w. 3–6 zanotowane jedynie: „pior[...] cas niemały”, brak zwr. 3.

- s. 75 nr 95 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam zamiast odesłania do wariantu melodii nr 105 następujący zapis nutowy z incipitem: „Ostań z Bogiem, panno młoda”:

nr 96 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 23v; rkp. uszkodzony, widoczny tylko tekst zwr. 2.

nr 97 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32, z notą: „Weselna, po oczepinach”, tam melodia z tekstem drugiej zwrotki.

W rkp. przed t. 1 ćwierćnuta d^1 z podpisaną interiekcją: „Oj”, ta sama interiekcja zanotowana przed w. 3.

Zwr. 1 zanotowana na tej samej karcie z wariantem melodii jako odrębna pieśń, zob. nr 31 w suplementcie.

- s. 76 nr 98 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (6 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, nad melodią notatka: „Czepek kładą”.

W rkp. widoczne trudności Kolberga w zapisie metroritmicznym, zapis następujący:

nr 99 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (5 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, nad melodią nota: „Do oczepin”.

nr 100 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją: „Rzędków”; teka 38, sygn. 1334, k. 28, z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst zwr. 1, 3 i 5 zanotowany jako fragment pieśni publikowanej jako nr 61 w *Łęczycykiem* (DWORK T. 22), zob. przypis do tego numeru.

W rkp. z k. 25 w t. 1 i 2 tylko wersja małych nut, przy czym w t. 2 na pierwszą miarę tylko ćwierćnuta e^2 , ponadto alternatywne

wersje t. 5: i t. 7:

w zapisie tekstu z k. 25 w zwr. 1 w. 3–4: „paśla ta panienka zielonego pawka”, w zwr. 5 w. 1–2: „Ugnij się, panno, do samego pasa”. W rkp. jeszcze dalszy ciąg tekstu opublikowany przez Kolberga w *Łęczycykiem* (DWORK T. 22) nr 101. Tekst por. też nr 137 w *Łęczycykiem*.

W odsyłaczu do cz. II *Kujaw* (DWORK T. 3) winno być: s. 270 (nie 170).

- s. 76–77 nr 101 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją: „Rzędków”, tam w zwr. 3: „pięć poduszek” zamiast „pęk podusek”.

W rkp. zapis stanowi kontynuację pieśni opublikowanej przez Kolberga w *Łęczycykiem* (DWORK T. 22) nr 100. Por. tamże nr 137 i przypis do tego numeru.

- s. 77 nr 103 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 26, z lokalizacją jak w druku.

W rkp. następujący zapis pieśni:

A po - ją - nem so - bie nie - prze - pła - co - na,
a księ - dza ple - ba - na sio - strę ro - dzo - na,
A po - ją - nem so - bie dzie - ucy - ne - plo - cha,
o - na mi u - cie - ka, a ja ją ko - chom.

s. 77–78 nr 104 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (6 i 7 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W rkp. widoczne trudności Kolberga z zanotowaniem melodii, szczególnie w warstwie metrycznej, zob. ilustracja nr 8.

s. 78–79 nr 105 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją: „Rzędków” i notą: „Po oczepinach (swacha o posagu), ojcu”.

W rkp. z k. 25 t. 3–4 inne:

w t. 9 tylko wersja dużych nut; w zapisie tekstu zwr. 1 jak w druku, po niej zwr. 3–9, przy czym między zwr. 4 i 5 jeszcze:

„Ktoż cię tam siewać będzie,
[kiedy] Marysi już nie będzie?”

A jest ci tam młodsza sio[stra],
jesce ona nie dorosła.”

W całym rkp. tekst zanotowany skrótowo, np. w dalszych zwrotkach brak: „Już Bóg zapłać”, ponadto w zwr. 3: „siewałam cię” zamiast „chowałam cię”, w zwr. 6 w nawiasie: „garki, miski” zamiast „półki z garnkami”, w zwr. 7: „jadali tam” zamiast „jadali tu”, w zwr. 8: „pijali tam” zamiast „pijali tu”.

Melodia por. przypis do numeru 95.

s. 79 nr 106 – W rkp. terenowym Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew” incipit tekstu z zapisem nutowym, zob. nr 17 w suplementcie.

s. 80 nr 107 – Rkp. Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją: „Rzędków”, tam tekst z melodią w metrum $\frac{2}{4}$, por. nr 8 w suplementcie. W druku błędnie oznaczone metrum, winno być $\frac{3}{8}$.

nr 108 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją jak w druku i notą: „Na dobry dzień po ślubie”.

W rkp. zapis następujący:

Skrzy na nią pa - da - ły, [su - knie na nij go - rza - ły]
nie dba - la, nie dba - la.

W rękopisie zanotowane jeszcze dodatkowe wersje dla t. 1–3:

i dla t. 5–8:

w zapisie tekstu brak: „suknie na niej gorzały”, dalej wariant tekstu pieśni opublikowanej w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22) nr 109 zwr. 2–4, zob. następny przypis.

- s. 80–81 nr 109 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Pod borem sosna stała”; teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją: „Mazew”, tam zwr. 2–4.

W rkp. z teki 38, k. 20, melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 1 na pierwszą miarę również szesnastki $f^1 g^1$, w t. 4 na pierwszą miarę szesnastki $d^2 e^2$, w t. 6 na drugą i trzecią miarę tylko wersja małych nut, w t. 7 tylko wersja dużych nut, w t. 8 na trzecią miarę alternatywnie dwie szesnastki $d^2 c^2$.

Na karcie 27 zwr. 1 jak w nr 108 (zob. poprzedni przypis), a dalej wariant zwrotek 2–4, w zwr. 2 w. 2 następujący: „Prosił Marysi o dary”, w. 3–5: „i darów mu nie dała, i kijem go wyprała, boś stary”, w zwr. 3: „prosił Marysi” zamiast „prosi się Marychny”, w. 3–4: „jest ci ich tam čtyry kopy, weźże sobie ze dwa snopy”, w zwr. 4: „prosił Marysi” zamiast „prosi się Marychny”, w. 3–4: „jest ci ich ta w skrzyni sześć, weźże sobie który chcesz”.

- s. 81–82 nr 111 – Odsyłacz pod pieśnią do numeru 87 w *Sandomierskiem* (DWOK T. 2) dotyczy tylko melodii.
- s. 82 nr 112 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją: „Szadek” i notą: „Weselna”.

W rkp. w t. 4 inny rytm: ćwierćnuta i ósemka, w t. 7 na trzecią miarę dodatkowo wersja małych nut: szesnastki $a^1 gis^1$, a w t. 8 tylko wersja dużych nut.

nr 113 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28, z notą: „Potem družbowie” i skreślone: „przed ślubem rano”.

W rkp. w pierwszym wykonaniu t. 1: , w drugim wykonaniu w t. 1 na ostatnią miarę: ósemka c^2 , w t. 5 w drugim wykonaniu na drugą i trzecią miarę ósemka i pauza ósemkowa; w zapisie tekstu w zwr. 2 i 3 brak wierszy 1–2, w zwr. 2 w. 3: „Drugi mówi” zamiast „Wołałam ich”, dalej wiersze 1–2 zwrotki 3, a po nich: „i sama się położy, rączki, nóżki rozłoży”, następnie zwr. 5, a na zakończenie tekst jak nr 115 zwr. 1 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), zob. przypis do tego numeru.

s. 83 nr 114 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28.

Wrkp. w t. 1: , w t. 2 na drugą i trzecią miarę ósemki ósemki $e^2 e^2$ z alternatywnymi wersjami $d^2 d^2$, w t. 4 na drugą miarę ósemka g^1 z nadpisany krzyżykiem, w t. 5 dla ósemki tylko wersja dużej nuty; w zapisie tekstu w zwr. 2: „a ón” zamiast „Michał”, brak zwr. 3, a zamiast niej dwie inne jak nr 116c zwr. 1–2 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), zob. przypis do tego numeru.

nr 115 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28, tam tekst pierwszej zwrotki będący fragmentem pieśni opublikowanej w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 113, zob. przypis do tego numeru.

nr 116c – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28, tam zwr. 1–2 zanotowane jako dalszy ciąg pieśni nr 114 publikowanej w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), zob. też przypis do tego numeru.

s. 84 nr 117 – Odesłanie nad pieśnią do melodii nr 27 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) błędne. Wariant tekstu z zapisem nutowym, zob. nr 16 w suplemencie.

nr 118 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32, bez lokalizacji, tam nad melodią nota: „Chodzony na weselu (nie obraca się, idzie w koło)”.

W rkp. w t. 2 na drugą miarę ósemki $e^2 d^2$; w zapisie tekstu kolejność wersów następująca: 1, 2, 4, 3.

nr 119 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją: „Mazew”.

W rkp. melodia zanotowana kwartę czystą wyżej, w t. 3 na drugą miarę szesnastki $h^1 a^1$, lub alternatywnie na drugą miarę ósemka h^1 a na trzecią miarę szesnastki $a^1 fis^1$, w dalszym zapisie widoczne trudności Kolberga z zanotowaniem właściwego przebiegu melodii, t. 9–12 zapisane skrótowo w czterech taktach z licznymi skreśleniami, wersjami alternatywnymi i literowymi oznaczeniami nut; w zapisie tekstu w zwr. 1 brak wierszy 5–6.

Pieśni (s. 86–160)

- s. 86 nr 121 i 122 – W rkp. terenowym Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, bez lokalizacji, melodia jak nr 122, z incipitem: „Kiedy będzie słońce i pogoda”.

W rkp. t. 2: w t. 3 tylko wersja małych nut, a na pierwszą miarę e^2 , w t. 4 w pierwszym wykonaniu na drugą i trzecią miarę ósemki $g^1 h^1 d^2 g^2$.

- s. 86–87 nr 123 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 35, sygn. 1315, k. 10, tam wśród zapisów z Chochołowa i Tretok melodia z incipitem: „Przyjechał”, a poniżej zanotowany tekst.

W rkp. w t. 1 i 2 alternatywnie na pierwszą miarę ósemki $d^2 d^2$, w t. 4 i 8 na trzecią miarę ósemki $e^1 d^1$; w zapisie tekstu w zwr. 1: „nowe” zamiast „moje”, w zwr. 2: „memu” zamiast „mojemu” i „zielony” zamiast „bielony”, w rkp. brak zwr. 5 i 7.

- s. 87 nr 124 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródz”, tam melodia z incipitem: „A wyrzrzyjże, pacholiku”, a na dole karty pełny tekst.

W rkp. melodia zanotowana o kwartę czystą niżej, w drugim wykonaniu w t. 2 na drugą i trzecią miarę $d^2 i c^2$; w zapisie tekstu w zwr. 2 w. 3: „pod nim skacze (bis)”, brak 9 i 10 zwrotki, natomiast w rękopisie jeszcze:

„I też krzesła powyrzucam,
coś na nich siadał,
i też szklanki powytłukam,
coś niemi pijał,
byś się, Jasiu, nie wychwalał,
żeś u mnie bywał”.

- s. 87–88 nr 125 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Pod zielonym dębem”.

W rkp. w t. 2 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę szesnastki $h^1 a^1$, w t. 4 w obu wykonaniach szesnastki $h^1 g^1$ ćwierćnuta c^2 , poniżej zanotowane jeszcze 4 takty:

Obszerniejszy tekst pieśni: „Pod zielonym dębem” z inną melodią zob. nr 13 w suplementcie; dwuzurotkowy wariant pieśni z odeśnaniem do innej melodii, zob. *Łęczyckie* (DWORK T. 22) nr 147.

- s. 88 nr 126 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „A bo mi to trudna żona”; teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”, tam tekst.

W rkp. z k. 21 w t. 1 tylko wersja małych nut, w t. 2 na pierwszą miarę wersja małych nut, a na drugą miarę ósemka a^1 , w t. 3 przed c^2 przednutka d^2 ; poniżej zanotowane ołówkiem jeszcze cztery takty, rkp. zatarty, nieczytelny.

W rkp. z k. 28 w zapisie tekstu w zwr. 1: „w doma”, zwr. 4: „A trzy-nasta marchew skrobie, a ćternasta chodzi sobie”, zwr. 5: „A piet-nasta kluski gniecie, a szesnasta warkoc plecie”, w zwr. 9 w. 2: „co by ze mną tańcowała”.

Tekst z innymi melodiami zob. nr 43 i 44 w suplementcie.

- s. 88–89 nr 127 – Rkp. terenowy Kolberga i nieznanego autora, teka 42, sygn. 1351/II, k. 7, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst, któremu w rękopisach odpowiada inny niż publikowany przez Kolberga zapis melodii, zob. nr 41 w suplementcie.

W rkp. fragment: „Wéjrzéj jeno, chłopysiu, kto tam przyjechał” zanotowany obcą ręką, dalej zapis Kolberga, w zwr. 6: „wszy” zamiast „pchły”, wersy 3 i 4 w odwrotnej kolejności, w zwr. 7: „rozleciała” zamiast „rozleciały”, w zwr. 8: „podbijanie” zamiast „podbijane”, „przypatrzcie się świci” zamiast „przypatrzcie się jak to świci”, brak zwr. 11, w rkp. brak też wyjaśnień zamieszczonych w nawiasach.

- s. 89 nr 128 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 35, sygn. 1315, k. 10, z zapisami z Chochołowa i Tretek.

W zapisie melodii w pierwszym wykonaniu: w t. 1 na pierwszą miarę e^2 , w obu wykonaniach: w t. 2 wersja małych nut, a w t. 4 na drugą i trzecią miarę h^1 ; w zapisie tekstu zwrotki w innej kolejności: 1, 4, 2 i 3, przy czym w zwr. 4 w. 2: „czyli” zamiast „jeżeli” i w. 3: „bukieleczki” zamiast „gębuli”.

nr 130 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Oj, siano, siano”; teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst.

W rkp. z teki 38 melodia rozpisana w 8 taktach, w t. 1 na trzecią miarę i w całym t. 2 odwrotna kolejność wykonań, w t. 2 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę alternatywna wersja: triola

$a^1 g^1 fis^1$, w t. 4 w obu wykonaniach tylko wersja dłużych nut.

W rkp. z teki 42 w zwr. 4: „me” zamiast „mnie” i brak wariantu zamieszczonego w nawiasie.

- s. 90 **nr 131** – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją: „Miroszewice”, tam melodia z incipitem: „A żebyś mnie ty, dziewulo”; teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst. W rkp. z teki 38 w t. 2 w pierwszym wykonaniu druga ósemka a^1 , dla t. 4 z notatką: „lub” zanotowana wersja alternatywna: ósemki $a^1 a^1 g^1 fis^1 e^1 d^1$.

W rkp. z teki 42 w zwr. 2 w. 3: „skopek” zamiast „skopeczek”, w. 4: „Zeb[ysz] go mlikiem zapełniła u krowy”.

nr 132 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 35, sygn. 1315, k. 10, z zapisami z Chochołowa i Tretok.

W rkp. w t. 7 druga ósemka a^1 ; w zapisie tekstu w zwr. 2 brak w. 3–4.

- s. 90–91 **nr 133** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 23, tam tekst z innym zapisem melodii, por. 47 w suplementcie.
- s. 91–92 **nr 136** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”, tam melodia z incipitem: „Z tamtej strony zielonego”, a poniżej pełny tekst.

W rkp. w zwr. 3 w. 2: „Umaczała (bis) przesliczną spodniczkę”, w zwr. 4 w. 1: „bardzo ślicznie” zamiast „pawik pięknie”, w zwr. 5: „bystra woda” zamiast „cysty zdroik”, brak zwr. 6 i 8.

Melodia jak w rkp. z teki 43, ale z opracowaniem fortepianowym i wariantem tekstu w rkp. z teki 33 i na podstawie tego źródła publikowana w: O. Kolberg, *Pieśni i melodie ludowe w opracowaniu fortepianowym cz. II*. Wrocław-Poznań 1989 (DWOK T. 67/II) nr 631.

- s. 92 **nr 137** – Nad pieśnią odesłanie Kolberga do wariantu melodii opublikowanej w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 100, tam także wariant zwrotek 1–6, a pod numerem 101 wariant zwrotek 7 i 8, zob. również przypisy do tych numerów.
- s. 93–94 **nr 139** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst zanotowany skrótowo. Zapisowi tekstu odpowiada melodia zanotowana w rkp. terenowym z teki 38, zob. nr 94 w suplementcie.
- s. 94 **nr 140** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jarochów”.

W rkp. w t. 1: w pierwszym wykonaniu brak alternatywnej ósemki f^2 , w drugim wykonaniu ósemki $c^2 c^2 g^1$, w t. 3 w pierwszym wy-

konaniu dolna, a w drugim górna wersja nut, w t. 5 w pierwszym wykonaniu ósemki $c^2 c^2 c^2$, a w drugim wykonaniu $c^2 c^2 g^1$; w zapisie tekstu w zwr. 1 w. 1: „tym” zamiast „mym”, „listecki” zamiast „listki”, w. 2 brzmi: „juzci mnie to tu świniarza [dają]”, brak w. 3, w. 4: „powala w glinie”, w zwr. 2 w. 4: „da, dzieciom łebki tłuće”, w zwr. 3 w. 3: „wynosi je” zamiast „wynosi w nich”, w zwr. 5 w. 3: „bije mnie młotem” zamiast „bije młotem”, brak w. 4, w zwr. 6 w. 4: „oj” zamiast „dana-da!”.

- s. 95 nr 141 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W rkp. melodia zanotowana o tercję małą wyżej, tam następująca kolejność taktów: 5–6, ponownie 5–6, 7–10, a na koniec t. 1–4 z potórką; w t. 6 drugie wykonanie takie samo jak pierwsze, w t. 7 tylko górna wersja, w t. 10 ósemki $h^1 e^1$ i pauza ósemkowa; w zapisie tekstu tylko wiersz 3, a następnie pojedyncze wersy kolejnych zwrotek: „[...] pastuch pędzi bydło, robi motowidło, owczar [pędzi] owce”.

nr 142 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „W zielonym gaju liście padają”; teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jarochów”, tam tekst.

W rkp. z k. 21 melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 1–3 tylko wersja małych nut, w t. 4 na początku ósemki $a^1 b^1 c^2$, w t. 6 tylko wersja dużych nut, w t. 7 trzecia ósemka b^1 .

W zapisie tekstu na k. 25: „jest do wirszy” zamiast „robi wierszy” i „ja tego nie chcę”, zamiast „co mi to po nim”; w rkp. próba zanotowania dalszych zwrotek, tekst nieczytelny.

- s. 95–96 nr 143 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Zachowaj mnie, Boże”; teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”, tam tekst.

W rkp. z k. 21 melodia zanotowana o sekundę wielką niżej, w t. 3 na trzecią miarę jeszcze wersja alternatywna: szesnastki $e^1 g^1$, w t. 4 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę ósemka a^1 , w t. 7 dla pierwszej szesnastki również wersja alternatywna cis^2 , a na trzecią

miarę ósemka a^1 , t. 8–9: , w t. 10 na trzecią

miarę szesnastki $fis^2 d^2$, w t. 11 tylko wersja dużych nut, a na drugą i trzecią miarę inny rytm: ósemka z kropką i szesnastka, w t. 12 przed ósemką przednutka cis^2 .

W zapisie tekstu na k. 28 w zwr. 2 w. 5–6: „na trzeci wygada, przed czwartą powiada”, w zwr. 3 w. 2: nad „kochania” zapisane „uciechy”.

po wierszu 2 zanotowane wiersze 3–6 zwrotki 4, a po nich wiersze 3–6 zwrotki 3 i dalej wiersze 1–2 zwrotki 4.

- s. 96 **nr 144** – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 29 i teka 7, sygn. 1157, k. 5a, z lokalizacją ogólną: „Jaroarów” (karta 29 i 5a stanowiły kiedyś całość), tam melodia z incipitem: „Hola”; teka 38, sygn. 1334, k. 25, także z lokalizacją ogólną: „Jaroarów”, tam tekst.

W rkp. (teka 38, k. 29 i teka 7, k. 5a) melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 6 tylko górna wersja nut, w t. 7 alternatywna wersja nut: $f^1 a^1 c^2 c^2$, t. 8 jak t. 6, na drugą i trzecią miarę dwie szesnastki b^2 i ósemka f^1 .

W zapisie tekstu z teki 38, k. 25 w zwr. 3 w. 3 brzmi: „zabacy, bije za drzewiami”, w zwr. 5 w. 3: „będzie na mnie Jasio dobry”.

- s. 96–97 **nr 145** – Wariant tekstu por. nr 93 w suplementcie.

- s. 97 **nr 146** – Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 47, nr 23, z lokalizacją: „Złaków Borowy pod Łowiczem”, tam melodia z incipitem: „Da, uciekała po rowie, da, gonili”; teka 16, sygn. 1209, k. 3, nr 53, bez lokalizacji, tam tylko tekst. Odesłanie pod pieśnią dotyczy pierwodruku w „Przyjacielu Ludu” R. 13: 1846 nr 23 s. 184 (pieśń nr 150), tam z lokalizacją: „Złaków Borowy pod Kiernozią”; przedruk w: *Pieśni i melodie ludowe... cz. I* (DWOK T. 67/I) nr 150, zob. też *Mazowsze cz. II* (DWOK T. 25) nr 109.

nr 147 – Obszerniejszy tekst z zapisem nutowym zob. nr 13 w suplementcie. Tekst zwrotki pierwszej opublikowany był już wcześniej z odesłaniem do innej melodii, zob. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 125, drugi wątek na s. 88.

- s. 97–98 **nr 148** – Rkp. terenowe Kolberga: teka 42, sygn. 1351/II, k. 7, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst zanotowany bezpośrednio pod pieśnią „Pod zielonym dębem”, zob. poprzedni przypis; teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”, tam tylko zwr. 1 i 2. Zob. też nr 13 w suplementcie.

- s. 98 **nr 149** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 23, bez lokalizacji, tam tylko tekst.

Rkp. uszkodzony, karta odcięta, tekst widoczny od połowy zwr. 1, w zwr. 4 w. 3 i 4: „pamiętaj Jasi[...] prawda była”, w zwr. 5 w. 3 i 4: „kiedy ja na nij wołki pasała”, w zwr. 7 czytelne tylko: „hajwo, wołki twoje”, w rkp. brak interiekcji.

Wariant pieśni, por. nr 18 w suplementcie.

nr 150 – Por. nr 81 w suplementcie.

- s. 98–99 **nr 151** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 26, z lokalizacją ogólną: „Rzędków”, tam tekst z inną melodią, zob. nr 81 w suplementcie.

W rkp. tekst zanotowany skrótowo, po zwr. 1 fragmenty zwr. 2, dalej zwr. 5, 6 i 8, po nich:

„Poszła do kościoła, stanęła za drzwi,
przypatrzcie się wdowy i wy wszystkie”,

a następnie zwr. 14 i 15.

- s. 99–100 nr 152 – Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1305, k. 13, nr 2044, bez lokalizacji, tam tylko melodia; rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28, z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst.

W rkp. w t. 1 w pierwszym wykonaniu nad e^2 mordent, a w drugim wykonaniu na drugą miarę ćwierćnuta h^1 , w t. 2 w pierwszym wykonaniu na pierwszą miarę ćwierćnuta d^2 , w t. 3 w drugim wykonaniu szesnastki $c^2 h^1 a^1 g^1$, ćwierćnuta f^1 i ósemki $f^1 e^1$.

W rkp. z teki 38 tekst zanotowany jako fragment pieśni publikowanej jako nr 61 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), zob. przypis do tego numeru.

- s. 100 nr 153 – Tekst por. nr 13 (od zwrotki 5) w suplementcie.

- s. 100–101 nr 155 – Rkp. Kolberga, teka 50/3a, k. 13.

- s. 101–102 nr 156 i przyp. 1 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 27, ze skreśloną lokalizacją: „Łowicz”, tam melodia z incipitem: „Z poniedziałku” i wariant zamieszczony w przyp. 1; teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródz”, tam melodia z incipitem: „Z poniedziałku na święto” i tekst zwr. 1–5 zapisany na dole karty.

W rkp. z teki 38, na k. 27 w t. 1 kolejność wykonania odwrócona, w t. 2 w drugim wykonaniu pierwsza ósemka d^1 , takt 3–5 w na-

stępującym zapisie:

W rkp. z teki 43 w t. 1 kolejność wykonania odwrócona, w wersji

dużych nut: , w t. 2 w drugim wykonaniu pierwsza ósemka d^1 , t. 3–5 zanotowane sekundę wielką niżej z notatką: „z g”, dla t. 3 tylko wersja dużych, a dla t. 4 tylko wersja małych nut; w tym rkp. w zapisie tekstu w zwr. 2: „dziewucha” zamiast „dziewuła”, zwr. 3 w. 3: „A cóż to tam za uroda była”, w. 4: „pogubiłam” zamiast „pogubiła”, w zwr. 4 w. 1–2: „Pogu[bi]łam, musiałam, bo sie z chłopcem kochałam” i w. 4: „kłaniała” zamiast „skłoniła”, w. 6 brak: „v. Toruniu”, w zwr. 5: „jeden tysiąc” zamiast „jaki tysiąc” i brak w. 5–6 zamieszczonych w nawiasie, w rkp. brak przypisu 1.

Melodia i tekst por. nr 29 w suplementcie.

- s. 102–103 nr 157 – Por. nr 60 w suplementcie.
- s. 103 nr 158 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Kiedym jechał do swoj dziewczyn] swieciał miesiąc”.
- W rkp. w t. 1 zamiast szesnastek ósemka e^2 , w t. 2 w obu wykonaniach tylko wersja dużych nut, a w drugim wykonaniu trzecia ósemka a^2 , w t. 3 tylko wersja małych nut, a na pierwszą miarę ósemki $d^2 f^2$, w t. 4 na pierwszą miarę inny rytm: dwie ósemki, a ostatnia ósemka tylko g^2 , w t. 5 tylko wersja małych nut, a na pierwszą miarę ósemki $e^2 f^2$.
- s. 103–104 nr 160 – Rkp. Kolberga: rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26, ze skreśloną lokalizacją: „Kujawy”; teka 7, sygn. 1156, k. 11, z lokalizacją jak w druku.
- W obu rkp. w t. 2 nad ćwierćnutą fermata, a przed nią przednutka g^1 , w t. 3 tylko wersja dużych nut, t. 4: , w t. 10 na pierwszą miarę również wersja małych nut: szesnastki $a^1 h^1$; w zapisach tekstu w zwr. 2: „chłopcze” zamiast „chłopie”.
- s. 104–105 nr 163 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa zwr. 1–5 oraz wariant zwr. 8 i 11 z zapisem nutowym, zob. nr 66 w suplementcie.
- s. 105 nr 164 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Słońce siada, rosa pada”; teka 42, sygn. 1351/II, k. 7, z lokalizacją jak w tece 38, tam zwr. 2–3 zapisane przez Kolberga, a zwr. 1 zanotowana ręką nieznanego autora.
- W rkp. z teki 38 melodia rozpisana w 8 taktach, w t. 1 brak przednutki, w pierwszym wykonaniu druga ósemka pierwotnie c^2 , w t. 3 w pierwszym wykonaniu pierwsza ósemka c^2 , w drugim wykonaniu dodana wersja alternatywna: ósemki $gis^1 h^1 e^2 gis^1$, w t. 4 w drugim wykonaniu ćwierćnutą $a^1 a^1$.
- W zapisie tekstu w rkp. z teki 42 brak fragmentu w. 3: „a nie zdradzaj, kochaj”, brak też zwr. 4.
- s. 106 nr 166 – Melodia z akompaniamentem fortepianowym i czterema zwrotkami tekstu w rkp. Kolberga z teki 33, zob. *Pieśni i melodie ludowe...* cz. II (DWOK T. 67/II) nr 688.
- nr 167 – Rkp. terenowy Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam takty 1–6 z incipitem: „Szyroka woda na Wiśle”; teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją: „Sobótka, Kłodawa”, tam tekst.

- W rkp. z k. 21 w t. 1 tylko wersja małych nut, w t. 3 tylko wersja dużych nut, a przed ćwierćnutą przednutka g^1 , nad t. 5 notatka: „prędzej”.
s. 106–107 nr 168 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją: „Dąbrówki, Łągiewniki (od Zgierza)”. W rkp. zapis następujący:

dla t. 2 zanotowana jeszcze wersja alternatywna z notatką „lub”:

w zapisie tekstu w zwr. 3: „przeklina” zamiast „zaklina”, zwr. 5: „A on jedzie” zamiast „On już jedzie”, zwr. 6 brak wyjaśnienia: „krzyżem za usią”, brak zwr. 8 i 9.

- s. 107 nr 169 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, tam melodia z incipitem: „Coś ty Jasiu zrobił”; teka 42, sygn. 1352/II, k. 8, tam tekst, oba rkp. z lokalizacją ogólną „Mazew”.

W rkp. z teki 38 w t. 1 i 2 w drugim wykonaniu druga ósemka g^1 , w t. 4 i 5 w obu wykonaniach wersja małych nut, w t. 5 w pierwszym wykonaniu brak przednutki, w t. 6 na pierwszą miarę triola ósemkowa $g^1 f^1 g^1$.

W rkp. z teki 42 w zwr. 4 w. 3: „Pódź do dom, dziwecko”, dalsza część tekstu opublikowana przez Kolberga w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 170, zob. przypis do tego numeru.

- s. 108 nr 170 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst bez melodii zanotowany jako dalszy ciąg pieśni opublikowanej przez Kolberga w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 169, zob. przypis do tego numeru.

W rkp. w zwr. 1: „rutki” zamiast „ruty”, w zwr. 2 w. 2 „wianek mu dała”, zamiast w. 3–6:

„Jesce nie świta, matka się pyta,
gdzieś wianek podziała?
A moja mat[...] najukochan[...]
Jasinkowi go dała”,

w zwr. 3: brak „znów”, „ogrodu” zamiast „ogródka”, a w. 3–5: „Kwiateczki zbladły, listki opadły”.

- nr 171** – Tekst zwr. 1 w rkp. terenowym Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24 zanotowany jako dalszy ciąg innej pieśni, zob. nr 105 w suplemencie.
- s. 108–109 **nr 172** – Odesłanie pod pieśnią dotyczy artykułu Kolberga *Właściwości, pieśni i tańce ziemi dobrzyńskiej* w „Zbiorze Wiadomości do Antropologii Krajowej” 1882 T. VI (dział III etnol.), tam na s. 116 nr 42 wariant tekstu.
- s. 109 **nr 173** – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, z lokalizacją: „Dąbie (Karszewo)”, z notą dotyczącą informatora lub wykonawcy: „p. Wężyk”. W rkp. pod melodią obszerniejszy tekst, zob. nr 126 w suplemencie.
- s. 111 **nr 177** – Rkp. Kolberga: teka 8, sygn. 1160, k. 339; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 24, bez lokalizacji, tam nota: „p. Wężyk”, dotycząca informatora lub wykonawcy.

W rkp. terenowym melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 1 w obu wykonaniach wersja dużych nut, w t. 2 w pierwszym wykonaniu na pierwszą miarę ósemki $d^2 c^2$, a w drugim wykonaniu ósemki $d^2 c^2$ i ćwierćnuta c^2 , brak drugiej volty, w tym rkp. tekst obszerniejszy, zob. nr 131 w suplemencie.

nr 178 – Rkp. Kolberga, teka 8, sygn. 1160, k. 339. Por. nr 168 w suplemencie.

nr 179 – Rkp. Kolberga: teka 8, sygn. 1160, k. 339; rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 22, z lokalizacją ogólną: „Chochołów”, tam melodia z incipitem: „Wyjechał” i tekst na dole karty.

W rkp. z teki 43 w t. 4 w obu wykonaniach na drugą miarę tylko wersja małych nut, tam jeszcze dalsza część tekstu:

„Wziął ci ją za rączkę,
wziął ci ją za obie,
poprowadził przez ganeczek
do pokoju sobie”.

nr 180 – Rkp. Kolberga: teka 8, sygn. 1160, k. 339; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27r., z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

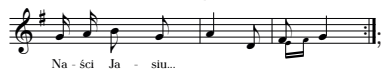
W rkp. z teki 8 melodia zanotowana jak w druku, bez oznaczenia kolejności wykonań. W rkp. terenowym melodia rozpisana w ośmiu taktach, pierwotnie zapisana najpierw górna wersja, następnie dolna, po czym cyframi oznaczona górna wersja jako 2°, a dolna wersja jako 1°; w tym rkp. pod melodią tekst jak zwr. 3–4, następnie zwr. 2, a dalej jeszcze:

„Weźże na mnie, a ja na cię,
widzi mi się, szłabym za cię,
a i matulinka moja,
da i nie dała pokoja,
nie dała mi nocki spać,
musiałam ją kołysać.”

Melodia, zob. nr 202 w suplemencie, tam z tekstem: „Mazowianka wołki pędzi”.

s. 112 nr 181 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, z lokalizacją: „Dąbie, Karszewo”, tam nota: „p. Węzyk”, dotycząca in-formatora lub wykonawcy.

W rkp. melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej, w t. 1 w drugim wykonaniu na trzecią miarę d^2 , w t. 3 w pierwszym wykonaniu ósemki $d^2 h^2 a^1$, w drugim wykonaniu na pierwszą miarę dodana wersja alternatywna: szesnastki $e^1 fis^1$, w t. 8 widoczna tylko ósemka fis^1 , reszty taktu brak, dla t. 1–3 zanotowana także nieco inna wersja z incipitem drugiej zwrotki:

Na - ści Ja - siu...

w zapisie tekstu w zwr. 2 w ostatnim wierszu tylko: „będziesz i z swym...”, a dalej skrótowo zanotowane kolejne zwrotki:

„Porwane ...Bogu jagnię, owca,
dziecięciu trzeba matki, ojca.
[...] krowę z cielęciami,
będziesz i z swym [dziecięciami].
[...] ciele, krowa,
mnie z dziecięciami boli głowa.
Dam ci jeszcze troje świnię,
zapędzi cię do rodziny.
[...] troje świnię,
zrobiłabym wstyd rodzinie.
Dam ci jeszcze korzec manny,
pójdziemy... panny.
[...] korzec manna,
wiedzą ludzie, żem nie panna”

por. *Mazowsze* cz. II (DWOK T. 25) nr 185.

nr 182 – W cz. II *Mazowsza* (DWOK T. 25) nr 185, do którego odsyła Kolberg, obszerniejszy wariant tekstu nr 181, zob. poprzedni przypis.

- s. 113–114 nr 185 – Zwrotki 1–12 z inną melodią w rkp. terenowym Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 22, z lokalizacją ogólną: „Chochołów” opublikowane zostaną w tomie *Mazowsze. Suplement* (DWOK T. 80).
- s. 115 nr 186 – Rkp. terenowy Kolberga: teka 43, sygn. 1352, k. 68, bez lokalizacji, tam melodia z wariantem tekstu, zob. nr 127 w suplemencie. Wariant tekstu por. tamże nr 128 i nr 188 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).
- nr 187 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 35, sygn. 1315, k. 10, z zapisami z Chochołowa i Tretek.
- W rkp. melodia zanotowana o sekundę wielką niżej, w obu wykonaniach w t. 5 tylko wersja małych nut, a na trzecią miarę e^1 . W zapisie tekstu zur. 1 i 2 jak pod nutami, dalej: „Nieszczęśliwe [...] pokoje [...], chodziło nas” (por. nr 188 – następna pieśń), następnie niewyraźnie zanotowane kolejne zwrotki, w których czytelne są tylko pojedyncze słowa: „to na pościeli [...] dałaś [...] gdzie, łóżko [...] jabłuszko”, a na zakończenie tekst jak zur. 6 w pieśni nr 186.
- s. 116 nr 188 – W zapisie metrum błąd w druku, winno być: $\frac{3}{8}$.
Melodia i tekst por. nr 128 w suplemencie.
Tekst por. nr 127 w suplemencie, por. też nr 186 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).
- s. 117 nr 192 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 23, bez lokalizacji.
- Melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 5 dwie ćwierćnuty $d^2 h^2$, przy drugiej dodane alternatywnie ósemki $a^1 b^1$, w t. 11 tylko wersja dużych nut, w t. 12 na pierwszą miarę alternatywnie ósemki $a^1 b^1$, na drugą miarę tylko wersja dużej nuty; w zapisie tekstu brak zur. 2, zur. 3 w. 3–4: „Jest tam w sieni] łożeczko, połóż swoje ciałeczko”, w zur. 5 w. 2: „i witali się poproście”, w. 4: „całuj mnie w d..., psiajucho”.
- s. 117–118 nr 193 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Za krzewiną”; teka 42, sygn. 1351/II, k. 7, z lokalizacją jak w tece 38, tam tekst.
- W rkp. z teki 38 melodia zanotowana sekundę wielką wyżej, t. 1–4 rozszerzone do 6 taktów:

w t. 6 tylko wersja dużych nut, w t. 7 na trzecią miarę ósemka b^1 , w t. 8 oraz 10–12 tylko wersja małych nut, w t. 10 na trzecią miarę b^1 , w t. 12 szesnastki $c^2 d^2$ i ćwierćnuta c^2 , w t. 15 w pierwszym

wykonaniu pierwsza szesnastka b^1 , po t. 16 zanotowane jeszcze 5 taktów:

W rkp. z teki 42 w zwr. 1 w. 2–3: „paśła pasturecka, gdyby przepiore[ccka]”, w zwr. 2 brak w. 2, w zwr 4: „winien” zamiast „krzywy”, reszta zwrotki nieczytelna, dalej tekst niepublikowany, zapisany nieczytelnie, w zwr. 5 w. 1 bez powtórzenia: „mocny Boże”, w. 5–6: „już nie będę płacił więcej w Warsz[...] szynkarce”.

- s. 118 nr 194 – Tekst por. nr 106 w suplemencie.
 s. 119 nr 196 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W rkp. melodia zanotowana w metrum $\frac{2}{4}$, przy zachowaniu tych samych wartości rytmicznych, zmieniona jest również kolejność taktów: najpierw t. 6–7 opatrzone znakiem powtórki, potem t. 1–5, brak taktów 8–11, przy czym w t. 3 na trzecią i czwartą miarę ćwierćnuta i dwie ósemki, w t. 6 na trzecią miarę ćwierćnuta e^2 , w t. 7 tylko wersja dużych nut; w rkp. jedynie fragment tekstu: „W leszcynie, w gęstej krzewinie stała [...]. Oj, ty [...] wianyszek [...]”.

- s. 119–120 nr 198 – Rkp. terenowy Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 26, z lokalizacją: „Chodecz”, tam melodia z wariantem tekstu.

W rkp. t. 1–2 rozpisane z dodanymi wersjami alternatywnymi:

w t. 1 w obu wykonaniach na ostatnią miarę jeszcze jedna wersja alternatywna: szesnastki $g^2 fis^2$, w t. 3 w obu wykonaniach na pierwszą miarę szesnastki, a w pierwszym wykonaniu na trzecią miarę wersja alternatywna h^1 ; w rkp. zapis tekstu następujący:

„Poszła panna po wodę [...],
 napotkał ją pan
 i stłuk ci ij dzban.
 A cyt, cyt, nie płac,
 ja ci ten dzban zapłacę,
 zal [...] ze zielony dzban,
 stuk ci mi go pan”.

- s. 120–121 nr 201 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Kapała

się Kasia [...] rady ridi, ridi, hop, hop”; teka 42, sygn. 1351/II, k. 7, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst; teka 36, sygn. 1320, k. 42, bez lokalizacji, tam melodia z tekstem opublikowanym w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 202.

Melodia w druku jest połączeniem zapisów z tek 36 i 38. W rkp. z teki 38 melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 2–4 i w t. 6 tylko wersja małych nut, a w t. 7 tylko dużych nut, w t. 5 na pierwszą miarę szesnastki $d^2 g^l$. W rkp. z teki 36 w t. 3 na drugą miarę szesnastki $g^l f^l$, a w t. 5–7 tylko wersja dużych nut, w t. 8 w pierwszym wykonaniu na drugą i trzecią miarę ósemka f^2 i pauza, a w drugim wykonaniu na pierwszą miarę szesnastki $g^l f^l$.

W zapisie tekstu z teki 42: „radi ridi ridi” zamiast „rady ridy ridy”, w zwr. 3: „dowiedziała” zamiast „uwiedziała”, między zwr. 3 i 8 zanotowane skrótowo:

„Wzięna ona dwa tal[ary], do [...].
Przyjdźże, Jasiu, wieczorem [...].
Wstań że stary [...] bo u Kasi [...].
Com [...] juz [...].
Ostaj z Bogiem, bywaj zdrowa [...]”,

następnie między zwr. 10–11 jeszcze:

„A mam ci ja dwa fartuszki, położę [...] na pi[...]”.

- s. 121 nr 202 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 36, sygn. 1320, k. 42, bez lokalizacji, tam tekst z melodią opublikowaną pod numerem 201, zob. poprzedni przypis.

W rkp. w zwr. 1: „leszczyne” zamiast „dębine”, w zwr. 3 w. 1: „Ona mi odpowiada”, w zwr. 4: „jesdem” zamiast „pusto”.

- s. 121–123 nr 203 i 204 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia opublikowana pod numerem 204 z fragmentami tekstu jak nr 203 i 204.

W rkp. w t. 2 druga nuta e^l , w t. 3 górna wersja, na drugą miarę dwie szesnastki $c^2 h^l$, w t. 5 górna wersja, w t. 7 na trzecią miarę dwie szesnastki $d^2 h^l$, w t. 8 na pierwszą miarę szesnastki $c^2 c^2$.

Pod melodią zwr. 1 jak w druku, dalej wiersz pierwszy drugiej zwrotki, po nim czytelne tylko „dragana”, następnie zwr. 3, a po niej:

„Weź mi, panie, łabędzie,
twoją Kasia nie będzie.

[Weź mi, panie,] i woły,
[...] z obory.

Weź mi, panie, i owce,
swoję Kasię zapłacę.

Nie kład[źcie mnie] we młynie
bo me zmelą dla świni.

[Nie kładźcie mnie] w młynicy
[...] zjedzą indycy”.

Pod pieśnią nr 203 odesłanie do artykułu Kolberga *Właściwości, pieśni i tańce ziemi dobrzyńskiej* w „Zbiorze Wiadomości do Antropologii Krajowej” 1882 T. VI (dział III etnol.), tam na s. 126 nr 69 wariant tekstu.

s. 123 nr 205 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 68, bez lokalizacji, tam tekst z drobnymi zmianami w stosunku do druku oraz z zapisem nutowym, zob. nr 103 w suplemencie.

s. 123–124 nr 206 – Rkp. terenowy Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 24, wśród zapisów z Mazewa.

W rkp. melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej, w t. 2 szesnastki $h^1 d^2$ i ósemki $c^2 h^1$, w t. 4 na pierwszą miarę alternatywna wersja: ósemka c^2 , w t. 5 tylko wersja małych nut z alternatywną wersją nut dla drugiej miary: szesnastki $g^1 fis^1$, w t. 7 na drugą miarę alternatywna wersja nut: szesnastki $g^1 fis^1$, a na trzecią miarę w dużej wersji nut d^1 , w t. 8 alternatywnie g^1 ; w rkp. tekst jak pod nutami (nie jak zwr. 1), dalej tylko zwr. 2 i 3 zanotowane skrótowo, np. brak powtórzenia: „byłam u lnu”.

Wariant zwr. 6 z inną melodią, por. nr 124 w suplemencie.

s. 124–125 nr 208 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 22, z lokalizacją ogólną: „Chochołów”.

W t. 2: w druku błędne metrum, winno być: $\frac{3}{4}$; w rkp. na pierwszą miarę szesnastki $c^2 h^1$ i ćwierćnuta g^1 , w t. 6 w pierwszym wykonaniu wersja dużych, a w drugim małych nut, w drugim wykonaniu na drugą i trzecią miarę szesnastki $c^2 h^1 a^1 g^1$, w t. 8 w obu wykonaniach wersja dużych nut; w zapisie tekstu w zwr. 3: „zdaje” zamiast „widzi”, następnie zwrotka niepublikowana:

„A jak przyjdzie jesień,
sama prz[...] przed sień,

bo jak przyjdzie wiosna,
to mi będzie niosła”,

w rkp. brak zwr. 4–5, w zwr. 6 w. 4–5 brzmią:

„grzebuszkiem na południe,
a ogonkiem na północy”,

w zwr. 7 w. 2–4:

„i nóżki na stronie,
oddmuchnął piórka,
zobaczył gdzie przepiórka”,

a nad „przepiórka” napisany wariant „dziupła”.

- s. 125–126 nr 209 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z podpisanymi wierszami 1–2, a na górze karty pozostały tekst.

W rkp. w t. 4, 5, 8, 10 i 12 tylko wersja dużych nut, w t. 7 tylko jedna wersja nut: ćwierćnuta e^2 i ósemki $g^2 e^2$, w t. 9 tylko jedna wersja nut: ósemki $a^1 c^2 h^1 d^2$; w rkp. tekst zanotowany skrótowo, tam dla zwr. 2 tylko wiersze 3 i 4, dalej: zwr. 5, wiersze 3 i 4 zwrotki 3, wiersze 1 i 2 zwr. 4, zwr. 6, zwr. 8 i 9. Melodia por. nr 135 w suplemencie.

- s. 126 nr 211 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, bez lokalizacji.

W rkp. w t. 1 na pierwszą miarę alternatywnie $h^1 c^2$, w t. 2 i 8 tylko wersja dużych nut, w t. 3 ósemki $e^2 d^2$ i ćwierćnuta d^2 , w t. 5, 10 i 12 tylko wersja małych nut, w t. 5 # nad c^1 , w t. 8 na drugą miarę h^1 , po t. 13 zanotowane jeszcze:

W rkp. tekst obszerniejszy, zob. nr 134 w suplemencie.

- s. 127 nr 213 – Rkp. Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, bez lokalizacji. W rkp. obszerniejszy tekst z zapisem nutowym, zob. nr 151 w suplemencie. Odesłanie nad pieśnią do cz. II *Kujaw* (DWOK T. 4) dotyczącej innej melodii, na którą można zaśpiewać tekst.

nr 215 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 35, sygn. 1315, k. 9, z lokalizacją ogólną: „Sierakówek”.

W rkp. t. 2: , w t. 3 druga ósemka a^1 i alternatywnie c^2 , w t. 4 na drugą miarę alternatywnie d^2 , t. 5–6:

, t. 8–10 brak; w zapisie tekstu brak wierszy 5–8.

- s. 128 nr 217 – Rkp. terenowy Kolberga: teka 43, sygn. 1352, k. 22, z lokalizacją ogólną: „Chochołów”, tam wariantowa melodia z tekstem:

A za o - gro - dzi - skiem, trzą - sa - la bro - dzi - skiem,

a cóż ja po - ra - dzę z tym sta - rym dzie - dzi - skiem,

a cóż ja po - ra - dzę z tym sta - rym dzie - dzi - skiem.

W zapisie tekstu w zwr. 3 w 1: „Bo z młodym wędruję”, w zwr. 4 na początku w. 1: „i”, a na początku w. 1 w zwr. 5–7 oraz w. 3 w zwr. 5: „a”, w zwr. 6 w. 2: „ode wsi”.

- s. 128–129 nr 218 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Przyśled do niej w poniedziałek”.

W rkp. tylko wersja dużych nut, ponadto w t. 2 na drugą miarę ćwierćnuta c^2 , w t. 4 ósemki e^2 d^2 i ćwierćnuta c^2 , t. 5–8 zanotowane kwartę czystą wyżej, w t. 8 ósemki h^1 a^1 i ćwierćnuta g^1 .

- s. 129 nr 219 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 20, tam na karcie z lokalizacją ogólną: „Kromnów”.

W rkp. t. 2 i 3: , w t. 6 tylko wersja dużych nut, w t. 8 tylko ósemka g^1 .

W rkp. skrótowo zanotowana jeszcze druga zwrotka:

„Pytam ci się, [moja] żono,
wiele żeś przepiła, cztery...”.

nr 220 – Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1308/I, k. 3, nr 269 i tamże, k. 5, nr 269, w obu rękopisach lokalizacja: „Złaków Kościelny pod Łowiczem”.

W obu rękopisach pod kluczem wiolinowym notatka: „z C major”.

W rkp. z k. 3 w t. 1 w pierwszym wykonaniu pierwsza ósemka e^2 , w t. 3 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę ósemki c^2 c^2 , w t. 4

odwrócona kolejność wykonania, w t. 5 tylko wersja dużych nut, w t. 6 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę ósemki $g^1 g^1$; w zapisie tekstu z tej karty w w. 6 skreślone: „jak potem nie wstanie” i dopisane: „w poniedziałek rano”.

W rękopisie z k. 5 zapis melodii taki jak na k. 3, ale bez taktów 5–6 i podpisanego pod nimi tekstu.

s. 130 nr 221 – Tekst por. nr 16 w suplementcie; incipit tekstu z inną melodią, por. tamże nr 165.

nr 222 – Rkp. terenowym Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jaroarów”, tam tekst zwr. 1 i 20 z zapisem nutowym, por. nr 162 w suplementcie.

s. 131 nr 223 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”, tam zamiast odesłania do wariantu nr 5bb w *Pieśniach ludu polskiego* (DWOK T. 1) zapis nutowy z krótszym tekstem, zob. nr 166 w suplementcie. Tekst por. też nr 163 w suplementcie.

s. 131–132 nr 224 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 23, bez lokalizacji.

W rękopisie widoczne trudności w zapisie metrycznym, t. 1 i 2 zanotowane w czterech taktach w metrum $\frac{2}{4}$, w t. 1 dla pierwszej ósemki wersja alternatywna: dwie szesnastki $a^1 a^1$, na trzecią i czwartą miarę dwie ćwierćnuty, w t. 2 tylko wersja małych nut,

t. 5 i 6:

w rkp. tekst zanotowany skrótowo, zwr. 1 tylko do słowa „pachole”, tam: „Wyjechali” zamiast „jechali”, brak zwr. 2, 3, zwr. 4 od wiersza 2, tam: „siada ono” zamiast „i siadło ono”, między zwr. 4 i 5 tekst niepublikowany:

„Dogoniło pana na krak[owskim] moście,
wracajcie, pan[owie], w naszym dworze goście”,

w zwr. 5 brak „pachole moje” i brak w. 3, zwr. 6 następująca:

„a jesli [...] to sami wróccie,
wierną służkę ślójcie”,

dalej zwr. 8, bez w. 3, w zwr. 9 w. 1:

„Nalijcie mi piwa we sklanicę”, w w. 2 „lecę” zamiast „w ręce”, po zwr. 10 jeszcze dwie zurotki niepublikowane:

„A poślijcie mi po moje papiery,
co ja posłę do swoj rodziny.

[...] zwiedziła,
lezy, lezy tak jak cybulecka”.

- s. 132–133 nr 225 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „U matki rodzony”; teka 7, sygn. 1157, k. 20, tam tekst zur. 1–4 oraz wiersz 1 zur. 5 i teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam reszta tekstu (karty z teki 42 i 7 tworzyły dawniej całość).

W rkp. z teki 38 w t. 6 pierwotnie inny rytm: dwie ósemki, dwie ćwierćnuty, w t. 8 ćwierćnuta c².

W zapisie tekstu w zur. 1 brak „mój”, zur. 4: „za trzech” zamiast „za nią trzech”, w zur. 4–6 brak wersów 3–4, a dalej tekst niepublikowany:

„A nawracaj, nawracaj,
chusteczki mi powracaj.

A wieleś mi ich [dała],
[...]

Dałam jedną z obrąbkim,
jakem była dzieciątkiem.

[Dałam drugą] z koronką,
[jakem była] piastunką,

[Dałam trzecią] z wyszyciem,
jakem była dziewczęciem.

[Dałam czwartą] ze złotem,
kiejem była sierotą.

[...]

Wróćże ci ij, nie wróćę,
[...].

Koniki [...],
na nic ci ją popsuję.

W buciki ja pościelę,
a z ciebie się uśmieje”.

- s. 133 nr 226 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z fragmentami tekstu: „Na Podolu biały [...] filoraktom, braktorom, prekoratom, doktorom”.

W rkp w t. 1, 3, 6, 8 i 9 tylko wersja małych nut, w t. 2: ćwierćnuta d^2 i ósemka c^2 , w t. 4 ćwierćnuta a^1 i ósemka g^1 , w t. 7 na pierwszą miarę szesnastki $g^1 a^1$. Bezpośrednio za tą pieśnią druga wersja melodii zanotowana w metrum $\frac{2}{4}$, z incipitem: „Na Podolu”, prawdopodobnie od tego samego wykonawcy, tam zapis następujący:

Incipit tekstu z inną melodią, zob. nr 169 w suplemencie.

- s. 133–134 nr 227 – Wariant tekstu z zapisem nutowym, zob. nr 170 w suplemencie.
- s. 134 nr 228a – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst zwr. 9–12; zapisowi tekstu z teki 42 odpowiada melodia zanotowana w rkp. z teki 38, zob. nr 14 w suplemencie.

nr 228b – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, z lokalizacją ogólną: „Mazew”. Odesłanie do cz. II *Mazowsza* (DWOK T. 25) dotyczy zwr. 6–10 numeru 94, drugi odsyłacz dotyczy cz. IV *Mazowsza* (DWOK T. 27), tam nr 95 zwr. 8–11.

- s. 134–135 nr 229 – Rkp. terenowy Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 24, bez lokalizacji, tam melodia z incipitem: „Czego kalino” i oddzielnie zanotowane fragmenty tekstu (wariant zamieszczony w nawiasie i zwr. 15); teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst zwr. 1–14.

W rkp. z teki 38 t. 1–4 w pierwszym wykonaniu zanotowane tercję wielką niżej, w t. 4 w pierwszym wykonaniu $fis^1 h^1$, t. 2–4 w drugim wykonaniu: , w t. 6 w obu wy-

konaniach tylko wersja dużych nut, w t. 7 w pierwszym wykonaniu trzecia ósemka fis^1 .

W zapisie tekstu z teki 42 w zwr. 5 po wierszu 2 jeszcze: „Od ojca, matki odstąpiła”, w zwr. 7 w. 2: „zaśpiwa ci tu słowik nasz”, w zwr. 12 w. 2: „i zapukał w okieneczko”, w zwr. 13 w. 4: „zdymje” zamiast „złóżę”.

Tekstowi z rkp. z teki 42 odpowiada inna niż w druku melodia, zob. nr 172 w suplementcie.

s. 135–136 nr 230 – Fragmenty tekstu z innymi melodiami, por. nr 193 i 194 w suplementcie.

s. 136–137 nr 231 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Gorzańska dobra”; teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją: „Sobótka, Kłodawa”, tam tekst.

W rkp. z k. 21 w t. 1 w drugim wykonaniu na ostatnią miarę jeszcze alternatywna wersja nut: szesnastki d^1 cis^1 , w t. 2 w pierwszym wykonaniu inny rytm: cztery szesnastki i ósemka, a w drugim wy-

konaniu: , w t. 3 tylko wersja małych nut, a w drugim wykonaniu na trzecią miarę inny rytm: trzydziestodwójka i szesnastka z kropką, w t. 4 odwrotna kolejność wykonania, a w pierwszym z nich na trzecią miarę alternatywna wersja: triola szesnastkowa c^2 d^2 e^2 ; w zapisie tekstu z k. 28 kolejność zwrotek następująca: 1, 2, 4, 8, 5, 3, 6, 7, 9–12, przy czym w zwr. 9: „choć mają” zamiast „gdy mają”.

s. 137 nr 232 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Żono, a moja kumulu”; teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją jak w druku, tam tekst.

W rkp. z k. 21 w t. 1 tylko wersja dużych nut, t. 2 w pierwszym wykonaniu taki jak t. 1, a w drugim wykonaniu na trzecią miarę

szesnastki d^2 c^2 , t. 3: ; w zapisie incipitu nad: „moja” zanotowane „żono”.

W rkp. z karty 28 inna kolejność zwrotek: 1, 3, 2, 4, 5; w zwr. 2: „dom” zamiast „nos”, w zwr. 5 brak wiersza 5.

s. 137–138 nr 233 – Melodia z innym tekstem, zob. *Kujawy. Suplement do t. 3 i 4* (DWOK T. 72/II) nr 95.

s. 138 nr 235 – Rkp. Kolberga: teka 42, sygn. 1349, k. 20, z lokalizacją jak w druku; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 20r., z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Rozbijały się siwe łabędzie”.

W obu rękopisach w t. 2 na trzecią miarę w obu wykonaniach tylko wersja dużych nut, a na czwartą miarę w drugim wykonaniu ósemki d^2 h^1 . Ponadto w rkp z teki 38 w t. 1 w drugim wykonaniu na trzecią i czwartą miarę ćwierćnuta z kropką e^2 i szesnastki d^2 c^2 .

W rkp. z teki 42 jeszcze jeden zapis tekstu z wariantem melodii, zob. nr 174 w suplementcie.

s. 138–139 nr 237 – Rkp. Kolberga, teka 12, sygn. 1181, k. 33, z lokalizacją: „od Żychlina (Oporów)”, tam melodia z tekstem, z nota: „Obertas”; teka 43, sygn. 1352, k. 22, z lokalizacją ogólną: „Chochołów”, tam tekst zwr. 1–3 z wariantem melodii.

W rkp. z teki 12 zapis melodii następujący:

Oj, u na - sze-go pa - na, da, zie - lo - na po-dło - ga,
da, kłę - czy ta ma - lu - ska, da, pro - si pa - na Bo - ga.

w zapisie tekstu z teki 12 w zwr. 3 w. 3: „musiał” zamiast „musi”, w zwr. 4 w. 2: „Da, płakała i w sieni”, brak zwr. 6.

W rkp. z teki 43 zapis melodii następujący:

Oj, u na - sze-go pa - na, da, zie - lo - na po-dło - ga,
da, kłę - czy ta ma - lu - ska, da, pro - si pa - na Bo - ga,
da, kłę - czy ta ma - lu - ska, da, pro - si pa - na Bo - ga

tam w zapisie tekstu w zwr. 2: „mój” zamiast „jój”, w zwr. 3 w. 3–4:

„Da, i musiał mój Jasinek,
da, i karabinek nosić”.

s. 139 nr 238 i 239 – Rkp. Kolberga: teka 42, sygn. 1349, k. 19, z lokalizacją jak w druku, tam melodia i tekst jak nr 238; sygn. 3208, k. 234 z lokalizacją: „od Grzegorzewa (Borysławice)” i rkp. terenowy, teka 7, sygn. 1157, k. 5a, z lokalizacją ogólną: „Jarochów”, w tych rkp. pod melodią tekst jak pod numerem 239.

W zapisie melodii z teki 42 w pierwszym wykonaniu: w t. 2 pierwsza ósemka *h*¹, w t. 4 na pierwszą miarę wersja dużych nut; w zapisie tekstu skreślone „roskoszy” i nadpisane „światu”, zwrotki 2 i 3 w odwrotnej kolejności, a po zwr. 6 jeszcze jedna:

„Na mustrę go pięknie proszą,
laskę kijów za nim noszą”.

W rkp. o sygn. 3208 i w rkp. z teki 7 w t. 1 w pierwszym wykonaniu ósemki $c^2 d^2 c^2 e^2$, a w drugim wykonaniu pierwsza ósemka d^2 ; w tych rkp. obok tekstu jak nr 239 jeszcze incipit: „Jedzie żołnierz borem, lasem”.

- s. 139–140 nr 240 – Rkp. Kolberga, teka 12, sygn. 1181, k. 33, z lokalizacją: „od Żychlina (Chochołów, Tretki)”.

W rkp. w t. 5 w drugim wykonaniu przy drugiej ósemce alternatywnie szesnastki $c^2 h'$, za melodią jeszcze 4 taktów:

w zapisie tekstu w zwr. 1 w. 4: „moskiewskiego” zamiast „żołnierskiego”, w zwr. 5 przed w. 3: interiekcja „oj”.

- s. 140 nr 241 – Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1308/I, k. 30, nr 48, z lokalizacją: „Złaków Borowy pod Łowiczem”; rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1308/II, k. 24, bez lokalizacji, rkp. uszkodzony, tam tylko tekst.

Na k. 30, nr 48 melodia rozpisana, najpierw górna, następnie dolna wersja; w zapisie tekstu w zwr. 5: „Jasiulka” zamiast „Jasienka” i brak wyjaśnienia „ścieli”, w zwr. 9 w. 1: „Bieży-ć on tam bieży”, a w. 3: „Kasienka” zamiast „Kasiunia”, w tym rkp. brak zwr. 10.

W zapisie tekstu z k. 24 brak zwr. 1, 2 i 10.

- s. 140–141 nr 242 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 26, z lokalizacją ogólną: „Mazew”; teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją jak na k. 26, tam melodia z incipitem: „W zielonym gajiku”; teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją: „Sobótka, Kłodawa”, tam melodia z pierwszą zwrotką.

W rkp. z k. 26 zapis następujący:

W zie-lo - nym ga - i - ku pta - sze - ta śpie - ua - ja,
[a] już me - go Ja - sia do woj - ny wo - la - ja.

pod melodią tekst zanotowany skrótoowo, tam zwr. 1, po niej:

„Siadaj, Jasiu, siadaj,
już konik[a] siadł”

i: „Komu mnie... zostaw”, dalej zwr. 3–5, przy czym w zwr. 3 brak wiersza 2.

W rkp. z k. 20 w pierwszym wykonaniu: w t. 1 na drugą i trzecią miarę inny rytm: ósemka z kropką i szesnastka, w t. 2 na pierwszą miarę ósemka h^1 , w t. 3 na drugą i trzecią miarę inny rytm: dwie ósemki, w t. 4 szesnastki $h^1 a^1$ i ćwierćnuta a^1 , w drugim wykonaniu: w t. 1 ćwierćnuta c^2 i ósemka c^2 oraz alternatywnie szesnastki $h^1 c^2$ i ćwierćnuta c^2 , w t. 3 na drugą i trzecią miarę inny rytm: dwie ósemki, t. 4 taki jak w pierwszym wykonaniu.

W rkp. z k. 28 w obu wykonaniach w t. 4 $h^1 a^1 a^1$; w tym rkp. pod melodią pierwsza zwrotka oraz dwa fragmenty tekstu: „[...] maku czarnego [...] Jasia [...]”, „[...] na boru drzewa [...] jakiego mi trzeba”, por. nr 133 w *Radomskiem* cz. II (DWOK T. 21) zwr. 12 i 14.

- s. 141 nr 243 – Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1305, k. 29, nr 7, z lokalizacją: „od Żychlina i Łowicza”, tam melodia z incipitem: „Pomalutku z sasierami” i teka 13, sygn. 1193, k. 23, nr 1958, z lokalizacją: „od Żychlina”, tam tekst.

W rkp. z teki 33 w t. 1–4 tylko wersja dużych nut, a w t. 5–8 tylko wersja małych nut, przy czym w t. 8 druga ósemka c^2 . Pod melodią odesłanie do pierwodruku w *Pieśniach ludu polskiego* wydawanych w Poznaniu w latach 1842–45, zob. przedruk: *Pieśni i melodie ludowe...* cz. I (DWOK T. 67/I) nr 31.

- s. 141–142 nr 244 i nr 245 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 36, sygn. 1320, k. 42, bez lokalizacji.

W rkp. w t. 2 i 7 tylko wersja dużych nut, w t. 2 na drugą miarę ćwierćnuta h^1 , w t. 3, 5 i 6 tylko wersja małych nut, w t. 3 na pierwszą miarę inny rytm: ósemka i dwie szesnastki, w t. 5 druga szesnastka d^2 , piąta h^1 , siódma a^1 ; w zapisie tekstu w zwr. 2: „uczynił” zamiast „przewinił”, w zwr. 3 w. 5: „sierota zajączek”, po zwr. 3 niepublikowany tekst:

„Wczorajem go widział w życie,
dzisiaj z rana uszed skrycie,
do kniei, do kniei”,

brak zwr. 4–6, w zwr. 7 w. 1–3 następujące:

„Zapuscili strzelcy ogary,
wzięli psy na smycze, na szwary,
huciu, huciu, asa, sa sa”,

w zwr. 9 i 10 brak wariantów zamieszczonych w nawiasach, brak zwr. 11, dalszy ciąg pieśni stanowi zwr. 12 (nr 245) a zwr. 13 brak.

- s. 143 nr 247a – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jarochów”, tam tylko tekst.

W rkp. w zwr. 2: „dworzyska” zamiast „owcarzy”, w zwr. 4 czytelne jedynie: „A do domu”, w zwr. 5 brak w. 3–4, w zwr. 6: „psie, hultaju” zamiast „ty złodzieju”, w. 3 następujący: „bo ja na to stado gąsek nie chowam”.

- s. 143–144 nr 247b – Rkp. Kolberga: rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 24, wśród zapisów z Mazewa, tam tylko wersja małych nut z tekstem; teka 7, sygn. 1156, k. 18, z lokalizacją: „od Dąbia (Karszewo)”; rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 18, bez lokalizacji, tam tylko tekst pierwszej zwrotki.

W rkp. z teki 38 w t. 3 na drugą i trzecią miarę ósemki, t. 6:

W rkp. z teki 7, sygn. 1156 melodia zanotowana o sekundę wielką niżej, w t. 6 w pierwszym wykonaniu pierwsza szesnastka *h'*, a po t. 6 jeszcze:

We wszystkich zapisach tekstu: „Bajtalanka” zamiast „Bajtalanko”; w rkp. z teki 38 brak „nie chciała”, a w rkp. z teki 7, sygn. 1157 w. 1 i 3: „czemużeś” zamiast „a czemuś”.

Por. zapis melodii w przypisie do numeru 248.

Pod pieśnią odesłanie do wariantu tekstu zamieszczonego w zbiorze *Ż. Paulego Pieśni ludu polskiego w Galicji*, Lwów 1837. Wydanie fototypiczne pod red. H. Kapełus, opracował R. Górski, Wrocław 1973, tam ta pieśń na s. 187.

- s. 144 nr 248 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, wśród zapisów z Mazewa, tam tekst z wariantem melodii 247b:

A za la - sem mo - je uo - lki, za la - sem,

a mam ci ja pi - sca - le - ckę za pa - sem.

Fragmety tekstu z inną melodią por. nr 213 w suplemencie, a fragmety tekstu podpisane pod inną pieśnią zob. przypis do numeru 146 w suplemencie.

nr 249 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 42, sygn. 1350, k. 186v., bez lokalizacji, tam melodia bez tekstu zanotowana jako dwa oddzielne zapisy: t. 1–3 (7 pięciolinia) i t. 4–9 (6 pięciolinia); teka 7, sygn. 1156, k. 19, bez lokalizacji, tam t. 4–9 bez tekstu; teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”, tam tylko tekst.

W rkp. z teki 42 zapis t. 1–3 rozszerzony, bez krzyżyka przy kluczu:

a dla t. 4 z powyższego przykładu zanotowane jeszcze alternatywne

wersje: i

W rkp. z teki 7 i 42 (t. 4–9) melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej; w t. 4, 6 i 7 na pierwszą miarę oraz w t. 5 na drugą miarę a^1 zanotowane jako dwudźwięk $d^1 a^1$. W obu rkp. widoczne trudności Kolberga w zapisie cech metroritmicznych melodii.

W rkp. z teki 42 po t. 9 jeszcze:

W rkp. z teki 38 w zwr. 1 w. 2: „pytali się, po czemu ta wełna”, zwr. 2 w. 2: „a ta siwa to wcale nie potym”.

nr 250 – Odsyłacz do melodii dotyczy prawdopodobnie numeru 398 w cz. IV *Mazowska* (DWORK T. 27), a nie cz. II *Kujaw* (DWORK T. 4), u Kolberga: Seria IV.

nr 251 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21, tam tekst z zapisem nutowym, zob. nr 186 w suplemencie.

s. 145 nr 252 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32, bez lokalizacji.

W rkp. w t. 4 dla pierwszej szesnastki alternatywnie fis^2 , w t. 4 i 6 na trzecią miarę dodana wersja alternatywna: szesnastki $d^2 es^2$, w t. 5 i 7 na drugą miarę również wersja małych nut: $c^2 h^2$, w t. 8 tylko wersja dużych nut; w zapisie tekstu w zwr. 1 w. 4: „gdzie” zamiast „kaj mi”, dalej fragment niepublikowany:

„A ja się też rozgniwałam,
 śniadania mu jeść nie dałam,
 co ze mną nie igrał, owcarek
 co ze m[ną nie igrał]”,

w zur. 2 zamiast „tylec” tylko „d...”, zur. 3 brak, a zamiast niej wariant zwrotki drugiej numeru 254:

„A stanął ci na granicy,
 a wyjma wszy z rękawicy,
 która tłusta to ją zchrzusta,
 która chuda to ją psu da”.

nr 254 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 22, z lokalizacją ogólną: „Chochołów”.

W rkp. w t. 2 w drugim wykonaniu na trzecią miarę szesnastki $c^2 a^2$, w t. 3 w obu wykonaniach na drugą miarę widoczne wahanie Kolberga między e^1 i f^1 . W zapisie tekstu w zur. 1 w. 1–2: „ku” zamiast „pu”, w. 4: „Nie wiem, gdzie mi się dział, da, i dz[iał]”. Wariant zur. 2 por. poprzedni przypis.

nr 255 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (12 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, z notatką: „Owczarek”.

W rkp. zapis t. 1–4 rozszerzony do ośmiu taktów:

s. 146 nr 256 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem innej pieśni: „Krzywo orzesz”. W rkp. w t. 1 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę szesnastki $e^2 f^2$.

nr 259 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (11 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, z notatką: „Owczarek”, tam w t. 1 tylko wersja dużych, a w t. 2 i 3 tylko wersja małych nut, dalej zapis nieczytelny.

s. 147 nr 260 – Pieśń jest połączeniem dwóch odrębnych zapisów.

Takty 1–8 w rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 12, nr 1, z lokalizacją „od Łęczycy (Mazew)”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, nr 12.

W rkp. z teki 7 pod melodią tekst zwr. 1 jak w druku. W rkp. z teki 38 w t. 3 alternatywna wersja nut: $e^2 e^2 d^2$, w t. 4 na drugą miarę alternatywnie mała wersja nut: ósemki $e^2 d^2$, a pod melodią fragmenty niepublikowanej zwrotki: „Oj na mazewskim bagnie, rybka wody pragnie... co ci... ładnie”, a dalej tekst zwr. 1 jak w druku, bez interiekcji.

Takty 9–12 w rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 12, nr 2, z lokalizacją „od Łęczycy (Mazew)”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, nr 22, z lokalizacją: „Mazew”.

W rkp. z teki 7 w t. 11 w drugim wykonaniu na trzecią miarę gis^1 , a pod melodią zwr. 2–4 jak w druku, a po nich jeszcze tekst: „Żeby nie o cię”, zob. nr 368 zwr. 1 w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22).

W rkp. z teki 38 pod melodią najpierw tekst: „Żeby nie o cię”, dalej niepublikowany tekst:

„Otwórzże, otwórz, niechże nie kołace,
ino jedną sukmanę mam, a niechże ja jej nie tracę.
Otwórzże, otwórz okienko sklane,
a jak ci mi nie otworzysz, wybiję ścianę”,

a następnie tekst jak zwr. 2–4 w druku, przy czym w rkp. „ona” zapisane nad „owczarka”. Tekst: „Otwórzże” por. DWOK T. 72/I nr 248,

- s. 147–148 nr 262 – Rkp. terenowy Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam t. 1–17 z tekstem, pod przygrywką zanotowane: „Hala bysiu, hala”, a następnie pod melodią reszta tekstu.

W rękopisie zapis melodii schematyczny i skrócony:

dla t. 5–7 z powyższego zapisu w rkp. zanotowana i skreślona również wersja w metrum $\frac{2}{4}$ jak t. 18–21 w T. 22, z podpisanym tekstem: „Nie rycz, wołku”.

s. 148 nr 263 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, z lokalizacją: „Łowicz, Bolimów”.

W rkp. brak przedtaktu, po t. 10 jeszcze ponowny zapis t. 5–6, w dalszym przebiegu melodii widoczne trudności Kolberga w zapisie metrorytmicznym, zapis następujący:

s. 148–149 nr 264a – Wariant melodii i tekstu, por. nr 216 w suplemencie.

s. 149 nr 265 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28, tam tekst.

W rkp. w zwr. 1: „Kasiula” zamiast „Kasińka”, a między zwr. 2 i 3 niepublikowany tekst:

„Poczekaj wołosyn[ie],
niech mnie owieczka zgin[ie].
Nie zginie ci tu żadna,
Ino malutka, czarn[a].
Pójdę do jegomości
szukać sprawiedliwości.
A jego[mość sam się pyta:]
a gdzie Kasiula sypia.
W komorze na skrzynecce
[...]
drzewicki z bylicki [miała]
[...] zapierał[a]”,

po zwr. 3 jeszcze:

„...nie będę lipki cinał,
bom się tu nie przycyniał.”

W tym samym rkp. na k. 21 zanotowany wariant melodii z incipitem: „Pod borem na murawce”, zob. nr 104 w suplemencie.

nr 267 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 12; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, bez lokalizacji, tam melodia bez tekstu, a na tej samej karcie tekst zanotowany jako część pieśni: „Mazowianka wołki pędzi”, zob. nr 202 w suplemencie.

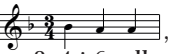
W rękopisie z teki 7 w t. 2 w drugim wykonaniu inny rytm: ósemka z kropką, szesnastka, szesnastka z kropką i trzydziestodwójka,

a w t. 3 w pierwszym wykonaniu na trzecią miarę trzydziestodwójka i szesnastka z kropką; w zapisie tekstu w. 4: „bo go paść musi”.

W rękopisie z teki 38 w t. 2 w obu wykonaniach inny rytm: ósemka z kropką, szesnastka, szesnastka z kropką i trzydziestodwójka.

- s. 150 nr 268 – Rkp. terenowe Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 5a, tam melodia z incipitem: „Moja Maryniec[ka]”; teka 38, sygn. 1334, k. 25, tam tylko tekst, oba rkp. z lokalizacją ogólną: „Jarochołów”.

W rkp. z teki 7 melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w rękopisie widoczne trudności Kolberga z zapisem metroritmicznym, w pierwszym wykonaniu w t. 1 tylko górna wersja, t. 2 zanotowany

w metrum $\frac{3}{4}$: , w drugim wykonaniu t. 1 nieczytelny, t. 2 brak, w t. 3, 4 i 6 tylko wersja dużych nut.

W rkp. z teki 38 w zwr. 1: „Maryniec[ka]” zamiast „Marynka”, w zwr. 2 w. 1: „skrzypowiska”, w. 2: „trzęsawiska”, w. 4: „kędy Józio jedzie patrzała”, w zwr. 3 w. 4: „i cóż ja biedna poradzę”, w zwr. 4 w. 1: „I wyszła ona, i od dębiny”, a w. 3: „Cóż mi dasz, cóż mi dasz”, w zwr. 5 w. 2: „dam ci wianeczek, dam ci przy ślubie” z notą nad tym wersem: „w kościele”, w. 4: „aby nade mną nie przewóz”.

Por. nr 219 i nr 220 w suplementcie.

Odesłanie do cz. III *Mazowsza* (DWOK T. 26) błędne; winno być: *Mazowsze cz. II* (DWOK T. 25) nr 325.

- s. 150–151 nr 269 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew” i incipitem: „Hajdysz ja Mazur bardzo bogaty”.

W rkp. zapis następujący:

- s. 153–154 nr 272 – Wariant melodii i tekstu zostanie opublikowany w tomie *Mazowsze. Supplement* (DWOK T. 80).

- s. 154–155 nr 273 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 43, sygn. 1352, k. 22, z lokalizacją: „Chochołów”.

W rkp. w t. 1–4 kolejność wykonań odwrotna, w t. 4 w obu wykonaniach na drugą i trzecią miarę tylko wersja dużej nuty, w t. 7

tylko wersja dużych nut, zapis drugiego wykonania t. 12–13 jest nieczytelny; w zapisie tekstu w zwr. 1 brak drugiego wiersza, w zwr. 4: „też” zamiast „tam”, w zwr. 5 w. 1: „W jednym różku”, w. 3: „a i w drugim różku”, w zwr. 6 w. 1: „Ale jedźcie, pijcie”.

Odesłanie do cz. II *Mazowska* (DWOK T. 25) winno być: nr 330 (nie 338).

- s. 155 nr 274 – Incipit tekstu z inną melodią, por. nr 229 w suplemencie.
nr 275 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, bez lokalizacji, tam melodia i fragmenty tekstu.

W rkp. w t. 1–4 tylko wersja dużych nut, w t. 6 ćwierćnuta d^2 i ósemka d^2 , t. 7: , t. 9–10 brak, t. 11–12 tylko w drugim

wykonaniu, w t. 12 na drugą i trzecią miarę ćwierćnuta g^1 ; w zapisie tekstu czytelne tylko: „Była babuleńka rodu”, „pif paf, swadyrydy”. Incipit tekstu z inną melodią, por. nr 229 w suplemencie.

- s. 156–157 nr 278 – Rkp. terenowy Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 26, z lokalizacją: „Krośniewice”.

W rkp. w t. 2: , w t. 3 pierwsza szesnastka d^2 , a na drugą i trzecią miarę również alternatywna wersja nut: ósemki $h^1 a^1$, w t. 6 tylko wersja dużych nut; ponadto w rkp. zamiast odesłania do wariantów w cz. II *Mazowska* (DWOK T. 25) obszerniejszy tekst:

„A biegajże ty
do tego starszego,
niechaj koze płaci
[...].

A któż ich wie,
który z nich starszy.
Który na cię krzywo spojrzy,
niechaj koze pł[aci].

Idzie chłop drogą,
siedzi wilków kopa,
mówi jeden do drugiego
zjedzmy tego chłopca.

Chłop widzi ostatnią trwozę,
jak uciekał na dąb
sfajdał sobie nogę”.

- s. 157 **nr 279** – W rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 128 i teka 38, sygn. 1334, k. 21 i 25 tekst z zapisem nutowym, zob. nr 34 w suplementcie.
nr 280 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 128, tam melodia z incipitem: „Dziwne widły z grabiamy”.
 W rkp. w t. 4 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę ósemki $a^1 a^1$.
 Melodia z innym tekstem, por. *Łęczyckie* (DWOK T. 22) nr 338. Obszerniejszy tekst por. nr 263 w cz. II *Kujaw* (DWOK T. 4). Wariant tekstu por. też nr 231 (drugi wątek) w suplementcie.
- s. 157–158 **nr 281** – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1349, k. 11, z lokalizacją: „Złaków Kościelny i Bor[owy]”, nad melodią notatka: „Śmierć i Maciej?”.
 W rkp. w t. 1 i 3 tylko wersja małych nut, t. 5 brak.
- s. 159–160 **nr 282** – Rkp. terenowe Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Kubaś, Kubaśiu”; teka 42, sygn. 1351/II, k. 8, z lokalizacją jak w tece 38, tam tekst.
 W rkp. z teki 42 brak zwr. 4, inna kolejność zwrotek: 1–8, 10, 9, ponadto w zwr. 2 i 3 wiersze 3 i 4 w odwrotnej kolejności.
- s. 160 **nr 283** – Rkp. terenowy Kolberga: teka 43, sygn. 1352, k. 24, z lokalizacją ogólną: „Książenice, Grodzisk”.
 W rkp. zwrotki niepublikowane (częściowo pokrywające się z tekstem następnej pieśni, zob. nr 284):

„Przyszedł do niej młodzi[eniec]
 [...].

Trzecie stoi za drzwiami
 i zalewa się łzami.

I postawił ją na stole,
 daj jej dziegciu i smoły.

Idź człowiecze do domu,
 nie powiadaj nikomu.

Ino powiedz ojcu, matce,
 i st[arszemu] bratoju.”

nr 284 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst z zapisem nutowym, zob. nr 256 w suplementcie.

W zapisie tekstu w zur. 4: „zesłaniec” zamiast „nakłaniec”, w zur. 6 „trojgu” zamiast „pięciór”, dalej skrótowo zanotowane zur. 7, 8 i 11, a po nich: „Masz ich, matko, jesce dwie”.

Pieśni dziadowskie (s. 161–177)

- s. 161 nr 285 – Odesłanie pod pieśnią dotyczy artykułu W. A. Maciejowskiego *Legendy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* opublikowanego w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2, tam ta pieśń na s. 437–438. Tekst tej i innych pieśni przekazał Maciejowskiemu Mateusz Gralewski, zob. Wstęp s. XIII.
- s. 161–162 nr 286 – Melodia por. nr 252 w suplemencie. Tekst por. *Kieleckie. Suplement* (DWORK T. 76) nr 852.
- s. 162–163 nr 287 – Rkp. terenowy Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Przyjechał ksiądz”; teka 42, sygn. 1351/II, k. 6, z lokalizacją jak w tece 38, tam tekst.
- W rkp. z teki 38 w obu wykonaniach w t. 1 inny rytm: ósemka i ćwierćnuta, w t. 1 w drugim wykonaniu na pierwszą i drugą miarę ósemki: $c^2 h'$, za melodią z notatką: „lub” zanotowana wersja alternatywna dla t. 4 w pierwszym wykonaniu: .
- W rkp. z teki 42 w zur. 8: „Jak ja ni mam wykrzykowa[ć], j[ak] ja ni mam] lamentow[ać]”.
- s. 163 nr 288 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 6, wśród zapisów z Mazewa, tam tekst. Do tego tekstu Kolberg zanotował melodię, zob. nr 257 w suplemencie.
- W rkp. w zur. 3 w. 3: „i” zamiast „a”, w zur. 6: „koszulę” zamiast „zgiełeczko”, w zur. 8 w. 3: „z całego świata”.
- s. 163–164 nr 289 – Rkp. Kolberga, teka 50/3, k. 3, z lokalizacją jak w druku, tam dwa zapisy tekstu z melodiami, zob. nr 252 i 253 w suplemencie.
- Odesłanie pod pieśnią dotyczy wyżej wymienionego artykułu W. A. Maciejowskiego w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2, tam ta pieśń na s. 438–439. Tekst tej i innych pieśni przekazał Maciejowskiemu Mateusz Gralewski, zob. Wstęp s. XIII.
- s. 164–165 nr 290 i przyp. 1 – Rkp. Kolberga, teka 50/3, k. 3, tam tekst: „O święta Polsko, co słyhać o Tobie” z zapisem nutowym, zob. nr 249 w suplemencie.

W przypisie Kolberg odsyła do legendy J. N. Jaśkowskiego *Dwaj bracia* opublikowanej w „Bibliotece Warszawskiej” 1841 T. 3, tam s. 670–672.

- s. 165 nr 291 – Pod pieśnią odesłanie do zbioru M. M. Mioduszeńskiego *Śpiewnik kościelny...*, tam na s. 246–249 melodia z obszerniejszym tekstem.

- s. 166 nr 292 – Rkp. Kolberga, sygn. 3208, k. 227, z lokalizacją: „od Łowicza (Złaków Kościelny)”, tam nad nutami nota: „dziadowska”.

W rkp. melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej, w t. 2 tylko wersja dużych nut; w zapisie tekstu brak nawiasów z wykrzyknikami, w zur. 3 brak w. 3, w zur. 4 „takiego”, w zur. 7 w. 1: „A mój Jezu, mój kochany”.

- s. 166–167 nr 293 – Odesłanie pod pieśnią dotyczy artykułu W. A. Maciejowskiego *Legendsy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2, tam ta pieśń na s. 440–441. Tekst tej i innych pieśni przekazał Maciejowskiemu Mateusz Gralewski, zob. Wstęp s. XIII.

- s. 167 nr 294 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 27, bez lokalizacji, tam tekst z zapisem nutowym, zob. nr 255 w suplemencie.

W rkp. zur. 1–11, przy czym w zur. 3 brak w. 3–4, a w zur. 11 tylko:

„Jak ci me myje,
ukręca mi szyje”.

Wariant zur. 1–2, także z zapisem nutowym, zob. nr 254 w suplemencie.

- s. 168 nr 295 – Wariant zur. 1 z melodią zob. nr 250 i 251 w suplemencie. Odesłania pod pieśnią dotyczą: wymienionego wyżej artykułu W. A. Maciejowskiego w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2, tam ta pieśń na s. 441–442; pracy K. Kozłowskiego *Lud. Pieśni, podania, baśnie, zwyczaje i przesady ludu z Mazowsza Czerskiego wraz z tańcami i melodiami* wydanej w Warszawie w 1868 roku, tam w zeszycie III na s. 247–248 wariant pieśni. Tekst tej i innych pieśni przekazał Maciejowskiemu Mateusz Gralewski, zob. Wstęp s. XIII.

- s. 168–169 nr 296 – Odesłanie pod pieśnią dotyczy artykułu W. A. Maciejowskiego w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2, tam ta pieśń na s. 442–443. Tekst tej i innych pieśni przekazał Maciejowskiemu Mateusz Gralewski, zob. Wstęp s. XIII.

- s. 169 nr 297 – Tekst pieśni zaczerpnięty z artykułu W. A. Maciejowskie-

go *Legendy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2, tam ta pieśń na s. 442–443. Tekst tej i innych pieśni przekazał Maciejowskiemu Mateusz Gralewski, zob. Wstęp s. XIII.

- s. 170–171 nr 299 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 20, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „O, święta Dorocia, z pobożnego żywota”, rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1351/II, k. 6, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tekst.

W rkp. z teki 38 zapis niewyraźny, t. 4 zanotowany w dwóch wersjach: półnuta z kropką a^1 i półnuta z kropką c^2 , t. 5–8:

W rkp. z teki 42 zwr. 1–19 (bez wariantu zamieszczonego w nawiasie w zwr. 18), następnie zwr. 21–28 i 30–32; w zwr. 7 w. 1: „O skaradniku, skaradniku”, w zwr. 15 w. 2: „to samo was to zgładzi”, w zwr. 22:

„Święta Dorota po nim szła,
krew z najświętszych nóg jej ciekła”,

w zwr. 30 brak wyjaśnienia „dręcz”.

- s. 171–172 nr 300a – Rkp. Kolberga, teka 41, sygn. 1347, k. 88, nr 326, bez lokalizacji. Rkp. jest odpisem z wymienionego pod pieśnią zbioru M. M. Mioduszeńskiego *Dodatek do Śpiewnika kościelnego...*, tam na s. 712 melodia z pierwszą zwrotką, a na s. 737 zwrotka 2 z taką samą melodią, zanotowana jako osobna pieśń.
- s. 172 nr 300b – Rkp. Kolberga, teka 41, sygn. 1347, k. 82, nr 303, bez lokalizacji, tam melodia z pierwszą zwrotką. W rękopisie zanotowany tylko górny głos, brak notatki: „Do Matki Boskiej”. Rkp. jest odpisem z wymienionego pod pieśnią zbioru M. M. Mioduszeńskiego *Śpiewnik kościelny...*, tam na s. 189–190 melodia z tekstem obszerniejszym, niż publikowany przez Kolberga.
- s. 172–173 nr 301 – Rkp. Kolberga, teka 41, sygn. 1347, k. 87, nr 321, bez lokalizacji, tam melodia z pierwszą zwrotką i notą: „W czasie moru i innych klęsk”. W rkp. tylko dolna wersja, w t. 1 ostatnia nuta c^2 . Jest to odpis ze zbioru ks. M. M. Mioduszeńskiego *Dodatek do Śpiewnika kościelnego...*, tam na s. 487–488 melodia z obszerniejszym tekstem.
- s. 173 nr 302 – Rkp. Kolberga, teka 41, sygn. 1347, k. 87, nr 320, bez lokalizacji, tam melodia z pierwszą zwrotką, w zapisie melodii tylko górna wersja, w t. 6 i 8 tylko dolna, w t. 8 na trzecią i czwartą

miarę ćwierćnuta z kropką i ósemka. Jest to odpis ze zbioru ks. M. M. Mioduszeńskiego *Dodatek do Śpiewnika kościelnego...*, tam na s. 486–487 melodia z obszerniejszym tekstem.

Nad pieśnią notatka: „Kniaźnin?”, dotyczyć miała prawdopodobnie utworu *Do Ojczyzny* Franciszka Dionizego Kniaźnina, zaczynającego się od słów: „Czcigodna matko zacnego narodu”, zob. np. F. D. Kniaźnin, *Wiersze wybrane*. Wybrał, opracował i wstępem poprzedził A. K. Guzek, Warszawa 1981, s. 191.

- s. 173–174 nr 303 – Rkp. Kolberga, teka 41, sygn. 1347, k. 100, nr 378, bez lokalizacji, tam melodia z pierwszą zwrotką, w t. 3 tylko górna wersja. Jest to odpis ze zbioru ks. M. M. Mioduszeńskiego *Dodatek II i III do Śpiewnika kościelnego...*, Kraków 1853 (nie 1849), s. 845–846.
- s. 174 nr 304 – Pod pieśnią odesłanie do *Zbioru pieśni nabożnych katolickich...* Sz. Kellera, tam na s. 739 także pominięte przez Kolberga zwrotki 3–5.
- s. 174–175 nr 305 – Rkp. Kolberga, teka 41, sygn. 1347, k. 95, nr 362, bez lokalizacji, tam melodia z dwiema zwrotkami tekstu, w zapisie melodii tylko górna wersja, w t. 7 na drugą i trzecią miarę dolna wersja. Jest to odpis ze zbioru ks. M. M. Mioduszeńskiego *Dodatek II i III do Śpiewnika kościelnego...*, Kraków 1853 (nie 1849), s. 848–849, tam z obszerniejszym tekstem.
- s. 175 nr 306 – Rkp. Kolberga, teka 41, sygn. 1347, k. 95, nr 363, bez lokalizacji, tam melodia z pierwszą zwrotką.
- W rkp. w t. 4 i 6 tylko duża wersja nut, t. 7–8 zanotowane o sekundę wielką wyżej. Jest to odpis ze zbioru ks. M. M. Mioduszeńskiego *Dodatek II i III do Śpiewnika kościelnego...*, Kraków 1853, s. 850–853.
- Pod pieśnią także odesłanie do *Zbioru pieśni nabożnych katolickich...* Sz. Kellera, tam tekst bez melodii na s. 733–735.
- s. 176 nr 308 – Rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, z lokalizacją ogólną „Mazew”, tam tekst. W rkp. w zwr. 3 w. 3: „cóż ci kacie liłościwy”, w zwr. 4 „ścieszeczka” zamiast „ścieszka”, „nieba” zamiast „piekła”, w zwr. 6 „szedł”, „niebie”, w w. 4 bez „i”, w w. 5 „wieki wieków”.
- Pod pieśnią odesłanie do innej pieśni o św. Wawrzyńcu w zbiorze ks. M. M. Mioduszeńskiego *Śpiewnik kościelny*, s. 228–229, tam jeszcze jedna pieśń na s. 226–227.
- s. 176–177 nr 309 – Pod pieśnią odesłanie do *Zbioru pieśni nabożnych katolickich...* Sz. Kellera, tam na s. 690–691 tekst z pominiętymi przez Kolberga zwrotkami.

Modlitwy (s. 178–183)

- s. 178–179 nr 311–312 – Modlitwy te Kolberg zaczerpnął z artykułu W. A. Maciejowskiego *Legandy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* opublikowanego w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2, tam te modlitwy na s. 443–444. Tekst tych i innych modlitw przekazał Maciejowskiemu Mateusz Gralewski, zob. Wstęp s. XIII.
- s. 179–180 nr 313 – Rkp. Kolberga, teka 1, sygn. 1116, k. 69, z lokalizacją: „Mazew”. Taki sam tekst „ze wsi Wólki Kłódzkiej z Opoczyńskiego” zob. *Kieleckie. Suplement* (DWOK T. 76) s. 431–432.
- s. 180–183 nr 314–320 – Modlitwy te Kolberg zaczerpnął z artykułu W. A. Maciejowskiego *Legandy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte* opublikowanego w „Bibliotece Warszawskiej” 1860 T. 2, tam te modlitwy na s. 445–447. Tekst tych i innych modlitw przekazał Maciejowskiemu Mateusz Gralewski, zob. Wstęp s. XIII.

Tańce (s. 184–210)

- s. 184 nr 321 – Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 46, nr [17], z lokalizacją: „Chochołów”. W rkp. w t. 2 druga ósemka g^2 , w t. 5 tylko wersja małych nut, w t. 7 na pierwszą miarę wersja dużych, a na drugą miarę małych nut, na pierwszą miarę alteracja cis^2 .
- nr 322 – Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 45, nr [1], bez lokalizacji, z notatką w rogu karty: „Kozaki”, tam melodia bez tekstu zanotowana o sekundę wielką niżej.
- nr 323 – Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 46, nr [19], lokalizacja: „Chochołów”. W rkp. w t. 4, 6 i 7 tylko wersja małych nut, w t. 8 tylko wersja dużych nut, na pierwszą miarę inny rytm: dwie szesnastki, ósemka.
- s. 185 nr 324 – Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1305, k. 30, nr 58, lokalizacja: „Złaków Borowy pod Kiernozią”, tam melodia z incipitem: „Wlazła za piec”, z notatką: „Polka” i teka 13, sygn. 1193, k. 24, nr 1995, bez lokalizacji, tam tekst; teka 33, sygn. 1308/I, k. 3, z lokalizacją: „Złaków Kościelny pod Łowiczem”.
- W obu rękopisach z teki 33 w t. 2 w pierwszym wykonaniu ostatnia ósemka f^2 , a w drugim wykonaniu a^2 , w t. 3 w obu wykonaniach górna wersja nut.
- W rkp. z teki 33, sygn. 1305 na zakończenie dodane jeszcze dwa takty:

z notatką: „bis”, a w rkp. sygn. 1308/I

za melodią dopisane jeszcze 4 takty:

W obu zapisach tekstu (teka 13 i teka 33, sygn. 1308/I) w zwr. 2 w. 2: „nie daj gęby, nie skurwisz się”, w zwr. 3 w. 2: „przyszło na to, skurwiłam się”.

nr 327 – Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 46, tam melodia bez tekstu i bez noty: „Skoczek”. W rkp. t. 2 w drugim wykonaniu na drugą miarę ósemki $d^2 c^2$.

nr 328 – Rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1305, k. 30, nr 47, tam melodia z incipitem: „Hultaj pije” i teka 13, sygn. 1193, k. 24, nr 1975, bez lokalizacji, tam tekst; rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ladoródź”, we wszystkich rkp. bez tytułu: „Skoczek i Wiwat oryłski”.

W rkp. z teki 33 w t. 3 w pierwszym wykonaniu zamiast pierwszej szesnastki przednutka h^1 , a w drugim wykonaniu na drugą miarę ósemka c^2 i szesnastki $h^1 g^1$.

W rkp. z teki 43 w pierwszym wykonaniu: w t. 3 pierwsza szesnastka h^1 , w drugim wykonaniu: w t. 1 jeszcze alternatywna wersja na drugą miarę: ósemka c^2 i szesnastki $a^1 g^1$, t. 2 taki jak w pierwszym wykonaniu, w t. 3 pierwsza szesnastka h^1 .

s. 186 nr 329 – Melodia por. nr 57 w suplementcie.

nr 330 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W rkp. w t. 1–4 na pierwszą miarę wersja dużych, a na drugą miarę małych nut, dla t. 5 i 6 inna dolna wersja nut, zanotowana literowo: ósemki $f^1 d^1 f^1 a^1 g^1 d^1 g^1 h^1$.

nr 331 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (3 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam zgodne tylko

takty 1–4, w t. 2 tylko górna wersja nut, t. 3: , w t. 4 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę ćwierćnuta c^2 .

W rkp. jeszcze kolejne takty, inne niż t. 5–8 w druku:

nr 332 – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (10 pięciolinia), bez lokalizacji.

W rkp. w t. 2 dolna wersja nut: ósemki $a^1 h^1 c^2 h^1$, t. 4 w pierwszym wykonaniu: , t. 6: , t. 7 tylko górna

wersja nut, t. 11–12 oznaczone jako 2. volta dla taktów 7–8, t. 9–10 zanotowane na końcu z notatką: „lub”.

s. 186–187 nr 333 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32, bez lokalizacji.

W rkp. w t. 2 alternatywna wersja: $d^2 c^1 h^1 e^2$, w t. 5 tylko górna wersja; w zapisie tekstu w zwr. 1: „matulińku dobra” zamiast „matulińku moja”, w. 3: „co mi tak obrosła”, w. 4 bez „oj”, w zwr. 2 w. 2–3: „co ja temu krzywa, da i mnie tak obrosła”.

s. 187 nr 335 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 186r. (18 pięciolinia), bez lokalizacji, tam zapis melodii następujący:

Tekst por. nr 177 w suplemencie.

nr 336 – Rkp. terenowy Kolberga: teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Ubogi ja felmarnik”; teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jaroarów”, tam tekst.

W rkp. z k. 21 w pierwszym wykonaniu w t. 2 na drugą miarę alternatywnie ósemki $e^1 e^1$, w t. 4 na drugą miarę ćwierćnuta h^1 , w drugim wykonaniu w t. 2 na pierwszą miarę ósemki $h^1 h^1$. W zapisie tekstu na k. 25: „felmarnik” zamiast „furmanik”, a bezpośrednio pod pieśnią zanotowany kolejny tekst: „Jedzie ksiądz”, zob. nr 120 w suplemencie.

nr 337 – Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 45, nr [15], bez lokalizacji i teka 43, sygn. 1352, k. 1, nr 7, bez lokalizacji.

W obu rkp. w t. 1 na pierwszą miarę tylko g^2 , w t. 3 tylko wersja dużych nut, w t. 10 tylko wersja małych nut.

W rkp. z teki 43 ponadto w t. 2 na drugą miarę tylko wersja małych nut, w t. 4 na drugą miarę szesnastki $d^1 g^1 h^1 d^2$.

W obu rękopisach za melodią zanotowane jeszcze:

s. 188 nr 338 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W rkp. zapis ołówkowy, w t. 3–5 wersja dużych nut:

w zapisie tekstu: „capecki” zamiast „capki”, a nad „zajmaj” dopisane „puszczaj”.

nr 339 – Rkp. Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (19 pięciolinia), z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W rkp. w t. 3 w drugim wykonaniu zamiast ostatniej ósemki szesnastki *a' fis'*, a t. 5–8 nieco inne niż w druku, rozpisane następująco:

nr 340 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 10, z lokalizacją: „od Łęczycy (Mazew)”; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (11 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia bez tekstu; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, tam tekst.

W rękopisie z teki 7 melodia pierwotnie zanotowana w metrum $\frac{3}{4}$, następnie Kolberg zapis poprawił na $\frac{3}{8}$ i zmniejszył o połowę wartości rytmiczne, górna wersja w t. 5–8 była pierwotnie rozpisana w metrum $\frac{3}{4}$ jako t. 9–12, a następnie Kolberg zapis skrócił i wprowadził te taktury jako wersję małych nut w t. 5–8, tu zapis następujący:

w tym rkp. w t. 2 na pierwszą miarę tylko wersja małych nut; w zapisie tekstu inna kolejność zwrotek: 1, 4, 3, 2, w zwr. 3 w. 1: „Pójdę ja, a pójdę”, w. 3: „kieckę” zamiast „kiecusię”, w zwr. 4 w. 3: „jednakże ja nie przepiła”, a w. 4 „swojego” zamiast „ostatniego”.

W rkp. z teki 42 t. 1–4 rozbudowane:

a dalszy przebieg melodii jak t. 5–8 w rkp. z teki 7: najpierw dolna, następnie górna wersja.

W rkp. z teki 38 inna kolejność zwrotek: 1, 4, 3, brak zwr. 2; w zwr. 1 w. 3 na końcu dopisek: „kiecki”, w. 4: po „murowańcu” dopisek „karczmie”, w zwr. 3 w w. 1: na końcu dodane „ci”, w. 2–3: „i ode wsi do wsi, a jeżeli moja kiecka”, zwr. 4 następująca:

„A i matka mi mówi,
a i ojciec mi mówi,
da i że ja i pijaczka.
A jednakże ja nie przepiła,
da i z [...] i wełniaczka”.

- s. 189 nr 342 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 37, z lokalizacją ogólną: „od Kutna (Kaszewy)”, tam melodia bez tekstu. W rkp. t. 3:

 , po t. 4 zanotowane jeszcze cztery takty z notatką: „od

Gąbina”: .

nr 344 – Melodia bez tekstu w rkp. Kolberga: teka 33, sygn. 1305, k. 15, nr 2102; teka 7, sygn. 1156, k. 36, nr 167.

W rkp. z teki 33 w t. 3 oba wykonania takie same, zob. dolna wersja w przykładzie poniżej.

W rkp. z teki 7 melodia zanotowana sekundę wielką wyżej, w t. 1 w obu wykonaniach tylko wersja małych nut, t. 3: , w t. 4 w górnej wersji nut pierwsza szesnastka d^2 .

- s. 189–190 nr 345 – Melodia bez tekstu w rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 10, z lokalizacją: „od Łęczycy”; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (1 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W obu rękopisach w t. 1 w każdym wykonaniu na drugą i trzecią miarę wersja dużych nut, w t. 3 w obu wykonaniach tylko wersja

dużych nut, a na drugą miarę szesnastki $fis^1 a^1$, t. 4: , a po t. 4 jeszcze:

W rkp. terenowym w t. 2 dla drugiej szesnastki alternatywnie *fis*², po t. 2 zapis taktów 3–4 znacznie rozbudowany, podobnie jak w rkp. z teki 7, tu zapis następujący:

t. 13 w powyższym przykładzie nieczytelny.

Tekst z inną melodią zob. nr 233 w suplementcie.

s. 190 **nr 346** – Melodia z obszerniejszym tekstem, rozpoczynającym się od słów: „Na mazewskim polu”, zob. nr 46 w suplementcie.

nr 347 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 36; teka 33, sygn. 1305, k. 15, nr 2103. W rkp. z teki 7 w t. 1 i 3 na pierwszą miarę tylko górna wersja, w t. 8 na pierwszą miarę ósemka *c*². W rkp. z teki 33 najpierw t. 1–8 w wersji małych nut zanotowane o tercję małą wyżej; następnie t. 1–8 w wersji dużych nut zanotowane w tonacji takiej jak w druku, ich zapis następujący:

nr 348 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 38, z lokalizacją: „od Kiernozi (Złaków Kościelny)”; teka 33, sygn. 1308/I, k. 3, nr 270, z lokalizacją: „Złaków Kościelny pod Łowiczem”; tamże, sygn. 1308/I, k. 5, nr 270, także z lokalizacją: „Złaków Kościelny pod Łowiczem”; teka 33, sygn. 1305, k. 54, nr 286, z lokalizacją: „Złaków Kościelny”, tam melodia; teka 16, sygn. 1209, k. 7, nr 339, bez lokalizacji, tam tekst.

We wszystkich rkp. melodia zanotowana o sekundę małą wyżej, a we wszystkich rkp. z teki 33 w t. 4 na pierwszą miarę kolejność wykonań odwrotna. W rkp. z teki 16 i z teki 33, sygn. 1308/I, k. 3 w zapisie tekstu: „ta” zamiast „to”.

nr 349 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (16 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia bez tekstu.

W rkp. brak t. 1–2, w t. 3 w obu wykonaniach dolna wersja nut, na trzecią miarę triola szesnastkowa *c*² *d*² *e*², w t. 5–6 kolejność wykonań odwrotna, w t. 5 w wersji małych nut druga szesnastka

d^2 , w t. 7 wersja tylko małych, a w t. 8 tylko dużych nut, w t. 8 na pierwszą miarę ósemka g^1 , w t. 9 w pierwszym wykonaniu trzecia szesnastka f^2 , a czwarta e^2 , w t. 10 w drugim wykonaniu na drugą i trzecią miarę tylko wersja dużych nut.

- s. 191 nr 350 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 10, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (10 pięciolinia, dwie melodie), z lokalizacją ogólną: „Mazew” i notką: „z kościoła”, tam melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej.

W rkp. z teki 7 zapis melodii:

W rkp. terenowym melodia jak wyżej, zamiast t. 21–23:

- nr 351 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 35, tam melodia i tekst, rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (7 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia bez tekstu; rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam tylko tekst.

W rkp. z teki 42 melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 2, 4 i 8 na pierwszą miarę tylko wersja małych nut,

W obu rkp. z teki 7 w zapisie tekstu inna kolejność zwrotek: 2, 3, 1, ponadto na k. 35 w zur. 1 brak wierszy 1–2.

nr 352 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 34 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, bez lokalizacji.

W rkp. z teki 7 melodia z tekstem zanotowana sekundę wielką wyżej, tam nieco inaczej rozpisana kolejność wykonania taktów 1–4, a taktów 5–8 inne:

obok niejasna notatka: „Płock”, dotycząca prawdopodobnie jakiegoś wariantu muzycznego lub tekstowego z Mazowsza; w zapisie tekstu w zur. 2 w w. 1 i 3 interiekcje: „da”, pod „kierdom” notka: „lub: wieprzom”.

W rkp. z teki 38 tylko takty 1–8 jak w powyższym przykładzie, a w zapisie tekstu w zur. 1 w. 3: „da i mazowskim parobkom”, w zur. 2 w. 1–2: „Da i i wy gospodarze, da trzeba by wam się postarać”, w w. 3: „wieprzom (kierdom)”.

- s. 192 nr 354 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 35, z lokalizacją: „od Łęczycy”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26, bez lokalizacji, tam tylko tekst.

W rkp. z teki 7 melodia zanotowana o tercję wielką wyżej, w obu wykonaniach w t. 3 tylko wersja małych nut, a ostatnia szesnastka fis^1 , w t. 4 ćwierćnuta g^1 i ósemka d^1 , w drugim wykonaniu w t. 1 nie ma ósemki fis^1 , w t. 2 nie ma szesnastki fis^1 i ósemki e^2 , za zapisem jeszcze 8 wariantowych taktów:

W rkp. z teki 38 w zapisie tekstu: „obmówiska” zamiast „obmowisko”.

nr 355 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 31, z lokalizacją: „od Łęczycy”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia z incipitem: „Tańcował”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jarochoów”, tam tylko tekst.

W rkp. z teki 38, k. 21 w t. 1 w obu wykonaniach tylko wersja małych nut, w pierwszym wykonaniu: w t. 2 na trzecią miarę alternatywnie c^2 , a w t. 3 przy pierwszej szesnastce alternatywnie h^1 .

Tekst z inną melodią zob. nr 212 w suplementcie, a tekst drugiego wiersza: „Kozuszysko” por. nr 210 w suplementcie.

nr 356 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 6, z lokalizacją: „od Łęczycy (Topola)” i notą: „Polski”, tam t. 1–4 z tekstem; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam t. 1–4 z incipitem: „Dziewczyno kochana, pokaż mi kolana – oboje”.

W rkp. z teki 7 w t. 4 w obu wykonaniach tylko wersja małych nut; w zapisie tekstu w. 3–4:

„Dziewczyna kochana, padła na kolana,
padła na oboje, niechże będą moje.”

W rkp. z teki 38 melodia zanotowana o tercję małą wyżej, tam tylko wersja małych nut, w t. 1 na trzecią miarę ósemki $c^2 d^2$, a dodatkowo dla drugiej i trzeciej miary jeszcze alternatywnie ósemki: $d^2 c^2 c^2 h^1$.

Tekst: „Da, kocham cię, Jasinku” z inną melodią, por. nr 68 w suplementcie.

s. 192–193 nr 357 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 31, z lokalizacją ogólną: „od Łęczycy”, tam t. 1–4 z tekstem zwr. 1 i 2; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam t. 1–4 z incipitem: „Gęś z wodą”, zanotowane o kwartę czystą niżej; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jarochoów”, tam tekst.

W rkp. z teki 7 t. 1 i 2 w pierwszym i drugim wykonaniu takie same – oba takie jak drugie wykonanie taktu 1 w druku, w drugim wykonaniu w t. 3 ósemki $c^2 g^2 f^2$.

W rkp. z teki 38 zapis następujący:

Tekst por. nr 179 zwr. 3 w suplemencie, zob. też przypis do numeru 180 w suplemencie.

- s. 193 nr 358 – Rkp. Kolberga: rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej; teka 7, sygn. 1156, k. 31, wśród zapisów „od Łęczycy”. W obu rękopisach melodia z następującym tekstem:

„Dziewczyna konała,
jesce sie pytała,
cy na tamtym świecie
są chłopaki przecie.”

W rkp. z teki 38 osobno zanotowany wariant tekstu opublikowanego pod melodią:

„Na ogrodzie w powoju,
nie dał mi ksiądz pokoju”,

a w rkp. z teki 7 tekst ten skrótowo zapisany jako ciąg dalszy tekstu: „Dziewczyna konała”.

- s. 193 nr 359 – Rkp. Kolberga: rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26, z lokalizacją: „Rzędków”; teka 7, sygn. 1156, k. 35, z lokalizacją: „od Łęczycy (Rzędków)”, w obu zapisach tylko t. 1–4, zanotowane o sekundę wielką wyżej, a pod melodią dwa pierwsze wiersze tekstu.

W obu rkp. w t. 3 w obu wykonaniach tylko wersja dużych nut, a na pierwszą miarę ósemka d^2 . W rkp. z teki 38 w pierwszym wykonaniu w t. 2 na pierwszą miarę triola szesnastkowa $d^1 e^1 fis^1$, w drugim wykonaniu na trzecią miarę dodatkowo szesnastki $a^1 g^1$, w t. 4 w pierwszym wykonaniu na drugą i trzecią miarę ćwierćnuta e^2 .

nr 360 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1137, k. 10, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (8 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W obu rkp. jedynie takty 3–6, w t. 3 kolejność wykonań odwrotna, w t. 4 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę inny rytm: szesnastka i dwie trzydziestodwójki, w t. 5 pierwsza szesnastka tylko a^1 , w t. 6 w obu wykonaniach na pierwszą miarę tylko dolna wersja w rytmie: szesnastka i dwie trzydziestodwójki, w pierwszym wykonaniu ostatnia ósemka tylko a^1 .

- s. 194 nr 361 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1157, k. 6, bez lokalizacji.

W rkp. t. 2 w drugim wykonaniu: , zamiast t. 3–4 za-

notowana i skreślona przez Kolberga alternatywna wersja t. 1–2:

a po nich jeszcze:

nr 362 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 10 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26, oba rkp. z lokalizacją: „od Kłodawy”.

W rkp. z teki 7 w pierwszym wykonaniu: w t. 1 na trzecią miarę triola szesnastkowa $a^1 b^1 c^2$, w t. 3 na pierwszą miarę ósemka g^2 , na drugą dodana alternatywnie triola szesnastkowa $es^2 d^2 c^2$, w drugim wykonaniu: w t. 3 na pierwszą miarę triola szesnastkowa $fis^1 g^1 a^1$, na drugą miarę ósemka c^2 .

W rkp. z teki 38 w pierwszym wykonaniu: t. 1 i 3 jak w tece 7, a na

zakończeniu dodana wersja alternatywna dla t. 1:

Wariant melodii z innym tekstem por. nr 233 w suplementcie.

nr 363 – W rkp. pieśń ta zanotowana jako dwa odrębne zapisy:

Takty 1–4: Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 11, z lokalizacją: „od Łęczycy”, tam z tekstem jak w druku. Tekst bez melodii także w rkp. terenowym, teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”.

W rkp. z teki 7 t. 3 i 4:

w pierwszym wykonaniu:

w drugim wykonaniu:

a dla t. 3 dodatkowo wersja alternatywna:

w drugim wykonaniu w t. 2 na drugą miarę alternatywnie szesnastki $h^1 e^2$. W rkp. z teki 38 w drugiej zwrotce znaki powtórzenia, a zanotowane tylko: „miodu” i „rodu”.

Takty 5–8: Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 11, z lokalizacją: „od Łęczycy”, z tekstem: „A w Krakowie pod ratussem” (tekst poniżej numeru 364), zob. nr 232 w suplementcie.

nr 364 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 14, z lokalizacją: „od Łęczycy”, tam melodia z tekstem. W rkp. z teki 7 melodia z tekstem bez dwóch numerowanych zwrotek, zanotowana sekundę wielką wyżej, w pierwszym wykonaniu w t. 4 na trzecią miarę ósemka d^2 , w drugim wykonaniu w t. 3 pierwsza szesnastka d^2 .

nr 364 wersja *Inni* – Tekst z zapisem nutowym zob. nr 232 w suplementcie.

s. 195 nr 365 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 11, z lokalizacją „od Łodzi, Zgierza”.

W rkp. z teki 7 zapis melodii następujący, poszerzony jeszcze o 6 taktów:

Szia - bjm za cie, byś do - brzy był,
szia - bjm za cie, byś do - brzy był,
sze - ro - ka ci i ro - dzi - na,
i sam byś me bił, da i bił.

W rkp. tekst zwr. 1 jak pod nutami w powyższym przykładzie, w zwr. 2 w. 2 taki sam jak w. 1: „Cy ja twoja niewolnica” (a wiersza 1 jak w druku brak), zwr. 3 jak w druku.

Wariant tekstu, por. *Kujawy. Suplement cz. II* (DWORK T. 72/II) nr 88 zwr. 3 i 4.

nr 366 – Tekst z wariantem melodii, zob. nr 209 w suplementcie; melodię por. tamże nr 210 i przypis do tego numeru.

nr 367 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 6, z lokalizacją: „Kłodawa”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 21, z lokalizacją ogólną: „Mazew”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27v., z lokalizacją: „Kłodawa, Lubień”, tam tekst z inną melodią, zob. nr 199 (pierwszy wątek) w suplementcie.

W rkp. z teki 7 w pierwszym wykonaniu w t. 1 dla a^1 alternatywnie jeszcze h^1 , a w t. 3 w na trzecią miarę szesnastki $h^1 e^2$, a na zakończenie zanotowane jeszcze 4 takty bez tekstu:

Poniżej zanotowany wariant melodii, bez tekstu, połączony klamrą z pieśnią „Na Kujawy patrz koniu mój”:

W rkp. z teki 38, k. 21 t. 1–8 jak w przykładzie powyżej (t. 1–8), po nich jeszcze:

nr 368 – Tekst zur. 1 w rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 12, nr 2, z lokalizacją: „od Łęczycy, Mazew” i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, z lokalizacją: „Mazew”. W obu rkp. tekst połączony z pieśnią publikowaną w *Łęczycykiem* (DWORK T. 22) nr 260, zob. przypis do tego numeru.

- s. 196 **nr 369** – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 30, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 186r. (8 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W rkp. z teki 7 po t. 2 zanotowane jeszcze dwa takty, skreślone

przez Kolberga:

w t. 3 na pierwszą miarę obie ósemki to dwudzięćki $d^1 a^1$, a na drugą miarę obie ósemki to dwudzięćki $g^1 h^1$, w t. 5 na pierwszą miarę w dolnej wersji nut ćwierćnuta h^1 , a na drugą miarę obie ósemki to dwudzięćki $g^1 h^1$, po t. 6 jeszcze cztery takty, przy czym t. 1 i 3 skreślone przez Kolberga:

W rkp. z teki 42 zapis następujący:

nr 370 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 30, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (16 pięciolinia), z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W obu rkp. w t. 2 na trzecią miarę w małej wersji nut szesnastki $e^2 c^2$.

W rkp. z teki 7 w t. 5 na trzecią miarę w pierwszym wykonaniu dwudźwięk: ósemki $g^1 c^2$, a w drugim wykonaniu dwudźwięk: ósemki $e^1 c^2$ poprzedzone przednutką h^1 , t. 7–8 zanotowane poniżej na tej samej karcie jako odrębna melodia, tam zapis rozbudowany:

W rkp. z teki 42 w t. 4 (w obu wykonaniach) pierwsza szesnastka tylko a^1 , od t. 5 zapis następujący:

nr 371 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 29, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (18 pięciolinia), z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia bez tekstu.

W rkp. z teki 7 zapis pełniejszy:

I - de przez bór, przez cho - ja - ki,
I - de przez las, przez le - szczy - ne,
da, do Lu - bna po sztur - ma - ki,
do Ma - ze - ua po dzie - uczy - ne.

w zapisie tekstu w zwr. 1: „przez” zamiast „bez” (jak w powyższym przykładzie), w zwr. 2: „świnia” zamiast „świńka”, ponadto w rkp. niepublikowana zwr. 3:

„Mazewianka to dziewczucha
coś mi miluśka, miluśka,
trzewiczek sie połyskuje,
sama bieluśka, bieluśka”.

W rkp. z teki 42 w t. 3 w pierwszym wykonaniu pierwsza szesnastka w wersji dwudźwięku $g^1 h^1$, w t. 4 w pierwszym wykonaniu

jeszcze wersja alternatywna:

nr 372 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 26, nr 6, z lokalizacją: „od Łęczycy, Ozorkowa”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 27, bez lokalizacji, tam tylko tekst pierwszej zwrotki.

W rkp. z teki 7 melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej, kolejność

wykonań odwrotna, w pierwszym wykonaniu t. 3: ,
w drugim wykonaniu zamiast t. 1–2 dwukrotnie powtórzona dolna wersja t. 3 i 4; w zapisie tekstu między zwrotkami 1 i 2 jeszcze jedna:

„Jadłbym kluski, ni mam mąki,
kochał dziwkę, ni mam żonki,
jest pszenica, będzie mąka,
jest dziewczucha, będzie żonka”,

por. nr 92 w suplemencie.

W rkp. terenowym w w. 4: „śmierdzi” zamiast „pachnie”.

- s. 197 nr 373a – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 26 i rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 28, bez lokalizacji.

W rkp. z teki 7 pieśń w postaci zapisu piętrowego jak w druku, zanotowana sekundę wielką niżej; na tej samej pięciolinii pierwotnie zanotowana również i skreślona tylko górna wersja zapisu; w zapisie tekstu: „Da” przed pierwszym wierszem, „dziwka” zamiast „dziewka”, „wyzłocić” zamiast „ozłocić” i „da i środek” zamiast „i pośrodku”.

W rkp. z teki 38 w pierwszym wykonaniu w t. 1 na drugą i trzecią miarę rytm: dwie ósemki, w t. 2 na pierwszą miarę szesnastki $a^1 h^1$, w t. 4 w obu wykonaniach na pierwszą miarę rytm: dwie szesnastki, a na drugą miarę ósemka g^1 ; w tym rkp. tekst jak w tece 7, ale bez „hej”.

nr 373b – Rkp. Kolberga: rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 66, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem, Umienie, Ładoródz”; teka 7, sygn. 1156, k. 15, z lokalizacją: „od Grzegorzewa, Umienie”; teka 33, sygn. 1308/I, k. 2, nr 209, z lokalizacją: „od Łęczycy i Brzezin” (skreślona lokalizacja: „Umienie i Grzegorzew”); teka 33, sygn. 1308/I, k. 7, nr 50, z lokalizacją: „od Łęczycy, Łowicza i Brzezin” (i skreślone: „od Grzegorzewa”); teka 33, sygn. 1305, k. 50, nr 157, z lokalizacją: „Umienie i Grzegorzew”, tam melodia i teka 16, sygn. 1209, k. 5, nr 182–183, z lokalizacją ogólną: „Tarnówka pod Grzegorzewem”, tam tekst.

W rkp. terenowym zapis następujący:

A je - ze - li ko - mu za - zdrość, to ja bę - dę ko - chał na złość,
Da, ko - cha - lem cie, da, ko - chał, da i bę - dę jesz - cze le - piej.

za nic mi i mi - lio - ny, nie mam po szej uo - li zo - ny,
je - no mi, ko - cha - ne - czko, ty - le go - rza - le - czki nie pij.

W rkp. z teki 33, sygn. 1308/I, k. 7, nr 50 zapis jak w rkp. terenowym, tam w t. 6 pierwsza ósemka h^1 , następnie melodia powtórzona z drugą zwrotką tekstu, w drugiej zwrotce w t. 6 na drugą miarę c^1 , w t. 7 druga ósemka e^1 . W rkp. z teki 33, sygn. 1305, k. 50, nr 157 zapis jak w rkp. terenowym, tam w t. 2 tylko dolna wersja, w t. 8 na pierwszą miarę szesnastki $h^1 h^1$.

We wszystkich rkp. zapis tekstu jak w rkp. terenowym, a ponadto w rkp. z teki 43 i w rkp. z teki 33, sygn. 1308/I, k. 2, nr 209 oraz w rkp. z teki 16 dodany jeszcze dalszy tekst jak nr 62 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), tam z wariantem melodii.

W innym rkp. Kolberga melodia stanowi zakończenie pieśni: „Chłopczyño, chłopczyño”, zob. przypis do numeru 54 w suplemencie.

nr 374 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 18, bez lokalizacji.

W rękopisie z teki 7, w t. 1 pierwsza szesnastka g¹, a pod melodią tekst obszerniejszy:

„Mazowianka wołki pędzi,
rosę otrząsa, otrząsa,
Rzętkowianka w piecu leży,
jesce się dąsa, da, dąsa.

Idzie woda od ogroda,
z kamienia się skrzy, da, i skrzy,
lepsza jedna Mazewianka,
jak Rzętkowianki trzy i trzy.

Idzie woda od ogroda,
między ruramy, ruramy,
wyglądają Rzętkowianki
za mną dziuramy, dziuramy.”

Wariant tekstu por. nr 202 w suplemencie oraz przypis do numeru 394.

s. 197–198 nr 375 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 25, z lokalizacją: „od Łęczycy (Mazew)”.

W rkp. w drugim wykonaniu t. 2: , t. 4: w pierwszym

wykonaniu , w drugim wykonaniu ,

a po nim dogrywka: ,

pod melodią zwrotka 1–3, a poniżej, pod następną melodią, pozostałe zwrotki w innej kolejności: 7, 8, 4, 5, 6, 10, 9.

W zapisie tekstu w zwr. 1 brak „gołém”, „ostrzy” i „chłopak”.

Melodia, pod którą zanotowane są zwrotki 4–7 i 9–10, zob. nr 203 w suplemencie.

s. 198 nr 376 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 18, bez lokalizacji; rkp. nieznanego autora, teka 7, sygn. 1157, k. 16, z lokalizacją ogólną: Mazew”, tam tylko tekst.

W rkp. o sygn. 1156, k. 18 zapis następujący:

Chłop - cy mi się za-le-ca - ja, co po lu-bie grun-tu ma - ja,
 a ja ni mam i-no za - gon, za - le-cam się du-óm o - so - bom.

W rkp. o sygn. 1157: „mam” zamiast „ni mam”, w w. 4: „i zalecam”, oraz „osobom” zamiast „dworakom”.

nr 377 – Melodia z tekstem: „Powiedziała Kujawianka”, zob. nr 198 w suplementcie. Tekst por. nr 191 w suplementcie.

nr 378 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 11, z lokalizacją: „od Parzęczewa” i skreśloną: „Zgierza”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 28, z lokalizacją ogólną: „Sobótka, Kłodawa”, tam tylko tekst.

W rkp. z teki 7 w pierwszym wykonaniu t. 2:

a w t. 4 na drugą i trzecią miarę ósemka e^2 i szesnastki $fis^1 g^1$; w drugim wykonaniu w t. 2 na pierwszą miarę ósemka h^1 i wersja alternatywna: szesnastki $h^1 h^1$, a w t. 4 na drugą i trzecią miarę ósemki e^2 i g^1 , w t. 3 w obu wykonaniach na pierwszą miarę triola szesnastkowa $a^1 c^2 h^1$.

W zapisie tekstu w obu rkp. w zur. 1: „kochać” zamiast „ściskać” i nad „kochać” nadpisane „ściskać”, w zur. 2 w. 1: „Ino pojedę” zamiast „Pójdę”, w. 2: „białej” zamiast „jednej”, a w. 3–4:

„Za owcami się wypróźnie,
 da i do siebie me przytuli”.

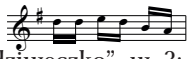
s. 198–199 nr 380 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 14, z lokalizacją: „od Parzęczewa (Dąbia)”.

W rkp. melodia zanotowana o tercję małą wyżej, w obu wykonaniach w t. 3 tylko górna wersja nut, a w t. 4 na drugą miarę szesnastki $fis^1 d^1$; w drugim wykonaniu w t. 1 inny rytm: sześć szesnastek, w t. 2 na pierwszą i drugą miarę ósemka d^2 i szesnastki $g^1 a^1$, w t. 5 inny rytm: ósemka, dwie szesnastki, ósemka; w rkp. brak t. 6–7.

s. 199 nr 381 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 14, z lokalizacją: „od Łęczycy, Piątku”, tam t. 1–4 z tekstem.

W rkp. w pierwszym wykonaniu w t. 2 ósemki $e^2 d^2$, a w t. 3 na trzecią miarę ósemka h^1 , w drugim wykonaniu w t. 4 na trzecią miarę ósemka fis^1 , ostatni wers tekstu powtórzony z alternatywną

wersją nut:

jeszcze jedna wersja nut z notatką „albo”: ; w zapisie tekstu w w. 1: „do domu” zamiast „dziweczek”, w. 3: „zakazować” zamiast „pokazywać”.

nr 382 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 14, z notą: „Weselna”. Melodię i tekst Kolberg opublikował już w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) nr 88 na podstawie innych rękopisów, zob. przypis do tego numeru.

W rkp. w t. 6 melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 7 melizmat na $d^2 c^2$, a nie $c^2 a^1$; w zapisie tekstu dodatkowa zwrotka z lokalizacją: „Mazew” i notką: weselna”:

„Da, i wzięłeś Jasiu wianek,
to weź i mnie samę,
po [tak w rkp.] ja po wianuszku,
sierotą zostanę”.

nr 383 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1157, k. 7. W rkp. w t. 1 na pierwszą i drugą miarę tylko dolna, a na trzecią tylko górna wersja nut, w t. 3 tylko dolna wersja nut, t. 1–2 powtórzone na końcu zapisu z dolną wersją nut; w zapisie tekstu w zur. 2 w. 2: „bodaj taka zona nie była”.

Melodia z tekstem: „Da, kujawska nasza”, zob. nr 201 w suplemencie.

nr 384 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 16, z lokalizacją: „od Kłodawy”.

W rkp. t. 1–3 rozpisane z wariantem tekstu:

A wę - druj - że ze mna, da, ze mna,³

a wę - druj - że ze mna, da, ze mna,

w t. 5 w obu wykonaniach na pierwszą miarę wersja tylko małych, a na drugą miarę tylko dużych nut, tekst wersu 5 i 6 podpisany pod kolejnymi 4 taktami melodii:

bę - dziesz so - bie po - ja - da - la cho - dź - cy za mna, da, za mna.

s. 200 **nr 386** – Melodia i tekst por. nr 184 w suplemencie.

nr 387 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 27; rkp. terenowy,

teka 38, sygn. 1334, k. 27v., bez lokalizacji, tam tylko tekst.

W rkp. z teki 7 melodia z tekstem zanotowana sekundę wielką niżej, w t. 1 w obu wykonaniach tylko duża wersja nut z ósemką e^2 na trzecią miarę, w t. 5 w na pierwszą miarę szesnastki e^2 e^2 , brak znaku powtórki w t. 3–6, w tym rkp. dalszy ciąg melodii:

Da - dy da da - na, oj, da - da, da - dy da dy - na, oj, dy - na,
 da - dy da dy - na, oj, da - da, da - dy da dy - na, oj, dy - na.

pierwotnie takty 1–8 z powyższego przykładu zanotowane jako odrębna melodia, a takty 9–12 z powyższego przykładu jako dogrywka instrumentalna do pieśni: „Cynis mi tęęę”, właściwy przebieg melodii Kolberg oznaczył poprzez nadanie numerów; w tym rkp. także niejasne odesłanie do cz. V *Poznańskiego* (DWOŁ T. 13) nr 258.

W rkp. z teki 38 w. 1: „Cynis mi tęęę, a tęęę”, w. 3: „jesce ja ci nie cyniła”.

Tekst zanotowany jeszcze dwukrotnie i skreślony w rkp. z teki 8, sygn. 1156, k. 16, tam z inną melodią, zob. nr 80 w suplementcie.

nr 388 – Melodia i tekst por. nr 176 w suplementcie; melodia t. 5–8 por. nr 65 w suplementcie.

s. 200–201 nr 389 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 7, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, bez lokalizacji.

W rkp. z teki 7 melodia o nieco innym rysunku melodycznym i z dogrywką skrzypcową:

A na bu - ga - ju port - ki zgu - bil, a przy - sed do dom, żo - nę o - bil.
 A żo - na i - dzie, słoń - ce uscho - dzi, a pań - ski kier - da w port - kach cho - dzi.

w zapisie tekstu w zur. 2 przed w. 2: „a”, „żonę” zamiast „żonkę”.

W stosunku do zapisu z teki 7 w rkp. terenowym t. 1–8 zanotowane o kwartę czystą niżej, w t. 6 tylko wersja dużych nut, w t. 8 na pierwszą miarę alternatywnie $d^2 c^2$; w zapisie tekstu w zwr. 1 w. 3 i zwr. 2 w. 1, 3 brak „a”.

Tekst por. nr 525 zwr. 2–4 w *Łęczykiem* (DWOK T. 22).

- s. 201 nr 390 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 7, z lokalizacją: „od Grabowa (Sobota, Łubno)”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jaroarów”, tam tylko tekst.

W rkp. z teki 7 za zapisem jeszcze:

w zapisie tekstu, w zwr. 2: „Jasińku” zamiast „Jasieńku”.

W rkp. z teki 38 w tylko zwr. 2, ze zmianami: „parobysiu” zamiast „Jasieńku”, w. 3: „która dziwka najładniejsza”, w. 4 bez „ty”.

Wariant tekstu por. nr 50 w suplemencie.

- nr 391 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 32, tam z dopiskiem: „Owczarska”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26, oba rkp. z lokalizacją: „Kłodawa”.

W obu rkp. melodia zanotowana sekundę wielką niżej, w t. 3 kolejność wykonań odwrotna, w pierwszym wykonaniu na trzecią miarę alternatywnie jeszcze ósemka: e^2 , w t. 4 w drugim wykonaniu pierwsza szesnastka e^1 ; w rkp. z teki 7 za zapisem dogrywka:

w zapisie tekstu w zwr. 2 w. 4: „z konikamy nie sipiajmy”, w zwr. 3 w. 1: „Ino, ino pod pierzyną”, a pod „owczarką” zapisane wariantowe: „dziewulą”.

W rkp. z teki 38 w w. 3 brak „miętką”.

- nr 392 – Takty 1–4: Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 32, z lokalizacją: „od Łęczycy (Mazew)” i dopiskiem: „Polski”, tam melodia rozbudowana, z podpisanym tekstem, w rkp. zapis następujący:

Da, i ja - kem je - chał, da, i na Ku - ja - wy,
Da, i po - uie - dzia - ła, da, i Ku - ja - uian - ka,

da, i kac - ki na mnie sce - blo - ta - ły,
da, ze ja u - cie - kał, da, u - cie - kał.

da, i pies, da, na mnie, da, i za - sce - kał.

da, i pies, da, na mnie za - sce - kał.

takty 9–16 z powyższego przykładu również w rkp. terenowym, teka 38, sygn. 1334, k. 32r., bez lokalizacji.

Takty 5–8: Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32r., bez lokalizacji, tam melodia bez tekstu, t. 8 w drugim wykonaniu:

Melodia t. 5–8 z innym tekstem, por. nr 157 w suplemencie.

s. 202 **nr 393** – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 32, z lokalizacją: „Mazew”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, bez lokalizacji.

W obu rękopisach w t. 1 w drugim wykonaniu dla drugiej szesnastki alternatywna wersja: trzydziestodwójki $e^2 fis^2$, w t. 3 w pierwszym wykonaniu na drugą i trzecią miarę alternatywnie: szesnastki $fis^1 e^1 fis^1 a^1$, a w t. 4 w drugim wykonaniu na trzecią miarę alternatywnie ósemka a^1 .

W rkp. z teki 7 w zapisie tekstu: „da, da i da” zamiast „daje i da”, brak wariantu „krzycy”.

W rkp. z teki 38 w zapisie tekstu „da” zamiast „daje” i także brak wariantowego „krzycy”.

nr 394 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 9; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, bez lokalizacji.

W obu rkp. melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej, w t. 2 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę triola szesnastkowa: $d^2 h^1 g^1$, w t. 4 w pierwszym wykonaniu na drugą i trzecią miarę: ósemka z kropką h^1 i szesnastka g^1 .

W rkp. z teki 7 i 38 w zapisie tekstu dodatkowa zwrotka, zapisana między zwr. 3 i 4:

„Mazewianka rano wstaje,
rosę otrząsa, otrząsa,
Głogowianka w piecu leży,
jesce się dąsa, da dąsa”,

a w zwr. 4 dodane warianty: „Głogowianki (lub stare baby)”, „Mazewianki (lub młode)”. Wariant tekstu: „Mazewianka rano wstaje” por. nr 374 w *Łęczyczkiem* (DWORK T. 22) i nr 202 w suplementcie.

nr 395 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32, bez lokalizacji, tam melodia bez tekstu; poniżej zanotowana inna melodia z podpisanym wariantem tekstu, zob. nr 109 w suplementcie.

W rkp. melodia z nieco inaczej rozpisaną powtórką, zapis następujący:

nr 396 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 29, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (11 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W rkp. z teki 7 melodia rozbudowana:

W rkp. terenowym powyższy przykład zanotowany jako dwie odrębne melodie: t. 5–10 i t. 25–26 jako pierwsza melodia, a t. 13–20 jako druga melodia.

Por. melodia nr 95 w suplemencie i zob. przypis do tego numeru.

- s. 203 **nr 397** – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 19, z lokalizacją: „od Łęczycy”; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 186r. (12 pięciolinia), z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia bez tekstu.

W rkp. z teki 7 melodia wariantowa z dogrywką:

Oj, go - dzi - ne - czkę śpi - uam, da, go - dzi - ne - czkę pla - cze.

da, trze - cią go - dzi - ne - czkę, da, ko - ni - ka kul - ba - cze.

a tekst obszerniejszy, tam jeszcze:

„Wybili me, nie boli me,
moja Kasiu, pożałuj me”.

W rkp. z teki 42 zapis melodii jak w powyższym przykładzie, tam t. 1–8 i 13–16.

nr 398a – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 19, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 186r. (16 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia bez tekstu.

W obu rękopisach w pierwszym wykonaniu w t. 4 inny rytm: ósemka z kropką, szesnastka i ósemka, a pierwsza nuta jest dwudźwiękiem $d^1 a^1$.

W rkp. z teki 42 w pierwszym wykonaniu w t. 2 na trzecią miarę dwudźwięk $d^1 a^1$, w t. 4 inny rytm: ósemka z kropką, szesnastka i ósemka (obie wersje), w drugim wykonaniu t. 1–4:

Obszerniejszy tekst z inną melodią, zob. nr 225 w suplementcie.

nr 398b – Rkp. Kolberga: rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 28, bez lokalizacji; teka 7, sygn. 1156, k. 26, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (4 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”, tam melodia bez tekstu.

W rękopisach z teki 38 i 7 w pierwszym wykonaniu: w t. 1 na pierwszą miarę inny rytm: dwie szesnastki, w t. 3 na pierwszą i drugą miarę ósemka z kropką d^2 i szesnastka h^1 , w t. 4 dla szesnastki a^1 jeszcze wersja alternatywna c^2 , a na trzecią miarę jeszcze ósemka h^1 , w drugim wykonaniu: w t. 3 druga szesnastka d^2 , a na drugą miarę ósemka d^1 ; w tych rkp. w zapisie tekstu w w. 2: „oj i” zamiast „bodaj cię”.

W rkp. z teki 42 wariantowa melodia zanotowana tercję małą wyżej, w obu wykonaniach: na pierwszą miarę w t. 1 dwie szesnastki, w t. 2 na pierwszą miarę triola szesnastkowa $h^1 c^2 d^2$, a w t. 3 obie szesnastki d^2 ; w pierwszym wykonaniu na drugą i trzecią miarę ósemki fis^2 , e^1 , a dla e^1 jeszcze wersja szesnastek $g^1 e^1$, w drugim wykonaniu dla t. 2 na pierwszą miarę alternatywnie triola szesnastkowa $c^2 d^2 e^2$.

nr 399 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 18, z lokalizacją: „od Dąbia”, tam nota: „Polski”.

W rkp. melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, tam najpierw górna, w dalszym przebiegu dolna wersja. W pierwszym wykonaniu w t. 4 dla czwartej ósemki alternatywnie szesnastki $h^1 a^1$, w drugim wykonaniu: w t. 2 g^1 zamiast c^2 , a na trzecią miarę ósemki $d^2 e^2$, t. 3 i 4 takie same, jak w pierwszym wykonaniu, ale w t. 4 trzecia ósemka d^2 , a zamiast czwartej szesnastki $h^1 a^1$; w zapisie tekstu wiersze 3 i 4 w odwrotnej kolejności.

nr 400 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 28, z lokalizacją: „od Łęczycy” i rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (17 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W rkp. z teki 7 melodia rozpisana w 12 taktach:

z dodatkową wersją dla t. 5–6 z powyższego przykładu:

W rkp. z teki 42 zapis jak w tece 7, tam w stosunku do przykładu z tej teki w t. 1 i 3 przy ostatniej szesnastce alternatywnie a^2 , w t. 7 inny rytm: dwie szesnastki, ósemka, dwie szesnastki, w t. 10 na pierwszą i drugą miarę dwie szesnastki $h^1 a^1$ i triola szesnastkowa $g^1 h^1 c^2$, zamiast t. 12:

- s. 204 nr 401 – Takty 1–7 por. nr 364 w suplementcie.

Takty 10–17 w rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 28, z lokalizacją: „od Łęczycy”; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185r. (14 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”. W obu rkp. w obu wykonaniach tylko wersja małych nut.

W rkp. z teki 7 w t. 12 na drugą miarę szesnastki $e^2 g^2$.

W rkp. z teki 42 w t. 11 inny rytm: szesnastka, dwie trzydziestodwójki, dwie ósemki.

- s. 204 nr 402 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 34, bez lokalizacji.

W rkp. t. 1 w pierwszym wykonaniu: , a w drugim wykonaniu: , t. 7–8 jak t. 5–6; w zapisie tekstu brak zwr. 3.

Zapis poprzedzony jeszcze sześcioma taktami z tekstem: „Czemu żeś się nie ożenił, Bartosie”, zob. nr 90 w suplementcie.

- s. 204–205 nr 403 – Rkp. terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 32r., tam tylko tekst.

Tekst z wariantem melodii, por. nr 196 w suplementcie.

- s. 205 nr 404 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 29, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (13 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W obu rkp. w t. 1 w obu wykonaniach górna wersja, w t. 2 w pierwszym wykonaniu obie wersje, w drugim tylko górna, w t. 5–6 tylko

górna wersja, po t. 7 jeszcze jeden takt: .

W rkp. terenowym nad e^2 i h^1 równocześnie bemole i kasowniki, wskazujące prawdopodobnie na chwiejność intonacyjną wykonania.

- nr 405 – Por. nr 843 w *Kaliskiem i Sieradzkiem* (DWOK T. 46).

nr 406 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 28, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. (3 pięciolinia), z lokalizacją ogólną: „Mazew”.

W obu rękopisach melodia zanotowana w 12 taktach:

s. 206 nr 408 – Takty 1–4 por. nr 331 w suplementcie.

Takty 5–8: Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1156, k. 34 i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 24, tam wśród zapisów z Mazewa.

W rkp. z teki 7 brak # przy kluczu, zapis melodii następujący, rozszerzony o dogrywkę instrumentalną:

A i ui dział ja cie, ui - dział, da i ja - kem o - ral, ui - dział,
da i ja - cie - bie ui - dzia - la, da i ja - kem po - ga - nia - la.

W rkp. terenowym w stosunku do powyższego przykładu: w t. 1 na pierwszą miarę szesnastka g^1 i trzydziestodwójki $a^1 h^1$, t. 3 jak t. 10, t. 7 jak t. 11, t. 9–16 skrócone do dwóch taktów:

w tym rkp. pod melodią jeszcze drugi wątek: „A i Kujawianie pyszni”, zob. nr 197 w suplementcie.

nr 409 – Melodia jest połączeniem kilku odrębnych zapisów, które w rękopisach z teki 7, sygn. 1156, k. 41, bez lokalizacji (t. 1–8) i w rkp. terenowym, teka 42, sygn. 1350, k. 185v., z lokalizacją ogólną:

ną: „Mazew” (t. 1–12) Kolberg zanotował w znacznie rozbudowanej formie i skrócił przygotowując do druku:

Takty 1–4:

W rkp. z teki 7 (k. 41v., nr 4):

W rkp. z teki 42 (k. 185v., 12 pięciolinia) tylko t. 1–14 i 19–22 z powyższego przykładu, tam w t. 19–22 tylko górne nuty, bez dwudziętków.

Takty 5–8: w rkp. z teki 7 (k. 41v., nr 1) i w rkp. z teki 42 (k. 185v., 13 pięciolinia):

Takty 9–12 tylko w rkp. z teki 42 (k. 185v., 10 pięciolinia):

dla t. 6 z powyższego przykładu zanotowana jeszcze alternatywna

wersja:

s. 206–207 nr 410 – Melodia jest połączeniem dwóch zapisów.

Takty 1–4 w rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 1a, z lokalizacją: „od Łęczycy”; rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 186r. (ostania pięciolinia), bez lokalizacji; w obu rkp. nad melodią nota jak w druku.

W obu rkp. w t. 1 w drugim wykonaniu ostatnia nuta cis^2 , w t. 2 w pierwszym wykonaniu ostatnia nuta cis^2 , a w drugim wykonaniu na pierwszą miarę w ósemkach dwudźwięki d^1 i a^1 , w t. 3 w pierwszym wykonaniu na trzecią miarę ósemki g^1 fis^1 i alternatywnie dla nich ćwierćnuta a^1 , t. 4 w pierwszym wykonaniu inny:

W rkp. z teki 42 ponadto w t. 3 w drugim wykonaniu zamiast szesnastek d^2 c^2 triola szesnastkowa d^2 e^2 d^2 , w t. 4 w pierwszym wykonaniu na trzecią miarę brak h^1 .

Takty 5–10 z tekstem: „Ciężkie rozstanie”, por. nr 139 w suplemencie. Tekst z inną melodią zob. nr 70 w suplemencie.

s. 207 nr 411 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 9, z lokalizacją: „Mazew” i rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 32, w obu rkp. z notą: „Owczarski”. W obu rkp. zapis następujący:

nr 412 – Rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 9, z lokalizacją: „od Łęczycy (Mazew, Rzędków)”; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26, z lokalizacją „Rzędków”.

W rkp. z teki 7 zapis następujący:

W rkp. z teki 38 w stosunku do powyższego przykładu: tylko t. 1–8, zanotowane o sekundę wielką wyżej; w t. 5 na drugą i trzecią miarę szesnastki $c^2 d^2 c^2 a^1$, w t. 6 zanotowana jeszcze alternatywna wersja nut: szesnastki $b^1 b^1$ i ósemki $b^1 b^1$, w t. 7 pierwsza szesnastka d^2 .

nr 413 – Takty 1–4 por. nr 290 w suplemencie.

Takty 5–8 w rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 9, z lokalizacją: „od Kłodawy (Straszków)”, tam z tekstem jak w druku; rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 26v., z lokalizacją jak w tece 7, tam jeszcze kolejne zwrotki tekstu, zob. nr 122 w suplemencie i przypis do tego numeru.

W rkp. z teki 7 t. 5–6 rozpisane następująco:

t. 4 w drugim wykonaniu tak jak t. 4 w powyższym przykładzie.

W rkp. z teki 38 zapis melodii skrócony, tylko cztery takty jak w powyższym przykładzie.

- s. 207–208 **nr 414 – Takty 1–4** w rkp. terenowych Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 1a, z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Łęczycza”, tam z pierwszym wierszem tekstu; teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (9 pięciolinia), bez lokalizacji, tam melodia bez tekstu zanotowana o kwartę czystą wyżej.

W obu rkp. zapis obszerniejszy:

Takty 5–12 w rkp. terenowych Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 1a, z prawdopodobną lokalizacją ogólną: „Łęczycza”; teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (11 pięciolinia), bez lokalizacji, tam melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej.

W obu rkp. zapis obszerniejszy:

W stosunku do powyższego przykładu w zapisie terenowym z teki 42 dwa ostatnie takty rozpisane:

Pierwsza część tekstu (do słowa: „jagoda”) w rkp. terenowym Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 24, z lokalizacją ogólną: „Mazew” podpisana jako druga zurotka pieśni: „Ani mego Jasia”, zob. nr 59 w suplementcie.

- s. 208 nr 415 – Wariant tekstu z inną melodią por. nr 112 w suplementcie.
nr 417 – Por. nr 330 w suplementcie.
nr 418 – Tekst z inną melodią zob. nr 211 w suplementcie, zob. też *Kujawy. Suplement* (DWOK 72/I) nr 446 i 389 (drugi wątek).
- s. 209 nr 419 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 20, bez lokalizacji.

W rkp. w t. 1–6 tylko wersja małych nut, a w t. 8 tylko dużych nut, w t. 2 dla ostatniej szesnastki alternatywnie d^2 , w t. 5 druga szesnastka d^2 , w t. 7 inny rytm: ósemka z kropką i trzy szesnastki, w t. 8 na pierwszą miarę szesnastki $h^1 d^2$.

nr 420 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 19, bez lokalizacji.

W rkp. zapis melodii następujący:

nr 421 – Takty 1–4 i 7–8 por. nr 301 w suplementcie. Takty 5–6 por. nr 358 w suplementcie.

nr 422 – Rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 1, nr 1542, bez lokalizacji; teka 7, sygn. 1156, k. 35, z lokalizacją: „od Kutna, Krośniewic”; teka 7, sygn. 1156, k. 27, z lokalizacją: „od Piątku (Rustów)” i notą: „Kujawy”.

W rkp. z teki 33 w obu wykonaniach w t. 1–2 tylko górna wersja nut, w t. 3 w drugim wykonaniu na trzecią miarę szesnastki $a^1 c^2$, dla t. 5–8 zanotowana tylko jedna wersja – w t. 5 i 7 tylko wersja małych, a dla t. 8 tylko wersja dużych nut, w t. 5 na pierwszą miarę ósemka c^2 .

W rkp z teki 7, k. 35 w t. 3 w drugim wykonaniu na ostatnią miarę szesnastki $a^1 c^2$, a dla t. 5–8 tylko górna wersja nut.

W rkp z teki 7, k. 27 t. 1–4:

w t. 5 na pierwszą miarę ósemka c^2 , a na drugą miarę tylko wersja małych nut, w t. 7–8 tylko wersja małych nut.

s. 210 nr 423 – Rkp. Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 20, bez lokalizacji.

W rkp. w t. 4 w pierwszym wykonaniu na trzecią miarę triola: $g^2 fts^2 e^2$, w drugim wykonaniu w t. 1 na pierwszą i drugą miarę ósemka d^2 i szesnastki $h^1 d^2$, w t. 7 w obu wykonaniach wersja małych nut, w t. 8 w pierwszym wykonaniu dolna wersja, w drugim:

nr 424 – Takty 1–8 w rkp. Kolberga: teka 7, sygn. 1157, k. 1a, z lokalizacją ogólną: „od Łęczycy” i rkp. terenowy, teka 42, sygn. 1350, k. 186v. (7 pięciolinia), bez lokalizacji.

W obu rkp. w t. 7 tylko wersja małych nut, w t. 8 ćwierćnuta i ósemka g^1 , dalsza część melodii inna niż w druku:

Kujawy (s. 211–254)

Zamieszczone w tym rozdziale tańce (nr 425–571) pochodzą z rękopisów Kolberga związanych z jego opracowaniem tańców kujawskich. Tańce wydane zostały dopiero w ramach edycji DWOK w tomie 72/I *Kujawy. Supplement* cz. I. Źródłem dla tomu 72/I był manuskrypt *Chodzone, kujawiaki, obertasy, mazury* z teki 42, sygn. 1150, którego nie komentowano w poniższych przypisach, a jedynie odsyłało do T. 72/I. Zapisy tańców znajdują się też w dwóch redakcjach, w rękopisach z teki 51 *Miscellanea* oznaczonej wspólną sygnaturą 1358: karty 1–19 (w T. 72/I umownie nazwane 51/I) i karty 21–40 (umownie: 51/II). Tańce doczekały się jeszcze kolejnej redakcji ze strony Kolberga i te zapisy znajdują się dziś w większości w tece o sygnaturze 165 (dawna TNW 150), ale także w tece 50 i o sygn. 3203. Relacje między tymi manuskryptami oraz sposób ich opracowania zostały omówione we wstępie D. Pawlak do T. 72/I, zob. też Wstępy do niniejszego tomu.

- s. 211 nr 425 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 6, nr 665 i k. 37, nr 665, oba z lokalizacją jak w druku.

W rkp. Kolberga z teki 42 są to dwa odrębne zapisy opublikowane w T. 72/I:

takty 1–8 z tekstem zob. nr 117, a takty 9–20 zob. nr 112.

- s. 212 nr 426 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 18, nr 664 i k. 37, nr 664, oba z lokalizacją: „od Kowala”.

Melodia bez tekstu także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 165 (tam takty 1–16).

nr 427 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 322, nr 695, z lokalizacją jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 5, nr 678

i k. 38, nr 678, z wariantem tekstu, oba z lokalizacją: „od Kowala (Bogusławice)”.

W rkp. o sygn. 465 i w rkp. z teki 51, k. 38 t. 3–4 rozpisane następująco:

wersja dużych nut.

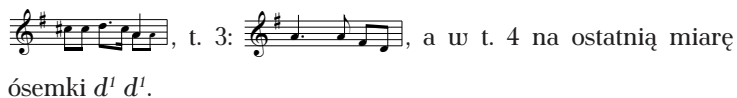
W rkp. z teki 51, k. 5 zapis jak w z rkp. z teki 42:

t. 1–4 zob. T. 72/I nr 105,

t. 5–8 zob. T. 72/I nr 98.

nr 428 – Melodia bez tekstu w rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 322, nr 696; teka 51, sygn. 1358, k. 8, nr 685 i k. 39 nr 685, we wszystkich rkp. lokalizacja jak w druku.

W rkp. o sygn. 465 i w rkp. z teki 51, k. 39 w t. 2 w pierwszym wykonaniu druga szesnastka *h'*, w drugim wykonaniu t. 2:

W rkp. z teki 51, k. 8 zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 702.

W rkp. z k. 8 za melodią jeszcze skreślone takty:

a w rkp. z k. 39 za melodią jeszcze:

Tekst: „Parobeczku krzywo orzesz” jest odpisem Kolberga z „Przyjaciela Ludu” R. 3: 1836 T. 1 nr 9, tam tekst w dziale „Piosnki gminne”.

- s. 212–213 nr 429 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 127, nr 660; teka 51, sygn. 1358, k. 13, nr 639 i k. 35, nr 639, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

We wszystkich wymienionych rkp., a także w rkp. z teki 42 melodia zanotowana jest z przygrywką opatrzoną notką: „Ksebk”, por. T. 72/I nr 591.

W obu rkp. z teki 51 przygrywka ma postać:

a melodię poprzedza „Kujawiak złodziejski”, zob. T. 72/II nr 158.

Tekst z inną melodią, por. T. 72/I nr 573 i nr 588.

- s. 213 nr 430 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 1, nr 685, z lokalizacją jak w druku, teka 51, sygn. 1358, k. 15, nr 669, z lokalizacją: „od Kowala, Lubrańca (Śmiłowice)” i k. 38, nr 669, z lokalizacją: „od Kowala, Chodcza (Śmiłowice)”. Melodia także w rkp. z teki 42 i 7, zob. T. 72/I nr 104.

W obu rkp. z teki 51 pod nr 669 jeszcze jedna melodia, zob. T. 72/I nr 328.

nr 431 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 322, nr 698, z lokalizacją jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 5, nr 682 i k. 38, nr 682, oba rkp. z lokalizacją: „od Kowala (Bogusławice)”.

W rkp. z teki 51, k. 5 zanotowana najpierw część wokalna (rozpisana w 8 taktach) z tekstem, następnie:

a dalej jeszcze 4 takty jak t. 1–4 w T. 22.

Powyższe rkp. to połączenie wcześniejszych zapisów z teki 42, opublikowanych w T. 72/I:

takty 1–8 z wariantem tekstu, zob. nr 242 (tam takty 9–24),

takty 1–4, zob. nr 246,

takty 5–8 z wariantem tekstu, zob. nr 189 (takty 1–8).

nr 432 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 17, nr 598 i k. 32, nr 598, oba rkp. z lokalizacją jak w druku i notą: „Mazur”, tam zapis jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 344.

- s. 214 nr 433 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 158, nr 712, z lokalizacją: „od Włocławka”; teka 51, sygn. 1358, k. 19, nr 700 i k. 40, nr 700, oba rkp. z lokalizacją: „od Włocławka (Lisek)”.

W rkp. o sygn. 465, w t. 4 w drugim wykonaniu na ostatnią miarę ósemki *fis¹ d¹*, w t. 5, 8 i 10 tylko wersja dużych nut.

W obu rkp. z teki 51 najpierw część instrumentalna, a po niej wokalna, obie melodie zaczerpnięte z rkp. z teki 42 (tam bez tekstu), zob. T. 72/I nr 307 i 310. W stosunku do zapisu z teki 42 (nr 307),

na k. 19 w t. 3 na pierwszą miarę alternatywnie dwie szesnastki c^2 , w t. 5 na pierwszą miarę alternatywnie dwie szesnastki fis^1 , w t. 6 na pierwszą miarę alternatywnie szesnastki $fis^2 a^2$, w t. 7 na pierwszą miarę alternatywnie dwie szesnastki d^2 ; ponadto tam po t. 8

inne zakończenie:

Na k. 40 jeszcze inne zakończenie:

W obu rkp. z teki 51: „kochance” zamiast „dziewczynie”.

nr 434 – Rkp. Kolberga: teka 50/3, k. 7, nr 552; teka 51, sygn. 1358, k. 14, nr 527 i k. 27, nr 527, wszystkie rkp. z lokalizacją i notą: „Mazur” jak w druku.

We wszystkich rkp. zapis melodii jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 439,

przy czym w rkp. z teki 50 t. 3: , a t. 8 w drugim

wykonaniu: .

nr 435 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 325, nr 510; teka 51, sygn. 1358, k. 12, nr 491 i k. 24, nr 491, wszystkie rkp. z lokalizacją: „od Raciążka”. We wszystkich rkp. zapis melodii i tekstu jak w rkp. z teki 42, zob. 72/I nr 251.

Takty 5–8 z tekstem: „Coś mi miłuśka” także w innym zapisie z teki 42, zob. T. 72/I nr 55.

Odesłanie Kolberga do cz. II *Kujaw* (DWOK T. 4) nr 295 dotyczy podobieństwa melodii, natomiast do str. 274 – błędne, w obu częściach *Kujaw* Kolberga brak takiego tekstu lub jego wariantu. Wariant tekstu por. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 543 i *Kujawy. Supplement cz. I* (DWOK T. 72/I) nr 186.

- s. 214–215 nr 436 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 17, nr 596 i k. 32, nr 596, oba rkp. z lokalizacją jak w druku. W obu rkp. nad t. 1: „Kujawiak chodzony” (przy czym na k. 17 skreślone wcześniejsze: „Odsibka”), a nad drugą częścią tańca: „Ksebką” zamiast „Oberek”.

W obu rkp. melodia rozpisana, a dla t. 12 wariantowo jeszcze:

W obu rkp. z teki 51 Kolberg połączył wcześniejsze zapisy z teki 42, zob. T. 72/I nr 270 (t. 1–10) i nr 304 (t. 11–14), tam omyłkowo odesłanie do T. 22 nr 432.

- s. 215 nr 437 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 4, nr 624 i k. 34, nr 624, oba rkp. z lokalizacją: „od Brześcia, Kowala (Śmiłowice)”.

W obu rkp. z teki 51 t. 6 w drugim wykonaniu: ,
a na zakończenie jeszcze:

W rkp. z teki 51, k. 4 ostatni wiersz: „nie utracisz swego wianka”, a na k. 34: „nie zmarnujesz swego wianka”.

Poszczególne fragmenty melodii i tekst także w rkp. z teki 42:

takty 1–4 bez tekstu, zob. T. 72/I nr 457,

takty 5–8 z tekstem, zob. T. 72/I nr 84, tam t. 1–8,

takty 9–10 bez tekstu, por. T. 72/I nr 94, tam t. 1–8,

takty 9–12 bez tekstu, zob. T. 72/I nr 95.

Takty 5–8 z innym tekstem por. nr 138 w suplementcie.

nr 438 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 136, nr 513; teka 51, sygn. 1358, k. 5, nr 488 i k. 23, nr 488, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

Takty 1–4 z tekstem we wszystkich rkp. takie jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 247.

Takty 5–10 w rkp. o sygn. 465 takie jak w druku w T. 22. W obu rkp. z teki 51 część instrumentalna jest połączeniem zapisów z teki 42 opublikowanych w T. 72/I nr 627 (tam takty 1–18) i nr 258 (tam takty 9–18).

- s. 216 nr 439 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 10, nr 627 i k. 35, nr 627, oba rkp. z lokalizacją: „od Brześcia (Krowice)”. W obu rkp. zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 305.

nr 440 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 12, nr 489 i k. 24, nr 489, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 249, przy czym na k. 12 z dwuzwrotkowym tekstem zaczerpniętym z teki 42; na k. 24 t. 12 i 13 skreślone, t. 9 i 14 objęte znakiem powtórki, tam w drugim wykonaniu t. 11 jak t. 7 w T. 22, a pod melodią tylko zwrotka jak pod nutami w T. 22.

nr 441 – Melodia bez tekstu w rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 5, nr 628, z lokalizacją jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 6, nr 608, bez lokalizacji (przed melodią: „od Lubrańca”) i k. 33, nr 608, także z lokalizacją jak w druku.

Melodia także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 530.

- s. 216–217 nr 442 – Rkp. Kolberga: teka 50/3, k. 4, nr 541; teka 51, sygn. 1358, k. 14, nr 514 i k. 25/26, nr 514, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

We wszystkich rkp. takty 11–14 następujące:

Takty 1–10 także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 437.

- s. 217 nr 443 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 14, nr 510 i k. 25, nr 510, oba rkp. z lokalizacją jak w druku, tam pod zapisami wyjaśnienie: „strónki – struny skrzypcowe, graluchna – graczu, grajku”.
W obu rkp. Kolberg połączył odrębne zapisy z teki 42, zob. T. 72/I nr 468 i nr 430.

- s. 218 nr 444 – Takty 1–6 z tekstem w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 592 i k. 32, nr 592, oba rkp. z lokalizacją jak w druku i notą: „Chodzony”.

W obu rkp. z teki 51 część wokalna jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 353, a po niej część instrumentalna z notą: „Obertas”:

nr 445 – Melodia bez tekstu w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 10, nr 625 i k. 34, nr 625, oba rkp. z lokalizacją: „Brześć” i z notą: „Chodzony”; tekst bez melodii w rkp. Kolberga, teka 16, sygn. 1209, k. 1, nr 21, bez lokalizacji.

W obu rkp. z teki 51 za melodią jeszcze „Ksebka”:

W zapisie tekstu z teki 16 „jeno” zamiast „tylko” i w. 4 następujący: „tańcujże tak jak ludzie”.

Na k. 10 przed „Ksebka” pierwotnie zanotowana jeszcze jedna (ostatecznie skreślona) melodia zaczerpnięta z rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 147, zob. też *Kujawy* cz. II (DWOK T. 4) nr 327.

Melodia por. T. 72/I nr 181.

nr 446 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 10, nr 626 (t. 9–16 z tekstem), z notą: „Kujawiak (Ksebka)” i k. 34, nr 626 (9–16 z tekstem), z notą: „Kujawiak”, oba zapisy z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. z teki 51 zapis obszerniejszy, składający się z odrębnych melodii zaczerpniętych z rkp. z teki 42:

na początku zanotowany „Chodzony”, zob. T. 72/I nr 181,

następnie „Kujawiak” jak w T. 22, a dalej wersja instrumentalna: „Na odsib”, zob. T. 72/I nr 180, przy czym na k. 10 z dopiskiem: „Presto”.

Melodia bez tekstu także w innym zapisie z teki 42, por. T. 72/I nr 323.

- s. 218–219 nr 447 – Część instrumentalna („Ksebka”) w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 9, nr 630 (t. 17–28), z lokalizacją: „od Brześcia” i k. 35, nr 630, z lokalizacją: „od Brześcia (Rzadka Wola)”. W obu rkp. nad nutami notatka: „Ksebka lub Odsibka”. Ta melodia także w rkp. z teki 42, zob. T.72/I nr 261.

W obu rkp. z teki 51 zapis ksebki poprzedzony jeszcze jedną melodią z teki 42, zob. T. 72/I nr 302.

Tekst w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 9, nr 635 i k. 35, nr 635, oba z lokalizacją jak w druku. W obu rkp. tekst podpisany pod wariantem melodii, zob. T. 72/I nr 672 i 673.

Wariant tekstu por. *Kujawy. Supplement* cz. II (DWOK T. 72/II) nr 105.

- s. 219 nr 448 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 197, nr 716; teka 51, k. 19, nr 706 i k. 40, nr 706, wszystkie rkp. z lokalizacją i notą: „Mazur” jak w druku.

W rkp. o sygn. 465, w t. 4 i 10 na pierwszą miarę, a w t. 13 na trzecią miarę dwie szesnastki, w t. 16 tylko wersja dużych nut, dla

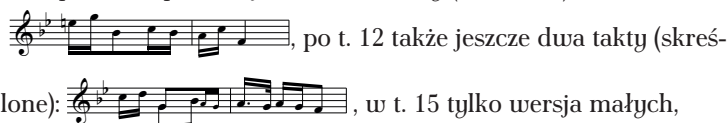
t. 15 i 16 jeszcze druga volta: , za melodią zanotowane jeszcze 8 taktów:

W obu zapisach z teki 51 brak t. 5–8.

W rkp. z k. 19 t. 15–16: .

W rkp. z k. 40 po t. 10 jeszcze dwa takty (skreślone):

lone): , w t. 15 tylko wersja małych, a w t. 16 tylko dużych nut.

nr 449 – Rkp. Kolberga: teka 50/3, k. 5, nr 543; teka 51, sygn. 1358, k. 14, nr 516 i k. 26, nr 516, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku i notami: „Chodzony v. Polski” nad t. 1 i „Ksebka” nad t. 9.

We wszystkich rkp. Kolberg połączył dwa zapisy z teki 42:

takty 1–8 (Chodzony), zob. T. 72/I nr 421,

a takty 9–16, zob. T. 72/I nr 500,

przy czym w rkp. z teki 50 w krótszej wersji, tak jak w T. 22.

- s. 220 **nr 450** – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 28v., nr 596, z lokalizacją: „od Babiaka (Bogusławice)”; teka 51, sygn. 1358, k. 13, nr 573, z lokalizacją: „od Babiaka (Mąkoszyn)” i k. 30, nr 573, z lokalizacją jak w sygn. 465.

We wszystkich rkp. zapis melodii i tekstu jak w druku, przy czym w rkp. z teki 51, k. 13 jeszcze:

Melodia z tekstem także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 587.

Tekst por. nr 138 w suplementcie.

nr 451 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 25v., nr 593; teka 51, sygn. 1358, k. 2, nr 570 i k. 30, nr 570, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

We wszystkich rkp. melodia poprzedzona:

w t. 12 tylko wersja dużych nut, a po nim jeszcze:

W zapisie tekstu z teki TNW w zwr. 1 w. 4: brak „swój”, w zwr. 2 w. 4 brak „tę”; w obu rkp. z teki 51 w zwr. 1: „ci ją zasiała” zamiast „ja ją zasiała”, w. 4 brak „swój”, w zwr. 2 w. 4 brak „tę”.

W rkp. z teki 42 są to dwie odrębne melodie bez tekstu, zob. T. 72/I nr 325 i nr 342.

nr 452 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 616 i k. 33, nr 616, oba rkp. z lokalizacją jak w druku, ale bez noty: „Weselny” nad melodią.

W obu rkp. Kolberg połączył dwa zapisy z teki 42:

takty 1–8 por. T. 72/I nr 289 (tam t. 5–12), a takty 9–13 por. T. 72/I nr 283.

s. 221 nr 453 – Rkp. Kolberga: teka 50/3, k. 7, nr 553; teka 51, sygn. 1358, k. 12, nr 528 i k. 27, nr 528, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

W rkp. z teki 50 nad t. 1 nota jak w druku, a w obu rkp. z teki 51: „Chodzony v. Okrągły”, natomiast nad pozostałymi częściami tańca we wszystkich rkp. noty takie jak w druku.

W rkp. z k. 12 między t. 9 i 10 jeszcze raz powtórzone t. 1–4, jest to kombinacja pierwszego i drugiego wykonania.

We wszystkich rkp. Kolberg połączył odrębne melodie z teki 42, opublikowane w T. 72/I:

takty 2–9 zob. nr 508 (tam t. 1–12),

takty 10–13 zob. nr 504 (tam t. 2–9),

takty 14–21 zob. nr 503 (tam t. 1–8).

nr 454 – Melodia w rkp. Kolberga: sygn. 3203, k. 21, nr 710; teka 51, sygn. 1358, k. 10, nr 695 (tam t. 1–12, 21–24 i 27–30) i k. 39, nr 695, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku i tekstem: „Już cię odchodzę”, przy czym na k. 10 jeszcze zwrotka: „Zieleni się mura-weczka”.

We wszystkich rkp. Kolberg połączył odrębne zapisy z teki 42, opublikowane w T. 72/I:

takty 1–8 zob. nr 179, tam t. 1–12 z obiema zwrotkami,

takty 9–12 zob. nr 74 i nr 183 (tam t. 16–27).

Tekst: „Da po cóżeś wołki przygnał” z inną melodią, zob. nr 75 w suplemencie.

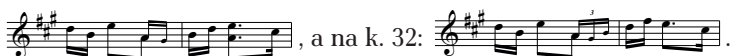
- s. 221–222 nr 455 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 617 i k. 33/34, nr 617, oba rkp. z lokalizacją jak w druku i notami: „Chodzony” oraz „Odsibka”.

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 326.

- s. 222 nr 456 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 599 i k. 32, nr 599, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. takty 1–8 jak w druku, przy czym na k. 16 obszerniejszy tekst zaczerpnięty z rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 410, tam takty 9–16, a na k. 32 nota: „Przy weselu” i tekst jak w T. 22.

Takty 9–12 w pierwszym wykonaniu oraz t. 9 i 12 w drugim wykonaniu jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 410, tam takty 17–24, przy czym w t. 9 w obu rkp. z teki 51 w pierwszym wykonaniu na ostatnią miarę ósemka e^2 , a t. 10–11 w drugim wykonaniu na k. 16:

Takty 9–12 jeszcze w innym zapisie z teki 42, zob. T. 72/I nr 408, tam t. 1–8 z tekstem jak T. 72/I nr 410 zwr. 2.

nr 457 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 14, nr 508 i k. 25, nr 508, oba rkp. z lokalizacją jak w druku i notami: „Chodzony” oraz „Odsibka”.

W obu rkp. Kolberg połączył odrębne zapisy z teki 42:

takty 1–8 zob. T. 72/I nr 495, a takty 9–14 zob. T. 72/I nr 505.

- s. 223 nr 458 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 325, nr 515; teka 51, sygn. 1358, k. 12, nr 486 i k. 23, nr 486, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

We wszystkich rkp. zapis obszerniejszy, będący połączeniem melodii zaczerpniętych z teki 42:

melodia opublikowana w T. 22 zob. T. 72/I nr 517,

kolejne takty, pominięte w T. 22, zob. T. 72/I nr 518.

nr 459 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 106, nr 601; teka 51, sygn. 1358, k. 7, nr 575 i k. 30, nr 575, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

W rkp. o sygn. 465 zapis jak w T. 22.

W obu rkp. z teki 51 zapis „Chodzonego” następujący:

W rkp. z teki 51, k. 7 między „Chodzonym” a „Na odsib” jeszcze dodatkowe takty, skreślone przez Kolberga, zob. T. 72/II nr 168 (tam t. 9–16).

Poszczególne fragmenty tańca także w rkp. z teki 42:

takty 1–6 zob. T. 72/I nr 395, tam t. 1–6,

takty 10–13 zob. T. 72/I nr 643, tam t. 1–8.

nr 460 – Rkp. Kolberga, sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 24v., nr 571; teka 51, sygn. 1358, k. 6, nr 545 i k. 28, nr 545, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

W rkp. o sygn. 465 w t. 5 tylko wersja dużych nut.

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 638 (tam t. 1–8).

nr 461 – Rkp. Kolberga, teka 50/3, k. 4, nr 540; teka 51, sygn. 1358, k. 14, nr 515 i k. 26, nr 515, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

We wszystkich rkp. w t. 4 tylko wersja dużych nut.

W obu rkp. z teki 51 na zakończenie jeszcze melodia instrumentalna:

W każdym rkp. inny zapis początku pieśni:

teka 50: „Hecka, hecka”, teka 51, k. 14: „Hocka, hocka”, teka 51, k. 26: „Hocka, hecka”; ponadto w rkp. z teki 50 w zwr. 2 w. 1: „Ojca zabić, matkę zdradzić”, w. 3: „Do olszyny, do olszyny”.

Melodia bez tekstu w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 422.

Tekst z inną melodią w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 486.

s. 224 nr 462 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 17, nr 595 i k. 32, nr 595, z lokalizacją jak w druku, tam takty 1–4 bez tekstu, z notą: „Chodzony”.

W obu rkp. w t. 1 i 3 w obu wykonaniach wersja małych nut, w drugim wykonaniu t. 2: , w t. 4 w drugim wykonaniu pierwsza ósemka *h'*.

W obu rkp. za melodią jeszcze „Odsib” z tekstem: „A i w polu ogródyszek”, tam zapis jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 174.

nr 463 – Rkp. Kolberga, sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 5, nr 627, z lokalizacją jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 6, nr 607, bez lokalizacji i k. 33, nr 607, z lokalizacją jak w druku.

W rkp. o sygn. 465 w t. 3 na trzecią miarę tylko wersja małych nut.

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 306, przy czym ostatnie dwa takty jak w T. 22.

nr 464 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 11, nr 480 i k. 23, nr 480, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 522.

nr 465 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 4, nr 608; teka 51, sygn. 1358, k. 17, nr 594 i k. 32, nr 594, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

We wszystkich rkp. w t. 3 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę również wersja szesnastek *a' g'*, a t. 8 w pierwszym wykonaniu:

W rkp. o sygn. 465 w t. 4 w obu wykonaniach tylko wersja dużych nut, a w zapisie tekstu wiersze 1–2 następujące: „Dopierom ja do krów przysła, dopierom ja tu stanęła”.

W obu rkp. z teki 51 w t. 4 w pierwszym wykonaniu ostatnia szesnastka *f'*, a wiersze 1–2 następujące: „A dopiéro ja tu przysła, a dopiéro tu stanęła”.

Takty 1–8 bez tekstu także w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 341.

Takty 5–8 w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 105, tam takty 9–16, stanowią one dalszy ciąg pieśni: „Oj, nie chodź, Jasiu”, por. też nr 427 takty 1–4 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22), a także przypis do tego numeru.

s. 225 nr 466 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 24, nr 572; teka 51, sygn. 1358, k. 13, nr 547 i k. 28, nr 547, wszystkie rkp. z lokalizacją: „od Sompolna, Izbicy (Mąkoszyn)” i notą: „Owczarek”.

W rkp. o sygn. 465 i w rkp. z teki 51, k. 28 po t. 8 zanotowane jeszcze:

W rkp. z teki 51, k. 13 zapis również obszerniejszy, od t. 5 w postaci jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 670, przy czym w porównaniu z nim w t. 12 na drugą i trzecią miarę alternatywnie jeszcze szesnastki *fis¹ d¹ d¹ d¹*, a w t. 20 na pierwszą miarę alternatywnie ósemka *g¹*.

W obu rkp. z teki 51 w t. 8 w pierwszym wykonaniu na drugą miarę alternatywnie triola szesnastkowa *e² fis² e²*.

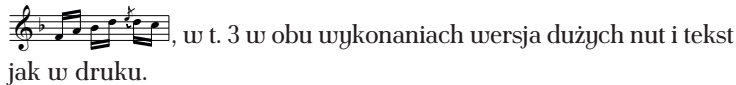
nr 467 – Melodia bez tekstu w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 6, nr 490 i k. 24, nr 490, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 218, przy czym w tece 51 każdorazowo na początku przygrywki, na k. 6:

nr 468 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 174, nr 700; teka 51, sygn. 1358, k. 3, nr 684 i k. 39, nr 684, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

W rkp. o sygn. 465 w t. 1 w pierwszym wykonaniu dla pierwszej szesnastki jeszcze wersja *b¹*, w t. 2 zapis pierwszego wykonania:

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii z obszerniejszym tekstem jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 195.

- s. 225–226 nr 469 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 9, nr 619, z lokalizacją: „od Lubrańca, Przedcza” (wcześniej: „od Przedcza, Błenna”) i k. 34, nr 619, z lokalizacją jak w druku, w obu rkp. nad pierwszą melodią obok noty: „Chodzony” jeszcze: „v. Polski”, a nad drugą częścią: „Ksebką” jak w druku.

W obu rkp. z teki 51 melodia jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 671.

- s. 226 nr 470 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 1, nr 683, z lokalizacją jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 4, nr 671 i k. 38, nr 671, oba rkp. z teki 51 z lokalizacją: „od Kowała, Czerniewice”, bez noty: „Kowal”; teka 33, sygn. 1305, k. 15, nr 2111, z lokalizacją:

„Bogusławice (Kowal)”, tam melodia bez tekstu, także bez noty: „Kowal”.

W rkp. o sygn. 465, w t. 3 w obu wykonaniach i w t. 4 w pierwszym wykonaniu na pierwszą miarę szesnastka z kropką i trzydziestodwójka.

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 91 (taky 1–8), z tekstem jak w T. 22. Po części wokalne w obu rkp. z teki 51 część instrumentalna, na k. 4:

a na k. 38 zapis jak w powyższym przykładzie, przy czym w t. 8 na pierwszą miarę szesnastki $d^2 b^1$, t. 9–12:

W rkp. z teki 33 melodia zanotowana o tercję małą wyżej.

Tekst z inną melodią w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 604.

nr 471 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 17, nr 597 i k. 32, nr 597, oba rkp. z lokalizacją i notą: „Przy weselu” tak jak w druku.

Na k. 17 pod melodią jak w druku zwr. 1–2, taki zapis także w tece 42, zob. T. 72/I nr 640, a dalej część instrumentalna, zob. T. 72/II nr 171.

Na k. 32 melodia i tekst jak w T. 22, a dalej:

nr 472 – Rkp. Kolberga: sygn. 3203, k. 21, nr 708, z lokalizacją jak w druku i notą: „Przy weselu”; teka 51, sygn. 1358, k. 9, nr 689 i k. 39, nr 689, oba rkp. z teki 51 z lokalizacją: „od Włocławka (Korabniki)” i notą: „Przy weselu”.

W rkp. o sygn. 3202 i w rkp. z teki 51, k. 39 melodia jak w druku, przy czym w rkp. o sygn. 3202 w t. 2 tylko wersja dużych nut.

W rkp. z teki 51, k. 9 w t. 1–4 tylko wersja dużych nut, w t. 5 tylko wersja małych nut, a na zakończenie dodana jeszcze wersja instrumentalna, zaczerpnięta z teki 42, zob. T. 72/I nr 493.

We wszystkich rkp. w zapisie tekstu w. 4: „boś, Kasiu, tego godna”. Odsyłacz do cz. I *Kujaw* (DWOK T. 3) błędny.

s. 227 nr 474 – Rkp. Kolberga: sygn. 3203, k. 21, nr 707; teka 51, sygn. 1358, k. 39, nr 688, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. w t. 5 i 6 na pierwszą miarę tylko wersja małych, a na drugą miarę tylko wersja dużych nut, a w zapisie tekstu w. 2: „do mej” zamiast „do swy” i w. 4: „dziewczyiny” zamiast „jedyny”.

Melodia z tekstem także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 220.

nr 475 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 106, nr 598, ze skreśloną lokalizacją: „od Sompolna (Sadlno)” i teka 51, sygn. 1358, k. 22, nr 468, z lokalizacją: „Sadlno”, oba rkp. z notą: „Chodzony” jak w druku.

W rkp. o sygn. 465, w t. 1 w drugim wykonaniu dla pierwszego *dis*² alternatywnie *g*²; w zapisie tekstu: „zdradziłem dziewcze” zamiast „zdradziło dziewczę”.

W rkp. z teki 51, w t. 1 dla pierwszego *dis*² alternatywnie *g*², dla t. 4 w pierwszym wykonaniu: ; tam zapis tekstu jak

w rkp. o sygn. 465, a ponadto pod: „gdyby jagoda” podpisany wariant: „ale jej szkoda”.

nr 476 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 318, nr 565 i tamże, k. 36 (te karty tworzyły dawniej całość); teka 51, sygn. 1358, k. 13, nr 543 i k. 28, we wszystkich rkp. lokalizacja jak w druku.

Takty 1–4 („Polski”) we wszystkich rkp. zanotowane bez tekstu, przy czym w rkp. o sygn. 465 i w tece 51, k. 28 z notą: „Chodzony v. Polski”, a w rkp. z teki 51, k. 13 z notą: „Chodzony v. Okrągły”.

Takty 5–12 („Obertas na kseb”) z tekstem we wszystkich rkp. zanotowane jak w druku, z notą: „Ksebka”.

Takty 13–24 w rkp. o sygn. 465 bez noty określającej tempo, tam brak trzech ostatnich taktów, karta rkp. uszkodzona, natomiast w obu rkp. z teki 51 nad t. 13 nota: „coraz żywiej”, a nad t. 21: „szybko”. We wszystkich rkp. w t. 15 ostatnia szesnastka w małej wersji nut *a*¹, w t. 24 w drugim wykonaniu dla drugiej szesnastki alternatywnie *c*². Ponadto w rkp. z teki 51 na k. 13 między t. 20–21 zanotowane jeszcze 8 taktów jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 584 (tam takty 33–40), przy czym w t. 38–39 na pierwszą miarę szesnastki *d*¹ *fis*¹.

Zapis taktów 1–4 bez tekstu i taktów 13–24 także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 584.

Takty 5–12 w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 588, tam z tekstem: „O, matko, matko moja” (tekst zob. też *Łęczyskie* T. 22 nr 429).

Takty 17–20 w rkp. z teki 42 i 33, zob. T. 72/I nr 45.

- s. 228 nr 477 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 331, nr 529; teka 51, sygn. 1358, k. 12, nr 501 i k. 25, nr 501, wszystkie rkp. z lokalizacją: „od Nieszawy (Niszczewy)” i notą: „Przed domem weselnym”.

Takty 1–4 we wszystkich rkp. jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 248 takty 1–8, przy czym w rkp. z teki 51, k. 12 jeszcze kolejne takty jak t. 9–10 z wymienionego numeru w T. 72/I. W obu rkp. z teki 51 pod melodią obszerniejszy tekst zaczerpnięty z wymienionej teki 42. W rkp. o sygn. 465 między t. 4 a 5 zanotowane jeszcze cztery takty:

, a w obu rkp. z teki 51 w tym miejscu osiem taktów, z notatką: „Otwierają drzwi z we-

wnątrz”:

Takty 5–8: w rkp. o sygn. 465 w t. 6 w drugim wykonaniu na trzecią miarę c^2 , w t. 8 w pierwszym wykonaniu na drugą i trzecią miarę ósemki $d^2 fis^2$; w obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w tece 42, zob. T. 72/I nr 245 takty 9–16, przy czym t. 8 w drugim wykonaniu jak w T. 22. We wszystkich rkp. pod taktami 5–8 tekst „K'sobie” jak w T. 22.

nr 478 – Melodia w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 17, nr 612 i k. 33, nr 612, oba rkp. z lokalizacją: „od Lubrańca (Ołganowo)”.

W obu rkp. z teki 51 melodia z innym tekstem jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 618.

nr 479 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 6, nr 621, z lokalizacją: „od Lubrańca” i k. 34, nr 621, z lokalizacją: „od Lubrańca (Sułkowo)”.

W obu rkp. z teki 51 melodia jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 322, zanotowana o kwartę czystą niżej.

nr 480 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 174, nr 699; teka 51, sygn. 1358, k. 3, nr 683 i k. 39, nr 683, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku; w rkp. o sygn. 465 z notą: „Kołodziej

(taniec)” jak w druku, teka 51, k. 39 z notą: „Kowal v. Kołodziej (taniec)”, a na k. 3 bez żadnej noty; teka 33, sygn. 1305, k. 16, nr 2140, bez lokalizacji, tam melodia bez tekstu, bez noty dotyczącej nazwy tańca.

W rkp. z teki 51, k. 3 za melodią jeszcze kolejne takty:

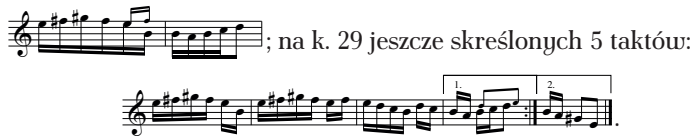

Melodia także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 144, tam takty 1–12, a powyższy zapis z teki 51, k. 3, por. T. 72/I nr 144, tam takty 29–32.

nr 481 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 30, nr 583, z lokalizacją jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 18, nr 560 i k. 29, nr 560, oba rkp. z teki 51 z lokalizacją: „od Sompolna (Broniszewo)”.

Rkp. o sygn. 465 uszkodzony, tam brak t. 1–2 w pierwszym wykonaniu i pierwszego wersu tekstu; w zapisie tekstu w. 2: „parobczy” zamiast „durnieście”.

W rkp. o sygn. 465 oraz w rkp. z teki 51, k. 29 w pierwszym wykonaniu: w t. 4 na pierwszą miarę szesnastki $a^1 h^1$, w t. 7 zamiast d^2 jest dis^2 , a dla pierwszej szesnastki jeszcze wersja e^2 . W rkp. o sygn. 465 między t. 4 i 5 zanotowane jeszcze dwa takty:

W rkp. z teki 51, k. 29 inaczej zanotowane znaki powtórki: po t. 2 powtórka t. 1–2, po t. 4 powtórka t. 3–4, następnie dwukrotnie t. 5–7, brak znaku powtórki na początku t. 7.

W rkp. z teki 51, k. 18 Kolberg połączył zapisy z teki 42: najpierw melodia bez tekstu zob. T. 72/I nr 631, następnie melodia z tekstem jak T. 72/I nr 669.

W obu rkp. z teki 51 wiersz 2: „pokapiliście, da, liście”.

- s. 229 nr 482 – Rkp. Kolberga: teka 50/3, k. 5, nr 542, z lokalizacją: „od Osięcin (Jarantowice)” skreśloną i poprawioną na: „od Osięcin (Dąbie)”; teka 51, sygn. 1358, k. 11, nr 518 i k. 26, nr 518, oba zapisy z teki 51, z lokalizacją jak w druku.

W rkp. z teki 50 w t. 1 w drugim wykonaniu na drugą miarę alternatywnie szesnastki $fis^2 e^2$, w t. 2 w pierwszym wykonaniu na trzecią miarę ósemka fis^2 , w t. 3 w drugim wykonaniu na trzecią miarę szesnastki $d^2 c^2$, po t. 4 zanotowane i ponumerowane jeszcze

takty, kolejno 1: , 2: , 3: nieczytelny, 4: .

W rkp. z teki 51, k. 11 zapis melodii obszerniejszy niż w druku, z drobną różnicą w tekście:

A w tém mo-jém cał-kiém ży-ciu po-pel-ni-lem te dwie zbro-dnie,
zem się ko-chał w dwóch dzie-u-u-chach, a w ka-żdej po dwa ty-go-dnie.

W rkp. z teki 51, k. 26 zapis melodii jak w powyższym przykładzie, przy czym dla t. 1–4 oraz 6 i 8 tylko wersja dużych nut, w t. 5 na

drugą miarę ósemka g^1 , w t. 7 na trzecią miarę alternatywnie szesnastki d^2 c^2 , tam brak taktów 13–16.

Melodia bez tekstu także w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 288.

nr 483 – Takty 1–4: Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 15, nr 667 i k. 37, nr 667, oba rkp. z lokalizacją i notą: „Chodzony (dawny zalotny)” jak w druku.

W obu rkp. za melodią jeszcze część wokalna z tekstem: „Oj i wołałem, pukałem”, taki zapis również w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 119.

Takty 5–8: Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 2, nr 661, tam takty 11–22, z lokalizacją: „od Chodcza” i k. 37, nr 661, tam takty 11–20, z lokalizacją: „Lubień (Kłóbką)”, w obu rkp. bez noty: „Odsib”, taki zapis w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 167 takty 9–16.

W obu rkp. jest to dalszy ciąg pieśni: „Każ my otworzyć, dziewulo”, zob. T. 72/I nr 607.

Jeszcze jeden zapis taktów 5–8 z tekstem: „Oj, uwiodłeś mnie, uwiodł” w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 92.

nr 484 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 12, nr 534 i k. 27, nr 534, oba rkp. z lokalizacją: „od Radziejowa (Broniewo)”.

W rkp. z k. 12 pierwotnie inna kolejność taktów, zob. zapis z teki 42 opublikowany w T. 72/I nr 523 (tam t. 1–12), a dalej melodia jak takty 1–2 w T. 22, przy czym w t. 2 w drugim wykonaniu na trzecią miarę triola ósemkowa h^1 a^1 f s^1 ; następnie w tymże rkp. Kolberg wprowadził nową numerację taktów i zgodnie z nią zapisał tę melodię na k. 27 i w tej formie opublikował ją w T. 22.

nr 485 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 134, nr 666; teka 51, sygn. 1358, k. 15, nr 647 i k. 36, nr 647, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku i notą: „Ksebka (*presto*)” nad taktem 9; teka 33, sygn. 1305, k. 16, tam są to trzy odrębne melodie: takty 1–4 pod numerem 2129, takty 5–8 jako nr 2130 i takty 9–12 jako nr 2131, wszystkie zapisy z lokalizacją ogólną: „Szczutkowo (Chodecz)”.

We wszystkich rkp. w t. 12 na drugą miarę alternatywnie jeszcze szesnastki d^2 g^2 .

W obu rkp. z teki 51 po t. 12 jeszcze:

W rkp. z teki 51, k. 15 w takcie 8 w drugim wykonaniu triola ósemkowa $e^2 f^2 e^2$ (jak w t. 33, zob. przykład poniżej).

W rkp. z teki 33 melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, w t. 4 na drugą miarę alternatywnie ósemki $e^2 d^2$, t. 8 w drugim

wykonaniu:

dla t. 5–6 zanotowana jeszcze alternatywna wersja:

W rkp. o sygn. 465 i w obu rkp. z teki 51 Kolberg połączył odrębne zapisy z teki 42:

takty 1–4 zob. T. 72/I nr 138,

takty 5–12 zob. T. 72/I nr 139 (tam t. 1–8),

takty 9–12 zob. T. 72/I nr 140.

- s. 230 nr 486 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 14, nr 530 i k. 27, nr 530, oba rkp. z lokalizacją jak w druku i notą: „Ksebką”.

W obu rkp. w t. 3 w drugim wykonaniu: , w t. 6 na drugą miarę alternatywnie ósemki $a^1 cis^2$, a zamiast taktu 12:

, przy czym na k. 27

w ostatnim takcie z powyższego przykładu na pierwszą miarę ćwierćnuta fis^1 i alternatywnie dla niej cis^1 , a nad tym zanotowane ołówkiem: $e f e d$.

Melodia także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 507.

nr 487 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 225, nr 611, z lokalizacją: „od Izbicy” i notą nad melodią jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 3, nr 587, i k. 31, nr 587, oba rkp. z teki 51 z lokalizacją: „od Izbicy (Naczachowo)”, przy czym na k. 3 przekreślona wcześniejsza lokalizacja: „od Przedcza, Kłodawy”, w obu rkp. nota: „Starościna śpiewa po oczepinach”.

W rkp. o sygn. 465 w t. 2 na drugą i trzecią miarę inny rytm: dwie szesnastki i ósemka i tekst jak w druku.

Na k. 3 w t. 4 na trzecią miarę triola szesnastkowa $a^1 g^1 fis^1$, tam wcześniej podpisany, a następnie skreślony tekst: „Główeczka me zabolala”, taki zapis także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 581.

W tym rkp. zapis poprzedzony melodią z lokalizacją: „od Izbicy (Naczachowo)” z notatką: „Starościna weselna (po oczepinach)” i skreślonym tekstem: „Oj, zasie, chłopcy”, ten zapis zaczerpnięty z teki 42, zob. T. 72/I nr 579; tę melodię bez tekstu Kolberg naniósł ponownie na k. 31 z teki 51, za melodią z tekstem jak w T. 22.

nr 488 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 107, nr 674, z lokalizacją: „od Lubienia”; teka 51, sygn. 1358, k. 2, nr 657, z lokalizacją: „od Lubienia” i k. 37, nr 657, z lokalizacją: „od Lubienia (Narty)”.

We wszystkich rkp. nad t. 1 nota: „Chodzony (na kseb)”, nad t. 5: „Kujawiak (na odsib)”, a nad t. 7: „Ksebka żwawa”.

W rkp. o sygn. 465 i w rkp. z teki 51, k. 37 t. 7 w obu wykonaniach:

W rkp. z teki 51, k. 37 po t. 8 jeszcze cztery takty (skreślone):

osiem taktów:

W rkp. z teki 51, k. 2 w drugim wykonaniu: w t. 2 na drugą i trzecią miarę ósemki $h^1 a^1$ i ćwierćnuta h^1 , a w t. 6 na pierwszą i drugą miarę ósemki $a^1 g^1$ i ćwierćnuta h^1 .

Poszczególne części tańca zanotowane wcześniej w rkp. z teki 42 jako odrębne melodie: takty 1–4 por. T. 72/I nr 693, takty 5–6 por. T. 72/I nr 691, takty 7–8 por. T. 72/I nr 692.

W druku w t. 7 brak oznaczenia metrum, winno być $\frac{3}{8}$.

Pod pieśnią błędny odsyłacz do cz. II *Kujaw* (DWOK T. 4) nr 138.

nr 489 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 322, nr 697, z odsyłaczami do wariantów melodii jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 5, nr 680 i k. 38, nr 680, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

W rkp. o sygn. 465 za melodią jeszcze:

W obu rkp. z teki 51 za melodią jeszcze:

a ponadto na k. 5 dalszy ciąg melodii jak zaczerpnięty z rkp. teki 42, ale bez tekstu, zob. T. 72/I nr 440 takty 1–8.

Melodia z tekstem także w innym zapisie z teki 42, por. T. 72/I nr 70.

Odsyłacze do *Łęczyckiego* (DWOK T. 22) nr 373b, *Poznańskiego* (DWOK T. 10) nr 37 oraz do *Poloneza Kościuszki* dotyczą podobieństwa melodii, ten ostatni utwór zob. W. Sowiński *Chans Polonois. Nationaux & populaires*, Paris 1830, nr 18.

- s. 231 nr 490 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 225, nr 610, rkp. uszkodzony, tam widoczne t. 1–12 z tekstem i z lokalizacją: „od Izbicy”, reszta karty odcięta; teka 51, sygn. 1358, k. 3, nr 586 i k. 31, nr 586, oba rkp. z lokalizacją: „od Izbicy i Przedcza”.

We wszystkich rkp. w t. 7 na trzecią miarę tylko wersja dużych

nut, t. 9:

W rkp. z teki 51, k. 3 w takcie 8 na pierwszą miarę tylko wersja dużych nut.

W obu rkp. z teki 51 w zapisie tekstu wiersze 1 i 2: „Oj, ciągnie się, da, ciągnie, da i bez poleczko do mnie”.

Melodia z innym tekstem w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 573.

Warianty tekstu por. T. 72/I nr 203 i 668.

Odsyłacz pod pieśnią do cz. II *Kujaw* (DWOK T. 4) nr 130 jest błędny.

nr 491 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 44, nr 568; teka 51, sygn. 1358, k. 13, nr 542 i k. 28, nr 542, wszystkie rkp. z lokalizacją: „od Piotrkowa (Głuszyn, Bytoń)”.

W obu rkp. z teki 51 za melodią jeszcze kolejna, zaczerpnięta z rkp. z teki 42, zob. T. 72/II nr 165.

Melodia z tekstem również w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 585.

Tekst z inną melodią w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 61.

- s. 231–232 nr 492 – Rkp. Kolberga, sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 317, nr 589, bez not: „Kujawiak” i „Obertas”; teka 51, sygn. 1358, k. 2, nr 567 i k. 30, nr 567, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

W rkp. o sygn. 465 w t. 4 w wersji dużych nut na trzecią miarę e^1 i alternatywnie jeszcze $e^1 fis^1$.

W obu rkp. z teki 51 taniec jest połączeniem zapisów zaczerpniętych z teki 42:

takty 1–8 z tekstem jak w druku, przy czym na k. 2 z notą: „Chodzony”, a na k. 30 bez nazwy, zob. T. 72/I nr 278;

takty 9–16, na k. 2 z notą: „Kujawiak”, a na k. 30 także bez nazwy; zob. T. 72/I nr 279, tam takty 1–12;

w obu rkp. jeszcze kolejna melodia z notą: „Na kseb”, zob. T. 72/I nr 279, tam t. 13–24.

Tekst por. *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 532.

- s. 232 nr 493 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 7, nr 580, melodia jak w druku, ze skreślonym tekstem: „Idą gąski, idą”; teka 51, sygn. 1358, k. 18, nr 557, z lokalizacją: „od Sompolna (Ruszkowo)” i k. 29, nr 557, z lokalizacją jak w druku. Wszystkie rkp. bez noty: „Kowal (taniec)”.

W obu rkp. z teki 51 najpierw melodia z tekstem: „Idą gąski, idą”, a po niej jeszcze kolejna zaczerpnięta z teki 42, zob. T. 72/I nr 630 t. 1–12; na k. 18 zapis jak w rkp. o sygn. 465 (oznaczony nr. 1), następnie zapis melodii jak nr 630 w T. 72/I, zanotowany o kwartę czystą wyżej (oznaczony nr. 3) oraz kolejne takty (oznaczone nr. 2):

Tekst: „Idą gąski, idą” zob. *Kujawy. Suplement cz. II* (DWOK T.72/II) nr 43 i przypis do tego numeru.

- nr 494 – Melodia bez tekstu w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 13, nr 636 i k. 35, nr 636, z lokalizacją: „od Przedcza (Błenna)”.

Na k. 35 przed melodią: , a na k. 13 dwa takie takty połączone łukiem, w obu rkp. nad nimi nota: „Chodzony v. Polski”.

Na k. 13 zapis jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 521; na k. 35 zapis jak w druku w T. 22.

W obu rkp. za melodią jeszcze następna, zob. T. 72/II nr 161.

Wariant tekstu z inną melodią, por. T. 72/I nr 226.

Pod pieśnią odesłanie Kolberga do „Przyjaciela Ludu” R. 3: 1836 T. 1 nr 18, tam wariant tekstu: „Tyś mi miluśka, kochanko” w dziele „Przysłowia i piosnki gminne”.

- nr 495 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 17, nr 613 i k. 33, nr 613, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. z teki 51 część wokalna jak w druku; część instrumentalna jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 381, tam takty 9–16, a dalej jeszcze:

Melodia z tekstem także w innym w zapisie z teki 42, por. T. 72/I nr 387.

- s. 233 nr 496 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 44, nr 567; teka 51, sygn. 1358, k. 17, nr 541 i k. 28, nr 541; wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku, we wszystkich rkp. melodia bez tekstu.

We wszystkich rkp. t. 6 w pierwszym wykonaniu:

a w drugim wykonaniu:

W rkp. z teki 51, k. 17 w t. 8 w pierwszym wykonaniu na ostatnią miarę dwie szesnastki *d'*.

Melodia bez tekstu także w kolejnym zapisie z teki 42, zob. T. 72/I nr 600.

nr 497 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 10, nr 681 i k. 38, nr 681, oba rkp. z lokalizacją jak w druku, w obu rkp. melodia bez tekstu.

W obu rkp. za „Chodzonym” i „Odsibką” zanotowana jeszcze „Ksebką”, przy czym na karcie 38 przekreślona; na k. 10 jeszcze jeden zapis tej „Ksebki” w transpozycji o kwartę czystą niżej.

Zapis melodii z „Ksebką” taki jak w tece 51 zanotowany pierwotnie w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 240.

„Odsibka” także w innych zapisach z teki 42, por. T. 72/I nr 185 i nr 297; por. też nr 563 w *Łęczyckiem* (DWOK T. 22), a tekst por. tamże nr 524.

Odsyłacz pod pieśnią do cz. II *Kujaw* (DWOK T. 4) nr 109 dotyczy wariantu tekstowego pieśni, zob. tamże s. 7.

- s. 233–234 nr 498 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 589 i k. 31/32, nr 589, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. najpierw „Chodzony”, a dalej „Kujawiak” (przy czym na k. 31/32 skreślony).

Na k. 16 po „Kujawiaku” jeszcze kolejna melodia z tekstem zwrotki drugiej, dalej melodia instrumentalna, a na zakończenie melodia z tekstem zwrotki pierwszej. Jest to połączenie dwóch zapisów z teki 42 (tam inna kolejność poszczególnych fragmentów melodii), zob. T. 72/I nr 564 i nr 448.

Na k. 31/32 zapis przygotowany do druku w T. 22, z wykreślonym „Kujawiakiem” i melodią z tekstem zwr. 2, zob. T. 72/I nr 564, tam takty 29–36.

„Chodzony” (t. 1–6) jeszcze w innym zapisie z teki 42, por. T. 72/I nr 568.

Takty 7–10 z wariantem pierwszej zwrotki w kolejnym zapisie z teki 42, por. T. 72/I nr 448.

Wariant zurotki drugiej z inną melodią także w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 318.

- s. 234 nr 499 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 44, nr 566; teka 51, sygn. 1358, k. 18, nr 540 i k. 28, nr 540, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku, we wszystkich rkp. melodia bez tekstu.

W rkp. między pierwszym i drugim wykonaniem t. 3–4 jeszcze jedna ich wersja:

W obu rkp. z teki 51 zapis jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 635. nr 500 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 174, nr 701; teka 51, sygn. 1358, k. 39, nr 687, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. w t. 4 w pierwszym wykonaniu na drugą i trzecią miarę ósemki $d^2 c^2$. W rkp. z teki 51 na zakończenie jeszcze:

Melodia i tekst także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 223, tam t. 1–8. nr 501 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 12, nr 497 i k. 24, nr 497, oba rkp. z lokalizacją: „Służewo”.

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii obszerniejszy, zaczerpnięty z rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 557. W stosunku do tego zapisu w obu rkp. z teki 51 t. 9–20 zanotowane o sekundę wielką wyżej; na k. 24 w t. 15 w wersji małych nut triola $d^2 e^2 f^2$, a na zakończenie

jeszcze:

- s. 234–235 nr 502 – Rkp. Kolberga, teka 50/3, k. 4, nr 538; teka 51, sygn. 1358, k. 6, nr 512 i k. 25, nr 512, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

We wszystkich rkp. w t. 3 w obu wykonaniach na pierwszą miarę triola w t. 7 w pierwszym wykonaniu na trzecią miarę a^1 , w t. 8 w pierwszym wykonaniu na pierwszą miarę jeszcze jedna wersja małych nut: szesnastki $h^1 a^1$.

W rkp. z teki 51, k. 6 w t. 5 i 7 w obu wykonaniach na pierwszą miarę triola szesnastkowa $fis^1 g^1 a^1$; w rkp. z teki 51, k. 25 brak już tych triol i taki zapis naniesiony do teki 50.

W rkp. z teki 50 pod melodią tekst: „A w ogrodzie studzieneczka” zanotowany jako zur. 1, a tekst: „Nieszczęśliwa poniewierka” jako zur. 2; w rkp. z teki 51, k. 25 te same teksty zanotowane w odwrotnej kolejności.

Melodia (t. 1–4) także w rkp. z teki 42 (tam z innym tekstem), zob. T. 72/I nr 397.

Tekst: „A w ogrodzie studzieneczka” w rkp. z teki 42 z inną melodią, zob. T. 72/I nr 612.

Tekst: „Nieszczęśliwa poniewierka” w rkp. z teki 42 z inną melodią, zob. T. 72/I nr 398 i nr 452.

- s. 235 nr 503 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 134, nr 665; teka 51, sygn. 1358, k. 5, nr 648 i k. 36, nr 648, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku; teka 33, sygn. 1305, k. 16, bez lokalizacji, tam t. 1–6 pod nr 2133 i t. 7–10 pod nr 2139, bez określeń: „Chodzony” i „Odsibka”.

W rkp. o sygn. 465 i w obu rkp. z teki 51 w t. 5 i 6 tylko wersja dużych nut, w t. 6 na drugą miarę ósemka e^1 i szesnastki fis^1 gis^1 , dla t. 7–10 przy kluczu zanotowane trzy krzyżyki: fis , cis , gis , w t. 8 w wersji dużych nut na drugą miarę jeszcze ósemki fis^2 fis^2 ,

w t. 10 w drugim wykonaniu:

W obu rkp. z teki 51 między pierwszym a drugim wykonaniem taktów 9 i 10 zanotowane jeszcze:

które zostały wykreślone na k. 36.

W rkp. z teki 33 w t. 2 i w t. 3–4 w obu wykonaniach tylko wersja małych nut, w t. 5 tylko wersja dużych nut, w t. 6 ósemki g^1 g^1 e^1 e^2 i ćwierćnuta a^1 , t. 7–10 zanotowane o sekundę wielką niżej: rozpisane w wariantowej postaci z dodatkowymi taktami:

Dla t. 8 z powyższego przykładu zanotowana alternatywna wersja:

Melodia także w rkp. z teki 42 jako dwa odrębne zapisy:
takty 1–6 por. T. 72/I nr 142, a takty 7–10 por. T. 72/I nr 143.

Pod nr 474 w cz. IV *Poznańskiego* (zob. DWOK T. 12), do którego odsyła Kolberg, brak melodii, a zamiast niej odsyłacz do nr 476 w T. 12.
nr 504 – Rkp. Kolberga: teka 50/3, k. 5, nr 545; teka 51, sygn. 1358, k. 2, nr 517 i k. 26, nr 517, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku, bez noty: „Kujawiak”

W rkp. z teki 50 melodia jak w druku w T. 22.

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w rkp. z teki 42, takty 1–8 zob. T. 72/I nr 464 (tam z obszerniejszym tekstem), a takty 9–12 zob. T. 72/I nr 466, przy czym na k. 26 t. 9 i 10 jak w T. 22.

We wszystkich rkp. w zapisie tekstu w. 3 i 4 następujące:

„Czy o chłopała, czy o pieniądze,
czy o chłopała, czy o pieniądze”,

przy czym na k. 2: „chłopaka” zamiast „chłopała”.

nr 505 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 139, nr 677, z lokalizacją: „od Lubienia”; teka 51, sygn. 1358, k. 18, nr 662 i k. 37, nr 662, oba rkp. z lokalizacją: „od Kowala, Brześcia (Nakonowo)”, na k. 18 brak noty: „Kowal (taniec)”.

W rkp. w t. 6 tylko wersja dużych nut, w t. 8 tylko wersja małych nut, w t. 11 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę ósemka f^2 .

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w rkp. z teki 42:

takty 1–8 zob. T. 72/I nr 164, a takty 9–12 zob. T. 72/I nr 641, przy czym na k. 18 między t. 8 i 9 jeszcze kolejne (według numeracji taktów przeznaczone do umieszczenia na końcu zapisu):

a na k. 37 na końcu:

- s. 236 nr 506 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 139, nr 676; teka 51, sygn. 1358, k. 6, nr 660 i k. 37, nr 660, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku, na k. 6 bez noty: „Kowal (taniec)”.

We wszystkich rkp. melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, zapis taktów 9–16 jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 77 t. 9–16 (tam z tekstem). Wariant melodii z innym tekstem: „Da, krzywo orzecie” w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 76.

nr 507 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 4, nr 609, z lokalizacją: „od Izbicy, Włocławka”; teka 51, sygn. 1358, k. 15, nr 584 i 585 oraz k. 31, nr 584 i 585, w obu rkp. z teki 51 melodia nr 584 z lokalizacją: „od Izbicy” i notą: „Mazur”, a melodia nr 585 z lokalizacją: „Włocławek” i notą: „Mazur kujawski”.

W rkp. o sygn. 465 między t. 10 a 11 jeszcze 4 takty:

t. 17–18: , między t. 18 a 19 kolejne 4 takty:

Melodie 584 i 585 zanotowane w rkp. z teki 51 zostały zaczerpnięte z teki 42, zob. T. 72/I nr 44 i nr 650.

s. 237 nr 508 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 197, nr 715; teka 51, sygn. 1358, k. 19, nr 701 i k. 40, nr 701, wszystkie z lokalizacją i notą: „Mazur” jak w druku.

We wszystkich rkp. w t. 6 w obu wykonaniach tylko wersja małych nut, w t. 12 na pierwszą miarę alternatywnie ósemka a^2 , t. 8 w drugim i trzecim wykonaniu:

W obu rkp. z teki 51 dla t. 8 zanotowane volty jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 571, tam t. 12–13.

nr 509 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 1, nr 684, z lokalizacją jak w druku; teka 33, sygn. 1305, k. 15, nr 2108, z lokalizacją: „Rakutów, Baruchowo”, tam melodia bez tekstu; teka 51, sygn. 1358, k. 4, nr 668, z lokalizacją: „od Kowala (Świątkowice)” i k. 38, nr 668, z lokalizacją: „od Kowala”.

W rkp. z teki 33 w t. 1 w drugim wykonaniu na trzecią miarę c^2 , w t. 4 w pierwszym wykonaniu na trzecią miarę ósemka c^2 , pod zapisem alternatywne wersje dla t. 1 w pierwszym wykonaniu:

w drugim wykonaniu: , dla t. 3

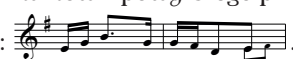
W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 89. W obu rkp. z teki 51 naniesiony tekst, tam: „pozbyła” zamiast „zbyła”, „żeby” zamiast „by”.

nr 510 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 8, nr 629 i k. 35,

nr 629, oba rkp. z lokalizacją jak w druku. W obu rkp. z teki 51 takty 3–6 z podpisanym tekstem; na k. 8 zapis jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 608.

nr 511 – Rkp. Kolberga, sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 318, nr 563, z lokalizacją: „od Radziejowa”, tam z notami: „Okragły” i „Obertas”; teka 51, sygn. 1358, k. 17, nr 538 i k. 28, nr 538, oba rkp. z lokalizacją: „od Piotrkowa (Bytoń)”, przy czym na k. 28 wcześniej: „od Piotrkowa (Głuszyn)”.

We wszystkich rkp. w t. 4 w drugim wykonaniu na pierwszą miarę triola $e^2 d^2 c^2$. W rkp. z teki 51, k. 17 za melodią jeszcze:

, przy czym dla pierwszych dwóch taktów z powyższego przykładu jeszcze jedna, skreślona wersja: .

Melodia z tekstem i inną wersją instrumentalną także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 678.

s. 237–238 nr 512 – Rkp. Kolberga, sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 318, nr 564, z lokalizacją jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 18, nr 639 i k. 28, nr 539, oba rkp. z lokalizacją: „od Piotrkowa (Głuszyn)”, z notą: „Chodzony v. Okragły”, ale bez noty: „Ksebkka”.

W rkp. o sygn. 465 w obu wykonaniach w t. 1 tylko wersja dużych nut, a w t. 2 tylko wersja małych nut, w t. 4 na trzecią miarę tylko wersja dużej nuty, w t. 12 na trzecią miarę szesnastki $a^1 e^1$.

W rkp. Kolberg połączył dwa zapisy bez tekstu z teki 42:

melodię „Okragłego” zob. T. 72/I nr 646,

melodię „Ksebkki” zob. T. 72/I nr 647.

W porównaniu do numeru 646 w rkp. z k. 18 w t. 2 tylko wersja dużych nut, w t. 4 na trzecią miarę ćwierćnuta a^1 i dla niej wersja małych nut: ósemki $a^1 a^1$, a w rkp. z k. 28 takty 3–4 i 7–8 wykreślone;

względem numeru 647 w rkp. z k. 18 zamiast t. 1 dwa takty:

, t. 16: , a w rkp. z k. 28 w t. 5 i 7 wersja małych nut, w t. 9 w wersji małych nut ostatnia szesnastka d^1 , w t. 16 na drugą miarę również wersja małych nut: szesnastki $cis^2 d^2$.

We wszystkich rkp. w zapisie tekstu: „miło” zamiast „miło-ć”.

s. 238 nr 513 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 140, nr 667; teka 51, sygn. 1358, k. 10, nr 649 i k. 36, nr 649, wszystkie

rkp. z lokalizacją i notą nad melodią jak w druku, przy czym na k. 10 tylko: „Chodzony”; sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 105a, nr 451, z lokalizacją: „od Kruszwicy, Chełmce”.

We wszystkich rkp. w t. 1, 3 i 8 w obu wykonaniach tylko wersja dużych nut (przy czym w rkp. z teki 51, k. 10 w t. 3 w drugim wykonaniu ostatnia ósemka *d*²), w t. 2 w drugim wykonaniu czwarta ósemka *a*¹.

W rkp. z teki 51, k. 10 na końcu jeszcze drugi zapis „Chodzonego” zaczerpnięty z teki 42, zob. T. 72/I nr 541.

W rkp. o sygn. 465, k. 105a zapis następujący:

Sia - no gra - bi - la, pia - sek uią - za - la,
po - tej ro - bo - cie ty - dzień le - za - la.

Oj, le - ży, le - ży, bo - lą ją ko - ści,
nie od ro - bo - ty, tyl - ko od zło - ści.

W rkp. z teki 42 także takty 1–2 z tekstem, por. T. 72/I nr 605 oraz takty 3–4 bez tekstu, por. T. 72/I nr 207.

nr 514 – Rkp. Kolberga, teka 50/3, k. 7, nr 550; teka 51, sygn. 1358, k. 2, nr 524 i k. 26, nr 524, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

W rkp. z teki 50 wiersz 2 zanotowany pod niepublikowaną częścią melodii (t. 7–12):

Wę - druj - że my có - ruś, by - leś co zy - ska - la, by - leś co zy - ska - la.

W rkp. z teki 51, k. 26 zapis jak w tece 50, przy czym dwa ostatnie takty z powyższego przykładu:

by - leś co zy - ska - la.

W rkp. z teki 51, k. 2 w t. 5 (w stosunku do druku w T. 22) na trzecią miarę szesnastki *a*¹ *fis*¹, a drugi wers podpisany pod niepublikowaną, inną niż w tece 50, częścią melodii:

Wę - druj - że my có - ruś, by - leś co zy - ska - la, by - leś co zy - ska - la.

jedna zurotka tekstu; zapis melodii i dwuzurotkowy tekst również w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 488.

Ponadto w obu rkp. z teki 51 na zakończenie jeszcze kolejne takty:

nr 515 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 25, nr 590; teka 51, sygn. 1358, k. 1, nr 566 i k. 30, nr 566, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku. We wszystkich rkp. nad t. 1 nota: „Chodzony”, w rkp. o sygn. 465 i na k. 30 brak noty: „Mazur”, a na k. 1 zamiast niej skreślone: „Ksebka”.

We wszystkich rkp. t. 10 zanotowany jako dwa takty.

W rkp. o sygn. 465 w t. 3 tylko wersja dużych nut, w t. 15 na pierwszą i drugą miarę ćwierćnuta d^2 .

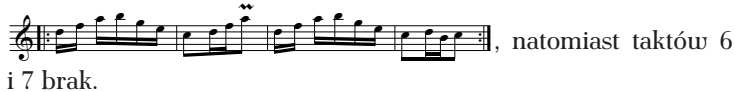
W rkp. z teki 51 takty 12–15 zanotowane następująco:

Taniec jest połączeniem dwóch zapisów zaczerpniętych z teki 42: takty 1–8 por. T. 72/I nr 427, takty 9–11 por. T. 72/I nr 419.

s. 239 nr 517 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 611 i k. 33, nr 611, oba zapisy z lokalizacją: „od Lubrańca (Sułkowo)” i notatką: „Kujawiak gadany”.

W obu rkp. dla t. 5–6 dwa warianty pierwszego wykonania, w drugim z nich w t. 6 na pierwszą i drugą miarę szesnastki $d^2 d^2 d^2 c^2$, w obu na trzecią miarę triola $e^2 d^2 e^2$, w drugim wykonaniu na drugą miarę h^1 , między t. 4 i 5 jeszcze 4 takty z notatką: „Ksebka”:

Melodia (t. 1–4) także w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 291, tam takty 1–8.

nr 518 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 226, nr 650, z lokalizacją jak w druku, ten rkp. uszkodzony, brak fragmentu melodii; teka 51, sygn. 1358, k. 9, nr 631, z lokalizacją: „od Brześcia” i k. 33, nr 631, z lokalizacją jak w druku (wcześniej „Mar-kowo” zamiast „Kruszyn”).

W rkp. w drugim wykonaniu: w t. 3 na pierwszą miarę jeszcze alternatywnie ósemki $g^1 a^1$, w t. 4 na pierwszą i drugą miarę ósemki $c^2 h^1$ i ćwierćnuta g^1 , brak trzeciej miary taktu 3 i pierwszej miary taktu 4 (karta odcięta), taktów 7–8 brak.

W obu rkp. z teki 51 zapisy jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 303. nr 519 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 618, z lokalizacją: „od Lubrańca (Otmianowo, Boniewo)” i notami: „Polski v. Chodzony” oraz „Żywiej Kujawiak” i k. 34, nr 618, z lokalizacją: „od Lubrańca (Otmianowo)”, bez noty nad taktem 1 i z notą: „Ksebka” nad drugą częścią tańca.

W obu rkp. z teki 51 w t. 9 w drugim wykonaniu na trzecią miarę ósemka g^1 , a na k. 16 dla taktów 9–10 jeszcze jedna wersja:

W rkp. z teki 42 są to dwa odrębne zapisy: taktów 1–8 por. T. 72/I nr 268, taktów 9–12 por. T. 72/I nr 287.

s. 240 nr 520 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 614 i k. 33, nr 614, oba rkp. z lokalizacją: „od Lubrańca (Otmianowo, Kłobia)”. W obu rkp. w t. 4 i 11 tylko wersja dużych nut, a w t. 6 tylko wersja małych nut.

Melodia także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 324.

nr 521 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 40, nr 605; teka 51, sygn. 1358, k. 31, nr 580, oba rkp. z lokalizacją jak w druku. W rkp. o sygn. 465 nad t. 1 nota: „Polski”, a w rkp. z teki 51 nad t. 1: „Chodzony”, w obu rkp. nad częścią wokalną: „Ksebka”, tak jak w druku.

W rkp. o sygn. 465 w t. 5 i 7 cis^2 zamiast c^2 .

W rkp. z teki 51 w t. 1 na trzecią miarę alternatywnie jeszcze triola ósemkowa $a^1 h^1 c^2$, a pomiędzy taktami 12 i 13 zanotowane i skreślone takty, zob. T. 72/I nr 59 takty 17–28.

Melodia i tekst w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 59.

Takty 1–8 w innym zapisie z teki 42, por. T. 72/I nr 372.

Takty 9–16 z tekstem por. nr 12 w suplementcie.

nr 522 – Takty 1–8 w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 11, nr 503 i k. 25, nr 503, oba zapisy z lokalizacją: „od Nieszawy (Święte)” i notatką: „Chodzony”.

W rkp. z k. 11 po t. 8 zanotowana dalsza część melodii:

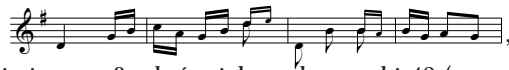

a następnie skreślone takty jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 350. W rkp. z k. 25 najpierw zapis jak takty 1–8 z powyższego przykładu, potem skreślone takty jak 1–8 w druku, a na końcu „Ksebká” jak takty 9–20 z powyższego przykładu.

Melodia także w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 516.

Takty 9–12 w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 14, nr 506 i k. 25, nr 506, oba zapisy z lokalizacją i tekstem jak w druku.

W rkp. z k. 14 zanotowana dalsza część melodii:

a następnie jeszcze 8 taktów jak w rkp. z teki 42 (tam z tekstem), zob. T. 72/I nr 485 (t. 1–8), zanotowanych tercję małą niżej.

W rkp. z k. 25 po melodii z tekstem zanotowane jeszcze 4 takty:

Takty 9–12 także w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 363.

s. 241 nr 523 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 331, nr 527; teka 51, sygn. 1358, k. 2, nr 504 i k. 25, nr 504, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku, przy czym na k. 2 skreślone wcześniejsze: „od Lubrańca (Otmianów)”.

Takty 1–6 w rkp. o sygn. 465 i w rkp. z teki 51, k. 25 jak w druku, a na k. 2 jak w zapisie z teki 42, zob. T. 72/I nr 327.

Takty 7–8 w rkp. o sygn. 465 jak w druku, a w rkp. z teki 51 na k. 2:

na k. 25:

Odsyłacz do cz. V *Poznańskiego* (DWOK T. 13) błędny, tam brak nr 506.

nr 524 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 5, nr 677 i k. 38, nr 677, oba rkp. z lokalizacją i tekstem jak w druku.

tam oprócz tekstu jak w druku jeszcze jego warianty.

Melodia z tekstem i jego wariantami także w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 148.

Tekst por. też nr 497 w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22).

nr 525 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 6, nr 511 i k. 25, nr 511, oba rkp. z lokalizacją jak w druku, w obu rkp. bez zwrotek 2–4.

W rkp. z karty 6 na zakończenie melodia zanotowane jeszcze 2 takty dogrywki instrumentalnej:

Melodia i tekst także w rkp. z t. 42, zob. T. 72/I nr 445. Wariant zwrotek 2–4 por. *Łęczyczkie* (DWOK T. 22) nr 389.

nr 526a – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 25, nr 592; teka 51, sygn. 1358, k. 30, nr 569, oba rkp. z lokalizacją, melodią i tekstem jak w druku.

Melodia z tekstem także w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 12.

- s. 242 **nr 526b** – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 318r., nr 562, z lokalizacją jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 17, nr 537, z lokalizacją: „od Piotrkowa (Głuszyn)” i k. 28, nr 537, z lokalizacją: „od Piotrkowa Żydows[kiego], (Bytoń)”, przy czym wcześniej zamiast „Bytoń” było „Głuszyn”; wszystkie rkp. z notą: „Obertas pasterski”.

We wszystkich rkp. w drugim wykonaniu w t. 1 na drugą miarę alternatywnie szesnastki d^2 *cis*², a w t. 3 w na drugą miarę alternatywnie ósemka d^2 a na trzecią miarę e^2 .

W obu rkp. z teki 51 na zakończenie jeszcze 8 taktów, tam zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 589.

nr 527 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 233, nr 687, rkp. uszkodzony (karta odcięta), tam widoczne tylko t. 3–4 i wiersze 3–4 tekstu, a na końcu skreślony t. 1; teka 51, sygn. 1358, k. 4, nr 670 i k. 38, nr 670, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku; teka 33, sygn. 1305, k. 15, nr 2118, z lokalizacją jak w druku, tam melodia bez tekstu; rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 23, z lokalizacją ogólną: „Bogusławice” i teka 16, sygn. 1209, k. 10, nr 599, z notką ołówkową: „Kujawy”, w obu ostatnich rkp. tekst bez melodii.

W rkp. o sygn. 465 w t. 3 w obu wykonaniach tylko wersja małych nut, w t. 4 w pierwszym wykonaniu na trzecią miarę ósemki $d^2 g^l$.

W obu rkp. z teki 51 różnice w zapisie melodii w stosunku do druku w T. 22, a po niej jeszcze dalsza część; cały zapis zacerpnięty z teki 42, zob. T. 72/I nr 134, przy czym nanosząc melodię do teki 51 w t. 1 Kolberg pominął wersję małych nut, a w t. 14 w wersji małych nut na trzecią miarę zanotował triolę $f^2 e^2 c^2$.

W rkp. z teki 33 melodia jak wersja dużych nut w rkp. z teki 42, zob. wymieniony już T. 72/I nr 134, tam takty 1–8.

W rkp. o sygn. 465 i w obu rkp. z teki 51 w zapisie tekstu w. 4: „uściskał me należycie”. W rkp. z teki 16 i 43, w w. 2: „jakem” zamiast „kiedym”, w. 3: „mnie”, w. 4: „uściskał mnie należycie”.

nr 528 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 7, nr 579, z lokalizacją jak w druku; sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 197, nr 717, z lokalizacją: „od Sompolna” skreślona i poprawiona na: „od Radziejowa”; teka 51, sygn. 1358, k. 18, nr 556 i k. 29, nr 556, oba rkp. z teki 51 z lokalizacją jak w druku; wszystkie rkp. z notą: „Owczarek”.

W obu rkp. z teki 51 melodia zacerpnięta z rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 633, przy czym nanosząc zapis do teki 51 Kolberg pominął w t. 1 wersję małych nut, a w t. 8 na pierwszą miarę zanotował szesnastki $d^2 c^2$; ponadto w porównaniu do zapisu z teki 42 w rkp. z teki 51, k. 29 w t. 23 tylko wersja dużych nut.

nr 529 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 137, nr 703, tam melodia zanotowana o kwartę czystą wyżej; teka 51, sygn. 1358, k. 9, nr 690 i k. 39, nr 690, wszystkie rkp. z lokalizacją: „od Włocławka” i bez noty: „Pasterska”.

Melodia także w rkp. terenowym Kolberga z teki 7 i w rkp. z teki 42, ten zapis zob. T. 72/I nr 401.

s. 242–243 nr 530 – Takty 1–10 (część instrumentalna) w rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 134, nr 663; teka 51, sygn. 1358,

k. 15, nr 644 i k. 36, nr 644, te trzy rkp. z lokalizacją jak w druku; teka 33, sygn. 1305, k. 16, nr 2126, z lokalizacją: „Szcztukowo (Chodcz)”.

W rkp. o sygn. 465 i w obu rkp. z teki 51 zapis melodii rozszerzony, jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 46, przy czym w porównaniu do tego zapisu: we wszystkich tych rkp. takty 13–18 zanotowane kwartę czystą niżej, a na k. 15 jeszcze skreślona wersja sprzed transpozycji;

w rkp. z teki 51, k. 15 w t. 7 na trzecią miarę alternatywnie triola ósemkowa $e^2 d^2 cis^2$, a na zakończenie jeszcze:

w rkp. o sygn. 465 i w tece 51, k. 36 w t. 12 na trzecią miarę ósemki $a^2 cis^2$, a w t. 13 na pierwszą miarę g^2 .

W stosunku do zapisu z T. 22, w rkp. z teki 33 melodia zanotowana o sekundę wielką wyżej, kolejność taktów inna: 1–2, 5–10, 3–4, 9, 8, przy czym t. 9–10 zanotowane tylko w wersji dużych nut, za drugim razem w t. 9 na drugą miarę ósemki $g^1 e^2$.

Takty 11–14 („Ksebką”) z tekstem w rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 134, nr 664; teka 51, sygn. 1358, k. 4, nr 646, i k. 36, nr 646, wszystkie rkp. z lokalizacją: „od Chodcza”, na k. 4 z notą: „Kujawiak”, a w pozostałych rkp. bez żadnej noty.

W rkp. o sygn. 465 i w rkp. z teki 51, k. 36, nr 646 melodia jak w druku.

W obu rkp. z teki 51 powtórzone: „i chcesz” zamiast „Bartoszu”.

W obu rkp. z teki 51 po części wokalne jeszcze „Ksebką” bez tekstu (na k. 36 została skreślona) a w rkp. z teki 51, k. 4 po niej jeszcze „Odsibka”.

Wszystkie te melodie zostały zaczerpnięte z rkp. z teki 42, przy czym tam inna kolejność poszczególnych melodii, zob. T. 72/I nr 97:

część wokalna, tam t. 14–21,

„Ksebką”, tam takty 22–29,

„Odsibka”, tam takty 1–13.

Takty 11–14 z wariantem tekstu por. T. 72/I nr 16 i 97 (t. 14–21).

s. 242 **nr 531** – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 2, nr 622 i k. 34, nr 622, oba rkp. z lokalizacją i tekstem jak w druku.

Na k. 2 zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I, nr 277, na tej karcie na zakończenie jeszcze:

Na k. 34 takty 1–4 jak w wymienionym rkp. z teki 42. Po t. 8 zapis następujący:

a dalej jeszcze 4 takty jak takty 5–8 w T. 22, ale z pominięciem znaku przykluczowego.

nr 532 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 11, nr 479, tam melodia bez tekstu i k. 23, nr 479, tam melodia z tekstem, oba zapisy z lokalizacją: „od Raciążka”.

W obu rkp. zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 175.

W obu rkp. melodia poprzedzona ośmioma taktami:

zob. też T. 72/I nr 555.

W rkp z k. 23 w zapisie tekstu w. 1: „Czemu nie orzesz, chłopalu”.

Tekst z inną melodią w rkp. z teki 42 i 38, por. T. 72/I nr 278 i *Łęczyskie* (DWOK T. 22) nr 492.

nr 533 – Takty 5–8 w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 3, nr 582 i k. 31, nr 582, oba rkp. z lokalizacją: „od Izbicy, Przedcza”.

W obu rkp. zapis taktów 5–8 jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 199.

nr 534 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 10, nr 577; teka 51, sygn. 1358, k. 18, nr 554 i k. 29, nr 554, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

We wszystkich rkp. taniec składa się z dwóch części: „Chodzonego” i „Odsib”, której brak w druku.

„Chodzony”:

we wszystkich rkp. w t. 2 w pierwszym wykonaniu:

w t. 3 w obu wykonaniach tylko wersja małych nut, w t. 4 w drugim wykonaniu na trzecią miarę alternatywnie jeszcze ósemki $f^1 d^1$. „Odsib” w rkp. o sygn. 465 następujący:

w porównaniu do tego zapisu w obu rkp. z teki 51 w t. 2 na pierwszą miarę w wersji małych nut triola szesnastkowa $e^2 g^2 f^2$, w rkp. z k. 18 w t. 4 na trzecią miarę alternatywnie d^2 , a w rkp. z k. 29 w t. 8 na drugą miarę alternatywnie szesnastki $f^1 d^1$. Ta melodia także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 632.

- s. 244 nr 535 – Rkp. Kolberga, sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 317, nr 588; teka 51, sygn. 1358, k. 2, nr 564 i k. 29, nr 564, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

W rkp. o sygn. 465 zapis melodii jak w druku. W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 606, przy czym w porównaniu do tego zapisu na k. 2 jeszcze kolejne takty:

a na k. 29 w taktach 10–13 wersja małych nut usunięta, a takty przekreślone.

We wszystkich rkp. w zapisie tekstu w w. 1: „chłopalek” zamiast „parobek”, w. 4: „wiele rozumiesz, rozumisz”.

- nr 536 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 15, nr 672 i k. 38, nr 672, oba rkp. z lokalizacją: „od Kowala”.

W rkp. z k. 15 w t. 4, 6 i 8 na trzecią miarę alternatywnie ósemka $f^1 s^1$. W obu rkp. w zapisie tekstu ostatni wiersz: „pod pierzynę spać, da i spać, bodaj cię”.

Melodia także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 120, tam z tekstem jak w rkp. z teki 51.

- nr 537 – Rkp. Kolberga, sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 44, nr 569, z lokalizacją: „od Piotrkowa Żyd. (Głuszyn)”; teka 51, sygn. 1358, k. 13, nr 544 i k. 28, nr 544, oba rkp. z lokalizacją: „od Piotrkowa (Głuszyn)”.

We wszystkich rkp. nad melodią noty: „Chodzony owczarski” i „Odsibka” jak w druku (na obu kartach z teki 51 z dopiskiem: „owczarska”), a pod melodią dwie pierwsze zurotki tekstu.

W rkp. o sygn. 465 w t. 8 w drugim wykonaniu na trzecią miarę szesnastki $h^2 cis^2$, w t. 9 w pierwszym wykonaniu na drugą i trzecią miarę szesnastki $fis^2 a^2$ i ósemka e^2 , w t. 13 tylko wersja dużych nut; w tym rkp. jeszcze:

We wszystkich rkp. w zapisie tekstu w zwr. 2 w. 1: „ranij” zamiast „rano”.

W obu rkp. z teki 51 zapis stanowi połączenie odrębnych melodii zaczerpniętych z rkp. z teki 42:

takty 1–3 z tekstem zob. T. 72/I nr 577, przy czym w rkp. z teki 51 tonacja jak w druku w T. 22;

takty 4–13 zob. T. 72/I nr 574, ale w stosunku do zapisu z teki 42: na k. 13 w t. 9 na trzecią miarę alternatywnie szesnastki $fis^2 d^2$, na k. 28 w t. 21 na trzecią miarę alternatywnie szesnastki $h^2 cis^3$, a w obu rkp. na końcu jeszcze:

- s. 245 nr 539 – Melodia z tekstem w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 9, nr 628 i k. 35, nr 628, oba rkp. z lokalizacją jak w druku. Melodia (takty 1–4) bez tekstu w rkp. Kolberga, teka 33, sygn. 1305, k. 15, nr 2116, tam pod zapisami z Bogusławic. Tekst bez melodii w rkp. Kolberga: teka 43, sygn. 1352, k. 23, z lokalizacją ogólną: „Bogusławice” i teka 16, sygn. 1209, k. 7, bez lokalizacji.

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w rkp. z teki 42 (tam bez tekstu), zob. T. 72/I nr 424, przy czym w stosunku do tego zapisu na k. 35 w t. 5 na trzecią miarę alternatywnie h^1 , a w t. 19 na trzecią miarę tylko wersja małych nut.

W rkp. z teki 33 melodia (t. 1–4) zanotowana o kwartę czystą wyżej, tam przebieg melodii następujący: najpierw górna wersja, po niej dodane 4 takty:

a dalej dolna wersja: takty 3–4 ze znakiem powtórki i takty 1–2.

We wszystkich rkp. w zwr. 2: „ino” zamiast „ale”.

Takty 1–4 por. T. 72/I nr 130 i nr 424 (tam tylko górna wersja).

nr 540 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 17, nr 535 i k. 27, nr 535, oba rkp. z lokalizacją jak w druku, przy czym na k. 17 wcześniej: „od Lubrańca”.

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 331, przy czym na k. 17 tekst jak w rkp. z teki 42, a na k. 27 jak w druku w T. 22.

W obu rkp. jeszcze druga część melodii zaczerpnięta z rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 272, przy czym w stosunku do tego zapisu:

w obu rkp. w t. 2 na trzecią miarę alternatywnie ósemki $e^2 fis^2$,

t. 7: , t. 9: , t. 11 inny rytm: dwie

ćwierćnuty, dwie ósemki, w t. 12 na pierwszą miarę alternatywnie triola ósemkowa $a^1 c^2 d^2$;

na k. 17 na zakończenie zanotowane i skreślone jeszcze 4 takty:

- s. 245–246 **nr 541** – Melodia w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 15, nr 623 i k. 34, nr 623, oba rkp. z lokalizacją jak w druku i notą nad t. 1: „Chodzony”.

Na k. 15 takty 1–4 z innym tekstem (ostatecznie przekreślonym) zaczerpnięte z rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 170, a następnie naniesione na k. 34 bez tekstu.

W porównaniu do zapisu z teki 42 w obu rkp. z teki 51 w t. 2 w wersji małych nut na drugą miarę ósemki $c^2 d^2$, w t. 3 na trzecią miarę alternatywnie ósemki $d^2 e^2$, w t. 5 na trzecią miarę ćwierćnuta h^1 , a w t. 6 jeszcze wersja małych nut: na pierwszą miarę triola ósemkowa $h^1 a^1 h^1$ i na trzecią miarę ósemki $a^1 g^1$, w t. 8 na trzecią miarę alternatywnie ćwierćnuta g^1 .

Takty 5–8: na k. 15 zapis jak w rkp. z teki 42, zob. 72/II nr 182, a na k. 34:

- Takty 1–4 bez tekstu także w innym zapisie z teki 42, por. T. 72/I nr 205.
s. 246 **nr 542** – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 233, nr 690, z lokalizacją: „od Kowala (Kurowo)” poprawioną na: „od

Kowala (Grabkowo)”, karta rkp. odcięta, widoczna tylko melodia t. 6–10 i 14–15 z tekstem pierwszej zwrotki; teka 51, sygn. 1358, k. 10, nr 676 i k. 38, nr 676, oba zapisy z lokalizacją: „od Kowala (Kurowo)”. Na k. 10 na początku melodii nota: „Chodzony”.

W rkp. o sygn. 465 w t. 9 w pierwszym wykonaniu górna wersja, na drugą miarę ósemki $d^2 e^2$, a w drugim wykonaniu dolna wersja, na pierwszą miarę alternatywnie ósemki $d^2 c^2$.

W obu rkp. z teki 51 między t. 6 a 7 zanotowane jeszcze 6 taktów, pod nimi podpisany tekst:

Kujawiak (K'seb)

A tań - co - wał Ku - rzę - jam - ka po dro - dze,
miał trze - wicz - ki z ko - zię nóż - ki na no - dze.

między t. 9 a 10 jeszcze 10 taktów:

Odsib

a t. 7–9 bez tekstu; w t. 12 druga ósemka d^2 .

Ponadto w rkp. z teki 51, k. 10 t. 14 w pierwszym wykonaniu:

We wszystkich rkp. w zapisie tekstu pod: „Kurzyjamka” dopisek „(duch)”, a na k. 10 jeszcze: „jakiś”.

Melodia także w rkp. z teki 42:

takty 1–6, por. T. 72/I nr 191,

takty 7–9 por. T. 72/I nr 233, tam t. 7–12.

Zwr. 1 z inną melodią, zob. T. 72/I nr 155.

Odsyłacz pod pieśnią dotyczy wariantu tekstu: „Zakukała kuka-wieczka koło ogroda” zamieszczonego w „Przyjacielu Ludu” R. 3: 1836 T. 1 nr 3, tam w dziale „Przysłowia i piosnki gminne”.

nr 543 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 15, nr 666 i k. 37, nr 666, oba rkp. z lokalizacją i notą: „Chodzony prędko” jak w druku.

Na k. 15 zapis zaczerpnięty z rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 186, a na

k. 37 jak w druku. W obu rkp. jeszcze część instrumentalna jak w wymienionym rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 186, tam takty 9–24, przy czym na k. 37 w t. 14 na pierwszą i drugą miarę ósemki $h^1 d^2$, a w t. 16 na pierwszą i drugą miarę szesnastki $h^1 a^1$ i ósemka h^1 .

- s. 247 nr 544 – Rkp. Kolberga, sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 28, nr 595; teka 51, sygn. 1358, k. 3, nr 572 i k. 30, nr 572, wszystkie rkp. z lokalizacją: „od Brdowa” i notami: „Chodzony” i „Odsibka”.

W rkp. o sygn. 465 w t. 5 w obu wykonaniach tylko wersja dużych nut.

W obu rkp. z teki 51 Kolberg połączył dwa zapisy z teki 42:

takty 1–4 z tekstem zob. T. 72/I nr 201,

takty 5–8 z tekstem zob. T. 72/I nr 202.

W obu rkp. z teki 51 każdej melodii wokalne, podobnie jak w rkp. z teki 42, przypisane jeszcze części instrumentalne (na k. 30 skreślone), zob. T. 72/I nr 201 i 202.

Tekst jak pod melodią „Odsibki”, por. T. 72/I nr 170.

nr 545 – Melodia bez tekstu w rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 107, nr 672; teka 51, sygn. 1358, k. 18, nr 654 i k. 36, nr 654, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

We wszystkich rkp. melodia dłuższa, tak jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 265, przy czym w porównaniu z zapisem z teki 42 w rkp. o sygn. 465 i w rkp. z k. 36 takty 9–16:

nr 546 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 139, nr 678, z lokalizacją: „od Lubienia”, tam melodia i noty nad poszczególnymi fragmentami tańca jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 13, nr 659 i k. 37, nr 659, oba rkp. z lokalizacją: „od Lubienia (Struże)”, w obu rkp. bez określenia „Ksebka” nad nutami.

W obu rkp. z teki 51 w t. 4 na pierwszą miarę ćwierćnuta d^1 i alternatywnie dla niej ósemki $d^1 c^2$, w t. 11 w drugim wykonaniu inny rytm: dwie ósemki, ćwierćnuta i triola ósemkowa.

Melodia jest połączeniem dwóch zapisów z rkp. z teki 42:

takty 1–9 por. T. 72/I nr 565,

a takty 10–13 por. T. 72/I nr 473.

- s. 247–248 nr 547 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 8, nr 634 i k. 35, nr 634, oba rkp. z lokalizacją jak w druku, w obu rkp. brak t. 1; na k. 8 nota: „Chodzony”, a na k. 35: „Kujawiak chodzony”, w obu rkp. nad drugą częścią tańca: „Odsibka”.

Na k. 8 między t. 7 a 8 jeszcze 6 taktów:

Na k. 35 takty 5–7 rozpisane następująco:

Melodia (t. 2–7) z tekstem także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 474.

Melodia (t. 8–15) w obu rkp. z teki 51 taka jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 660.

- s. 248 nr 548 – Takty 1–8 z tekstem: „Musiałby ja marnie zginać” zob. nr 188 w suplementcie; z tekstem: „Sieczka nie owies...”, zob. *Kujawy. Suplement cz. I* (DWOK T. 72/I) nr 487.

Takty 5–8 bez tekstu zob. T. 72/I nr 99.

Tekst inną melodią zob. nr 141 w suplementcie.

nr 549 – Melodia bez tekstu w rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 325, nr 516; teka 51, sygn. 1358, k. 11, nr 487 i k. 23, nr 487, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

We wszystkich rkp. w t. 4 i 8 tylko wersja małych nut, w t. 8 na drugą miarę alternatywnie e^1 , ponadto w obu rkp. z teki 51 w t. 1, 4 i 6 pierwsze szesnastki w dwudźwięku z d^1 , a po t. 8 jeszcze:

Melodia bez tekstu także w rkp. z teki 42 i 38, zob. T. 72/I nr 456.

Tekst w rkp. Kolberga: teka 50/3, k. 6r., nr 546, z lokalizacją: „Osiećcin”; teka 51, sygn. 1358, k. 1, nr 521, z lokalizacją: „Szrem” (wcześniej: „od Osiećcin (Lekarzewice)” i k. 26, nr 521, z lokalizacją jak w tece 50, we wszystkich rkp. z inną melodią, ten zapis zaczerpnięty z rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 463; w rkp. z teki 50 tekst jak w T. 22, przy czym w zwr. 1 w. 3–4 następujące:

„wychowała jak jagódkę,
wychowała matka córkę”;

por. też nr 111 w cz. I *Poznańskiego* (DWOK T. 9).

nr 550 – Melodia z tekstem w rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 137, nr 704; teka 51, sygn. 1358, k. 9, nr 691 i k. 39, nr 691, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. z teki 51 obszerniejszy zapis melodii zaczerpnięty z rkp. z teki 42 (tam bez tekstu), zob. T. 72/I nr 361, a dalej jeszcze:

W rkp. z k. 9 każda 8-taktowa część jest numerowana, kolejno: 1°, 2°, 4°, 3°.

W rkp. z k. 39 brak części drugiej, w t. 17 tylko wersja dużych nut.

W rkp. o sygn. 465 tylko część wokalna jak w T. 22, ale zapis melodii jak w rkp. z teki 42 (zob. T. 72/I nr 361).

Do rkp. z teki 51 tekst naniesiony na podstawie wcześniejszych zapisów Kolberga: teka 16, sygn. 1209, k. 10, nr 605, bez lokalizacji; rkp. terenowy, teka 43, sygn. 1352, k. 23, z lokalizacją ogólną: „Bogusławice”, rkp. terenowy, teka 38, sygn. 1334, k. 25, z lokalizacją ogólną: „Jaroarów”.

W rkp. z teki 16 i z teki 43 w zwr. 1 w 1 i 3: „Da, cobys”, „da, chusteczkę”, w. 4: tylko „da, czy Kujawiana”, w zwr. 2 w w. 2 brak „dobrze”, a w. 3: „a chusteczka choć jedwabna”.

W rkp. z teki 38 jedynie zapis skrótowy: „Co wolis dziew[...], czy ch[...]. A wole ja Kujawiana, bo ładnie orze, a chust[...] wyszywaną [...] bo się wyporze”.

Tekst z inną melodią w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 369.

Incipit tekstu z inną melodią w rkp. z teki 42 i 33, zob. T. 72/I nr 40.

s. 249 nr 551 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 11, nr 478, i k. 23, nr 478, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

Melodia z obszerniejszym tekstem zanotowana wcześniej w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 458.

W obu rkp. z teki 51 po t. 4 dogrywka:

nr 552 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 127, nr 662, z lokalizacją: „od Chodcza, Izbicy”; teka 51, sygn. 1358, k. 15, nr 645 i k. 36, nr 645, oba rkp. z lokalizacją: „od Chodcza, Brześcia”.

naniu; teka 51, sygn. 1358, k. 29/30, nr 565, oba rkp. z lokalizacją: „od Babiaka”.

W obu rkp. t. 4 w pierwszym wykonaniu: w t. 6

w pierwszym wykonaniu na pierwszą miarę tylko d^2 , w t. 7 w drugim wykonaniu na drugą i trzecią miarę ćwierćnuta fis^2 i ósemki $e^2 d^2$; w zapisie tekstu w w. 4: „pieniążki”.

W rkp. z teki 51 Kolberg połączył dwie melodie z rkp. z teki 42: takty 1–4 zob. T. 72/I nr 11, tam z tekstem: „Świnia mi się oprosiła”, takty 5–8 zob. T. 72/I nr 10, tam z tekstem jak w T. 22 oraz z częścią instrumentalną, która naniesiona też została do rkp. z teki 51. nr 557 – Rkp. Kolberga: sygn. 3203, k. 21, nr 709, z lokalizacją jak w druku; teka 51, sygn. 1358, k. 10, nr 697, z lokalizacją: „od Włocławka (Wistka, Modzerowo)” i k. 39, nr 697, z lokalizacją jak w druku.

We wszystkich rkp. t. 2 w pierwszym wykonaniu:

Melodia bez tekstu także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 187.

W obu rkp. z teki 51 w zapisie tekstu na początku: „Oj, studzienka”; tam po części wokalne jeszcze część instrumentalna zaczerpnięta z rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 188.

nr 558 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 6, nr 620 i k. 34, nr 620, oba rkp. z lokalizacją: „od Lubrańca (Świerczyn, Sułkowo)”, przy czym na k. 34 „Sułkowo” skreślone, w obu rkp. z notą: „Kujawiak” jak w druku.

W obu rkp. takty 1–8 z tekstem jak w druku.

Takty 1–8 z tekstem także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 576, a takty 1–8 bez tekstu, zob. T. 72/I nr 294, tam takty 13–20.

Takty 9–14 w obu rkp. z teki 51 jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 293, tam takty 1–14, przy czym w porównaniu do teki 42:

na k. 6 w t. 9 wersja małych nut tylko dla ostatniej ósemki: szesnastki $d^2 e^2$;

na k. 34 w t. 9 na ostatnią miarę w wersji dużych nut ćwierćnuta h^1 , a w t. 10 na ostatnią miarę ósemki $g^1 fis^1$, a dla nich alternatywnie triola ósemkowa $a^1 g^1 fis^1$.

W obu rkp. z teki 51 między częścią wokalną a instrumentalną znajduje się zapis melodii zaczerpnięty z teki 42, zob. T. 72/I nr 295, a na zakończenie jeszcze 4 takty (na k. 34 ponumerowane od 1 do 4 i opatrzone notą: „początek”):

cią miarę ćwierćnuta e^2 , w t. 12 tylko wersja dużych nut, w t. 18 w wersji małych nut ósemki $h^1 a^1$.

- s. 252 nr 563 – Melodia bez tekstu w rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 28, nr 597; teka 51, sygn. 1358, k. 18, nr 574 i k. 30, nr 574, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku, we wszystkich rkp. brak noty: „Przy oczepinach” i z notą: „Ksebkka” nad częścią instrumentalną.

W rkp. o sygn. 465 między t. 4 i 5 jeszcze 4 takty (skreślone):

W obu rkp. z teki 51 zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 645, przy czym w porównaniu do zapisu z teki 42 ostatnie cztery takty jak w poniższych przykładach:

Melodia (t. 1–4) także w innym zapisie z teki 42, por. T. 72/I nr 185. Por. też *Łęczyskie* (DWORK T. 22) nr 497.

nr 564 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 604 i k. 33, nr 604, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. w drugim wykonaniu w t. 1 na pierwszą miarę ósemki $g^1 a^1$, a w t. 4 na drugą i trzecią miarę półnuta g^1 .

Melodia także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 260.

nr 565 – Melodia bez tekstu w rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 600, bez lokalizacji i k. 32, nr 600, z lokalizacją jak w druku.

W rkp. z k. 16 melodia zanotowana jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 410, tam t. 1–8, na tej karcie melodia zanotowana ponownie w transpozycji o kwintę czystą niżej i tak zapisana na k. 32.

Melodia także w innych zapisach z teki 42, zob. T. 72/I nr 408, tam t. 9–16 i nr 242, tam t. 1–8.

- s. 253 nr 566 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 226, nr 653, z lokalizacją: „od Brześcia, Kowala”; teka 51, sygn. 1351, k. 9, nr 630, z lokalizacją: „od Brześcia” i k. 35, nr 630, z lokalizacją: „od Brześcia (Rzadka Wola)”.

W rkp. o sygn. 465 i w rkp. z teki 51, k. 35 melodia jak w druku, zanotowana o sekundę wielką niżej; rkp. o sygn. 465 uszkodzony, brak ostatniej miary t. 6 i pierwszej miary t. 7.

W rkp. z teki 51, k. 9 zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 302.

W obu rkp. z teki 51 jeszcze druga część melodii z notą: „Ksebka lub Odsibka”, zob. T. 72/I nr 261 oraz T. 22 nr 447, tam t. 5–8.

nr 567 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 4, nr 593 i k. 32, nr 593, oba rkp. z lokalizacją jak w druku i notą: „Kujawiak”.

W obu rkp. zamiast taktu 1:

Na k. 4 najpierw część wokalna, a po niej część instrumentalna.

Melodia z tekstem także w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 52 i nr 94; melodia bez tekstu w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 168.

nr 568 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 610 i k. 33, nr 610, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

Na k. 33 zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 330, przy czym w porównaniu do tego zapisu takty 8 i 10 zamienione miejscami.

Na k. 16 ta sama melodia rozpisana w 22 taktach.

nr 569 – Takty 1–4 w rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 140, nr 670; teka 51, sygn. 1358, k. 36, nr 651, oba rkp. z lokalizacją: „od Chodcza (Kubłowo)”, w obu rkp. są to takty 1–8 z notą: „Chodzony”.

W obu rkp. jeszcze dalszy ciąg, zob. T. 72/I nr 53, tam z rkp. z teki 42, bez tekstu; w porównaniu z zapisem w T. 72/I, w rkp. o sygn. 465 i z teki 51 pod melodią „Kujawiaka” tekst: „Oj, pij piwko czerwone”, zob. T. 72/I nr 17.

Takty 5–8 z tekstem w rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 140, nr 669 i teka 51, sygn. 1358, k. 36, nr 652, oba rkp. z lokalizacją: „od Chodcza (Łania)” i notą: „Kujawiak”.

Takty t. 5–8 z tekstem także w rkp. z teki 42, por. T. 72/I nr 54.

s. 254 nr 570 – Rkp. Kolberga: sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 4, nr 607; teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 590 i k. 32, nr 590, wszystkie rkp. z lokalizacją jak w druku.

W rkp. o sygn. 465 i w rkp. z teki 51, k. 32 w t. 6 w drugim wykonaniu na pierwszą i drugą miarę ósemka c^2 i szesnastki $h^1 a^1$, w t. 8 w pierwszym wykonaniu oba d^2 w dwudźwięku z h^1 , t. 7–8

w drugim wykonaniu:

W rkp. z teki 51, k. 16 zapis melodii jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 315; w zapisie tekstu na k. 16: „dałaś mlika” zamiast „dałaś gęby”.

nr 571 – Rkp. Kolberga: teka 51, sygn. 1358, k. 16, nr 601 i k. 32, nr 601, oba rkp. z lokalizacją jak w druku.

W obu rkp. zapis melodii i tekstu jak w rkp. z teki 42, zob. T. 72/I nr 407.

Przypisy (s. 255–276)

- s. 257 nlb. w. 4g. – s. 262 w. 19g. i przypisy – Zamieszczony tekst, również w przyp. 1 na s. 257 jak i w przyp. 2 na s. 262, jest cytatem i pochodzi z artykułu podpisanego K. Wł. W. [K. W. Wójcicki] pt. *Boruta* opublikowanego w „Tygodniku Ilustrowanym” w 1862 T. 5 nr 129 s. 106 i nr 130 s. 116–117, z rycinami Kossaka. Natomiast w przyp. 1 na s. 259 Kolberg odsyła do dzieła T. Święckiego *Opis starożytnej Polski* T. 1, Warszawa 1816, tam na s. 246 wzmianka dotycząca Boruty; na s. 262 w przyp. 3 odesłanie do gawędy R. Zamarskiego [R. Zmorski] pt. *O diable Borucie. Gawęda w karczmie pod Łęczycą* opublikowanej w wymienionym numerze „Dziennika Warszawskiego” na s. 3–4, a pochodzącej z innej pracy tegoż autora pt. *Domowe wspomnienia i powiastki. Zbieranina...* wydanej w Warszawie w 1854, gawęda ta na s. 133–143.
- s. 262 w. 21g. – s. 266 w. 13d. – Przytoczony tekst jest przedrukiem gawędy *Ostatni figiel Boruty* zamieszczonej na s. 178–179 wymienionego numeru „Tygodnika Ilustrowanego”, podpisanej K. (Kozerski – nazwisko podane w spisie rzeczy dołączonym do czasopisma), a będącej dopełnieniem wspomnianego w poprzednim przypisie artykułu K. W. Wójcickiego *Boruta* w nr 130 „Tygodnika Ilustrowanego”.
- s. 266 w. 11d. – s. 267 w. 11d. i przyp. 1 – cytowany tekst o Borucie jest fragmentem artykułu [W. Szymanowskiego] (nazwisko autora w spisie rzeczy) zamieszczonego w *Kronice tygodniowej* wymienionego numeru „Tygodnika Ilustrowanego” na s. 22–23; w przypisie 1 na s. 267 Kolberg odsyła do artykułu H. Ciemnowskiego *Łęczycza* w wymienionym numerze czasopisma na s. 171–172, lecz powiastki o diable Borucie brak.
- s. 267 w. 7d. – s. 272 w. 19g. i przyp. – Zamieszczone tu informacje oraz cytaty są przeredagowanymi przez Kolberga fragmentami pracy R. Oczykowskiego *Obrazy cudowne w dawnym powiecie łowickim (Łowicz, Domaniewice, Miedniewice)* wydanej w Warszawie w 1888 roku, zob. s. 37–38, 42, 45–47, 64–65, 97–99; na s. 269 za tym ostatnim autorem odesłanie do jego innego druku: *Droga krzyżowa czyli stacje męki Pańskiej z dołączeniem Gorzkich*

żali. Łowicz 1886 (wg. Estreichera książeczka została wydana własnym nakładem autora w Łowiczu, a drukowana w Warszawie), na s. 271 do Wespazjana Kochowskiego (Oczykowski nie podaje tytułu pracy tego autora); zob. tenże *Studzianna*. [Fragment z:] *Niepróżnujące próżnowanie*. W: tegoż *Utwory poetyckie*. Wybór. Opracowała M. Eustachiewicz, wyd. II: Wrocław 1991, BN I 92, s. 80–83, pierwodruk: Kraków 1674, tam tekst mówiący o cudownym obrazie Matce Boskiej ze Studziannej. Kolberg na s. 272 także za R. Oczykowskim odsyła do pracy T. Rewolińskiego *Medale religijne odnoszące się do kościoła katolickiego we wszystkich krajach dawnej Polski* wydanej w Krakowie w 1887, tam w cz. 1 na s. 63 opis pamiątkowych medali Matki Boskiej Miedniewickiej. W przyp. 1 na s. 270 Kolberg powołuje się na pracę J. W. Wolfa *Niederländische Sagen*, Leipzig 1843, cytowany tekst na s. 429 nr 353.

- s. 272 w. 20d. – s. 273 w. 10g. – Przytoczone cytaty o legendzie związanej z kopcami są fragmentem niepodpisanego tekstu *Z kraju, w końcu października 1859 r.* zamieszczonego w dziale „Korespondencja Gazety Codziennej” na s. 3 wymienionego numeru czasopisma.
- s. 273 w. 13–21g. – Zamieszczony tekst pochodzi z wymienionej pracy J. W. Wolfa *Niederländische Sagen*, tam na s. 410 nr 334 cytowany fragment.
- s. 274 w. 9g. – s. 275 w. 15d. i przyp. – Kolberg streszcza informacje na temat wsi Domaniewice z wymienianej pracy R. Oczykowskiego *Obrazy cudowne w dawnym powiecie łowickim*, Warszawa 1888. Cytuje też fragmenty opisujące ubiór i zabudowania gospodarskie, które znajdują się na stronach 82–83 tej książki. W przypisie Kolberg, opisując twórczość poety K. Miaskowskiego, odsyła do jego pracy: *Zbiór rytmów [...]*. (Wedle wydania z r. 1622 w Poznaniu) wydanej przez K. J. Turowskiego w Krakowie w 1861 r. (pierwodruk: Kraków 1612), gdzie na s. 285–287 znajduje się utwór *Waleta Włoszczonowska*.
- s. 276 w. 1–9g. – Kolberg, pisząc o pieśniach weselnych, odsyła do listów Antoniego Nowosielskiego [pseudonim A. Marcinkowskiego] drukowanych w 1854 r. w „Dzienniku Warszawskim”: w nr 33 *Listy z N***. Do p. Wacława Szymanowskiego. Kilka myśli o etymologii oraz w nr 34 i 35 Rachmańska albo nawska Wielkanoc, rzecz ze zwyczajów i podań starych ludu ukraińskiego*, gdzie w tym ostatnim numerze w przypisie na s. 3 cytowana przez Kolberga pieśń.
- w. 10–12g. – Kolberg odsyła do publikacji V. Jagiča *Diechristlich-mythologische Schickt in der russischen Volksepik* w „Archiv für

slavische Philologie” 1876 (nie 1875 jak w druku), Bd. I, na s. 86 mowa o wydanych przez Bezonowa pieśniach duchownych.

w. 9–8d. – Kolberg pisząc o etymologii wyrazu „altar” odwołuje się do słownika *Etymologisch-symbolisch-mythologisches Real-Wörterbuch zum Handgebrauche für Bibelforscher, Archäologen und bildende Künstler...* Bd. 1 Stuttgart 1843, którego autorem jest F. Nork [F. Korn], na s. 59–62 wymienione hasło.

ANEKS

I. RECENZJA ŁĘCZYCKIEGO R. LUBICZA [H. ŁOPACIŃSKIEGO]

Oskar Kolberg i ostatnia jego praca [fragment]¹

Ponieważ plan całości dzieła Kolberga uwydatnił się zupełnie w ostatnich seriach olbrzymiego zbioru, przeto podług nich go skreślimy: charakteryzuje tedy autor najprzód kraj, jaki w danej serii opisuje, przechodzi potem do charakterystyki ludności przez nią zamieszkiwanej, mówi o jej ubiorze, pożywieniu, mieszkaniach, zajęciach, stanie rolnictwa i przemysłu, opisuje przy tym narzędzia rolnicze i rzemieślnicze, sprzęty domowe. Następny dział stanowi opis zwyczajów dorocznych przywiązanych do uroczystości i czynności rolniczych; potem przedstawia obrzędy zachowywane przy urodzinach, weselach i pogrzebach. Opis wesel, w których lud nasz tyle jeszcze zabytków, zwyczajów starych i pieśni zachował, ze szczególną starannością Kolberg wykonywał: w niektórych seriach liczba opisanych wesel 20. dochodzi. Dział pieśni ludowych, usystematyzowanych znowu według ich treści i formy, najobszerniej jest w *Ludzie* przedstawiany, co bardzo jest zrozumiałym, gdy zwrócimy uwagę na genezę pracy naszego badacza. O podziałach szczegółowych pieśni będziemy mówili niżej w rozbiórce XXII serii *Ludu*, to jest *Łęczyckiego*. Po pieśniach i razem z nimi opisuje autor tańce z bogatym dodatkiem nut. W dziale zatytułowanym „Świat nadzmysłowy” przedstawione są wierzenia ludu, pojęcia o istotach nadprzyrodzonych, których takie mnóstwo widzi wszędzie nasz chłopiek, przesady, gusła, czary, wróżby, sposoby leczenia, własności przypisywane pewnym roślinom i zwierzętom, słowem dział ten otwiera nam pogląd na kulturę i rozwój wieśniaka. Tu następują przysłowia i przepowiednie, ludowe zagadki, po nich powieści, podania, legendy, baśnie, gadki, wreszcie właściwości mowy, słowniczek prowincjonalizmów; niekiedy dodaje Kolberg spisy nazw rodowych chłopskich. W końcu bardzo obszerne przypisy podają literaturę przedmiotu, dopełnienia, porównawcze dane, tyżące się podań i wierzeń ludu, wreszcie to wszystko, co z jakichkolwiek powodów

¹ [Recenzja była opublikowana w „Ateneum” R. 15: 1890, T. III s. 57–74, pominięto tu pierwszą część artykułu H. Łopacińskiego, w której omówiona jest biografia O. Kolberga.]

do samego tekstu nie weszło. Plan *Ludu* Kolberga przytoczyliśmy z dwóch powodów: najprzód, aby dać wyobrażenie o ogromie podjętych przez niego badań, o dokładności obrazu naszego ludu, po wtóre, aby przy streszczeniu *Łęczyckiego* czytelnikowi wskazać, czego Kolberg w ostatniej seryj nie zamieścił; o ile wiemy, spożytkował on w tej monografii wszystko, co o Łęczyckiem w swej tece posiadał. Od osób więc w Łęczyckiem zamieszkałych, a rozumiejących doniosłość badań etnograficznych, zależyć będzie zebrać i podać do wiadomości publicznej materiał pracę czcigodnego ludoznawcy uzupełniającej. W tym też celu, nie zaś w chęci zmniejszenia wartości dzieła przez wykazanie braków książki, bo jak wiadomo, wydawnictwa tego rodzaju z natury rzeczy o tyle mogą być zupełnymi, o ile większa ilość osób materiał doń zbiera, będziemy zwracali uwagę na pytania nieuwzględnione, na takie strony życia ludu w Łęczyckiem, jakich Kolberg bądź nie mógł sam dostrzec, bądź w pracach obcych nie znalazł. A jak widzimy z przypisów i cytat, rzeczy ludowe z Łęczyckiego nigdzie prawie ogłaszane nie były, znamy tylko spożytkowany przez Kolberga niewielki, ale cenny zbiorek utworów ludowych ogłoszony przez W.A. Maciejowskiego w „Bibliotece Warszawskiej” z r. 1860, t. II, str. 434–447 pn. *Legandy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte*. Podane tu „Pieśni czyli legandy”, w liczbie 6, i 9 modlitw, dostarczone zostały Maciejowskiemu przez Mateusza Gralewskiego ze wsi [Mazew] (w [powiecie] łęczyckim). Do pieśni tych sam Oskar Kolberg zebrał na miejscu nuty, gdy był tam w r. 1864.

Przedmowa do dwudziestej drugiej seryj *Ludu* zawiera charakterystykę Łęczyckiego, jako ziemi pokrytej niegdyś gęstymi borami i błotami, w których przemieszkował Boruta, jako ziemi, w której pomimo wczesnego zaszczerpienia chrześcijaństwa zachowały się żywiej i dłużej „wspomnienia wielu z pogańskich czasów dotrwałych istot nadprzyrodzonych”, gadek, zwyczajów i pieśni, noszących cechę starożytności. Czyni wreszcie autor w przedmowie wzmiankę o tańcach miejscowych, opisując jeden z nich, dziś już zarzucony, zwany dyną. W rozdziale zatytułowanym „Kraj” daje Kolberg opisy lub krótkie wzmianki 29 miejscowości dawnego województwa łęczyckiego. Ostatni bowiem tom *Ludu* stanowi opis etnograficzny nie dzisiejszego powiatu łęczyckiego, lecz województwa tejże nazwy, które składało się z powiatów łęczyckiego, brzezińskiego, orłowskiego i inowłodzkiego. Zawierało ono części gub. kaliskiej, warszawskiej i piotrkowskiej, a mianowicie powiatów łęczyckiego, kolskiego, łódzkiego, brzezińskiego, łowickiego, kutnowskiego i gostyńskiego. Część woj. łęczyckiego należy do tak zwanego Mazowsza polnego, tj. leżącego po lewej stronie Wisły i została już przez Kolberga opisana w tomie I *Mazowsza*; tu więc przy wielu miejscowościach odsyła czytelnika do powyższego dzieła. Oto spis miejscowości, o których autor wspomina: Łęczycza (wyprowadza jej nazwę od „łęgów bagnistych”, daje krótką notatkę historyczną i przytacza drukowane opisy tego starożytnego grodu), Tum, Łódź, Zgierz, Stryków, Aleksandrów, Konstantynów, Kazimierz, Poddębice, Domaniew, Parzę-

czew, Ozorków, Bielawy, Orłów (wieś w powiecie kutnowskim, dawniej miasto powiatowe), Piątek, Sobota, Sobótka, Mazew (do r. 1521 była ta wieś miasteczkiem), Grabów, Dąbie, Grzegorzew, Borysławice, Kłodawa, Krośniewice, Dąbrowice, Gostynin, Gombin, Włoszczonów.

W rozdziale pn. „Lud” czytamy: „Lud w Łęczyckiem, a po części Gostyn[ni]ńskim okazuje te same niemal zalety i wady, jakie spotykamy u ludu kujawskiego i wielkopolskiego” (s. 9). Określa tu autor stosunek włościan do szlachty i podaje króciutką charakterystykę kmieci łęczyckich. Dodano też ogromną litanie, bo aż 92 liczącą przekleństw, przez lud tamtejszy używanych, od czytania których aż włosy na głowie powstają; są one jednak rzeczą charakterystyczną i dlatego Kolberg uważał za rzecz pożyteczną ich przytoczenie. Mowę ludu do gwary mazurskiej zalicza, chociaż trafiają się nawet mówiący wcale czysto jak Kujawiacy. Przytacza wreszcie 13 prowincjonalizmów. W rozdziale tym nie uwzględniono różnych podziałów ludności wiejskiej, jakie sama ona obserwuje, nadając mieszkańcom pewnych wiosek lub całych okolic nazwy charakterystyczne od sposobów mówienia, odzieży, właściwości miejscowych itd. Należałoby na tym obszarze zwrócić uwagę na takie nazwy, jeżeli są, a zdaje nam się, że ich nie brak, stanowią one bowiem wraz z przyczynami, które je spowodowały, ważny dla etnografów materiał¹. „Ubiór włościan w Łęczyckiem i Gostynińskim mało ma cech wybitnie go wyróżniających od ubioru sąsiednich Mazurów rawskich i łowickich” [s. 12]. W sąsiedztwie zaś Kujaw ubiór ludu w okolicach Kłodawy do kujawskiego się zbliża. Opis ubioru podaje Kolberg sprzed lat 20 przeszło.

Mówiąc o „Pracach rolnych i przemyśle” zwraca uwagę na rozwinięte rolnictwo i tkactwo. Opis zwyczajów dorocznych rozpoczyna adwent, po nim następuje Boże Narodzenie, podczas którego śpiewają koledy, których 8 autor przytoczył. Żadnych zwyczajów, przesądów i wierzeń dotyczących się tego czasu nie podano, a jest ich moc niezliczona; należy więc i na tę okoliczność zwrócić uwagę, gdyby kto chciał omawiane dzieło Kolberga uzupełnić. Podczas ostatków odbywa się tu zabawa zwana podkociołkiem, znana i na Kujawach. Względem Postu Wielkiego zwyczajów żadnych nie podaje autor, przytacza natomiast 4 pieśni wielkopostne. W Wielki Czwartek chłopcy wiejscy obwożą na wózku kogutka sztucznego, zwyczaj ten w całym zdaje się Kaliskiem jest zachowywany. U Kolberga brak pieśni zwyczajowi temu towarzyszących. Chodzą też chłopcy w okolicach Łęczycy w Wielki Czwartek z obrazikiem i śpiewają pieśni. Co do Wielkiej Nocy brak też w dziele o Łęczyckiem wierzeń i przesądów; opisano zaś gaik, tj. gałąź sośniny ubraną w różnokolorowe wstęgi i obrazki świętych, chodzą z nim dziewczęta w drugi dzień Wielkiej Nocy lub Zielonych Świą-

¹ O co nam tu chodzi, może się bliżej dowiedzieć czytelnik z pracy Jana Karłowicza: „Imiona niektórych plemion i ziem dawnej Polski.” (Odbitka z „Pamiętnika fizjograficznego” t. II, r. 1882 i poszukiwania w „Wiśle” z r. 1888 i 1889 pn. „Nasz obszar etnograficzny”).

tek, śpiewają przy tym pieśni i proszą o datki. Sobótek w wigilią św. Jana Chrzyciela w Łęczyckiem od dawna już nie palą, ale w Mazewie natrafił Kolberg na ich pozostałość. Obfity zbiorek pieśni z kilku wsi podczas dożynek, które tu okrężnem lub wieńcem nazywają, kończy dział zwyczajów dorocznych. Co się tyczy całego działu tego, to zauważyć musimy, że jest on słabiej opracowany niż w seriach poprzednich, widocznie brakowało naszemu zbieraczowi materiału — i pieśni ściągające się do dni uroczystych są przeważnie nabożne, kościelne. W dziale obrzędów krótko wspomniawszy o chrzcie, że zwyczaj przy nim zachowywane od kujawskich i mazurskich się nie różnią, przytacza dwie pieśni pogrzebowe. Opis dwóch tylko wesel 42 strony druku zajmuje. W opisach wesel przytoczono oracje wygłaszane przez swata zapraszającego gości na wesele; są one bardzo podobne do słyszanych przez nas na Kujawach i zapisanych przez Kolberga w serii III¹. Pomiędzy 23. pieśniami weselnymi z okolic Piątku i Kutna są bardzo piękne. Jeszcze obszerniej przedstawił autor opis wesela w Mazewie i Rzętkowie, samych pieśni czytamy tu 62. Nie potrzebujemy dodawać, że opatrzone je nutami.

Teraz z kolei zastanowić się musimy dłużej nad zbiorem pieśni. Wszystkich tego rodzaju utworów ludowych, włączając pieśni zwyczajowe i obrzędowe, mieści się w tej serji 571! A do większej ich części dodano też nuty. Ile na to pracy poświęcono, aby tak okazały zbiór ułożyć! Gdyby nic więcej nad ten zbiór pieśni Kolberg nie pozostawił, już by swe imię na kartach etnografii ojczystej zapisał, a przecież jest to tylko maleńka częśćka wszystkich jego zbiorów. Pomiędzy pieśniami znajdujemy poważne i lżejszej treści, i dowcipne, i rubaszne. A ileż w nich pięknych obrazów, ile prawdziwej poezji z czystej krynicy fantazji ludu zaczerpniętej. Pieśni w takie działy ujął Kolberg: zalotne, chęć ożenku, miłosne, życliwość, wymówka, strata wianka, żale. Następne działy stanowią: igraszka, swawola, smutek, niedola, małżeństwo. Pomiędzy piosenkami tu należącymi, jedna dowcipnie opiewa cały tydzień małżeńskiego pożycia, podczas którego biedny mąż co dzień był przez swą połowicę bity, aż w końcu głosi:

„Przypatrzcie się panny,
przypatrzcie mężatki,
jak mnie zona wyćwiczyła.
jakim teraz gładki”. (nr 218)

W pieśni znowu pod nr 221 lud dokładnie odmalował nieprzyjazny stosunek świekry do synowej, stosunek, który i w klasie ludzi inteligentnych nie należy do najprzyjemniejszych. Pomiędzy kilkoma dumami, czyli baladami, znajdujemy zaczynające się od słów: „Stała nam się nowina, pani pana zabiła”, „Jasio konie poił, Kasia wodę brała” i inne. Oto tytuły reszty

¹ [T]. *Kujawy cz. I* (DWOK T. 3).]

działów: zabawa, karczmia, wojsko, łowy, pasterstwo, rody, stany (zasługuje tu na wyróżnienie żartobliwa pieśń pod nr 271, zaczynającą się od słów „Ojcu było Brach, /a synowi Stach, /przedtem byli bogacze, /teraz bieda po nich skacze”), różne, pieśni dziadowskie, nabożne i legendy. Jedna z tych pieśni wyraża pojęcie ludu o duszy i życiu pozagrobowym (nr 287), inna znowu ma myśl bardzo poetyczną o tym, jak dusze grzeszne, które się nie spowiadały, z płaczem proszą cmentarz, aby je przyjął: „Smętarz, smętarz, przyjmij ty nas, /bo Pan Jezus nie wie o nas”, ale cmentarz się nie zgadza, mówiąc: „A wyśta się nie słuchały, /w wszelkim grzechu-śta ostały”. Z taką prośbą zwracają się do kościoła, ziemi, lasu, ognia, wody, obłoku, ale wszędzie odmowną odpowiedź otrzymują. Wtedy:

„Wstały dusze, zapłakały
i na piekło zawołały:
Piekło, piekło, przyjmij ty nas.
bo Pan Jezus nie wie o nas.
A tam w piekle radzi byli
i na szerz drzwi otworzyli.
Ten najstarszy paszczę rozdarł,
wszystkie duszyczki pożreć chciał.
A one się tak przelękły
na kolana aż uklękły:
Najświętsza Panno, ratuj nas,
bo Pan Jezus nie wie o nas.
Najświętsza Panna usłyszała
i czém prędzej przybieżała,
płaszczykiem je swym odziała:
Pietrze, Pawle, pójdz po klucze,
roztwórz wrota, puść te dusze.” (nr 289)

Pieśń ta należy do zbioru ogłoszonego przez Maciejowskiego w „Bibl[iotece]. Warsz[awskiej]”. Jedna z pieśni (nr 292), zawiera wspomnienie o wojnach szwedzkich i Czarneckim. W innej znowu (nr 293) dano naukę macochom, jak nie należy postępować z sierotami. Skarży się tu sierota zmarłej matce na niecnotę swej macochy, którą za to czarci do piekła porwali. Powtórzył to Kolberg, równie jak pieśni i modlitwy przez Maciejowskiego w „Bibl[iotece]. Warsz[awskiej]” ogłoszone; niektóre z nich oprócz właściwej modlitwy zawierają nadto legendy ludowe o świętych; widzimy w tych modlitwach połączenie żywej wiary z pogańskimi prawie przesądami.

Ostatni rozdział obejmuje tańce z odpowiednimi do wielu z nich śpiewkami. Znajdujemy tu szoty, polki, skoczki, obertasy, mazury, kujawiaki, chodzonego, owczarka, polskiego. Ot, jak to w okolicach Kłodawy (w Rdułtowiu) o Kujawach śpiewają:

„Na Kujawy patrz, koniu mój,
na Kujawy patrz, da i patrz!
Wypatrzysz se Kujawiánkę,
jak różowy kwiát, da i kwiát.

A wiedzie mnie chęć do Kujaw,
a wiedzie mnie chęć, da i chęć;
lepsza jedna Kujawiánka,
niż kłodawskich pięć, da i pięć.

Na Kujawach powiadają,
że tam dobry posąg dają,
stof maślanki, kwarta mąki,
oto posag Kujawiánki,
torba sieczki, wiązka siana,
a to posag Kujawiána.” (nr 367)

Sporą część książki, bo 44 stronice, zajmują dopełnienia do dwóch tomów, opisujących Kujawy. Zamieszczenie tego dodatku tu właśnie autor usprawiedliwia tym, że zauważyć łatwo wielką łączność tańców kujawskich z łęczyckimi, „już z samego sąsiedniego obu tych prowincji położenia, ułatwiającego wzajemne ich na siebie wpływy, wynikającą” (s. 211). Dodatek ten zawiera 146 melodji tańców, z których do wielu dołączono i piosenki.

Przypisy do *Łęczyckiego* mniej obszerne niż w innych seriach stanowią dopełnienia do tekstu książki; zebrał tu Kolberg najprzód podania o Borucie z materiałów drukiem ogłoszonych, znajdujemy tu więc powtórzenie podań wydanych przez Wójcickiego i innych w „Tyg[odniku] Ilustr[owanym]”. Z własnych zbiorów nic Kolberg tu nie dołączył¹. Inne przypisy zawierają, przeważnie wyjęte z druków, obszerniejsze opisy kilku miejscowości dawnego województwa łęczyckiego. Oto treść pokaznego tomu o 279 stronach druku.

Jak widzimy z przedstawionej tutaj treści *Łęczyckiego* i porównania jej z planem całego dzieła Kolbergowego, dał on nam tutaj tylko połowę tego, co umieścił w opisach innych prowincji, nie dotknął mianowicie wierzeń, przesądów ludu, nie podał oprócz pieśni innych rodzajów twórczości ludowej. Jak wspomnieliśmy, do *Łęczyckiego* więcej materiału Kolberg (o ile z notatki podanej przez prof. Kopernickiego wnosić można) nie posia-

¹ Ponieważ zaś w poszukiwaniu naszym, ogłoszonym w nr 89 „Kaliszanina” z r.z. pn. *Diabeł Boruta*, zacytowaliśmy źródła czcigodnego badacza przytoczone (zawdzięczamy przypisom o Borucie 3 tylko wzmianki, których pisząc ówczas artykuł wspomniany, nie znaleźliśmy), przeto przypominamy i ponawiamy i na tym miejscu prośbę naszą o zbieranie i nadsyłanie do redakcji „Kaliszanina” tego wszystkiego, co Boruty dotyczy, *Łęczyckie* bowiem spodziewanych przez nas nowych materiałów nie dostarczyło.

dał, co i tytuł zdaje się wskazywać, bo nie powiedziano tu, że jest to część pierwsza monografii. Tym więcej życzyc wypada, aby osoby mające po temu możliwość, mieszkając na wsi, zajęły się całą gorliwością zbieraniem materiału ludoznawczego w Kaliskiem i Łęczyckiem, ku czemu ogromna praca Kolberga będzie najdokładniejszym wytknięciem drogi. Niech laury, które zdobył sędziwy badacz, nie będą dla nas powodem do zasypiania sprawy badania życia ludowego, niech przeciwnie, dodadzą bodźca do opisanania pod względem etnograficznym takich zakątków, gdzie Kolberg sam być nie mógł, niech zwrócą naszą uwagę na te pytania w ludoznawstwie naszym, na te strony życia ludowego, których Kolberg albo dotknął tylko z lekka, albo bliżej zbadać nie miał możliwości. Sądzimy, że w ten sposób, jak również rozczytywaniem się w dziełach świeżo zmarłego etnografa i uczeniem się z nich tego, do czego własną obserwacją dojść nie możemy, spłacimy najlepiej dług wdzięczności, jakimś zaciągnęli względem niego, jako jednego z najzasłużeńszych uczonych naszych.

II. RECENZJA ŁĘCZYCKIEGO J. KARŁOWICZA

*Kolberg Oskar: Lud, jego zwyczaje itd. Serya XXII:
Łęczyckie. Kraków 1889 str. VIII i 279 w 8ce.*¹

Tom *Ludu* poświęcony opisowi Łęczyckiego ma układ podobny do innych seryj wielkiego dzieła Kolberga. W krótkiej przedmowie autor uzasadnia oddzielność traktowania Łęczyckiego od dzielnic sąsiednich przechowaniem się w ziemi tej „żywszych wspomnień z czasów pogańskich o istotach nadprzyrodzonych”, głównie o sławnym Borucie. Imię jego Kolberg, wraz z wielu innymi, wywodzi od boru, zdaniem moim mylnie. Nazwy miejscowe Borucice i Boruty (skąd nazwa rodowa Borucki) przekonują, że dawcami ich byli ludzie noszący imię Boruta; imię to, myślałbym, jest skróceniem imienia Borzysław lub (bez zmiękczenia r, co nieraz jako archaizm w nazwach własnych u nas widać) Borysław, skąd u Rusinów Borys, a u nas Borek (dalej miejsc[owość] Borków i rod[zina] Borkowski). Osnowa „bor” jest ta sama co w Racibór, Tęgobór itp. i znaczy albo walczyć („bruc się”), albo nosić (z grec. φορος). Dalej autor wspomina o charakteryzującym niegdyś Łęczyckie tańcu „dyna”, zarzuconym od pół wieku. Nazwa jego, zdaniem moim, pochodzi od znanego okrzyku towarzyszącego pieśniom i tańcom naszym². W dalszym ciągu Kolberg w rozdziale „Kraj” podaje krótki opis miast i miasteczek, a następnie rozdział pn. „Lud” zapełnia przeważnie obfita kolekcja przekleństw miejscowych w ilości sztuk nie mniej jak 92. Rozdział o ubiorze składa się z wyciągów z „Dziennika Warszawskiego” i *Słownika geograficznego*; następny, o pracy i przemyśle, również z przedruków.

W dziale zwyczajów (s. 18–38) autor kolejno przechodzi kalendarz ludowy od adwentu do dożynek i zamieszcza kilkadziesiąt pieśni odpowiednich, przepisanych w znacznej części ze *Śpiewnika* ks. Mioduszewskiego i ze zbioru drukowanego niegdyś przez W. A. Maciejowskiego.

Obrzędy chrzest i pogrzeb mieszczą się na trzech stronach, wesele zaś zajmuje ich przeszło 40. Nieproporcjonalność ta cechuje wszystkie serie *Ludu* Kolberga; wynika ona zresztą po części z natury rzeczy, gdyż wesele,

¹ [Recenzja opublikowana w „Kwartalniku Historycznym” T. V 1891, s. 628–633.]

² Np. w Kolberga *Lubelskiem* [cz.I, DWOK T. 16], [s.] 281: „O ta dana dyna dana!”.

i to nie tylko u nas, najwięcej skomplikowanym i pieśniami ożywionym jest obrzędkiem.

Lwią część tomu — jak i w ogóle wszystkich seryj *Ludu* — zajmują „Pieśni” (s. 86–254), podzielone tu, jak zwykle u Kolberga, na pewne skupienia. Wielka obfitość melodii jest prawdziwą okrasą zbioru tego. Choćby tę jedną zasługę położył świeżo zmarły zbieracz nasz, że zapisał i ogłosił kilka tysięcy melodii ludowych, już by to nadawało mu prawo do niespożytej sławy; los tak szczęśliwie zarządził, że był on nie tylko etnografem, ale i dobrym muzykiem; tej okoliczności zawdzięczamy niezwykle bogactwo skarbicy melodii naszych. Iluż to chętnych i pilnych zbieraczy pomija u nas melodie, z goryczą wyrzekając na swą niezdolność zanotowania melodii!

Tom kończy się „Przypisami”. Są to przeważnie przedruki rzeczy odnoszących się do Boruty oraz do legend o obrazach cudownych w Łęczyckiem.

Widzimy przeto, iż omawiana tu seria *Ludu* jest przeważnie zbiorem pieśni z Łęczyckiego; weszły doń żywcem śpiewy z Mazewa ogłoszone niegdyś przez W. A. Maciejowskiego; Kolberg wyszukał do nich melodie w r. 1864 (s. V) i nimi zbiorak Maciejowskiego wzbogacił. Bajek, zabobonów, zagadek i przysłów w serii tej niestety nie ma.

Pozwalam sobie podnieść nieco jeszcze szczegółów. Pieśni, oznaczone numerami 185, 202, 271, 281, 301 i 302 robią wrażenie nieludowych, toż samo rzecz można o większości śpiewów kościelnych i modlitw. Pieśń nr 262 ma bardzo ciekawą melodię naśladującą grę na ligawce. Pieśń nr 289 odznacza się wysoce zajmującą treścią (pochodzi ze zbioru Maciejowskiego), nigdzie u nas nie zdarzyło się nam spotkać podobnej:

„Wstały dusze, zapłakały
i na smętarz zawołały:
Smętarz, smętarz, przyjmij ty nas,
bo pan Jezus nie wie o nas.
A wyśta się nie słuchały (tj. nie spowiadały się),
w wszelkim grzechu ostały.”

Taką prośba powtarza się do kościoła, ziemi, lasów, ognia, wody, obłoków, wreszcie piekła:

„A tam w piekle radzi byli
i na szerz drzwi otworzyli.
[Ten najstarszy paszczę rozdarł,
wszystkie duszyczki pożreć chciał.]
A one się tak przelekły,
na kolana aż uklekły:
Najświętsza Panno, ratuj nas,
bo Pan Jezus nie wie o nas!

Najświętsza Panna usłyszała
i czym prędzej przybieżała,
płaszczkiem je swym odziała:
Pietrze, Pawle, pójdź po klucze,
roztwórz wrota, puść te dusze.”

Bardzo też ciekawymi są pieśni [nr 292 i 320] (podane również przez Maciejowskiego), jedna ze wzmianką o Czarnieckim (nr 292), a druga na powitanie now[ui] (nr 320).

Jak w każdym zbiorze pieśni, tak i w obecnym spotykają się dość często okazy właściwego rodzaju nowotworów językowych, którymi śpiewak wiejski zastępuje mniej znane więcej mu znanymi brzmieniami i wyrazami; jest to jak gdyby ciągłe odnawianie się, lenienie, że tak powiem, pieśni i przystosowywanie jej do coraz nowych warunków mowy i otoczenia. Oto nieco przykładów.

Zamiast kaftanik „syberynowy”, lud łęczycki mówi „suberynowy” (s. 14), bo kombinacja „sub-” oczywiście więcej do świadomości jego przemawia niżeli „syb-”. Zamiast „owieska skorozręgo” (właściwie „skorożręgo”, wcześniej dojrzewającego) czytamy w pieśni „owieska skołajzego” (s. 32). Zamiast wychodzącej z użycia formy liczby podwójnej „dwie lecie” pieśń ma „i lecie” (s. 71), zamiast „ochotliwy” — „otoliwy” (s. 88). „Szczycała się” nie dość jest zrozumiałym ludowi, zamienia go więc wyrazem „stycicała się”, który również zapewne jest dlań niejasnym, ale zawiera brzmienia gładkie do wymówienia (s. 123 i 157; Kolberg objaśnia raz mylnie przez „wstydzicała się”, a drugi raz dobrze przez „szczycała się”). „Skarogniady” o koniach widocznie w Łęczyckim nie mówią, bo pieśń zamienia wyraz ten na „skarogodny” (s. 138). Zamiast „batyst” spotykamy wyraz sklecony z „batystu”¹ i „atłasu”: „batystas” (s. 157). Gdy w innych okolicach w tej samej pieśni dochował się wiernie wyraz „stolec” (w znaczeniu stołka, na którym grzesznicę w piekle sadzają), w Łęczyckim sadzają ją na „stole” (s. 160). „Ewangeliste” upodabniają do anioła i tą drogą tworzy się przydomek dla św. Łukasza: „anielista” (s. 168). Zamiast „pościele sobie świętą ewangelię”, w modlitwie wieczornej Łęczycanin ściele sobie świętą Aniele (s. 180) itp.

Ciekawym przykładem zastępowania nazwisk i przezwisk w pieśniach coraz to nowymi w różnych czasach i okolicach jest znana piosnka, w której kawaler dopytuje się dziewczyny, kto u niej bywał, kiedy go nie było. W Łęczyckim odpowiada ona:

„Jeden był Chleburad,
drugi był jego brat,
a ten trzeci Koszylwarczyk.” (s. 93)

¹ [W oryginale w tym miejscu „batystatu”, zapewne omyłkowo.]

Zdaje się, że ta ostatnia nazwa jest przekręceniem używanego w wojsku rosyjskim nazwiska gotującego kaszę „kaszeuar”. Na Mazowszu pierwszy gość nazywa się w tejże pieśni Nieburak, a drugi Potrębacyk¹. W Radomskiem jeden zwie się Chleborak drugi Potrębacyk albo w odmianie tejże pieśni Leworak i Potrębacek².

Pomimo jednak to kalejdoskopowe mienianie się brzmień i wyrazów, pieśń ludowa nie przestaje być skarbnicą dawnych pojęć, zwyczajów i rysów kulturalnych. Zwróćmy np. uwagę na następne wyrażenia w pieśniach w mowie będącego zbioru. Dziewczyna żegnając dom i rodzinę, zwraca się następnie do pieca:

„Któż cię teraz lepić będzie,
kiedy mnie już tu nie będzie.” (s. 79)

Jakoż wiemy skądinąd, że w wielu okolicach lepienie, tj. mazanie i bieleńcie pieca jest obowiązkiem córki gospodarskiej. Rys ten wkrótce zapewne stanie się tylko wspomnieniem. Albo znowu, gdy w pieśni uprzejma dziewczyna tak zaprasza kawalera do jedzenia:

„A jedzcie mi, jedzcie mi,
kochanku mój!
Jeżeli ni mas swego noza,
dajcie mu mój!” (s. 87)

I to rys kulturowy, który może wkrótce zaniknie: każdy chodzi z własnym nożem i tym u obcych jedzenie sobie kraje.

Okazanie pogardy komuś przez wyrzucenie naczyń, na których jadał, przechowuje się w tejże piosence:

„Te talirze powyrzucam,
coś na nich jadał,
byś się Jasiu, nie wychwalał,
żeś mnie objadał.” (s. 87)

Do wspomnień już należy rys, zawarty w następnej satyrze na „stan kawalerski”:

„Przysięga mi, sumituje,
że nad życie kocha,
i kochanki zdrowie pije
z trzewicka, z kielicha.” [s. 105]

¹ O. Kolberg *Mazowsze cz. II* [DWOK T. 25], s. 27, *Mazowsze cz. III* [DWOK T. 26], s. 224.

² O. Kolberg *Radomskie cz. II* [DWOK T. 21], s. 11–12.

Szczałkiem dawnego a powszechnego niegdyś zwyczaju jest żart praktykowany na weselach łączyckich: „po prześpiewaniu piosnki o chmielu, drużba przez swawolę porywa z komory prześcieradło ze świeżo usłanego łoża małżeńskiego, obwija się niem w różne kształty i wśród tańca zarzuca na nią ciągle takowe prześcieradło” (s. 52).

Dziś już kary okrutne poszły w zapomnienie, lecz pieśń o nich pamięta: żona pyta księdza Piotra, co ma zrobić mężowi swemu, ten tak radzi:

„Weź, zapal świecę,
wypal mu oczy,
zabierz pieniądze
i odejdz w nocy.” (s. 127)

Burmistrzówna topi swoje dziecko, zapytuje ją ktoś (zapewne kat):

„Starsa burmistrzówna, co wolis,
cy miecem ostrym, cy spalić?” (s. 133)

Często mówimy o pamięci lub wdzięczności „do grobowej deski”; zdaje mi się, że większość myśli tu o desce trumny, lecz się myli, w wyrażeniu tym jest mowa o owej desce, na której w wielu jeszcze okolicach u nas i w Łużycach kładną nieboszczyka zaraz po śmierci. Żartobliwa piosnka łączycka o zmarłym pijaku przechowuje wiadomość o tym zwyczaju:

„Umar Maciek, umar,
oj, leży na desce.” (s. 136)

Wyrażenie „blada jak chusta” póty jest zrozumiałem, póki białogłowy białymi chustami się okrywają (s. 113); do ginących też rzeczy należą: różek tabaki (s. 137) i jedwabne struny „graluchny” (gracza, grajka, s. 217).

**BIBLIOGRAFIA
INDEKSY**

PRACE CYTOWANE I ODNOTOWANE
PRZEZ OSKARA KOLBERGA

B. Ch. zob. Chlebowski B.

B. J. *Artykuł nadesłany*. „Kurier Warszawski” 1828 nr 275.

Baliński M., Lipiński T. *Starożytna Polska pod względem historycznym, jeograficznym i statystycznym*. T. I Warszawa 1843.

[Bliziński J.] *Korespondencja Gazety Codziennej. Z Gostyńskiego, w końcu września*. „Gazeta Codzienna” 1860 nr 256.

[Chlebowski B.] B. Ch. *Łęczyca*. W: *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. T. V Warszawa 1884 s. 649–652.

— *Łódź*. W: *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. T. V Warszawa 1884 s. 677–680.

Ciemniewski H. *Łęczyca*. „Tygodnik Ilustrowany” 1867 T. 15 nr 394, z ryc.

Czyński S. *Zgierz i Łągiewniki*. „Księga Świata” 1863 cz. II s. 26–31 i 49–51.

Długosz J. *Dziejów polskich ksiąg dwanaście*. T. 1 Kraków 1867. W: tegoż *Dzieła wszystkie*. Wyd. staraniem A. Przeddzieckiego, T. 2, przekład K. Mecherzyńskiego. Toż pt. *Roczniki, czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*. Redakcja i wstęp J. Dąbrowski, tekst łaciński ustaliła i przedmową zaopatrzyła W. Semkowicz-Strzelecka, na j. polski przełożył S. Gawęda [i inni], przekład polski przejrzał M. Plezia, T. I Warszawa 1961.

F. *Licytacja dziewcząt*. „Wisła” T. 2 s. 442–444, w rozdziale „Wycinki z czasopism i książek”. Pierwodruk: „Wędrowiec” R. 26: 1888 nr 9 s. 100–101.

- [Flatt O.] O. F. *Łódź i nowo budująca się do niej droga żelazna*. „Tygodnik Ilustrowany” 1866 T. 13 nr 330, z ryc.
- [Gawarecki W. H.] *Opis Łęczycy*. „Kalendarzyk polityczny na rok 1834” Warszawa [1833] s. 1–25, w „Części drugiej statystyczno-historycznej i handlowej”.
- Gołębiowski Ł. *Lud polski, jego zwyczaje, zabobony*. Warszawa 1830. Przedruk techniką fotooffsetową: Warszawa 1983.
- Iks. *Zabawy, gry i tańce ludowe w okolicy Międzyrzecza Podlaskiego*. „Wisła” T. III z. 1 s. 59–66.
- Jagič V. *Die christlich mythologische Schickt in der russischen Volksepik*. „Archiv für slavische Philologie” 1876 Bd. I s. 82–133.
- Jaśkowski J. N. *Dwaj bracia*. „Biblioteka Warszawska” 1841 T. 3 s. 669–674.
- K. zob. Kozerski.
- K. Wł. W. zob. Wójcicki K. W.
- [Keller Sz.] *Zbiór pieśni nabożnych katolickich do użytku kościelnego i domowego*. Pelplin 1871.
- Kniaźnin F. D. *Do Ojczyzny*. Zob. tegoż *Wiersze wybrane*. Wybrał, opracował i wstępem poprzedził A. K. Guzek, Warszawa 1981.
- Kochowski W. *Studzianna*. [Fragment z:] *Niepróżnujące próżnowanie*. W: tegoż *Utwory poetyckie. Wybór*. Opracowała M. Eustachiewicz, wyd. II: Wrocław 1991, BN I 92, s. 80, pierwodruk: Kraków 1674.
- [Kolberg O.] „Da, uciekała po rowie...” „Przyjaciel Ludu” R. 13: 1846 T. 1 nr 23. Przedruk w: *Pieśni i melodie ludowe w opracowaniu fortepianowym*. Cz. I (DWOK T. 67/I) Wrocław-Poznań 1986 s. 264–265 nr 150.
- Kolberg O. *Kieleckie cz. I–II*. Kraków 1885–1886. Toż wydanie fotooffsetowe: DWOK T. 18–19 Wrocław-Poznań 1963.
- *Krakowskie cz. I–IV*. Kraków 1871–1875. Toż wydanie fotooffsetowe: DWOK T. 5–8 Wrocław-Poznań 1962.
- *Kujawy cz. I–II*. Warszawa 1867 i 1869. Toż wydanie fotooffsetowe: DWOK T. 3–4 Wrocław-Poznań 1962.

- *Lubelskie* cz. I–II. Kraków 1883–1884. Toż wydanie fotooffsetowe: DWOK T. 16–17 Wrocław-Poznań 1962.
 - *Mazowsze* cz. I–V. Kraków 1885–1890. Toż wydanie fotooffsetowe: DWOK T. 24–28 Wrocław-Poznań 1963–1964.
 - *Pieśni ludu polskiego*. Poznań 1842–1845. Przedruk w: *Pieśni i melodie ludowe w opracowaniu fortepianowym*. Cz. I (DWOK T. 67/I) Wrocław-Poznań 1986 s. 1–349.
 - *Pieśni ludu polskiego*. Warszawa 1857. Toż wyd. fotooffsetowe: DWOK T. 1 Wrocław-Poznań 1961.
 - *Pieśni ludu weselne*. „Biblioteka Warszawska” 1847 T. 2 s. 188–206 i dodatek nutowy s. 1–4, s. 649–661 i dodatek nutowy s. 1–6; T. 3 s. 582–595 i dodatek nutowy s. 1–4; T. 4 s. 625–639 i dodatek nutowy s. 1–4; 1848 T. 3 s. 615–632 i dodatek nutowy s. 1–6; 1849 T. 1 s. 605–623; T. 4 s. 383–403. Przedruk w: *Pieśni i melodie ludowe w opracowaniu fortepianowym*. Cz. I (DWOK T. 67/I) Wrocław-Poznań 1986 s. 442–674.
 - *Pokucie* cz. II. Kraków 1883. Toż wydanie fotooffsetowe: DWOK T. 30 Wrocław-Poznań 1963.
 - „Pomalutku z sasierami...”. W: *Pieśni ludu polskiego*. Poznań 1842–1845 s. 27 nr 31. Przedruk w: *Pieśni i melodie ludowe w opracowaniu fortepianowym*. Cz. I (DWOK T. 67/I) Wrocław-Poznań 1986 s. 62–63 nr 31.
 - *Radomskie* cz. I–II. Kraków 1887–1888. Toż wydanie fotooffsetowe: DWOK T. 20–21 Wrocław-Poznań 1964.
 - *Sandomierskie*. Warszawa 1865. Toż wyd. fotooffsetowe: DWOK T.2 Wrocław-Poznań 1962.
 - *Wielkie Księstwo Poznańskie* cz. I–VI. Kraków 1875–1881. Toż wydanie fotooffsetowe: DWOK T. 9–14 Wrocław-Poznań 1962–1963.
 - *Właściwości, pieśni i tańce ludu ziemi dobrzyńskiej*. „Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej” 1882 T. VI s. 86–158 (dział III etnol.).
- [Korn F.] Nork F. *Etymologisch-symbolisch-mythologisches Real-Wörterbuch zum Handgebrauche für Bibelforscher, Archäologen und bildende Künstler...* Bd. 1 Stuttgart 1843.
- [Kozerski] K. *Ostatni figiel Boruty*. „Tygodnik Ilustrowany” 1862 T. 5 nr 136.

Kozłowski K. *Lud. Pieśni, podania, baśnie, zwyczaje i przesady ludu z Mazowsza Czerskiego wraz z tańcami i melodiami*. Z. I–IV Warszawa 1867–1868.

Łuszczkiewicz Wł. *Kościół kolegiacki łęczycki dziś parafialny we wsi Tumie z XII wieku*. W: *Sprawozdania komisji do badania historii sztuki w Polsce*. T. 1 Kraków 1879 s. 79–104.

M. O. i K. F. *Podróż odbyta po kraju przez b. uczniów Instytutu gospodarstwa wiejskiego i leśnictwa w Marymoncie*. „Kalendarz Astronomiczno-Gospodarski na rok zwyczajny 1854” J. Jaworskiego. Warszawa [1853] s. 103–105.

Maciejowski W. A. *Legendy i pieśni ludu polskiego nowo odkryte*. „Biblioteka Warszawska” 1860 T. 2 s. 434–447.

— *Mazew. Przyczynek do historii wiejskich i miejskich osad w Polsce*. „Biblioteka Warszawska” 1857 T. 1 s. 269–290.

— *Piśmiennictwo polskie od czasów najdawniejszych aż do roku 1830. Z rękopisów i druków zebrawszy, w obrazie literatury polskiej historycznie skreślonym przedstawił...* T. I–III Warszawa 1851–1852.

[Marcinkowski A.] Nowosielski A. *Listy z N***. Do p. Wacława Szymanowskiego. Kilka myśli o etymologii*. „Dziennik Warszawski” 1854 nr 33.

— *Rachmańska albo nawska Wielkanoc, rzecz ze zwyczajów i podań starych ludu ukraińskiego*. „Dziennik Warszawski” 1854 nr 34, 35.

Mętlewicz J. K. *O synodzie łęczyckim (uważanym za najdawniejszy)*. *Wiadomość historyczna do dziejów kościoła*. „Pamiętnik Religijno-Moralny” 1849 T. 16 s. 393–415.

— *Wiadomość historyczna o archikolegiacie łęczyckiej*. „Pamiętnik Religijno-Moralny” 1849 T. 17 s. 20–46 i 93–122.

Miaskowski K. *Waleta Włoszczowska*. W: tegoż *Zbiór rytmów [...]*. (Wedle wydania z r. 1622 w Poznaniu). Wydał K. J. Turowski, Kraków 1861 s. 285–287. Pierwodruk: Kraków 1612.

— *Herkules słowieński*. Dobromil 1616. Pierwodruk: Dobromil 1612. Toż w: *Wizerunek utrapionej Rzeczypospolitej i naprawa Piotra*

Grzegorzewskiego. Dobromil 1612 (1613), tam także J. S. Herburta *Tenże z fortuną i cnotą*.

[Mioduszewski M. M.] X. M. M. M. *Pastorałki i kolędy z melodyjami, czyli piosnki wesole ludu w czasie świąt Bożego Narodzenia po domach śpiewane, a przez... zebrane*. Kraków 1843.

— *Dodatek do „Pastorałek i kolęd z melodyjami”*. Lipsk 1853.

Mioduszewski X. M. M. *Śpiewnik kościelny, czyli pieśni nabożne z melodyjami w kościele katolickim używane, a dla wygody kościołów parafialnych przez... zebrane*. Kraków 1838.

— *Dodatek do „Śpiewnika kościelnego z melodyjami”*. Kraków 1842.

— *Dodatek II i III do „Śpiewnika kościelnego z melodyjami”*. Kraków 1853.

Nork F. zob. Korn F.

Nowosielski A. zob. Marcinkowski A.

O. F. zob. Flatt Oskar

Oczykowski R. *Obrazy cudowne w dawnym powiecie łowickim. (Łowicz, Domanowice, Miedniewice*. Warszawa 1888.

— *Droga krzyżowa czyli stacje męki Pańskiej z dołączeniem Gorzkich żali*. Łowicz 1886.

„Parobeczku krzywo orzesz...”. „Przyjaciel Ludu” R. 3: 1836 T. 1 nr 9, w dziale „Piosnki gminne”.

Pauli Ź. *Pieśni ludu polskiego w Galicji*. Lwów 1837. Wydanie fototypiczne pod red. H. Kapelusz, opracował R. Górski, Wrocław 1973.

P. Wojciech Pieniążek... „Dziennik Poznański” R. 14: 1872 nr 235, w dziale „Wiadomości miejscowe i potoczne”.

Piasecki J. *Opisanie klasztorów i kościołów księży Franciszkanów prowincji polskiej. Kościół i klasztor księży Franciszkanów w Łagiewnikach*. „Pamiętnik Religijno-Moralny” 1844 T. 7 s. 311–325.

— *Wiadomość historyczna o cudownym objawieniu się ś. Antoniego z Padwy we wsi Łagiewnikach i o fundacji tamże kościoła i klasztoru XX. Franciszkanów, z przydaniem krótkiego rysu życia X. Rafała Chylińskiego*. Warszawa 1844.

R. zob. Wójcicki K. W.

Rewoliński T. *Medale religijne odnoszące się do kościoła katolickiego we wszystkich krajach dawnej Polski*. Kraków 1887.

S. B. *Artykuł nadesłany*. „Kurier Warszawski” 1828 nr 278.

Sowiński W. *Chans Polonois Nationaux & populaires*. Paryż 1830.

[Stępowski W.] W. Stęp. *Kutno*. W: *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. T. IV Warszawa 1883 s. 957–963.

Szmigielska J. *Korespondencja Gazety Warszawskiej. Z okolic Płocka*. „Gazeta Warszawska” 1855 nr 144, 147.

— *Korespondencje panny Szmigielskiej. Tokary dnia 30 listopada 1854*. „Dziennik Warszawski” 1855 nr 13,15.

[Szymanowski W.] *Kronika tygodniowa*. „Tygodnik Ilustrowany” 1863 T. 7 nr 173.

Święcki T. *Opis starożytnej Polski*. T. 1–2 Warszawa 1816.

„Tyś mi miluśka kochanko ...”. „Przyjaciół Ludu” R. 3: 1836 T. 1 nr 18, w dziale „Przysłowia i piosnki gminne”.

W. Stęp. zob. Stępowski W.

Wolf J. W. *Niederländische Sagen*. Leipzig 1843.

[Wójcicki K. W.] K. Wł. W. *Boruta*. „Tygodnik Ilustrowany” 1862 T. 5 nr 129, 130, z ryc. Kossaka.

[Wójcicki K. W.] R. *Kościół parafialny w Ozorkowie*. „Kłosy” 1872 T. XV nr 386 s. 339 z ryc.

— *Łagiewniki*. „Kłosy” 1872 T. XV nr 368 s. 38–39.

„Zakukała kukaweczka koło ogroda ...”. „Przyjaciół Ludu” R. 3: 1836 T. 1 nr 3, w dziale „Przysłowia i piosnki gminne”.

Zamarski R. zob. Zmorski R.

Zamek łęczyccki. „Przyjaciół Ludu” R. 2: 1835 T. 1 nr 17, z ryc.

Zgierz. „Kłosy” 1872 T. XIV nr 357 s. 299.

Z kraju, w końcu października 1859 r. „Gazeta Codzienna” 1859 nr 296, w dziale „Korespondencja Gazety Codziennej”.

[Zmorski R.] Zamarski R. *O diable Borucie. Gawęda w karczmie pod Łęczycą.* „Dziennik Warszawski” R. 4: 1854 nr 29.

— *Domowe wspomnienia i powiastki. Zbieranina [...].* Warszawa 1854.

INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH¹

- Aleksandrów, pow. Łódź 22 – 5, 78 – 444
Asyż, Assyż, Włochy 22 – 174
augustowskie województwo 78 – XVII
- Babiał, pow. Koło 22 – 220, 231, 238, 241, 247, 250, 78 – 434
Bachorza, łąka błotnista 22 – 241
Baruchowo, pow. Włocławek 78 – 416
Bądkowo, Bątkowo, pow. Nieszawa 22 – 216, 247
Bądków, Bątków, pow. Łęczycza 78 – 78
Bąkowo? 78 – 86
Belno, pow. Gostynin 22 – 15
Bełdów, pow. Łódź 22 – 105
Berlin, Niemcy 78 – XI
Betlejem, starożytna Palestyna 22 – 21
Będków, pow. Brzeziny 22 – 108
Białocerkiew, dziś Biała Cerkiew, Ukraina 78 – XII
Białotarck, pow. Gostynin 22 – 126
Bielany? 78 – 170
Bielawy, pow. Łowicz 22 – 6, 91, 166, 78 – 445
Bierzwienna, błędnie Bierzwina, pow. Koło 22 – 202, 207
Biesiekierz = Biesiekierzy, pow. Łęczycza 78 – 233
Błenna, pow. Koło 22 – 218, 243, 249, 78 – 68, 401, 411
Bodzanowo, Bodzanowo Bachorne, pow. Nieszawa 22 – 217, 222, 240, 241,
78 – XV

¹ Indeks obejmuje nazwy geograficzne z T. 22 *Łęczyczkie* i T. 78 *Łęczyczkie. Suplement*. Posownię nazw oraz przynależność administracyjną miejscowości z obszaru dawnej Rzeczypospolitej podano według *Słownika geograficznego Królestwa Polskiego...* T. I–XV, Warszawa 1880–1902, map pochodzących z XIX wieku oraz ze współczesnych źródeł. Nazwy niezidentyfikowane opatrzone znakiem zapytania.

- Bogusławice, pow. Włocławek 22 – 211, 212, 225, 229, 230, 241, 244, 78 – XV, 68, 122, 390, 391, 396, 402, 423, 427, 432
- Boguszyce, pow. Łęczyca 78 – 272
- Bolimów, pow. Łowicz 78 – 349
- Boniewo, pow. Włocławek 22 – 220, 243, 251, 78 – 420
- Borek? 22 – 262
- Borki, pow. Łęczyca 22 – 262
- Borowiec (pod Giecznem), pow. Łęczyca 22 – 262
- Borowiec (pod Grabowem) = Borów?, pow. Łęczyca, gm. Grabów 22 – 262
- Borowiec (pod Leźniczka) = Borów?, pow. Łęczyca, gm. Tkaczew 22 – 262
- Borów, Borowo, pow. Łęczyca, gm. Grabów 22 – 262
- Borów, Borowo, pow. Łęczyca, gm. Tkaczew 22 – 262
- Borówek (pod Kaźmierzem)? 22 – 262
- Borówek (pod Zgierzem)? 22 – 262
- Borówka, pow. Brzeziny 22 – 274
- Borszyn, pow. Łęczyca 22 – 262
- Borucice, pow. Łęczyca 22 – 196, 262
- Boruć? 22 – 262
- Borysławice (Kościelne i Zamkowe), pow. Koło 22 – 7, 29, 88, 90, 139, 161, 262, 78 – 73, 109, 118, 342, 445
- Brdów, pow. Koło 22 – 223, 227, 234, 244, 247, 250, 252, 78 – 430
- Broniewo, pow. Nieszawa 22 – 253, 78 – 407
- Broniszewo, pow. Nieszawa, gm. Ruszkowo 78 – 405
- Brugia, Brügge, Belgia 22 – 270
- Brześć Kujawski, Brześć, pow. Włocławek 22 – 15, 214–216, 218, 232, 236, 237, 239, 245, 247, 250, 78 – 183, 393–395, 415, 419, 432, 436
- Brzezie, pow. Włocławek 22 – 248
- Brzeziny 22 – 19, 22, 108, 115, 123, 155, 177, 78 – IX, 78, 90, 232, 310, 372
- brzeziński powiat 22 – 1, 78 – IX, 444
- Byczyna, pow. Nieszawa 22 – 248, 78 – 165
- Bydgoszcz 78 – XV
- Byszew, błędnie Byszewo, pow. Łęczyca, gm. Grabów 22 – 205
- Bytoń, pow. Nieszawa 78 – 410, 417, 422
- Bzura, dopływ Wisły 22 – 1, 4–6, 15, 262, 272
- Chalno, pow. Nieszawa 22 – 251
- Chełmce, pow. Inowrocław 78 – 418
- Chełmno, błędnie Chełm, pow. Koło 22 – 144, 197, 207, 262
- Chełmskie 78 – VII
- Choceń, pow. Włocławek 22 – 253

- Chochołów, pow. Kutno 78 – 322–324, 330, 332, 335–337, 342, 343, 347, 350, 357
- Chodecz, pow. Włocławek 22 – 208, 229, 235, 236, 238, 242, 249, 253, 78 – 333, 391, 407, 424, 432, 433, 437
- Chodów, pow. Kutno 22 – 200, 201
- Chojny, pow. Koło 22 – 111
- Chrzastów, błędnie Chrzastków, pow. Łęczyca 22 – 95
- Ciechocinek, pow. Nieszawa 22 – 249
- Czaple, pow. Włocławek 78 – 68
- Czatolin, pow. Łowicz 22 – 268, 274
- Czechy 22 – 5
- Czermno, pow. Gostynin 22 – 91
- Czerniewice, pow. Włocławek 78 – 401
- Czerskie 22 – 168
- Częstochowa 22 – 168, 169
- Ćwikowa Góra, wzgórze 22 – 273
- Dalików, pow. Łęczyca 22 – 38, 117, 78 – XIX
- Dąbie, pow. Koło 22 – 7, 87, 91, 109, 111, 112, 143, 149, 156, 162, 192, 197, 199, 203, 207, 208, 78 – 36, 51, 55, 61, 73, 92, 97, 110, 116, 118, 239, 275, 286, 316, 330, 331, 345, 374, 445
- Dąbie (Kujawskie), pow. Włocławek 22 – 229, 253, 78 – 406
- Dąbkowice, pow. Łowicz 22 – 268
- Dąbrowice, pow. Kutno 22 – 7, 146, 208, 78 – 47, 445
- dąbrowski lasek 22 – 46, 47
- Dąbrówki = Dąbrówka, dziś Dąbrówka Wielka, pow. Łódź 78 – 36, 329
- Dębice, pow. Włocławek 78 – 183
- Dobromil 22 – 36
- Dobrzelin, pow. Kutno 22 – 16
- Dobrzyń nad Wisłą, pow. Lipno 78 – XVII
- dobrzyńska ziemia 22 – 3, 78 – 316, 330, 335, 459
- Domaniew, pow. Łęczyca 22 – 6, 119, 199, 78 – 444
- Domaniewice, pow. Łowicz 22 – 267, 268, 274, 78 – 438, 439, 461
- Dzierzbice, pow. Kutno 22 – 201
- Dzierżązna, pow. Łódź 78 – 36
- Dzików, pow. Tarnobrzeg 78 – XVII
- Efez (Azja Mniej.) 22 – 168

- Galicja 78 – XIV, XXIII, XXVIII, 345, 461
 Galicja Zachodnia 78 – XXIII
 Garbalin, Garbolin, pow. Łęczyca 22 – 123
 Gąbin, Gombin, pow. Gostynin 22 – 8, 14, 18, 35, 91, 115, 116, 119, 124,
 126–128, 141, 145, 169, 189, 273, 78 – X, 361, 445
 gąbiński powiat, gombiński powiat (w ziemi gostynińskiej, istniejący do
 XVIII w.) 22 – 14
 Getynga, Niemcy 78 – XI
 Gidle, pow. Radomsk 22 – 5
 Gieczno, pow. Łęczyca 22 – 157, 204, 262, 78 – 231, 272
 Głogowa, pow. Kutno 22 – 202
 Głogowa¹, pow. Koło 78 – ryc. 5
 Główno, pow. Brzeziny 22 – 120, 127, 268, 274
 Głuszyn, pow. Nieszawa 22 – 223, 227, 231, 233, 234, 237, 78 – XV, 410,
 417, 422, 426
 Gnida, dopływ Neru 22 – 6
 Gniezno 78 – 206, 207
 Gnojno, pow. Kutno 22 – 16
 Gołocice, pow. Łęczyca 22 – 197
 Gombin zob. Gąbin
 gombiński powiat zob. gąbiński powiat
 Gostynin 22 – 8, 14, 45, 86, 92, 95, 96, 98, 100, 103, 104, 110, 111, 113, 116,
 118, 120, 121, 124, 126, 127, 135, 141, 144, 145, 151, 153, 155, 175,
 78 – VII, IX, X, XVI, XVIII, XXXIV, 295, 445
 Gostyń, pow. Krobia 78 – VII
 gostyńska ziemia 78 – VII
 gostyńska ziemia = gostynińska ziemia 22 – 13, 15, 78 –VII, VIII, XVI
 gostyński obwód = gostyniński obwód 22 – 40
 gostyński powiat = gostyniński powiat 22 – 13, 14, 78 – IX, X, XVI, XX,
 XXIV, XXXII, 444
 Gostyńskie = Gostynińskie 22 – 1, 9, 12, 15, 16, 18, 40, 78 – IX, XVI, 201,
 295, 307, 314, 445, 457
 Góra = Góra św. Małgorzaty, pow. Łęczyca 22 – 1
 Grabkowo, pow. Włocławek 22 – 228, 246, 78 – 429
 Grabów, Grabowo, pow. Łęczyca 22 – 7, 71, 74–76, 89, 97, 144, 196, 205,
 262, 78 – 55, 169, 186, 189, 214, 233, 377, 445
 Grodzisk (Mazowiecki), pow. Błonie 78 – 352

¹ Na podstawie zapisu na rycinie („od Kłodawy, z Kujaw”) przypuszczać można, że chodzi o miejscowość w powiecie kolskim, niewykluczone jednak, że dotyczy Głogowy w powiecie kutnowskim.

- Grójec, pow. Włocławek 22 – 251
 Grudze, pow. Łowicz 22 – 274
 Grzegorzew, pow. Koło 22 – 7, 90, 101, 111, 139, 146, 185, 188, 191, 200,
 78 – XXXII, 11, 13, 36, 51, 52, 59, 61, 63, 69, 73, 81, 93, 97, 100, 109,
 118, 130, 145, 154, 162, 175, 180, 214, 217, 221, 310, 316, 322, 324,
 326, 327, 338, 342, 358, 372, 445
 Gulczewo, pow. Płock 22 – 8
 Gzinka, pow. Łowicz 22 – 274
- Iłów, pow. Sochaczew 22 – 40
 inowłodzki powiat 22 – 1, 78 – 444
 Izbica, pow. Koło 22 – 227, 230, 231, 234, 240, 251, 78 – 408, 410, 416, 425, 432
- Janków, pow. Łęczyca, gm. Balków 22 – 43
 Jarantowice, pow. Nieszawa 22 – 235, 78 – 406
 Jarochów, pow. Łęczyca 22 – 96, 98, 130, 143, 144, 78 – XV, XIX, 18, 35,
 50, 72, 86, 104, 116, 122, 137, 138, 141, 191, 220, 225, 302, 304, 313,
 324–326, 338, 342, 345, 350, 359, 365, 377, 432
 Jezewo=Jeżów?, pow. Brzeziny 22 – 123
 Jeżew, pow. Sieradz 78 – 307, 308
- Kadzielin, pow. Brzeziny 22 – 274
 kaliska gubernia 78 – 444
 Kaliskie 22 – III, 274, 78 – VII, VIII, XXII, XXV, XXXI, XXXII, XXXVI, 132,
 133, 240, 258, 306, 382, 445, 449
 kaliskie województwo 78 – XVII
 Kalisz, Kalis 22 – 2, 111, 78 – XXXVII, 44, 108
 Kalwaria Zebrzydowska, Kalwaria, pow. Wadowice 22 – 5
 Kamienna, pow. Włocławek 22 – 235, 236, 247, 249
 Kamień, pow. Łowicz 22 – 274
 Kana Galilejska, starożytna Palestyna 22 – 20
 Kargulec, Kargolec (dziś Krogulec, część Zgierza) pow. Łódź 22 – 4
 Karpaty, góry 78 – XIV
 Karszew, Karszewo, pow. Koło 22 – 109, 111, 112, 78 – 73, 92, 110, 116,
 118, 330, 331, 345
 Kaszewy, pow. Kutno 22 – 106, 118, 129, 78 – 51, 53, 361
 Kaukaz 78 – XII, XIII, XIX
 Kazimierz, Kaźmierz, pow. Łódź 22 – 6, 27, 29, 160, 171, 262, 78 – 444
 Kcynia, pow. Szubin 22 – 270
 Kieleckie 78 – 353, 357, 458

- Kiernozia, pow. Gostynin 22 – 185, 78 – 326, 357, 362
- Kłobnia, pow. Włocławek 78 – 420
- Kłodawa, pow. Koło 22 – 7, 12, 13, 23, 26, 29, 33, 37, 75, 87, 88, 90, 106, 137, 138, 146, 149, 161, 162, 176, 184, 186, 192, 195, 196, 198–202, 207, 209, 210, 78 – VIII, XV, XIX, XXII, XXXII, 17, 47, 73, 75, 82, 84, 88, 106, 127, 167, 173, 200, 233, 286, 305, 311, 312, 323, 325, 328, 341, 343, 346, 367, 368, 374, 375, 377, 386, 408, 445, 447, ryc. 1, ryc. 3, ryc. 5
- Kłodawica zob. Rgilówka
- kłodawskie starostwo 22 – 7
- Kłonowo, pow. Nieszawa 22 – 238, 251
- Kłóbka, pow. Włocławek 22 – 237, 78 – 68, 407
- Kłótno, pow. Włocławek 22 – 242
- Kobielice, pow. Nieszawa 22 – 253
- kolski powiat 78 – 444
- Koło 78 – XXXII
- Komarzyce? 22 – VI
- Koneck, pow. Nieszawa 22 – 216, 223, 228
- Konin 22 – 226
- Konińskie 22 – III
- Konstantynów, pow. Łódź 22 – 5, 78 – VIII, 444
- Końskie 78 – XXI
- Kopiec, folwark? 22 – 272
- Korabniki, pow. Włocławek 78 – 402
- Koszczoł zob. Tum
- Kościelna Wieś, pow. Nieszawa 22 – 219, 247
- Kościół, zob. Tum
- Kowal, pow. Włocławek 22 – 12, 211–213, 225, 226, 228–230, 233, 237, 241, 242, 244, 246, 250, 253, 78 – 389, 390, 391, 393, 401, 402, 415, 416, 426, 428, 429, 433, 436
- Kowalewo, pow. Toruń 78 – XVII
- Krakowskie 22 – IV, 171, 78 – XIV, 234, 458
- krakowskie województwo 78 – XVII
- Kraków 22 – 101, 107, 110, 135, 194, 78 – XVI, XXI, XXX, 113, 140, 148, 178, 179, 199, 225, 367
- Krasnowice zob. Krośniewice
- Krępa, Krempla, pow. Łowicz 22 – 274
- Kromnów, pow. Sochaczew 78 – 337
- Krośniewice, dawniej Krasnowice, pow. Kutno 22 – 7, 12, 14, 90, 99, 137, 142, 143, 149, 189, 193, 195, 198, 200, 202, 209, 78 – 153, 164, 224, 249, 351, 388, 445

- Krowice, pow. Włocławek 78 – 393
 Królestwo Polskie, Królestwo, Królestwo Kongresowe 22 – 3, 17, 78 – XII, XVI, XVII, XX, XXIV, 294–296, 457, 462
 Kruszwica, pow. Inowrocław 78 – 418
 Kruszyn, pow. Włocławek 22 – 218, 239, 78 – 183, 419
 Kruszyna = Kruszyn?, pow. Włocławek 22 – 223
 Ktery, pow. Łęczyca 22 – 86, 78 – 78
 Książenice, pow. Błonie 78 – 352
 Kubłowo, pow. Włocławek 22 – 208, 249, 253, 78 – 437
 kujawska ziemia 22 – VI
 Kujawy 22 – III, 16, 195, 199, 201, 237, 250, 78 – VIII, X, XV, XVI, XVIII, XIX, XXII, XXIII, XXV–XXVII, XXIX, XXXI, XXXIV, XXXVII–XLIII, 15, 18, 19, 35, 36, 47, 51–53, 57, 59, 74, 75, 78, 88, 92, 106, 122–125, 127, 144, 146, 161, 162, 165, 168, 173, 174, 183, 193, 198, 219, 222, 293, 318, 328, 336, 341, 346, 368, 387–389, 392, 395, 403, 409–412, 423, 431, 445–448, 458, ryc. 5
 Kujawy borowe 22 – III
 Kurowo, pow. Włocławek 78 – 428, 429
 Kurpie 78 – VII, XVII
 Kurzujama, Kurzajama, pow. Łęczyca 22 – 7
 Kutno 22 – 10, 13, 14, 43, 95, 106, 109, 111, 112, 117, 118, 121, 129, 130, 138, 141, 147, 150, 189, 190, 192, 78 – IX, X, XV, XIX, XXIV, 51, 53, 79, 84, 85, 98, 153, 235, 249, 250, 258, 262, 264–266, 270, 272, 285, 295, 296, 314, 361, 388, 446, 462
 kutnowski obwód 22 – 16
 kutnowski powiat 22 – 13, 16, 78 – IX, X, 296, 444, 445
 Kutnowskie 22 – 14
 Ladorudź, Ladoródź, pow. Koło 22 – 87, 149, 156, 78 – XXXII, 11, 13, 36, 51, 52, 59, 61, 63, 69, 81, 93, 97, 100, 109, 130, 145, 154, 162, 175, 180, 217, 221, 239, 310, 316, 322, 324, 326, 327, 338, 358, 372
 Lekarzewice, pow. Nieszawa 22 – 223, 78 – 431, 435
 Leśmierz, pow. Łęczyca 22 – 1
 Leźnica (Wielka i Mała), Leźniczka, pow. Łęczyca 22 – 203, 204, 206, 262
 Lisek, pow. Włocławek 78 – 391
 Lubelskie 78 – 450, 459
 lubelskie województwo 78 – XVII
 Lubień (Kujawski), pow. Włocławek 22 – 235, 236, 247, 249, 78 – 68, 173, 368, 407, 409, 415, 430
 Lublin 22 – 153, 269, 78 – 113

- Lubotyń, pow. Koło 22 – 220, 242
- Lubraniec, pow. Włocławek 22 – 200, 213, 214, 216, 218, 220–222, 224–226, 228, 232, 233, 239, 240, 243, 245, 250–254, 78 – 161, 162, 391, 394, 401, 404, 419, 420, 421, 428, 434
- Lućmierz, Lucimierz, pow. Łódź 22 – 5, 106, 123
- Lutomiersk, błędnie Lutomirsk, pow. Łask 22 – 6, 171
- Łwów 78 – VIII, XIII, 225
- Łągów, pow. Opatów 78 – XVII
- Łagiewniki, pow. Łódź 22 – 4, 5, 34, 139, 172–175, 204, 78 – 36, 217, 293, 294, 329, 457, 461, 462
- Łania, pow. Włocławek 22 – 253, 78 – 437
- Łanięta, pow. Kutno 22 – 15
- Łask 22 – 274
- Łazin, błędnie Łazy, pow. Łowicz 22 – 35, 43, 112, 140, 156, 78 – IX, X, XXIV, 34, 307, 308, 309
- Łęczycza 22 – VI, VII, 1, 2, 6, 9, 10, 12, 17–20, 22, 25, 26, 28, 30, 32, 36, 40, 55, 86, 88, 89, 92, 93, 95, 96, 98, 100, 103, 105, 107, 116, 117, 119–123, 126, 128, 130–134, 136, 138–140, 143–145, 147–150, 152, 154, 157, 159, 161, 163, 165, 166, 168, 170, 184, 186–188, 190–194, 198, 201, 203, 204, 206, 207, 210, 257, 262–266, 78 – VIII, XII, XIV, XV, XVI, XVIII, XXII–XXIV, XXXIV, 4, 5, 15, 31, 44, 55, 70, 114, 121, 123, 156, 167, 169, 173, 195, 199, 206, 208, 210–213, 218, 220, 223–225, 234, 238, 239, 245, 246, 252, 253, 257, 262, 265, 267, 276, 277, 281, 293, 296, 300–302, 310, 347, 348, 360, 361, 364–367, 369, 371–374, 377, 380, 382, 385, 386, 388, 438, 444, 445, 457, 458, 463, ryc. 1, ryc. 3
- Łęczycka ziemia 22 – VI, 3, 10, 78 – VII, X, XI, XVI, XXXV
- Łęczycki powiat 22 – 1, 78 – IX, XVI, XX, XXIV, XXXII, 14, 78, 233, 444
- Łęczycki region 78 – XVI, XIX, XXVIII, XXXI, XXXII, XXXVI
- Łęczyckie 22 – III, IV, 5, 9, 12, 15, 16, 18, 20, 35, 40, 262, 267, 78 – VII–X, XIV–XXXIV, XXXVI, XXXVII, XLII, XLIII, 6, 10, 14, 18, 19, 21–25, 28–31, 33, 35, 42–45, 49, 52, 54, 56, 57, 59, 61–63, 65, 68, 72, 80–82, 84, 90, 92, 93, 96, 98, 104, 106, 109, 110, 112–116, 120–123, 125, 128, 131, 136, 141, 144, 145, 149–155, 157, 161, 163, 165, 167, 169, 171–173, 175, 177, 180–185, 187, 189, 190, 191, 194, 197–202, 210–216, 240, 243, 250, 267, 268, 284, 287, 307–309, 311, 313, 315, 316, 318, 320, 321, 323, 324, 326, 327, 329, 332, 334, 348, 352, 369, 372, 375, 377, 379, 392, 400, 404, 410–412, 422, 425, 436, 443–446, 448–452, ryc. 8, ryc. 12
- Łęczyckie województwo 22 – 13, 14, 78 – XXX, 444, 448

- łączyccko-kujawski obszar **78** – XXII
 Łęg, pow. Włocławek **22** – 242
 łowicki powiat **22** – 267, 268, 274, **78** – 438, 439, 444, 461
 łowickie księstwo **22** – 14, 274
 Łowicz **22** – 12, 13, 15, 97, 267–270, **78** – 326, 327, 337, 343, 344, 349, 354,
 357, 362, 372, 438, 461
 Łódka, dopływ Neru **22** – 3
 Łódź **22** – 1, 3, 4, 17, 103, 104, 131, 134, 169, 185, 187, 203, **78** – VIII, 86, 170,
 245, 282, 294, 296, 368, 444, 457, 458
 łódzki powiat **78** – 36, 444
 Łójki = Sójki?, pow. Kutno **22** – 16
 Łubno, pow. Łęczycza **22** – 196, **78** – 377
 Łuszczanów, zob. Włoszczanów
 Łużyce **78** – 454
- Maków (Mazowiecki) **78** – 224
 Malina, pow. Kutno **22** – 16
 Małyń, pow. Sieradz **78** – 308
 Markowo, pow. Inowrocław **78** – 419
 Marymont, pow. Warszawa **78** – 296, 460
 Mazew, Mazów, Mazowo, pow. Łęczycza **22** – V, 6, 7, 20, 22, 25, 28, 29, 31,
 33, 35, 36, 55, 57, 61, 62, 68, 69, 71, 76, 77, 80, 83, 84, 88, 92, 93, 97,
 100, 103, 105, 107, 108, 110, 116, 117, 120, 122, 126, 128, 131–134,
 138, 139, 145, 147, 149, 154, 157, 159, 161, 163, 166, 168, 170, 178,
 179, 186, 188, 190, 191, 194, 196, 197, 201, 202, 207, 273, **78** – X–XVI,
 XVIII–XX, XXII, XXIV, XXXII–XXXIV, 6, 17, 18, 31, 35, 39, 41, 44, 47,
 50, 56, 57, 59, 62, 64, 67, 73, 75, 80–83, 88, 89, 92, 96, 100, 103, 114,
 115, 120, 127, 131, 135, 139, 141, 143, 144, 146, 147, 149–152, 163,
 164, 166, 167, 172, 173, 177, 185, 188, 191, 193, 197, 198, 202, 203,
 205–213, 216, 219, 220, 222–224, 233, 237, 238, 240–244, 246, 253,
 259, 263, 265, 268, 269, 272–274, 276–278, 281, 283, 285, 295, 296,
 298, 301, 302, 304, 305, 307, 309–330, 332–335, 337, 339–341, 343,
 345, 347, 348, 350, 352–363, 365, 366, 368–370, 373, 375, 377–385,
 387, 444–446, 451, 460, ryc. 2, ryc. 4
 mazewskie lasy **22** – 74
 mazowiecki region **78** – X
 mazowieckie województwo **78** – XVII
 Mazowo zob. Mazew
 Mazowsze, Mazury **22** – III, VI, 5–8, 12, 13, 16, 22, 23, 29, 32, 36, 40, 44–51,
 54, 65, 67, 69, 71–73, 77–92, 94, 96, 97, 100–107, 109–116, 119, 120,

122–124, 126–130, 134, 136, 138–140, 143–145, 148–151, 154–158,
165, 168, 171, 185, 189, 197, 208, 220, 248, 257, 260, 268, 270, 273,
78 – VII–X, XX, XXV, XXX, XXXI, 3, 31, 33, 57, 59, 84, 86, 94, 116,
132, 135, 193, 224, 242, 249, 250, 274, 285, 308, 309, 326, 331, 332,
340, 346, 350, 351, 364, 444, 453, 459

Mazowsze Czerskie 78 – 354, 460

Mazowsze Leśne 78 – VII

Mazowsze Polne 78 – VII, VIII, 444

Mazowsze Stare 78 – VII, XVII, XXXVII

Mazów, zob. Mazew

Mazury zob. Mazowsze

Mąkoszyn, pow. Nieszawa 22 – 225, 244, 78 – 396, 400

Mchowo, pow. Koło 22 – 220, 231, 241

Michowice (dziś Miechowice), pow. Włocławek 22 – 247

Miedniewice, pow. Błonie 22 – 267, 270, 271, 78 – 438, 461

Międzyrzec Podlaski, pow. Radzyń 78 – 293, 458

Mileszki, pow. Łódź 22 – 103, 131, 203

Miłonice, pow. Kutno 22 – 28, 90, 137, 199

Miłosław, pow. Września 78 – 207

Miroszewice, pow. Łęczyca 78 – XII, XIX, 88, 136, 167, 324

Modlna, pow. Łęczyca 22 – 133, 146, 199, 78 – 103, 231

Modzerowo, pow. Koło 22 – 223, 244

Modzerowo, pow. Włocławek 22 – 214, 234, 78 – 434

Mogilany, pow. Wieliczka 78 – XIV

Moszczenica, dopływ Bzury 22 – 6

Mroga (Dolna i Górna), pow. Brzeziny 22 – 115

Mroga, dopływ Bzury 22 – 6

Nakonowo, pow. Włocławek 78 – 415, 433

Naczachowo, pow. Koło 78 – 408

Narty, pow. Włocławek 78 – 409

Ner, dopływ Warty 22 – 5–7

Nieszawa 22 – 215, 228, 241, 78 – 404, 420

Niszczewy, pow. Nieszawa 78 – 404

Nowe, pow. Kutno 22 – 142, 200

Ochnia, dopływ Bzury 22 – 7

Ogrójec, Ogrojec, ogród oliwny w starożytnej Jerozolimie 22 – 26, 178

Olesie, pow. Łowicz 22 – 274

Olszak, pow. Koło 22 – 238

- Olszyna? 22 – 223
 Ołganowo, Ołgonowo, pow. Włocławek 22 – 225, 239, 78 – 404
 Opatów 78 – XXI
 Opoczyńskie 78 – 357
 Oporów, pow. Kutno 22 – 16, 78 – 342
 Orenice, pow. Łęczyca 22 – 35, 43, 89, 102, 112, 160, 189, 78 – X, XXIV,
 34, 66, 309
 Orle, pow. Nieszawa 22 – 227
 orłowski powiat 22 – 1, 13, 78 – 444
 Orłów, pow. Kutno 22 – 6, 13, 111, 200, 78 – 52, 445
 Osiecinny, pow. Nieszawa 22 – 216, 217, 219, 222, 223, 229, 234, 235, 240,
 241, 251, 78 – 406, 431
 Ostrołęcka Puszcza, puszcza 22 – IV
 Ostrołęka, pow. Łowicz 22 – 274
 Ostrowąs, pow. Nieszawa 22 – 248
 Otmianowo, Otmianów, pow. Włocławek 22 – 220, 221, 228, 232, 239, 240,
 78 – 420, 421
 Ozorków, błędnie Oźórków, Ozórków, pow. Łęczyca 22 – 6, 133, 146, 167,
 194, 196, 199, 204, 78 – 103, 231, 294, 295, 371, 445, 462
- Pabianice, pow. Łask 22 – 169
 Pacyna, pow. Gostynin 22 – 16
 Paleniec, pow. Brzeziny 22 – 274
 Paniewo, pow. Nieszawa 22 – 222, 252, 254
 Parzęczew, pow. Łęczyca 22 – 6, 38, 95, 104, 105, 117, 119, 150, 157, 193,
 198, 199, 208, 209, 78 – XIX, 35, 128, 175, 245, 275, 374, 444
 Piątek, pow. Łęczyca 22 – 6, 21, 24, 35, 41, 43, 86, 89, 91, 94, 97, 102, 112,
 140, 156, 160, 166, 189, 200, 78 – IX, XIX, XXIV, 34, 52, 55, 59, 63–67,
 71, 78, 80, 98, 101, 106, 121, 127, 130, 154, 160, 203, 204, 267, 272,
 308, 309, 374, 388, 445, 446
 Pieczew, pow. Łęczyca 22 – 89, 144
 Piekary, pow. Łęczyca 22 – 43
 Pilica, dopływ Wisły 22 – III
 Piotrkowo, Piotrkowo Żydowskie, dziś Piotrków Kujawski, pow. Nieszawa
 22 – 223, 227, 231, 233, 234, 237, 78 – 225, 410, 417, 422, 426
 piotrkowska gubernia 78 – 444
 Piotrków (Trybunalski) 78 – XXXVII
 Plecka Dąbrowa, pow. Kutno 22 – 14
 Płock 22 – 7, 8, 13, 78 – XVII, 84, 295, 364, 462
 płockie województwo 78 – XVII

- Płowce, pow. Nieszawa 22 – 229, 237, 242, 245
Poddębice, pow. Łęczyca 22 – 6, 117, 78 – 70, 212, 444
Podlasie 78 – VII
podlaskie województwo 78 – XVII
Podole 78 – 150, 340
Pokucie 22 – 231, 78 – VII, 459
Polska, Rzeczpospolita 22 – III, V, 2, 20, 164, 166, 259, 260, 78 – VIII, XI,
XII, XIV, XXI, XXIV, XXXIV, 210, 211, 293, 294, 304, 438, 439, 445,
457, 460, 462
Ponętów, pow. Koło 78 – 36
Poznań, Poznań 22 – 140, 78 – 140
Poznańskie zob. Wielkie Księstwo Poznańskie
Poznań zob. Poznań
Prusy Zachodnie 22 – III
Przedecz, pow. Włocławek 22 – 209, 212, 218, 231, 238, 243, 249, 78 – 68,
401, 408, 410, 411, 425
Przełomska Puszcza, puszcza 22 – IV
Pułtusk 78 – XVII, 205
- Raciążek, pow. Nieszawa 22 – 224, 228, 243, 249, 78 – 392, 425
Radecz Kalny zob. Redecz Kalny
Radom 78 – XXI
Radomskie 78 – 134, 135, 202, 344, 453, 459
Radziejów, Radziejewo, Radziejowo, pow. Nieszawa 22 – 214, 221, 229, 230,
237, 238, 242, 245, 248, 251, 253, 78 – 124, 165, 407, 417, 423
Rakutowo, Rakutów, pow. Włocławek 22 – 212, 226, 233, 78 – 416
Rawa 78 – 86
rawskie województwo 22 – 13, 274
Rdułów, pow. Kutno 22 – 37, 106, 195, 198, 200, 78 – 447
Reczyce, pow. Łowicz 22 – 274
Redecz Kalny, Radecz Kalny, pow. Włocławek 22 – 214, 233, 245, 254
Redecz Krukowy, pow. Włocławek 22 – 218, 224
Redecz Wielki, pow. Włocławek 22 – 224
Rgилówka (dziś Rgilewka), Kłodawica, dopływ Warty 22 – 7
Rogóżno, Rogużno, pow. Łowicz 22 – 274
Rokicie, pow. Lipno 22 – 268
Ruchna, pow. Łowicz 22 – 274
Ruda? 78 – 188, 189
Rustów, pow. Kutno 78 – 13, 266, 388
Ruszkowo, pow. Nieszawa 22 – 228, 243, 78 – XV, 411

- Ruś 22 – 231
 Rybie, pow. Gostynin 22 – 16
 Rzadka Wola, pow. Włocławek 78 – 395, 436
 Rzeczpospolita zob. Polska
 Rzędków, Rzętków, pow. Łęczyca 22 – 55, 58–60, 62, 64, 65, 68–70, 77, 80,
 83–85, 197, 207, 78 – XIV, XIX, XXIV, XXXII, 14, 65, 70, 72, 118, 194,
 311, 314, 318, 319, 326, 366, 385, 446
- Sadlno, pow. Nieszawa 22 – 232, 239, 78 – 403
 sandomierska ziemia 22 – III
 Sandomierskie 78 – XIV, 320, 459
 sandomierskie województwo 78 – XVII
 Sandomierz 78 – XXI
 Sanniki, pow. Gostynin 22 – 16
 Sędzin, pow. Nieszawa 22 – 253
 Siedlec, błędnie Siedlce, pow. Łęczyca 22 – 123, 262
 Sieradz 78 – XXXVII
 Sieradzkie 22 – 6, 78 – XXXII, 132, 133, 258, 382
 Sieraków, pow. Gostynin 22 – 16
 Sierakówek, pow. Gostynin 22 – 16, 86, 92, 96, 98, 100, 103, 110, 111, 113,
 118, 120, 121, 127, 135, 151, 185, 78 – X, XXXII, 336
 Skaratki, pow. Łowicz 22 – 274
 Skrwa, dopływ Wisły 22 – 8
 Skrzany, pow. Gostynin 22 – 16, 104
 Sleszyn zob. Ślesin
 Słowiańszczyzna Południowa 78 – XX
 Słowik, pow. Łódź 22 – 146
 Służewo, pow. Nieszawa 22 – 215, 216, 223, 248, 78 – 413
 Smiłowice zob. Śmiłowice
 Smogorzewo, Smogorzew, pow. Gostyń (do 1887 r. pow. Krobia) 22 – 274
 Sobota, pow. Łowicz 22 – 6, 37, 72, 272, 273, 78 – 377, 445
 Sobótka, pow. Łęczyca 22 – 6, 137, 149, 78 – XIX, XXXII, 17, 75, 82, 88, 233,
 305, 311, 312, 323, 325, 328, 341, 343, 346, 367, 374, 445
 Sokołowo, pow. Włocławek 22 – 218
 Sokołowo, pow. Września 78 – 207
 Sokołów, pow. Gostynin, gm. Rataje 22 – 15, 144
 Solca Wielka, pow. Łęczyca 22 – 262
 Solec, pow. Iłża 22 – 8
 Sompolno, pow. Koło 22 – 225, 226, 228, 230, 232, 239, 242–244, 78 – 400,
 403, 405, 411, 423

- Sójki, błędnie Łójki, pow. Kutno 22 – 16, 109, 112, 117, 129, 130, 147, 189, 190, 192, 78 – X, 258, 264, 265, 272, 285
- Srebrna, pow. Łęczyca 78 – 189
- Straszków, pow. Koło 78 – 386
- Straszkówek, pow. Koło 78 – 106
- Stroniewice, pow. Łowicz 22 – 274
- Stróże, Struże, pow. Włocławek 78 – 430
- Stryków, pow. Brzeziny 22 – 5, 19, 24, 120, 125, 156, 267, 268, 78 – 444
- Strzałki, pow. Gostynin 22 – 145
- Strzebieszew = Strzebieszów, pow. Łowicz 22 – 274
- Strzelce, pow. Kutno 22 – 15
- Stuzianna, pow. Opoczno 22 – 270, 78 – 439, 458
- Suchodębie, pow. Kutno 22 – 15
- Sułkowo, pow. Włocławek 22 – 216, 224, 252, 253, 78 – 404, 419, 434
- Swierczyn zob. Świerczyn
- Szadek, pow. Sieradz 78 – 128, 308, 320
- Szczawin (Borowy i Kościelny), pow. Gostynin 22 – 98, 127
- Szczawin, pow. Brzeziny 22 – 113
- Szczeblatowo = Szczebłotowo, pow. Nieszawa 22 – 230
- Szczutkowo, pow. Włocławek 22 – 229, 235, 242, 249, 78 – 407, 424
- Szrem zob. Śrem
- Ślesin, Sleszyn, pow. Konin 22 – 230
- Śmiłowice, Smiłowice, pow. Włocławek 22 – 215, 216, 232, 78 – 391, 393
- Śrem, Szrem 78 – 431
- Świątkowice, pow. Włocławek 78 – 416
- Świerczyn, Swierczyn, pow. Nieszawa 22 – 226, 228, 250, 78 – 434
- Święte, pow. Nieszawa 78 – 420
- Świętosławice, pow. Koło 22 – 252
- Tarnówka¹, pow. Koło 22 – 87, 185, 199, 78 – XXXII, 11, 13, 36, 51, 52, 59, 61, 63, 69, 81, 93, 97, 100, 109, 130, 145, 154, 162, 175, 180, 217, 221, 310, 316, 322, 324, 326, 327, 338, 358, 372
- Tokary, pow. Gostynin 22 – 13, 78 – 295, 462
- Topola, pow. Łęczyca 22 – 119, 136, 138, 148, 192, 206, 263–265, 78 – 365
- Toruń 22 – 47, 75, 90, 101, 111, 78 – 26, 45, 46, 108, 202, 327
- Tretki, pow. Kutno 78 – IX, X, XXXII, 322, 323, 324, 332, 343
- Trębki, pow. Gostynin 22 – 104, 138, 155, 175

¹ W powiecie kolskim leżą dwie wsie o nazwie Tarnówka (w gminie Karszew i Krzykosy); na podstawie zapisów Kolberga nie można określić, o którą z tych wsi chodzi.

- Trzemeszno, pow. Mogilno **78** – 206, 207
Tucholszczyzna **22** – III
Tum, Koszczoł, Kościół, pow. Łęczyca **22** – 2, 3, 6, 145, 152, 193, 194, 206, 257, 258, **78** – 55, 293, 444, 460
Turzno, pow. Nieszawa **22** – 224, 243
- Ujma Mała, pow. Nieszawa **22** – 234, 251, **78** – 435
Ukraina **22** – 276, **78** – XII, XIII
Umbria, Włochy **22** – 174
Umień, Umienie, pow. Koło **22** – 91, 191, 200, 208, **78** – XXXII, 11, 13, 36, 51, 59, 61, 63, 69, 81, 93, 97, 100, 109, 130, 145, 154, 162, 175, 180, 217, 221, 310, 316, 322, 324, 326, 327, 338, 358, 372
- Walewice, pow. Łowicz **22** – 272
Waliszew, pow. Gostynin **22** – 15
Wargawa, pow. Łęczyca **22** – 10
Warszawa, Warsawa **22** – 17, 92, 101, 133, 270, **78** – VII, X– XVI, XXXII, 150, 151, 225, 333
warszawska gubernia **78** – 444
Wielkie Księstwo Poznańskie, Poznańskie **22** – III, 176, **78** – XXVII, XXXVII, 13, 30, 86, 94, 157, 159, 191, 205–207, 376, 410, 415, 422, 431, 459
Wielkopolska **22** – 13
Wieluń **78** – XXXVII, 253
Wieniec, pow. Nieszawa **22** – 218, 245
Więclawice, pow. Włocławek **22** – 212, 213, 237, 246
Wiskitki, pow. Błonie **22** – 271
Wisła, rzeka **22** – 13, 15, 106, 107, **78** – 19, 102, 328, 444
Wistka (Królewska i Szlachecka), pow. Włocławek **22** – 221, 250, **78** – 434
Witowo, pow. Nieszawa **22** – 248, **78** – 124
Włocławek **22** – 214, 219, 221, 226, 227, 234, 237, 242, 248, 250, **78** – 391, 402, 416, 423, 434
włocławski powiat **22** – 14
Włoszczanów, Włoszczonów, Łuszczanów (dziś), pow. Gostynin **22** – 8, 35, 115, 119, 124, 126, 128, 145, 273, **78** – 445
Wola Lubiankowska, pow. Łowicz **22** – 274
Wólka Kłodzka, pow. Kielce **78** – 357
Wrocław **78** – XI
Wrocyn = Wroczyńny?, pow. Kutno **22** – 130, **78** – 141
Wrząca = Wrząca Wielka, pow. Koło **22** – 101
Wrzeczko, pow. Łowicz **22** – 274

Września 78 – 207

Zabłudów, pow. Białystok 22 – VI

Zagórzyce, pow. Nieszawa 22 – 221

Zagrodnica, pow. Koło 22 – 230, 240

Zalin (Żalin)? 78 – 128, 129

Zbiersk, pow. Kalisz 78 – 240

Zbijewo, pow. Włocławek 22 – 212

Zbrachlin, pow. Nieszawa 22 – 241

zgierski powiat 78 – 36, 78

Zgierz, Zegrz, pow. Łódź 22 – 1, 4, 21, 22, 24, 34, 100, 106, 108, 113, 123,
125, 127, 134, 139, 148, 155, 172–177, 184, 191, 197, 202, 204, 262,
78 – XIX, 3, 36, 44, 54, 70, 76, 137, 156, 161, 217, 232, 293, 294, 329,
368, 374, 444, 457, 462

Zgłowiączka, pow. Włocławek 22 – 213

Złaków Borowy i Kościelny, Złaków, pow. Łowicz 22 – 185, 78 – 307, 326,
337, 343, 352, 354, 357, 362

Zychlin zob. Żychlin

Żołnowo, pow. Nieszawa 22 – 223

Żychlin, Zychlin, pow. Kutno 22 – 14, 15, 141, 78 – 342, 343, 344

Żytnogóra, Ukraina 78 – XII

INDEKS INCIPITÓW PIEŚNI¹

A, a, a na przypiecku orywał	78	118	103
A bez pole dziewucha sła, na ramieniu syrki niesła	22	526a	241
A bo mi to trudna żona	78	44	43
A bo mi to trudna żona	78	43	43
A bo mi to trudna żona	22	126	88
A bodaj cie kaci wzięni, rzętkowski byku	78	–	385
A bodaj słyneły Kujawy, a bodaj słyneły, słyneły	22	556	250
A bodaj zmarniała ta moja piszczala	22	447	218
A boli mnie noga w biodrze	22	388	200
A chociaż ja konie zaprząg, to od cię nie pojedę.	22	426	212
A co robią pańskie dziewczki, co robią.	22	537/3	244
A co to tu za marna wieś, słomiane płoty, da, płoty	22	477	228
A cóżeś mi, a cóżeś mi	78	108	95
A cóżeś ty za parobek, orać nie umiesz, nie umiesz	22	535	244
A cóżeś ty za woźnica, nie smarujesz nigdy bicza	22	540	245
A cy ty śpis, gospodarzu, cy cujes	22	116b	83
A czarne oczki u dziewczeczki, a czarne, czarne, da, jak u psa	22	555	250
A czego u mnie chcesz, Bartoszu	22	530	243
A czemu to nie śpiwasz	78	–	161
A czemuś się nie ożenił, Bajtała?	22	247b	143
A czy ja nieszczęśliwy, da, czy mój konik siwy	22	558	250
A czyje to dziewczuszko	78	49	47
A czyje to koniki, da, po polu biegają	22	495	232
A dała me, dała, moja pani matka	78	36	36
A gdy pójdziesz z karczmą do dom	78	189	166
A gdzie ja jadę, to ja jadę, a toć my panny wszędzie rade	22	498	233
A gdzie to jedziesz Jasienku?	22	390	201
A gdzieś sie, mój Domański	78	83	73

¹ Indeks zawiera incypity wszystkich pieśni zamieszczonych w *Łęczycykiem* (DWOK T. 22) wraz z pieśniami opublikowanymi w rozdziale „Kujawy” oraz w tomie *Łęczycykie. Supplement* (DWOK T. 78), przy czym w przypadku tego ostatniego uwzględniono także pieśni zamieszczone w przypisach źródłowych. W rubryce tom oznaczono: *Łęczycykie* – 22, *Łęczycykie. Supplement* – 78.

A gdzie to jedziesz Jasiu?	22	96	75
A gdzieżeś to był, czarny baranie?	78	234	201
A i chłopiec ci ja, chłopiec, da i nie drewniany skopiec	22	500	234
A i Kujawianie pyszni	78	197	172
A i widział ja cię widział, da i jakim orał, widział	78	–	383
A i z tegoś my się, Jasiu, udał, da, boś mi drewnka dobrze rąbał	22	446	218
A ja chłopca nie chcę, bo po roli depce	22	378	198
A jak ci ja pojedę przez warsawski rynek	22	240	139
A jakeś mi mówił, jakeś mnie namówił	78	153	132
A jakeś mi mówił, kiedyś mnie namówił	22	214	127
A jakiś to ty pies, Jasinek, da, jakiś to ty pies, da i pies	22	511	237
A jechałem do ni, a śmigałem koni	22	118	84
A jedźże ty, siwy koniu	78	14	21
A jeżeli komu zazdrość, to ja będę kochał na złość	78	–	372
A jeżeli komu zazdrość, to ja będę kochał na złość	22	373b	197
A juz teraz panno młoda, juz teraz	22	78	69
A juz to prec, moja mała, już to prec	22	90	73
A kędy jedziesz Macieju, Macieju	22	281	157
A kto chce roskosy użyć, niech idzie do wojska służyć	22	238	139
A la la, gąski na gałązki	78	221	191
A mam ci ja kępę ruty w swoim ogrodzie	22	228a	134
A mam ci ja świnię burą, co mi włazi w ogród dziurą	22	345	189
A mazurek gospodynie kazały grać na dolinie	22	351	191
A moja dziewczyno, bądź mi rada, otwórz wrota dla sąsiada	22	541	245
A moja kumulu zażyjcie tabaki	22	232	137
A na bugaju portki zgubił, a przysed do dom, żonę obił	78	–	376
A na bugaju portki zgubił, przysed do domu, zonkę obił	22	389	200
A na mazurekim polu	78	46	44
A na moj[i] roli studzienna stoi	78	42	42
A na moście trawa roście, pod mostem sucho	22	377	198
A na moście trawa rośnie	78	191	167
A na rzéce, na rzéce, pasła panna kacyce	22	205	123
A nagabął komár muchę, nagabął	22	279	157
A nagabął komor muchę, nagabął	78	34	35
A naprzędła, namotała	78	199	174
A nie chciała panna młoda grochu jeść	22	81	70
A ożeniłem się na Kujawach w Kłóbce	22	512	237
A ón konia poi, ona przy nim stoi	78	–	329
A ón konia poji, ona przy nim stoi	22	168	106
A panie, panie mój	78	–	305
A po boru gnał owcarek, da, po boru gnał da, i gnał	22	253	145
A pod borem, pod jaworem	78	26	30
A pod borem, pod jaworem mietła się rodzi	22	72b	66
A pod moją kłaczą podkowny kołaczą	78	71	65
A pojanem sobie nieprzeplaconą	78	–	318
A pojanem sobie nieprzeplaconą	22	103	77

A poszła była, a poszła była	78	251	212
A pójdę ja z rana do lasa	22	276	155
A przecie się Boga bójcie, dyc nas poczęstujcie	22	56	54
A przecie się Boga bójcie, Zaleskiego poczęstujcie	22	531	243
A przed nami grają gracze	78	183	161
A przede dworem zielona murawka	22	100	76
A pytała matka córy, cy tańcował z tobą który	22	335	187
A scyrze ja Panu Bogu służyła	22	85	71
A siano grabiła, piasek wiązała.	22	220	129
A skąd się wziął	78	235	201
A sroka skrzecy pod olsyną	78	109	96
A szczerze ja Panu Bogu służyła	78	15	22
A śpisz Bartek, Szymek, Walek, Maciek, Marek	22	12	24
A tam na dolinie, w tej gęstej krzewinie	22	194	118
A tańcował Kurzyjamka po drodze	78	–	429
A tańcował Kurzyjamka po drodze	22	542	246
A trzeba dać pani młodej, trzeba dać	22	51	52
A ty, panie Bernadynie	78	113	99
A u mojej bratowy, da, fartusek sycowy	22	346	190
A u moji bratowy	78	46	45
A w Kamienny dobry ludzie, co zasieją, to im zéjdzie	22	553	249
A w Krakowie, pod ratuszem	78	232	199
A w niedziele od rana	78	256	216
A w niedziele od rana, szła dziewczyna do siana.	22	284	160
A w niedzielę po obiedzie, chodził Pan Jezus po kołędzie	22	286	161
A w niedzielę rano, posed chłop po siano	22	278	156
A w niedzielę z zarania, Kasia wołki wygania	22	283	160
A w sobotę po obiedzie, chodził Pan Jezus po kołędzie	22	285	161
A w stodole sówka siada, wysłuchuje kto z kim gada	22	182	112
A w tém mojm całym życiu popełniłem te dwie zbrodnie	22	482	229
A w tym ogródecku zieleni się ziele	22	74	68
A w tym ogródeczku czerwone makówki	22	42	47
A w Zalinie wołki moje, w Zalinie	78	146	128
A wczora, z wieczora, z niebieskiego dwora	22	7	21
A wędruje ty, dziewczyno, da, ze mną	22	384	199
A wędruje ze mną, da, ze mną.	78	–	375
A wiernie ja Panu Bogu służyła	22	54	53
A wstaje synowa, nie trzeba to leżeć	22	221	130
A wyjrzyjże pacholiku za ten nowy dwór	22	124	87
A za lasem moje wołki	78	213	185
A za lasem moje wołki, za lasem	78	–	345
A za lasem moje wołki, za lasem	22	248	144
A za ogrodziskiem, trząsała brodziskiem	78	–	337
A zebys mnie ty dziewulo chciała	22	131	90
A zeli nam tu redzi bedziecie	22	116c	83
A żeby to tak mogło być, ożenić się, nic nie robić	22	545	247

Ach her Jej, ach her Jej	78	205	179
Ach pójdę ja z toprem do lasa, z toprem do lasa	22	277	156
Ani ja, ani ty, nie bójma się kobiety	78	231	198
Ani mego Jasia, ni mego Walasia	78	59	55
Azebyć ja była u swuj matki dłuzy.	22	148	97
Bartku, Bartku, dam ci Marynę	22	402	204
Bawiłem się w miłym chłodzie	78	264	221
Bądźcie zdrowe, druhnny moje	22	57	55
Będąc przestraszony tak dziwnym widokiem	22	15	26
Bieżące wody między ogrody	22	172	108
Bodaj cię kaci uziemi, rzętkowski byku, da, byku	22	412	207
Bodajże cię moja mała, bodaj cię woda zabrała	22	398b	203
Boże kocham Cię, Boże kocham Cię	22	28	34
Boże niepojęty, dziś Franciszek święty szafarzem kościoła	22	303	173
Był pewny na świecie, który w dni one żyjący sprawiedliwie	22	310	177
Była babuleńka rodu bogatego	22	274	155
Była babuleńka rodu bogatego	22	275	155
Była babuleńka	78	229	197
Było ci nie chodzić bez bór do kościoła	22	150	98
Chcesz, abym ci piosnkę wysnuł	78	265	222
Chciała pani piwa pić	78	155	135
Chciała pani piwo pić	78	154	134
Chciejze mnie Jasiu, chciejze mnie.	22	166	106
Chłopcęta, chłopcęta, ja wasa dziewczyna	22	97	75
Chłopcy mi się zalecają, co po hubie gruntu mają	78	–	374
Chłopcy mi się zalecają, co po hubie gruntu mają	22	376	198
Chłopczyno, chłopczyno	78	54	51
Chociaż ci ja malusińka, drobna	22	112	82
Choćbym ja jechał we dnie i w nocy	78	60	57
Choćbym ja jeździł we dnie i w nocy	78	61	59
Chodzi Jasio po ryneczku.	78	–	310
Chodzi Jasio po ryneczku.	22	62	62
Chodzi Maciek po wsi.	78	226	195
Chodziła Kasieńka po wysokiej górze	22	41	47
Chodziła Kasiuła po wysokiej górze	78	19	25
Chodziła Marysia po zielony górze	22	60a	60
Chodziła sierota po wsi, obsiedli ją, obsiedli źli psi	22	293	166
Chwalmy Króla niebieskiego, który w rękach Antoniego	22	304	174
Ciebie, Wawrzyńcze święty, za Patrona	22	309	176
Cięgiem powłokiem, powłokiem.	78	218	189
Ciężkie rozstanie, rozstanie	78	140	124
Ciężkie rozstanie, rozstanie	78	139	123
Co byś wolała, Jagusiu, co byś wolała, wolała	22	550	248
Co ja tobie, Jasiu, winna	78	73	66

Co mi po roli, po roli, kiedy rola nie orana	22	385	200
Co po ziemi wylatuje	78	258	217
Co to za dziewczyna	78	130	116
Coś ty Jasiu zrobił, coś me nie ułowił	22	169	107
Cynis mi tęgę dziewulo, cynis mi tęgę	22	387	200
Czas do dom, dzieweczko, zniża się słońeczko	22	493	232
Czego kalinko	78	172	152
Czego kalino w dole stojisz	22	229	134
Czemu nie orzesz, chłopalu, czemu nie orzesz, nie orzesz	22	492	231
Czemu żeś sie nie ozenił, Bartosu.	78	90	80
Czemu, chłopalu, nie orzesz, czemu nie orzesz, nie orzesz	22	532	243
Czemu, dziewczki, nie śpiewacie, czy olszowe gęby macie	22	551	249
Cztery konie gniade	78	58	55
Cztery lata wierniem służył	22	161	104
Czy mnie kochas, czy nie kochas	78	69	64
Da, cożeś sobie ulubiła	78	79	70
Da, dałaś gęby za trzy grosze, da, dajże i mnie, kiej cię proszę	22	570	254
Da i bądź mi, dziwko, rada	78	57	54
Da i co to to za jedna	78	40	41
Da i jakim jechał, da i na Kujawy	78	–	378
Da i konie rzają, nic nie mają, da i w podłogę biją, da biją	22	435	214
Da i konie rzają, nic nie mają, gołe koryta, koryta	22	543	246
Da i Kujawiak ci ja, Kujawiak	78	200	175
Da i siadaj na mój koń, dziewczyno moja	22	444	218
Da, i widziałem cię, widział, da, i jakim orał, widział	22	408	206
Da, już cię odchodzę, ty dziewucho	22	438	215
Da, kocham cię, Jasinku	78	68	63
Da, kujawska nasza, da, nasza	78	201	175
Da, mam ci ja piszcz[a]łeczka[e] za pasem	78	146	128
Da, moja miła owcarzowno, da, pościelże mi równo	22	411	207
Da, moja miła owcarzówna	78	–	385
Da, na moim kominecku	78	96	84
Da nam Pan Bóg dziecię	78	150	130
Da, o co ci idzie, czy o wianek czy o tanek	22	382	199
Da, o co ci idzie, czy o wianek	22	88	72
Da, po co żeś wołki przygnał	78	75	68
Da, po co żeś wołki przygnał, kiedyś nie ładny, nie ładny	22	454	221
Da, siadajże moje kochanie, nic nie da twoje płkanie	22	44	48
Da, tu mnie nocka zadybała	78	225	194
Da, u Kubusia na rogu	78	95	84
Da, ubogie kowalisko	78	148	130
Da, uciekała po rowie, da, gonili ją panowie	22	146	97
Da, wesoły nam świat, da i świat	22	498/2	234
Da, za lasem, za buczyną, dobre kluski z cielęcina	22	372	196
Daj mi, panie Boże, żony jak najprędzej	78	85	75

Daj my odpowiedź, odpowiedź.	78	125	109
Dalej, dziewczki, każda swego	78	178	156
Dalij cięgiem, graluchna, dalij cięgiem, pocięgiem	22	440	216
Dałam ci raz, dam ci jesce	78	–	98
Desczyk pada, rosa pada po białej brzezynie	22	163	104
Deszczyk pada, rosa pada.	78	66	62
Do ciebie jadę, da, jadę	22	354	192
Do tego domu wstępujemy, szczęścia, zdrowia winsujemy.	22	23	31
Dobry groch, dobry groch ze słoniną	22	80	70
Dobrze u ludzi matulu, dobrze u ludzi, u ludzi	22	343	189
Dopiero my rutka kwitnie, niedawnom ją ją zasiała	22	451	220
Dopierom tu do krów przyszła, dopierom u krów stanęła	22	465	224
Dunaju, Dunaju, nie rozłączaj naju.	78	62	59
Dzień dobry, karczmarko.	78	223	193
Dziewcyzna kochana padła na kolana	22	356	192
Dziewcze lube, twe miłe spojrzenie	78	269	225
Dziewczyzna konała, jesce sie pytała	78	–	366
Dziewczyzno miła, szanuję ją ciebie	22	447/2	219
Dziękuję ci, parobeczku, coś mnie wybiegał	22	329	186
Dziwne widły z grabiami	78	231	198
Dziwne widły z grabiami młóciły groch w gaju	22	280	157
Ej, dziewczce, ej, rybce, całki rok na cię dębię	22	470	226
Ej, zobacys, dziewucho	78	84	74
Gdzie się ten dziad....	78	228	197
Gdzie się ten dziad podział	78	227	196
Gdzie to jedzies, Jasinecku	78	50	49
Gdzie to panna idzies, gdzie panna wędrujes?.	22	173	109
Gdziez to panna, idziesz	78	126	110
Gęgała, krzycała siwa gęś nad wodą.	22	342	189
Gęś pierze w jeziorze	78	152	132
Gęś wodą, gęś wodą, kacęta strugą	22	357	192
Gęś z wodą....	78	–	365
Głos wdzięczny z nieba wychodzi	22	2	18
Goźzałeczka dobry trunek, pijają ją na frasunek	22	231	136
Gospodarzu kłopotarzu, bądźże dla mnie rad	22	366	195
Gospodarzu, kłopotarzu.	78	209	181
Gotowała kapuścine, nakładała sadła	22	76	68
Hajdyz ja Mazur bardzo bogaty	78	–	350
Hajdyz ja Mazur sumno bogaty.	22	269	150
Hala bysiu, hala, hala, ha	22	262	147
Hala bysiu, hala, ranom cię wygnała	78	–	348
He! Świeci miesiąc w oba okna	78	116	101
Hej! Przy kominku stała i sobole grzała	22	334	187
Hej, zacni sąsiedzi, przyjaciele mili	78	275	234

Hola, hecka, ja z Konecka, powroźniczka ja córeczka	22	461	223
Hola, hola, matulu moja	22	144	96
Hultaj pije, hultaj traci, hultajowe płaczą dzieci	22	328	185
I ubrał się cudnie, i przyjechał do mnie	22	170	108
I wy, dziewczki, każda swego	78	–	156
I wyjechał pan starosta, z chartem na zające	22	178	111
I wysłi juz na pole, stanęli w dole	22	228b	134
Idę bez bór, bez chojaki, da do Łubna po szturmaki	22	371	196
Idę bez bór, bez dębinę, rom ta rady rydy rada	22	202	121
Idę przez bór, przez chojaki	78	–	371
Idzie chmura od Bąkowa	78	98	86
Idzie chmura od Krośniewic, desc leje	22	247a	143
Idzie żołnierz borem, lasem, przymierając głodu czasem	22	233	137
Idzie, idzie Bóg prawdziwy	78	–	303
Idzie, idzie Bóg prawdziwy, idzie sędzia sprawiedliwy	22	26	33
Ino raz, ino raz, fernalik do mnie wlaż	78	–	72
Ino raz, ino raz, fernalik do ni wlaż	22	31	38
Ja Kasica, ty Kasica, skiku, skiku do ślachcica	22	489	230
Ja matuli podprzysięgnę, ze córuli bić nie będę	78	–	386
Ja matuli poprzysięgnę, że córuli bić nie będę	22	413	207
Ja za wodą, ty za wodą, ja się z tobą nie ugodom	22	468	225
Jadłbym kluski, mączki nie mam	78	92	81
Jak ja jechał od Kalisza	78	45	44
Jak wspaniała nasza postać	78	245	206
Jakem jechał na Kujawy, kacki na mnie sceblotały	22	392	201
Jakem poszed na półrolki	78	211	183
Jakem poszed na półrolki, byłem bogaty, bogaty	22	418	208
Jasio konie poił	78	165	144
Jasio konie poił, Kas[ia wodę brała]	78	163	141
Jasio konie poił, Kasia wodę brała	78	164	143
Jasio konie poił, Kasia wodę brała	22	223	131
Jasiu, Jasinecku, nie jeździej mi tędy	22	153	100
Jasiu, Jasiu, dam ci Marynę	78	242	204
Jasiu, Jasiu, keńżeś Kaškę podział	22	471	226
Jasna nasza korona jaśnie oświeciła	22	298	169
Jaworowe kółka, dębowa rozwórka	22	36	43
Jechali panowie z rana na pole	22	224	131
Jechała niewiasta z kogutkiem do miasta	22	213	127
Jechała niewiasta z kurasiem do miasta	78	151	131
Jedzie galanty, galanty, jedzie galanty, galanty	22	522	240
Jedzie Jasio od Torunia	78	237	202
Jedzie Jasio od Torunia	78	47	45
Jedzie Jasio od Torunia, pędzi gąsior	22	133	90
Jedzie ksiądz bez wieś	78	120	104

Jedzie łąkami, łąkami	78	37	38
Jéno przyjdzie święty Michał, owczarskie gody	22	391	201
Jest ta dróżka, jest, da i jest	78	133	119
Jest ta dróżka, jest da i jest	78	–	118
Jeszczem ja nie twoja, jeschcem ja jest wolna	22	45	49
Jeździłem ja we dnie i w nocy	22	157	102
Jeżeli szukasz cudów Antoniego	22	306	175
Już Bóg zapłać panie ojcze	22	105	78
Już to po sprawie, Kasieńku, już to po sprawie	22	50	52
Jużeś u boru, Antolek	78	141	125
Jużeś u boru, Antolek, jużeś u boru, u boru	22	548	248
Jużeś u gaju, u gaju	78	142	126
Jużeś u gaju, u gaju	22	361	194
Kamiń woda niesie, dziewczyna się cese	22	92	74
Kapusta się urodziła, grochu nie ma do niej	78	–	314
Kapusta się urodziła, grochu nie ma do niej	22	77	69
Karczmareczko nasza	78	273	232
Karczmarka nasza tłusta, dobrze se żyje	22	421	209
Kasia chusty prała, Jasio ją namawiał	78	166	145
Kata zjadła, podupadła	78	132	118
Kazali mi kury paść i kapustę usiekać	22	499	234
Kazała my pani matka wołki gnać, da i wołki gnać	22	536	244
Każ nam otworzyć jasnie panie	22	30	37
Każ nam otworzyć...	78	–	305
Każdy cię mijał, omijał	78	78	70
Kąpała się Kasia w morzu, Kasia w morzu	22	200	120
Kąpała się Kasia w morzu, rady ridy ridy, hop hop	22	201	120
Kiebyś, Maryś, Frącka chciała, to byś, Maryś, chłopa miała	22	554	249
Kiedy będzie słońce i pogoda	22	121	86
Kiedym jechał od swojy dziewczyny	22	158	103
Kochałem cię, kochać będę, póki ciebie nie nabęde	22	344	189
Kończu, kończu, kto na ciebie orał?	22	48	50
Kołodzieju, psie, złodzieju	78	87	77
Komu jichaty po zawywajło	22	–	276
Kot kotkę okalicył	78	121	105
Kowalu, kowalu podbijże my dzize	78	32	34
Kożuszysko same rupie	78	210	182
Krakowiacek ci z Krakowa	78	204	178
Ksobie, od siebie, maluśka, ksobie, od siebie, od siebie	22	477/2	228
Kto wypije i wysiący, niech się z nami tu połący	22	82	70
Która krowa bardzo rycy, mało mléka daje i da	22	393	202
Ku borowi gnał owiecki, gnał owiecki	22	256	146
Kubaś, Kubasiu, gdzie jedziesz, gdzie jedziesz	22	282	159
Kujawiak ci ja, Kujawiak, dam ci dukat na powitjak	22	437	215
Kujawianka jak ślachcianka	78	196	171

Kujawianka jak ślachcianka, jak żywy obraz, da obraz	22	403	204
Kupię ja ci śnurówkę	78	123	107
Kupmy capkę, kupmy pas, będe z tobą wołki pas(ł)	22	338	188
Lata mynarz kole młynna	78	222	192
Mam ja konika skarogodnego, od królewica darowanego	22	236	138
Marysieńku, córusieńku, kto u drzwi kołace	22	207	124
Matko, moja mateczko, mateczko	78	101	88
Matulinku moja, będe wędrowała, będe wędrowała	22	514	238
Mazeskie szargule poprzepijały koszule	22	340	188
Mazowianka wołki pędzi	78	202	176
Mazowianka wołki pędzi, jesce nie dnieje	22	374	197
Mazowianka wołki pędzi, rosę otrząsa	78	–	373
Mądrości, która z ust Boskich wypływasz	22	3	19
Mentes piae plangite	78	3	5
Mesjasz przyszed na świat prawdziwy	22	5	20
Miała babuleńka koziołka jednego	22	273	154
Miałem ja pięć koszul, wszystkie były lniane	22	270	151
Moja córuś, cóżeś jadła	78	124	109
Moja córuś, gdzieżeś była, cożeś mi tak bardzo styła	22	206	123
Moja Marynecka	78	–	191
Moja Marynecka robotna była	78	219	190
Moja Tekluś, daj mi sowy	78	238	203
Mój babuleńce nie poradzi	22	120	85
Mundur oble[kę]	78	160	139
Musiałby ja marnie zginąć	78	188	165
Musiałbym się w ty marny wsi zabawić	78	–	431
Musiałeś ci ty, Kubusiu	78	184	161
Musiałeś w Lubrańcu bywać, kiej tak umiesz ładnie śpiewać	22	386	200
Na Bachorzy portki zgubił, przyszed do dom, żonę obił	22	525/2	241
Na baliku tańcowała	78	268	225
Na góreczce młyniciek	78	93	82
Na Kujawy patrz, koniu mój	78	199	173
Na Kujawy patrz, koniu mój	22	367	195
Na mazuuskim gołém polu, stoi ostry kierz kąkol	22	375	197
Na moście trawa rośnie	78	64	60
Na ogrodzie w powoju	78	–	366
Na Podolu...	78	169	149
Na Podolu...	78	–	340
Na Podolu biały kamień, Podolanka siedzi na nim	22	226	133
Na przypiecku Kuba orał, bo papierowe woły miał	22	478	228
Na przypiecku orał, żytko siał	78	119	103
Na stodole sowa siada, wysłuchała co chto gada	22	181	112
Na warsawskij ulicy	78	129	115

Na wojenkę nakazali, siostry brata wyprawiali	22	234	138
Najświętsza Panienska po świecie chodziła	78	–	298
Najświętsza Panienska po świecie chodziła	22	6	20
Nasiałam za rozmarynku, on mi nie uschodzi, nie uschodzi	22	533	243
Nasza Marynka robotna była	22	268	150
Nasza wiara birbantowa	78	276	235
Ni ma na świecie nic najmilsego	78	257	216
Nie będe ja wołków pasła	78	51	50
Nie będzie mnie matka biła	78	115	100
Nie będziesz Marychno w tym wianeczku chodzić	22	152	99
Nie było tu chodzić bez bór do kościoła	78	81	72
Nie chcesz jadła, nie chcesz picia	22	353	192
Nie chodzić to było przez las do kościoła	22	151	98
Nie ciebie mi żal, dziewulo, nie ciebie mi żal, da i żal	22	539	245
Nie daleko wieś ode wsi, ino granica, granica	22	394	202
Nie masz na świecie nic najmilsego	22	288	163
Nie pójde ja za dworaka	78	91	80
Nie stój pod chojakiem, nie gadaj z dworakiem	22	399	203
Nie wiecie wy panienecki, co ja zrobiła	22	184	113
Nie wyganiaj owcarecku owiec na rosę, na rosę	22	250	144
Niebo zamieniało, heń, zaswitać miało	78	143	126
Niedaleko Kościelna Wieś Bątkowa	22	547	247
Niedaleko wieś ode wsi, ino bez górkę, bez górkę	22	549	248
Niesczęśliwa godzinecka na świecie	22	63	62
Niesczęśliwe te pokoje oj, joj, joj, joj	22	188	116
Niesczęśliwe te pokoje, oj, la, la	78	128	114
Niesczęśliwy ten ganecek aj, aj, aj	22	186	115
Niesczęśliwy ten ganecek hej, hej, hej	22	187	115
Nieszczęśliwa poniewierka, idę z karczmy, szukam wyrka	22	502	234
Nieszczęśliwy ten gane[cek].	78	127	112
Niewola nas ozeniła, bida nas łupi	22	119	84
Nuże skrzypcy, nuż cymbałki	78	247	208
O błogosławiony złobie, jak wielki skarb mieścisz w sobie	22	4	19
O Boże mój, Boże wieczny, nie dajże mi żony z dziećmi	22	383	199
O co ci idzie, dziewucho, o co ci idzie, da, idzie	22	504	235
O dla Boga, co takiego....	78	–	307
O dla Boga co takiego, co nie widać Walka mego	22	60b	61
O dla Boga, co takiego, co pochmurny dzień	22	43	47
O dla Boga, co takiego, co pochmurny dzień	78	–	307
O dla Boga, co takiego, robić nie mogę	78	176	154
O dla Boga, co takiego, że nie widać Jasia mego	22	456	222
O Maryja, czysta Dziewica, porodziła królewica	22	300a	171
O pełna litości, Matko łaskawości	22	301	172
O święta Polsko, co słyhać o Tobie	78	249	210
O tym świętym Waurzycze	22	308	176

O, a mam ci ja świnię burą	78	233	200
O, jakież teraz...	78	278	237
O, matko, matko moja, nie wydaj me za kowala	22	429	212
O, mój Boże, co za bieda	78	97	86
O, ty święta ziemio, co słychać o tobie.	22	290	164
Obiecowałeś mi na trzewiki łożyc	22	183	112
Od godzineczki śpiewam, da, godzineczkę płaczę.	22	397	203
Odezwij mi się...	78	236	202
Odprowadź me w taki mierze	78	122	106
Odprowadź me w takij sukni.	78	–	106
Oj, chłopcęta, [oj, chłopcęta]	78	31	33
Oj, ciągnie sie bez góry, da i bez te rowy do mnie	22	490	231
Oj, co my po téj roli, co nie orana, orana	22	433	214
Oj, coby dać, toby dać za butelkę wina	22	363	194
Oj, czy ja nie parobek	78	206	180
Oj, dana dana, moja dana.	78	185	162
Oj, dana, dana, służyłem u pana	22	246	142
Oj, dolina, oj, dolina, przy dolinie sośnia.	22	69	65
Oj, dworak ci to, dworak	78	33	34
Oj, dziewczyno, nie chcesz mnie	78	67	63
Oj, godzineczkę śpiuam, da, godzineczkę płaczę	78	–	380
Oj i dyna, moja dyna, dał mi Pan Bóg, dał mi syna	22	441	216
Oj i matulińka moja, da, nie dała mi pokoja.	22	180	111
Oj i posypał ci Jasio sto złotych na stole.	22	155	100
Oj i pójdź, Kasia, po rosie	78	72	65
Oj, Jasiu, do ty, do ty	78	38	39
Oj, kalina, kalina.	78	56	53
Oj, kochanie, kochanie	78	259	217
Oj, lecie, lecie, słońce gorące	22	129	89
Oj, lipka, lipka zielona.	78	135	121
Oj, matulińku moja, co z tego będzie.	22	333	186
Oj, miał...	78	241	204
Oj, miła mi ta strona	78	63	60
Oj, moja gospodyni	78	149	130
Oj, mój ty Boże święty	78	156	135
Oj, nie będe sie zenił, da, jaz mi sto lat minie	22	260	147
Oj, nie łzycie, nie łzycie, moje oczki, nie łzycie	22	561	251
Oj, nikt temu nie krzyw, oj, tylko bracia moji	22	154	100
Oj, orać chłopie, orać	78	53	51
Oj, po głębokiej wodzie popłynęły łabędzie.	22	341	189
Oj, potoczyła nadobna Kasienka swój wianek po stole	22	49	51
Oj, przyjedź, Jasiu, przyjedź	78	88	78
Oj, radziła się księży, da, że ji wianek cięży	22	509	237
Oj, rakutowiaki nieboraki, da, co zasieją, zjedzą ptaki	22	425	211
Oj, Rosiu, do tej, do tej	78	–	39
Oj, siadaj, siadaj	78	17	24

Oj, siano, siano, pod sianem woda	22	130	89
Oj, siano, siano, pod sianem woda, oj, siano, siano kiepsko się siekło	22	476	227
Oj, siano, siano, pod sianem woda, tam jest dziewczyna gdymby jagoda	22	475	227
Oj, siano, siano, pod sianem woda, zdradziłbym dziewczulę, ale jęj szkoda	22	544	247
Oj, ścięli dąbek, ścięli, da, juz się nie zieleni	22	348	190
Oj, terazniejsza młodzież	78	277	236
Oj, u nasego pana, da, zielona podłoga	22	237	138
Oj, u naszego pana, da, zielona podłoga	78	–	342
Oj, u naszego pana, da, zielona podłoga	78	–	342
Oj, uboga ja dziewczyna	78	266	223
Oj, umarła, umarła	78	156	135
Oj, w lecie, w lecie słońce gorące, pała dziewczyna wołki na łące	22	496	233
Oj, w sieni dół, da i dół	78	111	98
Oj, w sieni dół, da i dół	78	110	97
Oj, wisi jabko, wisi	78	76	69
Oj, wolałby ja, wolał	78	99	86
Oj, wyléz, oj, wyléz Kasiuniu moja	22	86	71
Oj, z góry woda idzie	78	63	59
Oj, z Jastrąbka się nakpić, da, z Jastrąbka się nakpić	22	525	241
Oj, z kwiatu na kwiat	78	102	89
Oj, z tamty strony Wisły	78	117	102
Oj, zajadę ci drózczykę, zajadę	22	537	244
Oj, zasie, chłopcy, zasie, a kupił ja sobie Kasię	22	487	230
Oj, zasnęła owcarzanka, zasnęła	78	214	186
Oj, zaszło słońce, zaszło, da, za wysokie dęby	78	–	364
Oj, zaszło słońce, zaszło, da, za wysokie dęby	22	352	191
Oj, zdało mi się, zdało	78	6	13
Ojciec wielki skakał do belki	22	462	224
Ojcu było Brach, a synowi Stach	22	271	152
Ojze, nie chodź, Jasiu, do tój, co ja do ni, Jasiu, chodzę	22	427	212
Ojze, ojze, dziewczę moje, jak ja umrę, buty twoje	22	431	213
Ojze, ojze, ojze, ojze, połomaly jierzma	78	215	186
Ojze, ojze, Szaławila, o ciebie mnie matka biła	22	362	194
Olsowe korytko, co ci to kobitko?	22	359	193
Ostaj z Bogiem panno młoda	22	95	75
Ostań z Bogiem, panno młoda	78	–	317
Otwórz panie swój dziedzieniec	22	29	36
Otwórzze mi, otwórz, kochaneczko piérusza	22	35	43
Owcarecka zeby strzála, nie wié drózki do kościoła	22	251	144
Owcarecka, zeby strzála	78	186	163
Ożeń córke, matko, ożeń, wydaj córke, wydaj komu	22	476/2	227
Padła mucha na konopie	78	35	36

Pamiętkę dnia świątecznego, zesłania Ducha Świętego	22	24	32
Pańska dziewczka z Gołotic, kazała fartuch ozłocić	22	373a	197
Parę koni Jasio miał	22	165	105
Parobczku, krzywo orzesz, poprawuże się, jeśli możesz	22	428	212
Pas gałgan bydło, gałganka owce	78	107	95
Pasterze mili, coście widzieli	22	11	23
Pierwsi kurzy piali	78	4	10
Pierwsi kurzy piali, jesce nie był dzień biały	22	55	54
Piękna nasza ziemia polska	78	243	205
Plon niesiem, plon, jegomości w dom	22	32	38
Płaczcie dzisiaj duszo wszelka	78	-	300
Płaczcie dzisiaj duszo wszelka, łzy wylewaj obficie	22	16	27
Płynęły gąski, płynęły, kole Kornackiego stanęły	22	102	77
Po co idzies do gościńca	78	190	167
Po zawodziu, po zawiślu, jadą żołnierze	78	175	154
Pod borem na murawce	78	104	92
Pod borem na murawce, pasła dziewczyna owce	22	266	149
Pod borem na murawce, pasła Kasińka owce	22	265	149
Pod borem sosna, pod nią topola	78	7	13
Pod borem sosna, pod nią topola	22	46	49
Pod borem sośna gorzała, pod nią dziewczyna stojała	22	53	53
Pod borem sośna stojała, panna młoda pod nią siedziała	22	109	80
Pod borem sośnia gorzała	78	5	11
Pod Pułtuskim mazowieckim	78	244	205
Pod zielonym dębem	78	13	19
Pod zielonym dębem stoi koń kowany	22	147	97
Pogniwała się żona na męża	22	216	127
Pokapiliście, parobcy, durmieście, pokapiliście	22	481	228
Pomalutku z sasierami, nie brząkajta ostrogami	22	243	141
Posła dziewczyna na czarneja gody	22	91	73
Posła dziewczyna z dzbankiem na jagody	22	174	109
Posła panna po wodę, miała piękną urodę	22	199	120
Posłuchajcie dziewczątka co wam zanucę	22	185	113
Poszedł na wojenkę, zagrodę porzucił	78	270	227
Poszła Filis do ogrodu	78	263	220
Poszła panna po wodę	78	-	333
Poszła panna po wodę, miała piękną urodę	22	198	119
Poszły panny do sadu, najadły się jabłuszek	22	560	251
Potoczyła swój wianusek po stole	22	66	63
Powiadaj dziewczyno, powiadaj jedyno	22	139	93
Powiadaj, dziewczyno, powiadaj jedyno	78	94	83
Powiedziała Kujawianka	78	198	173
Powiedziałeś, że mnie weźmiesz	78	138	122
Powiedziałeś, że mnie weźniesz	22	450	220
Powiedzieli ludzie, że w Mazewie ciasno	78	203	177
Powiedzcie, matulu, że cię główka boli	78	16	23

Pójdźmy do domu dziweczko, pójdźmy do domu	22	381	199
Prosta droga Sokołowa	78	246	207
Przed Michałem na dębie, grukają tam gołębie	22	113	82
Przed dworem [...], modra lelija	78	48	47
Przed dworem na dębie	78	10	16
Przed dworem w ulicy, bywali tam szewczycy.	22	191	117
Przed dworem w ulicy, w ulicy	22	190	117
Przed dworem zielona murawa	22	137	92
Przeleciał ptasek bez ten gęsty lasek	22	94	74
Przeleciał ptasek przez dąbrowski lasek	22	40	46
Przeleciały ptaski przez mazewskie lasy	22	93	74
Przepił czapkę w Radziejewie, a sukmanę w Broniewie	22	567	253
Przy flaszczyce, przy dzieuczynie	78	–	81
Przy gęstej krzewinie	78	106	93
Przy góreczce młyneczek	22	145	96
Przybieżeli, przybieżeli, tak piękni anieli	22	9	22
Przyjechali kupcykowie z Chełmna	22	249	144
Przyjechali kupczykowie	78	27	30
Przyjechali przed pokoje	78	272	231
Przyjechał do niej, przyjechał do niej	78	159	138
Przyjechał Jasięko przed moje wrota	22	125	87
Przyjechał ksiądz do chorego i do bardzo mizernego	22	287	162
Przyjechał, przyjechał, przed moje wrota	22	123	86
Przysed do niej w poniedziałek, ona smaty mocy	22	218	128
Przyskoć ja do téj sopy z cicha	22	13	24
Przyszyła do mnie nadobna Kasięka	22	110	81
Przyślimy tu dzień dobry powiedzieć	22	61	61
Przyślimy tu po dyngusie, zaśpiewajmy o Jezusie.	22	19	29
Pu borowi gnał owcarek, pu borowi gnał da i gnał	22	254	145
Pu borowi gnał owcarek, puborowi gnał da i gnał	22	252	145
Pytała się matka córy	78	177	155
Pytam ci się mój mężu, wielazes tam zorał?	22	219	129
Raduj się ziemio, gość z nieba przychodzi	78	2	4
Rosa pada, na koń siada po białej drzewinie	22	162	104
Rozbująły się siwe łabędzie na wodzie	22	235	138
Rozbująły się siwe łabędzie po wodzie	78	174	153
Sadło nade drzwiami	78	224	193
Sady wołek wyrzykuje, bo robić musi	22	267	149
Są na boru sýski, na polu kamýski	22	160	103
Serdeczna Matko, opiekunko ludzi	22	302	173
Siadaj, siadaj, kochanie moje	22	106	79
Siadajze, siadaj, moje kochanie	22	73	67
Siano cedziła, piasek wiązała, po téj robocie tydzień leżała	22	513	239
Siano grabiła, piasek wiązała.	78	–	418

Siedzi bury zając pod miedzą, pod miedzą	22	244	141
Siwa czapka, wierzch zielony	78	89	79
Skądeś my się wzion, chłopalu	78	82	73
Sklane okienecko	78	100	88
Skoro raniusierko skowronecek śpiewa	22	70	65
Skoro rano świta, skowronecek śpiwa	78	8	14
Skoro rano świta, skowronecek śpiwa	22	107	80
Skowroneczek śpiewa, dzień się rozwidniewa	22	–	46
Sła sierotka po wsi, opadły ją złe psy	22	294	167
Słońce siada, rosa pada po drobnej lescynie	22	164	105
Słońce, słońce, słońce i pogoda	22	122	86
Służyłem u pana na pierse lato	22	272	153
Spod kameszka, spod białego Latiria	22	–	276
Spuście nam na ziemskie niwy	22	1	18
Spytam ja się kumosi	78	192	168
Sroka skrzeczy pod olszyną, dziewka płacze pod pierzyną	22	395	202
Stała nam się nowina	78	162	141
Stała nam się nowina	78	161	139
Stała się nam nowina, pani pana zabiła	22	222	130
Stała się nam w Polsce trwoga, ni od ludzi, ni od Boga	22	292	166
Stara daj, stara daj	78	114	100
Staremu, staremu za piecem zagłodzić	78	158	137
Straciłem tam konie, co robiły w bronie	22	111	81
Straszliwego majestatu Panie	22	33	40
Studzieneczka cembrowana, węgberek wisi nad nią	22	557	250
Szalone ja szczęście miała, kiedym wołki wyganiała	22	527	242
Szedłem z jarmarku	78	–	234
Szedłem z jarmarku	78	274	233
Szedłem...	78	240	203
Szła sierotka po wsi, opadły ją złe psi	78	255	215
Szła sierotka po wsi, opadły ją złe psy	78	254	214
Szłabym za cię, byś dobry był	78	–	368
Szłabym za cię, byś dobry był	22	365	195
Szynkareczko, daj piwa, będzie ze mną Kaśka piła	22	565	252
Szyroka woda na Wiśle, weź mnie Jasińku	22	167	106
Ślicnie grano, pięknie grano dziewczynie moi	22	68	64
Śliczny kryształ, śliczny kryształ	22	67	64
Śmigaj po rosie, jagoda, śmigaj po rosie, po rosie	22	467	225
Śpij, Kasiu, śpij, Kasiu, z wieczoreczka do dnia	22	472	226
Świeci miesiąc na niebie, puść mnie Kasiu do siebie	22	189	116
Świeci miesiąc nad stodołą, gwiazda na niebie	22	58	57
Święta była Dorota, z pobożnego żywota	22	299	170
Święta była święta Halina	78	250	211
Święta była, święta Halina, szukająca świętego syna	22	295	168
Święty Łukasz anielista, prosił Boga Jezu Chryste	22	296	168

Święty Łukasz ewangelista, wymalował obraz czysto	22	297	169
Święty Mikołaju, pasterzu dobytku.	78	248	209
Świnia mi się oprosiła	78	–	51
Tam pod Warszawą ku błoniu	22	138	92
Tam za Warszawą na błoniu, wywija Jasio na koniu	22	227	133
Tam za Warszawą, [tam za Warszawą].	78	171	151
Tam za Warszawą, [tam za Warszawą].	78	170	150
Tam, tam daleko, się bieże i płynie	78	260	218
Tańcowała surowiatka, a rydzék ji grał, da i grał.	22	491	231
Tańcowała, nie umiała, tylko nogą zamiatała	22	445	218
Tańcowałbym, złe buty mam	78	212	184
Tańcowałbym, złe buty mam	22	355	192
Tobie do koni, chłopal, tobie do koni, do koni	22	510	237
Tobie nad pomysł, dowcip i wymowę.	78	1	3
Trącaj we strónki, graluchna, trącaj we strónki, we strónki	22	443	217
Trójca, Bóg ojciec, Bóg syn, Bóg duch święty	22	291	165
Trzeba by się pani matce skłonić	22	87	72
Trzewicki mam, pońcoski mam	78	112	98
Trzewicki mam, pońcoski mam, przez chłopala nie wytrzymam	22	415	208
Trzy Maryje wyszły, drogie maście niesły.	22	20	29
Tu me nocka przydybała, tu będę spał, tu będę spał	22	544/2	247
Tu me nocka zdymbała, tu ja będę spał	22	398a	203
Twoja cześć chwała, nasz wieczny Panie	78	–	303
Twoja cześć chwała, nasz wieczny Panie	22	25	33
Ty, któryś gorzko na krzyżu umierał.	22	17	27
Tyla po tyła, po tyła.	78	187	164
Tyś mi miluśka, kochanko, tyś mi miluśka, maluśka	22	494	232
U dziewuli prawda	78	80	71
U jeziorecka, u zimnej wody	22	175	110
U méj matki rodzony stoi jawor zielony.	22	225	132
U ménarza Marcina jest tam Kasia dziewczyna.	22	204	122
U Michała na tyle, wyleciały dwa dyle	22	114	83
U młynarza dolnego, jest tam Kasia u niego.	22	203	121
Uboga ja sieroteczka na świecie	22	37	45
Ubogi ja furmanik, nimam nic swoigo	22	336	187
Ubogie to kowalisko.	78	147	129
Uciekała po rowie, gonili ją panowie	22	563	252
Uciekła mi przepióreczka.	78	–	31
Ujrzała z daleka	78	55	52
Umar Maciek, umar	78	194	169
Umar Maciek, umar	78	195	170
Umarł [Maciek, umarł]	78	193	169
Umrę ja tobie, ja tobie.	78	65	61
Usiadła Kasieńka na białym kamieniu.	22	38	46

Usiadła Marysia na białym kamieniu	22	64	62
W ciemnym lasku ptasek śpiewa	22	159	103
W gaju, gajiku, liście padają	22	141	95
W Krakowie, nie we uści, był tam Maciek chłopiec	22	230	135
W krzewinie, w lescynie, stała się przygodadziewczynie	22	195	118
W krzewinie, w lescynie, stało się nieszczęście dziewczynie	22	197	119
W lescynie, w gęstej krzewinie, stała się przygoda	22	196	119
W wym ogródeczku listki padają	22	140	94
W ogrodzie w powoju, nie dał mi pokój	22	358	193
W ogródeczku jabłonecka, a w sadecku dwie	22	72a	66
W olszynie, w gęstej krzewinie	78	105	92
W polu lipka stoi, w koło okopana	22	241	140
W polu orał, w polu orał, a ona mu poganiała	22	364	194
W polu stać, w polu stać i w polu nocować	22	239	139
W pośród drzew gęstych, w altanie	78	262	220
W sieni dół, w sieni dół	78	–	76
W sieni dół, w sieni dół	78	86	76
W sieni dół, w sieni dół, przed sienią olsyna	22	117	84
W spokojności sobie żyłem	78	267	224
W stodole na dole, na wojowisku	78	179	157
W stodole, na dole, na wojowisku	78	181	160
W stodole, na dole, na wojowisku	78	180	159
W stodole...	78	182	160
W tém mojm całym życiu	78	–	406
W Warszawie na ulicy, wędrują rzemieśnicy	22	192	117
W wielgi czwartek, w wielgi piątek	22	18	28
W wielki Czwartek...	78	–	301
W zielonym gajku ptaszęta śpiewają	78	–	343
W zielonym gajku ptaszęta śpiewają	78	173	153
W zielonym gajiku ptaszęta śpiewają	22	242	140
W zielonym gaju liście padają	22	142	95
Wéjrzéj ino, chłopysiu	78	41	41
Wesele, moje wesele	78	9	15
Wesoły ja parobeczek, oj, da, da, dana	78	271	229
Weźcie flachy pod pachy i kieliska duzego	22	115	83
Weźże mnie, weź, chłopalu, od matki moji, da, moji	22	571	254
Wielceś powinna, Boska opatrność	22	305	174
Wiem ci ja, wiem ci ja, co młodemu warzą	22	101	76
Wisi jabłko, wisi	78	77	69
Witaj ręka Chrysta praua, od srogiej rany dziurawa	22	14	26
Witaj święta i poczęta niepokalanie	22	300b	172
Witajmy Jezusa nam narodzonego	22	10	22
Witajze, witaj, drogi koralu	22	176	110
Witam cię, witam, przenajświętsze Ciało	22	27	33
Wiwat bratu memu, wiuwat mnie samemu	22	83	70
Wiwat, wiuwat, żem wygrała	78	105	93

Wiwat, wiwat, zem wygrała	22	171	108
Wlazała za piec, za gorący, sparzyła się samochący	22	324	185
Wolałbym się z wilkiem spotkać	78	157	136
Wolę się utopić	78	239	203
Wróć mi Jasiu wianek ubogij siérocie	22	65	63
Wstał Pan Chrystus z martwych ninie, Alleluja	22	22	30
Wstały dusze, zapłakały	78	252	212
Wstały dusze, zapłakały	78	253	213
Wstały dusze, zapłakały i na smętarz zawołały	22	289	163
Wszystkiesta moje, dziewuchy	78	74	67
Wszyscy posnęli, posnęli	22	59	57
Wyjechał pan starosta z chartami na pole	78	168	147
Wyjechał pan z chartami na pole	78	167	146
Wyjechał pan, wyjechał pan z chartem na zające	22	179	111
Wyjrzyj ino chłopysiu, kto to tam przyjechał?	22	127	88
Wyjrzyjże przede dwór, któż to tam przyjechał?	22	128	89
Wysedem ja na pólecko, jescce nie był dzień da i dzień	22	71	66
Wysła na polecko, zytecko się kłosi	22	149	98
Wysławiajmy Chrysta Pana, który starł śmierć i szatana	22	21	29
Wysoki las, niskie pole	78	51	50
Wysoki las, niskie pole	78	52	50
Wysoki las, nizkie pole	78	144	127
Wyszła na polecko	78	18	24
Wyszło trzech paniczów	78	131	116
Wyszło trzech paniczów z rana, na zające	22	177	111
Wzięła bębenek...	78	220	191
Z góry, Mazury, Mazury, z góry butamy, butamy	22	569	253
Z kwiatka na kwiatuszek	78	261	219
Z poniedziałku na święto	78	29	31
Z poniedziałku na święto, chłopu konie zajęto	22	156	101
Z Rudy do Rudy, do Rudy	78	217	188
Z tamtej [strony] jeziora	78	137	122
Z tamtej strony jeziora jedzie młody pan	78	12	18
Z tamtej strony jeziora, stoi lipa zielona	22	209	125
Z tamtej strony jeziora, stoi lipka zielona	22	210	126
Z tamtej strony jeziora, stoi lipka zielona	22	212	126
Z tamtej strony jeziora, zieleni się lipeczka	22	211	126
Z tamtej strony jezioreczka	78	134	120
Z tamtej strony klasztoru	78	136	121
Z tamtej strony łądu	78	230	198
Z tamtej strony sioła zielenią się zioła	22	8a	21
Z tamtej strony sioła zielenią się zioła	22	8b	22
Z tamtej strony zielonego dwora, paśla panna	22	136	91
Z tamty strony jeziora kania wodę pije	22	215	127
Z tamty strony jezioreczka jedzie młody pon, da i pon	22	521	240

Za co Maciek kozę bije, kozę bije, za jakie uczynki?	22	264a	148
Za co owcarz koze bije	78	216	187
Za dużągóreczką wypadzsy	22	245	142
Za krzewiną, za lescyną, pasłą pasterczka	22	193	117
Za mną chłopcy, za mną	78	39	40
Za ogrodziskiem trząsała brodziskiem	22	217	128
Za stodołą bylicka, za bylicką pszenicka	22	132	90
Za stodołą na dębie	78	11	17
Za stodołą na rzece pasła panna	78	103	90
Zachowaj mnie Boże, w tym takowym roku	22	143	95
Zagrajże mi troskę, za moją kokoskę.	22	208	124
Zakukała kukaweczka koło ogroda	22	542/2	246
Zakukała kukaweczka w sadzie	78	70	64
Zakukała kukaweczka, w sadzie na olszy, na olszy	22	410	206
Zakukała kukułeczka za dworem	78	15	22
Zakukała kukułeczka za dworem	22	89	73
Zapukajmy, zastukajmy pole (kole) nowój budki	22	116a	83
Zasadziłem grochu, tam przy przełogu	22	47	50
Zasiała ja grochu na przyłogu	22	79	69
Zaszumiały bory, lasy, jagem jechał do swy Kasi	22	474	227
Zaśpiewajmy nabożnie o tój świętėj Zofijej	22	307	175
Zeby ja był kacmarski syn	78	207	180
Zeby nie o cię, nie o cię, pominałbym ogródyszek	22	368	195
Zebyś ty, chmielu, po tyczkach nie laź	78	20	26
Zieleni się murawecka, zieleni się smug	78	–	127
Zieleni się murawecka, zieleni się smug	78	145	127
Zielona ruta, jałowiec, lepszy kawalir niż wdowiec	22	135	91
Zielona ruta, jałowiec, lepszy młodzieniec niż wdowiec	22	39	46
Zielona rutka jałowiec, jałowiec	22	134	91
Zielona sośnia gorzała	78	–	319
Zielona sośnia gorzała, pod nią Marysia stojała	22	108	80
Zmieniła się w stawie woda, ja sie nie zmienię jagoda	22	414	207
Zmieniła się w stawie woda, ja się nie zmienię jagoda	78	–	386
Żeby ja był kacmarski syn	78	208	181
Żebyś ty mnie, moja mała, chciała	22	524	241
Żebyś ty mnie, moja Zosiu, chciała	22	497	233
Żegnam cię, mój świecie wesoły.	22	34	41
Żeniłbym się, żenił	78	–	87
Żydóweczko, idź pod bez	22	322	184

SPIS RYCIN

1. Rysunek nieznanego autora, teka 47, sygn. 1354/II, k. 74, przedstawiający ubiór kobiecy, z notą lokalizacyjną: „od Łęczycy, Kłodawy”.
2. Rysunek nieznanego autora, teka 47, sygn. 1354/II, k. 75, przedstawiający ubiór kobiecy, z notą lokalizacyjną: „Mazew”.
3. Rysunek podpisany inicjałami: „M. R.”, teka 47, sygn. 1354/II, k. 76, przedstawiający ubiór męczyzny, z notą lokalizacyjną: „od Łęczycy, Kłodawy”.
4. Rysunek podpisany inicjałami: „M. R.”, teka 47, sygn. 1354/II, k. 78, z notą lokalizacyjną: „Mazew”.
5. Rysunek nieznanego autora, teka 47, sygn. 1353, k. 7, przedstawiający ubiór męczyzny, z notą lokalizacyjną: „od Kłodawy, z Kujaw”.
6. Rękopis terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, zawierający fragmenty opisu wesela.
7. Czystopis Kolberga, teka 7, sygn. 1156, k. 34, z zapisami pieśni.
8. Rękopis terenowy Kolberga, teka 42, sygn. 1350, k. 185v. Zapis melodii opublikowanej w *Łęczyckiem* jako nr 104.
9. Rękopis nieznanego autora (być może Mateusza Gralewskiego), teka 7, sygn. 1157, k. 16.
10. Redakcja tańców kujawskich, rkp. Kolberga, teka 51, sygn. 1358, k. 5.
11. Redakcja tańców kujawskich, rkp. Kolberga, teka 51, sygn. 1358, k. 38.
12. Kopia rękopisu Kolberga, sygn. 465 (dawna TNW 150), k. 322, będącego ostatnią wersją redakcyjną tańców kujawskich i przeznaczonego do druku w *Łęczyckiem*.

SPIS TREŚCI

Łęczyckie Oskara Kolberga	VII
Zapisy muzyczne w Łęczyckiem	XXXI

Suplement do Łęczyckiego

Zwyczaję doroczne	3
Pieśń adwentowa	3
Pieśń na Boże Narodzenie.	4
Pieśń wielkopostna	5
Obrzędy	6
Wesele	6
Zaprosiny na wesele	6
Pieśni weselne obrzędowe	10
Pieśni i melodie weselne obrzędowe z Mazewa.	19
Inne pieśni śpiewane przy weselu	33
Pieśni powszechne	38
Miłość	38
Zaloty	38
Wierność. Życzliwość. Wymówka.	52
Chęć i niechęć ożenku	75
Igraszka	90
Strata wianka. Smutek. Żale	106
Małżeństwo. Rodzina.	129
Ballady	138

Wojsko	153
Zabawa. Karczma.	154
Rody. Stany	171
Pasterstwo. Praca. Rola.	185
Zawodowa. Zbójnickie.	192
Różne (o życiu, żartobliwe, obscena).	194
Pieśni patriotyczne	205
Pieśni religijne i dziadowskie	209
Pieśni szlacheckie i mieszczańskie	217
Melodie bez tekstu	238
Gry i zabawy	289
Świat nadzmysłowy	290
Wierzenia demonologiczne	290
Czarownica	290
Opowieść	290
Chłopak i diabeł.	290
Język	292
Słowniczek.	292
Zdania	292
Nazwiska.	292

Przypisy źródłowe do tomu 22

Wstęp (s. III–VIII).	293
Kraj (s. 1–8)	293
Lud (s. 9–17)	295
Zwyczaje (s. 18–39)	296
Obrzędy (s. 40–85)	306
Pieśni (s. 86–160)	322

Pieśni dziadowskie (s. 161–177)	353
Modlitwy (s. 178–183)	357
Tańce (s. 184–210)	357
Kujawy (s. 211–254)	389
 Przypisy (s. 255–276)	 438

Aneks

Recenzja Łęczyckiego R. Lubicza [H. Łopacińskiego]	443
Recenzja Łęczyckiego J. Karłowicza	450

* * *

<i>Prace cytowane i wymienione przez Kolberga</i>	457
<i>Indeks nazw geograficznych</i>	465
<i>Indeks incipitów pieśni</i>	481
<i>Spis ilustracji</i>	501

1. Rysunek nieznanego autora, teka 47, sygn. 1354/II, k. 74, przedstawiający ubiór kobiecy, z notą lokalizacyjną: „od Łęczycy, Kłodawy”, naniesioną przez Kolberga.

2. Rysunek nieznanego autora, teka 47, sygn. 1354/II, k. 75, przedstawiający ubiór kobiety, z notą lokalizacyjną: „Mazew”, naniesioną przez Kolberga.

3. Rysunek podpisany inicjałami: „M. R.”, teka 47, sygn. 1354/II, k. 76, przedstawiający ubiór mężczyzny, opatrzony informacjami autora dotyczącymi barw: „chustka czerwona, kaftan biało-niebieski, sukmana ciemnoniebieska”, oraz z notą lokalizacyjną: „od Łęczycy, Kłodawy”, naniesioną przez Kolberga.

4. Rysunek podpisany inicjałami: „M. R.”, teka 47, sygn. 1354/II, k. 78, przedstawiający ubiór mężczyzny, opatrzony informacjami autora dotyczącymi barw: „sukmana ciemnoniebieska, kaftan czerwony w czarne kółka”, oraz z notą lokalizacyjną: „Mazew”, naniesioną przez Kolberga.

5. Rysunek nieznanego autora, teka 47, sygn. 1353, k. 7, przedstawiający ubiór mężczyzny, z notą lokalizacyjną naniesioną przez Kolberga: „od Kłodawy, z Kujaw” (i skreślone: „z Głogowy”).

na doły dzień druabowia (po ślubie) 5' Rozprawa

panstwu wesołemu

Handwritten musical notation on a staff with treble clef and a key signature of one sharp (F#). The notation is partially obscured by a large diagonal line.

Słowo nuno swiata skawomcał spina - a jurci si kłisinka gozi si spodriada
 spodriada si spodria wielozgo iwoz - byłto si spodriada Tomaba s'ojgo
 pojchul ci donij wstan ci is ze r'ich - ut'ozyci ij sygnat ztohy na palec serdca
 oni maber zato wdrizeni ci wymita - do domacku swego z soby go pojchca
 przysta do domacku siadła na łozacku ubi'zi ze kole mnie r moji kochanku
 On usiad kole nij ona wie zdumata - jwi ci ja wie bede kawaleros mata
 potocz potocz sygnat po ulicy - a gdiu si podzieli moji zalobnicy
 jeden pased na tary, drugi na zajace - a featnos woty pabu na zielny t'zce
 wst'zty t'ziny z'p'otem, stary d'wiba na czole

Handwritten musical notation on a staff with treble clef and a key signature of one sharp (F#). The notation is partially obscured by a large diagonal line.

Zasiata ia grochu na przytoju - i wrodzil mi si chwata Bogu
 a i w tym grochu wieprek wyje - wygryci go ztoze ziaras spodriada si ie
 a zanicz ze je do zlotnika a do dobrego comiejstnika
 zroli on ci tary z niego - a ta tary pijai bedies

Handwritten musical notation on a staff with treble clef and a key signature of one sharp (F#). The notation is partially obscured by a large diagonal line.

panamlot z druabankami a panmoty z druabekami
 dohy groch dohy groch ze sloniny - i'zce lepoy ten j'osinok
 z'osinok z'osinok pod pierzynai - prosz bo to cena nie grochowina
 konifeara od nij nima - pojchul po sledie nieprzyjacie ai we wst'zpeni
 srodie

Handwritten musical notation on a staff with treble clef and a key signature of one sharp (F#). The notation is partially obscured by a large diagonal line.

Chocbyj ja jechal we dnie w nory musisz si stawi koniomu w ozry - jedak
 a ja si stane wodna rybecy - byt p'owet wodny reuhy - idul'owij niechus by
 majci rybay talia siateki co wytoni'z wodna rybecy - p'owet woli nie cagie
 a wst'z - d'ubim kawom - wodnym jeziorom - wst'z
 a ja st - mata p'owet - g'zdy k'osowany
 st'z - natrudia - wyk'z do male p'owet
 d'ubim g'ofic - w bon na d'zki
 d'ubim j'ast'zlicom - byt st'zowal pod d'ubim d'zban
 a ja - g'osardz na niebie - ubogij w potrzebie
 a ja byt dawal ubogim j'ast'zlicom zemi wyprawady z niebe j'arna j'ardz
 a ja si to boskie rzedy - orem si k'ol'owal st'z z ni'z maj'znicz wst'z

6. Rękopis terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, zawierający fragmenty opisu wesela.

8. Rękopis terenowy Kolberga, teka 42, spgn. 1350, k. 185v. Na pięcioliniach 6 i 7 zapis melodii opublikowanej w *Zęczyckiem* jako nr 104, zob. też przypis źródłowy do tej melodii.

680. *2. Kawała (Kawalek)*
2. Kawała (Kawalek)
2. Kawała (Kawalek)

679. *2. Kawała (Kawalek)*
2. Kawała (Kawalek)

698. *2. Kawała (Kawalek)*
2. Kawała (Kawalek)

682. *2. Kawała (Kawalek)*
2. Kawała (Kawalek)

499. *2. Kawała (Kawalek)*
2. Kawała (Kawalek)

406. *2. Kawała (Kawalek)*
2. Kawała (Kawalek)

452. *2. Kawała (Kawalek)*
2. Kawała (Kawalek)

10. Redakcja tańców kujawskich, rkp. Kolberga, teka 51, sygn. 1358, k. 5; zob. nr 680 i 682 na tej karcie oraz ich kolejną redakcję na następnej ilustracji.

1. Rysunek nieznanego autora, teka 47, sygn. 1354/II, k. 74, przedstawiający ubiór kobiety, z notą lokalizacyjną: „od Łęczycy, Kłodawy”, naniesioną przez Kolberga.

2. Rysunek nieznanego autora, teka 47, sygn. 1354/II, k. 75, przedstawiający ubiór kobiecy, z notą lokalizacyjną: „Mazew”, naniesioną przez Kolberga.

3. Rysunek podpisany inicjałami: „M. R.”, teka 47, sygn. 1354/II, k. 76, przedstawiający ubiór mężczyzny, opatrzony informacjami autora dotyczącymi barw: „chustka czerwona, kaftan biało-niebieski, sukmana ciemnoniebieska”, oraz z notą lokalizacyjną: „od Łęczycy, Kłodawy”, naniesioną przez Kolberga.

4. Rysunek podpisany inicjałami: „M. R.”, teka 47, sygn. 1354/II, k. 78, przedstawiający ubiór mężczyzny, opatrzony informacjami autora dotyczącymi barw: „sukmana ciemnoniebieska, kaftan czerwony w czarne kółka”, oraz z notą lokalizacyjną: „Mazew”, naniesioną przez Kolberga.

5. Rysunek nieznanego autora, teka 47, sygn. 1353, k. 7, przedstawiający ubiór mężczyzny, z notą lokalizacyjną naniesioną przez Kolberga: „od Kłodawy, z Kujaw” (i skreślone: „z Głogowy”).

na doloj dzien druciania (po slubi) 5 Rzeszów

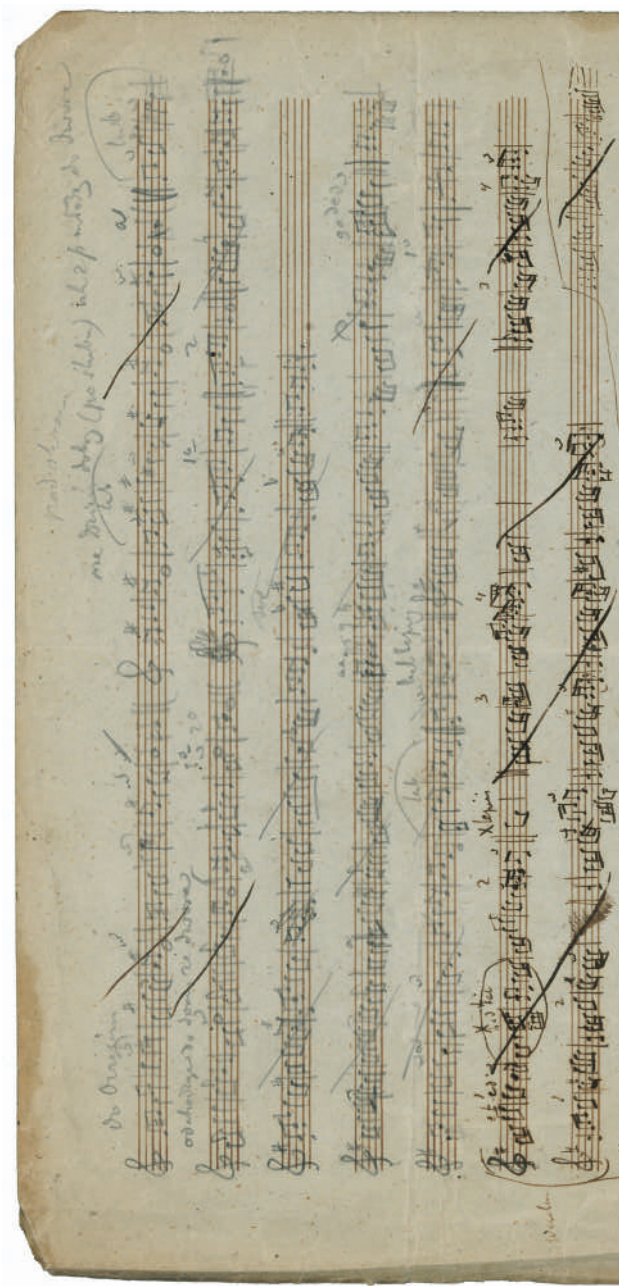
panstwu w drownie

Skoro nuno swida skawomuel spina na jurci si Uli sinke gozi si spodriaka
 spodriase si spodria wielozgo inzo - bytko si spodriase Tomata srogigo
 przyjedat ci donij wstan ci is ze rzych - utozyci ij sygnet ztohy na palec serdziej
 oni maber zato wdrizenosci wykmita - do domacku swego z soloz go pojeha
 przysta do domacku siadta na toracku ubiagi ze kole mui o maj korhanacku
 On usiad kole nij ona sie zdumata - jui ci ja wie bede Kawalirioz miata
 potocz potocz sygnet po ulicy - a gozie si podzieli mi zalotniczy
 jeden pased na tony, drugi na zajace - a kawalerioz woty padu na zielny tacy
 wstety tania z pociem, stara dmsba na czole z gosciami - tacy i kawalerioz
 gahle gahle gahle

Zasiata ia grochu na przytoju - wrodzil mi sie chwata Bogu
 a i w tym grochu wieprek roje - wygryci go ztole ziaras, janiusie ie ic
 a zamies ze je do szotnika a do dobrego comiejstnika
 Zrobi on ci tary z niego - a ty tary pijaj bedies
 panamlotu z druckanham a panmoty z drubieckam
 dohy groch dohy groch ze sloniny - ike lepoy ten joiuuel
 staroia miltu
 Konijarsa od nij nima - pojechal po sledie nieprzyjedie ai we wstefnaji
 srodie

Chocbyj ja jechal we dnie w nocy musisz sie slawic Konioni w orzy - jedak
 a ja sie slawic wodna rybecki - byt piewt. wodny reuhy - induldoja, niechus by
 Majci rybak talia siateki co wytonioj wodne rybecki - janiusie
 a i wstet - dniek kawarom - wodnym jeziorom
 - szelom rch szelby - wyskoczi k - wltu
 a ja st - mata plosyca - gady kaczeryny
 - szelby nadredia - wyskoczi do male plosyca
 - dniek golifie - w boni na dze
 - dniek jastrogien - byt strazowal tud dwin dyban
 a ja - goriardz na wiebic - ubojni w potrabie
 a ja byt dawal ubojni jamulow zemi wyprawady z wiebic jany jany
 a ja i to boskie rzedy - ozem sie kolowal stary ty niz majdniez wstet
 juo kony

6. Rękopis terenowy Kolberga, teka 38, sygn. 1334, k. 25, zawierający fragmenty opisu wesela.

8. Rękopis terenowy Kolberga, teka 42, spgn. 1350, k. 185v. Na pięcioliniach 6 i 7 zapis melodii opublikowanej w *Zęczyckiem* jako nr 104, zob. też przypis źródłowy do tej melodii.

